

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

**VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO
ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI VÝVINOVÝMI PORUCHAMI
S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM
PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE**

Vzdelávací program vypracoval Štátny pedagogický ústav.

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 5. 5. 2016 pod číslom 2016-14674/20264:6-10F0 s platnosťou od 1. 9. 2016.

Obsah

Úvod	6
1 Ciele výchovy a vzdelávania	6
2 Stupeň vzdelania	6
3 Profil absolventa	6
4 Vzdelávacie oblasti	6
5 Vzdelávacie štandardy	8
6 Rámcové učebné plány	9
6.1 Rámcový učebný plán pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie s vyučovacím jazykom slovenským	9
6.2 Rámcový učebný plán pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny.....	9
7 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	12
8 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie	14
9 Povinné personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania	14
10 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania	15
11 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní	15
12 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov	16
PRÍLOHA 1 Obsah vzdelávania pre prípravný až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	17
Slovenský jazyk a literatúra pre prípravný až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	19
Rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností pre prípravný až 5. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	56
Rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie pre prípravný až 4. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím ..	97
Matematika pre prípravný až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	109
Informatika pre 7. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	140
Vecné učenie pre 1. až 3. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	148

Fyzika pre 7. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	165
Chémia pre 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	177
Biológia pre 7. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	182
Vlastiveda pre 4. až 6. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	197
Dejepis pre 7. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	216
Geografia pre 7. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	225
Občianska náuka pre 7. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	234
Etická výchova pre 5. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	248
Pracovné vyučovanie pre prípravný až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	260
Hudobná výchova pre prípravný až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	321
Výtvarná výchova pre prípravný až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	332
Telesná a športová výchova pre prípravný až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím	363
PRÍLOHA 2 Obsah vzdelávania pre prípravný až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím s vyučovacím jazykom maďarským	413
Slovenský jazyk a slovenská literatúra pre 3. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím s vyučovacím jazykom maďarským	414
Maďarský jazyk a literatúra pre prípravný až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím s vyučovacím jazykom maďarským	437
Rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie pre prípravný až 4. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím s vyučovacím jazykom maďarským	472

Úvod

Pri výchove a vzdelávaní žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) sa postupuje podľa Vzdelávacieho programu pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie (ďalej aj „VP pre žiakov s AU alebo PVP s MP“).

VP pre žiakov s AU alebo PVP s MP sa uplatňuje pri vzdelávaní žiakov s touto diagnózou v základnej škole, t. j. v základnej škole pre žiakov s autizmom, v špeciálnych triedach základných škôl alebo pri individuálnom začlenení žiaka. Vymedzuje špecifické potreby a požiadavky na komplexnú odbornú starostlivosť o žiakov AU alebo PVP s MP v školách, kde sú vzdelávaní.

1 Ciele výchovy a vzdelávania

Hlavnými cieľmi primárneho vzdelávania žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím je rozvinutie kľúčových kompetencií (spôsobilostí) na úrovni, ktorá je pre nich osobne dosiahnuteľná a maximálne možné integrovanie do spoločnosti.

2 Stupeň vzdelania

Primárne vzdelanie získa žiak absolvovaním vzdelávacieho programu pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím. Dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou.

3 Profil absolventa

Žiak je pripravený na ďalšie vzdelávanie a prípravu na povolanie v triede s individuálnym vzdelávacím programom v praktickej škole alebo v odbornom učilišti v oblasti komunikácie, sociálnych a manuálnych zručností.

4 Vzdelávacie oblasti

Obsah vzdelávania pre žiakov s AU alebo PVP s MP tvoria vzdelávacie oblasti, ktoré obsahujú jednotlivé vyučovacie predmety.

Obsah a ciele jednotlivých vyučovacích predmetov sa prispôbujú individuálnym osobitostiam každého žiaka.

Obsah vzdelávania sa chápe ako podklad, ktorý má učiteľ tvorivo rozvíjať, rozširovať alebo redukovať, v závislosti od potenciálu a osobnostných vlastností každého žiaka.

VYUČOVACIE PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠIMI PERVAZÍVNÝMI VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE S VYUČOVACÍM JAZYKOM SLOVENSKÝM

VZDELÁVACIA OBLASŤ	VYUČOVACIE PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
	ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNEJ SCHOPNOSTI A SOCIÁLNYCH ZRUČNOSTÍ
	ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ A PÍSANIE
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA
	INFORMATIKA
ČLOVEK A PRÍRODA	VECNÉ UČENIE
	FYZIKA
	CHÉMIA
	BIOLÓGIA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	VLASTIVEDA
	DEJEPIS
	GEOGRAFIA
	OBČIANSKA NÁUKA
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA/ NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSTVO
ČLOVEK A SVET PRÁCE	PRACOVNÉ VYUČOVANIE
UMENIE A KULTÚRA	HUDOBNÁ VÝCHOVA
	VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

VYUČOVACIE PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠIMI PERVAZÍVNÝMI VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE S VYUČOVACÍM JAZYKOM NÁRODNOSTNEJ MENŠINY

VZDELÁVACIA OBLASŤ	VYUČOVACIE PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
	JAZYK NÁRODNOSTNEJ MENŠINY A LITERATÚRA
	ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNEJ SCHOPNOSTI A SOCIÁLNYCH ZRUČNOSTÍ
	ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ A PÍSANIE
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA
	INFORMATIKA
ČLOVEK A PRÍRODA	VECNÉ UČENIE
	FYZIKA
	CHÉMIA
	BIOLÓGIA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	VLASTIVEDA
	DEJEPIS
	GEOGRAFIA
	OBČIANSKA NÁUKA
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA/ NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSTVO
ČLOVEK A SVET PRÁCE	PRACOVNÉ VYUČOVANIE
UMENIE A KULTÚRA	HUDOBNÁ VÝCHOVA
	VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

5 Vzdelávacie štandardy

Pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím nie sú určené vzdelávacie štandardy.

6 Rámcové učebné plány

6.1 Rámcový učebný plán pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie s vyučovacím jazykom slovenským

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Ročník										
		PRÍPRAVNÝ	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Σ
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	2	2	2	2	2	5	5	5	5	5	35
	rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností	8	7	8	8	7	4	4	2	2	2	52
	rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie	1	1	1	1	1						5
Matematika a práca s informáciami	matematika	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	38
	informatika								1	1	1	3
Človek a príroda	vecné učenie		1	1	1							3
	fyzika								1	1	1	3
	chémia										1	1
	biológia								1	1	1	3
Človek a spoločnosť	vlastiveda					2	3	3				
	dejepis								1	1	1	3
	geografia								1	1	1	3
	občianska náuka								1	1	1	3
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/náboženstvo						1	1	1	1	1	5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	19
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
	výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
Základ		19	20	22	22	22	23	23	24	24	25	224
Voliteľné (disponibilné) hodiny		1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	19
Spolu		20	22	24	24	24	25	25	26	26	27	243

6.2 Rámcový učebný plán pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Ročník											
		PRÍPRAVNÝ	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Σ	
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra/slovenský jazyk a slovenská literatúra				2	2	2	2	2	2	2	2	14
	jazyk národnostnej menšiny a literatúra	2	2	2	2	2	4	4	4	4	4	4	30
	rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností	8	7	8	7	6	4	4	2	2	2		50
	rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie	1	1	1	1	1							5
Matematika a práca s informáciami	matematika	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	38
	informatika								1	1	1		3
Človek a príroda	vecné učenie		1	1	1								3
	fyzika								1	1	1		3
	chémia										1		1
	biológia								1	1	1		3
Človek a spoločnosť	vlastiveda					2	3	3					8
	dejepis								1	1	1		3
	geografia								1	1	1		3
	občianska náuka								1	1	1		3
Človek a hodnoty	etická výchova/náboženská výchova/náboženstvo						1	1	1	1	1		5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2		19
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		10
	výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		10
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		20
Základ		19	20	22	23	23	24	24	25	25	26		231
Voliteľné (disponibilné) hodiny		1	2	2	1	1	1	1	1	1	1		12
Spolu		20	22	24	24	24	25	25	26	26	27		243

Poznámky

1. Vyučovacia hodina má 45 minút v tomto rozdelení učebného plánu. Škola si môže zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania. S prihliadnutím na osobitosti žiakov so zdravotným znevýhodnením môže škola uplatňovať aj iné spôsoby organizácie vyučovania, a to členením vyučovacej hodiny do kratších časových úsekov, zaraďovaním a organizovaním prestávok, blokovým vyučovaním a inými organizačnými formami v zmysle platnej legislatívy.
2. Vyučovací predmet pracovné vyučovanie je možné vyučovať v dvojhodinových celkoch.
3. Vyučovací predmet výtvarná výchova je možné vyučovať v dvojhodinových celkoch každý druhý týždeň.
4. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na dotvorenie školského vzdelávacieho programu.
Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na:
 - vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu,
 - vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah, vrátane predmetov vytvárajúcich profiláciu školy a experimentálne overených inovačných programov zavedených do vyučovacej praxe.

7 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím

Pri výchove a vzdelávaní žiakov s AU alebo PVP s MP ide o žiakov s rôznymi diagnostickými kategóriami a z toho vyplývajúcimi symptómami, ktoré zásadne ovplyvňujú nielen aktuálny výchovno-vzdelávací proces ale aj ich výchovu a vzdelávanie vôbec.

Do skupiny pervazívnych vývinových porúch (F84) sú podľa MKCH-10-SK- 2016)¹ zahrnuté nasledovné diagnostické kategórie: Detský autizmus (F84.0), Atypický autizmus (F84.1), Rettov syndróm (F84.2), Iná detská dezintegračná porucha (F84.3), Hyperaktívna porucha spojená s duševnou zaostalosťou a stereotypnými pohybmi (F84.4), Aspergerov syndróm (F84.5), Iná pervazívna vývinová porucha (F84.8), Pervazívna vývinová porucha, bližšie neurčená (F84.9).

Žiak s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím môže byť vzdelávaný

- a) v základnej škole pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami podľa individuálneho vzdelávacieho programu,
- b) v špeciálnej triede pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami základnej školy podľa individuálneho vzdelávacieho programu,
- c) v triede základnej školy spolu s inými žiakmi, t. j. v školskej integrácii podľa individuálneho vzdelávacieho programu.

Podmienkou prijatia žiaka do základnej školy pre žiakov s autizmom, špeciálnej triedy v základnej škole alebo na školskú integráciu je špeciálnopedagogická a psychologická diagnostika predložená školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie, odborná lekárska diagnostika (najmä od detského psychiatra) a písomná žiadosť rodiča alebo zákonného zástupcu.

O prijatí dieťaťa s AU alebo PVP s MP na vzdelávanie rozhoduje riaditeľ školy na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu a písomného vyjadrenia zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, vydaného na základe diagnostického vyšetrenia dieťaťa.

Riaditeľ školy pred prijatím dieťaťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do školy so vzdelávacím programom pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami poučí zákonného zástupcu o všetkých možnostiach vzdelávania jeho dieťaťa.

Do prípravného resp. 1. ročníka primárneho vzdelávania sa žiak prijíma po dovŕšení 6. roku života.

Základná škola pre žiakov s autizmom má deväť ročníkov, s možnosťou zriadenia prípravného ročníka.

Vzdelávanie žiaka sa, ak je žiakom s ťažkým zdravotným postihnutím, môže v základnej škole (ktorá je špeciálnou školou alebo v škole bežného typu) predĺžiť až do konca školského roku, v ktorom žiak dovŕši 18. rok svojho veku (Školský zákon).

Obsah učiva sa žiakovi, ktorý si vyžaduje predĺženie vzdelávania, patrične upravuje v IVP tak, aby bol primerane rozložený. V pedagogickej dokumentácii sa vyznačuje ten postupový ročník, ktorého obsah vzdelávania žiak v príslušnom školskom roku plní; rok školskej dochádzky sa vyznačí podľa jeho skutočného poradia.

¹ MKCH-10-SK-2016 dostupné na: <http://www.nczisk.sk/Standardy-v-zdravotnictve/Pages/Medzinarodna-klasifikacia-chorob-MKCH-10.aspx>

Obsah vzdelávania určený pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím sa uplatňuje bez ohľadu na to, akou formou sú vzdelávaní.

Obsah vzdelávania je vytvorený na troch úrovniach. Prvá, najnižšia, úroveň zahŕňa najnižšie požiadavky z hľadiska obsahu učiva a posledná, tretia, úroveň určuje najvyššie požiadavky. Vzhľadom na autizmus alebo ďalšie pervazívne vývinové poruchy je potrebné zdôrazniť, že voľba úrovne (obsahu vzdelávania) sa nemôže riadiť diagnostikovaným stupňom mentálneho postihnutia žiaka.

To znamená, že žiak, ktorý podľa psychologického vyšetrenia má napr. stredný stupeň mentálneho postihnutia, nepostupuje automaticky podľa strednej, t. j. druhej úrovne obsahu vzdelávania príslušného vyučovacieho predmetu, ale pedagóg zvolí pre neho tú úroveň, ktorú je na základe svojich predpokladov schopný zvládnuť. Pre žiaka v rôznych vyučovacích predmetoch možno určiť rôznu úroveň obsahu vzdelávania.

Ak žiak vďaka systematickej špeciálnopedagogickej starostlivosti prejaví vyššiu úroveň schopností než pri jeho poslednom diagnostikovaní, postupne sa mu upraví obsah vzdelávania tak, aby naň mohol čím skôr nadviazať vyššou úrovňou obsahu vzdelávania.

Naopak, pri nezvládaní úloh, vychádzajúcich z pôvodne nastavenej úrovne obsahu vzdelávania v niektorom predmete, je nevyhnutné prejsť na ich nižšiu úroveň alebo sa vrátiť k upevňovaniu učiva predchádzajúceho ročníka.

Môže sa stať, že stav žiaka si bude vyžadovať také tempo práce, ktoré nedovolí v priebehu jedného školského roka splniť ciele vyučovacieho predmetu príslušného ročníka. V tom prípade sa v nasledujúcom ročníku, ak to vyžaduje charakter predmetu pre nadväznosť učiva, začne neprebratým učivom predchádzajúceho ročníka a nie učivom toho ročníka, do ktorého žiak postúpil.

Z uvedeného vyplýva, že žiak s autizmom alebo ďalšou pervazívnou vývinovou poruchou s mentálnym postihnutím môže posledný ročník svojej školskej dochádzky ukončiť aj učivom nižšieho ročníka.

Obsah a ciele obsiahnuté v obsahu vzdelávania sa prispôsobujú individuálnym osobitostiam každého žiaka.

Vyučujúci uplatňuje primeranosť nárokov na základe dispozícií žiaka, ktoré majú vplyv na prognózu jeho vývinu s cieľom zlepšovať jeho vedomosti, zručnosti a návyky a zvyšovať tým jeho šance na zlepšovanie kvality jeho života.

Pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím nie sú určené vzdelávacie štandardy pre jednotlivé ročníky, ktoré by bolo nutné splniť pre postup do ďalšieho ročníka.

Výchova a vzdelávanie žiaka s AU alebo PVP sa uskutočňuje podľa **individuálneho vzdelávacieho programu** (ďalej aj „IVP“), ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva.

V prípade školskej integrácie sa na tvorbe IVP podieľa školský špeciálny pedagóg spolu s triednym učiteľom alebo vyučujúcimi jednotlivých predmetov, individuálne pracuje so žiakom AU alebo PVP s MP podľa výsledkov lekárskej a špeciálnopedagogickej diagnostiky. Metodicky vedie učiteľov, spolupracuje s rodičmi žiaka a so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie, ktoré vydalo písomné vyjadrenie k školskému začleneniu žiaka. Zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto IVP oboznámiť.

8 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Výchova a vzdelávanie sa uskutočňuje podľa individuálnych vzdelávacích programov.

Na vysvedčení posledného ročníka sa uvedie stupeň dosiahnutého vzdelania nasledovne:

„Žiak (žiačka) získal (získala) primárny stupeň vzdelania.“. Ak žiak ukončil povinnú školskú dochádzku uvedú sa aj údaje o ukončení povinnej školskej dochádzke a to nasledovne: „Žiak (žiačka) ukončil (ukončila) povinnú školskú dochádzku.“.

9 Povinné personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Pedagogickí zamestnanci

- spĺňajú kvalifikačné požiadavky stanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- preukazujú odborné a osobnostné spôsobilosti, ktoré využívajú pri pedagogickej komunikácii, motivácii žiakov, ich diagnostikovaní, hodnotení, pozitívnom riadení triedy,
- riadia svoje sebarozvíjanie a celoživotné vzdelávanie v odbornej oblasti a osobnostnom raste, ako súčasť kolektívu pedagógov sú schopní vzájomnej efektívnej a ľudsky podporujúcej komunikácie, spolupráce, tímovej práce a kooperatívneho riešenia problémov.

Vedúci pedagogickí zamestnanci

- svojimi manažérskymi, organizačnými a pedagogickými schopnosťami vytvárajú predpoklady pre fungujúci, motivovaný spolupracujúci kolektív s profesionálnou klímou a podporujúcim prostredím,
- starajú sa o svoj odborný a osobnostný rast, ako aj všetkých členov kolektívu a vytvárajú pre tento ich rast podmienky,
- sú schopní poradiť učiteľom a obhájiť ich pred negatívnymi faktormi, ktoré by nepriaznivo ovplyvňovali ich pedagogické pôsobenie.

Asistent učiteľa

- pracuje v triede, ktorú navštevuje žiak alebo viac žiakov s AU alebo PVP s MP, ak si to vyžaduje výchova a vzdelávanie príslušného žiaka v závislosti od závažnosti jeho postihnutia.

Školský psychológ

- vykonáva odborné činnosti v rámci psychologickéj diagnostiky (okrem diagnostiky na účely prijatia žiaka do školy alebo na zmenu formy vzdelávania žiaka), na ktoré má oprávnenie podľa svojho vzdelania a v súlade s legislatívou platnou pre rezort školstva.

Pomocný zdravotnícky personál

- poskytuje individuálnu pomoc žiakovi s AU alebo PVP s MP pri sebaobsluže.

10 Povinné materiáľno-technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Učebne (triedy) vybavené viacúčelovým, výškovo nastaviteľným nábytkom, s priestorom pre relaxáciu a nenáročnú pohybovú aktivitu počas vyučovania.

Učebne pre jednotlivé vyučovacie predmety vybavené špeciálnym nábytkom, prístrojmi, nástrojmi, pomôckami, technikou, materiálmi.

Štruktúrované priestory na individuálne vzdelávanie žiakov s AU alebo PVP s MP.

Priestory pre telovýchovné aktivity s bezpečným povrchom, náradím a náčiním.

Priestory pre prípravné práce učiteľa, priestory na uloženie pomôcok.

Priestory pre záujmovú činnosť po vyučovaní (školský klub detí, záujmové krúžky a voľnočasové aktivity) vybavené pracovným a odpočinkovým nábytkom, priestormi pre učenie sa, s pomôckami pre relaxáciu.

Priestory pre stravovanie rešpektujúce hygienické normy a špecifiká individuálnych potrieb žiaka s AU alebo PVP s MP.

Priestory pre vedenie školy a potrebných odborných a nepedagogických zamestnancov – miestnosť riaditeľa, zástupcu, hospodára, výchovného poradcu, liečebného pedagóga, školského psychológa a iných – so zodpovedajúcim technickým vybavením a nábytkom.

Miestnosť pre uskladnenie učebníc, archív.

Priestory pre odkladanie odevov a obuvi (šatne).

Spoločné priestory pre hygienu, vrátane WC pre žiakov a žiačky, pre učiteľov a učiteľky, vybavené dávkovačmi pre tekuté mydlo, zásobník s dezinfekčným prostriedkom a zásobníkmi pre jednorazové utierky.

Ďalšie pomocné priestory pre zaistenie chodu školy.

11 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Zdravé prostredie tried – nábytok zodpovedajúci výške žiakov, protišmyková podlaha, dostatočné denné svetlo, možnosť ochrany pred priamym slnečným svetlom, vetranie, osvetlenie, vykurovanie.

Priestor pre ošetrovanie úrazu a na krátkodobý pobyt zraneného, resp. chorého žiaka, alebo žiaka v čase akútneho zhoršenia jeho psychických problémov.

Výrazné označenie všetkých nebezpečných predmetov a priestorov, pravidelná kontrola z hľadiska bezpečnosti,

Lekárničky na pracovisku - vybavené podľa predpisov na dostupných miestach, kontakty na rýchlu zdravotnú pomoc, linku dôvery, políciu,

Zabezpečenie vhodného pitného a stravovacieho režimu.

Dodržiavanie zákazu fajčenia, pitia alkoholu a používania iných omamných látok v priestoroch školy a jej okolí, a na všetkých akciách mimo priestoru školy organizovaných školou.

12 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov

Školský vzdelávací program pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím je vypracovaný na základe tohto vzdelávacieho programu, ktorý je súčasťou Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie.

PRÍLOHA 1

OBSAH VZDELÁVANIA PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 9. ROČNÍK PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

CHARAKTERISTIKA OBSAHU VZDELÁVANIA

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) je predovšetkým rozvíjať ich individuálne schopnosti, vedomosti a zručnosti, potrebné pre ich praktický život a maximálne možné integrovanie do spoločnosti.

Obsah vzdelávania je určený pre žiakov s AU alebo PVP s MP, bez ohľadu na to, akou formou sú vzdelávaní. Je vytvorený na troch úrovniach, pričom prvá, najnižšia úroveň je určená pre žiakov s najväčším narušením kognitívnych funkcií a posledná, tretia úroveň kladie z hľadiska obsahu učiva najvyššie nároky na stupeň vývinu týchto funkcií žiaka.

Vzhľadom na charakter pervazívnych vývinových porúch je potrebné zdôrazniť, že voľba niektorej z troch úrovní obsahu vzdelávania sa nemôže riadiť diagnostikovaným stupňom jeho mentálneho postihnutia. To znamená, že žiak, ktorý podľa psychologického vyšetrenia má stredný stupeň mentálneho postihnutia, **nepostupuje automaticky** podľa strednej, t. j. druhej úrovne obsahu príslušného predmetu, ale pedagóg zvolí pre neho tú úroveň, ktorú je na základe svojich predpokladov schopný zvládnuť. Pre žiaka v rôznych vyučovacích predmetoch možno určiť rôzne úrovne.

Pri predpoklade, že žiak vďaka systematickej špeciálnopedagogickej starostlivosti prejavuje vyššiu úroveň schopností než pri jeho úvodom diagnostikovaní, mal by mať postupne upravovaný obsah vzdelávania tak, aby naň mohol čím skôr nadviazať vyššou úrovňou obsahu vyučovacieho predmetu. Naopak, pri nezvládaní úloh vychádzajúcich z pôvodne nastavenej úrovne obsahu vzdelávania v niektorom vyučovacom predmete je nevyhnutné prejsť na nižšiu úroveň, alebo sa vrátiť k upevňovaniu učiva predchádzajúceho ročníka.

Žiaci s AU alebo PVP s MP sú vzdelávaní podľa **individuálneho vzdelávacieho programu**.

Obsah a ciele jednotlivých vyučovacích predmetov je potrebné prispôbovať individuálnym osobitostiam každého žiaka. Obsah vyučovacieho predmetu tvorí podklad, ktorý má učiteľ tvorivo rozvíjať, rozširovať alebo redukovat', v závislosti od potenciálu a osobnostných vlastností každého žiaka.

Môže sa stať, že stav žiaka si bude vyžadovať také tempo práce, ktoré nedovolí v priebehu jedného školského roka splniť ciele vyučovacieho predmetu príslušného ročníka. V tom prípade sa v nasledujúcom ročníku, ak to vyžaduje charakter vyučovacieho predmetu pre nadväznosť učiva, začne neprebratým učivom predchádzajúceho ročníka a nie učivom toho ročníka, do ktorého žiak postúpil. Z uvedeného vyplýva, že žiak s AU alebo PVP s MP môže posledný ročník svojej školskej dochádzky ukončiť aj učivom nižšieho ročníka.

Pre žiakov s AU alebo PVP s MP nie sú určené vzdelávacie štandardy pre jednotlivé ročníky, ktoré by bolo nutné splniť pre postup do ďalšieho ročníka. Pre vyučujúceho je dôležité uplatňovať primeranosť nárokov na základe tých dispozícií žiaka, ktoré majú vplyv na prognózu jeho vývinu s cieľom zlepšovať jeho vedomosti, zručnosti a návyky a zvyšovať tým jeho šance na zlepšovanie kvality jeho života.

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra je vo výchovno-vzdelávacom procese jedným z kľúčových. Prostredníctvom rozvíjania materinského jazyka v ústnej a písomnej forme u žiakov cielene budujeme zručnosti potrebné na získavanie informácií a na ich výmenu v sociálnom kontakte, čo má výrazný podiel na celkovej socializácii dieťaťa. Je osvedčené, že znaky – symboly, medzi ktoré môžeme priradiť aj písmo, výrazne uľahčujú orientáciu osôb s pervazívnymi vývinovými poruchami v čase, priestore a v sociálnom kontakte. Využívaním slova v jeho písomnej podobe ako symbolu reality možno ovplyvňovať ich každodenný praktický život a vstupovať do priameho usmerňovania ich jednotlivých činností aj bez neustálej priamej asistencie pri každom úkone.

Slovenský jazyk a literatúra pozostáva zo zložiek: čítanie a literárna výchova, gramatika a slohová výchova. Základy písania sa vyučujú v samostatnom vyučovacom predmete rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie. Obsah a ciele obidvoch súčastí uvedeného vyučovacieho predmetu sa úzko prelínajú a v závislosti od schopností každého žiaka sa možno v ňom prednostne zamerať na jednu alebo druhú jeho súčasť.

Pri využívaní blokového vyučovania pre žiakov s AU alebo PVP s MP je možné jednu vyučovaciu jednotku slovenského jazyka rozčleniť tak, že v rámci jedného bloku sa možno venovať aj učivu preberanému v inej zložke tohto predmetu.

Časové vymedzenie pre nadobúdanie jednotlivých vedomostí, zručností a návykov sa prispôsobuje individuálnym potrebám žiaka počas jednej vyučovacej jednotky, ale aj v celkovom časovom trvaní nácviku určitej zručnosti.

Pre nehovoriaceho žiaka uplatňujeme len tie ciele a obsah, ktoré sú pre neho zvládnuteľné, resp. ich doplníme na základe odborných odporúčaní a vlastného prognostického odhadu.

V časti PROCES sa nachádzajú odporúčania pre vyučovanie učiva príslušného ročníka, spravidla bližšie nešpecifikované podľa jednotlivých úrovní, pričom jednotlivé odporúčania sú využiteľné nielen v tom ročníku v rámci ktorého sú uvedené.

V závere obsahu vyučovacieho predmetu je prehľadná tabuľka s poradím písmen a spoluhláskových skupín tak, ako sa postupne vyučujú na jednotlivých úrovniach všetkých ročníkov.

Čítanie a literárna výchova

Požiadavky v súvislosti s nácvikom techniky čítania, čítania s porozumením, reprodukcie obsahu textu u žiakov s AU alebo PVP s MP nie je možné zovšeobecniť a prezentovať ako univerzálne uplatniteľné. Nie je teda možné ani vyžadovať detailné dodržiavanie tohto rámca obsahu predmetu. Je potrebné počítať s tým, že jednotliví žiaci môžu prejavovať taký záujem o čítanie, že pomerne ľahko zvládnu jeho techniku a iní, napriek priaznivejšej mentálnej kapacite, nebudú dostatočne prístupní metódam osvedčujúcim sa pri ostatných žiakoch a nebudú postupovať očakávaným tempom. V takých prípadoch učiteľ hľadá iný spôsob práce so žiakom, pričom však dosahovanie iných cieľov, vrátane obsahu učiva, dokáže patrične odôvodniť.

Môže sa stať, že žiak má napriek mentálnemu postihnutiu zvládnuté základy čítania už pri nástupe do školy. V tom prípade je nutné v jeho individuálnom vzdelávacom programe v zložke čítanie nadviazať na jeho úroveň čítania a nie mechanicky dodržiavať postup určený v učebných osnovách ročníka do ktorého je zaradený.

Pre niektorých žiakov s AU alebo PVP s MP nácvik čítania vychádzajúci z hláskovania a spájania hlások do slabík, ktoré izolovane nemajú žiadny význam, je nepochopiteľné a nezmyselné. Analyticky-syntetickú metódu nácviku čítania je vhodné u týchto žiakov nahradiť *globálnou metódou*. Vychádza sa pri nej z učebnice *Moje učenie – učebný materiál pre deti s autizmom* (2015).

Nie je záväzná učiť žiaka všetky tvary písmen veľkej a malej, tlačenej a písanej abecedy, pripúšťa sa nácvik čítania aj zápisu iba tvarov písmen veľkej tlačenej abecedy, treba však pamätať na neskorší obmedzený výber textov na čítanie – malé tlačené písmená.

V prípade, že žiak je schopný pracovať s viacerými tvarmi písma, možno mu pri preberaní každého písmena pridať aj tvar malého tlačeného, veľkého písaného a malého písaného písmena.

Pri výučbe čítania sa môže stať, že úroveň techniky čítania u žiaka presiahne úroveň jeho intelektuálneho a rečového vývinu a nebude v súlade s úrovňou chápania čítaného textu.

Okrem textov na čítanie je preto potrebné takmer vždy využívať aj ilustrácie znázorňujúce kľúčové slová: osoba, zvierka, vec, jav, činnosť, farby, výraz tváre a pod., alebo skutočné predmety, resp. predvádzanie činností.

Pri nácviku pozornosti žiaka a tých zručností, ktoré predchádzajú učeniu čítať, ale aj pri samotnom vyučovaní čítania dbáme na to, aby sme ho upútali témami jemu blízkymi, ktorých použitie môžu slúžiť ako motivácia, resp. odmena.

Obsah textov pripravovaných pre žiaka na čítanie a literárnu výchovu by mal rešpektovať skutočnosť, že chápanie textu, viet a odkazov, a to aj pre tých žiakov, ktorí disponujú dobrými rozumovými schopnosťami, sťažuje charakteristická črta autizmu alebo ďalších pervazívnych vývinových porúch – doslovné chápanie slov a slovných spojení. Ide, napr. o *dôslednú konkretizáciu* („preskočiť riadok“ v skutočnosti znamená niečo iné, než čo žiadame od žiaka pri čítaní), o *stotožňovanie počutého a čítaného s tým, čo dieťa už pozná* (výraz v literárnom príbehu “zomrieť od smiechu“ vyvolá v žiakovi opačnú predstavu, než sa ustáleným slovným spojením sleduje), o *neschopnosť postrehnúť moduláciu hlasu* (je ťažké, často až nemožné využívať prostriedky metakomunikácie).

Nevyužívanie, nezvládanie modulačných prvkov hlasu je nutné u žiakov rešpektovať (monotónne čítanie a pod.) napriek tomu, že v obsahu vzdelávania je uvedený aj nácvik modulácie hlasu. Niektorí žiaci ho môžu zvládnuť.

Gramatika a slohová výchova

Charakteristika osobitostí pri vyučovaní zložiek gramatika, slohová výchova a literárna výchova je postupne uvedená v časti obsahu vzdelávania pre 5. – 9. ročník. Je nevyhnutné oboznámiť sa s ňou pred začatím vypracovávania individuálneho vzdelávacieho programu pre žiaka ktoréhokoľvek ročníka, vrátane prvého stupňa, nakoľko vzájomnú súvislosť učiva v predmete slovenský jazyk a literatúra nie je možné presne rozčleniť. Z formálneho hľadiska nie je únosné, aby sa v texte obsahu vzdelávania opakovali rovnaké časti súvisiace s uplatnením určitého učiva vo viacerých ročníkoch pri rôznej úrovni.

Vzhľadom na spoločné prvky v zložkách čítanie – literárna výchova a slohová výchova navzájom úzko prepojené, je možné časovú dotáciu vyhradenú na čítanie využiť najmä na nácvik techniky čítania a čítania s porozumením a ďalšie prvky možno pričleniť do zložky slohovej výchovy, aj keď ich takto obsah vzdelávania neuvádza. Pri inej príležitosti rozvíjanie žiakových zručností v obsahu vzdelávania pričlenených k slohovej výchove možno uplatniť v zložke čítanie a literárna výchova, resp. v zložke gramatika.

Rozvíjanie slovnej zásoby je prirodzený proces, ku ktorému dochádza pri pedagogickom pôsobení na žiaka.

Rozlišujeme *prirodzené rozvíjanie slovnej zásoby* – patria sem všetky slová, ktorým žiak postupne rozumie (pasívny slovník), alebo ich sám používa (aktívny slovník) a *cielené rozširovanie slovnej zásoby* žiaka.

V predmete slovenský jazyk v každej jeho zložke sa využívajú nové pojmy v písomnej forme na vytváranie databázy pre každého žiaka, ktorou je „čítaná slovná zásoba” a „písaná slovná zásoba”. Tvoria ju slová, ktoré sa žiak naučí postupne čítať či písať tak, aby si ich vybavoval ako vytvorené stereotypy. Nehovoriaci žiaci aspoň v pojmovej podobe v spojení s ilustráciou, ktorú vedú k danej situácii priradiť. Cielene nacvičované slová jeho čítanej aj písanej slovnej zásoby je vhodné zaznamenávať do tzv. *osobného frekvenčného slovníka*, ktorý možno kedykoľvek využívať na udržiavanie nadobudnutých „čítacích“ stereotypov.

Osobný frekvenčný slovník je vhodné využívať aj v slohovej výchove, najmä pri nácviku čítania a písania zmysluplných odkazov, vyjadrení.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Naučiť žiaka sústrediť sa na usmernený výkon v priestore a čase vyhradenom na čítanie,
- rozvinúť upriamenie pozornosti na vnímanie predmetov, ktoré obklopujú žiaka v škole a na pozorovanie cieľenej činnosti učiteľa,
- utvoriť predpoklady pre vnímanie nakresleného symbolu/obrázka ako dorozumievacej jednotky.

OBSAH

Utváranie stereotypného správania žiaka pri organizácii priestoru a času pre prácu s pomôckami a ďalšími vecami, využívanými predovšetkým v tomto vyučovacom predmete.

Nácvik správneho sedenia pri manipulácii s kartičkou, papierom, knižkou, modelmi.

Rozvíjanie základných schopností súvisiacich s vnímaním a akceptovaním činností dôležitých pre osvojovanie si práce so symbolom.

Upriamenie pozornosti na určený objekt, obrázok, ilustráciu, náčrt.

Vedieť upriamiť pozornosť na vnímanie slova ako základnej dorozumievacej jednotky, alebo na symbol, znak, gesto pri augmentatívnej komunikácii.

Nácvik porozumenia symbolu alebo gestu, slúžiaceho pre označenie predmetov a činností.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Naučiť žiaka sústrediť sa na usmernený výkon v priestore a čase vyhradenom na čítanie,
- rozvinúť upriamenie pozornosti na vnímanie predmetov, ktoré obklopujú žiaka v škole a na pozorovanie cieľenej činnosti učiteľa,
- utvoriť predpoklady pre vnímanie nakresleného symbolu ako dorozumievacej jednotky,
- vytvoriť algoritmus vedúci k sústredeniu sa na usmernený výkon vo vyhradenom priestore a čase pre vyučovací predmet čítanie,
- naučiť zoskupiť rovnaké, resp. podobné, predmety podľa ich charakteristických znakov,
- vedieť upriamiť pozornosť na vnímanie slova ako základnej dorozumievacej jednotky, alebo na symbol, znak, gesto pri augmentatívnej komunikácii.

OBSAH

Zameriavanie pozornosti na určený objekt, obrázok, náčrt.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností, obrázkov a iné.

Vyhľadávanie tvarovo/farebne rovnakých jednotlivých predmetov/obrazcov spomedzi predmetov/obrazcov usporiadaných v jednom rade/dvoch radoch, nácvik postupovania zľava doprava.

Vyhľadávanie tvarovo/farebne odlišných jednotlivých obrazcov usporiadaných v jednom rade/dvoch radoch zľava doprava.

Porovnávanie predmetov, obrázkov a pomenovávanie ich vlastností vo vzťahu k veľkosti, tvaru, farbe.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Naučiť žiaka sústrediť sa na usmernený výkon v priestore a čase vyhradenom na čítanie,
- vedieť ukázať prstom na učiteľom pomenovaný objekt na stole/na obrázku,
- vedieť ukladať plošné predmety/kartičky s obrázkami do radu zľava doprava,
- vedieť zoskupiť rovnaké/podobné predmety podľa ich charakteristických znakov,
- vedieť upriamiť pozornosť na vnímanie slova ako základnej dorozumievacej jednotky, alebo na symbol (znak, gesto) pri augmentatívnej komunikácii.

OBSAH

Zameriavanie pozornosti na určený objekt, obrázok, nákres.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností, obrázkov,

Porovnávanie predmetov, obrázkov, pomenovávanie ich vlastností vo vzťahu k veľkosti, tvaru, farbe a iným charakteristikám.

Vyhľadávanie tvarovo/farebne rovnakých jednotlivých obrazcov spomedzi navzájom podobných usporiadaných v radoch, nácvik postupovania zľava doprava.

Vyhľadávanie tvarovo/farebne odlišných jednotlivých obrazcov usporiadaných v radoch (zľava doprava).

Nácvik chápania a vyjadrenia polohy predmetu – hore, dolu, na kraji, v prostriedku/uprostred, na konci, pred, za, nad, pod, atď. – nie je potrebné nacvičiť v priebehu školského roka všetky pojmy, alebo naopak, žiakom, ktorí zvládnu tieto základné, možno pridať ďalšie (vyššie, nižšie, vľavo, vpravo, ...).

Cvičenie rozlišovacej schopnosti na skupinách obrazcov.

Nácvik rytmizovaného textu (rečňovanky, vyčítanky).

Priradovanie slovných pomenovaní k predmetom denného používania, jednoduchým a výstižným obrázkom, fotografiám.

Priradovanie obrázkov, predmetov, fotografií k ich slovným pomenovaniám.

Nácvik spoznávania/čítanie niektorých písmen, slov.

PROCES

Po zoznámení žiaka s priestorom, v ktorom sa bude realizovať predmet slovenský jazyk a literatúra, sa žiak oboznámi s objektmi, ktoré sa budú využívať v začiatkových fázach vyučovania predmetu. Prvoradou úlohou je nerozptyľovať pozornosť žiaka rôznorodosťou predmetov, dôležité je mať pripravený materiál alebo publikáciu, o ktorej predpokladáme, že sa stane východiskovou pri našej práci; môže to byť učebnica Moje učenie (A. Šedibová), alebo iné vhodné učebnice a pracovné listy.

Potrebná je vlastná databáza kartičiek, z ktorých vyberáme pre každého žiaka tie, ktoré sú pre neho vhodné a na každý vyučovací blok len taký počet, ktorý je schopný vnímať a rozlišovať.

V prípravných fázach je dôležité upevňovanie používaných slov s jednoduchou výslovnosťou aj keď ide o produkciu slov len z našej strany.

Nácvik potrebnej disciplíny pri používaní predmetov určených pre žiaka a vytýčený postup, ktorý sa nemení (vytváranie algoritmu), rozvíjanie sluchového a zrakového vnímania žiaka. Pri sledovaní obrázkov a čohokoľvek, čo sa usporadúva do radu, sa postupuje vždy zľava doprava.

Rozvíjanie zmyslového vnímania je v predmete slovenský jazyk a literatúra upriamené na spoznávanie učiteľom pomenovaných predmetov a činností a ich symbolov a až po ich bezpečnom pasívnom ovládaní sa prechádza na ich pomenúvanie žiakom, ako jeho reakcií na danú otázku.

Na začiatku je dôležitá práca najmä s priestorovými maketami/predmetmi, ktoré možno uchopiť do ruky, až neskôr prechádzame na obrazce. Pri vyhľadávaní rovnakých alebo podobných predmetov/obrazcov je potrebné, aby v každom rade, t. j. „v ponuke“ rôznych predmetov/obrazcov sa vyskytovala vždy len jedna dvojica rovnakých predmetov/obrazcov, po zvládnutí úlohy treba pripraviť ďalší takýto rad s inou rovnakou dvojicou.

Pri vyhľadávaní odlišných predmetov/obrazcov sa do radu umiestnia vždy tri – štyri rovnaké predmety a jeden iný.

V rámci rozvíjania sluchového a zrakového vnímania sa nacvičuje aj určovanie polohy grafického znázornenia predmetu, zvyčajne obľúbeného, najskôr pojmi „hore, dolu, v prostriedku“ a pod. Na určovanie polohy sa používajú obrázky nakreslené alebo nalepené na veľkom hárku papiera pripnuté na tabuli, ku ktorým sa pridávajú ďalšie obrázky; treba začať tak, aby pri určovaní polohy hore – dolu žiak menil pozíciu svojho tela: natiahnuť sa a zdvihnúť ruku k obrázku alebo predmetu, ktorý je „hore“, čupnúť si k obrázku, predmetu nachádzajúcom sa „dolu“, predmet „uprostred“ má žiak na úrovni predpažených rúk. Veľkosť hárka upevneného na tabuli je treba postupne zmenšovať až na formát A5 až A6, tak, aby žiak mohol vnímať pojem „hore, dolu, v prostriedku (uprostred)“ a dotknúť sa obrázka aj vtedy, keď nezmení polohu svojho tela. Ak to dispozícia žiaka umožní, je treba prejsť aj na nácvik určenia uvedených polôh na vodorovne umiestnenej podložke - zaužívaný pojem „hore“ teda žiak bude chápať aj vtedy, keď jeho situovanie na papieri v doslovnom význame = „ďalej od teba“, „dolu“ = „bližšie k tebe“, „v prostriedku“ = „ani hore, ani dolu“, t. j. medzi horným a dolným umiestnením.

1. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova

Ak v tomto ročníku žiak iba začína svoju školskú dochádzku, možno vyučovanie čítania začať učivom určeným pre prípravný ročník. K učivu prípravného ročníka sa možno vrátiť aj v prípade, že žiak nezvláda obsah učiva prvého ročníka.

1. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vedieť manipulovať s obrázkami podľa pokynov,
- vedieť ukladať plošné predmety/kartičky s obrázkami do radu zľava doprava,
- vedieť ukázať prstom na učiteľom pomenovaný objekt na stole/na obrázku.

OBSAH

Nácvik stereotypov pri organizácii priestoru a času pre vyučovanie čítania.

Nácvik správneho sedenia pri manipulácii s drobnými predmetmi, šablónou, papierom, knižkou, písacími a kresliacimi potrebami.

Rozvíjanie základných schopností súvisiacich s akceptovaním a vnímaním činností a predmetov dôležitých pre osvojovanie si práce s písmenami – vnímanie tvaru, obrysu, ukladanie drobných predmetov vedľa seba (zľava doprava), vytváranie určených medzier medzi nimi a pod.

Upriamenie pozornosti na určený predmet, obrázok s určitou jeho vlastnosťou.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností.

1. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Vedieť sa sústrediť na usmernený výkon spojený s miestom a časom určeným pre predmet čítanie,
- vedieť ukladať plošné predmety/kartičky s obrázkami do radu zľava doprava,
- vedieť ukázať prstom na učiteľom pomenovaný objekt na stole/na obrázku,
- vedieť rozlíšiť obrázky na základe učiteľom určených znakov,
- vedieť udržať pozornosť pri manipulácii s obrázkami pri plnení úlohy.

OBSAH

Zameranie pozornosti na určený objekt, obrázok, nákres.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností, obrázkov.

Porovnávanie predmetov, obrázkov a pomenovávanie ich vlastností vo vzťahu k veľkosti, tvaru, farbe.

Chápanie a vyjadrenie polohy predmetu – hore, dolu, vyššie, nižšie, vľavo, vpravo, na kraji, v prostriedku, na konci, pred, za, nad a iné.

Určovanie (vyhľadávanie) tvarovo (farebne) rovnakých jednotlivých obrazcov spomedzi navzájom podobných usporiadaných v radoch, nácvik postupovania zľava doprava.

Vyhľadávanie tvarovo (farebne) odlišných jednotlivých obrazcov usporiadaných v radoch (zľava doprava).

Cvičenie rozlišovacej schopnosti na skupinách obrazcov.

Nácvik rytmizovaného textu (rečňovanky, vyčítanky a iné).

Priradovanie (ústnych) slovných pomenovaní k predmetom denného používania, jednoduchým a výstižným obrázkom, fotografiám.

Priradovanie obrázkov, predmetov, fotografií k ich slovným (ústnym) pomenovaniám.

začať so spoznávaním (čítaním) samohlások **a - á, e - é, i - í, o - ó, u - ú**.

1. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Zvládnuť základy čítania – písmená a základy techniky čítania – slabiky, jednoslabičné slová,
- porozumieť prečítanému slovu – jednoduchému formou aj obsahom,
- porozumieť prečítanému spojeniu dvoch slov,
- dokázať vnímať jednoduchý, pedagógom prečítaný príbeh,
- vedieť reprodukovať slovom, kresbou, ukázaním na objekt – obrázok, predmet fakty z textu.

OBSAH

Zameranie pozornosti na určený objekt, obrázok, nákres.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností, obrázkov,

Porovnávanie predmetov, obrázkov a pomenovávanie ich vlastností vo vzťahu k veľkosti, tvaru, farbe,

Chápanie a vyjadrenie polohy predmetu – hore, dolu, vyššie, nižšie, vľavo, vpravo, na kraji, v prostriedku, na konci, pred, za, nad, pod.

Určovanie (vyhľadávanie) tvarovo (farebne) rovnakých jednotlivých obrazcov spomedzi navzájom podobných usporiadaných v radoch, nácvik postupovania zľava doprava.

Vyhľadávanie tvarovo (farebne) odlišných jednotlivých obrazcov usporiadaných v radoch (zľava doprava).

Cvičenie rozlišovacej schopnosti na skupinách obrazcov.

Nácvik rytmizovaného textu (rečňovanky, vyčítanky, ...).

Priradovanie slovných pomenovaní k predmetom denného používania, jednoduchým a výstižným obrázkom, fotografiám.

Priradovanie obrázkov, predmetov, fotografií k ich slovným pomenovaniám.

Postupný nácvik čítania písmen **a - á, e - é, i - í, o - ó, u - ú, m, l, v, t, p** a zodpovedajúcich tvarov príslušných uvedených písmen veľkej tlačenej abecedy, alebo nácvik ich čítania iba v tvaroch veľkej tlačenej abecedy – podľa individuálnych osobitostí žiaka.

Nácvik čítania otvorených slabík.

Žiaci, ktorí sa učia globálnou metódou čítania postupujú podľa postupu určeného učiteľom.

Literárna výchova

Upriamanie pozornosti na počúvanie krátkeho príbehu s dejom – čítaného z detskej knižky.

Reprodukcia obsahu príbehu podľa otázok s podporou ilustrácií, obrázkov.

PROCES

Tempo práce je potrebné zvoliť podľa schopností žiaka, pričom je možné, že na konci školského roku žiak nebude mať zvládnuté celé učivo slovenského jazyka a literatúry určeného pre 1. ročník, čo nie je dôvod na to, aby ročník opakoval; v ďalšom ročníku žiak učivo doberie a až potom prejde na učivo ďalšieho ročníka.

Proces, t. j. postupy pri vyučovaní, ktoré sa uplatňujú v prvom ročníku, sú obdobou procesu prípravného ročníka. Učiteľ prispôbuje proces podľa individuálnych osobitostí žiaka a na základe vlastného pedagogického prístupu.

Nácvik čítania sa začína spôsobom, ktorým je žiak schopný pracovať, dôležité je zistiť, ktorému žiakovi vyhovuje viac globálna metóda výučby čítania; nácvik analýzy a syntézy nezanedbávame ani u žiakov, ktorí sa učia čítať globálnou metódou – túto operáciu budú musieť ovládať pri písaní.

2. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vedieť počúvať krátky, učiteľom čítaný text,
- nájsť a ukázať učiteľom pomenovaný obrázok, symbol,
- vedieť vložiť pomenovaný obrázok tam, kam patrí, podľa inštrukcie učiteľa.

OBSAH

Čítanie

Zameriavanie pozornosti na určený objekt, obrázok.

Spoznávanie objektu, obrázku na základe učiteľovho pomenovania.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností, obrázkov a iné.

Rozlišovanie obrázkov podľa určitých znakov – triedenie geometrických obrazcov (kruhy, štvorce, trojuholníky), neskôr aj rôznych iných obrazcov, znakov, napr. piktogramov alebo abstraktných znakov, ukladanie dvoch rovnakých obrazcov, znakov vedľa seba zľava doprava.

Manipulácia s obrázkami podľa jednoduchej inštrukcie.

Chápanie polohy predmetu – hore, dolu, uprostred, na začiatku, na konci, pred, za, nad, pod, medzi. Pojmy nacvičujeme postupne a vždy len v závislosti od schopností žiaka – môže ich byť celkovo prebratých/nacvičených menej alebo aj viac.

Usporiadanie viacerých predmetov, symbolov do radu/riadku zľava doprava.

Literárna výchova

Počúvanie a nácvik rytmizovaného textu.

2. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Upevniť poznanie/čítanie samohlások nacvičovaných v predchádzajúcom ročníku,
- nácvik poznania (čítania) ďalších písmen,
- vedieť spojiť niektoré samohlásky so spoluhláskou do slabiky,
- chápať význam prečítanej zmysluplnej slabiky.

OBSAH

Zameriavanie pozornosti na určené zobrazenie predmetu, nákres.

Pomenovávanie určených zobrazení, nákresov.

Poznanie polohy na ilustrácii, kresbe – hore, dolu, vyššie, nižšie, na kraji, uprostred, na konci, pred, za, nad, pod, medzi.

Priraďovanie tvarovo alebo farebne rovnakých obrazcov.

Vyrad'ovanie tvarovo alebo farebne odlišných obrazcov zo skupiny tvarovo alebo farebne rovnakých obrazcov.

Upevňovanie čítania samohlások.

Nácvik čítania spoluhlások **m, l, t, p, v**, ich spájanie so samohláskami.

Využívanie zmysluplných slabík ako krátkych slov pri dopĺňaní ilustrácie jednoslabičným „textom“.

Literárna výchova

Počúvanie a nácvik memorovania rytmizovaného textu.

Upriamanie pozornosti na počúvanie krátkeho príbehu.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Zvládnuť techniku čítania jednoduchých samostatných slov,
- chápať zmysel výpovede jednoduchej vety (dvojslovnej) po jej vlastnom prečítaní,
- chápať dej z krátkeho textu prečítaného pedagógom.

OBSAH

Opakovanie a utvrdzovanie písmen z predchádzajúceho ročníka.

Nácvik čítania ďalších písmen abecedy: **b, j, s, n, d, z, y, h, k, c, r**.

Čítanie slabík, jednoslabičných a dvojslabičných slov.

Automatizácia čítania jednoslabičných slov so zatvorenou slabikou.

Literárna výchova

Čítanie krátkeho literárneho útvaru určeného deťom, s využívaním modulácie hlasu a stvárňovaním čítaného textu ilustráciami (detská poézia s dejom, krátke rozprávky).

Predčítanie príbehu s jednoduchým dejom, s cieľom nácviku reprodukcie jeho obsahu formou odpovedí na otázky, pomenovaním ilustrácií, obrázkov k vypočítanému textu.

Nácvik rytmizovanej riekanky.

3. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova

3. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vedieť ukázať na pomenovaný obrázok a jeho časti,
- vedieť čítať samohlásky,
- vedieť si vypočítať krátky čítaný text s dejom.

OBSAH

Zameriavanie žiakovej pozornosti na predmet, ktorý učiteľ pomenuje a na obrázok, ktorým je príslušný predmet znázornený.

Priradovanie obrázkov k reálnym predmetom, ktoré jednotlivé obrázky znázorňujú.

Upevňovanie chápania určenia polohy kresby určitého objektu a jeho častí – hore, dolu, v strede.

Nácvik čítania samohlások **a – á, e – é, i – í, o – ó, u – ú**.

Literárna výchova

Nácvik napodobňovania rytmizovaného textu, nehovoriaci žiaci iba rytmizovaným pohybom rúk – vyťukávaním rytmu dlaňou o podložku, vytlieskavaním.

Počúvanie krátkeho príbehu.

3. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Rozšíriť čítanie písmen o ďalšie spoluhlásky,
- vedieť čítať slabiky,
- vedieť čítať dvojslabičné slová s otvorenými slabikami,
- chápať zmysel prečítanej zmysluplnej slabiky, slova.

OBSAH

Čítanie slabík s upevňovanými písmenami z predchádzajúceho ročníka.

Nácvik čítania spoluhlások – **b, j, s, n, d, z**.

Spájanie spoluhlások do dvojslabičných slov s otvorenými slabikami, podporované grafickým znázornením alebo predvedením príslušného predmetu, objektu.

Literárna výchova

Počúvanie príbehu s porozumením.

Rozvíjanie schopnosti porozumenia deja pomocou otázok a ilustrácií.

3. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si ďalšie písmená abecedy,
- čítať jednoduché vety,
- vedieť s porozumením prečítať krátky text so slovami, ktoré má žiak zvládnuté izolovane,
- vedieť analyzovať slovo na hlásky,
- vedieť sa sústrediť pri počúvaní umeleckého textu,
- poznať využívanie modulácie hlasu pedagógom - smútok, radosť, hnev.

OBSAH

Nácvik čítania písmen abecedy **č, š, ž, d', t', ň, ľ, g, f, ch**.

Automatizácia čítania nacvičovaných písmen v slabikách.

Nácvik čítania slov, v ktorých sa vyskytujú dvojhlásky **ia, ie, iu**.

Vytváranie zručnosti plynulého čítania jednoduchých slov zoradených do radu, prípadne aj zmysluplných vetných celkov – výpovedí dvoj- až štvorslovné vety.

Nácvik čítania s porozumením jednotlivých slov a jednotlivých jednoduchých viet.

Literárna výchova

Sústredovanie pozornosti na čítaný, reprodukováný alebo dramatizovaný text – príbeh.

Overovanie porozumenia vypočutého textu prostredníctvom otázok.

Nácvik modulácie hlasu pri vyjadrení pocitov.

PROCES

Na 1. úrovni si žiaci upevňujú získané schopnosti a nadobudnuté vedomosti, učia sa postupne čítať všetky samohlásky okrem ypsilonu, vyhľadávajú ich v skupinách iných písmen, teda rozlišujú už nielen grafické znázornenia predmetov s výrazne odlišnými prvkami, ale postupne prechádzajú na spoznávanie vzájomných odchýlok v tvaroch písmen.

Na vyšších úrovniach - pri spájaní písmen do slabík a do slov má byť čo najviac využívaný zmysel slov - vhodné sú citoslovčia na vyjadrenie hlasu zvierat, zvuku strojov a i., napr. pápá, papá, bum, hop...

Pri nácviku čítania písmen „Ď, Ť, Ň, Ľ“ sa nevychádza z ich grafickej podobnosti s písmenami „D, T, N, L“, ale vyučujú sa ako nové písmená s ich vlastnou výslovnosťou - je to len osobitosť slovenského jazyka, že grafémy týchto foném sú odvodené od grafickej podoby iných foném.

Písanie a čítanie slov, v ktorých sa fonémy d', t', ň, ľ vyskytujú s mäkkosťami alebo bez nich, je potrebné nacvičovať tiež bez gramaticky odôvodňovaného pravopisu (NIČ, DETI, ĎALEJ, VIDÍM ŤA, KÚPIM TI, ...); u žiakov s AU alebo PVP s MP, u ktorých väčšinou zlyháva schopnosť vytvárať analógiu, sa budovanie vedomostí zakladá na mechanickej pamäti, nie na ovládaní a aplikácii pravidiel slovenského pravopisu, ktorý má najmä pre výslovnosť veľa odchýlok, napr. v slove „letieť“ sa skupina „-tie-“ vyslovuje mäkko, kým v slove „tieto“ sa vysloví tvrdo a pod.. Žiakov, ktorí dokážu aplikovať pravidlá, možno usmerniť nasledovne: „Na písmenách D, T, N, L nemôže byť vtedy mäkkosť, keď po nich nasleduje písmeno „Ľ“ alebo „E“.

Žiakov využívajúcich globálnu metódu nácviku čítania je potrebné priebežne cvičiť aj v analýze slov na hlásky, priradovaní správnej grafémy k slovu na jeho začiatku alebo konci, ako dôležitých faktorov pre samostatné písanie.

Rytmizovanie textu slúži jednak na vnímanie slabík v slove a jednak – pri detských riekankách na vnímanie zážitku z deklamovania; rytmizácia harmonizuje fyziologické procesy a uvoľňuje napätie, vyvoláva uspokojenie zo stereotypného opakovania určitého rytmu. Nacvičovanie rytmizovaných riekaniek, vyčítaniek a pod. možno do činnosti žiaka zaradiť viackrát v priebehu dňa – na hodinách čítania, rozvíjania grafomotorických zručností a písania, rozvíjania komunikačných zručností, najmä však v časti hodiny určenej na prvky literárnej výchovy. Pri rytmizácii textu, alebo sólovo vyslovovaných slov je okrem tlieskania vhodné využívať jemné poklopávanie dlaňou alebo len prstami nedominantnej ruky o podložku, pričom sa pri dlhej slabike ruka na podložke pridrží, pri krátkej sa z podložky hneď zodvihne.

Žiak sa učí rozlišovať moduláciu hlasu postupne, nie každý je schopný moduláciu hlasu prirodzene vnímať. Modulácia hlasu je dôležitá jednak v bežnom dialógu, ale je tiež obohatením estetického zážitku pri vyjadrení otázky, zvolaní, smútku, hneve, dobrej nálady, nielen prostredníctvom významu slov.

4. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova

4. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Zvládnuť čítanie dlhých samohlások a ďalších písmen,
- zvládnuť čítanie zmysluplných slabík a dvojslabičných slov s otvorenými slabikami,
- vedieť si vypočítať krátky čítaný text,
- vedieť si vypočítať krátky reprodukováný text,
- vedieť vytvoriť odpoveď na otázku zameranú na vypočítaný text, nehovoriaci žiaci náhradným komunikačným prostriedkom alebo jednoslovne.

OBSAH

Nácvik čítania samohlások s rozlišovaním ich dĺžky: **á, é, í, ó, ú**.

Postupný nácvik čítania hlások: m, l, v, t, p.

Nácvik čítania slabík.

Nácvik počúvania krátkeho čítaného textu doplneného o ilustrácie.

Nácvik tvorenia odpovedí na otázky kladené po prečítaní textu.

Literárna výchova

Počúvanie a nácvik prednesu rytmizovaného textu.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Osvojiť si čítanie ostatných písmen abecedy,
- osvojiť si čítanie hláskových skupín s novými písmenami,
- vedieť si vypočítať krátky literárny text – čítaný alebo/a reprodukováný,
- rozšíriť si slovnú zásobu,
- rozvíjať schopnosti pochopiť zmysel vypočítaného čítaného alebo/aj reprodukovaného textu.

OBSAH

Opakovanie a upevňovanie čítania a písania doteraz osvojovaných písmen.

Nácvik čítania a písania ďalších písmen: **y, h, k, c, r**.

Vytváranie ďalších stereotypov v čítaní pri osvojení si čítania nových slov s nacvičovanými písmenami.

Nácvik čítania slov s dvojhláskami **ia, ie, iu**.

Literárna výchova

Využívanie vytvoreného stereotypu pri počúvaní textu s následným tvorením odpovedí na položené otázky, resp. vyberaním, súvisiacich ilustrácií.

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Vedieť čítať všetky písmená slovenskej abecedy,
- poznať málo frekventované písmená zaradené do slovenskej abecedy,
- čítať slabiky, jednoduché slová so všetkými písmenami,
- poznať bodku, otáznik, výkričník ako ukončenie vety,
- vedieť odlišiť význam oznamovacej a opytovacej vety,
- vedieť vyhľadať v rade slov slová rovnakého významu
- vedieť vyhľadať v rade slov slová podobného významu,
- rozlišovať samohlásky a spoluhlásky,
- vedieť rozčleniť slovo na slabiky vo zvukovej podobe,
- tvoriť odpovede vo forme vety na otázku položenú k práve čítanému textu,
- slovný opis predmetu.

OBSAH

Čítanie

Nácvik čítania písmen **í, ř, dz, dž, ä, ô**.

Učiť sa poznať málo frekventované písmená v slovenskom jazyku **w, x, q**.

Čítanie radu slov na kartičkách uložených vedľa seba zľava doprava a čítanie tých istých slov napísaných vedľa seba na tabuli, resp. na papieri.

Počúvanie čítania slov, ktoré tvoria vetu ukončenú bodkou, spájané so žiakovým opakovaním (čítaním) príslušných viet.

Počúvanie čítania slov, ktoré tvoria vetu ukončenú otáznikom, spájané so žiakovým opakovaním, čítaním príslušných viet.

Počúvanie čítania slov, ktoré tvoria vetu ukončenú výkričníkom, spájané so žiakovým opakovaním, čítaním príslušných viet.

Literárna výchova

Rozširovanie slovnej zásoby – nácvik akceptovania použitia rôznych slov pre to isté pomenovanie reality (kniha – knižka, okno – oblok, bába – bábika, babka – stará mama – starká, dedko -..., les – hora, poslušný – dobrý, neposlušný – zlý, pieseň - pesnička) – pričom dlhšie (ťažšie) slovo povieme sami, a kratší ekvivalent k nemu žiak vyhľadá a určí prostredníctvom kartičky.

PROCES

Pri upevňovaní čítania, resp. poznávania samohlások, sa treba zamerať na rozlišovanie krátkych a dlhých samohlások.

Zvyšovanie vnímania dĺžky hlások je vhodné podporovať s pohybom vydávajúcim zvuk. Okrem tleskania sa odporúča využívať jemné poklopávanie dlaňou alebo len prstami nedominantnej ruky o podložku, pričom pri dlhej slabike sa ruka na podložke pridrží, pri krátkej sa z podložky hneď zodvihne.

Čítanie krátkeho textu sa využíva na zameranie pozornosti – na nácvik počúvania a na navodenie témy pri nácviku riadeného rozhovoru typu otázka – odpoveď; tvorenie odpovede

sa podporuje využitím jednoduchej ilustrácie, ktorá znázorňuje len objekt patriaci k danej otázke, nie tzv. dejová ilustrácia.

Súčasťou čítania – literárnej výchovy je nácvik krátkeho rytmizovaného textu – detskej riekanky, básničky; deklamáciou rytmického textu sa podporuje vnímanie zvýrazneného rytmu, usmernenie dýchania pri produkcii reči. Rytmizovaním každého pohybu, teda aj pohybu rečových orgánov o. i. dochádza k podporovaniu harmonizácie fyzických procesov v organizme. Cieľom nie je riekanku ovládať spamäti za krátky časový úsek. Riekanka sa nacvičuje postupne tak, že žiak si zvyká na opakovanú rytmizáciu známeho textu a obľúbi si aj prípadnú príslušnú činnosť spojenú s rytmizáciou osvojeného textu.

5. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova, gramatika, slohová výchova

5. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vedieť čítať a písať ďalšie písmená abecedy,
- vedieť čítať jedno a dvojslabičné slová pozostávajúce z nacvičovaných písmen,
- podieľať sa na reprodukcii textu – vedieť odpovedať na otázky k vypočítanému textu alebo vybrať na jej základe správny obrázok.

OBSAH

Čítanie

Opakovanie a utvrdzovanie čítania písmen a slov vyučovaných v predchádzajúcom ročníku.

Nácvik čítania písmen **b, j, s, n, d, z**, vrátane nácviku ich čítania v slabikách a slovách.

Čítanie dvojčlenných viet (podstatné meno + činnosť, ktorú nositeľ podstatného mena vykonáva) s rozlíšením, či ide o oznam alebo otázku – na otázku vedieť odpovedať (áno, nie).

Pre nehovoriacich žiakov – oznam, otázku číta učiteľ, žiak vykoná realizáciu pokynu, alebo odpovie na otázku áno, nie.

Literárna výchova a slohová výchova

Počúvanie čítania krátkeho literárneho útvaru podporeného ilustráciami.

Nácvik jednoduchých odpovedí na otázky súvisiace s prečítaným textom.

Vyhľadávanie ilustrácií súvisiacich s prečítaným textom.

Vyhľadávanie kľúčových slov alebo obrázkov súvisiacich s vypočítaným textom podľa učiteľovho napovedania.

Samostatný výber a priradovanie slov k ilustráciám súvisiacich s prečítaným textom.

Gramatika

Nácvik písania nových písmen zo zložky čítanie.

Opakovanie a utvrdzovanie písania písmen a slabík, slov doteraz vyučovaných, ich odpisovaním podľa predpísaného vzoru.

PROCES

Pri písaní písmen a slov vo vyučovacej zložke gramatika nacvičujeme aj písané tvary malej a veľkej abecedy len v prípade, že to žiak zvláda bez väčších problémov; v prípadoch, kde písanie písaných tvarov písmen je pre žiaka komplikáciou, od neho upúšťame.

Literárnu a slohovú výchovu možno spájať do spoločnej vyučovacej jednotky, nakoľko na tejto úrovni je zložka čítanie vo veľkej miere venovaná nácviku čítania z technickej stránky.

5. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Vedieť čítať a písať ďalšie písmená veľkej tlačenej abecedy,
- oboznámiť sa s písmenami s malou frekvenciou výskytu v bežne využívanej slovnej zásobe slovenského jazyka,
- vedieť čítať slová s dvojhĺskami,
- plynule čítať mechanicky nacvičené slová každodenného života s ich uvedomelým porozumením,
- vedieť si vypočítať krátky text – príbeh, popis – s uvedomelým porozumením.

OBSAH

Čítanie

Nácvik čítania písmen **č, š, ž, ď, ť, ň, ľ, g, f, ch**.

Nácvik čítania slov s výskytom dvojhĺsok ia, ie, iu.

Literárna výchova a sloh

Rozširovanie osobného frekvenčného jazyka o slová s písmenami nacvičovanými v tomto ročníku.

Využívanie informačnej hodnoty textu pri jeho reprodukcii.

Využívanie rozšíreného osobného frekvenčného slovníka pri tvorbe jednoduchých viet – vyjadrenie účelnosti predmetu (Prečo? Načo?), priradovanie slov – podstatných mien k pomenovaniu činnosti, vlastnosti.

Gramatika

Nácvik písania písmen nacvičovaných v čítaní.

Zapisovanie slabík a niektorých jednoduchých slov nacvičovaných na čítaní ich odpisovaním a po ich nadiktovaní.

Nácvik správneho používania dĺžna pri zápise slabík, slov.

5. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Pri čítaní správne uplatňovať intonáciu oznamovacej a opytovacej vety,
- čítať s porozumením,
- vedieť rozlíšiť dva literárne útvary – báseň s rýmami a rozprávku,
- vedieť vyčleniť spomedzi písmen mäkké spoluhlásky,
- vedieť v rade slov vyhľadať osobu, zviera, vec,
- poznať základné gramatické kategórie slov označujúcich osoby, zvieratá a veci – podstatných mien: rod a číslo,
- vedieť nájsť v texte vlastné meno osoby, zvieratá,
- vedieť využiť slovnú zásobu zo svojho frekvenčného slovníka na tvorbu a rozvíjanie viet pri slohu.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Učiť sa čítať s využitím správnej intonácie oznamovaciu a opytovaciu vetu.

Nacvičovanie čítania s porozumením.

Reprodukovat' obsah textu po vlastnom prečítaní na základe otázok a ilustrácií.

Osvojovať si pojmy "rozprávka, báseň" (prípadne doplniť o ďalšie „hádanka, spisovateľ, časopis, článok“) a učiť sa ich správne priradiť k príslušným textom.

Gramatika

Osvojiť si písanie „i“ vnútri slova po mäkkých spoluhláskach.

Učiť sa v texte vyhľadávať podstatné mená podľa rodu - pomenovávanie rodov aj slovom „mužský, ženský, stredný“ učíme len tých žiakov, ktorí sú schopní to zvládnuť, ostatní žiaci určujú rod pomocou ukazovacích zámen „ten, tá, to“.

Učiť sa určiť číslo podstatných mien – žiaci, ktorí dokážu použiť prívlastok „jednotné a množné číslo“, môžu tieto prívlastky používať, u iných stačí, keď rozlíšia, či slovo označuje len jednu osobu, zviera, vec, alebo viac.

Učiť sa vyhľadávať v texte vlastné podstatné mená – mená osôb a zvierat vo vnútri vety, napr. podľa veľkého začiatočného písmena.

Slohová výchova

Tvorenie viet na predložené slová, prípadne podľa ilustrácie ako dodatočnej pomôcky.

Písomné dopĺňanie a obmieňanie viet z poskytnutej batérie slov.

Tvorenie jednoduchých textov na určitú tému podľa ilustrovaného deja.

PROCES

Pri písaní písmen a slov vo vyučovacej zložke gramatika žiak píše písané tvary písmen len v prípade, že to zvláda bez väčších problémov, v prípadoch, kde písanie písaných tvarov písmen je pre žiaka komplikáciou, upúšťa sa od neho.

Pri rozširovaní frekvenčného slovníka žiaka o činnosti a vlastnosti osôb, zvierat, vecí sa vychádza z toho, že tieto slová sú dôležité na to, aby sme sa dozvedeli, aká vec/človek, zviera... je a čo robí (napr. zo slova „chlapec“ sa nedozvieme podrobnosti ako zo spojenia slov „veselý chlapec“, „smutný chlapec“, „malý chlapec“, alebo „chlapec sedí“ „chlapec leží“).

Pri nácviku písania mäkkých spoluhlások s mäkčeňom sa používa od začiatku pomenovanie "mäkčeň"; pri nácviku čítania nových slov uprednostňujeme globálnu metódu, ktorá podporuje čítanie s porozumením.

Vyučovanie hodín literárnej výchovy a slohu úzko súvisí, je vhodné, aby sa prelínali; prečítaný text, ako ucelený krátky literárny útvar, má byť zatiaľ vždy podporený ilustráciami, aby bolo možné porozumenie jeho obsahu overiť a upevňovať viacerými spôsobmi, využitie ktorých zároveň plní funkciu slohovej výchovy; príklady činností: vyhľadávanie ilustrácie so situáciou, ktorá sa vyskytla v texte a to spomedzi viacerých ilustrácií, ktoré s textom nesúvisia, zoradovanie ilustrácií patriacich k textu do správneho poradia podľa deja, nácvik rozvíjania deja prostredníctvom kladenia jednoduchých otázok týkajúcich sa objektov v texte; otázky zameriavame na „kto“, „čo“, „kto prišiel“, „čo urobil“, odkiaľ prišiel“, „kam išiel“

a pod. Otázky nezameriavame na vlastnosti (aký, ktorý...), po zvládnutí uvedených činností s ilustráciami môže žiak sám vyhľadávať kartičky so slovami, ktoré podľa neho súvisia s textom, ktorý čítal, alebo ktorý sme mu my prečítali – následne vykonáme spoločnú kontrolu – prečítame text a odkladáme kartičky, ktoré sa v texte vyskytli – kartičky, ktoré „zostanú“, označíme ako „chybné“, z vybraných kartičiek žiak môže zostavovať z nich dvojslovné vety.

V gramatickej zložke sa vytváranie stereotypov, ako základ práce so žiakom s AU alebo PVP s MP, uplatňuje aj pri nácviku písania najčastejšie používaných slov, aby ich žiak dokázal napísať pri odpisovaní alebo bez predlohy aj vtedy, ak u neho zlyháva schopnosť analýzy a syntézy.

Súčasťou cieľov v gramatickej zložke je v tomto ročníku okrem diakritiky a základnej interpunkcie, naučiť žiaka v texte rozlíšiť rodné meno osoby, vedieť ho odlíšiť od slova na začiatku vety, ktoré nie je vlastným menom a učiť ho správne napísať (s veľkým začiatočným písmenom) aj bez optickej predlohy. Písanie slova s veľkým začiatočným písmenom na začiatku vety a vlastných mien iných, než ktoré označujú osoby, žiak naďalej píše na základe usmernenia.

6. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova, gramatika, slohová výchova

6. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Utvrdiť čítanie a písanie písmen naučených v predchádzajúcich ročníkoch,
- naučiť sa čítať a písať ďalšie písmená abecedy,
- čítať zmysluplné slabiky a krátke slová s ďalšími, postupne osvojovanými si písmenami,
- vedieť napísať svoje meno a priezvisko,
- vedieť sa sústrediť pri počúvaní reprodukovanej rozprávky, príbehu,
- vedieť vyjadriť správnosť, resp. nesprávnosť konania postáv, resp. svoje pocity („páči sa mi, nepáči sa mi“).

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Opakovanie a utvrdzovanie čítania písmen a ich zoskupenia v slabikách a slovách z predchádzajúcich ročníkov.

Oboznámenie sa s čítaním ďalších písmen abecedy: **y – ý, h, k, c, r**.

Automatizácia čítania doteraz nacvičených slov v krátkom texte.

Nácvik čítania slov s dvojhláskami **ia, ie, iu**.

Využívanie interpunkcie zaznamenatej v texte pri nácviku intonácie pri čítaní – bodka, otáznik.

Učiť sa spoznávať zo slov a modulácie hlasu pocity – radosť, hnev, smútok.

Na základe konania postáv rozlišovať dobro a zlo.

Gramatika

Opakovanie a utvrdzovanie písania písmen a slov nacvičených v predchádzajúcich ročníkoch.

Nácvik písania ďalších písmen abecedy.

Slohová výchova

Učiť sa rozlíšiť, ktoré obrázky z ponúknutého súboru súvisia s vypočutým textom (príbehom) a ktoré s ním nesúvisia.

Učiť sa napísať svoje meno s priezviskom a adresu bydliska (aj s ulicou a číslom domu).

6. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozšíriť osobný frekvenčný slovník pre čítanie,
- oboznámiť žiaka s písmenami „**ř, í**“ a spoluhláskovými skupinami vo fonémach „**dz, dž**“,
- vedieť napísať vlastné mená osôb s veľkým začiatočným písmenom,
- vedieť udržať pozornosť pri počúvaní reprodukovného textu v predĺženom čase,
- vedieť napísať svoje meno s priezviskom a adresu bydliska,
- vedieť napísať meno a priezvisko svojej matky a otca,

- vedieť vymenovať postavy z príbehy.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Opakovanie čítania doteraz naučených písmen.

Opakovanie čítania známych slov (nachádzajúcich sa v osobnom frekvenčnom slovníku).

Nácvik čítania textu, spojený s rozširovaním osobného frekvenčného slovníka z oblasti podľa záujmov žiaka.

Počúvanie umeleckého textu – rozprávky, veršované príbehy, v učiteľovom podaní aj v reprodukovanej podobe.

Tvorenie odpovedí k otázkam z textu prečítaného učiteľom – vymenovať postavy z príbehu, vedieť povedať, ktorá osoba (zvieratko) čo robilo, vyjadriť spoznanie rozlíšenie dobra a zla, správnosti a nesprávosti konania postáv a vyjadriť vlastné pocity („čo sa mi páči, nepáči.“).

Gramatika

Nácvik písania nových písmen nacvičovaných v zložke čítanie.

Nácvik a upevňovanie písania vlastných mien osôb s veľkým začiatočným písmenom s predlohou (ak žiak nepoužíva pri písaní iba veľké tlačené písmená).

Písanie bez písomnej predlohy – pomenovanie javov a predmetov podľa jednoduchých ilustrácií a ich zaznamenanie slovom.

Slohová výchova

Nácvik a upevňovanie napísania svojho mena, priezviska, adresy (bez predlohy).

Nácvik a upevňovanie napísania mena a priezviska matky, otca, prípadne súrodencov, svojej učiteľky, názov školy a pod. (s predlohou).

6. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Naučiť sa poradie foném v slovenskej abecede,
- vedieť rozlíšiť rod a číslo podstatných mien,
- vedieť rozlíšiť životnosť podstatných mien mužského rodu,
- vedieť vyhľadať sloveso v rade slov,
- vedieť určiť zmenu významu oznámenia pri zmene predložky pri slove,
- vedieť použiť osobné zámeno namiesto podstatného mena.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Zlepšovanie plynulosti čítania a intonácie oznamovacích a opytovacích viet.

Čítanie s porozumením – nacvičovať zapamätanie si obsahu prečítaného textu – podľa kontrolných otázok.

Zoznamovanie sa s detskými literárnymi dielami prostredníctvom nahrávok a televíznych a rozhlasových relácií (ľudové rozprávky, príbehy z prírody, príbehy o deťoch... – žáner sa určuje podľa záujmov žiaka).

Gramatika

Nácvik slovenskej abecedy spamäti v nasledovnom poradí (bez písmen s dĺžkami): A B C Č //D Ď E F //G H CH I //J K L M //N Ň O P //Q R S Š //T Ť U V //W X Y Z Ž (pozri proces).

Oboznámiť sa s obojakými spoluhláskami „b, p, m” a s významom ich pomenovania („obojaké“ = po nich sa v niektorých slovách píše „mäkké i“ a v iných „tvrdé y“ – naučíme sa, v ktorých slovách treba napísať vždy „tvrdé y“ – z vybraných slov po „b, p, m“, vyberieme len tie, s ktorými sa žiak najčastejšie stretáva).

Nácvik vyhľadania slovesa v rade slov.

Oboznamovanie žiakov so zmenou významu na základe zmeny predložky - ilustrovať obrázkami (príklad: „Mačička je pod stolom.“ - keď zameníme kartičku s predložkou za inú, zmeníme aj umiestnenie mačky napr. m. je **NA** stole, ... **PRI** stole, deti idú **DO** mesta (tvárou k mestu), deti idú **Z** mesta (chrptom k mestu...), deti sú **V** meste a pod.

Nacvičovanie osobných zámen v nominatíve - ja, ty, on, ona, my, vy, oni (ony) ako ich náhrady za podstatné mená označujúce osoby (zámeno „ono“ vzhľadom na jeho zriedkavé využívanie v bežnom jazyku nie je potrebné preberať).

Slohová výchova

Nácvik správnej stylizácie viet – v poradí: Kto/čo robí (t. j. na prvom mieste stojí „kto“ alebo „čo“, na druhom „čo robí“ = podmet s prísudkom (názvy vetných členov nepoužívame), príklad: „Chlapec píše.“ - vetu možno ďalej rozvíjať po položení otázky „Aký?“ – „Malý chlapec píše.“; „Ako?“ – „Chlapec pekne píše.“.

Určovanie správneho poradia slov vo vetách uvedeného typu.

Formulovanie jednoduchých viet - písomných odpovedí na otázky.

Rozprávanie krátkeho príbehu podľa série obrázkov.

PROCES

Nácvik radu písmen v abecede sa nacvičuje postupne po vyznačených skupinách (štvoricach oddelených dvomi lomkami) a to popri vyučovaní iného učiva čítania a gramatiky. To znamená, že sa abeceda neučí v jednom časovom slede, ale žiakovi je potrebné poskytnúť dostatočný čas a dostatočný počet opakovaní na jej trvalé ukotvenie v pamäti.

Pri nácviku vybavovania si písomnej podoby slova v zložke gramatika postupujeme tak, že žiak najskôr pomenuje pred neho predložený predmet alebo obrázok, potom sa k nemu priloží pomenovanie predmetu, ktoré žiak odpíše – takým tvarom písma, ktoré používa (písané alebo tlačené, resp. paličkové); neskôr sa mu písomná predloha nacvičovaných slov nepredkladá, iba dodatočne, na kontrolu, ak urobil v slove chybu.

Rozširovanie viet o vlastnosti a činnosti sa nacvičuje pomocou kartičiek so slovami aj s obrázkami.

Pri čítaní sa už dbá nielen na technickú stránku prečítaných slov v texte, ale na tejto úrovni vyučovania slovenského jazyka sa už postupne uplatňuje intonáciu oznamovacej vety a otázky, prípadne aj prejavovania radosti, smútku.

Slohová výchova je zameraná na zaznamenanie deja z príbehu zaradeného v literárnej výchove na základe otázok – buď napísaním jednoduchých viet na základe otázok položených učiteľom alebo vybraním obrázkov k textu a ich zoradením podľa vývinu deja (vystihnúť začiatok a koniec prečítaného textu, príbehu).

V rámci slohovej výchovy sa nacvičuje, alebo upevňuje v nadväznosti na medzipredmetové vzťahy, aj zvládnutie základnej sociálnej zručnosti – vedieť napísať svoje meno a priezvisko a adresu, naučiť sa vyhľadať spomedzi iných svoje meno, priezvisko, ulicu, na ktorej žiak býva, mesto, ulicu, na ktorej je jeho škola, meno učiteľky, svojich rodičov, súrodencov, príbuzných.

7. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova, gramatika, slohová výchova

7. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Utvrdiť čítanie a písanie písmen naučených v predchádzajúcich ročníkoch,
- naučiť sa čítať a písať ďalšie písmená abecedy,
- vedieť napísať jednoduchú informáciu, odkaz,
- vedieť memorovať rytmizovaný text – rýmované verše, básne,
- vedieť prejavovať náladu a pocity na základe vypočutého literárneho textu.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Opakovanie a utvrdzovanie čítania písmen v slabikách a krátkych slovách, ktoré sa žiak naučil v predchádzajúcich ročníkoch.

Oboznámenie sa s ďalšími písmenami slovenskej abecedy: Č, Š, Ž, Ď, Ť.

Nácvik čítania nových písmen v slabikách a slovách.

Dopĺňanie frekvenčného slovníka o slová s použitými novými písmenami.

Automatizácia čítania doteraz nacvičených slov v kontexte – čítanie jednoduchých viet s dôrazom na význam prísudku vo vete.

Rytmizácia textu – nácvik riekaniek a rýmovaných básní na úroveň ich ovládania spamäti.

Podľa obsahu a intonácie pri čítaní učiteľom rozlišovať smutný text, veselý text, s využitím epických rýmovaných básní, krátkych príbehov.

Gramatika

Písanie písmen Č, Š, Ž, Ď, Ť - izolovane, v slabikách, slovách.

Písanie jednoduchej jednoslovnej alebo viacslovnej informácie o aktuálnej alebo už uskutočnenej činnosti žiaka alebo postavy znázornenej na obrázku, fotografii, alebo z textu prečítaného učiteľom alebo žiakom – s vizuálnou oporou (predlohou), bez predlohy.

Slohová výchova

Nácvik odpovede na otázku na prísudok vo vzťahu k činnosti žiaka alebo postáv z textu (z obrázku) a jej následné zapísanie – z predlohy alebo bez použitia predlohy.

Priradovaním symbolov alebo kresieb tváre s vážnym (smutným) alebo veselým výrazom vyjadriť chápanie alebo aspoň rozlišovanie radosti a smútku z textu čítaného vyučujúcim alebo reprodukovanej iným spôsobom.

7. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Utvrdiť čítanie a písanie písmen naučených v predchádzajúcich ročníkoch,
- naučiť sa čítať a písať ďalšie písmená abecedy,

- zautomatizovať čítanie často využívaných slov znázornených na symboloch vytvorených pre žiaka k jednotlivým činnostiam, ktoré vykonáva podľa harmonogramu (programu dňa) v škole, doma, vonku,
- vedieť samostatne napísať slovo ako jednoduchú informáciu, odkaz,
- vedieť memorovať rytmizovaný text – rýmované verše, básneň,
- vedieť reprodukovat' krátky text podľa otázok, s vizuálnou oporou (ilustrácie, fotografie, krátky film – animovaný alebo hraný).

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Opakovanie a utvrdzovanie čítania písmen v slabikách a krátkych slovách, ktoré sa žiak naučil v predchádzajúcich ročníkoch.

Oboznámenie sa s ďalšími písmenami slovenskej abecedy: **Ä, Ô, W, X, Q**.

Nácvik čítania nových písmen v slabikách a slovách.

Dopĺňanie frekvenčného slovníka o slová s použitými novými písmenami a o slová blízke žiakovi, nácvik a automatizácia ich čítania.

Nácvik prednesu riekanky, vinšu... spamäti pri príležitosti príchodu aktuálneho sviatku (Vianoce, Veľká noc, Sviatok matiek, ročné obdobie a pod.).

Gramatika

Písanie písmen **Ä, Ô, W, X, Q** - izolovane, v slabikách, slovách.

Odpisovanie vyznačených slov z článku čítaného na čítaní na rozšírenie osobného frekvenčného slovníka.

Písanie „diktátu“ zo slov nacvičovaných na čítaní.

Písanie krátkych viet

- o práve sa uskutočňujúcej vlastnej činnosti alebo činnosti vykonávanej inou osobou - použitie prítomného času,
- o nadchádzajúcej činnosti – použitie budúceho času s použitím pomocného slovesa „byť“ v budúcom čase vo všetkých osobách, napr. budem písať (nie „napíšem“), budeme čakať (nie „počkáme“), budú jesť (nie „najedia sa“) a iné.

Rozlišovanie medzi informáciou o tom, čo sa práve uskutočňuje a informáciou o budúcej činnosti žiaka, učiteľa, spolužiakov, členov rodiny.

Slohová výchova

Písanie jednoduchej jednoslovnej alebo viacslovnej informácie o práve sa uskutočňovanej alebo už uskutočnenej činnosti alebo aktuálnej situácii týkajúcej sa žiaka alebo postavy znázornenej na obrázku, fotografii, alebo vyplývajúcej z textu prečítaného učiteľom, prípadne žiakom a to s vizuálnou oporou (predlohou) alebo bez predlohy – podľa dispozície žiaka.

7. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Zautomatizovať slovenskú abecedu spamäti,
- vedieť vyhľadať slová zoradené podľa abecedného poriadku v krátkom zozname,

- utvrdiť písanie ypsilonu vo vnútri slova po obojakých spoluhláskach,
- vedieť použiť minulý, prítomný a budúci čas sloviess vo vlastnom rečovom a písomnom prejave na základe zadania témy otázkou (čo robila včera mama, čo budeš robiť zajtra večer, aké je dnes počasie...)
- poznať nový slovný druh – prídavné mená podľa otázky na vlastnosť,
- vedieť správne použiť osobné zámená,
- poznať rozdiel medzi básňou (rýmovaný literárny útvar) a prózou,
- vedieť reprodukovat' priamu reč.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Zlepšovanie techniky čítania, nácvik čítania šeptom.

Uplatňovanie rozdielu medzi básňou napísanou v rýmoch a prózou pri čítaní umeleckých literárnych textov.

Reprodukovanie obsahu čítaných textov aj s využitím priamej reči – dramatizácia, t. j. vyjadrovanie sa za niektorú postavu vystupujúcu v texte.

Gramatika

Pokračovanie v používaní osobných zámen vo vyskloňovaných tvaroch: mne (mi), tebe (ti), jemu (mu), jej, nám, vám, im, prípadne možno pokračovať ich ďalšími tvarmi mňa (ma), teba (ťa), jeho (ho), nás, vás, ich,

Nácvik správneho písania ypsilonu vo vnútri slov po obojakých spoluhláskach „v, r, s, z“.

Pokračovanie v osvojovaní si pravopisu časti vybraných slov - z každej kategórie sa odporúča vybrať len tie, s ktorými sa žiak najčastejšie stretáva.

Určovanie rodu a čísla podstatných mien v rade slov uvedených v stĺpcoch (nie ich vyhľadávaním vo vete).

Slohová výchova

Nácvik správneho slovosledu vo vete - v poradí „kto (1.), čo robí (2.)“ (podmet, prísudok), rozvíjanie vety slovami označujúcimi vlastnosť - využitie pri písaní odkazov, informácií.

Používanie spisovných slov v ústnom a písomnom prejave, učiť sa rozlíšiť situáciu, v ktorých sa nehodí použiť nespisovné, „domáce“ slovo.

Orientovanie sa v telefónnom zozname vypísanom z mobilu rodiča alebo priamo z mobilu využiteľného na tento účel.

PROCES

Hlavný dôraz sa kladie na rozvíjanie a upevňovanie vedomostí a zručností, ktoré nemá žiak dostatočne rozvinuté z predchádzajúcich ročníkov a až v ďalšom rade na získavanie a upevňovanie nových; nie je však nevyhnutné zotrvať na predmetnom učive, ak žiak nedosahuje v primeranom čase očakávaný pokrok.

Pri vyučovaní sa odporúča využívať záľubu žiakov v triedení – tvorenie stĺpcov alebo radov z navzájom porovnávaných slov, napr. vytriedením slov, ktoré obsahujú práve osvojované si písmeno od slov, ktoré toto, resp. iné, vyučujúcim určené písmeno, neobsahujú; vytriedením slov v určitej gramatickej kategórii, napr. v budúcom čase od slov v prítomnom čase a i.

Stĺpce alebo rady možno vytvárať zo slov ich odpisovaním alebo priradovaním jednotlivých kartičiek s príslušnými slovami na podložku.

Doteraz používané metódy pri upevňovaní vedomostí a zručností je vhodné rozširovať o ďalšie, napr. o písanie diktátu, odpisovanie vyznačených slov z textu do osobného frekvenčného slovníka, zapisovanie informácií o tom, čo žiak urobil, keď prišiel do školy, alebo akú činnosť vykonával od začiatku dňa, t. j. predtým, než začala hodina slovenského jazyka, čo „často alebo niekedy doma robí mama/otec/súrodeneč“, „čo robila mama/otec/sestra/brat... včera“, atď. Táto činnosť sa zaraďuje do IVP žiaka v závislosti od jeho dostatočného potenciálu.

Nácvik memorovania krátkych veršovaných literárnych útvarov nie je samoúčelný, cvičí sa ním pamäť žiaka, sústreďenie sa na rečový prejav podľa pokynov, pričom rytmizácia textu pôsobí harmonizujúco na psychiku i fyzický stav žiaka, podobne ako využívanie rytmiky v muzikoterapii.

Dôležité je zamerať sa na aktívne využitie žiakom nadobudnutých zručností v praktickom živote – písanie a čítanie jednoduchých informácií a odkazov. Písanie odkazov pre ďalšiu osobu je súčasťou slohovej výchovy; dbáme, aby sa pri nich využívali slová z osobného frekvenčného slovníka, ktorý žiakovi postupne dopĺňame aj pri tejto činnosti. Žiak si na slohu môže viesť denník, t. j. zaznamenávať do zošita vyčleneného na tento účel jeho život v škole alebo mimo školy, zväčša ako informáciu – odpoveď na otázku vyučujúceho: „kto je dnes v škole“, „čo si jedol/budeš jesť na desiatu/obed“ „čo si videl na vychádzke“, „čo máš dnes oblečené“...

Pre žiakov, ktorí majú záľubu v písaní, písanie odkazov možno obohacovať zadaniami na písanie informácií na rôzne témy, napr.: „čo urobím, keď prídem zo školy domov“, „ako sa mám správať na ulici, v obchode“, „čo vidím z okna triedy/kuchyne/svojej izby...“, „čo rád jem“ a pod., pričom adresátom jeho informácií by mala byť osoba, ku ktorej má žiak vytvorený pozitívny vzťah a odkazy si skutočne prečíta.

8. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova, gramatika, slohová výchova

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Zlepšiť techniku čítania jednotlivých jednoduchých slov,
- vedieť stručne reprodukovať vypočutý text podľa otázok,
- vedieť opísať vykonávanú činnosť v správnom poradí jej jednotlivých krokov,
- vedieť ústne opísať objekt podľa jeho viditeľných znakov a vlastností,
- vedieť formulovať želanie.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Opakovanie a utvrdzovanie čítania doteraz osvojených písmen v slabikách a slovách.

Nácvik čítania ďalších písmen abecedy: **Ň, Ľ, G, F, CH**.

Postupný prechod z hlasného čítania na tiché čítanie, s overovaním chápania textu pomocou otázok.

Nehovoriaci žiaci: ukázať na obrázok, ktorý znázorňuje slovo vyslovené pedagógom, prípadne vybrať kartičku s príslušným slovom.

Gramatika

Rozvíjanie vyjadrovania žiaka o akostné prídavné mená (vlastnosti podstatných mien): ku konkrétnemu predmetu priradovať slová s jeho základnými vlastnosťami, napríklad veľký, malý, pekný, dobrý, drsný, tvrdý, hladký, mäkký, určenie farby a pod. – ústnou formou, resp. aj písomne.

Slohová výchova

Rozvíjanie verbálnych prejavov vyjadriť vlastné potreby a želania s využitím vyslovených, prípadne napísaných slov a slovných spojení: „chcem/nechcem...“, „mám rád/nemám rád...“, „potrebujem/nepotrebujem...“ (hra, jedlo, činnosť v škole, činnosť vo voľnom čase, doma).

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevniť správnu techniku čítania a tiché čítanie,
- vedieť v predlohe vyhľadať odpoveď na napísanú jednoslovnú otázku,
- vedieť si vypočuť čítaný alebo reprodukovaný umelecký text z detského časopisu, knihy, alebo elektronických nosičov s cieľom jeho stručnej reprodukcie,
- vedieť zaznamenať spomienku, potrebu alebo želanie.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Čítanie slov.

Čítanie krátkych textov a ucelených úryvkov z detského časopisu.

Počúvanie čítaného, resp. reprodukovaného umeleckého textu zvoleného s ohľadom na záujmy žiaka a stručná reprodukcia vypočutého.

Overovanie porozumenia vypočutého textu pomocou otázok.

Gramatika

Prepis častí textov, ktoré žiaci alebo učiteľ čítal na čítaní, literárnej výchove.

Vyhľadávanie vlastných mien osôb v texte.

Vyhľadávanie vlastných mien zvierat a vecí personifikovaných v rozprávkach, príbehoch, vetách, po ich prečítaní vyučujúcim alebo žiakom.

Slohová výchova

Vytváranie písomnej/ústnej odpovede na nápovedné otázky, resp. na všeobecnú otázku “o čom sme čítali”.

Rozvíjanie, resp. upevňovanie nácviku zápisu o realite, s ktorou sa žiak stretáva.

Na samostatne položené otázky „Kto?“, „Čo robí?“ tvoriť ústne/písomné odpovede s podmetom aj prísudkom.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevniť pravopis podstatných mien,
- osvojiť si správny pravopis v slovesách v minulom čase.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Automatizovanie plynulého čítania s využitím správnej intonácie.

Rozvíjanie záujmu o časopisy a dennú tlač vyhľadávaním zaujímavých textov.

Rozlišovanie skutočného od neskutočného v umeleckých textoch.

Rozlišovanie základných žánrov literárnych textov – článok, báseň.

Gramatika

Upevňovanie pravopisu podstatných mien - písanie „y“ vo vnútri slova po tvrdých spoluhláskach v doteraz nacvičovaných slovách.

Upevňovanie pravopisu podstatných mien - písanie „y“ vo vybraných slovách určených učiteľom.

Osvojenie pravopisu v koncovke – li v slovesách v minulom čase.

Rozlišovanie slovných druhov – podstatné mená, slovesá.

Upevňovanie pravopisu podstatných mien podľa individuálnych potrieb žiaka.

Nácvik správneho písania slovíes v pluráli minulého času („-li“).

Nácvik písania čísloviek slovom a ich využívanie v texte, kde netreba počítať matematické príklady („Tri prasiatka“, „Týždeň má sedem dní“ a pod.).

Určovanie oznamovacej, opytovacej a rozkazovacej vety.

Slohová výchova

Zostavovanie textu pomocou osnovy na určenú tému.

Zostavovanie osnovy - napísanie kľúčových slov z vypočutého alebo prečítaného textu.

Písomný opis predmetov.

Písomný opis obsahu ilustrácie alebo fotografie s určitou situáciou, príhodou.

PROCES

Vyučovacie hodiny slovenského jazyka na 1. úrovni v 8. ročníku sú zamerané najmä na rozvíjanie vnímania obsahu a významu čítaného textu s cieľom jeho praktického využitia, u žiakov, ktorí čítajú, aj v súvislosti so zlepšovaním techniky čítania.

Gramatickou zložkou vyučovacieho predmetu, okrem rozširovania osobných frekvenčných slovníkov jednotlivých žiakov, je potrebné prispievať k osvojovaniu si zápisu jednoduchých viet, ktoré majú slúžiť ako informácie. Postupuje sa od jednoduchých viet odpisovaných, neskôr diktovaných až k autodiktátu, s pomocou obrázkovej predlohy.

Prostredníctvom zložiek čítanie a literárna výchova sa obohacuje poznanie a citový život žiakov. Texty na čítanie a najmä na literárnu výchovu je potrebné citlivo vyberať na základe dobrého poznania žiakových záujmov, resp. prejavov.

Automatizovanie plynulého čítania prebieha s využitím správnej intonácie, a pokiaľ možno ovplyvňujeme moduláciu hlasu, najmä pri čítaní priamej reči.

Slohová výchova napomáha ústnemu i písomnému vyjadrovaniu sa o realite, ktorá žiaka bezprostredne obklopuje a vedie ho k vyjadrovaniu sa o vlastnom prežívaní určitých podnetov vonkajšieho prostredia. Vedeíme žiaka k obľúbeniu si nejakého detského časopisu a vytvárame návyky na prácu s textom a obrázkami v časopise (minimálne čítanie nadpisov článkov a komentárov k fotografiám, obrázkom).

Pri výbere časopisu sa zohľadňuje záujem žiaka, nie veková kategória, pre ktorú je časopis vytvorený.

Osobný frekvenčný slovník žiaka, najmä na tretej úrovni vyučovania predmetu slovenský jazyk a literatúra, je vhodné naďalej rozširovať aj pomocou vypísania pre žiaka nových slov vzťahujúcich sa k ilustráciám, fotografiám a textom, ktoré ho zaujali v časopise.

9. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova, gramatika, slohová výchova

9. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Upevniť ovládanie prebratých písmen slovenskej abecedy a rozšíriť ich počet,
- zdokonaľiť techniku čítania s využitím všetkých frekventovaných písmen slovenskej abecedy,
- rozšíriť slovnú zásobu frekvenčného slovníka žiaka,
- rozlišovať skutočné od neskutočného v literárnom texte,
- naďalej upevňovať mechanickú pamäť.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Doplnenie čítania písmen **ř, í, ä, ô**.

Nácvik čítania foném **dz, dž** v známych slovách, s ktorými sa môže bežne stretnúť, napr. džús, džem, medzi a iné.

Oboznámenie žiaka s málo frekventovanými písmenami **w, x, y**.

Nácvik vyhľadania a čítania textov, s ktorými prichádza žiak do kontaktu v bežnom živote, napríklad názov obľúbenej relácie v televíznom programe pre príslušný deň.

Využívanie časopisov podľa záujmu žiaka na zdokonaľovanie techniky čítania a chápania textu.

Nácvik rýmovaných textov spamäti – situačné texty vinšov zameraných na rôzne osobné udalosti a v škole zaužívaných osláv sviatkov.

Gramatika

Nácvik písania písmen, ktoré sa učia čítať: **ř, í, ä, ô** a **w, x, y**.

Slohová výchova

Určovanie správnych odpovedí na ústne položené otázky z pripravenej ponuky obrázkov, fotografií, prípadne slov, typu „Kto je ...veľký/malý?“ (mama/dieťa); „Kto je smutný? „Čo je horúce?“ (čaj/zmrzlina); „Čo svieti v noci? (lampa/slnko); „Čo je nebezpečné?“ (dieťa na ceste/na chodníku) a pod.

Po prečítaní literárneho textu rozvíjať ústnu i písomnú komunikáciu na určenú tému prostredníctvom napísaných otázok a krátkych alebo viacslovných odpovedí.

9. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevniť techniku čítania čítaním textu z časopisu,
- vedieť určiť v texte začiatok vety, koniec vety, vlastné mená, jednotné a množné číslo podstatných mien,
- vedieť sa orientovať v textoch významných pre reálny život,

- ovládať tiché čítanie (šeptom),
- vedieť vykonať činnosť na základe potichu prečítanej inštrukcie,
- vedieť zapísať vlastné želanie, program dňa, dôležitú informáciu,
- vedieť spamäti predniesť nacvičený text.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Vytváranie návyku na zaoberanie sa textami a ilustráciami v časopise podľa záujmu žiaka.

Pokračovanie v nácviku tichého čítania s porozumením.

Overovanie porozumenia tichého čítania prostredníctvom spoločnej kontroly činnosti žiaka, ktorú vykonal podľa inštrukcie v texte.

Gramatika

Vyhľadávanie a zvýrazňovanie určeného písmena, slova, začiatku viet, interpunkčných znamienok na konci viet a pod.

Slohová výchova

Nácvik v zorientovaní sa napr. v televíznom programe - vyhľadanie vhodného programu s jeho časovým zaradením v priebehu dňa.

Vyznačenie vytipovaného televízneho programu.

Nácvik zápisu procesov myslenia žiaka – jeho želaní, návrhov na program dňa alebo informácie, ktorú pokladá za dôležitú pre jej sprostredkovanie iným osobám.

Zápis činností, na ktoré nemá žiak alebo niekto z jeho blízkych v priebehu dňa zabudnúť.

Upevňovanie pamäťových spojov nácvikom a častým prednesom naspamäť nacvičených textov, riekaniak, vinšov – rozširovanie repertoáru z predchádzajúcich ročníkoch.

9. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevniť čítanie s porozumením,
- vytvoriť návyk na čítanie literatúry, časopisov, dennej tlače,
- upevniť pravopis v prídavných menách akostných,
- vedieť využiť písomnú korešpondenciu.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Upevňovanie čitateľskej zručnosti na primeraných umeleckých a náučných textoch.

Vytváranie návyku na čítanie časopisov, dennej tlače, literatúry.

Gramatika

Nácvik praktického využitia systému zoradenia písmen v abecede.

Upevňovanie pravopisu v prebraných gramatických kategóriách.

Nácvik pravopisu v koncovkách akostných prídavných mien v jednotnom a množnom čísle.

Nácvik zápisu rozkazovacieho spôsobu slovíes.

Nácvik zdvorilostného písania osobných zámen v korešpondencii s veľkým začiatočným písmenom.

Slohová výchova

Ústne alebo písomné vyjadrovanie vlastných zážitkov z vychádzky alebo inej spoločne aktuálne prežitej udalosti.

Vyjadrovanie citových zážitkov po filmovom alebo divadelnom predstavení alebo jeho zázname na DVD.

Praktické využitie písania v slovných formuláciách v korešpondenčnom spoločenskom styku – nácvik písania pohľadníc, pozdravov.

Nacvičovanie stručného vyjadrenia myšlienky pri telefonovaní.

Nacvičovanie formulácie krátkeho písomného odkazu, správy (SMS).

Upevňovanie využívania poradia písmen v abecede – jej memorovanie s praktickým uplatnením.

PROCES

Žiaci si v deviatom ročníku na hodinách slovenského jazyka rôznymi formami upevňujú najmä tie zručnosti na príslušných úrovniach, ktoré sú využiteľné v praktickom živote podľa potenciálu konkrétneho žiaka.

Žiaci sú vedení k čítaniu dlhších textov (príbehov, komiksov) a odkazov, informácií a otázok napísaných spolužiakmi alebo inými osobami.

Dôležité je sústrediť pozornosť na praktické využitie schopnosti čítania – riadenie sa rôznymi nápismi, vyhľadávanie obľúbených relácií v televíznom programe, čítanie postupu pri činnosti, ktorú môže žiak zvládnuť bez priamej slovnej pomoci či inštruktáže a pod.

Prehľad poradia písmen preberaných v jednotlivých ročníkoch

Ročník	Úroveň	Písmená, spoluhláskové skupiny
Prípravný	1.	---
	2.	---
	3.	---
I.	1.	---
	2.	A - Á, E - É, I - Í, O - Ó, U - Ú
	3.	A - Á, E - É, I - Í, O - Ó, U - Ú, M, L, V, T
II.	1.	---
	2.	M, L, T, P, V
	3.	B, J, S, N, D, Z, Y, H, K, C, R
III.	1.	A, E, I, O, U, M, L, V, T, P
	2.	B, J, S, N, D, Z
	3.	Č, Š, Ž, Ď, Ť, Ň, Ľ, G, F, CH
IV.	1.	Á, É, Í, Ó, Ú, M, L, V, T, P,
	2.	Y, H, K, C, R
	3.	Ĺ, Ŕ, DZ, DŽ, Ā, Ō, W, X, Q
V.	1.	B, J, S, N, D, Z
	2.	Č, Š, Ž, Ď, Ť, Ň, Ľ, G, F, CH
	3.	---
VI.	1.	Y, Ý, H, K, C, R
	2.	Ř, Ĺ, DZ, DŽ
	3.	---
VII.	1.	Č, Š, Ž, Ď, Ť
	2.	Ā, Ō, W, X, Q
	3.	---
VIII.	1.	Ň, Ľ, G, F, CH
	2.	---
	3.	---
IX.	1.	Ř, Ĺ, Ā, Ō, DZ, DŽ, W, X, Y
	2.	---
	3.	---

**ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNEJ SCHOPNOSTI
A
SOCIÁLNYCH ZRUČNOSTÍ
PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Z oblastí, ktoré sú pri autizme alebo ďalších pervazívnych vývinových poruchách poškodené, je najmarkantnejšie poškodenie v oblasti sociálnych zručností a komunikačnej schopnosti. Nakoľko skutočná komunikácia predstavuje vždy sociálnu interakciu, nemožno od poškodenia sociálnych schopností komunikáciu oddeliť. Rozvíjanie schopnosti komunikovať je preto jedným zo základných cieľov výchovno-vzdelávacieho procesu žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“).

V závislosti od miery postihnutia, resp. aktuálne používanej formy komunikácie, je cieľom vyučovacieho predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností vytvorenie, resp. rozvíjanie komunikačnej schopnosti s atribútmi prostriedku vyjadrovania **potrieb**, nadväzovania **kontaktov**, ako aj **výmeny** informácií. Vo vyšších ročníkoch, resp. v prípade menšej miery autizmu, aj vyjadrovanie vlastných emocionálnych stavov a ich „čítanie“ zo správania iných ľudí (a najmä následná schopnosť prispôsobenia vlastného správania vnímaným informáciám verbálneho aj neverbálneho charakteru).

Na každom stupni vyučovania predmetu, nezávisle od spôsobu komunikácie žiaka, je potrebné rozvíjanie jestvujúcej schopnosti komunikácie v zmysle sociálnej komunikácie, ich posúvanie na vyššiu vývinovú úroveň a generalizácia naučených schopností na nové situácie, nový kontext. Prvoradým cieľom vzdelávania je sociálne správanie zodpovedajúce veku žiaka, úrovni jeho schopností, resp. rozvíjanie a učenie základných predpokladov týchto zručností. Všetky naučené schopnosti je potrebné za úzkej spolupráce s rodinou generalizovať na prirodzené, domáce prostredie, inak vzdelávanie stráca zmysel.

Neoddeliteľnou súčasťou sociálneho správania sú schopnosti, ktoré napomáhajú sociálnej integrácii, **tzv. integračné zručnosti** (nadväzovanie a udržanie vzťahov, trávenie voľného času atď.) a v neposlednom rade samoobslužné schopnosti. Integráciu v dospelosti ovplyvňuje schopnosť postarať sa o seba, o domácnosť, atď. Súčasťou vyučovacieho predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností je preto aj rozvíjanie sociálneho správania, sebaobsluhy a tzv. domáce zručnosti.

Okrem vyučovacích hodín vyučovacieho predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností sa na rozvíjaní a upevňovaní komunikácie a sociálnych zručností podieľajú ďalšie vyučovacie predmety, najmä slovenský jazyk a pracovné vyučovanie.

Aby sa dieťa s AU alebo PVP s MP stalo členom skupiny, resp. malo vzťah s iným dieťaťom alebo členom rodiny, musí mať schopnosti nevyhnutné k nadväzovaniu interakcií. Členovia skupiny iniciujú a reagujú jeden na druhého a podieľajú sa na ovplyvňovaní štruktúry interakcie. Inými slovami deti sa samy rozhodujú, kedy a ako prebieha interakcia, nereagujú len na inštrukcie vonkajšieho vodcu. Deti sú aktívne, pretože aktivita sama je pre ne odmenou (aspoň čiastočne).

U malých detí, ktoré nemajú pervazívnu vývinovú poruchu, sa sociálne kontakty prejavujú rôznymi formami sociálnych hier. Avšak základy sociálnej hry sú väčšinou naučené v izolácii od iných detí. Dieťa sa naučí hádzať loptu, stavať vežu, bicyklovať atď. samo, resp. bez asistencie iných detí. To znamená, že dieťa naučené zručnosti nezačne automaticky využívať aj v aktivitách s inými deťmi. V ranom sociálnom vývine dieťa potrebuje zažiť rôznorodé sociálne interakcie, až potom ich začne samo vyhľadávať.

Sociálny vývin dieťaťa s AU alebo PVP s MP je od tejto prirodzenej cesty výrazne odlišný.

Problémy, vyplývajúce z autizmu alebo ďalších pervazívnych vývinových porúch, neumožňujú deťom, aby sociálne zručnosti nadobúdali spontánne, intuitívne, vyplývajúce zo

sociálneho pochopenia. Z hľadiska používaných metód majú preto dominantnú úlohu kognitívne postupy a postupy terapie správania. Z rovnakého dôvodu deti naučené schopnosti neaplikujú spontánne v domácom prostredí. Je nevyhnutné nepretržite rodinu informovať o dosiahnutých pokrokoch detí a metódach ako ich preniesť domov - v oblasti komunikácie, sociálneho správania, sebaobsluhy i domácich zručností. Niektoré z uvedených cieľov je možné realizovať len v domácom prostredí.

Všeobecným cieľom vyučovacieho predmetu, ktorý sa prelína každým ročníkom a úrovňou vzdelávania je rozširovanie funkčnej komunikácie v kategóriách:

- žiadanie osobných potrieb,
- reakcie na správanie iných ľudí,
- komentovanie,
- žiadanie informácií,
- vyjadrovanie pocitov,
- vyjadrovanie prosociálnych postojov.

Vhodným východiskom je tzv. Laheyovej model vývinu reči, ktorý sa orientuje na jazykové schopnosti detí, komunikačné správanie, ako aj nerečové komunikačné správanie. Vychádza zo zákonitostí normálneho vývinu, pričom rešpektuje kognitívne a sociálne aspekty vývinu konkrétneho dieťaťa.

Pri voľbe cieľov na najbližšie obdobie vychádzame z dosiahnutej úrovne troch základných dimenzií jazyka: **obsahu, formy a pragmatiky**.

Obsah – o čom sa hovorí, alebo čo v reči rozumieme. Predstavuje sémantiku reprezentovanú vo vyjadrovaní. Vyvíja sa spontánne počas celého života. Existujú tri hlavné kategórie obsahu: *predmety, vzťahy medzi predmetmi a vzťahy medzi dejmi*.

Forma – spôsob prenosu informácií. Prenos informácií sa môže uskutočňovať prostredníctvom zvukov, pohybmi alebo postavením rúk, používaním komunikačných symbolov a rôznych komunikačných prostriedkov, ktoré plnia rolu podpornej (augmentatívnej) a/alebo náhradnej (alternatívnej) komunikácie. *Augmentatívne systémy komunikácie* majú podporovať už existujúce, ale pre bežné dorozumievanie nedostatočné komunikačné schopnosti. *Alternatívne komunikačné systémy* sa používajú ako náhrada hovorenej reči.

Pragmatika – prečo dochádza ku komunikácii a ako sa uskutočňuje.

Rozlišujeme tri základné aspekty pragmatiky:

- prečo dochádza ku komunikácii, t. j. interakcia, regulácia a kontrola medzi partnermi komunikácie, dosiahnutie osobných cieľov, vzbudenie pozornosti,
- ako sa vyberajú formy vyjadrovania, aby slúžili potrebnej funkcii v danom kontexte. Časť správy je vždy nad jazyková - predmety, deje, vzťahy, atď.,
- ako upútať pozornosť, ako reagovať na prehovorenie inej osoby, ako ukončiť rozhovor, vedieť sa správať v roli počúvajúceho aj hovoriaceho, resp. toho, kto sa nejakou formou vyjadruje.

Sekundárnym cieľom tohto vyučovacieho predmetu je zmierňovanie prejavov problémového správania.

PROCES

Ciele možno dosiahnuť používaním správnych *foriem* komunikácie (verbálnej a/alebo alternatívnej a/alebo augmentatívnej).

Pri výbere správnych spôsobov komunikácie treba zohľadniť: aký je stupeň motivácie žiaka komunikovať, aký je repertoár neverbálneho komunikačného správania žiaka, či prejavuje žiak záujem o symboly, aká je kognitívna úroveň žiaka, aký komunikačný systém sa najlepšie hodí k spôsobu učenia žiaka, aké má žiak schopnosti na používanie zvoleného systému, aký je najjednoduchší spôsob komunikácie pre žiaka, ktorý spôsob komunikácie sa zdá byť najfunkčnejší pre žiaka, aká je pravdepodobnosť, že dieťa bude zvolený systém používať za rozličných okolností, aké má dieťa problémové správanie, ktoré je potrebné brať do úvahy pri výbere komunikačného systému.

Ciele možno dosiahnuť používaním vhodných *foriem* a *stupňov* pomoci: prompt (súčinnosť pedagóga prostredníctvom pomoci poskytnutej fyzicky, vizuálne alebo iným, nešpecifickým spôsobom), tvarovanie (jestvujúceho správania do inej, želanej formy), reťazenie (vybudovanie nového správania kombináciou jednoduchých prvkov správania).

Prvá úroveň obsahu vzdelávania je zameraná na neverbálnych žiakov.

Pri vyššej ako prvej úrovni obsahu vzdelávania je potrebné prejsť najprv so žiakom ciele, resp. obsah všetkých nižších úrovní daného ročníka. **Vzhľadom na fakt, že narušenie sociálnych zručností a komunikačnej schopnosti je pre pervazívne vývinové poruchy symptomatické, ako aj fakt, že autistický vývin je charakterizovaný svojou nerovnomernosťou, je takmer nepravdepodobné, aby žiak mohol postupovať rovnomerne v jednotlivých vyučovacích predmetoch v rovnakom ročníku a na rovnakej úrovni, resp. že každý nový školský rok sa automaticky prechádza do cieľov vyučovacieho predmetu ďalšieho ročníka.** Ciele je potrebné voliť na základe dosiahnutej vývinovej úrovne, t. j. vybrať si najbližší dosiahnuteľný ročník a primeranú úroveň daného ročníka. Môže to znamenať, že žiak je viacero školských rokov vzdelávaný podľa obsahu rovnakého ročníka, príp. nepostupuje ani vzhľadom na ročník, ani úroveň – súvislosť s možnosťami dosiahnuť viac, s kapacitami konkrétneho žiaka, podmienené mierou pervazívnej vývinovej poruchy, mentálnou úrovňou, príp. pridruženými poruchami a pod.

Podobne je zrejmé, že **vyučovanie sa člení na také dlhé časové úseky, ktoré zodpovedajú možnostiam žiaka, ako aj metodike práce so žiakmi s AU alebo PVP s MP** z ktorej vychádza, t. j. predovšetkým štrukturalizácia, vizualizácia a individuálny prístup.

Cieľom nie je za jeden školský rok zvládnuť ciele jedného ročníka, ale zvoliť ciele takého ročníka a takej úrovne, ktoré žiak môže dosiahnuť (na ktoré má vývinové predpoklady) v jeho vlastnom, individuálnom tempe, sprostredkované špecifickými formami, metódami a prostriedkami, ktoré sú jedinečné pre každého žiaka s AU alebo PVP s MP.

Ciele jednotlivých ročníkov, resp. úrovní je potrebné vždy adaptovať vzhľadom na zvolené formy komunikácie (pozri proces vyššie). Žiak, ktorý je verbálne zdatný, automaticky nevyužíva svoje slovné vyjadrovanie na sociálnu komunikáciu, či vyjadrovanie potrieb. Rovnako nie je pre autistický vývin prirodzené, že slovné sa vyjadrujúce dieťa má osvojené a pragmaticky využíva preverbálne formy komunikácie. Pre optimálnu voľbu správnych cieľov prejdeme cieľmi od najnižšieho ročníka a najnižšej úrovne, čím vlastne diagnostikujeme stupeň dosiahnutej vývinovej úrovne. Ak sú niektoré ciele žiakom len naznačované, ale nie zvládnuté v rôznych kontextoch a spontánne využívané (pragmatika), určia sa ako ciele a úroveň, z ktorej sa v danom školskom roku vychádza (aj keď sa začne učiť polovica cieľov jedného ročníka a v rámci školského roka sa prechádza do ďalšieho ročníka, či ďalšej úrovne).

Ciele prispôbujeme aktuálnej forme komunikácie žiaka (verbálnej – neverbálnej, neverbálnej predmetnej – neverbálnej obrázkovo-slovnej, atď.).

Poznámka k alternatívnej a/alebo augmentatívnej komunikácii (AAK)

Väčšina detí, ktoré sú neúspešné v dosiahnutí verbálnej komunikácie, môžu získať komunikačnú schopnosť používaním AAK. Neexistuje najefektívnejšia forma pre deti s AU alebo PVP s MP. Výber vhodnej AAK je zložitý, môže, aj nemusí viesť k verbálnemu vyjadrovaniu. Najdôležitejšia je správna voľba AAK vzhľadom na konkrétne dieťa. Úspešná komunikácia vyžaduje, aby dieťa bolo schopné používať určité komunikačné prostriedky. Vždy je potrebné zvážiť silné a slabé stránky dieťaťa a vybrať s ohľadom na výhody a nevýhody AAK.

Najpoužívanejšie formy komunikácie pre dieťa s AU alebo PVP s MP sú: reč, ukazovanie alebo výmena obrázkovo-slovných symbolov, príp. písanie alebo ukazovanie na písané komunikačné symboly.

Najpoužívanejšia forma komunikácie je reč, predovšetkým pre jej zrozumiteľnosť, ako aj schopnosť posilňovať verbálny prejav detí bez špecifického tréningu. Reč je vždy poruke, možno ju rýchlo a úspešne využiť. Napriek uvedenému, je pre dieťa s AU alebo PVP s MP reč mimoriadne náročná forma komunikácie. Čím neskôr začne dieťa s AU alebo PVP s MP „hovoriť“, tým je pravdepodobnejšie, že sa verbálna komunikácia vôbec nevyvinie, najmä u detí s veľmi malými schopnosťami vokálnej imitácie.

Rôzne komunikačné symboly na rôznej abstraktnej úrovni, od predmetov a fotografií k obrázkovo-slovným, až písaným symbolom, sú najpoužívanejšou formou AAK u nehovoriacich detí. Ich výhodou je, že komunikačný partner dieťaťa nemusí byť školený, aby ich vedel používať.

Prvé komunikačné symboly vychádzajú z porovnávaní s identickými reálnymi predmetmi prostredia, ktorých používanie je veľmi rýchlo osvojiteľné. Používaním týchto symbolov je zaručená presnosť vyjadrovania vďaka ich nemennosti a jednoznačnosti. Ich používanie je možné technicky prispôbiť aj deťom s prípadnými pridruženými poruchami (motoriky) – počítač, rôzne osobné elektronické „komunikátory“ a pod. Ich nevýhodou je ich samotný charakter (na rozdiel od reči, musíme mať komunikačné symboly v danom priestore, inak dieťa nie je schopné komunikovať, resp. ak sa nevyskytuje komunikačný symbol, vyskytuje sa problémové správanie). Neexistuje prirodzená societa, ktorá ich používa. Pri ich používaní musia byť komunikujúce osoby blízko seba. S narastajúcou zložitou slovnou (abstrakciou), sa aj symboly stávajú abstraktnejšími, resp. abstraktnejšie vyjadrenia je ťažko symbolizovať. Zložitejšie slová často vôbec nemožno vyjadriť. Napriek uvedeným nevýhodám je pre mnoho detí s AU alebo PVP s MP používanie neverbálnych foriem AAK východisko, najmä ak majú slabú úroveň vokálnej, resp. verbálnej imitácie, ak sú závislí na verbálnych promptoch (aby verbálne komunikovali, potrebujú najprv verbálny prompt, t. j. aj napriek verbalite spontánne reč nevyužívajú na komunikáciu), majú problémy so začatím rozhovoru (časté aj u detí používajúcich slovné vyjadrovanie) alebo problémy komunikovať v stresujúcich situáciách. Ich rozvíjaním umožníme aj deťom, ktoré sa nedokážu slovne vyjadrovať, zúčastňovať sa komunikačných interakcií a dávať komunikácii zmysel (pragmatika).

U detí hovoriacich, ale závislých na verbálnych promptoch, používanie AAK zmierňuje až eliminuje túto „závislosť“ a podporuje spontaneitu komunikácie.

Niekoľko poznámok k posunkom

Najpoužívanejšia forma komunikácie u detí so sluchovým postihnutím.

V repertoári dieťaťa s AU alebo PVP s MP môže mať motorická imitácia dôležité miesto.

Učiteľ môže používať fyzický prompt, ktorý postupne zmierňuje.

Posunky sú nezávislé od vonkajšej pomoci a pomôcok, podobne ako reč.

Posunková reč vytvára topograficky založený jazyk, ktorý je podobný reči.

Posunky môžu podporiť vývin reči.

Užívatelia sa musia naučiť posunkovú reč.

Každý posunok musí byť presne motoricky zvládnutý, t.j. pedagóg musí byť školený nielen v posunkovej reči, ale aj v používaní promptov a ich diferenciačnom podmieňovaní.

Dieťa s AU alebo PVP s MP najčastejšie zlyháva, lebo sa nedokáže naučiť použiteľné množstvo slov (posunkov), nepoužíva ich spontánne a negeneralizuje.

Podobne ako slová, aj posunky používa idiosynkraticky a tvorí posunkové neologizmy.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- U nekomunikujúcich žiakov vzbudzovať potrebu komunikovať,
- učiť silu komunikácie prostredníctvom neverbálnych modalít,
- vytvárať schopnosti nadväzovania očného kontaktu, dávať komunikácii očným kontaktom zmysel,
- vytvárať schopnosti ukazovania,
- dávať komunikácii očným kontaktom a ukazovaním zmysel,
- rozvíjať symbolickú reprezentáciu (symbol predmetu reprezentuje predmet),
- dávať do súvislostí totožné reálne predmety,
- zmierňovať rušivé správanie, spôsobené frustráciou z neschopnosti komunikovať,
- vyvolávať situácie krátkych interakcií s učiteľom,
- vytvárať predpoklady k spolupráci v samoobsluže.

OBSAH

Zmapovaním základných potrieb žiaka špecifikovať najfrekvencovanejšie potreby a prístup k nim obmedziť, resp. využiť ako základ vyjadrovania potrieb.

Vyjadrovanie potreby: „ešte“, "prosím si" (pri akejkoľvek činnosti, pri akejkoľvek potrebe) nadviazaním očného kontaktu, resp. vyvodzovaním očného kontaktu v situácii učenia a jeho generalizácia na prirodzené situácie.

Učenie schopnosti ukazovania.

Priradovanie celkom identických trojrozmerných predmetov.

Priradovanie symbolov – zmenšenín reálnych predmetov, k predmetom ktoré reprezentujú a naopak.

Vzbudenie alebo znovu vzbudenie pozornosti imitáciou, ktorá je pre žiaka posilnením.

Účasť na krátkej interakcii (hre) s učiteľom 3 až 5 minút.

Pasívna spolupráca pri vyzliekaní niektorých častí oblečenia a aspoň naznačenie obliekania (nastavenie ruky do rukáva, nasunutie nohy do topánky a pod.).

Nechat' si viesť ruky pri umývaní rúk, tváre a ich utieraní, pri čistení zubov, ako aj pri fúkaní/ utieraní nosa a používaní toaletného papiera.

Nechat' si viesť ruky pri jedení (používanie lyžice a vidličky vedením rúk),

Nechat' si viesť ruky pri umývaní a utieraní tela a vlasov pri sprchovaní a kúpaní.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Zintenzívňovať túžbu žiaka komunikovať,
- vytvárať podmienky k tomu, aby sa komunikácia stala pre žiaka zábavnou,
- rozvíjať expresívne vyjadrovanie potrieb (verbálne).
- využívať neverbálne modalitty vrátane očného kontaktu ku komunikácii,

- rozvíjať symbolické myslenie,
- rozvíjať schopnosti, často používané pri hraní hier,
- rozvíjať základy sociálnych interakcií,
- rozvíjať zručnosti samostatnosti.

OBSAH

Zmapovaním základných potrieb žiaka špecifikovať najfrekvencovanejšie potreby a prístup k nim obmedziť, resp. využiť ako základ vyjadrovania potrieb jednoduchou verbálnou formou (ktorá je v súlade s používanou úrovňou verbálneho vyjadrovania dieťaťa).

Provokácia komunikácie žiaka používaním jeho hračiek, predmetov záujmu.

Zmapovaním obľúbených aktivít/ predmetov (motivačná báza) žiaka vytvoriť podmienky k tomu, aby bol žiak nútený verbálne vyjadriť žiadosť o ne.

Provokácia komunikácie žiaka používaním sociálnych rituálov, ktoré žiak obľubuje.

Vytváranie podmienok k spontánnemu vyjadrovaniu potreby uhasenia smädu a hladu a hygienických potrieb žiaka (t.j. snaha, aby dieťa spontánne vyjadrovalo potrebu ísť na WC, nie vtedy, keď to má na dennom režime).

Dôsledné vyžadovanie používania neverbálnych modalít (oného kontaktu) so súčasnou verbalizáciou v rámci každej komunikačnej situácie.

Priradovanie neidentických obrázkov.

Priradovanie neidentických predmetov k obrázkom a obrázkov k predmetom.

Účasť na krátkej interakcii (hre) s učiteľom (3 až 5 minút).

Aktívna pomoc dospelému pri obliekaní a vyzliekaní.

Aktívna spolupráca pri vykonávaní hygienických návykov (postupne sa naučiť používať procesuálne schémy na dvojrozmernej úrovni – zodpovedajúcej úrovni porozumenia žiaka).

Aktívna spolupráca pri stravovaní.

Vytváranie základných zručností pri práci v domácnosti.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Zapájať sa do skupinovej činnosti (5 - 6 detí), napr. počúvanie príbehu,
- počúvať v nerekipročných situáciách, napr. rozhlas, príbehy, (nie video),
- dokončiť vlastnú úlohu v skupine, bez intervencie učiteľa,
- potichu počúvať ostatných,
- počúvať deti a dospelých, pýtať sa a reagovať na otázky a komentovať to, čo sa povedalo (zväčšovanie rozsahu pozornosti a jej súdržnosti),
- dokázať sa sústrediť na jeden zvuk, napr. hlas spomedzi iných,
- počúvať a nasledovať inštrukcie a usmernenia.

OBSAH

Ciele dosahovať rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

PROCES

Po zmapovaní základných potrieb žiaka (postupne) obmedziť jeho spontánny prístup k niektorej z nich.

Vyjadrovanie potreby očným kontaktom nacvičujeme v štruktúrovanej, málo podnetnej situácii (prispôsobenej schopnosti žiaka sústrediť sa). Žiak a učiteľ sedia oproti sebe, učiteľ ukáže žiakovi symbol očakávanej potreby kde prostredníctvom daného symbolu a jeho postavením medzi os pohľadu žiaka a učiteľa, dosiahneme nadviazanie očného kontaktu medzi žiakom a učiteľom.

Po úspešnom nadviazaní (i na zlomok sekundy), žiakovi okamžite nasýtime takto vyjadrenú potrebu. V situácii snahy žiaka vyjadriť potrebu v prirodzených situáciách, použiť predmetnú alebo inú adekvátnu úroveň komunikácie symbolmi, kde prostredníctvom daného symbolu a jeho postavením medzi os pohľadu žiaka a učiteľa opäť dosiahneme nadviazanie očného kontaktu medzi žiakom a učiteľom. Po úspešnom nadviazaní kontaktu dieťaťu nasýtime takto vyjadrenú potrebu. V prípade akýchkoľvek potrieb dieťaťa, v situácii, keď z jeho strany je prítomné očakávanie, že potreba bude uspokojovaná opakovane („ešte“), provokovať k očnému kontaktu, ktorého opätovným nadviazaním bude potreba uspokojená, takže očný kontakt nadobudne pre dieťa komunikačný význam.

V štruktúrovaných i neštruktúrovaných situáciách podobne nacvičovať i používanie ukazovania na daný symbol vyjadrujúci aktuálnu potrebu žiaka. Potrebu uspokojiť len v prípade simultánneho nadviazania očného kontaktu a ukazovania na daný symbol žiakom. Komunikáciu preverbálnymi formami rozširovať na vyjadrovanie ďalších potrieb žiaka a pokiaľ to žiak zvládne i na vyjadrovanie výberu z dvoch a postupne viac možností. Ak žiak zvládne predchádzajúce, učíme ho podobným spôsobom vyjadrovať i preferencie, keď je voľba daná.

Používanie preverbálnych foriem komunikácie sa ďalej „nesie“ všetkými stupňami a ročníkmi predmetu, resp. komunikácie a sociálneho správania žiaka.

Proces pri úlohách zameraných na priradovanie

Žiak sedí za stolom, učiteľ sedí vedľa neho alebo oproti. Položte na stôl dva predmety, dostatočne vzdialené jeden od druhého. Podajte žiakovi jeden predmet, ktorý je rovnaký ako jeden z predmetov na stole a povedzte: "polož k rovnakému". Ak sa predmet šmyka po stole, použite podnos, alebo podložku pod každý z nich. Po každom pokuse žiaka, zmeňte poradie predmetov (umiestnenie). Postupne je možné zvyšovať množstvo predmetov, ktoré sú na stole, ale nepatria k úlohe.

Na facilitáciu rečového prejavu, ako aj používanie prirodzenejšieho jazyka používajte neskôr namiesto: "rovnaký" iné výrazy s rovnakým významom ("taký istý, porovnaj, prirad', kam sa to hodí?" a pod.). Žiaci veľmi rýchlo pochopia stratégiu priradovania, potom je možné celkom vypustiť verbálny prompt. Avšak, keď sa v iných situáciách učí žiak pomenúvať predmety, je dobré namiesto: "polož k rovnakému" povedať: "polož ku koláčiku". Aby sa zvýšila motivácia, na priradovanie používajte predmety, ktoré sú pre žiaka motivačné (jedlo, hračky).

Prompty

Používajte fyzické vedenie, ukazovanie alebo prompt umiestnením predmetu. Postupne zmierňujte prompt, až kým žiak nie je schopný vykonať úlohu samostatne.

PROCES - pokračovanie

Učiteľ sa posadí vedľa žiaka alebo oproti nemu. Položí na stôl jeden alebo dva predmety, dostatočne vzdialené jeden od druhého. Povie mu: „Ukáž XY.“ Mení polohu predmetu po každom pokuse. Žiaci budú možno aktívnejší, keď budú musieť podať predmet učiteľovi. („Daj mi“) Je možné len pomenovať predmet, ktorý chceme žiaka naučiť.

Učiteľ ukáže na položku a opýta sa: „Čo je to?“. Podstatné je vybrať slová, ktoré označujú pre žiaka vysoko motivačné položky (predmety, jedlá, činnosti).

Prompty

Učiteľ používa fyzické vedenie, ukazovanie alebo prompt umiestnením predmetu. Postupne zmiernuje prompt, takže žiak bude schopný vykonať úlohu samostatne. Ako prompt používa aj výber správnych slov (resp. tých, ktoré žiak ovláda receptívne), alebo verbálny prompt. Zmierňuje prompt, postupne ho nahradí vyslovením len prvej hlásky slova, zapískaním a pod. Nie vždy je potrebné začať s expresívnym pomenúvaním až po zvládnutí receptívneho porozumenia.

Keď učiteľ naučí žiaka vytvárať vzťahy s dospelými, neznamená to, že bude automaticky schopný nadväzovať kontakty a udržiavať ich aj s rovesníkmi. Je to však prvý nevyhnutný krok, ktorý musí žiak s AU alebo PVP absolvovať. Sociálne hry by v rozvrhu mali byť často zaradované medzi iné predmety, v rámci vyučovania. Jednoduchšie ako učiť sociálne zručnosti v prirodzených situáciách až potom, ako ich žiak nadobudne v situáciách učenia, je učiť ich priamo v prirodzených situáciách, t.j. umelo vytvárať modelové, prirodzené situácie.

Cieľom je vyprovokovať akúkoľvek sociálnu reakciu a postupne ju modelovať do sociálne prijateľnej formy. To vyžaduje vymyslieť účinnú motiváciu, ktorá bude želané správanie posilňovať. Najlepšie je, ak je ňou vnútorné sociálne uspokojenie, pretože to nevyžaduje špeciálnu prípravu prostredia. Inými slovami, dieťa sa musí naučiť mať radosť z interakcie s ostatnými. Keď sa to podarí, forma interakcie (obsah) sa mení, očný kontakt je priamejší a trvá dlhšie. Len zriedkavo sú šteklenie, úsmev, grimasy samotné pre dieťa odmenou. Vtedy je potrebné posilnenie vonkajším motivátorom (obľúbenou zvukovou hračkou, kúskom obľúbeného jedla). Ak sa používa vonkajšia odmena, mala by byť spojená so sociálnou, aby bolo možné po čase postupne primárnu odmenu celkom nahradiť sociálnou.

V ceste dosiahnutia želaného správania je správne načasovanie a voľba cieľového správania podstatnou. Učiteľ musí čakať, kým sa objaví „priblíženie“ k želanému správaniu, t.j. musí vedieť aktivitu rozložiť na kroky, ktoré žiak postupne zvláda. V tomto type tréningu je nevyhnutné byť flexibilný. Tvarovanie existujúceho správania je proces, ktorý vyžaduje okamžitú schopnosť rozhodnúť sa kedy odmeňovať a kedy nie. Učiteľ si musí uvedomovať, že objavený stupeň želaného správania (aj krok k nemu), musí v ďalšej aktivite už od žiaka vyžadovať.

Aj keď učiteľ čaká, kedy sa spontánne objaví želané správanie, môže použiť rôzne nápovede prostredia a prompty, ktoré toto správanie vyprovokujú (blízkosť učiteľa k žiakovi, manipulácia s atraktívnou hračkou, pomôckou, ktorú žiak môže pozorovať a pod.). Keď sa žiak naučí dobre reagovať na určité komponenty úlohy, učiteľ urobí pauzu predtým, ako ho odmení. Táto situácia môže byť promptom k interaktívnemu správaniu žiaka, alebo byť pre učiteľa príležitosťou, aby vyžadoval ďalšie správanie (krok).

Vytváranie vzťahov s rovesníkmi v rámci hry

Už v čase, keď sa žiak začína učiť vzťahom s dospelými, treba ho vystavovať krátkym interakciám so spolužiakmi. Na ranom stupni vývinu hry má dieťa obmedzené schopnosti

k interakcii. Prostriedkom k nim môžu byť motorické aktivity s atraktívnymi materiálmi (suchý bazén). Deti často vydávajú rôzne zvuky, ktorými môžu upútať pozornosť a očný kontakt iných detí.

V interakcii medzi deťmi je dôležité nezabudnúť na zásadu, že ide o interakciu medzi nimi, to znamená, že miera pomoci dospelého nesmie presiahnuť hranicu, keď žiak namiesto komunikácie s rovesníkom, komunikuje s učiteľom, od ktorého očakáva prompt. Niekedy je však určitá miera pomoci trvale nevyhnutná. Vtedy je potrebné hľadať nepriame, nesociálne prompty (vizuálne a pod.).

1. ROČNÍK

1. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Ukazovanie využívať ako prostriedok vyjadrovania voľby,
- zmiernovať rušivé správanie, spôsobené frustráciou z neschopnosti komunikovať,
- budovať základy receptívneho a expresívneho označovania,
- rozvíjať symbolickú reprezentáciu (symbol fotografie reprezentuje predmet, príp. symbol obrázku reprezentuje predmet),
- vyjadrovať potrebu piť a jesť,
- komunikovať základné hygienické potreby,
- naznačovať pomoc dospelému pri vyzliekaní a obliekaní,
- rozvíjať spoluprácu pri vykonávaní hygienických návykov,
- rozvíjať spoluprácu pri stravovaní,
- rozvíjať základy sociálnych interakcií,
- rozvíjať základy neverbálnej imitácie,
- vytvárať základné zručnosti - predpoklady domácich zručností.

OBSAH

Vytváranie schopnosti vyjadrovania výberu, voľby.

Vyjadrovanie preferencie, keď je daná voľba.

Priradovanie predmetov k ich fotografiám a naopak.

Priradovanie predmetov k ich veľmi realistickej obrázkovej reprezentácii a naopak.

Priradovanie rovnakých obrázkov (zobrazujúcich rovnaké predmety, osoby a zvieratá).

Priradovanie rovnakých obrázkov (zobrazujúcich rovnaké činnosti).

Vyjadrovanie špecifických potrieb: piť a jesť nadviazaním očnému kontaktu so súčasným použitím ukazovania na reálne predmety (ak primárne potreby nie sú pre žiaka dostatočnou motiváciou zvolíme iné, pre žiaka motivujúce potreby, ktoré musí vyjadriť rovnakým spôsobom).

Vyjadrovanie potreby: piť a jesť nadviazaním očnému kontaktu so súčasným použitím ukazovania na predmetné symboly alebo zmenšeniny reálnych predmetov, príp. fotografie alebo zmenšeniny reálnych predmetov.

Vyjadrenie potreby ísť na WC (na malú i veľkú potrebu) prostredníctvom reálneho komunikačného symbolu, resp. predmetného symbolu, príp. fotografie alebo zmenšeniny reálnych predmetov.

Aktívnejšia spolupráca pri obliekaní (a vyzliekaní) niektorých jednoduchých častí oblečenia, ak ich má žiak pripravené. Schopnosť zvládnuť procesuálnu schému obliekania (predmetnú, na úrovni fotografie, alebo dvojrozmerného obrázka).

Aktívnejšia spolupráca pri vykonávaní hygienických návykov s pomocou procesuálnych schém (predmetných, alebo dvojrozmerných).

Aktívnejšia spolupráca pri umývaní rúk, tváre, ich utieraní, pri čistení zubov, nosa a používaní toaletného papiera s pomocou procesuálnych schém (predmetných, alebo dvojrozmerných).

Aktívnejšia spolupráca pri stravovaní: samostatné používanie lyžice a vidličky, naznačovanie používania nožíka na naberanie a naznačovanie krájania jedla, samostatné používanie servítky.

Účasť na krátkej interakcii so spolužiakom, s priamou pomocou učiteľa.

Priradovanie rovnakých farieb (vývinovo: červená - modrá, zelená - žltá - oranžová, hnedá - čierna - ružová - sivá, biela).

Priradovanie rovnakých tvarov (vývinovo: kruh - štvorec, trojuholník - obdĺžnik, kosoštvorec).

Imitácie hrubomotorickej manipulácie s predmetom v základnej polohe posediačky; napodobňovanie hrubomotorickej činnosti (zbieranie kociek do košíka, tlačenie autíčka); napodobňovanie používania predmetov podľa vzoru (pitie z pohára, jedenie hračkárskeho jedla, polozenie klobúka na hlavu, potlačenie autíčka cez rampu do garáže, galopovanie koníkom po stole, potrasenie tamburínou, búchanie kladivkom, česanie vlasov, predstieranie čítania knižky, vysávanie koberca hračkárskym vysávačom atď.).

Otváranie a zatváranie rôznych balení, v ktorých sú uložené potraviny a veci používané v domácnosti (nádoby, škatule, tuby, vrecká, vrecká, tégly atď.).

Nalievanie z džbánu, prestieranie pre seba samého (s použitím vizualizácie a procesuálnych schém), s minimálnou priamou pomocou učiteľa.

1. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Rozvíjať schopnosti žiaka komunikovať jednoduchou verbálnou formou,
- rozvíjať neverbálne modalitty vrátane očného kontaktu ku komunikácii,
- spontánne vyjadrovať základné potreby,
- rozvíjať schopnosti výberu,
- rozvíjať symbolickú reprezentáciu,
- rozvíjať schopnosti často používané pri hraní hier,
- rozvíjať zručnosti sociálnych interakcií,
- podporovať samostatnosť v oblasti sebaobsluhy,
- učiť jednoduché domáce zručnosti.

OBSAH

Neustále podporovanie a rozvíjanie naučenej verbálnej expresie, v zmysle vyjadrovania bežných žiadostí žiaka (využívať vizualizáciu ako augmentatívnu komunikáciu).

V rámci každej komunikačnej situácie neprestajné vyžadovanie používania neverbálnych modalít (očného kontaktu) so súčasťou verbalizáciou (s výnimkou žiakov, u ktorých sa diagnosticky potvrdí averzia na očný kontakt a príp. s tým súvisiace problémy v správaní).

Spontánne vyjadrovanie potreby uhasenia smädu a hladu a hygienických potrieb žiakom (t. j. spontánne vyjadrovanie potreby ísť na WC, nie vtedy, keď to má žiak v dennom režime).

Rozvíjanie existujúcich schopností vyjadrovania výberu, voľby, (požívanie vizuálnej formy komunikácie v zmysle augmentatívnej), rozširovanie ponuky, príp. posúvanie komunikačných prostriedkov na vyššiu úroveň).

Priradovanie neidentických činností (obrázkov rôznych ľudí, ktorí robia to isté).

Triedenie podľa pojmových kategórií.

Priradovanie množstva: priradovanie kariet so zobrazeným rovnakým počtom prvkov.

Účasť na dlhšej interakcii (hre) s učiteľom (5 až 10 minút).

Účasť na krátkej interakcii so spolužiakom, s minimálnou pomocou učiteľa.

Aktívna spolupráca pri vykonávaní hygienických návykov (postupne sa naučiť používať procesuálne schémy na dvojrozmernej úrovni – zodpovedajúcej úrovni porozumenia žiaka).

Aktívna pomoc dospelému pri obliekaní a vyzliekaní.

Aktívna spolupráca pri stravovaní.

Vytváranie základných domácich zručností (zametať, vysypať smetný kôš, umyť tanier, poutierať stôl, vyžmýkať handru a pod.).

1. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- So záujmom počúvať krátke príbehy,
- prejavovať záujem o príbehy a zapamätať si, čo sa stane a iné fakty,
- zopakovať krátke básničky, pesničky,
- pamätať si mená hlavných postáv,
- počúvať pre potešenie,
- je schopný vyvodiť zmysel z intonácie, výšky, hlasitosti, rytmu, prízvuku.

OBSAH

Ciele dosahovať rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

PROCES

Učiteľ demonštruje proces a povie: "urob toto". Žiak by mal zrkadliť činnosť učiteľa (t.j. ak učiteľ zdvihne pravú ruku, oproti sediaci žiak má zdvihnúť ľavú ruku). Jednotlivé fázy začínajú viditeľnými, veľkými pohybmi, ďalej postupujú k jemnejším pohybom. Pre žiaka je jednoduchšie naučiť sa imitovať činnosť spojenú s predmetom, alebo činnosť, ktorá má senzorickú spätnú väzbu. Imitácia, ktorá zahŕňa pohyb časti tela od tela, alebo časť tela, ktorá nie je priamo vo vizuálnom poli je pre žiaka náročnejšia.

Postupne, zlepšujúcimi sa výkonmi žiaka, je verbálna náповeď generalizovaná aj na iné vety, ktoré majú rovnaký význam ako: „urob toto“ (napr. „urob to isté“, „urob to, čo robím ja“, „napodobni ma“ a pod.). Finálnym krokom je pomenovanie činnosti („zatlieskaj“). Takto sa buduje kognitívna báza na ďalšie verbálne usmerňovanie. „Urob toto“ sa požíva aby sa vytvorila predstava imitácie, ktorá je základnou schopnosťou ktorá poskytuje nejazykový, neverbálny spôsob učenia ďalších rozmanitých zručností.

Prompty

K dosiahnutiu imitácie predvádzaných pohybov používajte fyzické vedenie. Postupne je potrebné zmierňovať prompt, cez jemný dotyk až po mierne gesto.

Cieľom je naučiť sa používať konverzačné frázy v každodenných situáciách. Spočiatku sa žiak učí dávať mechanické odpovede na opakujúce sa situácie. Prompty sú postupne zmierňované, pretože sa očakáva, že žiak bude komunikovať v prirodzených situáciách.

Podstatné je uvedomiť si, že aj keď žiaka naučíme mnoho reakcií, ešte to neznamená, že bude schopný sociálne komunikovať. Je potrebné učiť žiaka byť vnímavejším k sociálnym kľúčom správania sa a komunikácie.

Rozhovor predpokladá schopnosti

- všímať si rôznorodé aspekty „správy“ komunikačného partnera,
- spracovať rôznorodé aspekty „správy“ komunikačného partnera,
- interpretovať obsah a zmysel verbálneho, neverbálneho a afektívneho správania hovoriaceho,
- pochopiť správu hovoriaceho vo vzťahu k sociálnemu kontextu,
- pochopiť mentálny stav komunikačného partnera,
- mapovať relevantnosť rozhovoru pre partnera,
- zorganizovať si myšlienky relevantné k téme rozhovoru,
- znovu si vybaviť informácie relevantné k téme rozhovoru, partnerovi a kontextu,
- používať primeranú proximitu a reč tela,
- priebežne dynamicky reagovať na sociálnu dynamiku rozhovoru.

Sociálne zručnosti sa žiak učí postupne. Na začiatku nie sú zložité, pretože základom je, aby sa interakcia sama o sebe stala príjemnou. Na 3. úrovni sa v sociálnych interakciách využívajú viac rečové schopnosti, čo je pre žiaka s AU alebo PVP s MP veľmi náročné.

Imitácia je najfundamentálnejšia schopnosť, ktorá je prvotným hnacím mechanizmom v dosahovaní sociálneho správania. Samozrejme predpokladom interaktívnej hry je zvládnuť izolované komponenty zložitej hry, ktorá má byť interaktívnou. (Aby sa dve deti mohli spolu hrať s plastelínou, musia ju obe viesť hnieť, valkať, vyrezávať formičkami, modelovať z nej a pod.).

Aby sme žiaka pripravili na interaktívnu hru s iným žiakom, učíme ho potrebné sociálne zručnosti najprv v situácii 1:1. Keď má žiak naučené niektoré sociálne zručnosti, začneme s krátkou interakciou s iným žiakom. Interakcia ešte nemusí mať za cieľ žiakom niečo naučiť. Dôležité je, aby si na seba zvykli, aby spolu zažili spoločné príjemné zážitky z aktivít, ktoré majú spoločné. Tieto stretnutia sú ideálnou príležitosťou na odpozorovanie ich schopností a identifikáciu tých, ktoré ich budeme ďalej učiť v situáciách 1:1. Tieto situácie nemajú len funkciu identifikácie nedostatkov žiaka, ale aj postupné priblíženie jeho hrových, sociálnych a komunikačných schopností štandardným.

V situácii učenia, by mal byť pre žiaka nový, vždy len jeden aspekt hry. V rámci každej aktivity je potrebné stanoviť si aj behaviorálne ciele. Prirodzene je potrebné facilitovať veku primerané a kooperatívne správanie – žiak má reagovať na svojho partnera v hre, ktorý nesmie robiť nič namiesto neho. Pedagóg nemá byť cieľom interakcie dvoch žiakov, ale jej prostredníkom. V rámci interakcie dvoch žiakov je potrebné byť flexibilný, rýchlo sa prispôbiť a neprerušovať správanie, ktoré je pozitívne. (Nedávať príliš veľa inštrukcií, ktoré bránia spontánnemu správaniu.).

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vedieť vyjadriť široký repertoár potrieb ukazovaním na symboly tej úrovne, ktorá je primeraná úrovni myslenia žiaka, (predmetnej alebo adekvátnej dvojrozmernej),
- imitovať činnosť iných ľudí,
- sprostredkovať imitáciu ako základ, na ktorom sa ďalej rozvíjajú ostatné dôležité schopnosti (verbalizácia, hra, sociálne zručnosti, sebaobsluha atď.),
- sprostredkovať imitáciu ako základ na "modelovanie", ktoré je dôležitým spôsobom promptu,
- sprostredkovať imitáciu ako facilitátora pozitívneho vzťahu medzi žiakom a učiteľom,
- rozvíjať existujúcu úroveň sociálnych interakcií,
- rozvíjať zručností samostatnosti,
- aktívne pomáhať dospelému pri obliekaní a vyzliekaní,
- aktívne spolupracovať pri vykonávaní hygienických návykov,
- aktívne spolupracovať pri stravovaní,
- rozvíjať predpoklady domácich zručností.

OBSAH

Používanie širšieho repertoáru symbolov (predmetných alebo dvojrozmerných) na vyjadrovanie širších potrieb ukazovaním na symboly.

Imitácia učiteľa mimo základnej polohy (bez používania predmetov):

- postavenie sa,
- dotyk hlavy,
- postavenie sa na špičky,
- dotyk ramien,
- otváranie – zatváranie dlaní,
- ruky hore – dolu,
- zakrytie očí rukami,
- dotyk brady,
- dotyk chrbta,
- hojdavý pohyb trupu,
- napnutie ramenných svalov,
- mávanie pá - pá,
- tleskanie,
- dotyk pier a iné.

Imitácia inej osoby ako učiteľa (imitácia tretej osoby).

Priradovanie písmen, číslíc, slov.

Priradovanie predmetov, ktoré sú identické vo všetkých vlastnostiach okrem veľkosti.

Nájsť rovnaké predmety - podľa vzoru, ktorý drží učiteľ. (Žiak má označiť nájdený, rovnaký predmet ukazovaním.).

Priradovanie kombinácie vlastností: farba, tvar, veľkosť.

Triedenie podľa: farieb, tvaru, veľkosti.

Podporovanie samostatnosti žiaka pri úlohách.

Účasť na dlhej interakcii (hre) s učiteľom, sledovanie naplánovaného sledu niekoľkých činností (hier), využívanie naučených schopností triedenia, porovnávania materiálu.

Takmer samostatné vyzliekanie a obliekanie častí oblečenia (bez zapínania spôn, viazanie šnúrok a pod.), s pomocou procesuálnych schém na adekvátnej úrovni žiaka.

Takmer samostatné vykonávanie hygienických potrieb na WC, s pomocou procesuálnych schém na adekvátnej úrovni žiaka.

Takmer samostatné umývanie rúk a tváre, utieranie sa po umývaní, čistenie zubov, vyčistenie nosa, uvedomovanie si potreby použiť toaletný papier a umyť si ruky po použití WC, (aj s použitím vizualizácie a procesuálnych schém zodpovedajúcich úrovni porozumenia žiaka).

Takmer úplne samostatné stravovanie (schopnosť používať kompletný príbor, schopnosť naliať si nápoj z džbánu a pod.) s použitím procesuálnych schém, vizualizácie a minimálnej manuálnej pomoci učiteľa.

Takmer úplne samostatné prestieranie pre skupinu za použitia procesuálnych schém.

Čiastočne samostatné zvládnutie ďalších domácich zručností (odkladanie riadu, natieranie chlebička a pod.).

2. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Poznať bežné sociálne verbálne rutiny,
- iniciovať, udržať a ukončiť rozhovor verbálne,
- dať zmysel odpovedaniu na jednoduché otázky.
- používať osvojené hrové zručnosti na interaktívne hry s dospelým,
- používať osvojené hrové zručnosti na samostatnú hru,
- podporovať spontánne vyjadrovanie žiadostí nezávisle na situačnom kontexte,
- podporovať schopnosti vybrať si z ponúkaných aktivít,
- vnímať prítomnosť vyjadrovania gestami,
- zvyšovať mieru samostatnosti v oblasti samoobsluhy,
- nadobúdať nové domáce zručnosti.

OBSAH

Nácvik konvenčných verbálnych rutín, využívaných v sociálnych interakciách (pozdrav, zdvorilostné frázy zamerané na iného človeka).

Učenie verbálnych schopností na iniciáciu interakcie – rozhovoru alebo hry s učiteľom (dospelými).

Rozprávanie na jednoduché konverzačné témy s dospelým (nácvik v štruktúrovaných podmienkach, s nevyhnutnou mierou vizualizácie na dosiahnutie plynulosti rozhovoru).

Učenie verbálnych schopností na adekvátne verbálne a sociálne neverbálne ukončenie rozhovoru s dospelým.

Vyjadrovanie súhlasu a nesúhlasu.*

Reakcia: "áno - nie" na otázky typu: "Prosiš si piť – áno, alebo nie?",

Aplikácia existujúcich hrových zručností v štruktúrovaných zamestnaniach s dospelým/ viacerými dospelými.

Používanie nadobudnutých skupinových hrových zručností v krátkej kooperatívnej hre s iným žiakom na podobnej úrovni sociálnej komunikácie.

Používanie existujúcich hrových zručností v samostatnej štruktúrovanej hre, alebo inom zamestnaní (s vizuálnymi predlohami postupov, vzorov atď.).

Spontánne vyjadrovanie fyziologických potrieb nezávisle na konkrétnej situácii.

Spontánne vyjadrovanie voľby v situácii, ktorá to umožňuje (t. j. vizualizácia možnosti, že v danej situácii si žiak sám môže vybrať aktivitu, odmenu, formu relaxácie atď.), najlepšie ako forma nepriamej motivácie k inej činnosti.

Imitácia gest.

Samostatné obliekanie, vyzliekanie atď., používanie WC (s používaním vizuálnych promptov nezávisle od pomoci dospelého).

Samostatné prestieranie, jadenie, vykonávanie jednoduchých úkonov v jedálni/ kuchyni.

Rozvíjanie domácich zručností.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Vedieť primerane pozdraviť cudzích ľudí,
- vedieť pri odchode napr. z miestnosti primerane reagovať,
- vedieť povedať svoje meno, keď sa ho niekto opýta,
- vedieť povedať svoju adresu, keď sa ho spýtajú.

OBSAH

Dávanie do vzťahu jednoduché fakty o živote doma, v škole, na výlete.

Konverzácia využívaná v sociálnych interakciách – pozdrav, zdvorilostné frázy zamerané na iného človeka.

Poznanie a prezentovanie osobných údajov v rámci komunikácie – meno, priezvisko, bydlisko školy.

PROCES

Ciele dosahujeme rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka a ním preferovaných aktivít s využitím prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

*Urobte malú skupinu predmetov, o ktorých ste si istí, že sú predmetom záujmu žiaka a druhú, o ktorej ste si naopak istí, že nevzbudia záujem žiaka. Exponujte obľúbený predmet a opýtajte sa: "Prosíš si?", okamžite povzbudíte k odpovedi: "áno" a dajte žiakovi predmet. po niekoľkých úspešných pokusoch s "áno", naučte vyjadrovať: "nie" obdobným spôsobom.

Imitáciu je možné realizovať s akoukoľvek stavebnicou (kockami, legom, chevou alebo tvarmi vystrihnutými z farebného papiera atď.). Učiteľ sedí oproti žiakovi, medzi nimi je stôl. Každý má svoj vlastný úlohový materiál (totožný s tým druhým) na kraji stola. Učiteľ bude stavať zo svojich dielov stavebníc, na svojej polovici stola. Žiak bude kopírovať učiteľa, sediac oproti nemu. (Malo by ho kopírovať tak, ako by kopíroval diagram. T.j. ak učiteľ niečo

robí záprava doľava, z pohľadu žiaka to bude zľava doprava.) Používajte diely stavebnice, ktoré majú odlišné tvary a farbu. Začnite s dvomi až tromi dielmi, postupne pridávajte počet. Len čo žiak niečo postaví napr. most, je potrebné zakomponovať to do hry (prejsť autíčkom popod most).

Prompty:

Používajte fyzické vedenie, demonštráciu, verbálny prompt, ukazovanie alebo ich kombináciu. Postupne zmierňujte prompt až k úplne samostatnému napodobňovaniu žiakom. Na začiatku nácviku je promptom aj to, že žiak má k dispozícii len tie diely stavebnice, ktoré potrebuje k imitácii. Neskôr môže mať k dispozícii aj také diely stavebnice, ktoré k imitácii vzoru nepotrebuje.

Učiteľ prezentuje položku a kladie otázky.

Prompty:

Používanie verbálnych promptov, demonštrácie, gest, výrazu tváre.

Metodika dosahovania cieľov úzko korešponduje s procesom danej úrovne druhého ročníka predmetu Rozvíjanie komunikačných schopností a sociálnych zručností.

V rámci nácviku sociálnych zručností odporúčame postupovať nasledovne:

- vybrať si konkrétnu sociálnu zručnosť,
- zručnosť rozložiť na časti/ kroky,
- demonštrovať zručnosť žiakovi s použitím primeranej procesuálnej schémy ako prostriedku nesociálneho promptu,
- praktizovať zručnosť až kým ju žiak nezvládne samostatne.

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vyjadrovať široký repertoár potrieb ukazovaním na symboly úrovne adekvátnej úrovni myslenia žiaka, predmetnej alebo adekvátnej dvojrozmernej,
- v nových situáciách klásť dôraz na pragmatiku (generalizácia v čase, priestore, sociálna generalizácia),
- rozvíjať imitačné schopnosti činnosti iných ľudí,
- využívať imitáciu ako facilitátora pozitívneho vzťahu medzi deťmi navzájom,
- rozvíjať schopnosti, ktoré facilitujú sociálne interakcie,
- rozvíjať sociálne interakcie s učiteľom a spolužiakmi,
- rozvíjať schopnosti, často používané pri hraní hier,
- zvyšovať samostatnosť pri obliekaní, vyzliekaní, vykonávaní hygienických návykov a stravovaní,
- rozširovať zručnosti potrebné na práce v domácnosti.

OBSAH

Používanie komunikačných symbolov na vyjadrovanie širokého repertoáru potrieb v rôznom prostredí, vytváranie modelových situácií (čo najviac pripomínajúcim prirodzené životné situácie), zámerné obštrukcie a zmeny zaužívaných komunikačných situácií (iná osoba, s ktorou je potrebné komunikovať, sťažený prístup k zdrojom naplnenia potrieb a pod.);

Imitácia jemnomotorickej manipulácie s predmetom:

- vysýpať rôzny materiál z malého hrnčeka do veľkej nádoby,
- naberať materiál z jednej nádoby do druhej použitím naberačky (najprv veľkej, postupne menšej),
- ukladať cylindrické tvary na seba,
- rozobrať dve časti spojeného LEGA,
- dávať dolu vrchnáčky veľkých fixiek,
- krčiť toaletný papier,
- vytáčať čísla na hračkárskom telefóne,
- otvárať zips,
- vyberať lentilky, hrozienka, mince a iné drobné predmety z obalu na vajíčka,
- vyťahovať šparadlá z plastelíny do nádoby a pod.

Stavanie veže:

- diskriminácia farebných tvarov,
- imitácia sekvencie krokov,
- imitovať celú, naraz exponovanú stavbu.

Imitácia stavby z rôznofarebnej stavebnice:

- horizontálna stavba,
- vertikálna stavba,
- kombinácia horizontálnej a vertikálnej,
- stavba s dimenziou predná strana stavby - zadná strana stavby.

Imitácia stavby z jednofarebnej stavebnice.

Imitácia stavby podľa dvojdimenzionálnej predlohy (fotografia, nákres).

Imitácia špecifických štruktúr (stôl, most, garáž).

Stavanie bez predlohy (exponovať vzor, vzor odňať, úloha - postaviť podľa pamäti).

Imitácia adekvátneho používania iných konštrukčných materiálov (hračiek, hier, predmetov reálneho života).

Priradovanie neidentických trojdimenzionálnych predmetov (podobné, ale nie celkom rovnaké).

Priradovanie asociácií/ položiek, ktoré spolu súvisia ("K čomu to patrí?", časť - celok, detail – celok atď.).

Podporovanie samostatnosti pri úlohách.

Využívanie naučených schopností samostatnej hry s konštrukčnými materiálmi aj na interakciu s učiteľom a inými deťmi.

Nácvik konvenčných sociálnych rutín, využívaných v sociálnych interakciách (pozdrav, zdvorilostné frázy zamerané na iného človeka) - používaním neverbálnych komunikačných prostriedkov.

Schopnosť iniciácie interakcie - neverbálnej komunikácie, hry s učiteľom (dospelými) a spolužiakmi, ktorí sú na rovnakej úrovni komunikácie.

Samostatné vyzliekanie a obliekanie častí oblečenia s pomocou procesuálnych schém na adekvátnej úrovni žiaka.

Samostatné vykonávanie hygienických potrieb na WC, s pomocou procesuálnych schém na adekvátnej úrovni žiaka.

Samostatné umývanie rúk a tváre, utieranie sa po umývaní, čistenie zubov, fúkanie nosa. Uvedomovanie si potreby použiť toaletný papier a umyť ruky po použití WC, (aj s použitím vizualizácie a procesuálnych schém zodpovedajúcich úrovni porozumenia žiaka).

Samostatnosť pri stravovaní s použitím procesuálnych schém, vizualizácie a minimálnej manuálnej pomoci učiteľa.

Úplná samostatnosť pri prestieraní pre skupinu za použitia procesuálnych schém.

Zvyšovanie miery samostatnosti pri ďalších domácich zručnostiach.

3. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Spontánne používať bežné sociálne verbálne rutiny,
- spontánne iniciovať, udržať a viesť jednoduchý verbálny rozhovor,
- spontánne používať osvojené hrové zručnosti na interaktívne hry s dospelým,
- spontánne používať osvojené hrové zručnosti na samostatnú hru,
- spontánne vyjadrovať žiadosť nezávisle na situačnom kontexte,
- verbálnu expresiu dopĺňať vyjadrovaním gestami,
- zlepšovať verbálne porozumenie,
- zvyšovať citlivosť na detaily,
- zlepšovať schopnosti abstrakcie,
- spontánne požívať samostatné samoobslužné návyky a domáce zručnosti.

OBSAH

Používanie komunikačných schopností a sociálnych zručností 3. ročníka, 2. úrovne spontánne, v primeraných sociálnych situáciách.

Podporovanie spontánnej verbálnej komunikácie jednoduchými gestami, s významom zrejším na základe prebiehajúcej situácie.

Odpovede typu: „áno – nie“ na otázky, ktoré nie sú aktuálne viditeľné (“Majú vtáky krídla?”).

Odpovede typu: „áno – nie“ na otázky, ktoré sú len čiastočne pravdivé (Např. Ukážte žiakovi červené jablko a opýtajte sa ho:” Je to zelené jablko?”).

Vyjadrovanie žiadostí (“Čo si prosíš?”).

3. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Vyjadrovať sa zdvorilo,
- povedať čo je na obrázku,
- povedať čo sa deje na obrázku,
- povedať čo sa stane podľa obrázka,
- chápať k čomu slúži telefón,
- byť schopný niekomu zatelefonovať s pomocou,
- viesť primeraný telefonický rozhovor s pomocou.

OBSAH

Opis obrázku (vymenovať čo vidí).

Opis súvislého deja podľa obrázku.

Telefonovanie – funkcia, význam. Jednoduchý rozhovor prostredníctvom telefónu.

PROCES

Proces uvedený pre 2. a 3. úroveň. Proces pre 1. úroveň je opísaný v nižších ročníkoch.

Ciele dosahujeme rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajú z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

Najskôr vybrať položku, ktorá sa učila v časti: neverbálna imitácia. Namiesto: „urob toto“, povie učiteľ jednoduchým spôsobom, aby žiak vykonal nejakú činnosť s predmetom. Z začať s činnosťami, ktoré sa dajú robiť pri stole. Neskôr sa žiak má orientovať v miestnosti, budove atď. Postupne sa zmiernuje demonštrácia, takže žiak sa musí čoraz viac orientovať podľa verbálneho usmernenia. Postupne môžu byť inštrukcie zložitejšie a vzdialenosť medzi žiakom a učiteľom väčšia.

Neskôr, ako sa zlepšujú schopnosti žiaka plniť inštrukcie, postupne sa zadávajú niekoľkokrokové inštrukcie. Spočiatku majú byť inštrukcie jednoduché a čas na ich splnenie dlhší, neskôr zložitejšie a čas na ich splnenie kratší.

Prompty:

Aby sa s žiakom prešla celá činnosť, používa sa fyzické navádzanie alebo demonštrácia,. Postupne sa zmiernuje prompt, takže žiak bude schopný vykonať úlohu samostatne.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Udržiavať a ďalej rozvíjať vyjadrovanie potrieb ukazovaním na symboly úrovne adekvátnej úrovni myslenia žiaka, nové komunikačné situácie (generalizácia v čase, priestore, sociálna generalizácia),
- rozvíjať schopnosti porozumenia abstraktných symbolov na vyjadrenie špecifickejších ako základných potrieb a želaní, motivácia výberom aktivity, odmeny a pod.,
- vyjadrovať zložitejšie potreby, ktorých vizualizácia symbolmi nie je ikonická,
- vytvárať predpoklady k schopnosti čakať na uspokojenie potrieb,
- učiť pravidlu: Ideš ty, idem ja“,
- aplikovať naučené imitačné schopnosti činnosti iných ľudí v bežnom živote,,
- rozvíjať samostatnosť v nadväzovaní, udržaní a ukončení sociálnych interakcií,
- aplikovať naučené hrové schopnosti k samostatnej aktivite a sociálnej interakcii,
- vyžadovať samostatnosť pri samoobslužných návykoch, príp. ich rozvíjať o nové zručnosti, resp. zvyšovať mieru samostatnosti osvojených zručností,
- aplikovať nadobudnuté domáce zručnosti v prirodzených životných situáciách, príp. ich rozvíjať o nové zručnosti, resp. zvyšovať mieru samostatnosti osvojených zručností.

OBSAH

Rozšírenie používania komunikačných symbolov na nové prostredia, osoby, s cieľom zvýšiť spontaneitu ich používania nielen v komunikácii s dospelými, ale aj inými deťmi na porovnateľnej úrovni porozumenia,

Nacvičovanie porozumenia nových komunikačných symbolov v prirodzených situáciách komunikačnej potreby (spájať situáciu so symbolom), s postupným modelovaním situácie tak, aby žiak muselo používať nové komunikačné symboly.

Podpora spontaneity komunikácie neverbálnymi formami možnosťou výberu obľúbenej aktivity, odmeny, trávenia neštruktúrovaného voľného času a pod..

Zámerné vyvolávanie komunikačných situácií, z ktorých pre žiak vyplynie nutnosť počkať na naplnenie vyjadrenej potreby, avšak s náhradnou činnosťou (na trávenie nevyhnutného času čakania) – ako tréning primeraných sociálnych reakcií na bežné životné situácie.

Používanie vhodnej vizualizácie k pochopeniu pravidla poradia v rámci hrových a iných situácií.

Zakomponovanie imitačných schopností, naučených v predchádzajúcom ročníku, do úlohových situácií v rámci samostatnej hry, samostatnej práce atď., s cieľom zmysluplného trávenia času, s cieľom nadväzovania dlhších interakcií s rovesníkmi, dospelými i v mimoškolskom prostredí (úzka prepojenosť na domáce prostredie, „úlohy“ na doma, ktoré prinášajú radosť rodinným príslušníkom a pocit sebarealizácie žiakovi s AU alebo PVP s MP, základ na vytváranie zmysluplných interakcií s inými deťmi, súrodencami (bez autizmu).

Vyžadovanie používania naučených konvenčných sociálnych rutín v sociálnych interakciách (neverbálne komunikačné prostriedky).

Nepretržité udržiavanie, príp. rozvíjanie nadobudnutej úrovne samostatnosti v sebaobsluhe a domácich zručnostiach, snaha o redukciu podporných prostriedkov na minimálnu mieru tak, aby žiak nestrácalo samostatnosť (postupná redukcia počtu krokov procesuálnych schém,

postupná snaha používať na prípravu učiteľa jednoduchšie prevedenie pomôcok a pod.). Cieľom nie je čo najvyššia úroveň abstrakcie, ale nezávislosť a samostatnosť žiaka.

Rozvíjanie schopností, ktoré sú predpokladom k samostatnému umývaniu a utieraniu tela a vlasov pri sprchovaní a kúpaní a uvedomovanie si potreby okúpať sa, osušiť si vlasy a pod., (len na základe úzkej spolupráce s rodinou v zmysle špeciálno-pedagogickej diagnostiky jestvujúcej úrovne schopností a zručností, ale aj ako cieľ – transfer naučeného na prirodzené prostredie, v ktorom je potrebné zručnosti používať).

V prípade obmedzeného jedálnička ochota ochutnať nové jedlá, prípadne prijať postupné a mierne zmeny v stravovacích rituáloch a návykoch (využívať podmieňovanie).

Zlepšovanie prijateľnosti správania pri stravovaní (nemľaskanie, jedenie so zatvorenými ústami a pod.) jeho reguláciou pravidlami v zrozumiteľnej forme (napr. obrázkové pravidlá správania pri stole).

Nacvičovanie ďalších bežných domácich zručností: šúpanie ovocia a zeleniny, krájanie, nakladanie primeraného množstva jedla sebe, aj skupine.

Príprava jednoduchého jedla: natretie chlebíka sebe, aj iným, príprava sirupu, studeného kakaa, zbieranie použitého riadu skupiny a poutieranie stola po stravovaní.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Dať zmysel odpovedaniu na jednoduché otázky,
- zlepšovať slovnú zásobu,
- učiť žiak uvedomiť si, či je druhá osoba „účastná“ a ako ju zaujať.

OBSAH

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na predmety, časti tela).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na činnosti).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na činnosti naživo: učiteľ demonštruje činnosť, opýta sa: „Čo robím?“).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na obrázky ľudí: „Kto je to?“).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na reálne osoby („Kto je to?“).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na farbu).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na tvar).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na veľkosť).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na miesta, miestnosti v budove).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na miesta v okolí).

Odpovedanie na otázky „Čo je to?“, (pýtame sa na kvantitu).

Sprostredkovať predmet, ktorý je objektom záujmu inej osoby inej osobe (vybrať predmet, v adekvátnej vzdialenosti sa priblížiť k osobe, podať jej predmet a povedať: "nech sa páči").

Získať pozornosť inej osoby, odkázať niečo, spýtať sa iného človeka na niečo (jemný dotyk, oslovenie).

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Telefonovať bez pomoci,
- viesť primeraný telefonický rozhovor bez pomoci,
- rozumieť pravidlám, ktoré platia v triede,
- rozumieť pravidlám, ktoré platia v domácom prostredí,
- rozumieť niektorým pravidlám, ktoré platia na verejnosti,
- rozumieť vlastným povinnostiam v rámci špecifického prostredia.

OBSAH

Telefonovanie bez pomoci. Poznať svoje telefónne číslo, rodičov. Vedenie adekvátneho rozhovoru.

Pravidlá v škole, doma, na verejnosti, ich dodržiavanie a adekvátne aplikovanie.

Porozumenie pojmu „povinnosť“.

PROCES

Na 2. a 3. úrovni učiť verbálnej imitácii je lepšie v menej formálnych podmienkach. V závislosti od fázy, v ktorej sa žiak nachádza, nemusí mu byť explicitne daná inštrukcia. Veľmi často je účinnejšie nepoužívať: „povedz...“ ale len povedať, dať správny rečový vzor toho, čo od žiaka očakávame, že povie. Niektorým žiakom pomôže, keď ich posadíme na stoličku. Väčšine žiakov vyhovuje ak sa nácvik robí hrovou formou, v bežných situáciách. Keď budete tvarovať reč žiaka, musíte si overiť, či je lepšie, alebo horšie používanie vizuálnej nápovede. Prezentovanie vizuálneho, obrázkového materiálu môže dať zmysluplný kontext reči, ale pre niektorých žiakov je pridanie ďalšej modality rušivé a znižuje ich koncentráciu.

Učiteľ musí výnimočne odmeňovať správnu odpoveď žiaka. Na posilnenie želaného správania (sedenie na stoličke) používajte mierne posilňovače, aby ste si účinnejšie ušetrili na odmeňovanie verbálnej produkcie.

Aby ste facilitovali reč:

1. Vyberte zvuky a slová, ktoré žiak často produkuje.
2. Vyberte zvuky, ktoré sú vývinovo primerané.
3. Vyberte zvuky, ktoré môžu byť motivujúce a funkčné (zvuky zvierat).
4. Vyberte zvuky, ktoré môžu byť motivujúce a funkčné z hľadiska záujmov žiaka.
5. Počas úlohy ukážte žiakovi obrázok (len v prípade, ak to nie je rušivé).
6. K verbálnej imitácii podnecujte v príjemných situáciách (pri hojdaní, šantení, v bazéne).
7. Napodobňujte zvuky, ktoré žiak vydáva.
8. Spev a gestá môžu byť užitočné ako vizuálne prompty spojené s vokalizáciou.

Prompty:

Používať fyzické vedenie alebo demonštráciu. Postupne zmierňovať prompty, kým žiak nebude imitovať samostatne.

5. ROČNÍK

5. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjať expresívne vyjadrovanie potrieb symbolmi,
- vyjadrovať potrebu nasýtiť hlad a smäd prostredníctvom komunikačného symbolu na úrovni primeranej porozumeniu nezávisle na situačnom kontexte,
- spontánne komunikovať hygienické potreby, nezávisle na situačnom kontexte,
- zlepšovať schopnosť abstrakcie používaných komunikačných prostriedkov,
- rozvíjať schopnosť čakať na uspokojenie potrieb,
- vyjadrovať súhlas a nesúhlas v sociálnych interakciách sociálne prijateľným spôsobom,
- rozvíjať schopnosti neverbálnej imitácie,
- zlepšovať schopnosti kooperatívnej spolupráce v rámci skupiny žiakov,
- byť samostatnejší spontánnejší v nadväzovaní, udržaní a ukončení sociálnych interakcií s inými žiakmi (používať vizualizáciu, ako náhradu sociálnych promptov – ako predpoklad väčšej nezávislosti žiaka od promptov dospelého), byť schopný zamestnať sa jednoduchou interakciou so spolužiakom, bez priameho zásahu učiteľa, s pomocou neverbálnych promptov,
- učiť sa vedomosti o sebe samom a sprostredkovať ich okoliu sociálne prijateľným spôsobom,
- používať pravidlo: "Ideš ty - idem ja",
- rozširovať hygienické návyky a domáce zručnosti podľa individuálnych potrieb, kapacít každého žiaka (s nevyhnutným zvážením nárokov a očakávaní domáceho prostredia na žiaka).

OBSAH

Vyjadrovanie širokého repertoáru potrieb ukazovaním na symboly úrovne adekvátnej úrovni myslenia žiaka.

Zámerné modelovanie situácií evokujúcich vyjadrenie určitých potrieb, s cieľom prejať spontánne bežné fyziologické potreby - nezávisle na komunikačnej situácii (vyradiť z denného režimu symboly aktivít: jesť, WC a pod.).

Využívanie neverbálnej komunikácie so žiakom aj na plánovanie najbližších aktivít (spočiatku aktuálneho dňa, ďalšieho dňa, postupne vzdialenejšieho časového úseku).

Vyjadrovanie súhlasu a nesúhlasu v sociálnych interakciách s dospelým aj inými žiakmi neverbálnymi komunikačnými prostriedkami.

Imitácia jemnomotorickej manipulácie bez predmetu:

- ukazovanie oboma prstami do vzduchu,
- "chodenie" po stole ukazovák a prostredníkom,
- opakované krčenie a vystieranie ukazováka,
- ukazovanie na vlastný nos,
- spojenie ukazovák oboch rúk,
- spojenie oboch palcov dovedna,
- spojenie ukazováka a palca tej istej ruky "ro" kolieska;

Učiť základné osobné údaje/ informácie o sebe samom a ich vyjadrovanie primeranými neverbálnymi komunikačnými prostriedkami v adekvátnych situáciách (ako sa žiak volá, kde býva, kedy sa narodil, či má súrodenca atď.).

Samostatné používanie pravidla: „Idem ja – ideš ty“ (s potrebnou vizualizáciou pravidla) v kooperatívnej aktivite s iným dieťaťom (hre, práci, domácich zručnostiach, atď.).

5. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Nacvičovať sociálne verbálne rutiny,
- zlepšovať verbálne porozumenie a spontánne verbálne vyjadrovanie.

OBSAH

Používanie sociálnych verbálnych rutín (zdravenie).

Zameranie verbálneho správania k inému človeku („Pod“, „Daj mi“, „Prepáč“, „Upokoj sa“).

Komentovanie vlastnej činnosti: reakcia na otázku: „Čo si prosíš?, ak aj je exponované pre žiaka obľúbené jedlo alebo hračka.

Verbalizácia voľby, ak sú možnosti exponované.

Verbalizácia voľby, ak sú možnosti (podnety) vylúčené.

Spontánne žiadanie predmetov, hračiek, ak sú voľne exponované bez akéhokoľvek pomocného podnetu.

Komentovanie videného, ako reakcia na otázku: „Čo vidíš?“ (jednoslovné až viacslovné komentovanie).

Reakcia na otázku: „Čo máš?“, (jednoslovná až viacslovná, jednoduché až násobné pomenúvanie: „Mám ceruzku a pero a gumu.“).

Aplikácia: „Čo mám.“ – v rozhovore.

Predviesť niečo, pochváliť sa niečím inému človeku.

Identifikovať KAM/ČO ukazuje druhá osoba (napr. učiteľ na niečo ukáže a povie: „Chod tam“; asistent na niečo ukáže a učiteľ sa spýta: „Na čo ukazuje asistent?“).

Identifikovať kam sa druhá osoba pozerá: („Na čo sa pozerá (meno)?“).

Identifikovanie smeru pohybu.

5. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Vyjadrovať sa primerane v obchode,
- byť schopný pýtať sa (dávať otázky),
- primerane sa vyjadrovať o počasí,
- chápať, čo znamená: koniec - začiatok,
- dokázať si zvoliť televízny program.

OBSAH

Modelové situácie navodzujúce rozhovor, nutnosť vyjadriť sa, spýtať, odpovedať.

Reálne situácie navodzujúce rozhovor, resp. nutnosť dávať otázky/odpovedať (nakupovanie, počasie, obliekanie sa, upratovanie skrinky, pracovného priestoru a iné).

Začiatok a koniec rozhovoru – pravidlá spoločensky prijateľné a používané.

PROCES

Stanovené ciele dosahujeme rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Nepretržite udržiavať expresívne vyjadrovanie potrieb symbolmi a ak je to možné rozširovať o vyjadrenia ďalších potrieb,
- spontánne vyjadrovať potrebu nasýtiť hlad a smäd a vykonať hygienické potreby prostredníctvom komunikačného symbolu na úrovni primeranej porozumeniu nezávisle na situačnom kontexte,
- spontánne vyjadrovať ďalšie potreby, nezávisle na situačnom kontexte,
- spontánne vyjadrovať súhlas a nesúhlas v sociálnych interakciách sociálne prijateľným spôsobom,
- rozvíjať schopnosti neverbálnej imitácie,
- využívať schopnosť- čakať na uspokojenie potrieb, na plánovanie blízkej budúcnosti,
- spontánne aplikovať pravidlo kooperácie (pravidlo: "Ideš ty - idem ja") v rámci skupiny detí,
- učiť sa ďalšie vedomosti a informácie o sebe samom a najbližších a sprostredkovať ich okoliu sociálne prijateľným neverbálnym spôsobom,
- udržiavať osvojené zručnosti sociálnej kooperácie v prirodzených situáciách interakcií s deťmi i dospelými,
- nepretržite udržiavať dosiahnutú úroveň samostatnosti a nezávislosti v oblasti sebaobsluhy a domácich zručností (s vizualizáciou potrebnou na udržanie dosiahnutej miery samostatnosti),
- zmiernovať odlišnosti v oblasti stravovacích návykov.

OBSAH

Zámerné vyvolávanie situácií, ktoré motivujú k vyjadrovaniu potrieb žiakom tak, aby už naučené komunikačné prostriedky/symboly boli upevňované ich neustálym používaním v primeraných situáciách.

Vyjadrovanie súhlasu a odmietnutia v situáciách bežného života, primerane k sociálnemu kontextu.

Neverbálna imitácia:

- ukázanie na pery, nos a iné,
- imitácia pohybov a výrazov tváre,
- napodobňovanie fúkania,
- napodobňovanie otvárania úst,
- napodobňovanie pohybov tváre s ostro kontrastujúcim hrubomotorickým pohybom,
- napodobňovanie vyplazovať jazyk,
- iné: oblizovanie pier, zahryznutie do vrchnej pery, stlačenie pier dovedna, umiestnenie jazyka medzi zuby a súčasné fúkanie a iné.

Rozvíjanie neverbálnej komunikácie so žiakom na plánovanie aktivít blízkej budúcnosti (víkend, budúceho týždňa).

Upevňovanie znalosti základných osobných údajov/informácií o sebe samom a svojich najbližších a vyjadrovať ich primeranými komunikačnými prostriedkami v adekvátnych situáciách.

Formou skupinových neverbálnych rozhovorov (s použitím neverbálnych komunikačných prostriedkov) podmienených vonkajšou motiváciou učenie prvkov spoločnej pozornosti a ich uplatnenie v sociálnej komunikácii.

Podporovanie vokalizácie. Kedykoľvek, keď žiak vydá zvuk podobný reči, pochváľte ho, príp. po ňom opakujte. Zaznamenávajúte si každú situáciu, v ktorej je vysoký výskyt spontánnej vokalizácie. spievajte, požívajte hudbu a predmety, vydávajúce zvuky.

Manipulácia s predmetom spojená so zvukom. Učiteľ urobí činnosť s predmetom a súčasne produkuje zvuk charakteristický pre daný predmet: auto + „vríf“.

Postupné navykanie na hygienické návyky súvisiace s dospievaním (používanie antiperspirantu, hygienickej vložky a pod.).

Používanie jednoduchých kuchynských spotrebičov pod dohľadom učiteľa, s pomocou procesuálnych schém (varná kanvica a pod.).

6. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Rozvíjať porozumenie verbálnych výpovedí v prirodzených socio-komunikačných situáciách, s následnou primeranou verbálnou reakciou,
- preniesť rozvíjanie žiaka od stola a stoličky do prirodzenejšieho prostredia.

OBSAH

Generalizácia viet „Čo mám“ – v rozhovore.

Reakcia na otázku „Čo si prosíš?“, s použitím predmetov, alebo obrázkov predmetov, o ktoré má žiak záujem.

Reakcia na otázku „Dotkni sa...“ – svojej časti tela (vývinový postup porozumenia: ústa – oči – nos – vlasy – jazyk – hlava – uši – ruky – prsty – brucho – zuby – brada – palce – kolená – chrbát – nechty, atď.).

Reakcia na otázku „Prines...“ ("Daj mi x" - len predmet x exponovaný, "Daj mi y" - exponovaný len predmet y, "Daj mi x alebo y" - exponované oba predmety. Najprv predmety pre žiak motivačné, neskôr: oblečenie, jedlá, hračky, predmety domácnosti, zvieratá, nábytok atď.).

Označenie pomenovaného ukázaním na obrázok (ukázať na obrázok pomenovaného predmetu.).

Označenie pomenovaného ukázaním na obrázok (ukázať na obrázok pomenovanej činnosti).

Označenie pomenovaného ukázaním na obrázok (ukázať na obrázok pomenovanej reálnej osoby, ktorá je na fotografii: fotografie žiaka, učiteľa, personálu školy, spolužiakov, rodiny).

Plnenie inštrukcií sediac na stoličke („zatlieskaj, vstaň - sadni si, urob pápá, poklopkaj po stole, zdvihni ruky, objím ma, choď - zastav sa“ atď.).

Porozumenie: priniesť dve položky.

Porozumenie: priniesť položku podľa určenej veľkosti (veľká - malá).

Porozumenie: priniesť farbu.

Porozumenie: priniesť tvar.

Porozumenie: priniesť položku podľa určenej kombinácie: farba + predmet.

Porozumenie: priniesť položku podľa určenej kombinácie dvoch abstraktných vlastností (veľkosť + farba, atď.).

Porozumenie: priniesť položku podľa určenej kombinácie troch vlastností.

Vytvorenie schopnosti zaujať interaktívnu rolu iniciátora rozhovoru, aj reagujúceho v rozhovore.

6. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Určiť vlastné pohlavie,
- určiť pohlavie iného človeka,
- identifikovať svoje oblečenie,
- identifikovať svoju tašku ,
- identifikovať ostatné veci, ktoré žiakovi patria,
- vedieť pomenovať veci, ktoré žiakovi patria,
- schopnosť nájsť svoje miesto/ lavicu v triede.

OBSAH

Identifikácia/uvedomovanie si vlastnej osoby (pohlavia).

Rozlišovanie a pomenovanie iných osôb podľa pohlavia, oblečenia, výzoru a iných znakov (muž, žena, dieťa).

Rozlíšenie a pomenovanie predmetov používaných v bežnom živote žiaka, ktoré žiakovi patria/nepatria.

Orientácia v priestore triedy – poznať napr. svoju lavicu.

PROCES

Stanovené ciele dosahujeme rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

7. ROČNÍK

7. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Uvedomovať si svoje vonkajšie znaky i niektoré charakterové vlastnosti,
- regulovať vlastné správanie inštrukciami učiteľa, ktoré nie sú podávané v bezprostrednej blízkosti žiaka,
- vyvolávať prirodzené situácie častejších interakcií so spolužiakmi,
- rozvíjať schopnosť žiadať si informácie od iných sociálne prijateľným neverbálnym spôsobom a v rámci daného kontextu,
- rozvíjať schopnosť odovzdať žiadané informácie ostatným,
- zoznamovať sa so zložitejšími pravidlami spoločenských hier,
- rozvíjať vokalizáciu a neverbálnu imitáciu,
- využívať schopnosť čakať na uspokojenie potrieb - na plánovanie vzdialenejšej budúcnosti, a referenciu prežitej blízkej minulosti,
- používať hygienické návyky súvisiace s dospievaním,
- používať domáce spotrebiče.

OBSAH

Označenie/neverbálne pomenovanie navonok pozorovateľných vlastností žiaka a niektorých charakterových vlastností žiakom.

Rozvíjanie znalostí vlastných osobných údajov/informácií a informácií o ďalších osobách v sociálnom prostredí žiaka a ich vyjadrovanie primeranými neverbálnymi komunikačnými prostriedkami v adekvátnych situáciách.

Používanie pravidiel správania viazaných na určité situácie (vizualizovaných pre žiaka zrozumiteľnou neverbálnou formou).

Používanie naučených sociálnych komunikačných zručností aj v menej očakávaných situáciách sociálnych kontaktov s deťmi i dospelými.

Rozvíjanie prvkov spoločnej pozornosti a ich uplatnenie v sociálnej komunikácii formou skupinových neverbálnych rozhovorov (s použitím neverbálnych komunikačných prostriedkov), podmienených vonkajšou motiváciou.

Používanie zložitejších pravidiel spoločenských hier (vizualizovaných pre žiaka pochopiteľným spôsobom).

Nadalej podporovanie vokalizácie, ak sa dá, spájanie určitého, žiakom vokalizovaného zvuku, so špecifickou situáciou naplnenia potreby (snaha o modelovanie vokalizovaného zvuku na špecifický zvuk – slovo, vyjadrujúce špecifickú potrebu).

Kontinuálne napodobňovanie (režazenie pohybov s ich súčasným napodobňovaním žiakom):

- pokročilá imitácia (zodvihnúť jednu ruku - zodvihnúť obe ruky, dotyk nosa jedným prstom - dotyk nosa celou rukou, zamávanie "pá - pá" pravou rukou - ľavou rukou atď.),
- dvojkroková imitácia (predviesť dva kroky, po ich zapamätaní žiakom imitovať),
- prekríženie (dotyk pravého lakt'a ľavou rukou, dotyk ľavého ramena pravou rukou a pod.),

- dve reakcie naraz (dotyk ramena pravou rukou súčasne a kolena ľavou rukou, ruky prekrížené),
- trojkroková imitácia,
- imitácia činnosti podľa obrázka.

Imitácia orálnej motoriky. Demonštrujeme vždy len jeden pohyb, až po zvládnutí pridáme ďalší.

Rozvíjanie neverbálnej komunikácie so žiakom na plánovanie aktivít vzdialenejšej budúcnosti (najbližšieho mesiaca), a neverbálny rozhovor o udalostiach v blízkej minulosti (čo bolo dnes, včera).

Samostatnejšie uplatňovanie hygienických návykov súvisiacich s dospievaním. Používanie antiperspirantu, hygienickej vložky a pod., napr. za pomoci primeranej vizualizácie, procesuálnych schém, vizualizovaného mesačného kalendára.

Rozvíjanie domácich zručností a integračných zručností žiaka, podľa jeho individuálnej kapacity, životného štýlu rodiny a prostredia v ktorom žije.

PROCES

Používať domáce spotrebiče učíme žiaka na základe jeho individuálnych schopností a zručností, za nevyhnutného predpokladu bezpečnosti pre dieťa i okolie, odporúčame úzko spolupracovať s rodinou – poznať životný štýl rodiny ako predpoklad k rozvíjaniu adekvátnych domácich zručností.

7. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Zlepšovať porozumenie zložitých verbálnych inštrukcií, vyplývajúcich z kontextu,
- zlepšovať porozumenie zložitých verbálnych inštrukcií, nevyplývajúcich z kontextu.

OBSAH

Plnenie inštrukcií, vyplývajúcich z kontextu (Na stôl položíme jablko a žiakovi povieme: „Daj mi jablko“, stoličku prisunieme ku dverám a žiakovi povieme: „Otvor dvere.“ a pod.).

Manipulácia s predmetmi (plnenie dvojslovných inštrukcií, ktoré pomáhajú facilitovať rozpoznanie rovnakého predmetu v rôznych kontextoch).

Vykonanie činnosti zobrazenej na fotografii, alebo obrázku žiakom, v spojení s verbálnou inštrukciou (jednokroková inštrukcia, dvojkroková, trojkroková, viackroková inštrukcia).

Plnenie verbálnych inštrukcií mimo stola, nie posediačky, v rovnakej miestnosti (zapni svetlo, zatvor dvere, choď - stoj, zahod' do koša, bež, otvor dvere, prines mi..; zaklop na dvere atď.).

Plnenie verbálnych inštrukcií v druhej miestnosti („urob a vráť sa“).

Plnenie dvojkrokových inštrukcií v druhej miestnosti.

Plnenie trojkrokových inštrukcií v druhej miestnosti.

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Rozvíjať schopnosť vyjadriť čo žiak má – nemá rád,
- rozvíjať schopnosť vyjadriť špecifické pocity,
- rozvíjať schopnosť vyjadriť potreby a želania,
- predstaviť sa keď je o to žiak požiadaný,
- predstaviť sa spontánne v situácii, v ktorej sa to očakáva,
- vedieť poskytnúť osobné údaje/údaje o rodine.

OBSAH

Identifikácia vlastných pocitov, ich vyjadrenie primeraným spôsobom.

Identifikovanie a pomenovanie vlastných potrieb a želaní.

Poskytnutie osobných údajov v adekvátnom kontexte: koľko má žiak rokov, kde býva, akú má adresu, do ktorej školy chodí, do ktorej triedy chodí, ako sa volajú pedagógovia žiaka, jeho spolužiaci a pod.

Poskytnutie informácií/údajov o svojej rodine osobám na to oprávneným (na úrade, v škole): mená rodičov, ich telefónne číslo, meno súrodencov, čo robia a pod.

PROCES

Jednotlivé ciele odporúčame dosahovať rôznymi spôsobmi, prostriedkami a metódami. Realizujeme ich predovšetkým prostredníctvom aktivít preferovaných žiakom a podľa jeho individuálnych možností, resp. prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Uvedomovať si vonkajšie znaky iných detí,
- rozvíjať schopnosti regulovať vlastné správanie neverbálnymi inštrukciami učiteľa,
- vyvolávať prirodzené situácie častejších interakcií so spolužiakmi,
- aplikovať znalosti vlastných osobných údajov pri sociálnych kontaktoch mimo školu,
- aplikovať zložitejšie pravidlá spoločenských hier v sociálnych zamestnaniach,
- rozvíjať predpoklady k hovorenej reči: imitovať zvuky a slová, budovať jednoduchý verbálny slovník,
- využívať schopnosť čakať na uspokojenie potrieb - na plánovanie vzdialenej budúcnosti a referenciu prežitej vzdialenejšej minulosti,
- rozvíjať neverbálny skupinový rozhovor,
- samostatne používať hygienické návyky súvisiace s dospievaním,
- rozvíjať domáce zručnosti.

OBSAH

Označovanie/neverbálne pomenovávanie navonok pozorovateľných vlastností iných detí a niektoré charakterových vlastností.

Používanie pravidiel správania, viazaných na určité situácie (vizualizované pre žiaka zrozumiteľnou neverbálnou formou), prijímanie aj náhle oznámených (vizualizovaných) informácií bez problémového správania.

Vyjadrovanie vlastných osobných údajov/informácií o sebe primeranými neverbálnymi komunikačnými prostriedkami v situáciách mimo školy (pošta, policajt, obchod a pod.).

Spontánne používanie zložitejších pravidiel spoločenských hier pri hrách s inými deťmi (aj súrodencami) – samostatné používanie vizuálnych pomôcok, ktoré zaručujú jasnú vizualizáciu pravidiel.

Podporovanie jestvujúcej vokalizácie, vytváranie nových situácií, spájanie s vokalizáciou učiteľom, motivovanie dieťaťa k akýmkoľvek zvukovým prejavom v nových situáciách.

Podporovanie objavujúceho sa vyjadrovania niektorých potrieb/ želaní špecifickou vokalizáciou dieťaťa – vyhovieť, len ak je používanie alternatívnej formy komunikácie spojené aj so zvukom, podmieňovať (alternatívna komunikácia sa stáva augmentatívnou).

Imitovanie orálnej motoriky - demonštrovanie sekvencie dvoch, troch a viac pohybov učiteľom, ktoré má žiak imitovať.

Rozvíjanie neverbálnej komunikácie so žiakom na plánovanie aktivít vzdialenej budúcnosti (niekoľko mesiacov až celý rok). Neverbálny rozhovor o udalostiach vo vzdialenejšej minulosti (čo bolo minulý týždeň, minulý mesiac).

Rozvíjanie prvkov spoločnej pozornosti formou skupinových neverbálnych rozhovorov s použitím neverbálnych komunikačných prostriedkov podmieňovaných vonkajšou motiváciou.

Prvky spoločnej pozornosti a ich uplatnenie v sociálnej komunikácii - využiť znalosť faktov o sebe samom a iných deťoch ako témy neverbálnych rozhovorov, kde vizualizovať poradie: „kto je na rade v rozhovore“, podmieňovať správne odpovede a primerané správanie komunikujúceho primárnymi alebo sociálnymi odmenami.

Samostatné a spontánne používanie hygienických návykov súvisiacich s dospievaním, za pomoci primeranej vizualizácie, procesuálnych schém, vizualizovaného mesačného kalendára a pod.

Rozvíjanie domácich a integračných zručností žiaka podľa jeho individuálnych kapacít, životného štýlu rodiny a pod.

PROCES

Pri nácviku imitácie je vhodné začať s piatimi ľahkými zvukmi a pridávať ďalšie, len ak sú predošlé zvládnuté.

Ak žiak používa echolálie, alebo hovorí spontánne slová, možno ho požiadať o imitáciu práve týchto zvukov/slov. Dôraz sa kladie na zvuky a slová, ktoré vie žiak vysloviť zrozumiteľne a ak sa dá, ich produkciu je vhodné ihneď spájať s ich významom - ak to nebude pre žiaka rušivé.

Vývinovo usporiadané zvuky vhodné na imitáciu: samohlásky, ľahko artikulovateľné spoluhlásky: m, b, p, v, d, spoluhlásky spojené so samohláskami – otvorené slabiky, reťazenie slabík, imitácia prvých slov, ktoré vznikajú zdvojením otvorených slabík: mama, pá - pá, imitácia ostatných slov, jednoduchých viet, hlasitosti, výšky hlasu a tempa reči.

8. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Naučiť sa negovať, odmietnuť,
- rozumieť podmienkovým inštrukciám,
- rozvíjať verbálne pojmy/ pojmové kategórie,
- zlepšovať porozumenie zložitých verbálnych inštrukcií, obsahujúcich podmienky,
- zlepšovať porozumenie zložitých verbálnych inštrukcií v súvislosti s novými pojmovými kategóriami.

OBSAH

Vyjadrovanie nesúhlasu: „Nie“

Porozumenie inštrukcie: „Nerob to!“

Porozumenie tzv. podmienkovej inštrukcie.

Triedenie obrázkov do kategórií.

Plnenie inštrukcií, vyplývajúcich z kontextu, ktoré obsahujú pozitívnu alebo negatívnu inštrukciu.

Plnenie inštrukcií, ktoré majú viac krokov – kombinácia pozitívnej a negatívnej inštrukcie.

Plnenie viackrokových inštrukcií v inej miestnosti, s časovým odstupom a pod.

PROCES

Pri nácviku negácie ukázať žiakovi niečo, čo nemá rád a spýtať sa: „Prosiš si?“

Pri nácviku zákazovej inštrukcie sa demonštruje činnosť s výzvou: „Nerob to!“, so súčasným posilnením za nenapodobňovanie príslušnej činnosti.

Pri podmienkovej inštrukcii sa žiak učí chápať, či sa inštrukcia týka jeho, alebo nie. Pri nácviku sa naučí odpovedať na otázku: áno - nie v situáciách –napríklad: "Ak sa voláš Janko, zdvihni ruky"; "Všetci chlapci idú ku stolu." a pod.

Práca s kategóriami - receptívne: učiteľ vyloží dva a viac obrázkov z rôznych kategórií a vypýta si – „Daj mi zvierat!“; expresívne: učiteľ ukáže obrázok a spýta sa: „Čo je to?“. Žiak odpovie konkrétne a pomenuje kategóriu, napr.: krava, zvierat; pomenovanie: dieťa má pomenovať niečo z určitej všeobecnej kategórie, napr. zvierat; bližšie konkretizovanej kategórie: „Pomenuj zvierat, ktoré žije v oceáne!“, „Povedz jedlo, ktoré by si jedol na raňajky“ a iné.

8. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Rozvíjať zameranie pozornosti na vonkajšie prejavy emócií ľudí,
- snažiť sa o splnenie zadanej úlohy,
- plniť inštrukcie zadané dospelým v domácom prostredí i doma,
- zadaným úlohám venovať primeranú pozornosť,
- zadané úlohy väčšinou dokončiť,
- akceptovať osobný priestor učiteľov a spolužiakov,
- dokázať sa podeliť s dospelými,
- dokázať sa podeliť s rovesníkmi,
- identifikovať a vyjadriť vlastné fyzické potreby,
- rozoznať členov blízkej aj širokej rodiny,
- identifikovať a rozlišovať medzi priateľmi/známymi a rodinou,
- povedať len primerané/ vhodné poznámky/ informácie iným – podľa vzťahu k nim,
- rozoznať, čo je nevhodné zo strany iných ľudí,
- dokázať sa spriatelíť na základe spoločných záujmov,
- dokázať vyjadriť realistické postoje: „Môžem“, „Som“,
- prijímať pochvalu s hrdosťou,
- akceptovať kritiku bez mrzutostí a nevhodných reakcií,
- vedieť sa vysporiadať s primeranou formou odmietnutia.

OBSAH

Receptívne porozumenie vonkajším prejavom emócií v dvojdimenzionálnej forme - fotografie, kresby, maľby.

Receptívne porozumenie reálnym emóciám.

Porovnávanie emócií, receptívne a expresívne pomenovanie emócií v dvojdimenzionálnej forme.

9. ROČNÍK

9. ROČNÍK– 1. úroveň

CIELE

- Uvedomovať si vonkajšie znaky a niektoré charakterové vlastnosti iných detí a dospelých zo sociálneho prostredia žiaka,
- aplikovať znalosti vlastných osobných údajov pri nových sociálnych kontaktoch mimo školu,
- prenášať pravidlá spoločenských hier do sociálnych zamestnaní mimo školu,
- ďalej rozvíjať vokalizáciu,
- rozvíjať verbálny slovník,
- rozvíjať sluchovú imitáciu,
- využívať schopnosť čakať na uspokojenie potrieb - na plánovanie ďalekej budúcnosti a referenciu prežitej vzdialenej minulosti,
- rozvíjať neverbálny skupinový rozhovor o nové témy, prostredia a komunikačných partnerov,
- využívať dosiahnuté domáce zručnosti a rozvíjať nové.

OBSAH

Označovanie/neverbálne pomenovávanie navonok pozorovateľných vlastností a niektorých charakterových vlastností iných detí a dospelých na základe naučených atribútov vlastností podľa navonok pozorovateľných prejavov, s používaním nevyhnutnej vizualizácie.

Používanie pravidiel správania viazaných na nové situácie vizualizované pre žiaka zrozumiteľnou neverbálnou formou.

Prijímanie aj náhle oznámených (vizualizovaných) informácií bez problémového správania.

Vyjadrovanie vlastných osobných údajov/informácií o sebe primeranými komunikačnými prostriedkami v situáciách mimo školy a ich transfer do prostredia v čase mimo vyučovania.

Používanie pravidiel spoločenských hier pri hrách s rovesníkmi, súrodencami, mimo školského prostredia. Schopnosť používať vizuálne pomôcky, ktoré zaručujú jasnú vizualizáciu pravidiel s pomocou dospelého, s cieľom postupného odnímania pomoci dospeléj osoby.

Stále podporovanie jestvujúcej vokalizácie, vytváranie nových situácií spájaných s vokalizáciou učiteľom, motivovať dieťa k akýmkoľvek zvukovým prejavom v ďalších situáciách.

Permanentné podmieňovanie existujúcej verbálnej komunikácie žiaka, s cieľom postupnej náhrady augmentatívnej komunikácie verbálnou – ak je to možné a žiaka to neobmedzí v komunikácii.

Transfer existujúceho verbálneho slovníka dieťaťa do domáceho prostredia, do komunikácie s rodičmi a inými členmi rodiny (nevyhnutné generalizovať zvýšené nároky na formu komunikácie dieťaťa na nové prostredie a nových ľudí).

Sluchová imitácia (imitácia zvukov) bez vizuálnej opory.

Rozvíjanie neverbálnej komunikácie so žiakom na plánovanie aktivít vzdialenej budúcnosti (rok, podľa uváženia aj dlhší časový úsek) a neverbálny rozhovor o udalostiach vo vzdialenej minulosti (čo bolo minulý rok, podľa uváženia aj vzdialenejšia minulosť).

Rozvíjanie prvkov spoločnej pozornosti formou skupinových neverbálnych rozhovorov (s použitím neverbálnych komunikačných prostriedkov), podmienených vonkajšou motiváciou a ich uplatnenie v sociálnej komunikácii (nové témy, súvisiace s novými vedomosťami a zručnosťami žiaka, noví partneri v skupine), za úzkej spolupráce s rodinou, napr. videoprezentáciou skupinového neverbálneho rozhovoru, inštruovať rodičov ako neverbálne skupinové rozhovory realizovať aj doma.

Spontánne vykonávanie úkonov, ktoré súvisia so starostlivosťou o telo a zovňajšok dospelajúcej a dospeljej osoby, s maximálnou mierou nezávislosti, s využitím primeranej vizualizácie, procesuálnych schém, vizualizovaného mesačného kalendára, a pod.

Rozvíjanie nadobudnutých domácich a integračných zručností žiak podľa jeho individuálnych kapacít, životného štýlu rodiny a pod., ich zaradenie do bežného denného režimu žiaka v škole i doma, atď.

PROCES

Pri používaní osobných údajov pri vyučovaní je nevyhnutná úzka spolupráca s rodinou s cieľom preniesť používané prompty v škole do prirodzených sociálnych situácií, ktoré bežne zažíva rodina dieťaťa: u lekára, na návšteve a pod.

Využívať prirodzené situácie, keď žiak nemôže priamo pozorovať ústa pedagóga, k imitácii počutých zvukov.

Správne odpovede, reakcie a primerané správanie je neustále, najmä v novom prostredí, nevyhnutné podmieňovať primárnymi alebo sociálnymi odmenami žiaka a vizualizovať poradie: „Kto je na rade v rozhovore“.

9. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Budovať základy schopností empatie,
- vytvárať kognitívnu bázu na rozvíjanie primeraného správania, odrážajúceho očakávania okolia,
- provokovať situácie, keď sa má odmietat' a negovať,
- rozvíjať porozumenie podmienkovým inštrukciám.

OBSAH

Identifikácia pocitov, ich možných príčin a správania, ktoré redukuje/mení vyjadrované pocity.

Demonštrácia emócií, rozoznávanie emócií naživo.

Identifikovať, či nás druhá osoba počuje.

Identifikovať, či nás druhá osoba vidí.

Identifikovať, či druhá osoba vie určitú informáciu.

Zámerné vyvolávanie situácií, v ktorých je primerané odmietat'.

Plnenie zložitých podmienkových inštrukcií, ktoré obsahujú negatívne, aj pozitívne inštrukcie.

PROCES

Pri cvičení identifikácie emócií pedagóg predvedie prejavy rôznych emócií s cieľom identifikovať ich spolu so žiakom a určiť ich možné príčiny a spôsoby ako zmeniť situáciu. Je dôležité, aby predvádzané emócie a dôvody ich vyvolania boli veku primerané.

Pri nácviku demonštrácie emócií sa odporúča využívať hru: „Ako sa cítim?“, s predvedením a identifikáciou možných príčin rôzneho emocionálneho stavu/ nálady, pomenovaním vlastných emócií, pocitov a nálad.

Pri identifikácii toho, čo sa mohla dozvedieť iná osoba, je potrebné učiť žiaka rozlíšiť reálnu situáciu od domnejšej, napr. ak asistent videl, že sa učiteľ so žiakom o niečom rozprávajú, ešte neznamená, že to počul.

9. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Identifikovať a vyjadriť emocionálne potreby,
- uvažovať o pocitoch iných ľudí,
- uvedomovať si, že nemožno byť fyzicky a verbálne ohrozovaný,
- uvedomovať si, že „moje“ veci nemôže zobrať druhá osoba,
- uvedomovať si právo na svoj osobný priestor, v ktorom nemožno byť v ohrození,
- uvedomovať si právo vyjadriť svoj vlastný názor na čokoľvek,
- uvedomovať si právo na určitú mieru súkromia, ktorá súvisí s mierou samostatnosti,
- uvedomovať si, že bez dovoľenia sa nemôže nikto dotýkať častí tela druhého človeka,
- uvedomovať si, že rodičia a učitelia majú právo usmerňovať deti a robiť rozhodnutia v ich prospech,
- uvedomovať si, že zodpovední dospelí alebo skupiny zvolených ľudí majú právo stanovovať pravidlá, ktoré musia ostatní rešpektovať.

OBSAH

Vyjadrovanie vlastných emocionálnych potrieb žiakom, na základe jednoduchých schém vyjadrovania.

Komentovanie ako sa v rôznych situáciách cíti iní ľudia.

Analýza situácií, ktoré majú kontext fyzického a verbálneho ohrozovania.

Analýza situácií, v ktorých je potrebné chrániť si svoje veci, svoje telo, svoj osobný priestor (a ich sociálne prijateľná ochrana).

Precvičovanie verbálnych schém vyjadrovania vlastného názoru sociálne prijateľným spôsobom.

Prehrávanie situácií adekvátnej sociálnej reakcie na usmerňovanie žiaka pedagógom, rodičom a logická analýza týchto usmerení (s cieľom pochopiť, že sú v prospech žiaka).

Logická analýza správ v tlači, televízii a pod. v súvislosti s pravidlami, ktoré sú spoločenskými normami. Nácvik alternatív primeraných sociálnych reakcií na tieto pravidlá.

PROCES

Stanovené ciele sa snažíme dosahovať spôsobmi, ktoré čo najviac zodpovedajú individuálnym možnostiam a schopnostiam žiaka. Využívame žiakom preferované aktivity.

Vychádzame taktiež z prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy, rodiny žiaka.

**ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ A PÍSANIE
PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 4. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie má vo vzdelávaní žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) veľmi špecifický charakter z hľadiska samotných cieľov a obsahu, ale aj foriem, metód a používaných prostriedkov. Nakoľko nácvik písania pre žiaka s AU alebo PVP s MP nemá priamy, pre neho čitateľný zmysel (napr. vplyv na prítomnosť, na naplnenie jeho potrieb), používanie metód zaužívaných pri intaktných žiakoch alebo pri žiakoch s inými druhmi zdravotného postihnutia často zlyháva. Rozvíjanie grafomotoriky u žiaka s AU alebo PVP s MP predpokladá mať tejto aktivite konkrétny, najmä komunikačný zmysel, a naučené zručnosti čím skôr zaradiť do bežných sociálnych kontextov.

Mechanické precvičovanie písania izolovaných písmen, resp. pre žiaka nezmyselných a navzájom nesúvisiacich slov, môže viesť k jeho problémovému správaniu. Úhladnosť písma a zvládanie pravidiel v písaní môžu byť až sekundárnymi cieľmi, ktoré u väčšiny žiakov s AU alebo PVP s MP nie je možné dosiahnuť. Vzhľadom na to, že od prevažnej väčšiny žiakov nie je možné vyžadovať písanie písaným písmom a pre ich praktický život táto forma písma nemá praktický význam, je vhodné naučiť ich dorozumieť sa písomnou formou pri použití písmen veľkej tlačenej abecedy. K nácviku písmen malej a veľkej písanej abecedy pristupujeme len u žiakov s vhodnými dispozíciami na túto činnosť. Nácvik písaných tvarov písma vtedy nacvičujeme súčasne s nácvikom ich čítania.

Podobne ani prípravné grafomotorické cvičenia nemusia mať očakávaný motivačný efekt, práve naopak. Spojenie písania s riekankami môže viesť k objaveniu sa alebo zhoršeniu nevhodného správania (najmä k verbálnym stereotypiám).

Pre uvedené fakty je potrebné, aby bol pedagóg z hľadiska obsahového napĺňania cieľov predmetu veľmi opatrný, nakoľko musia byť veľmi individualizované. Z rovnakých dôvodov v rámci jednotlivých ročníkov a úrovní neuvádzame proces, ako ciele a obsah predmetu dosahovať.

Okrem vyučovacích hodín vyučovacieho predmetu rozvíjanie grafomotorických zručností sa na rozvíjaní a upevňovaní grafomotorických zručností podieľajú ďalšie vyučovacie predmety, najmä slovenský jazyk.

Ako účinné pomôcky na vyučovanie rozvíjania grafomotorických zručností a písania okrem písacích nástrojov (hrubé voskové farby, kriedy, pastelky, ceruzky, neskôr pero), kartičiek s písmenami a obrázkami, je vhodné využívať reliéfne makety jednoduchých geometrických a iných tvarov na obkresľovanie a výkresy s predpísanými slovami, textami a nalepenými obrázkami, ktoré sa vložia do fólie, na ktorú žiak zmazateľnou fixkou môže dopĺňať vynechané písmená, slová. Takúto pomôcku možno využiť opakovane pre toho istého žiaka alebo postupne pre viacerých žiakov.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vytvárať základné predpoklady pre rozvíjanie zručnosti písania,
- rozvíjať hrubú motoriku,
- rozvíjať jemnú motoriku.

OBSAH

Rozvíjanie/cibrenie motoriky rúk – mávanie, tleskanie, hladkanie odhadzovanie lopty, chytanie lopty.

Zlepšovanie schopnosti imitácie pohybov rúk prostredníctvom imitácie hrubomotorických pohybov rúk, „hrania“ na jednoduchých hudobných nástrojoch.

Rozvíjanie hrubej motoriky a koordinácie – kráčať dookola, chodiť „cez“, preliezť, stúpať, klesať, podliezať, behať, skákať znožmo, skákať striedavo na jednej nohe, chodiť po čiare, imitovať tvary chodidlami, prstami, vytvárať rôzne tvary chodidlami, dlaňami do farby, piesku.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Zlepšiť hrubú a jemnú motoriku rúk,
- zlepšiť jemnú motoriku prstov.

OBSAH

Driblovanie s loptou.

Šitie jednoduchých stehov.

Navliekanie ihly.

Hra s prstovými farbami.

Hra s pieskom.

Hra s vodou.

Hra s plastelínou.

Hra s kockami.

Skladanie plošných skladačiek.

Strihanie.

Používanie jednoduchých detských „remeselných a kuchynských“ nástrojov.

Imitovanie zložitejšieho postavenia prstov.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Nadobudnúť prvé skúsenosti v používaní písacieho nástroja.

OBSAH

Používanie oboch rúk pri cvičení jemnej a hrubej motoriky.

Nácvik uchopovania písacieho nástroja (hrubej pastelky - voskové farbičky, kriedy) do dlane.

Čmáranie na zvislú plochu (tabuľa).

Nacvičovanie uchopovania písacieho nástroja (pastelky, ceruzky) prstami.

Zanechávanie stopy na podložke/papieri.

Čmáranie.

Opakované (repetitívne) čmáranie dominantnou rukou.

Vedenie žiaka k správnej pozícii tela pri písaní.

Kruhové čmáranie.

Čmáranie vertikálnym smerom - k hornej a dolnej časti papiera bez prerušovania.

1. ROČNÍK

1. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Zlepšiť hrubú a jemnú motoriku rúk,
- zlepšiť jemnú motoriku prstov.

OBSAH

Driblovanie s loptou.

Šitie jednoduchých stehov.

Navliekanie ihly.

Hra s prstovými farbami.

Hra s pieskom.

Hra s vodou.

Hra s plastelínou.

Hra s kockami.

Skladanie plošných skladačiek.

Strihanie.

Manipulácia s jednoduchými „remeselnými a kuchynskými“ detskými nástrojmi.

Imitovanie zložitejšieho postavenia prstov.

1. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Nadobudnúť prvé skúsenosti s používaním písacieho nástroja a vedením jeho stopy,
- zvládnuť prípravné cviky na písanie.

OBSAH

Používanie oboch rúk pri cvičení jemnej aj hrubej motoriky.

Uchopovanie písacieho nástroja (farbičky, ceruzky) dlaňou.

Uchopovanie písacieho nástroja (farbičky, ceruzky) prstami.

Vedenie žiaka k správnej pozícii tela pri písaní.

Zanechávanie farebnej stopy na podložke/papieri voľným čmáraním.

Repetitívne (opakované) čmáranie dominantnou rukou - kruhové čmáranie, čmáranie vertikálnym smerom.

Obkresľovanie makiet s geometrickými tvarmi.

Obkresľovanie predpísaných veľkých tlačených tvarov písmen – samohlások A E I O U, ak sa s nimi žiak oboznamuje na čítaní.

1. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Vedieť vytvoriť na podložke/papieri stopy písacím nástrojom podľa inštrukcie,
- rozvíjať napodobňovanie pri písaní.

OBSAH

Nacvičovanie správneho držania ceruzky a správneho umiestnenia papiera na pracovnom stole.

Repetitívne čmáranie dominantnou rukou – kruhové čmáranie, čmáranie vertikálnym smerom.

Postupné kreslenie nasledujúcich tvarov:

- zvislá čiara v smere zhora nadol,
- vodorovná čiara v smere zľava doprava,
- kružnica proti smeru hodinových ručičiek,
- kružnica v smere hodinových ručičiek,
- spojenie dvojice bodov čiarou,
- spojenie niekoľkých bodov čiarou,
- imitovať kreslenie prekrížených čiar (predkreslených, neskôr iba podľa predlohy) – v tvare veľkého znamienka „plus“, neskôr v tvare písmena „X“.

Vyfarbovanie jednoduchých geometrických tvarov (s toleranciou presahovania okrajov).

Sledovanie predkreslených priamych čiar písacím nástrojom s vytváraním vlastnej, farebne odlišnej stopy.

Niekoľkonásobné obkresľovanie veľkých tvarov - čiar v tvare oblúka, vlnovky.

Niekoľkonásobné obkresľovanie obrysov jednoduchých plošných geometrických tvarov – štvorec, obdĺžnik, rôzne tvary trojuholníkov, kruh, elipsa.

Zakresľovanie šikmých čiar smerujúcich zhora nadol do riadkov podľa predlohy predpísanej na začiatku každého riadka (štyri riadky vytvorené preložením papiera po šírke formátu A4).

Zakresľovanie šikmých čiar smerujúcich zdola nahor do riadkov podľa predlohy predpísanej na začiatku každého riadka (štyri riadky vytvorené preložením papiera po šírke formátu A4).

Obkresľovanie veľkých tlačných tvarov písmen tak, ako sa začnú preberať v predmete čítanie – samohlásky A, E, I, O, U, Á, É, Í, Ó, Ú a spoluhlásky M, L, V, T, P.

Písanie preberaného písmena spájaním pripravených oporných bodov.

Imitatívny zápis príslušného písmena (podľa predlohy) na požiadanie, po dobrom zvládnutí jeho obkresľovania.

Nácvik napísania príslušného písmena na požiadanie bez predlohy a opory, možno využiť ako dopisovanie vynechaného písmena do slova preberaného na čítaní.

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Nadobudnúť prvé skúsenosti v písaní,
- zvládnuť prípravné cviky na písanie.

OBSAH

Cvičenie jemnej aj hrubej motoriky obidvomi rukami, využívanie imitácie inej osoby ako základ cvičenia.

Upevňovanie správnej pozície tela pri písaní (ak je potrebné, navádzanie na správnu polohu používaním inštrukčných komunikačných kariet).

Uchopovanie písacieho nástroja hrubšieho tvaru (voskové farbičky, krieda) dlaňou.

Uchopovanie písacieho nástroja (voskové farbičky, pastelka, ceruzka) prstami.

Zanechávanie stopy na podložke/papieri (imitáciou inej osoby alebo vedením ruky).

Voľné čmáranie.

Repetitívne čmáranie dominantnou rukou.

Kruhové čmáranie.

Čmáranie vertikálnym smerom (imitáciou inej osoby, vedením ruky alebo použitím šablón).

2. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Podľa inštrukcie vedieť vytvoriť na podložke/papieri stopy písacím nástrojom, (inštruktaž na úrovni: imitačný vzor, karta alebo slovo),
- rozvinúť snahu napodobňovania pri písaní.

OBSAH

Správne držanie ceruzky.

Správne umiestňovanie papiera na pracovnom stole (ak je potrebné, použitie vizualizácie polohy papiera na lavici).

Postupný nácvik kreslenia nasledujúcich tvarov na požiadanie – s promptom (karta s požadovaným tvarom alebo slovo), postupne bez neho:

- vertikálna čiara – zhora nadol, zdola nahor,
- horizontálna čiara – zľava doprava,
- kruhový tvar,
- spojenie dvoch bodov čiarou,
- spojenie niekoľkých bodov čiarou.

Vyfarbovanie bežných geometrických tvarov (s presahovaním okrajov).

Obkresľovanie makiet s geometrickými tvarmi.

Obkresľovanie predkreslených rovných čiar.

Obkresľovanie predkreslených zahnutých čiar.

Obkresľovanie predkreslených jednoduchých geometrických tvarov.

Obkresľovanie predpísaných veľkých tlačných tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – samohlásky A, E, I, O, U a spoluhlásky M, L, V, T, P.

Imitatívny zápis príslušného písmena (podľa predlohy) na požiadanie, po dobrom zvládnutí jeho obkresľovania.

Pri jednotlivých činnostiach využívať jednoduché pravidlo striedania rolí: „Ideš ty – idem ja!“.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Napodobňovanie pri písaní,
- písanie písmen preberaných v čítaní.

OBSAH

Nacvičovanie správneho držania ceruzky a správneho umiestnenia papiera na pracovnom stole (ak je potrebné, navádzanie na správnu polohu používaním inštrukčných komunikačných kariet).

Uvoľňovacie cviky pred písaním – s imitovaním horizontálneho, vertikálneho a kruhového čmárania.

Obkresľovanie veľkých tlačných tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – B, J, S, N, D, Z, Y, H, K, C, R (využívanie imitácie inej osoby ako základ obkresľovania).

Obkresľovanie tvarov pre žiaka známych číslíc.

Písanie písmena spájaním pripravených oporných bodov imitáciou inej osoby alebo vedením ruky.

Nácvik imitatívneho zápisu príslušného písmena (podľa predlohy) a číslice po dobrom zvládnutí ich obkresľovania.

Nácvik písania príslušného písmena/čísllice na požiadanie (inštruktáž na úrovni: imitačný vzor, karta alebo slovo), bez predlohy a opory – činnosť možno využiť aj ako dopísanie vynechaného písmena do slova preberaného na čítaní.

Odpisovanie slova pozostávajúceho zo známych písmen s ich umiestnením na riadok.

Vpisovanie vynechaného slova do textu - využitie osobného frekvenčného slovníka z predmetu čítanie.

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Cielene viesť čiaru písacím nástrojom,
- vedieť obkresliť maketu,
- vedieť obkresliť/obtiahnúť predpísaný tvar,
- rozvinúť snahu o napodobnenie predpísaného tvaru.

OBSAH

Nacvičovanie správneho držania ceruzky a správneho umiestnenia papiera na pracovnom stole (ak je potrebné, použitie vizualizácie polohy papiera na lavici).

Vyfarbovanie jednoduchých geometrických tvarov (s presahovaním okrajov).

Obkresľovanie makiet s geometrickými tvarmi.

Sledovanie rovných čiar písacím nástrojom s odlišnou farbou od predpísanej čiary, možnosť vyjadrovania vlastnej voľby (ukazovaním, komunikačnou kartou alebo vokalizáciou).

Obkresľovanie predkreslených čiar v tvare oblúka (ak je potrebné, vedením ruky).

Obkresľovanie predkreslených jednoduchých geometrických tvarov.

Obkresľovanie predpísaných písmen preberaných na čítaní: A, E, I, O, U.

3. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Vedieť obkresliť predpísaný tvar písmena,
- nacvičiť napodobňovanie písania predpísaného tvaru písmena.

OBSAH

Nacvičovanie správneho držania ceruzky a správneho umiestnenia papiera na pracovnom stole.

Uvoľňovacie cviky pred písaním – imitácia horizontálneho, vertikálneho a kruhového čmárania.

Obkresľovanie veľkých tlačných tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – B, J, S, N, D, Z.

Obkresľovanie tvarov známych číslíc.

Písanie písmena spájaním pripravených oporných bodov.

Nácvik imitatívneho zápisu príslušného písmena (podľa predlohy) a číslice po dobrom zvládnutí ich obkresľovania.

Odpisovanie slova pozostávajúceho zo známych písmen do riadku na linajku, možnosť vyjadrovania vlastnej voľby (ukazovaním na zvolené slovo).

3. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Písať komunikačne zmysluplné slová,
- zmenšiť veľkosť písaného písma.

OBSAH

Obkresľovanie veľkých tlačенých tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – Č, Š, Ž, Ď, Ť, Ň, Ľ, G, F, CH.

Obkresľovanie tvarov známych číslic.

Nácvik imitatívneho zápisu príslušného písmena podľa predlohy a číslice po dobrom zvládnutí ich obkresľovania.

Nácvik napísať príslušné písmeno/číslicu na požiadanie bez predlohy a opory, napr. ako dopísanie vynechaného písmena do slova preberaného na čítaní, dopísanie začiatočného písmena do známeho slova.

Odpisovanie slova pozostávajúceho zo známych písmen na riadok z pripravenej predlohy.

Odpisovanie slova z tabule pozostávajúceho zo známych písmen do riadku.

Vpisovanie vynechaného slova do pripraveného textu - využitie osobného frekvenčného slovníka z predmetu čítanie.

Na požiadanie napísanie nadpisu (pomenovanie toho, čo je zobrazené na obrázku) k obrázku, ktorý pozostáva z nacvičených písmen.

Písanie diktátu s krátkymi slovami s primeraným promptom.

Písanie písmen jednotnej veľkosti s ich správnym umiestnením do riadku na linajku.

PROCES

Pri písaní diktátu s krátkymi slovami využívať jednoduché pravidlo striedania rolí: „Ideš ty – idem ja!, t.j. striedavé písanie diktátu pedagógom a žiakom.

Pri písaní písmen jednotnej veľkosti s ich správnym umiestnením do riadku na linajku - ak je potrebné, navádzanie na správnu veľkosť a umiestnenie na linajku používaním inštrukčných komunikačných kariet.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vedieť obkresliť predpísaný tvar obrazca, písmena,
- nacvičiť napodobňovanie napísania predpísaného tvaru.

OBSAH

Obkresľovanie makiet s geometrickými a inými tvarmi.

Obkresľovanie predkreslených čiar v tvare oblúka.

Obkresľovanie predkreslených jednoduchých geometrických tvarov.

Obkresľovanie predpísaných písmen preberaných na čítaní: M, L, V, T, P.

Písanie tvaru preberaných písmen podľa predpísaného vzoru.

Odpisovanie slov z osobného frekvenčného slovníka vytváraného v predmete čítanie.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Vedieť napísať komunikačne zmysluplné slovo s predlohou,
- zlepšiť úhľadnosť písma.

OBSAH

Obkresľovanie veľkých tlačných tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – Y, H, K, C, R, obkresľovať podľa inštrukcie: hrubý – tenký).

Písanie písmen podľa vizuálnej opory (podľa určenej kombinácie dvoch abstraktných vlastností: písmeno + farba).

Písanie číslíc podľa vizuálnej opory (podľa určenej kombinácie dvoch abstraktných vlastností: číslica + farba).

Odpisovanie slova z predlohy, ktoré pozostáva zo známych písmen do riadku na linajku.

Odpisovanie písmen z tabule.

Na požiadanie napísanie nadpisu (pomenovanie toho, čo je zobrazené na obrázku) k obrázku, ktorý pozostáva z nacvičených písmen.

Písanie písmen jednotnej veľkosti s ich správnym umiestnením do riadku na linajku.

PROCES

K úhľadnosti písma je potrebné motivovať žiaka primerane jeho chápaniu: materiálne, obľúbenou činnosťou, žetónmi a pod.

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Rozvinúť u žiaka schopnosť kreatívneho písania v spojitosti s reálne prežitým,
- vedieť využiť písanie ako prostriedok sociálnej komunikácie,
- zlepšiť úhladnosť písma.

OBSAH

Nácvik písania písmen preberaných na čítaní – vzhľadom na to, že sú to málo frekventované písmená, stačí, aby si popri ich čítaní „vyskúšal“ aj ich písanie.

Upevňovanie tvarov písmen, ktoré zaručia čitateľnosť písma (motivovať primerane pochopeniu žiaka: materiálne, obľúbenou činnosťou, žetónmi a pod.).

Cibriť udržanie písania písmen rovnakej veľkosti počas celého textu. Úhladnosť písma cibriť vzhľadom na celkovú úroveň žiaka.

Upriamiť pozornosť na dodržanie primeranej vzdialenosti jednotlivých slov od seba (upriamiť pozornosť predovšetkým vizualizáciou pravidiel).

Písanie jednoduchých odkazov pre inú/blízku osobu, s ich okamžitým prenesením do reálnej situácie, s cieľom pochopenia a posilnenia činnosti žiakom.

Zaznamenávanie informácií na osobné účely (diár, denný režim v písanej forme).

Vyplňovanie jednoduchého formuláru – meno, priezvisko, adresa atď., s jeho okamžitým prenesením do reálnej situácie, s cieľom pochopenia a posilnenia činnosti žiakom (v reálnych situáciách: na pošte, v obchode a pod.).

Žiaci, ktorí píšu písaným písmom, nacvičujú písanie s uplatnením pravidla – „Prvé slovo vo vete začína veľkým písmenom“ (vizualizácia pravidla písania veľkého začiatočného písmena).

Dodržiavanie interpunkcie na konci viet (vizualizácia pravidla písania veľkého začiatočného písmena).

Nácvik písania dátumu v reálnych situáciách (pri dennom režime, záznamoch o prežitom, alebo plánovaní najbližších dní a pod.).

Nácvik písania vlastnej adresy.

Nácvik písania adresy/adries blízkych osôb/kamarátov na pohľadnicu, obálku, s prenesením do sociálneho kontextu. Písanie napr. pri príležitosti blahoželaní ku sviatku, ktorý je pri danom dátume zaznačený v kalendári žiaka, písanie pohľadnice z výletu a pod.

MATEMATIKA
PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Pre úspešné zaradenie sa žiaka s autizmom alebo ďalšou pervazívnou vývinovou poruchou s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) do bežného denného života je veľmi dôležitá aj matematická spôsobilosť. Individuálnym prístupom získava žiak prostredníctvom matematiky základné matematické vedomosti, zručnosti a návyky tak, aby ich v rozsahu svojich individuálnych schopností a možností, na svojom aktuálnom stupni vývinu dokázal v živote prirodzene aplikovať.

Ciele predmetu matematika sú kladené tak, aby bol obsah a proces vzdelávania orientovaný na žiaka, aby prostredníctvom individuálneho, názorného a štruktúrovaného prístupu pôsobili na pozitívny kognitívny rozvoj a v konečnom dôsledku aj na rozvoj celej osobnosti žiaka s AU alebo PVP s MP.

Hranice obsahu učiva jednotlivých ročníkov nesmú byť prekážkou pre efektívne vzdelávanie žiaka. Obsah učiva a čas potrebný na jeho zvládnutie sa prispôsobuje individuálnym schopnostiam žiaka.

V dôsledku triády postihnutia je potrebné klásť dôraz nielen na obsah vzdelávania, ale predovšetkým na prístup k žiakovi s AU alebo PVP s MP, na výber vhodných metód, foriem, didaktických prostriedkov a pomôcok a v neposlednej rade aj na vhodné učebné prostredie. Neschopnosť žiaka spolupracovať na vyučovaní môže byť spôsobená aj vonkajšími činiteľmi.

Pre mnohých žiakov s AU alebo PVP s MP je práca s učebnicou problémom, preto je potrebné zvoliť inú formu sprostredkovania učiva. Môžu to byť rôzne pracovné listy, manipulácia s konkrétnymi predmetmi, obrázkami, pracovné úlohy uložené v škatuliach, výučba prostredníctvom počítača a podobne. Záleží na osobitostiach žiaka, je potrebné adekvátne reagovať na jeho potreby, schopnosti a možnosti. To si vyžaduje cieľavedomú a namáhavú prácu pedagóga, využívajúc jeho vedomostný, kreatívny, flexibilný a ľudský potenciál.

Učivo má byť prezentované takými formami a metódami, ktoré sú pre daného žiaka najpriateľnejšími. Je treba mať na zreteli, že nie je podstatné to, aby si žiak osvojil čo najväčšie množstvo učiva, ale aby osvojené učivo vedel v čo najväčšej miere využívať v praktickom živote.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjať schopnosť rozlišovať a triediť činnosti bežného denného života, predmety, vlastnosti a pod., podľa určitých kritérií.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností: veľkosť, farba, tvar.

Triedenie predmetov podľa vlastností: veľkosť, farba, tvar.

Priradovanie predmetov k rovnakým predmetom, napr. topánka – topánka.

Vyhľadávanie rovnakých predmetov, napr. noha – topánka.

Skladanie celku z častí.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Rozvíjať schopnosť rozlišovať a triediť činnosti bežného denného života, predmety, vlastnosti a iné podľa určitých kritérií.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností: množstvo, veľkosť, farba, tvar.

Triedenie predmetov podľa vlastností: množstvo, veľkosť, farba, tvar.

Vzťahy: všetko – nič, všetci – nikto.

Orientácia v priestore. Vzťahy: dopredu - dozadu, hore - dole, vpravo – vľavo.

Priradovanie predmetov k rovnakým predmetom.

Priradovanie predmetov k tomu čo ich dopĺňa.

Vyhľadávanie rovnakých obrázkov.

Skladanie celku z častí.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Rozvíjať schopnosť rozlišovať a triediť a triediť činnosti bežného denného života, predmety, vlastnosti podľa určitých kritérií,
- utvárať základné matematické predstavy,
- vedieť počítať od 1 do 5,
- rozlišovať niektoré základné geometrické tvary.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností: množstvo, veľkosť, farba, tvar.

Triedenie predmetov podľa vlastností: množstvo, veľkosť, farba, tvar.

Vzťahy: málo – veľa, viac – menej, malý – veľký.

Vzťahy: dopredu - dozadu, hore - dole, vpravo – vľavo.

Priradovanie predmetov k rovnakým predmetom.

Priradovanie predmetov k tomu čo ich dopĺňa.

Skladanie častí z celku.

Počítanie po jednej do 5.

Triedenie číslíc.

Priradovanie čísla k množstvu.

Priradovanie množstva k číslu.

Rozlišovanie a triedenie tvarov: kruh, štvorec.

Vyhľadávanie rovnakých obrázkov.

PROCES

Prostredie, v ktorom sa realizuje vyučovací proces musí byť tak upravené, aby žiaka nerušilo pri výučbe, neodvádzať jeho pozornosť od pracovných úloh.

V prípravnom ročníku si žiaci prostredníctvom manipulácie s reálnymi predmetmi, prostredníctvom reálnych situácií a stavov osvojujú základné logické operácie, ktoré sú východiskom pre ďalšie matematické zručnosti. Vzhľadom na to, že k silnejším stránkam žiaka s AU alebo PVP s MP **patrí vizuálne myslenie**, pri vyučovaní používame vizuálne metódy a pomôcky. Pri výučbe na úvod zaradíme úlohu, ktorú má už žiak osvojenú, ktorú rád vykonáva a úspešnosťou súčasne pôsobí motivujúco pre zvládnutie ďalších náročnejších úloh.

Pri klasifikácii a triedení predmetov sa snažíme o to, aby žiak rozpoznal ich najdôležitejšie vlastnosti a podľa nich ich aj rozdelil. Náročnosť zvyšujeme od ľahko rozlíšiteľných predmetov až po podobné. Pri priradovaní predmetov sa snažíme, aby si žiak osvojil vzťah jedného voči druhému: rukavica – ruka, noha – topánka, atď. Priradovanie je základom schopnosti rozlíšiť predmety na základe merania. Pri pracovných úlohách využívame predmety reálneho života, ktoré žiak dobre pozná. Z úlohy musí jasne vyplývať čo má žiak urobiť. Vhodné sú úlohy uložené v škatuliach, v ktorých je štruktúrou zabezpečená jednoznačnosť požadovaného úkonu. Náročnosť úloh postupne zvyšujeme, pričom je nutné rozpoznať či žiak danú úlohu naozaj zvládol, či ju nevykonáva len na základe mechanického postupu. Dané učivo je potrebné aplikovať aj na inú úlohu alebo situáciu.

Orientácia v priestore sa učí vzhľadom k vlastnej osobe žiaka a v známom prostredí. Je potrebné časté opakovanie, využívajúc medzipredmetové vzťahy.

Žiaci zaradení do 3. úrovne sa prostredníctvom manipulácie s konkrétnymi predmetmi učia postupne počítat' do 5 (počítanie prstov na ruke, ceruziek a pod.). Opäť treba dávať pozor, aby žiak nepočítal len mechanicky, často rýchlo, bez porozumenia, ale aby číslo správne priradil k danému množstvu. Podľa schopností žiaka, je možné nacvičovať písanie tvarov číslíc, písaním po predpísanom tvare alebo odpisovaním.

Tak ako je potrebné dosiahnuť pochopenie preberaného učiva žiakom, pri každom úkone sa snažíme podľa individuálnych daností žiaka aj o verbálne pomenovanie naučených pojmov, činností ktoré žiak vykonáva, poprípade alternatívnou formou komunikácie vyjadriť osvojené učivo, aby aj prostredníctvom komunikácie mohol naučené vedomosti aplikovať v reálnom živote.

1. ROČNÍK

1. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjať schopnosť rozlišovať a triediť činnosti bežného denného života, predmety, vlastnosti, stavy a pod. podľa určitých kritérií,
- pochopiť množstvo 1.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností: množstvo, veľkosť, farba, tvar.

Triedenie predmetov podľa vlastností: množstvo, veľkosť, farba, tvar.

Vzťahy: všetko – nič, všetci – nikto.

Orientácia v priestore. Vzťahy: dopredu – dozadu.

Priradovanie predmetov k rovnakým predmetom.

Priradovanie predmetov k tomu, čo ich dopĺňa.

Vyhľadávanie rovnakých predmetov.

Skladanie celku z častí.

Pochopenie rozdielu medzi „1“ a veľa.

Priradovanie predmetov k číslu 1.

Priradovanie čísla 1 k predmetom.

Čítanie a písanie číslice 1.

1. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Rozvíjať schopnosť triediť a priradovať činnosti každodenného života, predmety, vlastnosti, stavy a pod. podľa určitých kritérií,
- utvárať prvotné predstavy o čísle,
- zoznámiť sa so základnými matematickými pojmami,
- osvojiť si základné prvky numerácie v obore prirodzených čísel do 2,
- osvojiť si základné početové výkony v obore prirodzených čísel do 2,
- osvojiť si základné geometrické predstavy.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností: množstvo, veľkosť, farba, tvar.

Triedenie predmetov podľa vlastností, vytváranie skupín predmetov.

Vzťahy: všetko – nič, všetci – nikto, malý – veľký, krátky – dlhý.

Triedenie a porovnávanie rovinných útvarov: kruh, štvorec. Vlastnosti: okrúhly a hranatý,

Vzťahy: dopredu - dozadu, hore – dole.

Číslo 1. Určovanie a vyznačovanie počtu predmetov. Priradovanie predmetov k číslu 1. Čítanie a písanie číslice 1. Znázorňovanie čísla 1.

Číslo 2. Číselný rad. Určovanie a vyznačovanie počtu predmetov. Priradovanie predmetov k číslu 2. Čítanie a písanie číslice 2. Znázorňovanie čísla 2.

Porovnávanie čísel 1, 2. Rozklad čísla 2. Vzťahy väčší, menší, rovná sa. znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc. Znak $>$, $<$, $=$. nerovnosti $1 < 2$, $2 > 1$, rovnosti $1 = 1$, $2 = 2$.

Sčítovanie v obore do 2. Znak + (plus). Zápis príkladov sčítovania. Znázorňovanie príkladov sčítovania.

Odčítavanie v obore do 2. Znak – (mínus). Zápis príkladov odčítavanie.

Kupovanie a platenie so skutočnými peniazmi: 1 a 2 koruny.

1. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Porovnávať a triediť činnosti každodenného života, predmety, vlastnosti, podľa určitých kritérií,
- osvojiť si základné geometrické predstavy,
- osvojiť si základné prvky numerácie v obore prirodzených čísel do 5,
- osvojiť si základné početové výkony v obore prirodzených čísel do 5,
- osvojiť si základné prvky numerácie a početové výkony s číslom 0,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Vytváranie dvojíc, vzťahy rovnako – nie rovnako, viac – menej.

Usporiadanie, napr. veľa, málo, veľký, malý, vzťahy: pred – za, prvý – posledný.

Číslo 1, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 1, čítanie a písanie číslice 1, znázorňovanie čísla 1.

Číslo 2, číselný rad, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 2, čítanie a písanie číslice 2, znázorňovanie čísla 2.

Porovnávanie čísel 1, 2, rozklad čísla 2, vzťahy väčší, menší, rovná sa, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, znaky $>$, $<$, $=$.

Sčítovanie v obore do 2, objasnenie podstaty sčítovania, znak + (plus), zápis príkladov sčítovania, znázorňovanie príkladov sčítovania.

Odčítavanie v obore do 2, objasnenie odčítavanie ako obráteného početového výkonu k sčítovaniu, znak – (mínus), zápis príkladov odčítavanie.

Číslo 3, číselný rad, počítanie po jednej do troch, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 3, čítanie a písanie číslice 3, znázorňovanie čísla 3.

Porovnávanie čísla 3 s číslami 1, 2, rozklad čísla 3, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, vzťahy hneď pred, hneď za.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 3, zápis príkladov sčítovania a odčítavanie.

Číslo 4, číselný rad, vzťahy pred, za, hneď pred, hneď za, počítanie po jednej do štyroch, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 4, čítanie a písanie číslice 4, znázorňovanie čísla 4.

Porovnávanie čísla 4 s číslami 1, 2, 3, rozklad čísla 4, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, zápis príslušných rovností a nerovností, určovanie čísel menších, väčších ako je dané číslo.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 4, zápis príkladov sčítovania a odčítavanie.

Číslo 5, číselný rad, počítanie po jednej do piatich, vzťahy pred, za, hneď pred, hneď za, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 5, čítanie a písanie číslice 5, znázorňovanie čísla 5.

Porovnávanie čísla 5 s číslami 1, 2, 3, 4, rozklad čísla 5, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, zápis príslušných rovností a nerovností, určovanie čísel menších, väčších ako je dané číslo.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 5, zápis príkladov sčítovania a odčítavanie.

Pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítavanie v obore do 5.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Číslo 0, sčítovanie a odčítavanie s číslom 0.

Pomenovanie, triedenie a porovnávanie rovinných útvarov: štvorec, kruh, trojuholník, obdĺžnik, vlastnosti: okrúhly a hranatý.

Spoznanie a pomenovanie priestorových útvarov medzi predmetmi každodenného života: guľa, kocka.

PROCES

Prostredníctvom triedenia, priradovania a porovnávania, si žiaci zvyšujú schopnosť zameriavať pozornosť, učia sa všímať si charakteristické vlastnosti predmetov, javov, stavov a súvislosti medzi nimi. Pracujú s konkrétnymi predmetmi, v známom prostredí, pri vyššej úrovni žiaka prechádzame od predmetom k ich zmenšeninám, maketám, fotografiám, až k obrázkom. Individuálne zvyšujeme náročnosť úloh (triedenie do dvoch, troch a viac skupín, porovnávanie podľa viacerých kritérií, vynechávanie predmetov, ktoré nepatria do výberu, rozhodovanie ktorá vlastnosť je najdôležitejšia) Postupne sa žiaci zdokonaľujú v zisťovaní podobností a rozdielov, v schopnosti triediť predmety podľa funkcií, učia sa vytvárať postupnosti a tak si zvyšujú schopnosť zovšeobecňovania a prenesenia osvojenej situácie do inej.

Postupným určovaním a priradovaním si žiaci osvojujú predstavy o číslach a početových výkonoch. Je dôležité, aby sme predstavu o čísle spájali stále s daným počtom predmetov. Aby číslo chápali ako prostriedok na označenie množstva. Pri nácviku sčítovania a odčítania vychádzame z praktických manipulácií s predmetmi, pridávania a uberania. Pre žiakov s AU alebo PVP s MP môžu byť problematické vzťahy väčší, menší, rovná sa. Preto sa pri pracovných úlohách daného typu snažíme o vizuálnu jednoznačnosť, snažíme sa výučbu aplikovať v praktických činnostiach s predmetmi. Na základe porovnávania množstva (čísel) vytvárame číselný rad.

Z dôvodu uplatnenia osvojeného učiva v praktickom živote je dobré, ak do výučby zaradíme manipuláciu s mincami. Vhodnejšie je používať reálne mince, než žetóny, najlepšie simulovaním nákupu v obchode.

V 3. úrovni si žiaci prostredníctvom triedenia, priradovania a porovnávania osvojujú poznatky o niektorých rovinných a priestorových útvaroch. Pri výučbe postupujeme od ľahko odlišiteľných tvarov, až po podobné. Dôležitá je vizualizácia a precvičovanie v reálnom živote.

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Tvorit' skupiny z rozličných predmetov,
- rozvíjať pozornosť,
- pochopiť množstvo 2.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: malý – veľký.

Orientácia v priestore, vzťahy: dopredu – dozadu, hore – dole.

Prirad'ovanie predmetov k rovnakým predmetom.

Prirad'ovanie predmetov k tomu, čo ich dopĺňa.

Vyhľadávanie rovnakých predmetov.

Skladanie celku z častí.

Číslo 2. Počítanie do 2, čítanie a písanie číslice 2.

Prirad'ovanie predmetov k číslu v obore do 2.

Prirad'ovanie čísel v obore do 2 k predmetom.

Pridávanie ešte jedného predmetu k jednému predmetu, zistenie počtu.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Porovnávať a triediť činnosti každodenného života, predmety, vlastnosti podľa určitých kritérií,
- osvojiť si základné prvky numerácie v obore prirodzených čísel do 4,
- osvojiť si základné početové výkony v obore prirodzených čísel do 4,
- osvojiť si základné geometrické predstavy,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Porovnávanie a triedenie dejov podľa činností, napr. číta – píše.

Vzťahy: veľa – málo, väčší – menší, kratší – dlhší.

Vzťahy: pred – za, orientácia v priestore.

Číslo 3, číselný rad, počítanie po jednej do troch, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, prirad'ovanie predmetov k číslu 3, čítanie a písanie číslice 3, znázorňovanie čísla 3.

Porovnávanie čísla 3 s číslami 1, 2, rozklad čísla 3, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, vzťahy hneď pred, hneď za.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 3, zápis príkladov sčítovania a odčítania v obore do 3, pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore do 3.

Číslo 4, číselný rad, počítanie po jednej do štyroch, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 4, čítanie a písanie číslice 4, znázorňovanie čísla 4.

Porovnávanie čísla 4 s číslami 1, 2, 3, rozklad čísla 4, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, zápis príslušných rovností a nerovností, určovanie čísel menších, väčších ako je dané číslo.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 4, zápis príkladov sčítovania a odčítania v obore do 4, pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore do 4.

Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, trojuholník.

Porovnávanie a triedenie: krivá – rovná čiara.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné prvky numerácie v obore 0 až 10,
- osvojiť si základné početné výkony v obore 0 až 10,
- osvojiť si základné geometrické predstavy,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Pojem čísla 6 – 10, číselný rad, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 6 -10, čítanie a písanie číslíc 6 – 10, znázorňovanie čísel 6 – 10.

Usporiadanie čísel 0 až 10, číselná os, porovnávanie čísel, vyjadrenie pomocou znakov väčší, menší, rovná sa, rozklad čísla, vzťahy hneď pred, hneď za.

Sčítovanie a odčítavanie v obore 0 až 10, zápis príkladov sčítovania a odčítania v tomto obore, pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore 0 až 10.

Sčítovanie a odčítavanie v obore 0 až 10.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na sčítovanie a odčítavanie.

Pomenovanie, triedenie a porovnávanie rovinných útvarov: štvorec, kruh, trojuholník, obdĺžnik.

Pomenovanie a spoznanie priestorových útvarov medzi predmetmi každodenného života: valec.

Rovná čiara. Vlastnosti: rovná (priama) a krivá.

PROCES

Pri výučbe matematiky v druhom ročníku postupujeme obdobne ako v prvom, pričom sa rozširuje číselný obor, pribúdajú početné výkony v danom obore, nové pojmy v priestorovej orientácii, nové tvary rovinných a priestorových útvarov.

Pre žiaka s AU alebo PVP s MP môže byť problémom učivo osvojené v danej situácii preniesť na inú. Preto sa snažíme pri výučbe o čo najväčšiu variabilitu situácii, častot' opakovania a o čo najväčšie priblíženie sa k praktickému životu.

Je potrebné dávať pozor na žiakov, ktorých fascinuje manipulácia s číslami, aby táto manipulácia nebola odtrhnutá od reality.

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Tvorit' skupiny z rozličných predmetov,
- pochopiť množstvo 3.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: krátky – dlhý.

Prirad'ovanie predmetov k rovnakým predmetom.

Prirad'ovanie predmetov k tomu, čo ich dopĺňa.

Vyhľadávanie rovnakých predmetov.

Skladanie celku z častí.

Číslo 3, počítanie do 3, čítanie a písanie číslice 3.

Prirad'ovanie predmetov k číslu v obore do 3.

Prirad'ovanie čísla v obore do 3 k predmetom.

Pridávanie ešte jedného predmetu k dvom predmetom, zistenie počtu.

3. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné prvky numerácie v obore prirodzených čísel do 5,
- osvojiť si základné početové výkony v obore prirodzených čísel do 5,
- osvojiť si základné prvky numerácie a početové výkony s číslom 0,
- osvojiť si základné geometrické predstavy,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Porovnávanie a triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: veľa – málo, väčší – menší, kratší – dlhší.

Číslo 5, číselný rad, počítanie po jednej do piatich, vzťahy: pred, za, hneď pred, hneď za, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, prirad'ovanie predmetov k číslu 5, čítanie a písanie číslice 5, znázorňovanie čísla 5.

Porovnávanie čísla 5 s číslami 1, 2, 3, 4, rozklad čísla 5, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, zápis príslušných rovností a nerovností, určovanie čísel menších, väčších ako je dané číslo.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 5, zápis príkladov sčítovania a odčítania v obore do 5.

Pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore do 5.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Kupovanie, platenie a počítanie so skutočnými peniazmi: 1 €, 2 €, 5 €.

Číslo 0, číselný rad, čítanie a písanie číslice 0.

Sčítovanie a odčítavanie s číslom 0.

Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, obdĺžnik a trojuholník.

3. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si numeráciu v obore do 20,
- vedieť sčítvať a odčítvať v obore do 20 bez prechodu cez základ,
- vedieť sčítvať a odčítvať v obore do 20 s prechodom cez základ,
- osvojiť si základy násobenia v obore do 20,
- osvojiť si základné geometrické predstavy o bode a úsečke,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Rad čísel od 10 do 20, vymenovanie radu názvov čísel, určovanie počtu predmetov počítaním po jednom, k číslu priradiť skupinu predmetov, čítanie a písanie číslic.

Rozklad čísel 11 až 20, určovanie rádu čísel – jednotky a desiatky.

Usporiadanie a porovnávanie čísel v obore do 20, zápis pomocou znakov nerovnosti a rovnosti, znázorňovanie na číselnej osi.

Riešenie jednoduchých nerovníc typu $a < 20$ postupným dosadzovaním.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na porovnávanie čísel.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 20, bez prechodu cez desiatku s pomocou názoru, zápis príkladov sčítovania a odčítania v obore do 20.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 20 s prechodom cez základ.

Upevňovanie sčítania a odčítania v obore do 20.

Upevňovanie pamäťového sčítovania a odčítania.

Vzťahy o n viac, o n menej.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na sčítovanie a odčítavanie v obore do 20.

Násobenie v obore do 20, znak (krát). Súčin prirodzených čísel ako opakované sčítanie, násobenie dvoma, pamäťový nácvik.

Bod, vyznačovanie bodov, označovanie bodov veľkými tlačenými písmenami.

Úsečka, krajné body úsečky, označovanie úsečky pomocou jej krajných bodov, vyznačovanie úsečky, rysovanie úsečky pomocou pravítka, vyznačovanie bodov, ktoré na danej úsečke ležia, neležia.

PROCES

V treťom ročníku sa žiaci 1. a 2. úrovne naďalej zdokonaľujú v triedení, porovnávaní a priradovaní podľa vlastností (veľkosť, farba, tvar...) a podľa množstva. Na základe týchto

základných logických operácii sa učia nové pojmy, vzťahy, ktoré je potrebné precvičovať a čo najviac spontánne využívať v praktických činnostiach počas dňa.

Žiaci sa zdokonaľujú v orientácii v priestore a čase. Orientáciu nacvičujeme tak, aby sa vzťahovala na osobu žiaka.

Pri rozširovaní číselného oboru a pri početových výkonoch v danom obore postupujeme ako bolo uvádzané v procese pre nižšie ročníky.

Žiaci tretieho ročníka 3. úrovne pri rozširovaní číselného oboru prichádzajú do kontaktu s dvojcifernými číslami. Tu treba dávať pozor, aby žiaci k viaccifernému číslu priradili príslušnú hodnotu a nie hodnotu definovanú jednotlivými číslami, z ktorých sa číslo skladá. (15 je pätnásť, nie jednotka na mieste desiatok a päťka na mieste jednotiek).

Pri sčítaní bez prechodu cez desiatku môže byť najľahším osvojením postup sčítania desať predmetov a daný počet predmetov, obdobne pri odčítaní postup nácviku začať od príkladov typu $15 - 5 = 10$.

Najmä pri nácviku sčítania a odčítania s prechodom cez desiatku využívame vizualizáciu. Žiaci môžu využívať tabuľku sčítania a odčítania, počítadlo, kocky, prsty a podobne, postupne pričítavajú a odčítavajú čísla po jednom. Je dôležité aby sa žiaci vedeli dobre orientovať v číselnom rade.

Vizualizácia a manipulácia s predmetmi je veľmi potrebná aj pri nácviku násobenia, ktoré objasňujeme ako opakované sčítanie predmetov.

Pri slovných úlohách dávame pozor aby úloha bola jednoznačná, aby žiakovi bolo jasné čo má vypočítať, na čo má odpovedať a z akých údajov má vychádzať pri výpočte. Stále treba mať na zreteli silnú stránku – vizuálne myslenie žiakov s AU alebo PVP s MP, preto vizualizáciu kladieme pred verbálnu prezentáciu problému. Úlohy precvičujeme predovšetkým pri praktických činnostiach. Využívame pri tom aj platenie skutočnými mincami.

Žiaci tretej úrovne si osvojujú základné geometrické predstavy o bode a úsečke. Učia sa rysovať úsečky, vyznačovať krajné body úsečky, body ležiace a neležiace na úsečke. Pri výučbe učiva geometrie je potrebné, aby mal žiak dostatočne osvojenú orientáciu v priestore.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Tvorit' skupiny z rozličných predmetov,
- oboznámenie sa s tvarmi a povrhmí materiálov,
- orientovať sa v priestore,
- poznať farby,
- pochopiť množstvo 4,
- vedieť kresliť základné geometrické tvary podľa predlohy.

OBSAH

Triedenie a porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: veľa – málo.

Orientácia v priestore, vzťahy: pred – za.

Skladanie celku z častí.

Číslo 4, počítanie do 4, čítanie a písanie číslice 4.

Priradovanie predmetov k číslu v obore do 4.

Priradovanie čísla v obore do 4 k predmetom.

Kreslenie základných geometrických tvarov podľa predlohy, kruh, štvorec, obdĺžnik.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné prvky numerácie v obore do 10,
- osvojiť si základné početné výkony v obore do 10,
- osvojiť si základné rovinné a priestorové útvary,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Porovnávanie a triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: drahý – lacný.

Pojem čísla 6 – 10, číselný rad, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 6 -10, čítanie a písanie číslic 6 – 10, znázorňovanie čísel 6 – 10.

Porovnávanie a rozklad čísel 6- 10, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, vzťahy hneď pred, hneď za.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 10, zápis príkladov sčítovania a odčítania v obore do 10.

Pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore do 10.

Pomenovanie, triedenie a kreslenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, obdĺžnik a trojuholník.

Kocka – priradovanie, triedenie a spoznanie kocky, medzi predmetmi každodenného života.

Kupovanie, platenie a počítanie so skutočnými peniazmi: 1 €, 2 €, 5 € a 10 €.

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné prvky numerácie v obore do 100,
- osvojiť si sčítovanie a odčítavanie v obore do 100,
- násobiť a deliť v obore do 30,
- osvojiť si základné geometrické predstavy o bode, úsečke a rôznobežke,
- osvojiť si a využívať jednotku dĺžky 1 centimeter,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Numerácia v obore do 100, číselný rad, určovanie počtu predmetov počítaním po desiatkach a po jednotkách, čítanie a písanie číslíc.

Určovanie rádu čísel: jednotky, desiatky, stovky.

Usporiadanie čísel, porovnávanie čísel, zápis pomocou znakov $>$, $<$, $=$, číselná os.

Riešenie jednoduchých nerovnic typu $a < 64$ postupným dosadzovaním.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na porovnávanie čísel.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 100 bez prechodu cez základ.

Sčítovanie a odčítavanie násobkov čísla 10, sčítovanie a odčítavanie pod seba.

Pričítanie jednociferného čísla k číslu, ktoré je násobkom čísla 10.

Odčítavanie jednociferného čísla od dvojciferného tak, aby rozdiel bol násobkom čísla 10.

Sčítovanie dvojciferných a jednociferných čísel bez prechodu cez základ.

Odčítavanie jednociferného čísla od dvojciferného čísla bez prechodu cez základ.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 100 s prechodom cez základ.

Odčítavanie jednociferného čísla od násobkov čísla desať.

Sčítovanie jednociferného a dvojciferného čísla s prechodom cez základ.

Odčítavanie jednociferného čísla od dvojciferného čísla s prechodom cez základ.

Sčítanie a odčítavanie dvojciferného čísla a násobku čísla 10.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Násobenie čísla 0 a 1 v obore do 30.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na násobenie.

Delenie v obore do 30, názorné objasnenie podstaty delenia, znak: (delene), delenie podľa obsahu a na časti, príklady na delenie.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na delenie.

Násobenie a delenie číslom 3. Pamäťový nácvik, precvičovanie a upevňovanie násobenia a delenia v obore násobiliek do 30.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Rysovanie a označovanie priamok, vyznačovanie bodov ležiacich a neležiacich na priamke, rôznobežky, vyznačovanie úsečiek na priamke.

Meranie dĺžky úsečky, jednotka dĺžky – centimeter, používanie meradla s centimetrovou stupnicou.

PROCES

Žiaci 1. a 2. úrovne pokračujú ako v predchádzajúcich ročníkoch, pričom si rozširujú vedomosti v jednotlivých okruhoch, osvojujú si nové pojmy. Vzťahy veľa – málo, drahý – lacný sú pre žiakov s AU alebo PVP s MP veľmi abstraktné, preto je potrebné aby sa výučba realizovala pri praktických jednoduchých činnostiach, pri manipulácii s predmetmi, obmieňaním situácii, vhodný je napríklad nácvik nakupovania a pod.

Zatiaľ čo žiaci 1. úrovne nacvičujú spoznávanie a kreslenie základných geometrických tvarov podľa predlohy, žiaci 2. úrovne sa ich učia pomenovať, triediť a kresliť. K rovinným útvarom pribudol aj priestorový útvar, kocka. Snažíme sa o to, aby ju žiaci spoznali aj medzi predmetmi každodenného života.

Žiaci v 3. úrovni pracujú v obore do 100. Počtové výkony v danom obore môžu byť pre mnohých žiakov náročné ani nie tak pre neznalosť algoritmov operácii, ako skôr pre zdĺhavosť pri manipulácii s číslami. Preto u týchto žiakov uprednostňujeme rôzne didaktické pomôcky pri počítaní, ako napríklad počítadlo, stovkové počítadlo, číselnú os, kalkulačku, skutočné peniaze a pod. Stále sa snažíme o to, aby žiak nevykonával len mechanické výpočty príkladov ale aby každé osvojené učivo čo najviac prenášal do praxe. Nácvik číselného radu do 100 začítame počítaním po desiatkach, porovnávaním celých desiatok, až potom prechádzame k počítaniu po jednotkách. Pri počtových výkonoch je dôležité, aby si žiaci dôsledne osvojili algoritmus písomného sčítania a odčítania. Pri sčítovaní sa sčítance zapíšu pod seba tak, aby boli jednotky pod jednotkami, desiatky pod desiatkami. Sčítavať sa začne sprava doľava. Pri odčítavaní sa menšenec a menšiteľ zapíšu pod seba, rovnako ako pri sčítovaní a odčítavať sa začne od jednotiek. Pri sčítovaní a odčítovaní v obore do 100 s prechodom cez základ je potrebné aby žiak vedel využívať rozklady čísel. Tak ako aj v nižších ročníkoch aj tu sú vhodnou pomôckou na nácvik rozkladu skutočné mince.

V oblasti násobenia sa zvyšuje číselný obor do 30. Žiaci sa naučia používať komutatívnu vlastnosť násobenia, naučia sa používať početný výkon delenia. Pri výučbe a utvrdzovaní učiva používame názor.

Príklady sa čo najviac precvičujú v praktických úlohách. Úloha musí byť zostavená tak, aby žiak nemal problém vybrať si čo je v úlohe dôležité, aby vedel zistiť čo má vypočítať a aký algoritmus má pre výpočet použiť.

5. ROČNÍK

5. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Tvorit' skupiny z rozličných predmetov,
- oboznámenie sa s tvarmi a povrchni materiálov,
- poznať farby,
- orientovať sa v priestore,
- pochopiť množstvo 5,
- vedieť kresliť základné geometrické tvary podľa predlohy.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: väčší – menší.

Orientácia v priestore, vzťahy: vpravo – vľavo.

Číslo 5, počítanie do 5, čítanie a písanie číslice 5.

Priradovanie predmetov k číslu 5.

Priradovanie čísla 5 k predmetom.

Kreslenie základných geometrických tvarov podľa predlohy, kruh, štvorec, obdĺžnik.

5. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné prvky numerácie v obore prirodzených čísel do 20,
- osvojiť si základné počtové výkony v obore prirodzených čísel do 20, bez prechodu cez desiatku,
- osvojiť si základné rovinné a priestorové útvary,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Rad čísel od 10 do 20, vymenovanie radu názvov čísel, určovanie počtu predmetov počítaním po jednom, k číslu priradiť skupinu predmetov, čítanie a písanie číslic.

Rozklad čísel v obore do 20.

Usporiadanie a porovnávanie čísel v obore do 20, zápis pomocou znakov nerovnosti a rovnosti.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 20 bez prechodu cez desiatku s pomocou názoru, zápis príkladov sčítovania a odčítavania v obore do 20.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Kupovanie, platenie a počítanie so skutočnými peniazmi: centami a eurami – iba mincami, maximálne bankovkou s hodnotou 5 eur.

Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, obdĺžnik a trojuholník.

Valec – priradovanie k názvu, triedenie a spoznanie valca medzi predmetmi každodenného života.

5. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Vedieť sčítavať a odčítavať prirodzené čísla písomne v obore do 100,
- riešiť slovné úlohy,
- osvojiť si numeráciu prirodzených čísel v obore do 1000,
- vedieť sčítavať a odčítavať prirodzené čísla v obore do 1000 spamäti a písomne,
- osvojiť si násobenie a delenie v obore násobiliek do 60,
- vedieť merať a rýsovať úsečky danej dĺžky,
- vedieť používať jednotky dĺžky: m, dm, cm,
- pracovať s kružidlom.

OBSAH

Sčítovanie a odčítavanie dvojciferných čísel bez prechodu cez základ, v obore prirodzených čísel do 100.

Sčítovanie a odčítavanie dvojciferných čísel s prechodom cez základ, v obore prirodzených čísel do 100.

Riešenie slovných úloh typu: o n viac, o n menej.

Numerácia prirodzených čísel v obore do 1000, počítanie po stovkách, desiatkach, jednotkách, násobky čísel 10, 100, čítanie a písanie číslíc, rád čísel tisícky, stovky, desiatky, jednotky, usporiadanie čísel, číselná os.

Porovnávanie čísel, zápis pomocou znakov =, <, >.

Riešenie jednoduchých nerovnic postupným dosadzovaním.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na porovnávanie čísel.

Sčítovanie a odčítavanie prirodzených čísel do 1000 spamäti a písomne.

Sčítovanie a odčítavanie násobkov 100.

Pričítavanie jednociferných a dvojciferných čísel k násobkom 100.

Odčítavanie jednociferných a dvojciferných čísel od násobkov 100.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 1000 bez prechodu cez základ.

Precvičovanie a upevňovanie sčítovania a odčítavania v obore do 1000, vzťah: o n viac, o n menej.

Riešenie slovných úloh.

Násobenie a delenie v obore násobiliek do 60.

Tvorenie a zápis príkladov násobenia a delenia v obore násobiliek do 60.

Násobilka číslom 4, 5, 6 – pamäťový nácvik.

Jednotka dĺžky – dm, meradlo s decimetrovou stupnicou.

Jednotka dĺžky – m, meradlo s metrovou stupnicou.

Premieňanie jednotiek: m – dm, m – cm, dm – cm.

Meranie dĺžky úsečky s presnosťou na cm, dm.

Rýsovanie úsečiek danej dĺžky.

Vytyčovanie úsečky v teréne a meranie dĺžky úsečky v m.

Súčet dĺžok úsečiek – numericky.

Rozdiel dĺžok úsečiek – numericky.

Práca s kružidlom, rysovanie kružnice, pojmy: stred, polomer kružnice.

PROCES

Žiaci na 1. úrovni si utvrdzujú získané vedomosti, vytvárajú skupiny z rozličných predmetov podľa danej vlastnosti, oboznamujú sa s tvarmi a povrchmi materiálov, učia sa kresliť kruh, štvorec a obdĺžnik podľa predlohy.

Manipuláciou s predmetmi sa učia pochopiť množstvo 5, priradiť ho k číslu a naopak. Učia sa pravo-lavej orientácii (návrik vzhľadom k osobe žiaka). Pri výučbe je stále dôležitá vizualizácia a pre žiaka prijateľná, jasná štruktúra učiva.

Žiaci vzdelávaní na 2. úrovni sa zdokonaľujú v ponímaní času na hodiny. Najlepšie je nacvičovanie so skutočnými hodinami, aby žiaci neskôr nemali problém so zovšeobecňovaním. Pretože čas je veľmi abstraktný pojem, pri nácviku používame vizuálnu podporu. Zdokonaľujú sa v rozpoznávaní rovinných útvarov. Učia sa vyhľadávať medzi predmetmi každodenného života kocku a valec. Osvojujú si prvky numerácie a početové výkony v obore do 20 bez prechodu cez desiatku. Návrik určovania predmetov realizujeme počítaním po jednej. Problémom môže byť rozklad čísel. Stále využívame manipuláciu s predmetmi, skutočnými peniazmi. Na návrik početových výkonov využívame jednoduché, vizuálne, situačné úlohy.

Žiaci v 3. úrovni si utvrdzujú schopnosť sčítovať a odčítovať prirodzené čísla v obore do 100. Rozširujú si svoje vedomosti o násobenie a delenie v obore násobiliek do 60. Je potrebné zvážiť či pre daného žiaka nie je prijateľnejšou a napredujúcejšou formou výučby práca s pomocou kalkulačky. Dôležité je, aby žiak zvládol algoritmus požadovaného učiva a vedel ho využívať v čo najširšom okruhu situácii.

Pri meraní dĺžok je dôležité, aby žiak vedel správne merať, aby si vedel vybrať správny druh meradla a hlavne, aby meranie vedel využiť v bežnom živote. Pri rysovaní je dôležité aby žiak nemal problémy v priestorovej orientácii, inak sa stane táto výučba pre neho abstraktnou.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Tvorit' skupiny z rozličných predmetov,
- oboznámiť sa s tvarmi a povrchmi materiálov,
- poznať farby,
- orientovať sa v priestore,
- poznať a vedieť kresliť základné geometrické tvary podľa predlohy,
- pochopiť množstvo 6.

OBSAH

Triedenie a porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: kratší – dlhší.

Orientácia v priestore, vzťahy: vpravo – vľavo, na – pod.

Skladanie celku z častí.

Číslo 6, počítanie do 6, čítanie a písanie číslice 6.

Priradovanie predmetov k číslu 6.

Priradovanie čísla 6 k predmetom.

Poznávanie základných geometrických tvarov a ich kreslenie podľa predlohy, kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník.

Gul'a – priradovanie, triedenie a spoznanie guli medzi predmetmi každodenného života.

6. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné počtové výkony v obore prirodzených čísel do 20, s prechodom cez desiatku,
- osvojiť si základné rovinné a priestorové útvary,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Porovnávanie a triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: drahší – lacnejší.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 20, s prechodom cez desiatku, s pomocou názoru, zápis príkladov sčítovania a odčítavania v obore do 20.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, obdĺžnik a trojuholník.

Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: krivá a rovná čiara.

Kocka, valec a hranol – priradovanie k názvu, triedenie a ich spoznanie medzi predmetmi každodenného života.

Kupovanie, platenie a počítanie so skutočnými peniazmi - centy, eurá.

6. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Vedieť sčítavať a odčítavať v obore do 1000,
- násobiť a deliť v obore do 100,
- osvojiť si numeráciu prirodzených čísel v obore do 10 000,
- vedieť sčítavať a odčítavať v obore do 10 000,
- osvojiť si násobenie a delenie 10, 100, 1000,
- vedieť merať a rýsovať úsečky danej dĺžky,
- vedieť používať jednotky dĺžky: mm, km,
- osvojiť si rýsovanie rôznobežiek, rovnobežiek a kolmíc,
- osvojiť si základné rovinné obrazce: trojuholník, štvorec, obdĺžnik,
- osvojiť si základné priestorové útvary: kocka, kváder.

OBSAH

Písomné sčítavanie a odčítavanie v obore do 1000, príklady typu:

621 145 695 790 900 628
339 535 488 - 453 - 329 - 459

Násobenie a delenie v obore násobiliek do 100.

Tvorenie a zápis príkladov násobenia a delenia v obore násobiliek do 100.

Násobilka číslom 7, 8, 9 a 10 – pamäťový nácvik.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na násobenie a delenie.

Numerácia prirodzených čísel v obore do 10 000, orientácia na číselnej osi, porovnávanie čísel.

Násobenie a delenie 10, 100, 1000, precvičovanie na jednotkách dĺžky, hmotnosti a objemu.

Sčítavanie a odčítavanie do 10 000 písomné a spamäti.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Základné jednotky času: sekunda, minúta, hodina, určovanie času.

Dĺžka úsečky, meranie dĺžky, rýsovanie úsečky danej dĺžky.

Súčet dĺžok úsečiek, rozdiel dĺžok úsečiek.

Jednotky dĺžky: mm, km, premieňanie jednotiek.

Meranie dĺžky, rýsovanie úsečiek danej dĺžky aj v mm.

Rýsovanie priamok daným bodom a danými dvoma bodmi.

Rýsovanie rôznobežných priamok.

Rýsovanie rovnobežných priamok.

Rýsovanie kolmíc pomocou trojuholníka s ryskou.

Pravý uhol.

Základné rovinné obrazce: trojuholník, štvorec, obdĺžnik, vyznačovanie, popis, vlastnosti strán, rysovanie štvorca a obdĺžnika.

Základné geometrické telesá: kocka, kváder, popis základných vlastností.

PROCES

Množstvo, veľkosť, farba, tvar a povrchový materiál sú vlastnosti, podľa ktorých žiaci na 1. úrovni porovnávajú a triedia predmety. Zdokonaľujú sa v orientácii vpravo – vľavo, osvojujú si vzťahy na – pod. Prostredníctvom skladania celku z častí si vytvárajú základy chápania súvislostí a priradenosti. Počítajú v obore do šesť. Spoznávajú guľu medzi predmetmi každodenného života.

Žiaci v 2. úrovni sa učia vzťahy drahší – lacnejší. Z dôvodu nepružnosti kognitívneho myslenia žiakov s autizmom je potrebné pri výučbe tieto vzťahové slová dať do vzťahu k iným slovám (predmetom). Vhodnou formou výučby je nakupovanie, resp. simulácia obchodu.

Žiaci šiesteho ročníka 3. úrovne sa zdokonaľujú v sčítaní a odčítaní v obore do 1000. Osvojujú si násobenie a delenie v obore násobiliek do 100, numeráciu prirodzených čísel v obore do 10 000, početové výkony v tomto obore, násobenie a delenie 10, 100, 1000. Pri zadávaní úloh musíme mať na zreteli, že inštrukcie nesmú byť zložité a dlhé, musia byť jasne formulované aby dané informácie mohli žiaci správne spracovať, aby neboli pre nich mätúce, čo by mohlo spôsobiť zlyhanie pri ich riešení. Pri výpočtoch môžu žiaci používať kalkulačky.

7. ROČNÍK

7. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Tvorit' skupiny z rozličných predmetov,
- oboznámenie sa s tvarmi a povrchni materiálov,
- poznať farby,
- pochopiť množstvo 7,
- poznať základné geometrické tvary,
- kresliť základné geometrické tvary podľa predlohy.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: kratší – dlhší.

Orientácia v priestore, vzťahy: vpravo – vľavo, na – pod.

Orientácia v čase, pojmy: deň, hodina.

Skladanie celku z častí.

Číslo 7, počítanie do 7, čítanie a písanie číslice 7.

Priradovanie predmetov k číslu 7.

Priradovanie čísla 7 k predmetom.

Poznávanie základných geometrických tvarov a ich kreslenie podľa predlohy: kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník.

Kocka – priradovanie, triedenie a spoznanie kocky medzi predmetmi každodenného života.

7. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné prvky numerácie v obore prirodzených čísel do 100,
- sčítavať a odčítavať desiatky v obore prirodzených čísel do 100,
- osvojiť si základné rovinné a priestorové útvary,
- využívať jednotku dĺžky,
- využívať jednotku hmotnosti,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Počítanie po desiatkach do 100, číselný rad do 100, čítanie a písanie čísel do 100.

Sčítovanie a odčítavanie desiatok.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Porovnávanie a triedenie predmetov podľa dĺžky a veľkosti.

Pojem: polovica.

Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, obdĺžnik a trojuholník.

Kocka, valec a hranol – priradovanie k názvu, triedenie a ich spoznanie medzi predmetmi každodenného života.

Rysovanie čiar, meranie na cm, jednotka 1 cm.

Váženie, porovnávanie a triedenie predmetov podľa hmotnosti, jednotka 1 kg,

Používanie kalkulačky.

7. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Násobiť a deliť mimo oboru násobilky,
- deliť so zvyškom,
- písomne násobiť a deliť prirodzené čísla do 10 000,
- osvojiť si numeráciu v číselnom obore do milióna,
- vedieť písomne sčítavať a odčítavať čísla do 100 000,
- osvojiť si jednoduché konštrukcie kružidlom,
- osvojiť si základné priestorové útvary: guľa, valec,
- vedieť označovať a rýsovať uhly,
- vedieť vypočítať obvod rovinných obrazcov.

OBSAH

Písomné násobenie a delenie mimo oboru násobilky, príklady typu:

$$3 \cdot 11 = 33 \quad 2 \cdot 15 = 30$$
$$33 : 3 = 11 \quad 30 : 2 = 15$$

Delenie so zvyškom.

Násobok daného čísla, vyznačovanie na číselnej osi.

Pojmy: neúplný podiel, zvyšok.

Výpočet neúplného podielu, zápis formou: $13 : 4 = 3$ zv. 1.

Riešenie príkladov na delenie so zvyškom v obore do 100.

Písomné násobenie a delenie prirodzených čísel do 10 000.

Násobenie a delenie číslami 10, 100, 1000. Využitie na praktickom premieňaní jednotiek dĺžky, hmotnosti a objemu.

Písomné násobenie maximálne trojciferného čísla jednociferným činiteľom.

Písomné delenie jednociferným deliteľom bez zvyšku.

Číselný obor do milióna, numerácia do milióna, porovnávanie čísel, zaokrúhľovanie čísel na desiatky a stovky, písomné sčítavanie a odčítavanie čísel do 100 000.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Používanie kalkulačky na sčítavanie a odčítavanie.

Jednoduché konštrukcie kružidlom, prenášanie úsečiek, porovnávanie úsečiek, grafický súčet úsečiek, násobok úsečiek, stred úsečky.

Konštrukcia trojuholníka (z troch strán) pomocou kružidla.

Základné geometrické telesá: guľa, valec, popis základných vlastností.

Uhol, vyznačovanie a rysovanie uhla, popis uhla.

Pojmy - pravý uhol, priamy, ostrý, tupý uhol.

Precvičovanie na rovinných obrazcoch: štvorec, obdĺžnik, trojuholník.

Obvod trojuholníka.

Obvod obdĺžnika.

Obvod štvorca.

PROCES

Pre žiakov 1. úrovne môže byť orientácia v priestore a čase veľkým problémom. Najmä pojem hodina je veľmi abstraktný, preto nácvik realizujeme v prirodzených aj navodených štruktúrovaných podmienkach prostredníctvom vizualizácie.

Číselný obor sa v tejto úrovni rozširuje o číslo 7. Žiaci spoznávajú kocku v predmetoch každodenného života.

Pre niektorých žiakov sa počítanie po jednotkách, desiatkach a pod. v danom číselnom obore môže stať mechanickou a stereotypnou záležitosťou, preto tieto činnosti nacvičujeme v takých situáciách, aby žiak chápal zmysel zadanej úlohy, aby prostredníctvom nácviku v rôznych variabilitách vedel osvojenú schopnosť využívať v každodenných, reálnych činnostiach.

Žiaci v 3. úrovni si osvojujú numeráciu v číselnom obore do milióna. Riešenie praktických úloh môže byť pre niektorých žiakov náročné pre abstraktnosť veľkosti oboru, preto je potrebné, aby si žiaci dôsledne osvojili algoritmus postupu jednotlivých početných výkonov.

Pri ťažkostiach s manipuláciou s číslami je vhodné použiť kalkulačku. To isté platí aj pri nácviku výpočtu obvodov plošných útvarov, ktoré nacvičujeme v reálnych situáciách.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Tvorit' skupiny z rozličných predmetov,
- pochopiť množstvo 8 a 9,
- poznať a vedieť kresliť základné geometrické tvary.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: ťažký – ľahký, mäkký – tvrdý.

Orientácia v priestore, zvládnutie pokynov: von, dnu, hore, dole....

Orientácia v čase, pojmy: hodina, minúta.

Číslo 8 a 9, počítanie do 8 a 9, čítanie a písanie číslíc 8 a 9.

Prirad'ovanie predmetov k číslu 8 a 9.

Prirad'ovanie čísla 8 a 9 k predmetom.

Základné geometrické tvary a ich kreslenie, kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník.

Valec – prirad'ovanie, triedenie a spoznanie valca medzi predmetmi každodenného života.

8. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Sčítovať a odčítovať v obore prirodzených čísel do 100, bez prechodu cez desiatku,
- osvojiť si a využívať jednotku dĺžky,
- osvojiť si a využívať jednotku hmotnosti,
- osvojiť si a využívať jednotku objemu,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote, napr. bankovky pri nákupe.

OBSAH

Porovnávanie a triedenie predmetov podľa dĺžky a veľkosti a objemu

Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, obdĺžnik a trojuholník.

Rysovanie čiar, meranie na cm, jednotka 1 centimeter.

Váženie predmetov, jednotka 1 kilogram.

Meranie objemu, jednotka 1 liter.

Sčítovanie jednociferného čísla s dvojciferným, bez prechodu cez desiatku, v obore do 100.

Odčítavanie jednociferného čísla od dvojciferného, bez prechodu cez desiatku, v obore do 100.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Používanie kalkulačky.

Kupovanie, platenie a počítanie so skutočnými peniazmi.

8. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si písomné delenie,
- osvojiť si pojem zlomok a základné počtové výkony so zlomkami,
- osvojiť si základné počtové výkony s desatinným číslom,
- vedieť merať uhly,
- vedieť vypočítať obsah rovinných útvarov,
- vedieť vypočítať obvod a obsah kruhu,
- osvojiť si základné priestorové útvary: kužeľ a ihlan.

OBSAH

Písomné delenie jednociferným deliteľom so zvyškom.

Písomné delenie dvojciferným deliteľom s použitím kalkulačky.

Zlomky, názorné objasnenie pojmu zlomok, čitateľ, menovateľ, zlomková čiara.

Výpočet zlomkovej časti z čísla, na základe znázornenia.

Názorné uvedenie rovnosti dvoch zlomkov.

Desatinný zlomok, rovnosť desatinných zlomkov.

Zápis desatinného zlomku v desiatkovej sústave (desatinná čiarka).

Desatinné číslo.

Porovnávanie desatinných čísel.

Zaokrúhľovanie desatinných čísel na konkrétnych veličinách: peniaze, hmotnosť, dĺžka.

Sčítovanie a odčítavanie desatinných čísel.

Násobenie desatinných čísel.

Delenie desatinných čísel.

Delenie dvoch prirodzených čísel - podiel je desatinné číslo.

Delenie desatinného čísla číslom prirodzeným.

Uhol, pojmy: veľkosť uhla, základná jednotka – stupeň, uhlomer, meranie veľkosti uhla, vyznačovanie uhla danej veľkosti.

Základné jednotky obsahu rovinných obrazcov: cm^2 , dm^2 , m^2 .

Obsah štvorca, obdĺžnika - výpočet dosadením do vzorca.

Riešenie úloh z praktického života.

Obvod - dĺžka kružnice, obsah kruhu, výpočet pomocou tabuľky a kalkulačky.

Riešenie úloh z praxe.

Základné geometrické telesá: kužeľ, ihlan, popis základných vlastností.

PROCES

Na konci ročníka by mali žiaci 1. úrovne v oblasti orientácie v čase vedieť používať jednotky času: hodina a minúta. Je to veľmi náročné, preto tento nácvik čo najčastejšie realizujeme v priebehu dňa pri praktických činnostiach, ktoré žiak vykonáva.

Orientácia v čase a priestore výrazne zvyšuje samostatnosť žiakov. Žiaci sa učia priradovať k číslam 8 a 9 predmety a naopak.

Žiaci v 2. úrovni by mali na nácvik merania objemu a váženia predmetov využívať činnosti, v ktorých osvojené učivo budú využívať aj v praktickom živote. Napríklad pri práci v kuchyni, pri nakupovaní a pod. Dôležité je, aby vedeli k meraniu priradiť správny nástroj na meranie požadovaného a vedeli k meraniu priradiť správnu jednotku. Žiaci pracujú v obore do 100. Počtové výkony v tomto obore sú bez prechodu cez desiatku, s využívaním kalkulačky. Slovné úlohy využívame na aplikáciu tohto učiva do bežného života.

Žiaci v 3. úrovni naďalej pri počtových výkonoch využívajú kalkulačku. Pri názornom objasnení pojmu zlomok využívame bežné situácie s ktorými sa žiak stretáva (krájanie koláča, jablka a pod.). Pri nácviku desatinného čísla je vhodné využívať merania a zapisovanie údajov merania. Zaokrúhľovanie čísel, za predpokladu osvojenia si pravidiel zaokrúhľovania, nemusí spôsobovať žiakom s autizmom problémy.

Pri výpočtoch obsahov a obvodov útvarov využívame úlohy z praktického života, dosadzovanie do vzorcov, používame tabuľky a kalkulačky.

9. ROČNÍK

9. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Tvorit' skupiny z rozličných predmetov,
- pochopiť množstvo 10,
- poznať a vedieť kresliť základné geometrické tvary.

OBSAH

Triedenie a porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: ťažší – ľahší, väčší – tvrdší.

Číslo 10, počítanie do 10, čítanie a písanie číslice 10.

Prirad'ovanie predmetov k číslu 10,

Prirad'ovanie čísla 10 k predmetom,

Kupovanie, platenie a počítanie so skutočnými peniazmi: 1 €, 2 €, 5 € a 10 €.

Základné geometrické tvary a ich kreslenie, kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník,

Hranol – prirad'ovanie, triedenie a spoznanie hranola medzi predmetmi každodenného života.

9. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Sčítovať a odčítovať dvojciferné čísla, v obore prirodzených čísel do 100, bez prechodu cez desiatku,
- počítať po stovkách do 1000,
- sčítovať a odčítovať stovky,
- používať jednotku dĺžky,
- používať jednotku hmotnosti,
- používať jednotku objemu,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Sčítovanie dvoch dvojciferných čísel bez prechodu cez desiatku, v obore do 100.

Odčítavanie dvojciferných čísel bez prechodu cez desiatku, v obore do 100.

Počítanie po stovkách do 1000, číselný rad do 1000, čítanie a písanie čísel do 1000.

Sčítovanie a odčítavanie stoviek v obore do 1000.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Porovnávanie a triedenie predmetov podľa dĺžky a veľkosti a objemu.

Jednotka 1 centimeter - rysovanie čiar, meranie v cm.

Jednotka 1 kilogram - váženie predmetov.

Jednotka 1 liter - meranie objemu.

9. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Využívať desatinné čísla v činnostiach reálneho života,
- osvojiť si pojem percento a základné početové výkony s percentami,
- vedieť vypočítať povrch kocky a kvádra,
- vedieť vypočítať objem kocky a kvádra.

OBSAH

Desatinné čísla, používanie jednotiek dĺžky, hmotnosti, času a obsahu, použitie peňazí, premieňanie jednotiek.

Jednoduché slovné úlohy.

Percento, pojmy: základ, percentová časť, počet percent.

Výpočet 1 % zo základu.

Výpočet percentovej časti z daného základu s využitím kalkulačky.

Riešenie jednoduchých slovných úloh z praxe.

Úrok, úroková miera, zisk, využitie na praktických príkladoch.

Sieť kocky a kvádra.

Povrch kocky a kvádra, výpočet dosadením do vzorca,

Riešenie úloh z praxe.

Objemy telies, jednotky objemu: mm^3 , cm^3 , dm^3 , m^3 . Vzťah dm^3 – liter.

Objem kvádra, kocky, výpočet dosadením do vzorca, riešenie úloh z praxe.

PROCES

V 9. ročníku si žiaci na 1. úrovni upevňujú osvojené vedomosti. Učia sa počítat' do 10. Zdokonaľujú sa v používaní skutočných euro mincí.

Žiaci v 2. úrovni sa zdokonaľujú v meraní dĺžky, objemu a vo vážení predmetov, pri utvrdzovaní postupujeme ako v predchádzajúcom ročníku. Za pomoci kalkulačky sa žiaci učia sčítovať a odčítovať dvojciferné čísla v obore do 100 bez prechodu cez desiatku. Počítajú po stovkách do 1000. Pri utvrdzovaní učiva čo najviac využívame manipuláciu so skutočnými peniazmi.

Žiaci v 3. úrovni sa zdokonaľujú vo výpočtoch povrchu telies, učia sa vypočítat' ich objem použitím vzorcov, na príkladoch z praxe. V tomto ročníku sa žiaci stretávajú s novými pojmi, ktoré sa týkajú učiva o percente. Je to učivo veľmi náročné. Úlohy z praktického života musia byť formulované tak, aby z nich žiak vedel vybrať podstatné údaje, vedel ich správne zapísať a podľa osvojeného algoritmu vedel pri výpočte postupovať. Pri výpočtoch využívame kalkulačku.

INFORMATIKA
PRE 7. AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet informatika je v 7. ročníku novým predmetom pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“).

Hlavnou úlohou vyučovacieho predmetu je rozvíjať myslenie a komunikáciu žiakov inou, špecifickou formou. Vede ich k presnému vyjadrovaniu myšlienok, postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie.

Cieľom informatiky je viesť žiakov k pochopeniu základných pojmov, postupov a techník používaných pri práci s údajmi a toku informácií v počítačových systémoch.

Cieľom vyučovacieho predmetu je zoznámiť sa s počítačom a možnosťami jeho využitia v každodennom živote. Získať základné zručnosti v používaní počítača primerane individuálnym schopnostiam žiaka s AU alebo PVP s MP.

Obsah vyučovacieho predmetu informatika je rozdelený do 5 tematických okruhov:

Informácie okolo nás - žiaci sa učia pracovať so základnými počítačovými aplikáciami, aby vedeli základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou, získali prvé zručnosti pri kreslení v grafickom prostredí, porozumeli nahrávaniu a prehrávaniu zvukov a videí.

Komunikácia prostredníctvom IKT – sa venuje využitiu nástrojov internetu na komunikáciu, na vlastné učenie sa. Žiaci by sa mali naučiť pracovať s elektronickou poštou, mali by pochopiť spôsob a mechanizmy vyhľadávania informácií na internete, uvedomovať si bezpečnostné riziká pri práci s internetom.

Postupy, riešenie problémov – žiaci sa zoznámia so špecifickými postupmi riešenia problémov prostredníctvom IKT. Zoznámia sa s pojmami ako program, programovanie.

Princípy fungovania IKT – sa venuje popisu a pochopeniu mechanizmov informačných a komunikačných technológií. Žiaci by sa mali zoznámiť s možnosťami vstupných a výstupných zariadení, so získavaním základných zručností pri práci so súbormi a priečinkami.

Informačná spoločnosť – tematický okruh sa zaoberá s etickými, morálnymi a spoločenskými aspektmi informatiky. Žiaci by sa mali oboznámiť s ukázkami využitia IKT v bežnom živote, pochopiť, že používanie IKT si vyžaduje kritický a zvažujúci postoj k dostupným informáciám, viesť k zodpovednému používaniu interaktívnych médií – rozumieť rizikám, ktoré sa tu nachádzajú.

Obsah vzdelávania vyučovacieho predmetu informatika nie je rozdelený do troch úrovní - najľahšia, stredná a najnáročnejšia - ako je to pri iných vyučovacích predmetoch. Predpokladá sa, že žiaci AU alebo PVP s MP na porovnateľnej mentálnej úrovni môžu disponovať diametrálne rozličnými schopnosťami a zručnosťami v tejto oblasti. Vyučujúci informatiky pri vypracovávaní IVP musí vychádzať z aktuálnych schopností a zručností každého žiaka v tejto oblasti, a podľa toho so žiakom individuálne postupovať.

7. ROČNÍK

CIELE

- Zapnúť a vypnúť počítač s pomocou/samostatne,
- pracovať s myšou s pomocou/samostatne,
- pracovať s klávesnicou s pomocou/samostatne,
- správnym spôsobom uchopiť a spustiť CD, DVD s pomocou/samostatne,
- minimalizovať a maximalizovať pracovné okno s pomocou/samostatne,
- zatvoriť pracovné okno s pomocou/samostatne,
- pracovať s jednoduchými hrami ovládateľnými myšou a klávesnicou s pomocou/samostatne,
- chápať rozdiel medzi ťahaním a klikaním myšou,
- chápať rozdiel medzi dvojklikom a jedným kliknutím,
- chápať rozdiel medzi stláčaním pravého a ľavého tlačidla,
- spustiť CD, DVD cez tento počítač s pomocou/samostatne,
- používať jednoduché zásady písania e-mailov,
- e-maily posilať a prijímať s pomocou/samostatne,
- rozpoznať vhodné webové stránky pre deti – vzdelávacie, zábavné, náučné,
- oboznámiť žiakov s negatívnym vplyvom stránok propagujúcich násilie a s erotickým zameraním,
- získať základy algoritmického myslenia – príkazy v priamom režime,
- pracovať so slúchadlami – zapojenie, hlasitosť s pomocou/samostatne,
- ovládať zásady správneho sedenia pri počítači.

OBSAH

Informácie okolo nás

Oboznámenie sa s počítačom

Základné časti z ktorých sa skladá počítačová zostava (PC, monitor, klávesnica, myš).

Ovládanie klávesnice, myši.

Textový dokument, čísla a znaky, slová, vety, jednoduché formátovanie, textové efekty

Práca s textovým editorom, vytváranie jednoduchého textu, mazanie, ukladanie dokumentu.

Ukladanie rôznych informácií do súborov (text).

Jednoduché nástroje na úpravu textových dokumentov (zmena veľkosti písma, hrúbka).

Dodržiavanie základných zásad písania textu.

Počítačové didaktické hry.

Komunikácia prostredníctvom IKT

E-mail, poštový program, e-mailová adresa, adresár

Oboznámenie sa s pojmami – e-mail, e-mailová adresa.

Správne posielanie a prijímanie jednoduchých listov (rodičom, kamarátom, spolužiakom).

Bezpečné a etické správanie v e-mailovej komunikácii (ochrana osobných údajov).

E-mailové adresy rodičov a kamarátov (zistenie adresy, využitie adresára),

www, webový prehliadač, webová stránka, odkaz, vyhľadávanie na webe

Oboznámenie sa s pojmami – www, webový prehliadač, webová stránka.

Bezpečnosť, zásady správania sa v prostredí internetu.

Webové stránky pre deti (rozprávky, obrázky).

Postupy, riešenie problémov

Oboznámenie sa s pojmiami – detský programovací jazyk, elementárne príkazy

Riešenie jednoduchých algoritmov v detskom programovacom prostredí (kreslenie obrázkov).

Princípy fungovania IKT

Oboznámenie sa s pojmiami myš, klávesnica,

Funkcie vybraných klávesov.

Tlačiareň

Funkcia tlačiarne.

CD

Spúšťanie hry a hudby z CD, ovládanie jednoduchých hier

Ukladanie informácií, súbor

Uloženie informácií do súboru, otvorenie.

Informačná spoločnosť

Informačné technológie v škole

Edukačné programy, komunikácia. - objavovanie a využívanie rôznych typov edukačných programov pre rôzne predmety.

Voľný čas a IKT

Počítačové hry, hudba, filmy.

8. ROČNÍK

CIELE

- Zapnúť a vypnúť počítač s pomocou/samostatne,
- pracovať s myšou s pomocou/samostatne,
- pracovať s klávesnicou s pomocou/samostatne,
- za pomoci učiteľa skenovať,
- správnym spôsobom uchopiť a spustiť CD, DVD s pomocou/samostatne,
- minimalizovať a maximalizovať pracovné okno s pomocou/samostatne,
- zatvoriť pracovné okno s pomocou/samostatne,
- pracovať s jednoduchými hrami ovládateľnými myšou a klávesnicou s pomocou/samostatne,
- chápať rozdiel medzi ťahaním a klikaním myšou,
- chápať rozdiel medzi dvojklikom a jedným kliknutím,
- chápať rozdiel medzi stláčaním pravého a ľavého tlačidla,
- spustiť CD, DVD cez tento počítač s pomocou/samostatne,
- digitálnym fotoaparátom odfoťiť spolužiaka a fotku uložiť za pomoci učiteľa do priečinku,
- používať jednoduché zásady písania e-mailov,
- e-maily posilať a prijať s pomocou/samostatne,
- rozpoznať vhodné webové stránky pre deti – vzdelávacie, zábavné, náučné,
- oboznámiť žiakov s negatívnym vplyvom stránok propagujúcich násilie a s erotickým zameraním,
- spustiť hru z internetu s pomocou/samostatne,
- napísať, prepísať jednoduchý text s pomocou/samostatne,
- text uložiť a otvoriť s pomocou/samostatne,
- upravovať text – kopírovanie, mazanie s pomocou/samostatne,
- správne písanie klávesnicou – medzera, malé/veľké písmená, interpunkčné znamienka s pomocou/samostatne,
- získať základy algoritmickeho myslenia – príkazy v priamom režime,
- pracovať so slúchadlami – zapojenie, hlasitosť s pomocou/samostatne,
- ovládať zásady správneho sedenia pri počítači.

OBSAH

Informácie okolo nás

Počítačová zostava

Opakovanie zamerané na základné časti, z ktorých sa skladá počítačová zostava (PC, monitor, klávesnica, myš).

Ovládanie klávesnice, myši.

Textový dokument, čísla a znaky, slová, vety, jednoduché formátovanie, textové efekty

Práca s textovým editorom, vytváranie jednoduchého textu, mazanie, ukladanie dokumentu.

Ukladanie rôznych informácií do súborov (text).

Jednoduché nástroje na úpravu textových dokumentov (zmena veľkosti písma, hrúbka).

Dodržiavanie základných zásad písania textu.

Počítačové didaktické hry.

Komunikácia prostredníctvom IKT

E-mail, poštový program, e-mailová adresa, adresár

Utvrdenie pojmov – e-mail, e-mailová adresa.

Správne posielanie a prijímanie jednoduchých listov (rodičom, kamarátom, spolužiakom).

Bezpečné a etické správanie v e-mailovej komunikácii (ochrana osobných údajov).

E-mailové adresy rodičov a kamarátov (zistenie adresy, využitie adresára),

www, webový prehliadač, webová stránka, odkaz, vyhľadávanie na webe

Utvrdenie pojmov – www, webový prehliadač, webová stránka.

Bezpečnosť, zásady správania sa v prostredí internetu.

Webové stránky pre deti (rozprávky, obrázky), on-line hry.

Postupy, riešenie problémov

Detský programovací jazyk, elementárne príkazy, robotická stavebnica

Skladanie podľa stavebnice.

Riešenie jednoduchých algoritmov v detskom programovacom prostredí (kreslenie obrázkov).

Princípy fungovania IKT

Oboznámenie sa s pojmi myš, klávesnica,

Funkcie vybraných klávesov.

Tlačiareň

Funkcia tlačiarne. Práca s tlačiarňou. Tlačenie textov.

CD, digitálny fotoaparát

Spúšťanie hry a hudby z CD, ovládanie jednoduchých hier.

Základy ovládania digitálneho fotoaparátu, presun fotografie z fotoaparátu do počítača.

Ukladanie informácií, súbor

Uloženie informácií do súboru, otvorenie.

Informačná spoločnosť

Informačné technológie v škole

Edukačné programy, komunikácia. - objavovanie a využívanie rôznych typov edukačných programov pre rôzne predmety.

Voľný čas a IKT

Počítačové hry, hudba, filmy.

9. ROČNÍK

CIELE

- Zapnúť a vypnúť počítač s pomocou/samostatne,
- pracovať s myšou s pomocou/samostatne,
- pracovať s klávesnicou s pomocou/samostatne,
- za pomoci učiteľa skenovať,
- správnym spôsobom uchopiť a spustiť CD, DVD s pomocou/samostatne,
- minimalizovať a maximalizovať pracovné okno s pomocou/samostatne,
- zatvoriť pracovné okno s pomocou/samostatne,
- pracovať s jednoduchými hrami ovládateľnými myšou a klávesnicou s pomocou/samostatne,
- chápať rozdiel medzi ťahaním a klikaním myšou,
- chápať rozdiel medzi dvojklikom a jedným kliknutím,
- chápať rozdiel medzi stláčaním pravého a ľavého tlačidla,
- spustiť CD, DVD cez tento počítač s pomocou/samostatne,
- digitálnym fotoaparátom odfotiť spolužiaka a fotku uložiť za pomoci učiteľa do priečinku,
- fotografiu vytlačiť na tlačiarňu s pomocou/samostatne,
- s pomocou pracovať s jednotlivými nástrojmi v grafickom editore – nakresliť obrázok, obrázok uložiť a otvoriť,
- orientovať sa v jednoduchých hrách na internete s pomocou/samostatne,
- pracovať s USB kľúčom s pomocou/samostatne – kopírovať dokument,
- používať jednoduché zásady písania e-mailov,
- e-maily posilať a prijať s pomocou/samostatne,
- rozpoznať vhodné webové stránky pre deti – vzdelávacie, zábavné, náučné,
- oboznámiť žiakov s negatívnym vplyvom stránok propagujúcich násilie, a s erotickým zameraním,
- napísať v správnom tvare internetovú adresu webovej stránky s pomocou/samostatne,
- spustiť hru z internetu s pomocou/samostatne,
- získať základy algoritmickeho myslenia – príkazy v priamom režime,
- napísať, prepísať jednoduchý text s pomocou/samostatne,
- text uložiť a otvoriť s pomocou/samostatne,
- upravovať text – kopírovanie, mazanie, presúvanie s pomocou/samostatne,
- správne písanie klávesnicou – medzera, malé/veľké písmená, interpunkčné znamienka s pomocou/samostatne,
- pracovať so slúchadlami – zapojenie, hlasitosť s pomocou/samostatne,
- zvuk nahráť prostredníctvom mikrofónu s pomocou/samostatne,
- dokončiť začatú prácu,
- ovládať zásady správneho sedenia pri počítači.

OBSAH

Informácie okolo nás

Počítačová zostava

Opakovanie zamerané na základné časti, z ktorých sa skladá počítačová zostava (PC, monitor, klávesnica, myš). Ovládanie klávesnice, myši.

Textový dokument, čísla a znaky, slová, vety, jednoduché formátovanie, textové efekty
Práca s textovým editorom, vytváranie jednoduchého textu, mazanie, ukladanie dokumentu.
Ukladanie rôznych informácií do súborov (text).
Jednoduché nástroje na úpravu textových dokumentov.
Dodržiavanie základných zásad písania textu.
Počítačové didaktické hry.

Komunikácia prostredníctvom IKT

E-mail, poštový program, e-mailová adresa, adresár
Pojmy – e-mail, e-mailová adresa.
Správne posielanie a prijímanie jednoduchých listov (rodičom, kamarátom, spolužiakom).
Bezpečné a etické správanie v e-mailovej komunikácii (ochrana osobných údajov).
E-mailové adresy rodičov a kamarátov (zistenie adresy, využitie adresára),
www, webový prehliadač, webová stránka, odkaz, vyhľadávanie na webe
Oboznámenie sa s pojmami – www, webový prehliadač, webová stránka.
Bezpečnosť, zásady správania sa v prostredí internetu.
Webové stránky pre deti (rozprávky, obrázky).
On-line hry.

Postupy, riešenie problémov

Detský programovací jazyk, elementárne príkazy, robotická stavebnica
Skladanie podľa návodov - stavebnice, hlavolamy.
Riešenie jednoduchých algoritmov v detskom programovacom prostredí (kreslenie obrázkov).

Princípy fungovania IKT

Pojmy myš, klávesnica,
Funkcie vybraných klávesov.

Tlačiareň
Funkcia tlačiarne. Práca s tlačiarňou.
Práca so skenerom.

CD, digitálny fotoaparát, mikrofón, USB – pamäťový kľúč
Spúšťanie hry a hudby z CD a internetu, ovládanie jednoduchých hier.
Ovládanie digitálneho fotoaparátu, presun fotografie z fotoaparátu do počítača.
Ukladanie na USB kľúč.

Ukladanie informácií - súbor, priečinkov
Uloženie informácií do súboru, otvorenie, premenovanie, zrušenie.
Vytváranie a pomenovanie priečinkov, ukladanie do priečinkov.

Informačná spoločnosť

Informačné technológie v škole
Edukačné programy, komunikácia. - objavovanie a využívanie rôznych typov edukačných programov pre rôzne predmety.

Voľný čas a IKT
Počítačové hry, hudba, filmy.
Bezpečnosť počítača, správne používanie hesiel.

**VECNÉ UČENIE
PRE 1. AŽ 3. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vecné učenie je integrovaný vyučovací predmet pre 1. až 3. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) v ktorom získavajú elementárne poznatky z oblasti prírodovedných a spoločenskovedných odborov.

Cieľom vyučovacieho predmetu vecné učenie je viesť žiakov k pravdivému poznaniu sveta, prírody a spoločnosti, a to na základe vlastného pozorovania zmien v spôsobe života rastlín, zvierat a ľudí.

Žiaci sa oboznamujú a manipulujú s prírodninami, vecami, učia sa chápať vzťahy medzi nimi a vedieť vyjadriť tieto zákonitosti slovom, usporiadaním, kresbou, alebo akýmkoľvek pre nich prijateľným spôsobom.

Z prírodovednej oblasti sa žiaci zoznamujú s charakteristickými črtami živej a neživej prírody. Poznávajú zmeny, ktoré sa odohrávajú v prírode. Začínajú chápať zákonitosti zmien v prírode, v živote rastlín a živočíchov, získavajú predstavu o tom, ako prírodné zmeny ovplyvňujú činnosti ľudí. V učive usporiadanom podľa ročných období žiaci poznávajú prírodné javy primerané ich chápaniu a pozorujú, ako sú zmeny v prírode počas roka spojené s činnosťou ľudí a s ich životom.

Zo spoločenskovednej oblasti poznávajú žiaci domov, školské prostredie s jeho najbližším okolím, poznávajú dôležité dopravné značky, zoznamujú sa so základnými pravidlami bezpečnosti cestnej premávky pre chodcov a cyklistov. Žiaci sa systematicky pripravujú na aktívnu účasť v cestnej premávke. Upevňujú si základné návyky nevyhnutné na ochranu zdravia.

Vo výchovno-vzdelávacom procese je potrebné, individuálne pre každého žiaka, citlivo zvážiť výber vhodných metód, foriem, didaktických prostriedkov a pomôcok, vhodnú formu motivácie, optimálnu náročnosť a čas potrebný na vykonanie úlohy, mieru členenia úlohy na jednoduchšie kroky, formu a mieru pomoci, vhodné učebné prostredie s optimálnym množstvom stimulov.

1. ROČNÍK

1. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznať osobné údaje,
- orientovať sa v priestore,
- orientovať sa v čase,
- spoznávať prírodu v priamom kontakte,
- osvojiť si nové pojmy z oblasti prírody,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

Svoje meno, priezvisko.

Orientácia v priestore: trieda, budova školy.

Spoznávanie zariadenia triedy.

Porozumenie najjednoduchším časovým údajom a vzťahom: deň-noc, svetlo – tma.

Spoznávanie vlastného tela: ukázanie aspoň troch pomenovaných častí svojho tela.

Poznávanie prírody

Domáce zvieratá: pes, mačka.

Voľne žijúce zvieratá: myš, medveď.

Pojmy: vtáky a hmyz.

Rastliny: kvety a stromy.

Pozorovanie zmien v prírode: ročné obdobia.

Orientácia v bežných životných situáciách

Verejná doprava: výstup a nástup do dopravného prostriedku.

Správanie sa v obchode, rozoznať aspoň dva obchody podľa zamerania - potraviny, hračky.

Rozpoznávanie základných potravín.

Úloha lekára a zdravotnej sestry.

1. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznať najjednoduchšie priestorové pojmy a vzťahy, tieto vyjadriť manipuláciou s predmetmi, slovné, kresbou, pohybom,
- spoznávať a pomenovať predmety a činnosti, s ktorými sa žiaci stretávajú v triede a v škole,
- vedieť sa orientovať v triede,
- poznať mená ročných období,

- poznať mená dní v týždni,
- uvedomovať si premenlivosť počasia,
- poznať niektoré rastliny a zvieratá miestnej oblasti,
- vedieť šetrne zaobchádzať s pomôckami, nepoškodzovať zariadenie triedy,
- osvojiť si základné pravidlá správnej životosprávy a kultúrneho správania.

OBSAH

Trieda, škola a okolie školy

Pomôcky a zariadenie triedy.

Školské potreby a hračky.

Poznanie svojho mena, priezviska, meno svojho učiteľa a mená spolužiakov.

Rozlíšenie vyučovacej hodiny a prestávky.

Základné návyky slušného správania - pozdravenie, poprosenie, poďakovanie.

Poznávanie najbližšieho okolia školy.

Orientácia v čase

Porozumenie časovým údajom a vzťahom: deň–noc, ráno–večer, dnes–zajtra, teraz–potom.

Určenie dní v týždni.

Príroda

Pozorovanie zmien v prírode a počasia.

Pomenovanie ročných období s použitím obrázkov: jar, leto, jeseň, zima.

Osvojovanie základných pojmov umožňujúcich poznať sledované predmety a javy: teplo, zima, slnko, vietor, dážď, sneh, mráz.

Zvieratá v prírode

Domáce zvieratá: pes, mačka, krava, koza, prasa, sliepka, hus, zajac, kôň.

Voľne žijúce zvieratá: myš, jež, medveď, líška,

Vtáky a hmyz: drozd, lastovička, motýľ, včela, mucha, lienka, sýkorka.

Rastliny v prírode

Kvety: ruža, tulipán a iné.

Stromy: hruška, jablň, slivka, čerešňa, marhuľa, broskyňa, ich plody.

Kríky: maliny, ríbezle.

Starostlivosť o zdravie

Vnímanie a poznávanie jednotlivých častí ľudského tela: hlava, krk, ruky, nohy.

Zdravie, choroba, lieky, lekár.

Základné hygienické návyky, význam pre zdravie.

Význam zdravej výživy pre zdravie.

Obliekanie sa podľa ročného obdobia a teploty prostredia.

Bezpečnosť cestnej premávky

Chôdza po chodníku.

Prechádzanie cez cestu, prechod pre chodcov, semaforey.

Bezpečnosť pri hrách, výletoch a kúpaní.

Obchod

Rozoznávajúce obchodov podľa zamerania, poznávajúce nápisy na obchode - globálnou metódou.

Poznávajúce rozličného tovaru, najmä potravín: ovocia, zeleniny.

Poznávajúce mincí.

Zameranie sa na správanie v obchode.

Domov a rodina

Rodičia, súrodenci - ich mená.

Vzťahy medzi členmi rodiny.

Pomenovanie časti bytu: kuchyňa, izba, kúpeľňa, WC a iné.

1. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Nadobudnúť najjednoduchšie poznatky o prírode a spoločnosti z najbližšieho okolia,
- osvojiť si základné spoločenské a hygienické návyky,
- orientovať sa v budove školy,
- na základe pozorovania zmien v živote rastlín, zvierat a ľudí vytvárať si predstavu o roku,
- poznať názvy ročných období, dní v týždni,
- poznať domáce zvieratá a ich mláďatá a niektoré voľne žijúce zvieratá,
- osvojiť si hlavné zásady správnej životosprávy a kultúrneho správania.

OBSAH

Škola a život v škole

Označenie triedy, pomenovanie zariadenia triedy, rozlišovanie školských potrieb a hračiek, ich použitie a uloženie.

Meno svojho učiteľa, rozlišovanie vyučovacej hodiny a prestávky.

Orientácia v budove školy.

Najdôležitejšie poznatky zo zásad dopravnej bezpečnosti a ochrany vlastnej bezpečnosti, rozlíšenie vozovky a chodníka, oboznámenie sa s označením prechodu pre chodcov, s významom svetelných signálov.

Jeseň

Pozorovanie zmien v prírode, zber úrody.

Poznávajúce ovocia a zeleniny podľa tvaru, chuti a vône, rozlíšenie ovocia a zeleniny.

Pozorovanie zmien v prírode: rastliny, zvieratá.

Domov a jeho okolie

Poznávanie mien členov rodiny a príbuzenské vzťahy: otec, matka, súrodenci.

Pomenovanie zariadenie bytu podľa ich účelu: nábytok, riad, hračky, školské potreby.

Orientácia v okolí domova a školy, napr. kde sa nakupujú základné potraviny.

Zima

Pozorovanie zmien v prírode.

Zmeny počasia: mráz, sneh, ľad.

Oboznámenie sa s pravidlami bezpečnosti na ulici, pri zimných športoch.

Oboznámenie sa s vianočnými tradíciami.

Starostlivosť o zdravie

Predchádzanie úrazom a chorobám.

Predchádzanie úrazom pri športe, pri prechádzaní cez cestu, pri manipulácii s ohňom, s elektrinou atď..

Úloha lekára.

Jar

Pozorovanie zmien v prírode - otepľovanie, odmäk, dlhší deň, kratšia noc.

Poznávanie niektorých jarných kvetov: snežienka, fialka, rozlišovanie časti rastlín: koreň, stonka, list a kvet.

Starostlivosť o rastliny v kútiku živej prírody.

Domáce zvieratá a ich mláďatá.

Práca a odpočinok

Deň a jeho časti: ráno, poludnie, večer.

Týždeň: pracovné dni a dni odpočinku, voľná sobota, nedeľa, prázdniny.

Názvy dní v týždni.

Leto

Pozorovanie počasia.

Poznávanie rôznych druhov ovocia, jeho vlastnosti: farba, chuť, veľkosť, vôňa.

Poznávanie lúčnych kvetov z najbližšieho okolia, názvy letných mesiacov.

PROCES

Žiaci s AU alebo PVP s MP sa musia vo svojom bezprostrednom prostredí cítiť bezpečne, musia vedieť kde má čo svoje miesto, musia vedieť kde a s čím môžu počítať. To, čo môžu urobiť pre svoje bezprostredné okolie, triedu, spolužiakov im musíme povedať, dať im primerané úlohy, ktoré si s vedomím povinnosti aj zastanú. Musíme im dať na vedomie, že tie činnosti, ktoré vykonali sú dôležité a všetci sa tešia, že ich urobili.

Pochopenie rodinných vzťahov môže byť pre žiaka s AU alebo PVP s MP problematické. Najzákladnejšie rodinné vzťahy: rodičia, súrodenci, starí rodičia poznajú, pretože ich bezprostredne prežívajú v každodennom živote. Niektoré z nich vedia aj bez pomoci

vymenovať. Širšie rodinné vzťahy nechápu vôbec, alebo len veľmi ťažko. Pomocou by mohlo byť vyhotovenie albumu s fotkami, ktoré si môžu často prezerat', rozprávať o nich, odpovedať na otázky.

Väčšina žiakov s AU alebo PVP s MP si neuvedomuje vlastné telo, nevšímajú si napr. rozmery svojho tela. Avšak kritéria telesného zdravia sa vedia mechanicky naučiť, na základe pravidiel ich aj dodržiavať. Pedagóg sa musí usilovať, aby žiak nadobudol čo najviac poznatkov o sebe samom, o ochrane svojho zdravia.

Žiaci môžu získať poznatky o človeku, o prírode, ale nie sú schopní vidieť vzťahy existujúce medzi nimi. Môžeme vytvoriť zoznam, tabuľku v záujme uľahčenia výučby prebiehajúcej mechanickou cestou.

Príroda ako súvislý, harmonický celok sveta poskytuje žiakom s AU alebo PVP s MP zážitok len málokedy. Najradšej sa ponoria do jednotlivých častí javov, vecí, ktoré dlho a rituálnym spôsobom pozorujú. Je potrebné, aby učiteľ usmerňoval pozornosť žiaka, upozornil na podstatné vlastnosti, porovnával jednotlivé javy, napr. zmeny počasia, pohyb hmyzu, hľadajú konáre, plody, kamene a pod., nosia ich domov. Robia to bez toho, aby im toto zberateľstvo dávalo nejaký zvláštny estetický zážitok.

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Poznať osobné údaje blízkych ľudí,
- orientovať sa v priestore,
- orientovať sa v čase,
- poznávať prírodu v priamom kontakte,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

Mená rodičov, súrodencov, spolužiakov, učiteľa.

Orientácia v priestore: trieda, budova školy.

Pomenovanie zariadenia triedy.

Porozumenie najjednoduchším časovým údajom a vzťahom: dopoludnia, režim dňa.

Spoznávanie vlastného tela: ukázanie aspoň troch pomenovaných častí tela na iných.

Poznávanie prírody

Domáce zvieratá: krava, sliepka.

Ďalšie voľne žijúce zvieratá.

Pojmy: vtáky a hmyz.

Rastliny: kvety a stromy.

Pozorovanie zmien v prírode: ročné obdobia, teplo, zima, dážď, slnko, atď..

Orientácia v bežných životných situáciách

Verejná doprava: výstup a nástup do dopravného prostriedku.

Postupné poznávanie dopravných prostriedkov: auto, autobus, električka.

Obchod: správanie sa v obchode, rozlišovanie obchodov podľa zamerania: potraviny, drogéria.

Rozpoznávanie základných potravín.

Poznať úlohu zubného lekára a zdravotnej sestry.

Poznať zameranie lekárne, jej označenie.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznať najjednoduchšie priestorové pojmy a vzťahy, tieto vyjadriť manipuláciou s predmetmi, slovne, kresbou, pohybom,
- vedieť sa orientovať v triede a v budove školy,

- poznať mená ročných období,
- poznať mená dní v týždni a mesiacov,
- uvedomovať si rozdiely v počasí a správne ich pomenovať,
- poznať rastliny a zvieratá miestnej oblasti,
- nadobudnúť správny vzťah k spoločnému majetku – pomôcky, zariadenie triedy,
- osvojiť si základné pravidlá správnej životosprávy a kultúrneho správania.

OBSAH

Trieda, škola a okolie školy

Poznávanie, pomenovanie a rozlíšenie predmetov a činností, s ktorými sa žiaci stretávajú v triede a v škole: zariadenie triedy, pomôcky, školské potreby.

Poznať meno svojho učiteľa a spolužiakov.

Rozlíšenie vyučovacej hodiny a prestávky.

Poznávanie najbližšieho okolia školy.

Orientácia v okolí školy.

Orientácia v čase

Porozumenie časovým údajom a vzťahom: dnes, včera, zajtra, poludnie.

Určenie dni v týždni, pracovné dni, voľné dni.

Príroda

Pozorovanie a pomenovávanie zmien v prírode podľa ročných období.

Charakteristické znaky jednotlivých ročných období.

Zvieratá v prírode

Domáce zvieratá: pes, mačka, krava, koza, prasa, sliepka, hus, zajac, kôň.

Voľne žijúce zvieratá: myš, jež, medveď, líška.

Vtáky a hmyz: drozd, lastovička, motýľ, včela, mucha, lienka, sýkorka.

Rastliny v prírode

Kvety: ruža, tulipán a iné.

Stromy: hruška, jablň, slivka, čerešňa, marhuľa, broskyňa a ich plody.

Kríky: maliny, ríbezle.

Starostlivosť o zdravie

Pomenovanie jednotlivých častí tela: hlava, krk, trup, končatiny.

Pomenovanie (ukázanie) hlavných častí tváre: čelo, líca, oči, nos, ústa, brada, uši.

Rozlíšenie pojmov a ich význam: zdravie, choroba, lieky, lekár.

Základné hygienické návyky a ich význam pre zdravie.

Obliekanie sa podľa ročného obdobia.

Bezpečnosť cestnej premávky

Prechádzanie cez cestu s pomocou.

Poznanie niektorých dopravných značiek, napr. prechod pre chodcov.

Predchádzanie úrazom a chorobám.

Zásady bezpečnosti pri hrách, výletoch a kúpaní.

Obchod

Rozoznávanie obchodov podľa zamerania a nápisov.

Poznanie a pomenovávanie rozličného tovaru, najmä potravín.

Poznávanie mincí podľa ich hodnoty.

Zameranie sa na primerané správanie sa v obchode.

Domov a rodina

Mená najbližších príbuzných: stará mama, starý otec, teta, strýko a iné.

Pomenovanie príbuzenských vzťahov medzi členmi rodiny.

Pomenovanie častí bytu: kuchyňa, izba, kúpeľňa, WC ,atď..

Pomenovanie zariadenia bytu.

Kuchyňa: zariadenie, elektrospotrebiče, celkové vybavenie kuchyne.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Orientovať sa v budove školy,
- na základe pozorovania zmien v živote rastlín, zvierat a ľudí vytvárať si predstavu o ročných obdobiach,
- poznať názvy ročných období a dní v týždni,
- poznať domáce zvieratá a ich mláďatá a niektoré voľne žijúce zvieratá,
- osvojiť si hlavné zásady správnej životosprávy a kultúrneho správania,
- uvedomenie si základných vzťahov v rodine.

OBSAH

Škola a jej okolie

Pomenovanie zariadenia triedy.

Poznať a pomenovať školské potreby a pomôcky, uložiť na lavicu, do aktovky, udržiavať ich v poriadku.

Rozlíšenie čo je spoločné a čo osobné v triede.

Poznanie zamestnancov školy: riaditeľa školy, zástupcu riaditeľa, iných učiteľov, vychovávateľov, školníka a iných zamestnancov.

Slušne pozdraviť, o niečo požiadať, poďakovať.

Orientácia v budove školy.

Poznávanie objektov v okolí školy, vedieť, čo je križovatka, ako sa cez ňu prechádza, poznať význam svetelných signálov a správne na ne reagovať.

Jeseň

Pozorovanie zmien počasia v jeseni.

Poznať pojmy: slnečný, hmlistý, daždivý.

Jesenné mesiace, ich názvy.

Oboznamovanie sa s časovými údajmi: hodina, deň, noc, dnes, včera, zajtra, teraz, potom, skôr, neskôr.

Rozoznať sad, záhradu a park.

Poznávanie ďalších druhov ovocia a zeleniny, ich vlastností, zber a uskladnenie.

Pestovanie plodín na poli - obilie, zemiaky, cukrová repa a iné.

Poznávanie zvierat na obrázku, podľa možnosti aj v skutočnosti - veverička, jež, myš, zajac, bažant, vrabec a iné.

Zima

Pozorovanie zmien počasia, uvedomenie si zimy ako ročného obdobia, zimné mesiace.

Stromy v zime: listnaté, ihličnaté stromy - smrek, borovica.

Zvieratá v zime: voľne žijúce zvieratá - srnec, jeleň, líška, drozd, sýkorka, vrabec, vrana, ich potrava, ochrana, pozorovanie.

Dodržiavanie bezpečnostných pravidiel pri zimných športoch.

Vianočné tradície.

Rodina a spoločnosť

Orientácia v príbuzenských vzťahoch: stará mama, starý otec, vnučka, vnuk.

Poznať bydlisko, dom a jeho vnútorné členenie, umiestnenie bytu v dome.

Triedenie predmetov podľa účelu: nábytok, kuchynský riad, hračky, školské potreby.

Správanie sa v obchode pri nákupe, poznávanie platidiel a ich hodnotu.

Oboznamovanie sa s najdôležitejšími službami obyvateľstvu: oprava obuvi, oprava odevov, práčovne, čistiarne a pod. .

Orientácia vo verejnej budove, napr. na pošte, služby, ktoré poskytujú.

Bezpečnosť cestnej premávky

Dodržiavanie zásad správneho a bezpečného správania sa pri chôdzi po chodníku a po ceste.

Nacvičovanie bezpečného prechádzania cez cestu, vedieť čo je križovatka, ako prechádzať cez riadenú križovatku, ako prechádzať cez vozovku mimo vyznačeného priechodu.

Poznanie niektorých dopravných značiek, napr. prechod pre chodcov.

Predchádzanie úrazom a chorobám pri hrách, výletoch a kúpaní sa.

Starostlivosť o zdravie

Základné hygienické návyky pri manipulácii s jedlom, význam pre zdravie.

Udržiavanie poriadku v triede.

Udržiavanie čistoty odevu a obuvi.

Obliekanie sa podľa ročného obdobia.

Oboznámenie sa s prácou lekárov a zdravotných sestier v zdravotnom stredisku, vedieť ako sa správať u lekára.

Jar

Jedno z ročných období, pomenovanie jarných mesiacov.

Pozorovanie zmien v prírode: otepľovanie, odmäk, dlhší deň, kratšia noc.

Pozorovanie činnosti detí a práce dospelých na jar doma a v prírode.

Poznávanie niektorých jarných kvetov: snežienka, fialka, prvosienka.

Rozlišovanie časti rastlín: koreň, stonka, list a kvet.

Starostlivosť o rastliny v kútiku živej prírody, resp. na školskom pozemku.

Nebezpečenstvo požiaru v prírode, napr. pri vypaľovaní suchej trávy.

Vedieť pomenovať domáce zvieratá a ich mláďatá: pes, mačka, hus, sliepka, prasiatko, krava, kôň a iné.

Práca a odpočinok

Pracovné dni a dni odpočinku.

Názvy dní v týždni, voľná sobota, nedeľa, prázdniny, sledovanie času na hodinách,

Oboznamovanie s pojmi: továreň, dielňa, predajňa a iné.

Poznávanie výrobkov, ktoré denne používajú.

Leto

Uvedomenie si striedania ročných období, názvy letných mesiacov.

Pozorovanie počasia: horúce a slnečné dni, búrka, vietor, dážď, atď..

Poznávanie rôznych druhov letného ovocia, jeho vlastností: farba, chuť, veľkosť, vôňa.

Jedovaté plody rastlín, napr. huby, vedieť, že v prírode sa vyskytujú rastliny, ktoré ohrozujú zdravie.

Poznávanie lúčnych kvetov z najbližšieho okolia.

Správanie sa v prírode, získavanie poznatkov ako chrániť prírodu.

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznať základné vzťahy v rodine,
- poznať najjednoduchšie priestorové pojmy,
- orientovať sa v priestore,
- orientovať sa v čase,
- poznávanie prírody v priamom kontakte,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

Vzťahy v rodine: rodičia a súrodenci.

Orientácia v najbližšom okolí školy: návšteva obchodu, zdravotného strediska,

Porozumenie najjednoduchším časovým údajom a vzťahom: dnes, ráno, večer.

Spoznávanie vlastného tela: pomenovať tri časti svojho tela, pomenovať tri časti tela iného človeka.

Poznávanie prírody

Domáce zvieratá,

Voľne žijúce zvieratá: jež, líška.

Niektoré vtáky: lastovička.

Hmyz: včela, mucha a iné.

Kvety a stromy, vedieť, že majú plody.

Orientácia v bežných životných situáciách

Verejná doprava: výstup a nástup do dopravného prostriedku.

Nácvik samostatného prechodu cez cestu.

Obchod – rozoznávať najdôležitejšie obchody podľa zamerania.

Vedieť určiť hodnotu mincí.

Služby podľa zamerania: čistiareň, kaderníctvo a iné.

Stravovacie zariadenia: bufet, jedáleň, reštaurácia.

Návšteva pošty, orientácia v budove, rozoznať list, pohľadnicu, telegram.

Telefonovanie: pozdrav, predstavenie, rozhovor, ukončenie rozhovoru.

Poznať označenie zdravotného strediska.

3.ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznať najjednoduchšie priestorové pojmy a vzťahy,
- vedieť sa orientovať v budove školy, na ceste z domu do školy,
- poznať mená ročných období,
- poznať mená mesiacov a dní v týždni,
- uvedomovať si rozdiely v počasí a vedieť ich pomenovať,
- poznať rastliny a zvieratá miestnej oblasti,
- nadobudnúť správny vzťah ku školskému majetku,
- osvojiť si pravidlá správnej životosprávy,
- osvojiť si základné pravidlá kultúrneho správania.

OBSAH

Trieda, škola a okolie školy

Pomenovanie pomôcok na lavici, v aktovke.

Správne použitie spoločenských „zdvorilostí“.

Poznávanie najbližšieho okolia školy.

Orientácia v okolí školy.

Orientácia v čase

Porozumenie časovým údajom a vzťahom: ráno, poľudnie, popoludnie,

Určenie dni v týždni, deň ktorý predchádzal, ktorý nasleduje.

Kalendár: dni, týždne, mesiace, dátum.

Príroda

Pozorovanie a pomenovávanie zmien v prírode podľa ročných období.

Kalendár prírody.

Zvieratá v prírode

Domáce zvieratá: pes, mačka, krava, koza, prasa, sliepka, hus, zajac, kôň.

Voľne žijúce zvieratá: myš, jež, medveď, líška.

Vtáky: drozd, lastovička, motýľ, sýkorka.

Hmyz: včela, mucha, lienka.

Rastliny v prírode

Kvety: ruža, tulipán a iné.

Stromy a ich plody: hruška, jabloň, slivka, čerešňa, marhuľa, broskyňa.

Kríky: maliny, ríbezle.

Jedovaté rastliny: huby.

Starostlivosť o zdravie

Poznanie jednotlivých častí tela.

Poznanie hlavných častí tváre.

Zdravie, choroba, zdravá výživa, starostlivosť o zdravie podľa jednotlivých ročných období – obliekanie a obuv.

Bezpečnosť cestnej premávky

Dodržiavanie pravidiel cestnej premávky pre chodcov.

Poznávanie niektorých dopravných značiek so zákazom a príkazových dopravných značiek.

Obchod

Rozoznávanie obchodov podľa zamerania.

Pomenovávanie rozličného tovaru, najmä potravín z toho ovocia a zeleniny.

Rozoznávanie hodnoty niektorých mincí.

Zameranie sa na slušné správanie v obchode.

Domov a rodina

Mená najbližších príbuzných.

Vzťahy medzi členmi rodiny.

Pomenovanie a využitie jednotlivých častí bytu a zariadenia.

3. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Orientovať sa v blízkom okolí školy,
- Pochopiť časové údaje,
- poznať názvy ročných období , mesiacov a dní v týždni,
- poznať ďalšie domáce zvieratá a ich mláďatá a niektoré voľne žijúce zvieratá,
- poznať a vedieť pomenovať vybrané zvieratá a rastliny,
- vedieť sa správať v prírode a ju chrániť,
- vedieť sa pohybovať v obchode a v dopravných prostriedkoch.

OBSAH

Orientácia v priestore

Pozorovanie okolia obce napr. z vyvýšeného miesta.

Pozorovanie členitosti krajiny v okolí obce: údolie, rovina, kopec, pohorie, vodný tok, poznať ich niektoré názvy.

Orientácia v čase

Kalendárny a školský rok.

Pomenovanie dní v týždni, mesiace a ročné obdobia.

Porovnávanie časových jednotiek: hodina, deň, týždeň, mesiac, rok.

Určovať celé hodiny a polhodiny, časti dňa.

Kalendár prírody - záznamy o počasí.

Jeseň

Pozorovanie zmien počasia v jeseni, jesenné mesiace.

Poznávanie ďalších druhov a vlastností ovocia a zeleniny, zber, uskladnenie.

Domáce zvieratá

Prehlbovanie poznatkov o domácich zvieratách (úžitok): mačka domáca, pes, králik, krava, ovca, koza, kôň, kura domáca a iné.

Zdravie a choroba

Základné hygienické návyky - význam osobnej hygieny a čistoty prostredia pre zdravie,

Zmyslové ústroje: zrak, sluch a starostlivosť o nich.

Oboznámenie s prácou lekárov a zdravotných sestier v zdravotnom stredisku, vedieť, ako sa správať u lekára.

Poznanie významu pojmov: liek, lekársky predpis, odmeranie teploty, bolesť, choroba, atď..

Obliekanie sa podľa ročného obdobia.

Príroda v zime

Pozorovanie zmien počasia, osvojenie si pojmov: mráz, sneh, ľad, spoločné a rozdielne vlastnosti snehu a ľadu - biely, priehľadný, hladký, tvrdý, klzký, sypký, studený.

Dodržiavanie pravidiel bezpečnosti pri zimných športoch.

Bezpečnosť cestnej premávky

Dodržiavanie zásad správneho a bezpečného správania sa chodca v cestnej premávke

Najdôležitejšie dopravné značky pre chodcov a cyklistov, ich umiestnenie a význam.

Dopravné prostriedky pohybujúce sa po zemi, vo vode a vo vzduchu.

Správanie vo verejných dopravných prostriedkoch, čakanie, nastupovanie, vystupovanie,

Nacvičovanie a riešenie jednoduchých dopravných situácií na cvičnej križovatke (maketa, dopravný koberec).

Predchádzanie úrazom a chorobám.

Bezpečnosť pri hrách, výletoch a kúpaní.

Technika a výroba

Stavba domu, stavebné materiály: tehly, tvárnice, panely, cement, vápno, piesok.

Najviac používané stroje na stavbe: miešačka, žeriav, dopravný pás, bager.

Všímajú si rôzne druhy budov (podľa veľkosti, počtu poschodí, spôsobu stavby, účelu).

Oboznamovanie so zásadami bezpečnosti napr. pri kúrení, varení, svietení, atď.

Príčiny požiaru, hlásenie požiaru, práca požiarnikov.

V pekárni - výroba pečiva: múka, cesto, miesenie, kysnutie, tvarovanie, pečenie.

Rodina a spoločnosť

Orientácia v príbuzenských vzťahoch: stará mama, starý otec, vnučka, vnuk, teta, strýko, bratranec, sesternica.

Chápanie úlohy rodiny.

Správanie sa v obchode pri nákupe, poznávanie ďalších platidiel (napr. 5 €, 10 €).

Oboznamovanie sa s rôznymi druhmi prác, napr. v poľnohospodárstve, v továrni, v obchode, na pošte, v službách, v doprave, v zdravotníctve.

Príroda na jar a v lete

Pozorovanie práce dospelých v záhrade, v sade a na poli.

Pomenovávanie činnosti, nástrojov, strojov, ich použitie.

Pozorovanie rastlín - klíčenie, rast, podmienky potrebné pre správny rast rastlín (svetlo, teplo, voda).

Sad - kvitnutie ovocných stromov, opel'ovanie kvetov hmyzom.

Les a lesné rastliny - ihličnaté a listnaté stromy, malinčie, jahody, jedovaté rastliny a ich plody – huby.

Život zvierat na jar a v lete - stavanie hniezd pre vtákov, liahnutie mláďat.

PROCES

Žiaci s AU alebo PVP s MP sa musia vo svojom bezprostrednom prostredí cítiť bezpečne, musia vedieť kde má čo svoje miesto, musia vedieť kde a s čím môžu počítať. To, čo môžu urobiť pre svoje bezprostredné okolie, triedu, spolužiakov im musíme povedať, dať im primerané úlohy, ktoré si s vedomím povinnosti aj zstanú. Musíme im dať na vedomie, že tie činnosti, ktoré vykonali sú dôležité a všetci sa tešia, že ich urobili.

Pochopenie rodinných vzťahov môže byť pre žiaka AU alebo PVP s MP problematické. Najzákladnejšie rodinné vzťahy: rodičia, súrodenci, starí rodičia poznajú, pretože ich bezprostredne prežívajú v každodennom živote. Niektoré z nich vedia aj bez pomoci vymenovať. Širšie rodinné vzťahy nechápu vôbec, alebo len veľmi ťažko. Pomocou by mohlo byť vyhotovenie albumu s fotkami, ktoré si môžu často prezerať, rozprávať o nich, odpovedať na otázky.

Väčšina žiakov AU alebo PVP s MP si neuvedomuje vlastné telo, nevšímajú si napr. rozmery svojho tela. Avšak kritéria telesného zdravia sa vedia mechanicky naučiť, na základe pravidiel ich aj dodržiavať. Pedagóg sa musí usilovať, aby žiak nadobudol čo najviac poznatkov o sebe samom, o ochrane svojho zdravia.

Žiaci môžu získať poznatky o človeku, o prírode, ale nie sú schopní vidieť vzťahy existujúce medzi nimi. Môžeme vytvoriť zoznam, tabuľku v záujme uľahčenia výučby prebiehajúcej mechanickou cestou.

Príroda ako súvislý, harmonický celok sveta poskytuje žiakom AU alebo PVP s MP zážitok len málokedy. Najradšej sa ponoria do jednotlivých častí javov, vecí, ktoré dlho a rituálnym spôsobom pozorujú. Je potrebné, aby učiteľ usmerňoval pozornosť žiaka, upozornil na podstatné vlastnosti, porovnával jednotlivé javy, napr. zmeny počasia, pohyb hmyzu, hľadajú konáre, plody, kamene a pod., nosia ich domov. Robia to bez toho, aby im toto zberateľstvo dávalo nejaký zvláštny estetický zážitok.

FYZIKA
PRE 7. AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet fyzika pre 7. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) nadväzuje na poznatky o prírode, ktoré žiaci získali vo vyučovacom predmete vlastiveda v 4. až 6. ročníku.

Obsah vyučovacieho predmetu fyzika je zameraný na to, aby žiaci pozorovali a aj porozumeli základným fyzikálnym javom v ich bezprostrednom okolí.

V 3. úrovni si žiaci s AU alebo PVP s MP majú osvojiť vybrané metódy práce a súbor zručností, ako je pozorovanie a meranie vybraných fyzikálnych veličín, dokázali opísať pozorované a aj pracovať so získanými údajmi, napr. zapísať namerané hodnoty do tabuľky, realizovať nenáročné pokusy a podobne.

7. ROČNÍK

7. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozlišovať tuhé a kvapalné telesá na základe ich rozdielnych vlastností,
- demonštrovať jednoduchým spôsobom premeny skupenstva,
- odmerať dĺžku a hmotnosť telesa.

OBSAH

Premeny skupenstva látok

Premena vody na paru

Vyparovanie, podmienky vyparovania. Pozorovanie.

Skvapalňovanie (kondenzácia)

Podmienky skvapalňovania.

Vznik rosy a dažďa.

Kolobeh vody v prírode.

Topenie a tuhnutie

Premena ľadu na vodu a vody na ľad.

Praktická dlhodobá úloha

Pozorovanie zmien počasia. Záznam z pozorovania zmien počasia (kreslenie) vo vopred určených intervaloch.

Elektrická energia

Využitie elektrickej energie v domácnosti, v doprave a inde. Šetrenie elektrickou energiou.

Elektrospotrebiče – využitie v domácnosti, ich používanie, bezpečné zaobchádzanie pri ich používaní. Možnosti vzniku požiaru. Predchádzanie požiaru v byte, budove, privolanie požiarnikov.

7. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozlišovať tuhé, kvapalné a plynné telesá na základe ich rozdielnych vlastností,
- odmerať dĺžku telesa,
- odmerať hmotnosť telesa,
- porozumieť kolobehu vody v prírode.

OBSAH

Poznávanie látok

Veci, predmety a látky – rozlišovanie.

Zmeny látok – hrdza, topenie a tuhnutie, rozpustnosť.

Vlastnosti látok – spoločné a odlišné vlastnosti látok, napr. cukor, soľ, múka a iné.

Porovnávanie a meranie

Dĺžka - jednotky dĺžky: cm.

Hmotnosť - jednotky hmotnosti: kg. Praktické váženie.

Teplota - jednotka teploty - °C, bod varu, bod mrazu. Pozorovanie.

Meranie teploty – teplomer.

Čas - pohyby Zeme a s nimi súvisiace javy.

Dĺžka dňa a noci.

Striedanie ročných období.

Elektrická energia

Elektrárne. Využitie elektrickej energie v priemysle, poľnohospodárstve, doprave, v domácnosti. Šetrenie elektrickou energiou.

Elektrospotrebiče, k čomu slúžia, ako sa s nimi zaobchádza. Bezpečnosť pri ich používaní. Možnosti vzniku požiaru. Predchádzanie požiaru, privolanie požiarnikov.

7. ROČNÍK – 3. úroveň

Vlastnosti látok a telies

CIELE

- Rozlišovať tuhé, kvapalné a plynné telesá na základe ich rozdielnych vlastností,
- na intuitívnom základe pochopiť a používať pojmy látka a teleso,
- odmerať dĺžku, hmotnosť a objem telesa, urobiť zápis zameraných hodnôt.

OBSAH

Vlastnosti tuhých telies

Krehkosť, tvrdosť, pružnosť, tvárnosť. Merateľné vlastnosti telies - hmotnosť, váhy, váženie, jednotky 1 kg, 1 g, 1 t. Dĺžka, meradlá dĺžky, meranie dĺžkovým meradlom, jednotky dĺžky 1 m, 1 cm, 1 mm, 1 km. Meranie dĺžky nepravidelných telies, odhad dĺžky. Objem, odmerný valec, meranie objemu geometricky nepravidelných telies, jednotky objemu 1 l, 1 ml.

Vlastnosti kvapalín

Nestlačiteľnosť, tekutosť. Tlak v kvapalinách. Využitie takmer nestlačiteľnosti kvapalín v praxi; nadľahčovanie telies v kvapalinách, plávanie, vznášanie a potápanie sa telies v kvapalinách.

Vlastnosti plynov

Stlačiteľnosť, rozpínavosť, tekutosť plynov. Nadľahčovanie telies v plynch. Vzduch, atmosféra, tlak vzduchu. Znečisťovanie vzduchu.

Teplota

Premeny skupenstva látok

CIELE

- Merat' v určitých časových intervaloch teplotu a zaznamenať ju do tabuľky,
- porozumieť nameraným hodnotám teploty a času v tabuľke,
- opísať priebeh a podmienky topenia, tuhnutia, vyparovania a varu vody, opísať jav skvapalňovania.
- demonštrovať jednoduchým experimentom premeny skupenstva,
- porozumieť kolobehu vody v prírode.

OBSAH

Tuhé, kvapalné a plynné skupenstvo látok.

Meranie teploty, teplomer, Celziova stupnica, jednotka teploty °C.

Meranie času, jednotka času 1 s, 1 min., 1 h.

Premena vody na paru

Vyparovanie, podmienky vyparovania. Var.

Meranie teploty a času v priebehu varu vody, záznam nameraných hodnôt do tabuľky.

Skvapalňovanie (kondenzácia)

Podmienky skvapalňovania.

Vznik rosy a dažďa.

Kolobeh vody v prírode.

Kyslé dažde a ich vplyv na prírodu.

Topenie a tuhnutie

Premena ľadu na vodu a vody na ľad.

Meranie teploty a času v priebehu topenia ľadu, záznam nameraných hodnôt do tabuľky.

Praktická dlhodobá úloha

Zriadenie meteorologickej stanice, meranie teploty a objemu zrážok, zisťovanie prítomnosti nečistôt v zrážkach a v ovzduší. Zisťovanie smeru vetra. Záznam pozorovaní a nameraných hodnôt teploty, objem zrážok, smeru vetra.

PROCES

Pri vyučovaní fyziky sa žiaci učia predmety a javy pozorovať, a o zistených skutočnostiach rozprávať alebo ich aj zaznamenávať.

Na vyučovacej hodine fyziky žiaci merajú, vážia, pripravujú podmienky pre pokusy a vykonávajú také činnosti, o ktorých predpokladáme, že ich využijú v praktickom živote.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozlišovať telesá a látky,
- rozlišovať pevné (tuhé), kvapalné a plynné látky na základe ich rozdielnych vlastností,
- demonštrovať jednoduchým spôsobom premeny skupenstva,
- porozumieť kolobehu vody v prírode,
- poznať využitie elektrickej energie.

OBSAH

Vlastnosti látok a telies

Rozlišovanie (intuitívne) telies a látok.

Telesá (veci okolo nás) – kniha, mačka, PC a iné.

Látky – drevo, sklo, papier a iné.

Vlastnosti telies – (napr. pomaranč – guľatý, veľký/malý, sladký). Porovnávanie.

Telesá sú z rôznych látok – drevo, papier, sklo a iné.

Látky: pevné (drevo, sklo, papier,...)

kvapalné (voda, čaj, ...)

plynné (vzduch)

Premeny skupenstva látok

Premena vody na paru

Vyparovanie, podmienky vyparovania.

Var vody. Pozorovanie.

Skvapalňovanie (kondenzácia), topenie a tuhnutie

Podmienky skvapalňovania.

Vznik rosy a dažďa. Kolobeh vody v prírode.

Premena ľadu na vodu a vody na ľad. Pozorovanie.

Praktická dlhodobá úloha

Pozorovanie zmien počasia počas všetkých ročných období. Záznam pozorovania zmien počasia (kreslenie) vo vopred určených intervaloch.

Elektrická energia

Využitie elektrickej energie v domácnosti, v doprave, osvetlenie miest. Šetrenie elektrickou energiou.

Využitie elektrospotrebičov v domácnosti, bezpečné zaobchádzanie pri ich používaní. Možnosti vzniku požiaru. Predchádzanie požiaru v byte, v škole, privolanie požiarnikov.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozlišovať tuhé, kvapalné a plynné telesá na základe ich rozdielnych vlastností,
- odmerať dĺžku telesa,
- odmerať hmotnosť telesa,
- poznať využitie elektrickej energie.

OBSAH

Vlastnosti látok a telies

Opakovanie a utvrdenie vedomostí o látkach a telesách z predchádzajúceho ročníka

Zloženie telies z rozličných látok - drevo, papier, sklo a iné.

V prírode sa vyskytujú tri skupiny látok: pevné, kvapalné, plynné.

Pevné látky (majú stály objem, tvar).

Kvapalné látky (majú stály objem, nestály tvar).

Plynné látky (nemajú stály objem ani tvar).

Porovnávanie a meranie

Dĺžka - jednotky dĺžky: cm. Praktické meranie.

Hmotnosť - jednotky hmotnosti: kg. Praktické váženie.

Teplota - jednotka teploty - °C, bod varu, bod mrazu. Pozorovanie.

Meranie teploty – teplomer.

Čas - pohyby Zeme a s nimi súvisiace javy.

Dĺžka dňa a noci.

Striedanie ročných období.

Elektrická energia

Elektrárne. Využitie elektrickej energie v priemysle, poľnohospodárstve, doprave, v domácnosti. Šetrenie elektrickou energiou.

Elektrospotrebiče, k čomu slúžia, ako sa s nimi zaobchádza. Bezpečnosť pri ich používaní. Možnosti vzniku požiaru. Predchádzanie požiaru, privolanie požiarnikov.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

Pohyb a sila

CIELE

- Opísať príčinu pádu telies k zemi,
- opísať stav pokoja a pohybu telies,
- zmerať silu silomerom.

OBSAH

Pokoj a pohyb telies. Sila.

Pohybové účinky sily.
Gravitačná sila.
Silomer, meranie sily, jednotka sily 1 N.
Otáčavé účinky sily.
Páka.
Pevná kladka.
Deformačné účinky sily. Tlak. Trenie.

Formy energie

CIELE

- Vysvetliť na konkrétnych príkladoch polohovú a pohybovú energiu telesa a opísať vzájomnú premenu mechanickej energie,
- porovnať zdroje svetla - Slnko a žiarovku,
- opísať na jednoduchom príklade vznik zvuku a jeho vlastnosti.

OBSAH

Mechanická energia

Práca, jej fyzikálny význam.
Polohová energia a pohybová energia telesa.
Vzájomná premena polohovej a pohybovej energie.

Teplota

Odovzdávanie tepla z teplejšieho telesa na chladnejšie.
Teplota, teplota.
Vzťah medzi látkou a prijatým teplom.
Vodiče a nevodiče tepla.
Prenosná chladnička.

Svetlo

Zdroj svetla - Slnko a žiarovka.
Svetelný lúč. Priamočiare šírenie svetla. (Zatmenie Slnka a Mesiaca).
Odraž svetla, zrkadlo. Lom svetla. Šošovky. Okuliare.
Rozklad svetla, dúha.
Teplota a svetlo.

Zvuk

Zdroje zvuku.
Fyziológia zvukového vnemu.
Šírenie zvuku.
Hluk a jeho škodlivé účinky na ľudský organizmus.

9. ROČNÍK

9. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozlišovať pevné (tuhé), kvapalné a plynné telesá na základe ich rozdielnych vlastností,
- rozlišovať pevné (tuhé), kvapalné a plynné látky na základe ich rozdielnych vlastností,
- demonštrovať jednoduchým spôsobom premeny skupenstva,
- porozumieť kolobehu vody v prírode,
- poznať využitie elektrickej energie.

OBSAH

Vlastnosti látok a telies

Rozlišovanie telies a látok.

Telesá – vedieť vymenovať, ukázať, vybrať, porovnať.

Vlastnosti telies – vedieť určiť, porovnať.

Látky – vedieť vymenovať, ukázať, vybrať, porovnať.

Látky - pevné, kvapalné, plynné (porovnať).

Premeny skupenstva látok

Premena vody na paru

Vyparovanie, podmienky vyparovania.

Var vody. Pozorovanie.

Skvapalňovanie (kondenzácia) , topenie a tuhnutie

Podmienky skvapalňovania.

Vznik rosy a dažďa. Kolobeh vody v prírode.

Premena ľadu na vodu a vody na ľad. Pozorovanie.

Praktická dlhodobá úloha

Pozorovanie zmien počasia počas všetkých ročných období.

Záznam pozorovania zmien počasia spôsobom podľa možností a schopností žiaka vo vopred určených intervaloch.

Elektrická energia

Využitie elektrickej energie. Šetrenie elektrickou energiou.

Využitie elektrospotrebičov v domácnosti. Bezpečné zaobchádzanie pri ich používaní.

Predchádzanie požiaru v rôznych budovách, na verejnosti, v prírode. Privolanie požiarnikov.

9. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozlišovať tuhé, kvapalné a plynné telesá na základe ich rozdielnych vlastností,
- odmerať dĺžku telesa,
- odmerať hmotnosť telesa,
- odmerať objem telesa,
- poznať využitie elektrickej energie.

OBSAH

Vlastnosti látok a telies

Opakovanie a utvrdenie vedomostí o látkach a telesách z predchádzajúceho ročníka.

Zloženie telies z rozličných látok - drevo, papier, sklo a iné.

V prírode sa vyskytujú tri skupiny látok: pevné, kvapalné, plynné.

Pevné látky (majú stály objem, tvar, sú nestlačiteľné).

Kvapalné látky (majú stály objem, nestály tvar, sú nestlačiteľné, dajú sa prelievať).

Plynné látky (nemajú stály objem ani tvar, sú stlačiteľné).

Porovnávanie a meranie

Dĺžka - jednotky dĺžky: cm. Praktické meranie.

Hmotnosť - jednotky hmotnosti: kg. Praktické váženie.

Teplota - jednotka teploty - °C, bod varu, bod mrazu. Pozorovanie.

Meranie teploty – teplomer.

Meranie objemu – jednotka objemu: liter. Praktické meranie.

Elektrická energia

Využitie elektrickej energie v priemysle, poľnohospodárstve, doprave, v domácnosti. Šetrenie elektrickou energiou. Elektrospotrebiče, k čomu slúžia, ako sa s nimi zaobchádza. Bezpečnosť pri ich používaní.

9. ROČNÍK – 3. úroveň

Formy energie

Magnetické a elektrické javy

Elektrická energia

CIELE

- Experimentálne overiť magnetické vlastnosti magnetov,
- zostaviť elektrický obvod so žiarovkou,
- triediť vybrané pevné telesá na elektrické vodiče a izolanty,
- bezpečnostné pravidlá pri práci s elektrickými spotrebičmi.

OBSAH

Magnet a jeho vlastnosti. Magnetické póly Zeme. Kompas.

Elektrizovanie telies. Elektrický náboj. Blesk. Elektrický obvod. Časti elektrického obvodu - elektrický článok, batéria elektrických článkov, žiarovka, spínač, spojovacie vodiče.

Elektrické vodiče a izolanty z pevných látok.

Elektrická energia a jej premeny. Elektrické spotrebiče v domácnosti.

Pravidlá bezpečnosti pri práci s elektrickými spotrebičmi.

Sériové zapojenie žiaroviek. Porovnanie jasú niekoľkých žiaroviek v sériovom zapojení. Paralelné zapojenie žiaroviek.

Meranie veľkosti prúdu ampérmetrom. Jednotka veľkosti elektrického prúdu 1 A.

Meranie veľkosti napätia na zdroji elektrickej energie. Jednotka napätia 1 V.

Vedenie elektrického prúdu v kvapalinách a jeho využitie.

Energia v prírode a v technike

CIELE

- Opísať premenu energie na vybraných prírodných javoch,
- poznať príčiny racionálneho hospodárenia s energiou,
- vedieť vysvetliť, prečo je zachovanie zdravého životného prostredia pre človeka nevyhnutnosťou.

OBSAH

Prejavy energie v prírode - sopečná činnosť, elektrický výboj pri búrke, zemetrasenie, slnečná energia.

Premena energie. Zákon zachovania energie.

Vznik fosílnych palív. Využívanie fosílnych palív ako zdrojov energie, ich výhody a nevýhody.

Netradičné zdroje energie.

Zvyšovanie spotreby energie a jej nepriaznivé následky pre človeka.

Prehľad základných pojmov a zručností

Tematické celky	Základné pojmy	Základné zručnosti
Vlastnosti látok	vlastnosť hmotnosť dĺžka objem	merať hmotnosť merať dĺžku merať objem
Teplota. Premeny skupenstva látok	teplota var topenie, tuhnutie skvapalňovanie	merať teplotu merať čas pracovať v tíme urobiť jednoduchý experiment na dôkaz vlastností látok
Pohyb a sila	pokoj, pohyb sila, gravitačná sila jednoduché stroje účinky sily trenie	merať silu zhotoviť model jednoduchého stroja, dokázať experimentom existenciu trenia
Formy energie Mechanická energia Teplo Svetlosvetelný lúč Zvuk	polohová a pohyb. energia práca tepelná energia priamočiareho odraz a lom svetla rozklad svetla zvuk ako energia	urobiť jednoduchý dôkaz premeny energie a dôkaz šírenia svetla
Formy energie Magnetické a elektrické javy Elektrická energia	magn. vlastnosti látok elektrizovanie telies elektrický obvod vodič a nevodič elektrický prúd elektrické napätie zdroj elektrického napätia	vedieť pracovať s kompasom, urobiť záznam nameraných hodnôt, do tabuľky, zapojiť jednoduchý elektrický obvod
Energia v prírode a v technike	zákon zachovania energie	vedieť zdôvodniť nutnosť šetrenia energie

CHÉMIA
PRE 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet chémia pre 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) umožňuje žiakom porozumieť elementárnym zákonitostiam chemických javov a procesov.

Cieľom vyučovania chémie je oboznámiť žiakov s významom chémie pre človeka, spoločnosť a prírodu, a jej využitia najmä v bežnom živote.

Obsah učiva tvoria poznatky o vlastnostiach a použití látok, s ktorými sa žiaci stretávajú v každodennom živote.

Žiakom v 3. úrovni poskytuje základné vedomosti o niektorých prvkoch, zlúčeninách a chemických reakciách s dôrazom na ich praktické využitie.

9. ROČNÍK

9. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Získať základné vedomosti o vlastnostiach látok,
- poznať význam vzduchu pre život,
- poznať význam vody pre život,
- chrániť vodu pred znečistením,
- poznať základné piktogramy – žieravina, horľavina,
- poznať nebezpečenstvo nesprávneho zaobchádzania s neznámymi (chemickými) látkami,
- poznať telefónne čísla prvej pomoci.

OBSAH

Chémia okolo nás

Význam chémie pre život človeka. Chemický výrobok.

Vlastnosti látok

Rozpustnosť látok – pozorovanie.

Horľavosť látok – pozorovanie.

Vôňa a zápach látok – rozlišovanie.

Vzhľad – porovnávanie.

Voda a vzduch

Význam vody pre človeka, rastliny a živočíchy.

Výskyt vody v prírode. Voda pevnom, kvapalnom a plynnom (vodná para) v skupenstve. Ochrana vody pred znečistením.

9. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Získať základné vedomosti o vlastnostiach látok,
- vymenovať príklady horľavých a nehorľavých látok,
- poznať niektoré hasiace látky – voda, piesok,
- poznať význam vzduchu pre život,
- poznať význam vody pre život,
- chrániť vodu pred znečistením,
- poznať základné piktogramy – žieravina, horľavina,
- poznať nebezpečenstvo nesprávneho zaobchádzania s neznámymi (chemickými) látkami,
- poznať telefónne čísla prvej pomoci, požiarnikov.

OBSAH

Chémia okolo nás

Význam chémie pre život človeka.

Chemický výrobok.

Prírodná surovina.

Vlastnosti látok

Skupenstvo – pevné, plynné, kvapalné.

Rozpustnosť – látky rozpustné, nerozpustné, čiastočne rozpustné vo vode.

Horľavosť – poznanie niektorých horľavých/nehorľavých látok.

Vôňa a zápach látok – rozlišovanie.

Vzhľad – porovnávanie.

Voda a vzduch

Voda a vzduch - látky nevyhnutné pre náš život.

Voda – výskyt (v prírode, v rastlinách a v tele človeka a aj zvierat).

Vlastnosti vody – bezfarebná (číra tekutina), bez vône a zápachu, pitná alebo úžitková, podmienka života.

Zdroje znečisťovania vôd. Ochrana vôd, najmä zdrojov pitnej vody.

9. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Zistiť pozorovaním vlastnosti konkrétnych látok,
- získať základné vedomosti o niektorých prvkoch, zlúčeninách a chemických reakciách s dôrazom na ich praktické využitie,
- poznať základné piktogramy – žieravina, horľavina
- vedieť používať ochranné pomôcky,
- poznať nebezpečenstvo nesprávneho zaobchádzania s chemickými látkami,
- poznať telefónne čísla prvej pomoci.

OBSAH

Chémia okolo nás

Význam chémie pre život človeka.

Chemické laboratórium. Chemický výrobok.

Prírodná surovina.

Chemicky čistá látka.

Vlastnosti látok

Zloženie a štruktúra látok - atóm, molekula.

Skupenstvo, rozpustnosť, farba, horľavosť.

Chemické prvky

Kovy: železo, hliník, meď, zinok, zlato, striebro.

Nekovy: vodík, kyslík, dusík, uhlík, síra.

Voda a vzduch

Chemické zloženie - zlúčenina, zmes.

Ochrana čistoty vody a vzduchu.

Anorganické zlúčeniny

Oxidy - vlastnosti, použitie, ich hodnotenie z hľadiska ochrany životného prostredia.

Kyseliny - vlastnosti, použitie.

Hydroxidy - vlastnosti, použitie.

Prvá pomoc pri zasiahnutí pokožky roztokom kyseliny a roztokom hydroxidu.

Soli - vlastnosti, použitie.

Stavebné spojivá - vápno, cement, sadra.

Organické zlúčeniny

Zemný plyn, metán, propán, bután.

Ropa - vlastnosti a spracovanie.

Prírodné látky - sacharidy, tuky, bielkoviny.

Plastické látky - vlastnosti, použitie a hodnotenie z hľadiska starostlivosti o životné prostredie, likvidácia odpadov.

Syntetické vlákna - vlastnosti, použitie a hodnotenie zo zdravotného hľadiska.

PROCES

Odporúčame obsah vyučovacieho predmetu chémia sprostredkovať predovšetkým prostredníctvom vizualizácie, pozorovaním, „experimentovaním“, s dodržaním zásad bezpečnej práce s chemickými látkami.

Získané vedomosti, zručnosti na vyučovacích hodinách chémie by mali byť pre žiaka použiteľné v bežnom živote.

BIOLÓGIA
PRE 7. AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet biológia pre 7. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) nadväzuje na poznatky o prírode, ktoré žiaci získali vo vyučovacom predmete vlastiveda v 4. až 6. ročníku.

Žiaci získavajú základné poznatky o živej a neživej prírode. Oboznamujú sa so základnou stavbou tela a spôsobom života živočíchov, rastlín a iných organizmov, s podmienkami ich zdravého vývinu a s ochranou a tvorbou životného prostredia.

7. ROČNÍK

7. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznávať prírodu v priamom kontakte,
- osvojiť si základné poznatky o živej a neživej prírode.

OBSAH

Poznávanie prírody

Pozorovanie zmien v prírode podľa ročných období. Triedenie prírody na živú a neživú.

Význam neživej a živej prírody pre človeka, jej využitie.

Neživá príroda

Pôda - zem.

Horniny - kameň.

Drevo.

Živá príroda

Človek

Spoznávanie vlastného tela dotykom 12 a viacerých častí tela napodobňovaním.

Ochrana zdravia pred chorobou a úrazom.

Živočích

Domáce zvieratá – poznať ďalšie druhy, význam, využitie,

Voľne žijúce zvieratá – význam, využitie.

Rastliny

Byliny, dreviny.

Význam rastlín pre človeka a živočích, využitie.

7. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznať základnú stavbu a funkciu ľudského organizmu,
- poznať základné hygienické pravidlá,
- poznať niektoré rastliny a zvieratá miestnej oblasti.

OBSAH

Zo živej prírody

Človek. Človek ako súčasť živej prírody.

Hlavné vonkajšie časti ľudského tela a vnútorné ústroje, najznámejšie z nich v súvislosti s ich funkciou.

Znaky života u človeka – človek sa živí rastlinnou, živočíšnou potravou a vodou, dýcha kyslík, rastie, vyvíja sa, rozmnožuje, vníma zmyslami, pohybuje sa.

Starostlivosť o zdravie a bezpečnosť človeka.

Rastliny

Ihličnaté a listnaté stromy a kry.

Byliny - liečivé byliny.

Kvetiny.

Časti rastlinného tela: koreň, stonka, list, kvety, plod.

Ovocie, zelenina - zber úrody a jej spracovanie.

Živočích

Chov dobytky: krava, ovca, kôň, prasa a iné.

Starostlivosť o domáce zvieratá. Užitočnosť domácich zvierat pre človeka.

Ochrana živočíchov.

Voda a vzduch

Voda

Význam vody pre život rastlín, živočíchov a človeka

Výskyt vody v prírode. Voda v skupenstve pevnom, kvapalnom a plynnom (vodná para).

Ochrana vody pred znečistením.

Vzduch

Význam vzduchu pre život rastlín, živočíchov a človeka.

7. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Oboznámiť sa so živočíchmi a rastlinami najmä vyskytujúcimi sa v mieste bydliska žiaka,
- poznávať vzájomné vzťahy medzi živočíchmi, rastlinami a medzi organizmami a ich prostredím,
- poznávať najznámejších predstaviteľov živočíchov, rastlín a iných organizmov a ich význam pre prírodu a človeka.

OBSAH

Príroda a jej prírodné deje

Hlavné skupiny organizmov v prírode, ich znaky - baktérie, huby, rastliny, živočích.

Životné prostredie, jeho vplyv na živé organizmy.

Voda ako životné prostredie

Význam vody pre život rastlín, živočíchov a človeka.

Zdroje znečisťovania vôd. Ochrana vôd, najmä zdrojov pitnej vody.

Pozorovanie predstaviteľov rastlín a živočíchov vo vodnom prostredí a pri vode v najbližšom okolí.

Rastliny stojatých vôd: pálka úzkolistá, lekno biele, žaburinka menšia.

Živočíchly stojatých vôd: kapor obyčajný, korytnačka bahenná, pijavica lekárska, larvy komárov.

Živočíchly tečúcich vôd: pstruh potočný, štika obyčajná, ostriež riečny, rak riečny.

Najčastejšie rastliny brehov vôd: vrba biela, jelša lepkavá, záružlie močiarna, nezábudka močiarna.

Živočíchly brehov vôd: ondatra pižmová, kačica divá, užovka obyčajná, skokan hnedý, vážka ploská, komár piskľavý.

Chránené živočíchly: rosnička zelená, bocian biely.

Les - spoločenstvo organizmov

Les - hospodársky významné spoločenstvo organizmov.

Lesné dreviny – ihličnaté, listnaté, stromy a kríky.

Byliny: papraď samčia, jahoda lesná, machy, lišajníky, liečivé byliny.

Lesné živočíchly: srna hôrna, ropucha krátkonohá, d'ateľ veľký, vretenica obyčajná.

Huby jedovaté: muchotrávka zelená, nejedlé: hrieb satanský, jedlé: hrieb dubový.

Potravné vzťahy medzi organizmami – potravné reťazce.

Význam lesov, ich ochrana.

Pozorovanie v lese, poznávanie niektorých živočíchov, rastlín a iných organizmov žijúcich v lese.

Vysokohorská vegetácia

Význam a ochrana vysokohorskej vegetácie.

Charakteristickí predstavitelia rastlín machy, lišajníky: kosodrevina, borievka nízka, plesnivec alpínsky.

Lúky a pasienky – spoločenstvo organizmov

Ošetrovanie lúk a pasienkov, zúrodňovanie - ich význam.

Rastliny: trávy, d'atčina lúčna, lúčne kvety.

Živočíchly: ovca domáca, tur domáci, jašterica obyčajná, koník lúčny, lienka veľká, motýle, ovad hovädzí.

Polia

Pôda a jej význam pre človeka. Starostlivosť o pôdu. Ochrana pôdy.

Hospodársky významné rastliny – obilniny, okopaniny, olejníny, krmoviny.

Buriny: vlčí mak.

Živočíchly polí: zajac poľný, hraboš poľný, jarabica poľná, bažant obyčajný, škovránok poľný, svrček poľný.

Škodcovia: pásavka zemiaková, krtonôžka obyčajná.

Záhrady a sady

Záhrady a sady v rôznych ročných obdobiach.

Pestovanie rastlín a starostlivosť o ne v rôznych ročných obdobiach.

Zelenina, ovocné stromy, kry a byliny; okrasné stromy, kry a kvety.

Najčastejšie živočíchy: krt obyčajný, jež bledý, hrdlička záhradná, drozd čierny, sýkorka veľká, vrabec domový, škorec obyčajný, mlynárik kapustový, chrúst obyčajný, obalovač jablčný, slimák záhradný, dážďovka obyčajná.

Opel'ovače: včela medonosná, čmeľ zemný.

PROCES

Vyučovanie biológie je nevyhnutné realizovať v konkrétnych podmienkach prírodného prostredia, najmä prostredníctvom vychádzok zameraných na konkrétny cieľ.

Dôležité sú aj pomôcky ako encyklopédie, obrazy, preparácie zvierat, zbierky a krátke filmy na DVD, CD, TV.

Konkrétne druhy rastlín, živočíchov, a ich počet, určuje vyučujúci podľa schopností žiaka s AU alebo PVP s MP a regiónu, v ktorom sa škola nachádza.

Vymenované druhy rastlín a živočíchov slúžia len ako príklad, poskytujú možnosť výberu.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznávať prírodu v priamom kontakte,
- prehĺbiť základné poznatky o živej a neživej prírode,
- aktívna ochrana prírody.

OBSAH

Poznávanie prírody

Pozorovanie zmien v prírode podľa ročných období.

Triedenie prírody na živú a neživú.

Význam neživej a živej prírody pre človeka, jej využitie.

Neživá príroda

Pôda - zem.

Horniny - kameň.

Drevo.

Živá príroda

Človek

Spoznávanie vlastného tela dotykom 12 a viacerých častí tela na sebe a na iných.

Ochrana zdravia pred chorobou a úrazom.

Živočíchy

Domáce zvieratá – poznať ďalšie druhy, význam, využitie.

Voľne žijúce zvieratá – význam, využitie.

Rastliny

Byliny a dreviny.

Význam bylín a drevín pre človeka a živočíchy, využitie.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznať základnú stavbu a funkciu ľudského organizmu,
- poznať a dodržiavať základné hygienické pravidlá,
- prehĺbiť poznatky o starostlivosti o zdravie,
- poznať niektoré rastliny a zvieratá miestnej oblasti.

OBSAH

Zo živej prírody

Človek

Človek ako súčasť živej prírody.

Spoločné a odlišné znaky človeka od ostatných živočíchov.

Hlavné vonkajšie časti ľudského tela a vnútorné ústroje, najznámejšie z nich v súvislosti s ich funkciou.

Určovanie jednotlivých častí tela a polohy vnútorných orgánov.

Hlavné hygienické zásady, predchádzanie chorobám.

Rastliny

Ihličnaté a listnaté stromy a kry.

Byliny - liečivé byliny.

Kvetiny.

Časti rastlinného tela: koreň, stonka, list, kvety, plod.

Ovocie, zelenina - zber úrody a jej spracovanie.

Živočíchy

Chov dobytka: krava, ovca, kôň, prasa a iné.

Chov hydiny: kura domáca, hus, kačica.

Starostlivosť o domáce zvieratá. Užitočnosť domácich zvierat pre človeka.

Ochrana živočíchov.

Voda a vzduch

Význam vody pre život rastlín, živočíchov a človeka.

Výskyt vody v prírode. Obeh vody v prírode.

Význam vzduchu pre život rastlín, živočíchov a človeka.

Ochrana ovzdušia pred znečisťovaním.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Získať základné poznatky o stavbe a činnosti jednotlivých sústav ľudského tela,
- vedieť ako predchádzať nákazlivým chorobám a ich prenosu,
- vytvoriť pozitívny vzťah k životnému prostrediu,
- poznať škodlivosť fajčenia, požívania alkoholu a iných toxických látok.

OBSAH

Človek ako súčasť živej prírody

Spoločné a odlišné znaky človeka od ostatných živočíchov.

Pôvod a vývoj človeka.

Oporná a pohybová sústava

Ludská kostra.

Význam telesnej aktivity pre vývin kostry a svalov.

Svalstvo a jeho činnosť.

Prvá pomoc pri zlomeninách.

Sústava krvného obehu

Krv, zloženie, význam krvi.

Darcovstvo krvi.

Srdce - stavba a činnosť.

Vplyv práce a športu na obehovú sústavu.

Nácvik prvej pomoci pri krvácaní a pri zastavení srdcovej činnosti - nepriama masáž srdca.

Nákazlivé choroby, imunita, význam očkovania. Ochrana pred nákazlivými chorobami.

Dýchacia sústava

Stavba a činnosť dýchacej sústavy.

Nácvik prvej pomoci pri zastavení dýchania.

Starostlivosť o čistotu ovzdušia.

Škodlivosť fajčenia, vdychovania pár organických rozpúšťadiel.

Tráviaca sústava

Stavba a činnosť tráviacej sústavy.

Premena látok a energie.

Zásady správnej výživy. Hygiena potravín.

Choroby tráviacej sústavy.

Vylučovacia sústava

Stavba a činnosť obličiek.

Močové cesty.

Choroby vylučovacej sústavy, prevencia.

Koža

Stavba a činnosť kože.

Deriváty kože - vlasy, nechty, zásady prvej pomoci pri poranení kože, význam telesnej hygieny pre zdravie.

Riadiace sústavy

Stavba a činnosť nervovej sústavy.

Zmyslové orgány.

Starostlivosť o zmyslové orgány.

Vplyv alkoholu a fajčenia na nervovú činnosť.

Zásady prvej pomoci pri úrazoch chrbtice.

Význam odpočinku, najmä spánku na nervovú sústavu.

Rozmnožovanie, vývoj jedinca

Pohlavné orgány - stavba a činnosť.

Oplodnenie. Vývin zárodku.

Pôrod - starostlivosť o novorodenca.

Faktory, ktoré môžu ovplyvniť vývoj plodu - fajčenie, alkohol, lieky, žiarenie.

Dospievanie. Prehľad hlavných období ľudského života.

Sexuálna výchova

Pohlavný život.

Antikonцепcia. Interrupcia a jej následky.

Promiskuita. AIDS a iné pohlavné choroby, prevencia.

Prenášači a pôvodcovia rozličných ochorení

Mucha domáca, voš detská, blcha ľudská, svrabovec kožný, šváb obyčajný, ploštica posteľná.
Ochrana pred nimi.

Účinky rastlín na ľudský organizmus

Liečivé rastliny - chránené rastliny v najbližšom okolí a ich využitie v ľudovom liečiteľstve, napr. lipový kvet, baza čierna, žihľava dvojdomá, rumanček kamilkový, repík lekárske.

Jedovaté a zdraviu škodlivé rastliny, napr. snežienka jarná, lykovec jedovatý, konvalinka voňavá, vranie oko, bolehlav škvrnitý.

PROCES

Učivo biológie v 8. ročníku je veľmi náročné, pretože žiak s AU alebo PVP s MP nie je schopný vo všeobecnosti nazerať na človeka ako na zložitú bytosť (psychická, duševná a fyzická stránka človeka).

Učiteľ sa musí v prvom rade usilovať o to, aby žiak nadobudol čo najviac poznatkov o sebe samom, a podľa toho určiť rozsah a hĺbku poskytovaných poznatkov.

9. ROČNÍK

9. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznávať prírodu v priamom kontakte,
- poznať dôležitosť ochrany prírody.

OBSAH

Poznávanie prírody

Pozorovanie zmien v prírode podľa ročných období.

Triedenie prírody na živú a neživú.

Význam neživej a živej prírody pre človeka, jej využitie.

Neživá príroda

Pôda.

Horniny.

Drevo.

Živá príroda

Človek

Spoznávanie vlastného tela dotykom 12 a viacerých častí tela, ich pomenovanie.

Ochrana zdravia pred chorobou a úrazom.

Živočíchy

Domáce zvieratá – poznať ďalšie druhy, význam, využitie,

Časti tela zvierat: hlava, trup, končatiny.

Voľne žijúce zvieratá – význam, využitie.

Rastliny

Byliny a dreviny,

Časti rastlinného tela: koreň, stonka, list, kvet, plod.

Význam rastlín pre človeka a živočíchy, ich využitie.

9. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Získať základné poznatky o stavbe a činnosti jednotlivých sústav ľudského tela,
- prehĺbiť základné poznatky o starostlivosti o zdravie, škodlivosti fajčenia, alkoholu a toxikománie,
- poznať niektoré rastliny a zvieratá miestnej oblasti.

OBSAH

Zo živej prírody

Človek

Človek ako súčasť živej prírody.

Spoločné a odlišné znaky človeka od ostatných živočíchov.

Meranie výšky a hmotnosti.

Oporná a pohybová sústava

Ľudská kostra.

Význam telesnej aktivity pre vývin kostry a svalov.

Sústava krvného obehu

Krv, význam krvi pre človeka.

Srdce – jeho činnosť.

Ochrana pred nákazlivými chorobami, význam očkovania.

Dýchacia sústava

Stavba a činnosť dýchacej sústavy.

Starostlivosť o čistotu ovzdušia.

Škodlivosť fajčenia.

Tráviaca sústava

Stavba a činnosť tráviacej sústavy.

Zásady správnej výživy.

Hygiena potravín.

Vylučovacia sústava

Stavba a činnosť obličiek, močové cesty.

Choroby vylučovacej sústavy, prevencia.

Koža

Funkcia kože.

Deriváty kože - vlasy, nechty.

Zásady prvej pomoci pri poranení kože.

Význam telesnej hygieny pre zdravie.

Rastliny

V lese

Lesné dreviny - ihličnaté, listnaté, stromy a kríky.

Byliny: papraď samčia, jahoda lesná, machy, lišajníky, liečivé byliny.

Huby: jedovaté: muchotrávka zelená, nejedlé: hriúb satanský, jedlé: hriúb dubový.

Význam lesov, ich ochrana.

V záhrade a sade

Záhrady a sady v rôznych ročných obdobiach.

Pestovanie rastlín a starostlivosť o ne v rôznych ročných obdobiach.

Zelenina, ovocné stromy, kry a byliny; okrasné stromy, kry a kvety.

Zber úrody a jej spracovanie.

Na poli

Hospodársky významné rastliny - obilniny, okopaniny, olejniny, krmoviny.

Na lúke

Trávy, ďatelina lúčna, lúčne kvety.

Liečivé rastliny.

Živočíchy

Tečúcich, stojatých a brehov vôd

Kapor obyčajný, korytnačka bahenná, pstruh potočný, štika obyčajná, ondatra pižmová, kačica divá, užovka obyčajná, skokan hnedý, komár piskľavý.

Chránené živočíchy

Rosnička zelená, bocian biely.

Lesné živočíchy

Srna hôrna, ropucha krátkonohá, ďateľ veľký, vretenica obyčajná.

Živočíchy žijúce na lúkach a pasienkoch

Ovca domáca, tur domáci, jašterica obyčajná, koník lúčny, lienka veľká, motýle, ovad hovädzí.

Živočíchy žijúce na poli

Zajac poľný, hraboš poľný, jarabica poľná, bažant obyčajný, škovránok poľný, svrček poľný.

Škodcovia

Pásavka zemiaková, krtonôžka obyčajná.

Živočíchy žijúce v záhrade a v sade

Krt obyčajný, jež bledý, hrdlička záhradná, drozd čierny, sýkorka veľká, vrabec domový, škorec obyčajný, mlynárik kapustový, chrúst obyčajný, obalovač jablčný, slimák záhradný, dážďovka obyčajná.

Opel'ovače

Včela medonosná, čmel' zemný.

Voda a vzduch

Voda – pitná, úžitková, rozdiel, využitie.

Význam vody pre život rastlín, živočíchov a človeka

Zdroje znečisťovania vôd.

Ochrana vôd, najmä zdrojov pitnej vody.

Význam vzduchu pre život rastlín, živočíchov a človeka.

Ochrana ovzdušia pred znečisťovaním.

9. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Oboznámiť žiakov so stavbou Zeme a života na nej,
- poznať najdôležitejšie horniny a nerasty nachádzajúce sa v najbližšom regióne školy a na Slovensku.

OBSAH

Živá a neživá príroda

Vzťahy medzi živou a neživou prírodou.

Vznik a vývoj Zeme

Názory na vznik Zeme.

Stavba Zeme.

Vznik a vývoj zemskej kôry.

Vznik a vývoj života na Zemi. Vývoj človeka.

Zloženie zemskej kôry

Nerasty. Horniny. Najdôležitejšie nerasty a horniny Slovenska a ich využitie.

Ťažba hornín a nerastov.

Zvetrávanie hornín a nerastov.

Pôda

Vznik pôdy.

Zloženie pôdy.

Pôdne typy.

Význam pôdy pre pestovanie rastlín.

Ochrana pôdy a jej význam pre človeka.

Zem - životné prostredie človeka

Znečisťovanie životného prostredia - ozónové diery, poruchy atómových elektrární, úniky ropy v moriach, škodlivé exhaláty v ovzduší, poľnohospodárska výroba.

Určiť znečisťovateľa prírody v najbližšom okolí.

Ochrana prírody

Národné parky, chránené krajinné oblasti, štátne prírodné rezervácie - v širšom regióne školy.

Technologické opatrenia - čističky vôd, zachytávanie exhalátov filtrami, biotechnológie.

Zákonná ochrana živej a neživej prírody.

PROCES

Vyučovanie biológie realizujeme v konkrétnych podmienkach prírodného prostredia, najmä prostredníctvom vychádzok, exkurzií zameraných na konkrétny cieľ.

Dôležité súčasťou výučby biológie sú aj pomôcky: encyklopédie, obrazy, preparácie zvierat, zbierky a krátke filmy – DVD, CD, internet a iné.

Konkrétne druhy rastlín, živočíchov a ich počet určuje vyučujúci podľa schopností žiaka s AU alebo PVP s MP a regiónu, v ktorom sa škola nachádza.

Vymenované druhy rastlín a živočíchov slúžia len ako príklad, poskytujú možnosť výberu.

VLASTIVEDA
PRE 4. AŽ 6. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vlastiveda je integrovaný vyučovací predmet v 4. až 6. ročníku pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) v rámci ktorého žiaci získavajú základné poznatky z oblasti prírodovedných a spoločenskovedných odborov.

Vlastiveda nadväzuje na poznatky o prírode a spoločnosti, ktoré žiaci získali vo vecnom učive v 1. až 3. ročníku. Utvára základy pre vyučovanie spoločensko-vedných a prírodovedných predmetov.

Cieľom vyučovacieho predmetu vlastiveda je vytvárať pozitívny vzťah žiakov k prostrediu v ktorom žijú. Viest' ich k úcte k dospelým, priateľskému vzťahu k spolužiakom. Vychováva ich k tvorbe ochrane životného prostredia.

Obsah vyučovacieho predmetu vlastiveda vychádza z miestneho prírodného prostredia a prežívanej sociálnej skutočnosti. Na základe pozorovania získajú žiaci základné poznatky o živej a neživej prírode z prostredia miestnej krajiny. Na základe poznania miestnej krajiny žiaci získavajú vedomosti a osvojujú si učivo o Slovenskej republike.

Neoddeliteľnou súčasťou vyučovania vlastivedy sú vychádzky, exkurzie, návštevy výstav a rôznych podujatí, pri ktorých žiaci pozorovaním získavajú konkrétne poznatky o predmetoch, javoch a živočíchoch v ich prirodzenom prostredí.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznať osobné údaje,
- orientovať sa v priestore,
- orientovať sa v čase,
- poznávať prírodu,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

Poznať svoje meno a priezvisko.

Rozlíšenie ľudí podľa pohlavia.

Orientácia v čase: ročné obdobia, názvy dní v týždni.

Orientácia v priestore: rozlišovanie prístupných a neprístupných priestorov, pohybovanie sa v priestore podľa pokynov, odkladanie predmetov v priestore.

Poznávanie najbližšieho okolia školy.

Spoznávanie vlastného tela dotykom šiestich pomenovaných časti svojho tela napodobňovaním.

Poznávanie prírody

Pozorovanie zmien v prírode podľa ročných období.

Domáce zvieratá.

Ďalšie voľne žijúce zvieratá: jež, liška.

Vtáky: lastovička.

Hmyz: včela, mucha.

Izbové a lúčne kvety.

Ihličnaté a listnaté stromy.

Orientácia v bežných životných situáciách

Verejná doprava – cestovanie v dopravnom prostriedku.

Telefonovanie – vedieť telefónne číslo domov.

Pošta: poslať pohľadnicu, list.

Samostatný prechod cez cestu.

Obchod – rozoznávanie obchodov podľa zamerania.

Jednoduchý nákup s pomocou.

Hodnota mincí.

Služby podľa zamerania: kaderníctvo, holičstvo a iné.

Objednanie jedla, pitia, napr. v cukrárni.

Spoločná návšteva zdravotného strediska, vedieť vyjadriť bolesť, zdravotný problém.

4. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznať najjednoduchšie pojmy týkajúce sa rôznych priestorov a vzťahov,
- vedieť sa orientovať v budove školy, na ceste z domu do školy,
- poznať charakteristické znaky ročných období,
- určovať čas a miesto,
- poznať príbuzenské vzťahy,
- poznať rastliny a zvieratá miestnej oblasti,
- chápať význam ochrany prírody,
- osvojiť si pravidlá správnej životosprávy,
- osvojiť si základné pravidlá kultúrneho slušného správania.

OBSAH

Trieda, škola a okolie školy

Upresňovanie pojmov: pomôcky, zariadenie triedy, šatne a iné.

Najbližšie okolie školy.

Orientácia v okolí školy.

Orientácia v čase a priestore

Porozumenie časovým údajom a vzťahom: včera, dnes, zajtra, dni v týždni.

Kalendár : dni, týždne, mesiace, dátum.

Určenie času podľa hodín.

Určenie miesta: nad, pod, pred, za, atď..

Príroda na jeseň

Charakteristické znaky prírody na jeseň, opis, pomenovanie týchto zmien.

Zber jesenného ovocia, zeleniny a poľnohospodárskych plodín.

Príroda v zime

Pozorovanie počasia a zmien v prírode: teplota, mráz, sneh, ľad, zima, listnaté/ihličnaté stromy.

Voľne žijúce zvieratá v zime, starostlivosť o zvieratá v zime. zimný spánok niektorých zvierat,

Zimné hry v prírode - bezpečnosť pri hrách na snehu/ľade.

Príroda na jar

Pozorovanie zmien počasia na jar.

Jarné práce na poli a v záhrade.

Pozorovanie zmien rastlín v tomto ročnom období: stromy, kry, kvety (lipa, ovocné stromy, šípka, snežienka a iné).

Zmeny v živočíšnej ríši na jar: vtáky, zvieratá a ich mláďatá. Prebúdzanie zvierat po zimnom spánku.

Príroda v lete

Pozorovanie zmien v prírode v lete.

Práce na poli: žatva, zber obilia.

Kosenie trávy, sušenie, zber sena.

Zber lesných plodov – zameranie sa na miestne podmienky.

Jedlé a jedovaté huby.

Správanie sa v prírode – nebezpečenstvo požiarov, hluk, odpadky, ochrana prírody.

Starostlivosť o zdravie

Prehĺbenie poznatkov o ľudskom tele, naše zmysly a ich ochrana.

Utvrdenie základných hygienických návykov.

Zdravie a choroba, zdravá výživa.

Návšteva u lekára, poznanie pojmov: lekár, zdravotná sestra, zdravotné stredisko, správanie sa u lekára.

Lekáreň, lieky, zaobchádzanie s liekmi,

Starostlivosť o zdravie podľa jednotlivých ročných období, prispôsobenie odevu a obuvi.

Rodina, obec

Orientácia v príbuzenských vzťahoch: mama, otec, syn, dcéra, brat, sestra, úloha rodiny.

Príbuzný – známy.

Vzťahy medzi členmi rodiny.

Platidlá a manipulácia s nimi (1 €, 2 € a iné).

Jednoduchý nákup, správanie sa v obchode.

Adresa bydliska žiaka.

Názov obce, poznávanie okolia obce, vychádzky.

4. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Orientácia v školskej budove,
- upevňovanie návykov pri príprave na vyučovanie,
- orientácia v príbuzenských vzťahoch v rodine,
- orientácia v príbuzenských vzťahoch v najbližšom príbuzenstve,
- orientácia vo veku osôb,
- poznať osobné údaje,
- poznať charakteristické prejavy počasia štyroch ročných období,

- poznať význam zeleniny a ovocia pre zdravie,
- poznať jesenné kvety,
- vedieť najdôležitejšie údaje o obci v ktorej žiak žije.

OBSAH

Škola a život v škole

Správanie a povinnosti žiaka v škole.

Školský poriadok.

Vnútorň poriadok školy.

Moja trieda.

Príprava na vyučovanie.

Osobné údaje

Dátum narodenia, menín.

Rodina

Príbuzenské vzťahy: rodičia, deti, súrodenci.

Príbuzenské vzťahy: starí rodičia, vnuk, vnučka, teta, strýc, bratanec, sesternica.

Príbuzný – známy.

Pojmy: starý – mladý, starší – mladší.

Povinnosti členov rodiny: práce v domácnosti, kto ich vykonáva.

Príroda na jeseň

Kalendár prírody.

Druhy zeleniny, využitie, zber, uskladnenie.

Druhy ovocia, využitie, zber, uskladnenie.

Najznámejšie jesenné kvety.

Jesenné práce v záhrade.

Jesenné práce na poli.

Zber poľnohospodárskych plodín – zemiakov, cukrovej i kŕmnej repy, kukurice.

Spôsoby zberu plodín.

Domov, obec

Sídlo školy, bydliska, názov, poloha v krajine.

Vodné toky, mosty, umelé nádrže v obci.

Najbližšie obce a mestá, dopravné spojenia medzi nimi a miestnou obcou.

Cestovanie: vedieť si kúpiť lístok na vlak, autobus.

Ochrana životného prostredia.

Činnosť a význam zdravotníckeho zariadenia, lekárne, pošty, policajnej stanice, hasičského útvaru.

Základné pravidlá pre chodcov.

Základné dopravné značky pre chodcov a cyklistov.

Pravidlá riadenia križovatky a ich praktické dodržiavanie.

Bezpečné správanie sa chodca v cestnej premávke.

Služby obyvateľstvu, zásobovanie v obci, obchodná sieť,

Významné objekty, inštitúcie, podniky, pamätihodnosti v obci.

Príroda v zime

Charakteristické prejavy počasia a prírody v zime.

Rastliny v zime, poznať aspoň 2 izbové rastliny a vedieť ich ošetrovať.

Listnaté a ihličnaté stromy v zime.

Voľne žijúce zvieratá v zime.

Zimný spánok, starostlivosť o vtáky a lesné zvieratá.

Zimné športy, bezpečnosť pri zimných športoch.

Orientácia v čase

Kalendárny rok, školský rok – vedieť kedy začínajú.

Názvy dní v týždni, názvy mesiacov, názvy ročných období.

Časti dňa, činnosť detí v jednotlivých častiach dňa.

Celé hodiny a polhodiny- ukázať na hodinách.

Príroda a činnosť človeka

Živá a neživá príroda.

Prírodniny.

Rastliny,

Živočíchy.

Človek, vplyv človeka na prírodu.

Živá príroda

Človek

Hlavné vonkajšie časti tela, tváre – určiť a pomenovať.

Najdôležitejšie vnútorné orgány: mozog, srdce, pľúca, žalúdok.

Starostlivosť o zdravie, hygiena, správny režim dňa.

Ochrana pred úrazmi a iným poškodením – chemické látky, fajčenie, alkohol, zlé životné prostredie.

Zvieratá

Hlavné časti tela.

Hmyz, ryby, vtáky, cicavce: končatiny, krídla.

Životné prejavy zvierat: pohyb, prijímanie potravy, starostlivosť o potomstvo, vzťah človeka k zvieratám.

Rastliny

Byliny, dreviny.

Časti tela rastlín: koreň, stonka, list, kvet, plod.

Význam zelených rastlín.

Príroda na jar

Charakteristické prejavy počasia a prírody na jar.

Návrat vtákov, hniezdenie.

Jarné práce na poli, v záhrade a sade.

Ochrancovia ovocných sadov a záhrad: včely, osy, vtáky.

Škodcovia ovocných sadov a záhrad: chrústy, húsenice

Jarné kvety podľa miestnych podmienok.

Príroda v lete

Charakteristické prejavy počasia a prírody v lete.

Druhy obilia, význam obilia, žatva.

Lesné plody, ich zber a úžitok pre človeka.

Záhradné a lúčne kvety – podľa miestnych podmienok.

Ochrana prírody, chránené oblasti, ich význam.

Zásady bezpečnosti pri pobyte v lese, pri vode.

5. ROČNÍK

5. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznať osobné údaje blízkych ľudí,
- orientovať sa v priestore,
- orientovať sa v čase,
- poznať niektoré rastliny miestnej oblasti,
- poznať niektoré zvieratá miestnej oblasti,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

Mená príbuzných.

Rozlíšenie ľudí podľa pohlavia: muž/žena, chlapec/dievča.

Rozlíšenie ľudí podľa veku: dieťa, dospelý, starý, mladý.

Orientácia v čase: ročné obdobia, ich názvy, poznanie názvov dní v týždni.

Orientácia v priestore: rozlišovanie prístupných a neprístupných priestorov, pohybovanie sa v priestore podľa pokynov, odkladanie predmetov v priestore.

Spoznávanie najbližšieho okolia školy.

Spoznávanie vlastného tela: ukázanie šiestich pomenovaných častí svojho tela na iných.

Poznávanie prírody

Zmeny v prírode podľa ročných období.

Zmeny počasia podľa ročných období.

Ďalšie domáce zvieratá.

Ďalšie voľne žijúce zvieratá.

Niektoré voľne žijúce vtáky.

Izbové a lúčne kvety.

Rozoznávanie ihličnatých a listnatých stromov.

Orientácia v bežných životných situáciách

Verejná doprava, cestovanie v dopravnom prostriedku, kúpa cestovného lístka.

Telefonovanie: samostatne vytočiť telefónne číslo.

Pošta: poslať pohľadnicu, list s pomocou.

Obchod: zvládnuť jednoduchý nákup s pomocou, platenie nákupu s pomocou, vedieť určiť hodnotu platidla.

Využitie služieb s pomocou: holičstvo, kaderníctvo.

Objednať jedlo a pitie s pomocou, podľa rady personálu.

Oboznámenie sa s ubytovacími zariadeniami: hotel, chata a iné.

Vedieť vyjadriť, opísať bolesť, zdravotný problém, vedieť si odmerať telesnú teplotu.

Spoločná návšteva zdravotného strediska.

Spoločná návšteva lekárne.

5. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Orientovať sa v okolí školy,
- poznať charakteristické znaky ročných období,
- určovať čas a miesto,
- poznať príbuzenské vzťahy,
- poznať rastliny a zvieratá miestnej oblasti,
- chápať význam aktívnej ochrany prírody,
- prehľbovať poznatky o ľudskom tele,
- osvojiť si pravidlá správnej životosprávy,
- osvojiť si základné pravidlá kultúrneho správania.

OBSAH

Škola a okolie školy

Poznávanie okolia školy: významné stavby, závody, verejné budovy.

Orientácia v okolí školy.

Orientácia v čase a priestore

Porozumenie časovým údajom a vzťahom: včera, dnes, zajtra, dni v týždni.

Kalendár: dni, týždne, mesiace, dátum.

Určenie času podľa hodín.

Určenie miesta: nad, pod, pred, za, vedľa, atď.

Príroda

Na jeseň

Charakteristické znaky prírody na jeseň – zmeny počasia.

Odlietanie vtákov.

Zber jesenného ovocia, zeleniny a poľnohospodárskych plodín, ich, využite.

V zime

Pozorovanie počasia – sneh, ľad, zima, mráz.

Listnaté a ihličnaté stromy.

Starostlivosť o zvieratá v zime.

Voľne žijúce zvieratá v zime.

Zimný spánok niektorých zvierat.

Bezpečnosť pri hrách na snehu.

Na jar

Pozorovanie zmien počasia na jar.

Charakteristické prejavy počasia na jar.

Jarné práce – na poli, v záhrade.

Pozorovanie zmien rastlín v tomto ročnom období – stromy, kry, kvety.

Časti rastlinného tela: koreň, stonka, list, kvety, plod.

Poznávanie rastlín, napr. breza, ovocné stromy, šípka, zlatý dážď, atď..

Pozorovanie zmien v živočíšnej ríši – vtáky, zvieratá a ich mláďatá.

V lete

Pozorovanie zmien v prírode v lete.

Typické letné práce na poli – žatva, kosenie trávy, sušenie, zber sena.

Zber lesných plodov – zameranie sa na miestne podmienky.

Jedlé a jedovaté huby.

Ochrana prírody. Správanie sa v prírode – hluk, odpadky. Nebezpečenstvo požiarov.

Starostlivosť o zdravie

Prehĺbenie poznatkov o ľudskom tele.

Zmyslové ústroje, starostlivosť o ne.

Utvrdenie základných hygienických návykov.

Zdravie a choroba.

Zdravá výživa.

Lekár, zdravotná sestra, zdravotné stredisko, správanie sa u lekára.

Lekáreň, lieky, zaobchádzanie s liekmi.

Starostlivosť o zdravie podľa jednotlivých ročných období – odev, obuv.

Rodina, obec

Orientácia v príbuzenských vzťahoch: stará mama, starý otec, vnučka, vnuk, teta, strýko, bratranec, sesternica.

Príbuzný – známy.

Vek osôb v príbuzenstve – starý, mladý, starší, mladší.

Poznávanie ďalších platidiel a manipulácia s nimi – 20 Sk.

Správanie sa v obchode pri nákupe.

Návšteva obchodného centra, strediska.

Názov obce, ulice školy, bydliska, atď..

Poznávanie okolia obce, vychádzky.

Pozorovanie krajiny v okolí obce.

5. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Orientovať sa v príbuzenských vzťahoch v rodine,
- orientovať sa v príbuzenských vzťahoch v najbližšom príbuzenstve,
- orientácia vo veku osôb,
- starostlivosť o domácnosť,

- orientácia na mape v miestnej krajine,
- vedieť najdôležitejšie údaje o obci v ktorej žiak žije,
- oboznámiť žiakov sa so životom ľudí v dávnej minulosti,
- získať základné poznatky o živej a neživej prírode.

OBSAH

Život v rodine

Vzťahy v rodine.

Deľba práce.

Rodičia a deti.

Úcta k starobe.

Povinnosti a práva členov rodiny.

Rodisko a bydlisko.

Vybavenie domácnosti: jednoduché stroje a prístroje v domácnosti, používanie výtahu, plynového variča, telefónu, elektrických spotrebičov.

Bezpečnosť v domácnosti: možnosti vzniku a šírenia požiaru, predchádzanie požiaru, nebezpečenstvo požiaru v byte, v budove, privolanie požiarnikov.

Orientácia na mape a v miestnej krajine

Orientácia v obci – ulice, ich názvy, križovatky, význam orientačných tabúl.

Dopravné značky, správanie sa chodcov, automobilistov, cyklistov na ceste, spôsoby riadenia križovatky, pravidlá cestnej premávky pre cyklistov.

Poznávanie miestnej obce a okolitej krajiny, dominantné prvky obce, krajiny, pamätihodnosti, významné objekty, inštitúcie a zariadenia - obchod, služby, správne inštitúcie zdravotníckeho zariadenia, stanica polície, požiarny útvar, kultúrne a športové zariadenia.

Charakteristika miestnej krajiny na základe pozorovania.

Jednoduchý opis krajiny: nížina, vrchovina, pohorie.

Krajina: mestská, vidiecka, zalesnená, nezalesnená, poľnohospodárska, priemyselná.

Chránené krajinné oblasti najbližšieho regiónu.

Najvýznamnejšie priemyselné a poľnohospodárske závody v okolí obce.

Dopravné spojenie: cesty, železnice, vodné cesty, letiská.

Mapa: farby na mape, značky, turistická mapa, automapa, orientácia na mape miestnej krajiny.

Určovanie hlavných svetových strán podľa slnka.

Mapa SR, poloha, hlavné mesto – Bratislava, susedné štáty.

Hranice štátu, hraničné priechody, colnice, pohraničná stráž,

Naše mesto, obec na mape, poloha, poloha vzhľadom k hlavnému mestu.

Život ľudí v dávnej minulosti

Život ľudí v najstaršej minulosti, spôsob ich života: zberači a lovci, lovci mamutov, prví roľníci.

Živá príroda

Hlavné znaky života.

Rozdelenie živej prírody: živočíchy a rastliny.

Živočíchy

Cicavce – životné prostredie cicavcov, charakteristické znaky; hlavní predstavitelia: mačka, tur, ostatní predstavitelia: pes, myš, srna, význam a ochrana cicavcov.

Vtáky – životné prostredie vtákov, charakteristické znaky; hlavní predstaviteľ: holub, ostatní predstavitelia: hus, kura, lastovička, sova, význam a ochrana vtákov.

Plazy – životné prostredie plazov, charakteristické znaky; hlavní predstavitelia: jašterica, vretenica, ostatní predstavitelia: užovka, význam a ochrana plazov.

Obojživelníky – životné prostredie obojživelníkov, charakteristické znaky; hlavní predstavitelia: žaba, skokan zelený, ostatní predstavitelia: ropucha, rosnička, význam a ochrana obojživelníkov.

Ryby – životné prostredie rýb, charakteristické znaky; hlavní predstaviteľ: kapor, ostatní predstavitelia: štika, sardinka, význam a ochrana rýb.

Rastliny

Spoločné znaky rastlín a živočíchov.

Charakteristické znaky rastlín.

Rozdelenie rastlín – dreviny, byliny,

Dreviny: strom, ker; ihličnaté stromy – smrek; listnaté stromy – dub, čerešňa; ker – ríbezľa.

Byliny: púpava, pšenica, zemiak, pelargónia.

Význam a ochrana rastlín.

Neživá príroda

Neživá príroda je všetko okolo nás, čo nebolo vytvorené ľudskou rukou. Sú to všetky neživé organizmy. Živá príroda závisí od neživej prírody

Neživú prírodu tvorí - slnečné žiarenie (tepelné a svetelné), vzduch, voda, minerály, horniny a pôda.

Slnečné žiarenie

Bez Slnka by nebol na zemi žiadny život.

Slnko dáva svetlo a teplo, ktoré je nevyhnutné na priebeh fotosyntézy.

Je stredom slnečnej sústavy, obieha ho 8 planét

Vzduch

Význam vzduchu pre život, prúdenie vzduchu, znečisťovanie vzduchu.

Voda

V prírode a v živote človeka – kolobeh vody v prírode, povrchová a spodná voda, ochrana vôd, úprava vody a jej čistenie, minerálna voda a kúpele.

Pôda

Význam pôdy, typy pôd, starostlivosť o pôdu: kyprenie, hnojenie, zavlažovanie, odvodňovanie, vplyv vonkajších činiteľov na pôdu, ochrana pôd.

PROCES

Žiaci s AU alebo PVP s MP sa musia v prostredí v ktorom žijú cítiť bezpečne, musia vedieť kde má čo svoje miesto, musia vedieť kde a s čím môžu počítať.

Pochopenie rodinných vzťahov môže byť pre žiaka problematické. Najzákladnejšie rodinné vzťahy – rodičia, súrodenci, starí rodičia poznajú, pretože ich bezprostredne prežívajú v každodennom živote. Niektoré z nich vedia aj bez pomoci vymenovať. Širšie rodinné vzťahy si osvojujú len veľmi ťažko, niekedy ich nezvládnu vôbec. Dôležité je spolupráca pedagóga s rodinou (napr. album s fotkami).

Väčšina žiakov s AU alebo PVP s MP si neuvedomuje vlastné telo. Dokážu sa však mechanicky naučiť kritéria telesného zdravia, a na základe pravidiel ich aj dodržiavať. Pedagóg sa musí usilovať, aby žiak nadobudol čo najviac poznatkov o sebe samom, o ochrane svojho zdravia a zdravom životnom štýle primerane postihnutiu žiaka.

Vychádzky a exkurzie umožnia žiakom priamo pozorovať dianie v prírode, orientovať sa v okolí, spoznávať rôzne činnosti dospelých, atď.

Sviatky, pamätné dni a významné udalosti žiakom pripomíname priebežne.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznať osobné údaje blízkych ľudí,
- orientovať sa v priestore,
- orientovať sa v čase,
- poznávať prírodu v priamom kontakte,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

Mená blízkych ľudí.

Rozoznávanie ľudí podľa veku: dieťa, dospelý, starý, mladý.

Orientácia v čase: vymenovať ročné obdobia, dni v týždni.

Orientácia v priestore – rozlišovanie prístupných a neprístupných priestorov, pohybovanie sa v priestore podľa pokynov, odkladanie predmetov v priestore.

Poznávanie najbližšieho okolia školy.

Spoznávanie vlastného tela – pomenovanie šiestich častí tela na sebe a na iných.

Poznávanie prírody

Pozorovanie zmien v prírode podľa ročných období – zvieratá, rastliny, počasie.

Ďalšie domáce zvieratá.

Ďalšie voľne žijúce zvieratá.

Poznať niektoré vtáky vyskytujúce sa v regióne.

Izbové a lúčne kvety – rozlíšenie.

Rozoznávanie ihličnatých a listnatých stromov.

Orientácia v bežných životných situáciách

Verejná doprava – cestovanie v dopravnom prostriedku.

Zvládnutie telefonovania s pomocou, napr. z telefónnej búdky, z mobilu.

Pošta – poslať pohľadnicu, list.

Nácvik samostatného prechodu cez cestu.

Obchod – zvládnuť jednoduchý nákup s pomocou, platenie nákupu s pomocou, vedieť určiť hodnotu platidla.

Využitie služieb s pomocou podľa možností regiónu.

Objednať jedlo a pitie s pomocou, podľa rady personálu.

Oboznámenie sa s ubytovacími zariadeniami podľa možností regiónu.

Vedieť vyjadriť, opísať bolesť, zdravotný problém, vedieť odmerať telesnú teplotu.

Spoločná návšteva lekárne, vyzdvihnutie liekov na lekársky predpis s pomocou.

6. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Orientovať sa v širšom okolí školy,
- poznať charakteristické znaky ročných období,
- poznať príbuzenské vzťahy, vzťahy medzi členmi rodiny,
- poznať rastliny a zvieratá miestnej oblasti,
- chápať význam aktívnej ochrany prírody,
- pochopiť užitočnosť rastlín pre človeka a ostatné živočíchy,
- osvojiť si pravidlá správnej životosprávy,
- osvojiť si základné pravidlá kultúrneho správania.

OBSAH

Škola a okolie školy

Poznávanie okolia školy – návšteva dôležitej budovy, stavby.

Orientácia v okolí školy.

Orientácia v čase a priestore

Kalendár: dni, týždne, mesiace, dátum,

Určenie času podľa hodín.

Určenie miesta: vedľa, popri, okolo, všade a iné.

Príroda

Na jeseň

Charakteristické znaky prírody na jeseň – zmeny počasia.

Odlietanie vtákov na jeseň.

Zber ovocia, zeleniny a poľnohospodárskych plodín.

Uskladnenie a využitie ovocia a zeleniny.

V zime

Pozorovanie počasia – sneh, ľad, zima, mráz.

Listnaté a ihličnaté stromy.

Starostlivosť o voľne žijúce zvieratá v zime.

Zimný spánok niektorých zvierat.

Bezpečnosť pri hrách na snehu.

Na jar

Pozorovanie zmien počasia na jar, charakteristické prejavy počasia.

Jarné práce – na poli, v záhrade.

Pozorovanie zmien rastlín v tomto ročnom období – stromy, kry, kvety.

Časti rastlinného tela – koreň, stonka, list, kvety, plod.

Znaky života rastlín – svetlo, teplo, voda, vzduch.

Poznávanie ďalších rastlín miestnej oblasti, ovocné stromy, kry, kvety.

Pozorovanie zmien v živočíšnej ríši – vtáky, zvieratá a ich mláďatá.

V lete

Pozorovanie zmien v prírode v lete.

Typické letné práce na poli - žatva, zber obilia.

Kosenie trávy, sušenie, zber sena.

Zber lesných plodov – zameranie sa na miestne podmienky, ich využitie.

jedlé a jedovaté huby - stavba tela húb.

Bezpečné správanie sa v prírode – nebezpečenstvo požiarov, hluk, odpadky.

Ochrana prírody.

Starostlivosť o zdravie

Prehľadnie poznatkov o ľudskom tele.

Základné hygienické návyky - význam osobnej hygieny a čistoty prostredia pre zdravie,

Zmyslové ústroje a ich ochrana.

Zdravie a choroba: zdravá výživa a jej význam pre zdravie.

Oboznámenie s prácou lekárov a zdravotných sestier v zdravotnom stredisku, vedieť, ako sa správať u lekára, spoločná návšteva zdravotného strediska.

Poznanie pojmov: liek, lekársky predpis, , bolesť, choroba, odmeranie teploty pri chorobe.

Spoločná návšteva lekárne.

Obliekanie sa podľa ročného obdobia.

Rodina, obec

Orientácia v príbuzenských vzťahoch.

Chápanie úlohy rodiny, vzťahy medzi členmi rodiny, úcta k starším.

Vek osôb v príbuzenstve – starý, mladý, starší, mladší,

Návšteva obchodného centra, strediska, správanie sa v obchode pri nákupe, poznávanie ďalších platidiel a manipulácia s nimi.

Poznávanie okolia obce, pozorovanie krajiny.

Vychádzky a exkurzie podľa možností jednotlivých regiónov.

Oboznamovanie sa s rôznymi druhmi práce: v poľnohospodárstve, v továrni, v obchode, na pošte, v službách, v doprave, v zdravotníctve.

6. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Oboznámiť sa so začiatkom národných dejín,
- poznávať miestnu krajinu,
- poznávať svoju vlasť,
- pracovať s mapou,
- rozširovať poznatky o živej a neživej prírode.

OBSAH

Začiatky našich národných dejín

Slovania

Príchod Slovanov na naše územie a spôsob ich života.

Samova ríša a Avari. Prvý pokus o vytvorenie štátu.

Začiatky slovenských dejín

Formovanie štátu – Pribína, Mojmir, Rastislav.

Veľká Morava – prvý štát západných Slovanov.

Význam príchodu Cyrila a Metoda a ich prínos pre rozvoj našej vzdelanosti a kultúry.
Rozkvet a pád Veľkej Moravy.

Slovensko v Uhorskom štáte

Slovensko – súčasťou Uhorského štátu, Štefan I.

Stredoveké mestá na Slovensku - vznik a rozvoj miest.

Vpády Tatarov.

Slovensko (14. – 15. st.) – hospodársky najrozvinutejšia časť uhorského štátu., vznik miest a rozvoj remesiel, zakladanie cechov.

Život šľachty a poddaných (sedliacke vzbury).

Matúš Čák Trenčiansky.

Uhorský kráľ Matej Korvín a rozvoj vzdelanosti. Academia Istropolitana.

Kultúrne pamiatky na Slovensku, najmä vo vlastnom regióne.

Zem a jej zobrazenie

Glóbus, mapa sveta.

Orientácia na mape.

Slovenská republika

Štátne symboly: zástava, znak, hymna, pečať, ich používanie.

Bratislava – hlavné mesto Slovenskej republiky, sídlo republikových orgánov a inštitúcií.

Historické a kultúrne pamiatky v Bratislave.

Priemysel a doprava Bratislavy.

Slovensko (západné, stredné, východné). Podnebie. Povrch – pohoria, nížiny. Vodstvo. Poľnohospodárstvo. Priemysel. Významné mestá jednotlivých regiónov. Rekreačné oblasti, kúpele, chránené prírodné oblasti.

Živá príroda

Človek a starostlivosť o jeho zdravie. Stavba ľudského tela.

Vývojové etapy v živote človeka: detstvo, dospievanie, mladosť, dospelosť, staroba.

Zdravie a choroba, infekčné choroby. Základné hygienické pravidlá. Zásady správnej výživy. Prvá pomoc pri úrazoch a zlomeninách.

Neživá príroda

Uhlie, ropa, zemný plyn, kamenná soľ, železná ruda.

Piesok, žula, hlina, vápenec – stavebný materiál.

Výroba malty – laboratórna práca.

Poznávanie látok

Veci a látky. Zmeny látok: hrdza, topenie a tuhnutie, rozpustnosť. Spoločné a odlišné vlastnosti látok. Cukor, soľ. Vlastnosti týchto látok.

Porovnávanie a meranie

Dĺžka – jednotky dĺžky: km, m, mm.

Hmotnosť - jednotky hmotnosti: kg, g. Praktické váženie.

Objem – jednotky objemu: liter, deciliter. Praktické meranie.

Teplota – jednotka teploty - °C, bod varu, bod mrazu. Praktické meranie.

Čas – pohyby Zeme a s nimi súvisiace javy. Dĺžka dňa a noci, striedanie ročných období. Mesiac, týždeň, deň, hodina, polhodina, štvrt'hodina, minúta.

Elektrická energia

Elektrárne. Využitie elektrickej energie v priemysle, poľnohospodárstve, doprave, v domácnosti.

Elektrospotrebiče, k čomu slúžia, ako sa s nimi zaobchádza. Bezpečnosť pri ich používaní. Šetrenie elektrickou energiou. Možnosti vzniku požiaru. Predchádzanie požiaru v byte, budove, privolanie požiarnikov.

PROCES

Žiaci s AU alebo PVP s MP sa musia vo svojom bezprostrednom prostredí cítiť bezpečne, musia vedieť kde má čo svoje miesto, musia vedieť kde a s čím môžu počítať. To, čo môžu urobiť pre svoje bezprostredné okolie, triedu a spolužiakov im musíme povedať, dať im primerané úlohy, ktoré si s vedomím povinnosti aj zstanú. Musíme im dať na vedomie, že tie činnosti, ktoré vykonali sú dôležité a všetci sa tešia, že ich urobili.

Pochopenie rodinných vzťahov môže byť pre žiaka s AU alebo PVP s MP problematické. Najzákladnejšie rodinné vzťahy – rodičia, súrodenci, starí rodičia poznajú, pretože ich bezprostredne prežívajú v každodennom živote. Niektoré z nich vedia aj bez pomoci vymenovať. Širšie rodinné vzťahy nechápu vôbec, alebo len veľmi ťažko. Pomocou by mohlo byť vyhotovenie albumu s fotkami, ktoré si môžu často prezerať, rozprávať o nich, odpovedať na otázky.

Väčšina žiakov s AU alebo PVP s MP si neuvedomuje vlastné telo, nevšímajú si napr. rozmery svojho tela. Avšak kritéria telesného zdravia sa vedia mechanicky naučiť, na základe pravidiel ich aj dodržiavať. Pedagóg sa musí usilovať, aby žiak nadobudol čo najviac poznatkov o sebe samom, o ochrane svojho zdravia.

Sviatky, pamätné dni a významné udalosti žiakom pripomínať priebežne.

Dôležité vo vyučovacom procese vlastivedy sú vychádzky a exkurzie, ktoré umožnia žiakom priamo pozorovať napr. dianie v prírode, orientovať sa v okolí, spoznávať rôzne činnosti dospelých atď.

DEJEPIS
PRE 7. AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Dejepis pre 7. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) nadväzuje na poznatky o spoločnosti, ktoré žiaci získali vo vyučovacom predmete vlastiveda v 4. až 6. ročníku.

Hlavnou úlohou dejepisu je vytvoriť u žiakov AU alebo PVP s MP elementárne historické predstavy, predovšetkým na základe obrazového vnímania.

Cieľom vyučovacieho predmetu dejepis je, aby žiaci podľa svojich schopností a možností získali „historické“ skúsenosti a poznatky z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy.

Žiakov vedieme k tomu, aby mali v úcte svoj vlastný národ, úctu k iným národom a etnikám, rešpektovali historické, kultúrne a iné odlišnosti ľudí a spoločností.

7. ROČNÍK

7. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vytvárať u žiakov elementárne historické predstavy na základe obrazového vnímania,
- rozlišovať minulosť a prítomnosť,
- priblížiť život ľudí v dávnej minulosti.

OBSAH

Od blízkeho k vzdialenému

Priestor a čas

Prírodný a historický čas, meniny, narodeniny, sviatky.

Fotografie – obrazová spomienka, rodinný album.

Pamiatky v priestore a čase

Pomník, pamätník – poznajú historickú osobnosť, ktorú pripomína pomník, pamätník, v mieste kde žiaci žijú. Návšteva miestneho cintorína, parku.

Legends, mýty, povesti, náboženstvo

Povesti z minulosti svojho regiónu.

Návšteva sakrálnych objektov v obci, príbehy svätých.

Od lovca k roľníkovi a remeselníkovi

Spôsob života a obživy pravekých zberačov, lovcov, roľníkov.

Pracovné nástroje, odev, zbrane pravekých ľudí.

7. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Vytvárať u žiakov elementárne historické predstavy na základe obrazového vnímania,
- rozlišovať minulosť a prítomnosť,
- priblížiť život ľudí v dávnej minulosti.

OBSAH

Od blízkeho k vzdialenému

Priestor a čas

Prírodný a historický čas.

Meniny, narodeniny, letopočet, sviatky.

Fotografie – obrazová spomienka, rodinný album.

„Rodostrom“ najbližšej rodiny.

Pamiatky v priestore a čase

Pomník, pamätník – poznajú historickú udalosť, osobnosť, ktorú pripomína pomník, pamätník, pamätná tabuľa v mieste kde žiaci žijú. Návšteva miestneho cintorína.

Legends, mýty, povesti, náboženstvo

Povesti, legendy a príbehy z minulosti svojho regiónu.

Návšteva sakrálnych objektov v obci, príbehy svätých.

Od lovca k roľníkovi a remeselníkovi

Spôsob života a obživy pravekých zberačov, lovcov, roľníkov.
Pracovné nástroje, odev, zbrane pravekých ľudí.

7. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Vytváranie elementárnych historických predstáv žiakov na základe obrazového vnímania,
- oboznámiť žiakov s najdôležitejšími obdobiami našich národných dejín,
- zameranie sa na najzákladnejšiu orientáciu v slovenských dejinách.

OBSAH

Na počiatku novoveku

Objavné plavby - zámorské objavy a ich vplyv na rozvoj hospodárstva.
Objavenie Ameriky (1492) - Krištof Kolumbus.

Slovensko v novoveku

Život šľachty a poddaných v 16. storočí.

Turecké nájazdy do Uhorska.

Bratislava – hlavné mesto Uhorska.

Bitka pri Moháči (1526) a jej dôsledky.

Roľnícke a banícke povstania v Uhorsku.

Vznik habsburskej monarchie.

Renesancia. Pamiatky na Slovensku z tohto obdobia, najmä vo vlastnom regióne.

Vek osvietenstva a Slovensko

Slovensko po tureckých vojnách – hospodárska a sociálna situácia.

J. Jánošík – symbol boja za slobodu a spravodlivosť.

Barok – pamiatky na Slovensku, so zameraním na vlastný región.

Mária Terézia – reformy. Jozef II. – zrušenie nevoľníctva, tolerančný patent.

Slovenské národné obrozenie

Postavenie Slovákov v Uhorsku.

Uzákonenie (kodifikácia) spisovného slovenského jazyka - A. Bernolák, L. Štúr.

Rozvoj školstva a kultúry na Slovensku.

Revolučný rok 1848 – slovenské povstanie, žiadosti slovenského národa.

Memorandum slovenského národa (1861).

Matica slovenská (1863).

Založenie slovenských gymnázií.

Vznik Rakúsko–Uhorska.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vytvárať u žiakov elementárne historické predstavy na základe obrazového vnímania,
- rozlišovať minulosť a prítomnosť,
- priblížiť život ľudí v dávnej minulosti.

OBSAH

Od blízkeho k vzdialenému

Priestor a čas

Prírodný a historický čas.

Meniny, narodeniny, letopočet, sviatky.

Fotografie – obrazová spomienka, rodinný album.

„Rodostrom“ najbližšej rodiny.

Pamiatky v priestore a čase

Pomník, pamätník – žiaci poznajú historickú udalosť, osobnosť, ktorú pripomína navštívený pomník, pamätník, pamätnú tabuľu v mieste kde žiaci žijú.

Návšteva miestneho cintorína.

Legends, mýty, povesti, náboženstvo

Povesti, legendy a príbehy z minulosti svojho regiónu.

Návšteva sakrálnych objektov v mieste bydliska.

Príbehy svätých spätých s regiónom.

Od lovca k roľníkovi a remeselníkovi

Spôsob života a obživy pravekých zberačov, lovcov, roľníkov.

Pracovné nástroje, odev, zbrane pravekých ľudí.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Vytvárať u žiakov elementárne historické predstavy na základe obrazového vnímania,
- rozlišovať minulosť a prítomnosť,
- priblížiť život ľudí v dávnej minulosti.

OBSAH

Od blízkeho k vzdialenému

Priestor a čas

Prírodný a historický čas.

Meniny, narodeniny, letopočet, sviatky.

Fotografie – obrazová spomienka, rodinný album.
„Rodostrom“ najbližšej rodiny.

Pamiatky v priestore a čase

Pomník, pamätník – žiaci poznajú historickú udalosť, osobnosť, ktorú pripomína pomník, pamätník, pamätná tabuľa v mieste kde žijú.
Návšteva múzea.

Minulosť našej školy

Školská kronika.

Legends, mýty, povesti, náboženstvo

Povesti, legendy a príbehy z minulosti svojho regiónu.
Návšteva sakrálnych objektov v mieste bydliska.

Príbehy svätých spätých s daným regiónom.

Človek v premenách priestoru a času

Od lovca k roľníkovi a remeselníkovi.

Spôsob života a obživy. Bydlisko.

Odev, pracovné nástroje, zbrane.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Utvárať elementárne historické predstavy na základe obrazového vnímania,
- poznať najdôležitejšie obdobia našich národných dejín.

OBSAH

Prvá svetová vojna

Príčiny I. svetovej vojny, priebeh a dôsledky.

Slovensko v rokoch 1914 - 1918

Slovensko v čase I. svetovej vojny: slovenský a český domáci a zahraničný odboj (M. R. Štefánik, T. G. Masaryk, A. Hlinka, E. Beneš).

Vznik ČSR 28.10.1918.

Slovensko v Československej republike v r. 1918 - 1938

Postavenie Slovenska a Slovákov v ČSR.

Vývoj hospodárskej situácie v ČSR. Hospodárska kríza, vyst'ahovalectvo.

Mnichovská dohoda a jej dôsledky pre ČSR.

Druhá svetová vojna v r. 1939 - 1945

Druhá svetová vojna: príčiny, priebeh, dôsledky.

Život v okupovanej Európe. Holokaust.

Činnosť vodcov: Hitler, Stalin, Churchil, Roosevelt.

Domáci a zahraničný protifašistický odboj. Vplyv vojny na život občanov.

Slovenské národné povstanie.

Obnovenie ČSR.

9. ROČNÍK

9. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vytvárať u žiakov elementárne historické predstavy na základe obrazového vnímania,
- rozlišovať minulosť a prítomnosť,
- priblížiť život ľudí v dávnej minulosti.

OBSAH

Od blízkeho k vzdialenému

Priestor a čas

Prírodný a historický čas.

Meniny, narodeniny, letopočet, sviatky.

Fotografie – obrazová spomienka, rodinný album.

„Rodostrom“ najbližšej rodiny.

Pamiatky v priestore a čase

Pomník, pamätník – žiaci poznajú historickú udalosť, osobnosť, ktorú pripomína pomník, pamätník, pamätná tabuľa v mieste kde žijú.

Návšteva múzea.

Minulosť našej školy

Album triedy, spolužiakov.

Legends, mýty, povesti, náboženstvo

Povesti, legendy a príbehy z minulosti svojho regiónu.

Návšteva sakrálnych objektov v obci, príbehy svätých.

Človek v premenách priestoru a času

Od lovca k roľníkovi a remeselníkovi.

Spôsob života a obživy. Bydlisko.

Odev, pracovné nástroje, zbrane.

9. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Vytvárať u žiakov elementárne historické predstavy na základe obrazového vnímania,
- rozlišovať minulosť a prítomnosť,
- priblížiť život ľudí v dávnej minulosti.

OBSAH

Od blízkeho k vzdialenému

Priestor a čas

Prírodný a historický čas.

Meniny, narodeniny, letopočet, sviatky.

Fotografie – obrazová spomienka, rodinný album.

„Rodostrom“ najbližšej rodiny.

Pamiatky v priestore a čase

Pomník, pamätník – žiaci poznajú historickú udalosť, osobnosť, ktorú pripomína pomník, pamätník, pamätná tabuľa v mieste kde žijú.

Návšteva múzea.

Minulosť našej školy

Školská kronika.

Legendy, mýty, povesti, náboženstvo

Povesti, legendy a príbehy z minulosti svojho regiónu.

Návšteva sakrálnych objektov v obci, príbehy svätých.

Človek v premenách priestoru a času

Spôsob života, odev, pracovné nástroje, obydlie v minulosti (výber obdobia na základe schopností a možností žiaka).

Porovnávanie obrazových materiálov, ilustrácií z minulosti a súčasnosti.

9. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

– Poznať najdôležitejšie obdobia našich národných dejín, významné historické udalosti a osobnosti.

OBSAH

Svet po druhej svetovej vojne

Politické rozdelenie Európy: na západnú a východnú (komunistická diktatúra).

Slovensko po roku 1945

Slovensko v obnovenom Československu.

Postavenie Slovenska v ČSR po roku 1945.

Politické zmeny: 1948, 1968, 1989.

Industrializácia, kolektivizácia, politická emigrácia, protikomunistický odboj, prenasledovanie cirkví.

Veda, kultúra, školstvo.

Na ceste k demokracii

Pád komunizmu.

Formovanie demokratickej spoločnosti.

Vznik samostatnej Slovenskej republiky (1.1.1993).

Slovenská republika v medzinárodných štruktúrach.

PROCES

Vytvoriť u žiakov s AU alebo PVP s MP elementárne historické predstavy je možné predovšetkým na základe obrazového vnímania. Učiteľ preto využíva všetky dostupné obrazové materiály – staré fotografie, ilustrácie z kníh, internet a iné zdroje.

Žiak s AU alebo PVP s MP by mal podľa svojich schopností a možností získať „historické“ skúsenosti a poznatky predovšetkým z miestnej, regionálnej a v 3. úrovni aj celoslovenskej perspektívy.

Žiakov vo všetkých úrovniach vedieme k tomu, aby mali v úcte svoj vlastný národ, úctu k iným národom a etnikám, rešpektovali historické, kultúrne a iné odlišnosti ľudí a spoločenstiev.

GEOGRAFIA
PRE 7. AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet geografia pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) v 7. až 9. ročníku nadväzuje na poznatky zo spoločenskovednej oblasti, ktoré získali žiaci vo vyučovacom predmete vlastiveda v 4. až 6. ročníku.

Žiaci prostredníctvom vyučovacieho predmetu geografia získavajú základné poznatky o svojej vlasti a o svete.

V geografii žiaci postupujú od prostredia, miestnej krajiny v ktorej žijú, k poznaniu Slovenskej republiky, jej postavenia v Európe, k základným informáciám o Európe a o svete.

Dôležitou súčasťou vyučovania geografie je práca s rôznymi druhmi máp. Práca s mapou nie je len prostriedkom, ale aj cieľom vyučovania, aby žiaci boli schopní orientovať sa podľa mapy aj v praktickom živote.

V rámci obsahu geografie žiaci získavajú aj poznatky o základoch ochrany a tvorby životného prostredia.

7. ROČNÍK

7. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznávať miestnu krajinu,
- orientovať sa v miestnej oblasti,
- vedieť najdôležitejšie údaje o obci v ktorej žiak žije.

OBSAH

Orientácia na mape a v miestnej krajine

Orientácia v obci – poznať niektoré názvy ulíc, ktoré sú dôležité pre žiaka, križovatky, význam orientačných tabúl.

Dopravné značky súvisiace s cestnou premávkou predovšetkým chodcov a cyklistov, správanie sa chodcov na ceste, pravidlá cestnej premávky pre cyklistov.

Poznávanie obce v ktorej žiak žije - dominantné prvky obce, pamätihodnosti, významné objekty.

Inštitúcie a zariadenia – obchody, služby, správne inštitúcie, zdravotnícke zariadenia, stanica polície, požiarny útvar, kultúrne a športové zariadenia a iné.

Charakteristika miestnej krajiny na základe pozorovania. Vychádzky do bezprostredného okolia obce.

Jednoduchý opis krajiny – nížina, vrchovina, pohorie, rieka.

Krajina – mestská/vidiecka; zalesnená/nezalesnená; poľnohospodárska/priemyselná.

Chránené krajinné oblasti najbližšieho regiónu.

Dopravné spojenia miestnej obce s najbližším okolím: cesty, železnica a iné.

7. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznávať miestnu krajinu,
- poznávať svoju vlasť,
- začať pracovať s mapou s pomocou učiteľa.

OBSAH

Zem a jej zobrazenie

Glóbus – zobrazenie Zeme.

Orientácia na mape a v miestnej krajine

Mapa – farby na mape, značky, orientácia na mape miestnej krajiny.

Určovanie hlavných svetových strán.

Mapa Slovenskej republiky - poloha, hlavné mesto – Bratislava, hranice štátu.

Naše mesto, obec na mape, poloha vzhľadom k hlavnému mestu.

Slovenská republika

Bratislava – hlavné mesto Slovenskej republiky, sídlo republikových orgánov a inštitúcií.

Historické pamiatky, kultúrne dominanty v Bratislave.

Priemysel a doprava Bratislavy.

7. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Základné poznatky o Európe,
- práca s mapou, využitie v praktickom živote,
- ochrana životného prostredia.

OBSAH

Zem a jej zobrazenie

Tvar a veľkosť Zeme. Glóbus ako zobrazenie Zeme. Základné pohyby Zeme.

Vesmír – Slnecná sústava. Výskum vesmíru. Kozmonautika.

Mapa zemských polorúľ. Svetadiely, oceány. Určovanie polohy na mape podľa svetových strán.

Európa ako svetadiel

Európa – poloha, členitosť, povrch.

Podnebie a vodstvo Európy.

Obyvateľstvo, štáty Európy.

SR – jej poloha v Európe.

Hranice, naši susedia.

Európske štáty.

Stredná Európa – Česko, Poľsko, Maďarsko, Rakúsko, Švajčiarsko, Nemecko.

Východná Európa – Spoločenstvo nezávislých štátov. Ukrajina, Bielorusko, Rusko.

Západná Európa – Veľká Británia, Írsko, Francúzsko, Holandsko, Belgicko.

Južná Európa – Španielsko, Portugalsko a Taliansko.

Juhovýchodná Európa – Grécko, Slovinsko, Chorvátsko a bývalé štáty Juhoslávie, Albánsko, Moldavsko, Rumunsko a Bulharsko.

Severná Európa – Švédsko, Nórsko, Fínsko, Dánsko, Island a pobaltské republiky.

Najmenšie štáty v Európe – Vatikán, Luxembursko, Monako a iné.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznávať miestnu krajinu,
- orientovať sa v miestnej oblasti,
- vedieť najdôležitejšie údaje o obci, v ktorej žiak žije,
- vedieť čo je to mapa.

OBSAH

Orientácia na mape a v miestnej krajine

Orientácia v obci – poznať názvy ulíc, ktoré sú dôležité pre žiaka, križovatky, orientačných tabúľ.

Dopravné značky súvisiace s cestnou premávkou - pre chodcov a cyklistov.

Správanie sa chodcov na ceste, pravidiel cestnej premávky pre cyklistov.

Poznávanie dominantných prvkov obce, pamätihodnosti, významné objekty.

Inštitúcie a zariadenia – obchody, služby, správne inštitúcie, zdravotnícke zariadenia, stanica polície, požiarny útvar, kultúrne a športové zariadenia a iné.

Charakteristika miestnej krajiny na základe pozorovania. Vychádzky do bezprostredného okolia obce.

Jednoduchý opis krajiny – nížina, vrchovina, pohorie, rieka.

Krajina – mestská/vidiecka; zalesnená/nezalesnená; poľnohospodárska/priemyselná.

Mapa – zmenšené zobrazenie geografickej reality.

Chránené krajinné oblasti regiónu.

Dopravné spojenia miestnej obce s najbližším okolím.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznávať miestnu krajinu,
- vedieť najdôležitejšie údaje o mieste bydliska,
- poznávať svoju vlasť,
- začať pracovať s mapou s pomocou učiteľa.

OBSAH

Zem a jej zobrazenie

Glóbus – zobrazenie Zeme. Základné pohyby Zeme.

Orientácia na mape a v miestnej krajine

Mapa – farby na mape, značky, orientácia na mape miestnej krajiny.

Určovanie hlavných svetových strán.

Mapa Slovenskej republiky - poloha, hranice štátu.

Naše mesto, obec na mape, poloha vzhľadom k hlavnému mestu.

Košice a iné väčšie, známe mestá na mape.

Slovenská republika

Historické pamiatky a kultúrne dominanty v Bratislave, v Košiciach a iných mestách.

Doprava v SR – letecká, železničná, lodná.

Priemysel – podľa regiónu.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Získať základné poznatky o svete,
- orientovať sa na mape,
- získať poznatky o ochrane a tvorbe životného prostredia.

OBSAH

Zem a jej znázornenie na mape

Druhy máp. Glóbus. Poludníky a rovnobežky.

Podnebné pásma Zeme.

Svetadiely a oceány.

Svetadiely

Afrika

Poloha, rozloha, povrch.

Podnebie, vodstvo.

Rastlinstvo, živočíšstvo.

Obyvateľstvo.

Hospodárstvo, štáty.

Ázia

Poloha, rozloha, povrch.

Podnebie, vodstvo.

Rastlinstvo, živočíšstvo.

Obyvateľstvo.

Štáty južnej Ázie.

Štáty východnej Ázie.

Amerika

Poloha, rozloha, povrch, vodstvo.

Podnebie, rastlinstvo, živočíšstvo.

Obyvateľstvo.

Štáty severnej Ameriky.

Štáty strednej a južnej Ameriky.

Austrália

Poloha, rozloha, povrch, vodstvo, podnebie, rastlinstvo, živočíšstvo.

Obyvateľstvo.

Antarktída

Poloha, podnebie, rastlinstvo, živočíšstvo, obyvatelia.

Oceány

Tichý oceán a Oceánia.

Atlantický a Severný ľadový oceán.

Indický oceán.

9. ROČNÍK

9. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznávať miestnu krajinu,
- poznávať svoju vlasť,
- začať pracovať s mapou s pomocou učiteľa.

OBSAH

Zem a jej zobrazenie

Glóbus – zobrazenie Zeme. Základné pohyby Zeme.

Kozmonautika.

Orientácia na mape a v miestnej krajine

Mapa – farby na mape, značky.

Nížina, vrchovina, pohorie, rieka na mape.

Určovanie hlavných svetových strán.

Slovenská republika na mape.

Naše mesto, obec na mape.

Vychádzky do najbližšieho okolia obce.

Slovenská republika

Bratislava – hlavné mesto SR (obraz).

Historické pamiatky a kultúrne dominanty v Bratislave.

Doprava Bratislavy.

9. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznávať miestnu krajinu,
- poznávať svoju vlasť,
- začať pracovať s mapou s pomocou učiteľa.

OBSAH

Zem a jej zobrazenie

Glóbus – zobrazenie Zeme. Základné pohyby Zeme.

Vesmír – Slniečna sústava. Kozmonautika.

Svetadiely, oceány.

Orientácia na mape a v miestnej krajine

Mapa – farby na mape, značky, orientácia na mape miestnej krajiny.

Určovanie hlavných svetových strán.

Mapa Slovenskej republiky – hranice štátu.

Naše mesto, obec na mape.

Určovanie väčších miest na mape, ktoré sú najbližšie k žiakovmu bydlisku (Trnava, Nitra, Poprad, Prešov, Košice a iné).

Slovenská republika

Historické pamiatky a kultúrne dominanty vo veľkých mestách SR podľa výberu učiteľa.

Doprava v SR – letecká, železničná, lodná.

Priemysel – podľa regiónu.

Rekreačné strediská v SR.

9. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Získať základné poznatky o svete,
- získať základné poznatky o svojej krajine,
- naučiť sa pracovať s rôznymi druhmi máp,
- ochraňovať životné prostredie.

OBSAH

Vznik a vývoj Zeme

Svetadiely

Afrika, Ázia, Amerika, Austrália, Antarktída, Európa.

Európa

Štáty Európy.

Slovensko

Rozloha, poloha SR, hranice.

Povrch. Podnebie.

Rastlinstvo a živočíšstvo SR. Vodstvo. Prírodné rezervácie a chránené územia. Ochrana prírody.

Bratislava – hlavné mesto Slovenskej republiky. Špecifiká hlavného mesta: inštitúcie, doprava, priemysel, kultúra a iné.

Regióny Slovenska

Povrch. Vodstvo. Podnebie. Poľnohospodárstvo. Priemysel. Doprava.

Významné, dôležité mestá. Rekreačné oblasti, chránené prírodné oblasti.

Zemepis príslušného regiónu.

**OBČIANSKA NÁUKA
PRE 7. AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet občianska náuka pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) v 7. až 9. ročníku nadväzuje na poznatky o spoločnosti, ktoré žiaci získali vo vyučovacom predmete vlastiveda v 4. až 6. ročníku.

Ciele a obsah občianskej náuky je zameraný na oboznámenie sa žiakov so zásadami a normami vzťahov v rodine, v škole a spoločnosti vôbec.

Žiak sa má oboznámiť so základnými občianskymi právami a povinnosťami, chápať ich význam, svoje práva ale aj povinnosti, v rámci svojich osobných možností a schopností. Žiaci sa oboznámia v rámci vyučovacieho predmetu občianska náuka s hlavnými znakmi nášho štátneho zriadenia, ako i so všeľudskými problémami, ktoré sa bytostne dotýkajú mladej generácie.

7. ROČNÍK

7. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vedieť osobné údaje,
- porozumieť časovým údajom a vzťahom,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

Základné údaje o sebe: meno, priezvisko, vek.

Základné údaje o blízkych príbuzných - mená rodičov, súrodencov, zamestnanie, vek.

Orientácia v čase, osvojenie pojmov: dnes, zajtra, včera, názvy mesiacov.

Orientácia v priestore, zvládnutie pokynov: von, dnu, hore, dolu.

Samostatná návšteva pre žiaka najznámejších miestností v budove školy.

Spoznávanie najbližšieho okolia školy, najmä dôležitých objektov.

Orientácia v bežných životných situáciách

Verejná doprava – cestovanie v dopravnom prostriedku na dlhšiu vzdialenosť.

Telefonovanie s pomocou, vedieť čísla: 150, 155.

Pošta – orientácia v priestoroch budovy s pomocou.

Obchod – zvládnutie jednoduchého nákupu s pomocou, platenie nákupu s pomocou.

Využívanie služieb s pomocou, napr. kaderníctvo, holičstvo.

Objednanie jedla a pitia s pomocou.

Oboznámenie sa s ubytovacími zariadeniami podľa možností miestnej oblasti.

Vyjadriť, opísať bolesť, zdravotný problém, vedieť odmerať telesnú teplotu.

Privolanie (aj telefonicky) lekársku službu s pomocou.

Návšteva zdravotného strediska, lekára, lekárne.

7. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznať osobné údaje členov rodiny, príbuzenské vzťahy,
- orientovať sa v čase a priestore,
- orientovať sa v miestnej oblasti,
- poznať hlavné zásady pravidiel cestnej premávky,
- osvojiť si pravidlá správnej životosprávy,
- získať základné poznatky o živote v spoločnosti a jej pravidlách.

OBSAH

Rodina, škola a obec

Príbuzenské vzťahy.

Úloha rodiny.

Vzťahy medzi členmi rodiny – úcta k starším, k rodičom, všetkým ľuďom.

Adresa bydliska.

Zariadenie školy, ochrana školského majetku.

Adresa školy.

Miesto bydliska – mesto, dedina, najdôležitejšie rozdiely – počet obyvateľov, doprava,...

Verejné zariadenia a úrady obce: miestny úrad, pošta, zdravotné stredisko, lekáreň, policajná stanica, hasičská stanica, kultúrny dom, atď. – podľa miestnych podmienok.

Vychádzky do okolia školy a obce.

Orientácia v čase a priestore

Ročné obdobia a ich charakteristické znaky.

Určovanie času na hodinách.

Opakovanie pojmov: včera, dnes, zajtra, ráno, večer, budúci rok, minulý rok.

Dni v týždni, mesiace v roku, dátum.

Dátum narodenia.

Určenie miesta: vpredu, vzadu, pod, nad, pred,

Doprava, pravidlá cestnej premávky

Dopravné prostriedky.

Cestovanie vlakom, autobusom, električkou podľa miestnych podmienok.

Správanie sa v dopravných prostriedkoch.

Pravidlá cestnej premávky pre chodcov.

Dopravné značky určené pre chodcov, signalizačné zariadenia riadiace dopravu.

Starostlivosť o zdravie

Osobná hygiena a jej význam v prevencii ochorenia.

Najbežnejšie ochorenia, ich príznaky, vedieť opísať bolesť, zdravotný problém.

Ošetrovanie chorého člena rodiny.

Návšteva polikliniky, nemocnice, lekárne.

Správna životospráva, spánok, odpočinok.

Škodlivosť fajčenia a konzumovania alkoholických nápojov.

História a spoločnosť

Historické pamiatky v miestnom prostredí – stavba obydľí, kostol, radnica, divadlo, atď.

Štátne symboly – štátna vlajka, štátna hymna.

Úcta k ľudskej práci a jej produktom.

Práca – pozorovanie ľudí pri práci na poli, na stavbe, v obchode, . . .

Stroje a prístroje, ktoré uľahčujú prácu v zamestnaní i v domácnosti. Bezpečnosť pri práci s prístrojmi.

7. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Poznať funkciu rodiny a školy,
- oboznámiť s normami spoločenského správania a ich uplatňovaním v bežnom živote,
- poznať hlavné zásady pravidiel cestnej premávky,
- získať základné poznatky o živote v spoločnosti.

OBSAH

Život v spoločnosti

Rodina

Význam rodiny pre mladého človeka a pre štát.

Rodina - mama, otec, súrodenci, starí rodičia, širšia rodina – príbuzní.

Rodičia a deti, vzťahy medzi nimi.

Správanie sa v rodine – úcta, porozumenie, vzájomná pomoc

Sviatky a významné udalosti v rodine.

Škola

Škola ako súčasť života moderného človeka.

Poslanie školy, funkcie školy.

Ako sa učiť, narábať s vedomosťami.

Správanie sa v škole – školský poriadok.

Základy spoločenského styku

Zásady slušného správania sa doma, na verejnosti – pozdrav, oslovenie, predstavenie sa a iné.

Zásady kultúrneho správania sa na verejnosti – na ulici, v obchode, v dopravnom prostriedku, na pošte, u lekára, na návšteve, na kultúrnom predstavení.

Starostlivosť o vlastné zdravie, prevencia ochorenia a úrazu

Osobná hygiena a jej význam v prevencii ochorenia.

Ochrana pred infekčnými a civilizačnými ochoreniami.

Škodlivosť fajčenia, alkoholizmu a drog pre mladého človeka, boj proti ich používaniu, negatívny príklad dospelých.

Nebezpečenstvo AIDS.

Bezpečnosť cestnej premávky

Bezpečnosť na cestách, cesta do a zo školy, orientácia okolo domu, školy, v obci či meste.

Dodržiavanie dopravných predpisov pre chodcov a cyklistov.

Medzil'udské vzťahy v rodine a v spoločnosti.

Základné mravné hodnoty – úcta k sebe a k druhým ľuďom, čestnosť, statočnosť, spravodlivosť, pravdovravnosť, pracovitnosť, láska k vlasti a ich uplatňovanie v živote človeka.

Charakter človeka – kladné a záporné vlastnosti človeka.

Spolužitie ľudí na zásadách spolupráce a tolerancie, dobre s nimi vychádzať.

PROCES

K vymedzenému obsahu občianskej náuky odporúčame, aby učitelia pristupovali ako k otvorenému systému. Učivo možno dopĺňať či redukovať.

Jednotlivé témy plnia funkciu námetov na jednotlivé hodiny. Učiteľ si zvolí také námety, ktoré podľa jeho názoru žiak s AU alebo PVP s MP zvládne a bude môcť uplatniť aj v bežnom živote.

Vyučovanie občianskej náuky je podľa možnosti nutné realizovať v konkrétnych situáciách.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vedieť osobné údaje,
- orientovať sa v priestore,
- porozumieť časovým údajom a vzťahom,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

Základné údaje o sebe: meno, priezvisko, vek, bydlisko, adresa.

Mená rodičov, zamestnanie, vek dátum narodenia.

Orientácia v čase – názvy mesiacov, skladba roka – mesiace, týždne, dni.

Orientácia v priestore, zvládnutie pokynov: von, dnu, hore, dolu, pred, za.

Samostatná návšteva jednotlivých miestností v známej budove.

Spoznávanie najbližšieho okolia školy.

Orientácia v bežných životných situáciách

Verejná doprava – cestovanie v dopravnom prostriedku na dlhšiu vzdialenosť, zakúpenie cestovného lístka s pomocou.

Vedieť využiť informačné služby s pomocou – vlak, autobus.

Telefonovanie s pomocou, vedieť čísla: 150, 155, 158.

Pošta – samostatná orientácia, resp. s pomocou v priestoroch budovy.

Obchod – zvládnutie s pomocou jednoduchého nákupu, platenie nákupu s pomocou.

Využívanie ďalších služieb s pomocou – oprava obuvi, čistiareň a iné, podľa možností obce.

Objednanie jedla a pitia s minimálnou pomocou.

Oboznámenie sa s bytovacími zariadeniami podľa možností miestnej oblasti.

Privolanie (aj telefonicky) lekárskej služby, návšteva zdravotného strediska, lekára a lekárne spojené s drobným nákupom, napr. obväzu, rýchloobväzu s pomocou.

Samostatne ošetriť drobné poranenie.

Vyjadriť, opísať bolesť, zdravotný problém, vedieť odmerať telesnú teplotu.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Orientovať sa v čase a priestore,
- orientovať sa v miestnej oblasti,
- poznať hlavné zásady pravidiel cestnej premávky,

- osvojiť si zásady správnej životosprávy,
- získať základné poznatky o živote v spoločnosti.

OBSAH

Rodina, škola a obec

Príbuzenské vzťahy. Chápanie rozdielu medzi príbuzenskými vzťahmi a inými, napr. vzťah učiteľ-žiak.

Zamestnanie rodičov.

Úloha rodiny a školy, vzťahy medzi spolužiakmi, učiteľom.

Škola – orientácia v širšom okolí školy.

Obec – doprava, najbližšie veľké mesto, potok, rieka, vrch, atď.

Verejné zariadenia a úrady obce: miestny úrad, pošta, zdravotné stredisko, lekáreň, policajná stanica, hasičská stanica, kultúrny dom, atď., podľa miestnych podmienok.

Názvy ulíc, námestí, pamätihodností obce.

Významné závody v miestnej oblasti.

Vychádzky do okolia školy a obce.

Orientácia v čase a priestore

Ročné obdobia a ich charakteristické znaky.

Určovanie času na hodinách.

Opakovanie pojmov: včera, dnes, zajtra, ráno, večer, budúci rok, minulý rok.

Dni v týždni, mesiace v roku, dátum.

Dátum a miesto svojho narodenia.

Určenie miesta vzhľadom na určitý objekt, napr. školy.

Doprava, pravidlá cestnej premávky

Dopravné prostriedky.

Nákladná a osobná doprava.

Cestovanie vlakom – železničná stanica, osobný vlak, nákladný vlak, cestovné lístky.

Cestovanie autom.

Letecká doprava – osobná, nákladná, letisko.

Lodná doprava – osobná, nákladná, riečna,

Cestovanie dopravnými prostriedkami podľa miestnych podmienok.

Správanie sa v dopravných prostriedkoch.

Pravidlá cestnej premávky pre chodcov.

Dopravné značky určené pre chodcov, signalizačné zariadenia riadiace dopravu.

Starostlivosť o zdravie

Správna životospráva, spánok, odpočinok.

Nebezpečenstvo predávkovania liekmi.

Škodlivosť omamných látok, vrátane fajčenia a konzumovania alkoholických nápojov
Ošetrovanie chorého člena rodiny.

Návšteva polikliniky, nemocnice, lekárne.

História a spoločnosť

Historické pamiatky v miestnom prostredí.

Štátne symboly – štátna vlajka, štátna hymna

Prezident Slovenskej republiky, jeho úloha v štáte.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Poznať úlohy štátu,
- oboznámiť sa so sústavou štátnych orgánov a ich funkciou,
- pochopiť dôležitosť a zodpovedný prístup k priateľstvu, manželstvu a rodičovstvu.

OBSAH

Charakteristika štátneho zriadenia SR

Vznik, funkcia a úloha štátu.

Demokratické základy Slovenského štátu.

Ústava – základný zákon štátu.

Vláda Slovenskej republiky – jej zloženie.

Prezident Slovenskej republiky – jeho postavenie a právomoc.

Národná rada Slovenskej republiky (NR SR) – je jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky. Poslanie NR SR.

Orgány miestnej samosprávy – miestne zastupiteľské zbory, ich voľba, zloženie a poslanie, výkonné orgány obce, mesta.

Priateľstvo, láska, manželstvo

Dospievanie – zmeny telesné a duševné, ich biologické a sociálne príčiny, problémy dospievania.

Priateľstvo – podstata priateľstva, vhodné a nevhodné priateľstvá. Vzťah medzi chlapcami a dievčatami.

Priateľstvo a láska – výber partnera, kritériá výberu. Zásady súladu v partnerských vzťahoch.

Manželstvo – predpoklady pre uzavretie manželstva a manželské spolužitie. Príčiny rozvodovosti, jej dôsledky a prevencia.

Rodičovstvo – zodpovedný prístup k nemu. Funkcie rodiny. Práva detí. Vyživovacia povinnosť rodičov voči deťom. Postavenie muža a ženy v rodine. Zodpovednosť rodičov za starostlivosť o deti a za ich správnu výchovu. Ako si predstavujeme svoj budúci život.

PROCES

V predmete občianska náuka odporúčame učiteľom, aby pristupovali k vymedzenému obsahu ako k otvorenému systému, t. j. učivo doplnili alebo redukovali.

Jednotlivé témy plnia funkciu námetov na jednotlivé hodiny. Učiteľ by mal zvoliť najmä také témy, ktoré podľa jeho názoru žiak s AU alebo PVP s MP zvládne, a využije aj v bežnom živote

9. ROČNÍK

9. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vedieť osobné údaje,
- porozumieť časovým údajom a vzťahom,
- orientovať sa v priestore,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

Základné údaje o sebe – meno, priezvisko, vek, bydlisko, adresa.

Mená rodičov, zamestnanie, vek, dátum narodenia.

Orientácia v čase, skladba roka – mesiace, týždne, dni; skladba hodiny – minúty, sekundy.

Orientácia podľa hodín.

Orientácia v priestore, zvládnutie pokynov: von, dnu, ..., pravo-ľavá orientácia..

Spoznávanie okolia školy s použitím dopravy, podľa miestnych možností.

Orientácia v bežných životných situáciách

Verejná doprava – cestovanie v dopravnom prostriedku na dlhšiu vzdialenosť, zakúpenie cestovného lístka s pomocou.

Vedieť využiť informačné služby podľa potreby s minimálnou pomocou.

Telefonovanie s minimálnou pomocou.

Pošta – orientácia v priestoroch budovy.

Obchod – zvládnutie jednoduchého nákupu, platenie nákupu s pomocou.

Vyhľadávanie, objednávanie a využívanie služieb podľa možností miestnej oblasti – reštaurácia, cukráreň, ubytovanie, lekár, lekáreň a iné s minimálnou pomocou.

9. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Orientovať sa v príbuzenských vzťahoch,
- orientovať sa v čase a priestore,
- orientovať sa v miestnej oblasti,
- poznať hlavné zásady pravidiel cestnej premávky,
- osvojiť si zásady správnej životosprávy,
- získať základné poznatky o živote v spoločnosti,
- utvárať si elementárne historické predstavy na základe obrazového vnímania.

OBSAH

Rodina, škola a obec

Príbuzenské vzťahy, rozlišovať medzi príbuzenskými vzťahmi a inými, napr. vzťah učiteľ - žiak.

Zamestnanie rodičov, starých rodičov.

Zameranie súrodencov – škola, práca.

Verejné zariadenia a úrady obce: miestny úrad, pošta, zdravotné stredisko, lekárň, rýchlá pomoc, policajná stanica, hasičská stanica, kultúrny dom a iné.

Názvy ulíc, námestí, pamätihodností obce.

Dôležité závody a inštitúcie v miestnej oblasti.

Vychádzky do okolia školy a obce, exkurzie.

Orientácia v čase a priestore

Ročné obdobia a ich charakteristické znaky.

Určovanie času na rôznych hodinách.

Dni v týždni, mesiace v roku, dátum.

Dátum a miesto svojho narodenia.

Kalendár - významné udalosti v živote slovenského národa.

Doprava, pravidlá cestnej premávky

Dopravné prostriedky.

Druhy dopravných prostriedkov.

Cestovný poriadok.

Cestovanie dopravnými prostriedkami podľa miestnych podmienok.

Správanie sa v dopravných prostriedkoch.

Starostlivosť o zdravie

Osobná hygiena a jej význam v prevencii ochorenia.

Ochrana pred infekčnými a civilizačnými ochoreniami. Nebezpečenstvo AIDS.

Zdravotné stredisko – praktický lekár, lekár špecialista.

Objednanie sa u lekára, opis zdravotného problému, recept, návšteva lekárne.

Karta poistenca.

Škodlivosť fajčenia, konzumovania alkoholických nápojov a drog pre mladého človeka, boj proti ich používaniu, negatívny príklad dospelých.

Sexuálna výchova.

Prvá pomoc.

História a spoločnosť

Historické pamiatky v miestnom prostredí.

Štátne symboly - štátny znak, štátna vlajka, štátna hymna
Prezident Slovenskej republiky, jeho úloha a význam pre štát.
Hlavné mesto Slovenskej republiky.

9. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

– Upevniť, prehĺbiť a doplniť poznatky, ktoré žiaci získali v predchádzajúcich ročníkoch.

OBSAH

Slovenská republika

Štátne symboly.

Prezident republiky, vláda SR, poslanci.

Obyvateľstvo SR. Rovnoprávnosť všetkých občanov.

Tolerancia k iným národnostiam a náboženstvám.

Základné práva a povinnosti občanov. Zakotvenie občianskych práv a slobôd v Ústave SR a republikových ústavách. SR – demokratický štát.

Význam demokratických premien v našom štáte pre celoeurópsku spoluprácu.

Slovenské hospodárstvo

Trhové hospodárstvo Slovenskej republiky.

Vlastníctvo v demokratickej spoločnosti: štátne, družstevné, súkromné.

Peniaze, peňažné ústavy, banky, ich funkcia.

Rodinný rozpočet, štátny rozpočet.

Podnikanie. Sociálna politika štátu: politika zamestnanosti, úrady práce, záchranná sociálna sieť, životné minimum.

Čo by mal občan vedieť

Občiansky preukaz, karta poistenca a iné dôležité doklady pre občana.

Zmenená pracovná schopnosť (ZPS).

Úrady štátnej správy a miestnej samosprávy, ich kompetencie.

Medziľudské vzťahy na pracovisku, riešenie pracovných problémov, voľný čas a jeho využitie.

Ochorenie, dodržiavanie liečebného poriadku, nemocenské dávky.

Rozličné formy poistenia, sporenia. Zájmové organizácie, odbory.

PROCES

V predmete občianska náuka odporúčame učiteľom, aby pristupovali k vymedzenému obsahu ako k otvorenému systému - učivo možno doplniť alebo redukovať. Jednotlivé témy plnia

funkciu námetov na jednotlivé hodiny. Učiteľ si zvolí iba také, ktoré podľa jeho názoru žiak s AU alebo ďalšími PVP s MP zvládne a bude vedieť využiť v bežnom živote.

**ETICKÁ VÝCHOVA
PRE 5. AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Etická výchova predstavuje vyskúšaný a overený výchovný model, ucelený program, vedúci žiakov k pozitívnym hodnotám a k ich uplatneniu v živote.

Etická výchova pomáha žiakom rozvíjať svoju identitu, poznať svoje silné a slabé stránky, zároveň ich učiť pochopiť a akceptovať druhých, vytvárať pozitívne vzťahy a prevziať zodpovednosť za seba i za druhých. Vďaka týmto cieľom etická výchova účinne pripravuje žiakov na zmysluplný a produktívny život v rodine, na pracovisku i v spoločnosti.

Etická výchova sa neuspokojuje iba s podávaním informácií o morálnych zásadách, ale pomocou moderných interaktívnych výchovných metód pozitívne ovplyvňuje hodnotovú orientáciu žiaka, podporuje pochopenie a interiorizáciu, t. j. zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojenie si správania, ktoré je s nimi v súlade.

Cieľom etickej výchovy je v rámci možností nahradiť žiakom chýbajúce pozitívne skúsenosti, vrátiť im pocit dôvery v seba i okolie, pomáhať im nadobudnúť zdravé sebavedomie, učiť ich vychádzať s rovesníkmi, podporovať rozvoj pozitívnych osobnostných vlastností, oboznamovať a pomôcť zvnútorňovať prosociálne hodnoty a postoje.

5. ROČNÍK

CIELE

- Získať pozitívne skúsenosti podporujúce vlastnú sebadôveru a iniciatívu,
- osvojiť si základné komunikačné zručnosti,
- osvojiť si základy spoločenského správania,
- učiť sa pozitívne hodnotiť seba aj druhých,
- učiť sa riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch,
- oboznámiť sa so základnými pojmami súvisiacimi s ochranou prírody a životného prostredia.

OBSAH

Verbálna a neverbálna komunikácia

Spolupráca

Zoznámenie sa medzi sebou.

Hry a aktivity podporujúce spoluprácu.

Zrakový kontakt

Uvedomiť si význam zrkového kontaktu. Hovoríme nielen slovami, ale aj očami, mimikou, výrazom tváre a pod. Snažiť sa a odstrániť ľahostajný výraz tváre.

Úsmev

Uvedomiť si význam úsmevu. Urobiť rôzne úkony – poprosiť, poďakovať, prikázať – s úsmevom, tie isté bez úsmevu.

Pozdrav

Pozdrav je prejavom úcty, priateľstva. Pozdravom nadväzujeme kontakt. K pozdravu patrí aj zrakový kontakt a úsmev.

Podanie ruky – správny stisk ruky, trvanie stisku ruky.

Otázka a prosba

Osvojiť si základné prvky komunikácie.

Otázka môže byť výzvou k priateľstvu, posolstvom druhého, že nás zaujíma on sám, to čo robí, čo si myslí.

Prosba – vedieť milo, skromne poprosiť, ale bez zbytočného ponížovania seba samého.

Poďakovanie a ospravedlnenie

Osvojiť si základné prvky komunikácie.

Poďakovať a ospravedlniť sa, sú základné podmienky ľudského spolunažívania. Ospravedlniť sa ak sme sa dopustili chyby.

Rozhovor

Vedieť začať, udržiavať a ukončiť rozhovor. Zreteľný zrakový kontakt, primeraný výraz tváre, postoj prijímania a vysielania: orientácia tela k partnerovi, primeraná vzdialenosť, pokoj, zdržiavanie sa nedočkavých pohybov, neskákať druhému do reči.

Počúvanie

Precvičiť pozorné počúvanie. Poukázať na komunikačné chyby. Pri rozhovore udržiavať zrakový kontakt s partnerom. Pri rozhovore s viacerými ľuďmi pozeráť striedavo na všetkých členov skupiny (modelové situácie).

Pravda a lož

Rozlíšiť pravdu od lži. Zážitkovým spôsobom si uvedomiť negatívne dôsledky lži. Prečo je lož nesprávna, prečo ľudia klamú /modelová situácia).

Poznanie a pozitívne hodnotenie seba

Hodnota a veľkosť človeka, úcta k ľudskej osobe

Úcta k človeku.

Ujasniť nereálnosť a absurdnosť obrazu „hrdina“ vo vedecko-fantastických filmoch.

Pozitívne sebahodnotenie

Žiaci si uvedomujú a vážia vlastné pozitívne stránky.

Sebaovládanie.

Hry a aktivity podporujúce pozitívne sebahodnotenie.

Poznať svoje slabé a silné stránky

Vedieť spracovať svoje zlyhania a chyby. „Aký som“ – sebapoznávanie, ochota nechať sa poznať.

Poznanie a pozitívne hodnotenie druhých

Pozitívne hodnotiť druhých v bežných podmienkach

Pozitívne hodnotenie druhých vyjadriť prejavmi pozornosti.

Vyjadriť uznanie a sympatie.

Konkrétne vyjadriť vlastnosti dobrého priateľa.

Uvedomiť si účinnosť pochvaly na sebe a iných. Vyslovovať a prijímať pochvaly druhých.

Pozitívne hodnotenie druhých v „sťažených podmienkach“

Vedieť odpustiť, prekonať antipatiu.

Zbavovať sa predsudkov (rasizmus).

Komunikovať otvorene, adresne.

Vedieť vyjadriť a aj prijať kritiku a pochvalu. Dokázať vidieť na druhých pozitívne aj negatívne vlastnosti.

Pozitívne hodnotiť udalosti aj ľudí.

Tvorivosť v medziľudských vzťahoch, iniciatíva

Tvorivé myslenie žiakov

Rozvoj predstavivosti a obrazotvornosti.

Pozorovanie.

Hry a úlohy rozvíjajúce tvorivosť.

Riešenie problémov

Tvorivé riešenie každodenných situácií zo života detí.

Etické aspekty ochrany prírody

Životné prostredie

Úcta ku všetkým formám života.

Ekologická etika z pohľadu žiaka (ochrana prírody, zber odpadu).

6. ROČNÍK

CIELE

- Chápať pojmy vcítenie (empatia), asertivita, spolupráca, sociálne pozitívne (prosociálne) správanie,
- osvojiť si a v praxi realizovať ďalšie sociálne zručnosti.

OBSAH

Identifikácia a vyjadrenie vlastných citov

Naučiť sa identifikovať a vyjadriť city

Mimické vyjadrenie citov a postojov.

Vedieť vyjadriť radosť a vďačnosť.

Identifikovať vlastné city.

Relaxácia.

Identifikácia negatívnych citov a ich zvládnutie.

Naučiť sa zvládnuť prudké emócie

Identifikovať negatívne city a ich zvládnutie.

Depresia.

Ovládanie základných pravidiel vyjadrovania citov.

Vyššie emócie

Úloha vyšších emócií v rozvoji charakteru.

Hľadať vhodné spôsoby, ako ovládať negatívne city.

Empatia

Základné zručnosti emocionálnej a kognitívnej empatie.

Neverbálne vyjadrenie empatie.

Pochopenie druhých.

Empatia v každodennom živote.

Asertivita

Pasívne, agresívne a asertívne správanie

Aktivity zamerané na pochopenie významu asertivity.

Príčiny a opodstatnenosť svojho rozhodovania.

Odmietnutie.

Sťažnosť. Vysvetliť svoje názory a práva. Mať odvahu vysloviť návrh.

Poznať nevhodnosť pasívneho a agresívneho správania.

Riešenie konfliktov.

Reálne a zobrazené vzory

Pozitívne vzory správania v každodennom živote.

Pozitívne vzory správania v literatúre.

Prosociálne správanie

Spolupráca

Vedieť spolupracovať s druhými.

Výhody spolupráce.

Pomoc, darovanie, delenie sa

Prijímať a dávať – základné prvky v medziľudských vzťahoch, priateľstve a láske.

Motivácia k prosociálnemu správaniu sa.

Priateľstvo

Význam a hodnota priateľstva.

7. ROČNÍK

CIELE

- Poznávať sám seba, objavovať svoju identitu,
- rozvíjať primerané sebahodnotenie,
- učiť sa obhájiť svoje práva a názory,
- poznávať svoje práva a povinnosti v rodine,
- učiť sa zodpovedať za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať dospelých,
- chápať pozitívne hodnoty priateľstva, lásky, manželstva a rodiny,
- začínať si uvedomovať riziká spojené s predčasným sexuálnym životom,
- rozvíjať pozitívny postoj k ľuďom chorým a so zdravotným postihnutím.

OBSAH

Sebapoznanie a sebvýjadrovanie

Objavovanie vlastnej jedinečnosti a identity.

Úcta k inému človeku.

Poznať svoje silné a slabé stránky.

Poznať svoje pozitívne a negatívne vlastnosti.

Mať zdravé sebavedomie.

Akceptovať sám seba aj so svojimi nedostatkami.

Obhajoba svojich práv a názorov vedieť ich obhájiť.

Vedieť presadiť sa a obhájiť v rôznych situáciách.

Odmietnutie, vyslovenie sťažnosti.

Vedieť vysvetliť svoje názory, vysloviť návrh, požiadať o láskavosť.

Vedieť čeliť manipulácii a tlaku skupiny.

Prosociálnosť

Prosociálnosť ako zložka vlastnej identity.

Nezávislosť a rešpektovanie druhých.

Rozvíjanie vlastnej identity v interakcii s druhými.

Etické aspekty vzťahu k vlastnej rodine

Poznanie významu rodiny pre mladého človeka.

Hlbšie poznanie vlastnej rodiny.

Práva a povinnosti členov v rodine.

Etické aspekty sexuálnej zrelosti

Rozvíjanie sexuálnej identity.

Vzťahy medzi chlapcami a dievčatami. Priateľstvo a láska. Kritéria výberu partnera.

Počatie a prenatálny život ľudského plodu.

Rozpor medzi pohlavnou a psychosociálnou zrelosťou.

Predčasný sexuálny styk, jeho príčiny a dôsledky.

Pohlavné choroby a AIDS.

Následky odtrhnutia sexu od osobného vzťahu a zodpovednosti.

Vzťah k ľuďom so zdravotným znevýhodnením

Tolerancia – poznanie významu pojmu. Vytváranie pozitívneho vzťahu žiaka k všetkým ľuďom, ktorí potrebujú jeho pomoc a porozumenie.

8. ROČNÍK

CIELE

- Oboznámiť žiakov so základnými pojmami spojenými s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami,
- naučiť žiakov chápať základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom,
- rešpektovať ľudí s inými názormi, zároveň však ostať sám sebou,
- formulovať svoje životné ciele,
- poznať základné mravné normy,
- vedieť zaujať správny postoj k otázkam súvisiacimi so sexualitou, manželstvom a rodinou.

OBSAH

Zdroje etického poznania ľudstva

Etika, mravné hodnoty a normy, svedomie.

Pozitívne vzory. Konkrétne príklady osobností, ktoré by mohli pozitívne ovplyvniť žiakov.

Literatúra, náboženstvo, umenie a ľudová slovesnosť.

Život, telesné a duševné zdravie ako etická hodnota

Ochrana života a starostlivosť o zdravie ako etický problém.

Základy duševnej hygieny.

Lekárska etika, eutanázia, génová manipulácia a iné.

Etické aspekty manželstva, rodinného a sexuálneho života

Sebaovládanie ako podmienka zdravého sexuálneho života.

Priateľstvo, zamilovanosť, známosť, láska, manželstvo. Plánované rodičovstvo, antikoncepcia, prirodzené metódy regulácie počatia, interrupcia a jej následky (psychické a fyzické).

Ekonomické hodnoty a etika

Vlastníctvo a peniaze ako prostriedok a ako cieľ.

Sporivosť, podnikavosť, umenie hospodáriť.

Svojpomoc, solidarita, pomoc sociálne slabším.

Poctivosť, ochrana spotrebiteľa.

Dobré meno a pravda ako etické hodnoty

Poznanie a pravda ako etické hodnoty. Pravda a lož. Tajomstvo.

Česť, dobré meno, ublíženie na cti.

Tvorivosť v medziludských vzťahoch

Tvorivosť v zamestnaní a v povolani

Mravné aspekty národného uvedomenia a demokratického občianstva

9. ROČNÍK

CIELE

- Prehĺbiť a upevniť poznatky zo základných tém etickej výchovy,
- prehĺbiť komunikačnú schopnosť orientovanú na riešenie problémov a vedenie dialógu,
- podporovať zdravý životný štýl,
- predchádzať rozličným typom závislosti,
- zaujať správny postoj k otázkam každodenného života.

OBSAH

Prehĺbenie povedomia vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti vôbec

Dôstojnosť ľudskej osoby, úcta k sebe.

Pozitívne hodnotenie druhých.

Význam priateľstva pre človeka.

Rozvoj záujmov.

Prehĺbenie komunikačnej schopnosti

Verbálna a neverbálna komunikácia.

Počúvanie, vedenie dialógu, riešenie konfliktov.

Asertivita – požiadať o láskavosť, hovoriť adresne, vedieť povedať nie, oprávnená a neoprávnená kritika.

Zdravý životný štýl

Ochrana telesného a duševného zdravia ako etickej hodnoty.

Uvedomenie si vlastnej hodnoty.

Skromnosť, nepovyšovať sa nad iných.

Dobroprajnosť (v oblasti materiálnej a duchovnej), vedieť sa tešiť spolu s inými.

Cieľavedomosť, pracovitosť, usilovnosť.

Sexuálny život – význam studu a intimity v prejavoch náklonnosti medzi chlapcom a dievčaťom.

Primerané vyjadrovanie svojich citov, veselosť, sebaovládanie.

Závislosti znehodnocujúce a ohrozujúce zdravie a život

Fajčenie, alkohol, omamné látky.

Konzumný a nezodpovedný sex.

Hracie automaty, nadmerné sledovanie televízie.

Sekty a kulty, skupiny orientované na rasovú neznášanlivosť.

Prosociálne správanie a masmediálne vplyvy

Spolupráca, pomoc, delenie sa.

Reálne a zobrazené vzory.

Prosociálne vzory v masmédiách (osobné i kolektívne).

Televízna pseudorealita a jej hodnotenie.

Výchova kritického diváka.

Možnosti pozitívneho ovplyvňovania televíziou.

Námety podľa záujmu žiakov a výberu učiteľa

Námety zamerané na obdobie dospievania, vzťahu k životu a k ľuďom.

**PRACOVNÉ VYUČOVANIE
PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet pracovné vyučovanie má významnú úlohu vo vzdelávaní žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) a to z hľadiska: úspešného sociálneho začlenenia sa do spoločnosti, vytvárania sociálneho, pracovného a osobného uplatnenia sa, individuálneho rozvoja jeho osobnosti a z hľadiska vytvárania vzťahov k okolitému životu.

Pracovné vyučovanie je dôležitým faktorom pri vytváraní samoobslužných a hygienických návykov, pri vytváraní a rozvoji poznávacích procesov, motorických a pracovných zručností a návykov. Osvojovanie si rôznych pracovných zručností vo vyšších ročníkoch je dôležitým činiteľom predprofesionálnej prípravy.

Pracovné vyučovanie prispieva k uspokojovaniu osobných potrieb žiaka, k rozvoju jeho schopností, možností a zručností. V kooperácii s ostatnými predmetmi prispieva k rozvoju celej osobnosti žiaka, a tým sa stáva jeho život zmysluplnejším a nezávislejšim.

Obsah predmetu pracovné vyučovanie sa realizuje v čo najväčšej miere v prirodzených podmienkach, v situáciách, v ktorých bude žiak danú činnosť v reálnom živote vykonávať.

Pri blokovom vyučovaní sa rozdeľuje vyučovacia jednotka na kratšie časové úseky, podľa schopností žiaka tak, aby bola dodržaná určená časová dotácia.

Obsah predmetu je členený na tri úrovne, v jednotlivých úrovniach na zložky. Toto rozdelenie vychádza zo schopností žiaka osvojiť si obsah daného učiva a zo schopnosti vedieť ho aplikovať v súčasnom i budúcom praktickom živote.

Zložky vyučovacieho predmetu pracovné vyučovanie

Samoobslužné činnosti – žiaci nadobúdajú zručnosti v starostlivosti o hygienu tela a zovňajšku, osvojujú si stravovacie návyky a pravidlá stolovania.

Práce v domácnosti – obsahom zložky je osvojovanie si základných pracovných návykov v domácnosti, zručností potrebných pri domácich prácach a udržiavanie poriadku. Súčasťou tejto zložky je aj šitie. Žiaci nadobúdajú zručnosti v základných technikách šitia a ručných prác. Súčasťou zložky práce v domácnosti sú aj práce v kuchyni. Žiaci si osvojujú základné znalosti o potravinách, a ako udržiavať v kuchyni poriadok a hygienu. Vo vyšších ročníkoch nadobúdajú zručnosti pri príprave jednoduchých nápojov a jedál.

Súčasťou pracovného vyučovania v 1. úrovni je zložka **rozvoj jemnej a hrubej motoriky**. Cieľom tejto zložky je stimulácia motoriky, rozvoj koordinácie oko – ruka, zameriavanie pozornosti žiaka, rozlišovanie materiálov zmyslovým vnímaním, osvojenie si následnosti pracovných krokov činností.

Práce v dielni – žiaci si osvojujú schopnosť rozlišovať rozličné materiály, spoznávajú ich v praktickom živote, osvojujú si manuálne zručnosti s nimi a vytvárajú jednoduché výrobky.

Technické kreslenie – žiaci vo vyšších ročníkoch 3. úrovne sa prostredníctvom praktických činností učia zhotovovať technické náčrty a výkresy výrobkov.

Pestovateľské práce – žiaci 2. a 3. úrovne sa učia rozpoznávať rôzne druhy ovocia a zeleniny, nadobúdajú základné pestovateľské zručnosti, osvojujú si starostlivosť o izbové rastliny.

Pri realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu je potrebné individuálne pre každého žiaka citlivo zvážiť výber vhodných metód, foriem, didaktických prostriedkov a pomôcok, vhodnú formu motivácie, optimálnu náročnosť a čas potrebný na vykonanie úlohy, mieru členenia

úlohy na jednoduchšie kroky, formu a mieru pomoci, vhodné učebné prostredie s optimálnym množstvom stimulov.

U žiakov s AU alebo PVP s MP býva častým problémom nedostatok motivácie, pozornosti a vytrvalosti. Preto treba pri vytváraní úlohy pre konkrétneho žiaka vedieť, čím sa dá motivovať (čo býva mnohokrát ťažké zistiť) a upútať jeho pozornosť. Zvyčajne na začiatok práce zaraďujeme ľahkú úlohu, ktorú žiak bezpečne zvládne a ktorá ho môže motivovať k ďalšej práci. Až potom zaraďujeme úlohu alebo činnosť, ktorú si má žiak osvojiť, poprípade utvrdiť. Na záver zaraďujeme úlohu alebo činnosť, ktorú má žiak rád. Nácvik jednotlivých činností nesmie byť samoúčelným, snažíme sa o to, aby žiak osvojenú činnosť vedel využiť v praktickom živote, inak jej osvojenie nemá pre žiaka význam. Jednotlivé pracovné úlohy je potrebné rozdeliť podľa schopností žiaka na čiastkové úlohy, inak by si ju žiak pre jej náročnosť nemusel vedieť osvojiť.

Žiakovi je potrebné poskytovať primeranú pomoc, forma a miera závisí od schopností konkrétneho žiaka. Pri najslabších žiakoch môže ísť o úplnú fyzickú pomoc pedagógom. Ak si žiak osvojil určitú časť činnosti, pedagóg poskytuje len čiastočnú fyzickú pomoc. Pre iných žiakov môže byť postačujúcou pomocou slovný návod alebo predvedenie činnosti. Najmiernejšou pomocou je poskytnutie pomoci prostredníctvom pokynov. Pre niektorých žiakov môže byť dostatočnou pomocou už len samotná prítomnosť pedagóga. Je potrebné citlivo zvážiť, ktoré činnosti už má žiak osvojené, aby mu nebola poskytovaná väčšia pomoc ako žiak v skutočnosti potrebuje, čím by sa brzdil jeho ďalší rozvoj.

Pri vzdelávaní žiakov s autizmom je dôležité aj prostredie, v ktorom sa pracovný proces realizuje. Nesmie byť prestimulované, aby pozornosť žiaka bola sústredená na požadovaný úkon a nebola odvádzaná prostredím. Netreba zabúdať ani na neprimeranú citlivosť na senzorické podnety niektorých žiakov s AU alebo PVP s MP, najmä pri prácach v dielni. Je potrebné primerane upraviť pracovné prostredie a podmienky, aby zvýšená zmyslová vnímavosť nebola prekážkou pre ďalšie vzdelávanie žiaka. V niektorých prípadoch môže byť potrebná aj úprava pracovných nástrojov a prostriedkov.

Väčšina žiakov s AU alebo PVP s MP má problémy s vytrvalosťou, pozornosťou a s ochotou spolupracovať. To môže vyplývať aj z nedostatočnej časovej a priestorovej orientácie, z nezrozumiteľnosti obsahu a postupu požadovanej činnosti.

Štruktúrovanie a vizualizácia pomôže žiakom zorientovať sa v pracovnom priestore a v čase, zorientovať sa v tom, kedy sa má daná úloha vykonávať. Žiak získa prehľad, kedy úloha začína, kedy končí, aká je následnosť postupu krokov pri vykonávaní danej úlohy a tak isto získa prehľad o tom, čo bude vykonávať po ukončení úlohy. Každá zadávaná pracovná úloha musí byť jednoznačná, zrozumiteľná, aby žiak vedel čo má urobiť a ako má postupovať. Pri poskytovaní vizualizovanej pomoci je nutné citlivo zvážiť množstvo vizualizácie. Použitie vizuálnych prostriedkov musí byť veľmi flexibilné.

Tak ako je v živote každého človeka potrebné pociťovať úspech a spokojnosť, tak aj pre žiaka s autizmom je dôležité, aby pri vykonávaní pracovných činností bol úspešný. Preto pri zadávaní pracovných úloh postupujeme od najjednoduchších k zložitejším. Ak žiak pri práci urobí chybu, nehodnotíme to slovné, len ho opravíme a ukážeme mu, ako má správne postupovať.

Vzhľadom na to, že u mnohých žiakov s AU alebo PVP s MP je narušená schopnosť predvídať čo sa stane, je potrebné zaistiť bezpečnosť žiakov potrebnými opatreniami, a tiež nácvikom bezpečných pracovných návykov.

Pri výučbe pracovného vyučovania je neustále potrebné zohľadňovať aktuálnu dosiahnutú úroveň žiaka, aby osvojovanie si nových vedomostí, zručností a návykov bolo prirodzeným

pokračovaním výučby. Nesmieme zabúdať na spoluprácu s rodičmi, aby všetko to, čo si žiak osvojil v školskom prostredí, vedel zužitkovať aj v reálnom živote.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky,
- utvárať základné samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné návyky pri stravovaní,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- rozvíjať schopnosť napodobňovania,
- poznávať rôzne materiály.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Spolupráca pri osobnej hygiene.

Používanie hygienických potrieb.

Osvojenie si hygienických návykov s pomocou.

Používanie WC, toaletného papiera.

Vyzliekanie a obliekanie odevu s pomocou.

Obúvanie a vyzúvanie s pomocou.

Osvojenie si základných stravovacích návykov. Sedieť určitý čas pri jedle.

Rozvoj jemnej a hrubej motoriky

Chyťanie predmetov prstami. Zvyšovanie schopnosti uchopenia a stisku.

Zdvíhanie a prekladanie predmetov rôznej veľkosti a váhy.

Prenášanie predmetov na väčšiu vzdialenosť.

Ťahanie predmetov počas chôdze.

Manipulovanie s predmetmi oboma rukami.

Manipulovanie s drevenými kockami.

Ukladanie dvoch kociek na seba, vedľa seba.

Zbieranie malých predmetov pomocou palca a ukazováka.

Otváranie a zatváranie dverí kľučkou.

Zapínanie a vypínanie osvetlenia.

Púšťanie vody - páková batéria.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov každodenného života na určené miesto s pomocou.

Odkladanie odevu a obuvi s pomocou.

Práce v dielni

Taktilné oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo.

Trhanie a krčenie papiera.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné návyky pri stravovaní,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- rozvíjať napodobňovanie,
- rozlišovať rôzne materiály,
- utvárať schopnosť adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Spolupráca pri osobnej hygiene.
Používanie hygienických potrieb.
Osvojenie si hygienických návykov s pomocou.
Používanie vreckovky, WC (splachovanie), toaletného papiera.
Vyzliekanie a obliekanie odevu s pomocou.
Obúvanie a vyzúvanie s pomocou.
Zapnutie a rozopnutie veľkého gombíka s pomocou.
Používanie zipsu s pomocou.
Základné návyky pri stravovaní.
Používanie rúk pri jedle.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto s pomocou.
Odkladanie odevu a obuvi s pomocou.
Utieranie prachu s pomocou.
Zvládnutie výmeny uterákov s pomocou
Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek, okien s pomocou.
Zapínanie a vypínanie osvetlenia.
Odskrutkovanie a zaskrutkovanie veka pohára.
Púšťanie vody - páková batéria, kohútik.
Používanie štipcov na bielizeň s pomocou.
Primerané používanie predmetov, hračiek.
Oboznámenie sa so zariadením kuchyne.
Rozlíšenie potravín od iných predmetov s pomocou.
Rozlíšenie potravín, ktoré patria do chladničky s pomocou.
Základy jednoduchého prestierania k stolovaniu.
Základy bezpečnosti v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína.
Triedenie, priraďovanie a porovnávanie predmetov podľa farby, veľkosti a tvaru.
Manipulovanie s predmetmi: dvíhanie, prenášanie, prekladanie, vkladanie, vyberanie, navliekanie, lepenie, presýpanie.

Práce s papierom

Trhanie, krčenie a lepenie papiera, spoznávanie základných vlastností papiera.
Obkresľovanie a vyfarbovanie papierovej makety.

Montážne a demontážne práce

Navliekanie predmetov: korále a pod. .

Manipulovanie s kockami: ukladanie na seba, vedľa seba.

Odskrutkovanie a zaskrutkovanie veľkej matice na skrutku.

Práce so stavebnicami, mozaikou, dominom.

Skladanie jednoduchého puzzle.

Pestovateľské práce

Polievanie izbových kvetov, záhonov a rastlín na pozemku s pomocou.

Oboznámenie sa so záhradným náradím: hrable.

Hrabanie lístia s pomocou.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné návyky pri stravovaní,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti a schopnosť napodobňovania,
- rozvíjať pozornosť a zmyslové vnímanie,
- rozlišovať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety a hračky,
- utvárať základné pracovné zručnosti a návyky,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena: nácvik činností a postupov potrebných pri osobnej hygiene.

Používanie hygienických potrieb.

Osvojenie si hygienických návykov podľa pokynov.

Používanie WC (splachovanie), používanie toaletného papiera, vreckovky, hrebeňa.

Vyzliekanie a obliekanie odevu s pomocou.

Obúvanie a vyzúvanie s pomocou.

Zapnutie a rozopnutie veľkého gombíka.

Používanie zipsu, patentiek a háčikov s pomocou..

Základné návyky pri stravovaní.

Potreby pre stravovanie: spoznať vlastné a používať ich.

Používanie lyžice pri jedle.

Samoobsluha pri desiatovaní: naliať do pohára nápoj, rozbaľiť chlieb, otvoriť jogurt, očistiť banán, mandarínku.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto s pomocou.

Odkladanie odevu a obuvi na určené miesto s pomocou.

Čistenie topánok: osvojenie si postupu jednoduchého čistenia topánok.

Vedieť vymeniť uterák.
Používanie štipcov na bielizeň.
Utieranie prachu, zametanie s pomocou.
Pozbieranie smetí do koša s pomocou.
Obsluha bežných domácich audio a video zariadení s pomocou.
Primerané používanie predmetov, hračiek.
Otváranie a zatváranie dvier, okien, zásuviek.
Zapínať a vypínať osvetlenie.
Odskrutkovanie zaskrutkovanie veka pohára.
Púšťanie vody: kohútik, páková batéria.
Rozlíšenie potravín od ostatných predmetov.
Rozlíšenie potravín, ktoré patria do chladničky.
Rozlíšenie odpadkov od iných predmetov.
Jednoduché prestieranie k stolovaniu.
Odkladanie špinavého riadu zo stola.
Utieranie stola.
Odkladanie riadu na určené miesto podľa pokynov.
Rozpoznanie špinavého a čistého riadu.
Základy bezpečnosti v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Manipulovanie s drobným materiálom. Triedenie, priradovanie, porovnávanie, ukladanie predmetov a prírodnín podľa vlastností: farba, veľkosť, tvar, materiál.
Napichávanie, navliekanie a nalepovanie drobného materiálu.
Vytváranie mozaik, vzorov podľa určitého pravidla.

Práce s papierom

Spoznávanie základných vlastností papiera: farba, povrch, hrúbka.
Triedenie, priradovanie a porovnávanie rôznych druhov papiera podľa vlastností.
Práca s papierom: obkresľovanie šablóny, trhanie, krčenie, nalepovanie, zlepuvanie, oblepovanie, prekladanie, skladanie a strihanie.
Pečiatkovanie a potláčanie papiera odtlačkami rozličných predmetov.

Montážne a demontážne práce

Triedenie, priradovanie a porovnávanie rôznych druhov stavebníc podľa vlastností: veľkosť, farba, tvar, materiál.
Skladanie a rozkladanie predmetov a stavebníc. Ukladanie na seba, vedľa seba, spájanie, skrutkovanie, zasúvanie a pod.
Skladanie jednoduchého puzzle, mozaiky, domina.

Pestovateľské práce

Starostlivosť o izbové rastliny: polievanie, odstraňovanie odumretých častí rastlín, kyprenie pôdy, ošetrovanie listov.
Oboznámenie sa so sadením, klíčením a rastom rastlín.
Sadenie semien do kvetináčov: tráva, hrach, fazuľa.
Pozorovanie prírody v parku, v sade a v záhrade.

PROCES

Žiaci prípravného ročníka si v prvom rade osvojujú základné hygienické a samoobslužné návyky, primerane k svojej úrovni.

Častým problémom žiakov s AU alebo PVP s MP bývajú stravovacie schopnosti a návyky. Veľa žiakov, aj vyššej úrovne, odmieta jesť jedlá určitej farby, konzistencie, má problémy s prehĺtaním, prežúvaním a podobne. Preto je niekedy potrebná úprava jedla, použitie špeciálnych pomôcok a postupné odstraňovanie problému.

Žiaci si prostredníctvom nácvikov rôznych jednoduchých činností rozvíjajú schopnosť napodobňovať. V prípravnom ročníku sa žiaci učia triediť, priraďovať a porovnávať predmety, osvojujú si ich vlastnosti, učia sa zameriavať pozornosť na to, čo je pri danej úlohe dôležité. Manipuláciou s predmetmi a rôznymi materiálmi, ako je napríklad papier a modelovacia hmota, si žiaci rozvíjajú jemnú motoriku, ktorá je základným predpokladom pre rozvíjanie grafomotorických zručností a vykonávanie samoobslužných a pracovných činností.

Vzhľadom na to, že veľa žiakov s AU alebo PVP s MP, najmä na nižšej úrovni, používa predmety neadekvátnym spôsobom, je potrebné žiakom ukázať na čo je daný predmet určený a snažiť sa o to, aby si žiaci osvojili jeho primerané používanie. Okrem iných, pre žiaka dôležitých činností, nacvičujeme aj používanie hračiek.

1. ROČNÍK

1. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky,
- utvárať základné samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné návyky pri stravovaní,
- rozvíjať schopnosť napodobňovania,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- poznávať rôzne materiály.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Spolupráca pri osobnej hygiene.

Používanie hygienických potrieb.

Osvojenie si hygienických návykov s pomocou.

Používanie WC, toaletného papiera.

Vyzliekanie a obliekanie odevu s pomocou.

Obúvanie a vyzúvanie s pomocou.

Osvojenie si základných návykov pri stravovaní. Sedieť určitý čas pri jedle.

Rozvoj jemnej a hrubej motoriky

Chytanie predmetov prstami. Zvyšovanie schopnosti chopenia a stisku.

Manipulovať s predmetmi oboma rukami.

Prenášanie predmetov na väčšiu vzdialenosť.

Zbieranie malých predmetov pomocou palca a ukazováka.

Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek.

Zapínanie a vypínanie osvetlenia.

Púšťať vodu - páková batéria, kohútik.

Manipulovať s kockami: ukladanie dvoch a viac kociek na seba, vedľa seba.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto s pomocou.

Odkladanie odevu a obuvi s pomocou.

Práce v dielni

Taktilné oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína a iné.

Trhanie a krčenie papiera. Lepenie papiera s pomocou.

1. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné návyky pri stravovaní,

- rozvíjať schopnosť napodobňovania,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti,
- adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- rozlišovať rôzne materiály.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena: nácvik potrebných činností a postupov.
 Používanie hygienických potrieb.
 Osvojenie si hygienických návykov s pomocou.
 Používanie WC, splachovanie, používanie toaletného papiera a vreckovky.
 Vyzliekanie a obliekanie odevu s pomocou.
 Obúvanie a vyzúvanie s pomocou.
 Zapnutie a rozopnutie veľkého gombíka s pomocou.
 Používanie zipsu, patentiek s pomocou.
 Navliekanie šnúrky do topánky, viazanie uzla.
 Osvojenie si základných stravovacích návykov.
 Spoznať potreby pre stravovanie, spoznať vlastné a používať ich.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto s pomocou.
 Odkladanie odevu a obuvi s pomocou.
 Utieranie prachu s pomocou.
 Vynášanie odpadkov s pomocou.
 Vedieť vymeniť uterák.
 Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek, okien.
 Zapínanie a vypínanie osvetlenia.
 Odskrutkovanie a zaskrutkovanie veka pohára.
 Púšťanie vody: páková batéria, kohútik.
 Používanie štipcov na bielizeň.
 Primerané používanie rôznych predmetov a hračiek.
 Oboznámenie sa so zariadením kuchyne.
 Rozlíšenie potravín od ostatných predmetov s pomocou.
 Rozlíšenie potravín, ktoré patria do chladničky s pomocou.
 Základy jednoduchého prestierania k stolovaniu.
 Odkladanie špinavého riadu zo stola.
 Základy bezpečnosti v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína, prírodniny a iné.
 Triedenie, priradovanie a porovnávanie predmetov podľa farby, veľkosti a tvaru.
 Manipulovanie s predmetmi: dvíhanie, prenášanie, prekladanie, vkladanie, vyberanie, navliekanie, lepenie, presýpanie.
 Namotávanie a splietanie vlny a špagátov rôznej hrúbky.
 Strihanie papiera, textilu, vlny, špagátov.
 Viazanie uzlov.

Práce s papierom

Trhanie, krčenie a lepenie papiera, spoznávanie základných vlastností papiera.

Obkresľovanie, vytrhávanie, lepenie a vyfarbovanie šablóny z papiera.

Nalepovanie samolepiek.

Montážne a demontážne práce

Navliekanie drobných predmetov a prírodnín: korále, šípky, vhodné cestoviny a iné.

Manipulovanie s kockami: ukladanie kociek na seba, vedľa seba.

Odskrutkovanie a zaskrutkovanie predmetov a hračiek.

Práce so stavebnicami: mozaika, domino a iné.

Skladanie jednoduchého puzzle.

Pestovateľské práce

Polievanie izbových kvetov, záhonov a rastlín na pozemku s pomocou.

Oboznámiť sa so sadením, klíčením a rastom rastlín.

Práca so záhradným náradím: hrable.

Zbieranie plodov z listnatých a ihličnatých stromov.

1. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné návyky pri stravovaní,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti a schopnosť napodobňovania,
- rozlišovať rôzne materiály,
- rozvíjať schopnosť adekvátne používať predmety a hračky,
- utvárať základné pracovné zručnosti a návyky.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena: nácvik činností a postupov potrebných pri osobnej hygiene.

Používanie hygienických potrieb.

Osvojenie si hygienických návykov podľa pokynov.

Samostatné používanie WC, splachovanie.

Používanie toaletného papiera, vreckovky a hrebeňa.

Vyzliekanie a obliekanie odevu podľa pokynov.

Obúvanie a vyzúvanie podľa pokynov.

Zapnutie a rozopnutie gombíka, upevňovanie opaska.

Používanie zipsu, patentiek a háčikov.

Navliekanie šnúrky do topánky, viazanie uzla a mašličky.

Základné návyky pri stravovaní.

Stolovanie: používanie lyžice a vidličky pri jedle.

Samoobsluha pri desiatovaní: naliať do pohára, rozbaľiť chlieb, otvoriť jogurt, očistiť banán, mandarínku.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto podľa pokynov, udržiavanie poriadku.

Odkladanie a údržba odevu podľa pokynov.

Postup jednoduchého čistenia obuvi, odkladanie na určené miesto podľa pokynov.
Používanie štipcov na bielizeň.
Utieranie prachu, zametanie, zberanie smetí do koša podľa pokynov.
Obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení.
Primerané používanie predmetov a hračiek.
Odomykanie a zamykanie dvier, visiaceho zámku.
Rozlíšenie potravín od iných predmetov.
Rozlíšenie potravín, ktoré patria do chladničky s pomocou.
Vedieť rozlíšiť čo patrí do odpadkov.
Stolovanie: samostatne prestieranie na jednoduché stolovanie.
Odkladanie špinavého riadu zo stola.
Utieranie stola.
Utieranie a odkladanie riadu na určené miesto podľa pokynov.
Rozpoznanie špinavého a čistého riadu.
Bezpečne pracovať v kuchyni.
Šitie: navliekanie nite do veľkej ihly, na konci zdvojenej nite urobiť uzlík.
Prepichávanie kartónu podľa šablóny.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Manipulovanie s drobným materiálom. Triedenie, priradovanie, porovnávanie, ukladanie predmetov a prírodnín podľa vlastností: farba, veľkosť, tvar, materiál.
Napichávanie, navliekanie, nadväzovanie a nalepovanie drobného materiálu.
Vytváranie mozaiky, vzorov podľa určitého pravidla.

Práce s papierom

Spoznávanie základných vlastností papiera: farba, povrch, hrúbka.
Triedenie, priradovanie a porovnávanie rôznych druhov papiera podľa vlastností.
Práca s papierom: trhanie, krčenie, nalepovanie, zlepovanie, prekladanie, skladanie a strihanie.
Dierovanie papiera podľa šablóny a so strojčekom.
Šitie jednoduchých stehov so zdvojenou niťou na perforovaný kartón.
Pečiatkovanie a potláčanie papiera tlačidlami rozličných predmetov.

Montážne a demontážne práce

Triedenie, priradovanie a porovnávanie rôznych druhov stavebníc podľa vlastností: veľkosť, farba, tvar, materiál.
Skladanie a rozkladanie predmetov a stavebníc. Ukladanie na seba, vedľa seba, spájanie, skrútkovanie, zasúvanie a pod.
Skladanie jednoduchého puzzle, mozaiky, domina.

Pestovateľské práce

Polievanie izbových rastlín, odstraňovanie odumretých častí rastlín, kyprenie pôdy, hnojenie, ošetrovanie listov.
Oboznámenie sa so sadením, klíčením a rastom rastlín.
Sadenie semien do kvetináčov: pažitka, tráva, hrach, fazuľa.
Pletie a polievanie záhonov.
Oboznámenie sa s jednoduchým záhradníckym náradím, hrabanie lístia.
Zber úrody: ovocia a zeleniny s pomocou.
Pozorovanie prírody v parku, v sade a v záhrade.

PROCES

V prvom ročníku si žiaci 1. úrovne osvojujú návyk na spoluprácu pri osobnej hygiene a schopnosť prijať používanie hygienických potrieb. Môže sa však stať, že žiak odmieta napríklad strihanie nechtov alebo používanie zubnej kefky. Preto je potrebné postupovať trpezlivo, malými krôčikmi a voliť vhodnú motiváciu. Pri problémoch s používaním WC je pri nácviku dôležitá pravidelnosť používania WC počas dňa, aby žiak získal návyk. Nesmieme zabúdať na vizualizáciu a náhradnú komunikáciu, ktorá môže tak isto problém s používaním WC vyriešiť.

Pri osvojovaní si základných návykov pri stravovaní, sa snažíme o to, aby žiak od jedla neodbiehal, aby dokázal sedieť určitý čas pri jedle. Žiakovi musí byť jasné kedy je začiatok a koniec činnosti.

Žiaci 2. a 3. úrovne si zvyšujú samostatnosť pri hygienických a stravovacích návykoch, pri samoobslužných zručnostiach a naďalej sa rozvíja schopnosť napodobňovať.

Všetky pracovné činnosti, ktoré si žiaci osvojujú sa snažíme nacvičovať v prirodzených podmienkach, v ktorých ich žiak bude vedieť v praktickom živote vykonávať. Čiastkovú úlohu nacvičovanej činnosti, ktorú žiak nezvláda, možno preniesť do pracovnej úlohy uloženej v škatuli, aby si ju žiak mohol osvojiť častejším precvičovaním.

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky,
- utvárať základné samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať schopnosť napodobňovať,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- poznávať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena – návyk na spoluprácu.

Používanie hygienických potrieb.

Osvojenie si hygienických návykov s pomocou.

Používanie WC – splachovanie, toaletného papiera a vreckovky.

Vyzliekanie a obliekanie odevu s pomocou.

Obúvanie a vyzúvanie s pomocou.

Používanie suchého zipsu.

Základné návyky pri stravovaní, sedieť určitý čas pri jedle.

Spoznať potreby pre stravovanie, spoznať vlastné a používať ich.

Používanie rúk pri jedle.

Pitie z pohára držaného obidvoma rukami.

Rozvoj jemnej a hrubej motoriky

Chyťanie predmetov prstami. Zvyšovanie schopnosti uchopenia a stisku.

Manipulovanie s predmetmi oboma rukami.

Prenášanie predmetov na väčšiu vzdialenosť.

Udržanie prenášaných predmet v požadovanej výške.

Udržanie zovretia ruky pri tlaku dole: miešanie lyžicou, hladenie stierkou a pod..

Zbieranie malých predmetov pomocou palca a ukazováka.

Umiestnenie predmetu do otvoru.

Postavenie predmetov stredných a veľkých rozmerov na seba.

Manipulovanie s drevenými kockami, ukladanie dvoch kociek na seba, vedľa seba.

Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek, okien.

Zapínanie a vypínanie osvetlenia.

Odskrutkovanie veka pohára - krúžiť zápästím pri držaní predmetu..

Púšťanie vody: páková batéria, kohútik.

Skladanie puzzle s veľkými dielikmi.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto s pomocou.

Odkladanie odevu a obuvi s pomocou.

Primerané používanie predmetov, hračiek, napr. posúvanie autíčka.

Práce v dielni

Oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo a iné.

Trhanie a krčenie papiera, poznávanie jeho vlastností.

Navliekanie rôznych predmetov a prírodnín: veľké korále, šípky, cestoviny a iné.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti,
- rozvíjať schopnosť napodobňovania,
- rozlišovať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena - nácvik činností a postupov potrebných pri osobnej hygiene.

Používanie hygienických potrieb.

Osvojenie si hygienických návykov s miernou pomocou.

Používanie WC, splachovanie.

Osvojiť si používanie toaletného papiera a vreckovky.

Vyzliekanie a obliekanie odevu s miernou pomocou.

Obúvanie a vyzúvanie s miernou pomocou.

Zapnutie a rozopnutie veľkého gombíka s čiastočnou pomocou.

Používanie zipsu, patentiek.

Navliekanie šnúrky do topánky, viazanie uzla.

Osvojenie si základných návykov pri jedle.

Spoznať potreby pre stravovanie, spoznať vlastné a používať ich.

Používanie lyžice pri jedle.

Samoobsluha pri desiatovaní: naliať do pohára, rozbaľiť chlieb, otvoriť jogurt, očistiť niektoré druhy ovocia, napr. banán a iné.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto podľa pokynov.

Odkladanie odevu a obuvi podľa pokynov.

Utieranie prachu s pomocou.

Vynášanie odpadkov s pomocou.

Vedieť vymeniť uterák.

Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek, okien.

Používanie kľúča pri odomykaní a zamykaní dverí.

Zapnutie a vypnutie osvetlenia.

Otváranie a zatváranie veka so závitom – menšie nádoby.

Otváranie a zatváranie vodovodného kohútika.

Používanie štipcov na bielizeň.

Primerané používanie predmetov a hračiek.

Používanie predmetov viacerými spôsobmi, napr. lyžica: miešanie - naberanie.

Rozlíšenie potravín od iných predmetov.
Rozlíšenie potravín, ktoré patria do chladničky s pomocou.
Rozlíšenie odpadkov od iných predmetov.
Zvyšovanie samostatnosti pri jednoduchom prestieraní k stolovaniu.
Odkladanie špinavého riadu zo stola.
Rozpoznanie špinavého a čistého riadu.
Základy bezpečnosti v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína, prírodniny.
Triedenie, priradovanie a porovnávanie predmetov podľa vlastností: farba, tvar, veľkosť, materiál, použitie a pod..
Manipulovanie s predmetmi a drobným materiálom: dvíhanie, prenášanie, prekladanie, vkladanie, vyberanie, navliekanie, lepenie, presýpanie.
Namotávanie a spleťanie vlny, rôznych druhov špagátov a podobných materiálov.
Strihanie papiera, textilu, vlny, špagátov a prírodnín.
Viazanie uzla a nácvik viazania mašličky.
Strúhanie ceruzky.

Práce s papierom

Trhanie, krčenie a lepenie papiera, spoznávanie základných vlastností papiera.
Obkresľovanie, vytrhávanie, lepenie a vyfarbovanie šablóny z papiera.
Nalepovanie samolepiek.
Nalepovanie natrhaných papierikov na vopred predkreslený tvar.
Gumovanie papiera.

Montážne a demontážne práce

Navliekanie predmetov: korále, vhodné cestoviny a pod..
Manipulovanie s kockami: ukladanie kociek na seba, vedľa seba.
Odskrutkovanie, zaskrutkovanie predmetov a hračiek.
Práce so stavebnicami rôzneho materiálu.
Skladanie jednoduchého puzzle.
Podľa vzoru vedieť zostaviť tvar zo špagdlí, drevok a podobného materiálu.

Pestovateľské práce

Polievanie izbových kvetov, záhonov a rastlín na pozemku s pomocou.
Oboznámiť sa so sadením, klíčením a rastom rastlín.
Hrabanie s hrabľami.
Oboznámenie sa so záhradným náradím: motyka.
Zbieranie plodov z listnatých a ihličnatých stromov.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti,
- rozlišovať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti a návyky,

– utvárať základné pracovné zručnosti pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena: umývanie rúk, tváre, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov a nechtov.

Používanie hygienických potrieb.

Upevňovanie hygienických návykov.

Samostatné používanie WC, splachovanie.

Vedieť rozlíšiť špinavé a čisté ruky.

Používanie toaletného papiera a vreckovky.

Česanie a upravovanie vzhľadu.

Vyzliekanie a obliekanie odevu.

Obúvanie, vyzúvanie, šnurovanie a zaväzovanie obuvi.

Zapnutie a rozopnutie gombíka, upevňovanie opaskov.

Používanie gombíkov, opaskov, zipsu, patentiek a háčikov.

Osvojenie si základných stravovacích návykov.

Používanie príboru pri jedle.

Samoobsluha pri desiatovaní.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Odkladanie odevu a obuvi na určené miesto.

Kefovanie a prášenie šiat.

Výmena uteráka.

Čistenie topánok: umývanie, kefovanie, krémovanie a leštenie.

Utieranie prachu, zametanie.

Pozbieranie odpadkov do koša.

Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení.

Primerané používanie predmetov, hračiek.

Rozlíšenie potravín od iných predmetov, ukladanie na určené miesto.

Potraviny patriace do chladničky – vedieť rozlíšiť od iných potravín.

Odkladanie potravín na určené miesto.

Osvojenie si základov zložitejšieho prestierania k stolovaniu- plytký a hlboký tanier, servítka, príbor, pohár.

Odkladanie špinavého riadu zo stola.

Utieranie stola.

Utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.

Rozpoznanie špinavého a čistého riadu.

Bezpečne pracovať v kuchyni.

Šitie - navliekanie nite do veľkej ihly, na konci zdvojenej nite urobiť uzlík.

Prepichávanie kartónu s narysovanými priamkami a bodmi.

Preťahovanie bužírky, vlny cez otvory na cvičných doskách.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Upevňovanie zručností z 1. ročníka.

Manipulovanie s drobným materiálom: triedenie, priradovanie, porovnávanie, ukladanie predmetov a prírodnín podľa vlastností.

Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie.

Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu.

Vytváranie mozaík, vzorov podľa určitého pravidla.

Práce s papierom

Spoznávanie základných vlastností papiera: farba, povrch, hrúbka.

Triedenie, priraďovanie a porovnávanie rôznych druhov papiera podľa vlastností.

Rozlišovanie papiera podľa druhu: farebný, pijavý, výkresový, baliaci, priekleповý, novinový, kartónový...

Práca s papierom: vytrhávanie, krčenie, nalepovanie, zlepovanie, prekladanie, skladanie a strihanie, rezanie.

Obkresľovanie tvaru podľa šablóny.

Vystrihávanie jednoduchých tvarov z preloženého papiera.

Montážne a demontážne práce

Triedenie, priraďovanie a porovnávanie rôznych druhov stavebníc podľa vlastností: veľkosť, farba, tvar, materiál.

Zostavovanie modelov zo stavebníc podľa predlohy i bez nej.

Rozoberanie modelov.

Skladanie jednoduchého puzzle, mozaiky, domina.

Pestovateľské práce

Ošetrovanie izbových rastlín.

Úprava pôdy pred siatím: kopanie, hrabanie a kolíkovanie pôdy.

Siatie do riadkov a jamiek.

Pozorovanie klíčenia semien. Sadenie suchých a predklíčených semien.

Pestovanie kvetín, hrachu, fazule, reďkovky.

Pletie, okopávanie a polievanie záhonov.

Práca s jednoduchým záhradníckym náradím: motyčka, lopatka, hrable.

Zber úrody, ovocia a zeleniny, s pomocou.

Pozorovanie prírody v parku, v sade a v záhrade.

PROCES

Pri nácviku samoobslužných zručností a hygienických návykov je dôležité nerobiť prácu za žiaka. Poskytujeme mu primeranú pomoc tak, aby si danú činnosť postupne osvojoval a perspektívne aj sám vykonával. Napr. pri nácviku používania gombíkov, u žiakov na najnižšej úrovni, postavíme sa za žiaka a vedíme jeho ruky, prsty k rozopnutiu alebo zapnutiu gombíka. Nesmieme zabúdať, že dierka a gombík musia byť dostatočne veľké, primerané k motorickým schopnostiam žiaka.

Prostredníctvom pracovnej výchovy sa snažíme nielen o rozvoj rôznych návykov a pracovných zručností, ale aj o sociálny rozvoj žiaka. Napr. žiaka na najnižšej úrovni sa snažíme naučiť, aby vedel podať, priniesť požadovaný predmet druhej osobe a podobne.

Manipuláciou s rôznymi predmetmi sa snažíme u žiakov zvyšovať vnímavosť na zmyslové podnety, schopnosť triediť a porovnávať

U žiakov 2. úrovne sa snažíme dosiahnuť, aby základné samoobslužné zručnosti a hygienické návyky vykonávali s miernou pomocou, aby pri stolovaní samostatne používali lyžicu, aby sa vedeli obslúžiť s vopred pripraveným jedlom, aby sa obliekali a vyzliekali len s miernou pomocou. Pri uvedených činnostiach zohráva významnú úlohu vizualizácia. Žiaci sa učia

odkladať predmety na určené miesto podľa pokynov, používať predmety podľa ich určenia a používať predmety viacerými spôsobmi. Ak žiak s AU alebo PVP s MP používal predmet v danej situácii, môže byť pre neho problém pochopiť, že sa dá daná vec použiť aj v inej situácii. Preto je potrebná variabilita nácvikov.

Osvojenie si zručnosti skladania puzzle, mozaík, skladačiek a podobne, môže byť pre žiaka prínosom, okrem iného, aj pre zmysluplné strávenie voľného času, kedy sa žiaci s AU alebo PVP s MP zvyčajne venujú svojim stereotypom.

Žiaci 3. úrovne sa učia rozlišovať čistotu rúk, česať sa a upravovať svoj vzhľad. Často sa stáva, že aj keď žiak samostatne zvláda základné hygienické návyky a vie sa samostatne obliecť, nedbá na konečnú úpravu vzhľadu. Preto je dobré, ak žiak pri nácviku používa zrkadlo, aby aj vizuálne mohol skontrolovať úpravu svojho výzoru.

Nácvik jedenia s príborom môže byť pre žiakov AU alebo PVP s MP veľmi ťažký, pretože si vyžaduje koordináciu oboch rúk. Pokiaľ žiak nemá túto schopnosť dostatočne rozvinutú, nemožno od neho očakávať aby jedol oboma rukami.

Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení nerobí zvyčajne žiakom problémy, najmä ak im poskytneme vizuálnu pomoc, napr. farebné rozlíšenie tlačidiel.

V druhom ročníku sa žiaci 3. úrovne učia upravovať pôdu, siať a pracovať s jednoduchým záhradníckym náradím. Aj pri tejto činnosti je dôležitá vizualizácia a štrukturalizácia..

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky,
- utvárať samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať schopnosť napodobňovania,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- poznávať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- poznávať pracovné náradie.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena - návyk na spoluprácu.
Používanie hygienických potrieb.
Osvojenie si hygienických návykov s pomocou.
Používanie WC, splachovanie.
Používanie toaletného papiera a vreckovky.
Vyzliekanie a obliekanie odevu s pomocou.
Obúvanie a vyzúvanie s pomocou.
Zapnutie a rozopnutie veľkého gombíka s pomocou.
Používanie zipsu s pomocou.
Osvojenie si základných stravovacích návykov.
Spoznanie potreby pre stravovanie, spoznať vlastné a používať ich.
Používanie rúk pri jedle.
Pitie z pohára, pohár držať dvoma rukami.

Rozvoj jemnej a hrubej motoriky

Chyťanie predmetov prstami: zvyšovanie schopnosti uchopenia a stisnutia.
Manipulovanie s predmetmi oboma rukami.
Prenášanie predmetov na väčšiu vzdialenosť.
Prenášanie a udržanie predmetu v požadovanej výške.
Udržanie zovretia ruky pri tlaku dole: miešanie lyžicou, hladenie stierkou.
Zbieranie malých predmetov pomocou palca a ukazováka.
Umiestnenie predmetu kolmo do otvoru.
Umiestnenie plochého predmetu na predlohu.
Použitie jedného predmetu dvoma spôsobmi: miešanie a naberanie lyžicou.
Zostavovanie sady predmetov dvoma rôznymi spôsobmi: veža a rad z kociek.
Postavenie predmetov rôznych veľkostí na seba.
Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek, okien.
Zapínanie a vypínanie osvetlenia.
Krúženie zápästím pri držaní predmetu: odskrutkovanie a zaskrutkovanie veka pohára.
Skladanie jednoduchého puzzle.
Navliekanie drobných predmetov s otvormi.

Manipulovanie s kockami. Ukladanie dvoch kociek na seba, vedľa seba.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto s pomocou.

Odkladanie odevu a obuvi s pomocou.

Utieranie prachu a polievanie izbových kvetov s pomocou.

Vymieňanie uterákov.

Oboznámenie sa so zariadením v kuchyni.

Rozlíšenie potravín, ktoré patria do chladničky s pomocou.

Základy jednoduchého prestierania k stolovaniu.

Základy bezpečnosti v kuchyni.

Práce v dielni

Oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína a iné.

Trhanie a krčenie papiera, spoznávanie základných vlastností papiera.

Primerané používanie hračiek.

Oboznámenie sa s náradím: kladivo.

3. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti a schopnosť napodobňovania.
- rozvíjať schopnosť rozlišovať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti a návyky.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena - nácvik činností a postupov potrebných pri osobnej hygiene.

Používanie hygienických potrieb.

Osvojenie si hygienických návykov s miernou pomocou.

Samostatné používanie WC, splachovanie.

Používanie toaletného papiera, vreckovky a hrebeňa

Vyzliekanie a obliekanie odevu podľa pokynov.

Obúvanie a vyzúvanie podľa pokynov.

Zapnutie a rozopnutie gombíka, upevňovanie opaskov.

Používanie zipsu, patentiek a háčikov.

Navliekanie šnúrky do topánky, viazanie uzla a mašličky.

Osvojenie si základných návykov pri jedle.

Samoobsluha pri desiatovaní: naliať do pohára, rozbaľiť chlieb, otvoriť jogurt, očistiť niektoré druhy ovocia zo šupky.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto podľa pokynov.

Odkladanie odevu a obuvi podľa pokynov.

Utieranie prachu podľa pokynov.

Pozbieranie smetí do koša. Vynášanie odpadkov.
Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek, okien.
Používanie kľúča pri odomykaní a zamykaní dvier.
Zapínanie a vypínanie osvetlenia.
Odskrutkovanie a zaskrutkovanie veka na menších nádobách.
Púšťanie vody: páková batéria, kohútik.
Primerané používanie predmetov a hračiek.
Používanie predmetov viacerými spôsobmi, napr. lyžica, naberačka: miešanie - naberanie.
Rozlíšenie potravín od iných predmetov, ukladanie na určené miesto.
Potraviny patriace do chladničky – vedieť rozlíšiť od iných potravín.
Rozlíšenie odpadkov.
Odkladanie potravín na určené miesto.
Osvojenie si základov jednoduchého prestierania k stolovaniu..
Odkladanie špinavého riadu zo stola.
Utieranie stola.
Utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.
Rozpoznanie špinavého a čistého riadu.
Bezpečne pracovať v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína, prírodnín.
Triedenie, priradovanie a porovnávanie predmetov podľa vlastností: farba, veľkosť, tvar, materiál, použitie a pod..
Manipulovanie s predmetmi a drobným materiálom: dvíhanie, prenášanie, prekladanie, vkladanie, vyberanie, navliekanie, lepenie, presýpanie.
Navliekanie predmetov: korále, cestoviny a iné na šnúрку.
Namotávanie a splietanie vlny, špagátov a podobných materiálov.
Strihanie papiera, textilu, vlny, špagátov a prírodnín.
Viazanie uzla a mašličky.

Práce s papierom

Strihanie, trhanie, krčenie a lepenie papiera, spoznávanie základných vlastností papiera.
Obkresľovanie, vytrhávanie, lepenie a vyfarbovanie šablóny z papiera.
Gumovanie papiera.

Nalepovanie samolepiek rôznych veľkostí.
Nalepovanie natrhaných papierikov na vopred predkreslený tvar.

Montážne a demontážne práce

Vytváranie útvarov z kociek.
Odskrutkovanie a zaskrutkovanie predmetov a hračiek.
Skladanie a rozkladanie predmetov a stavebníc.
Skladanie jednoduchého puzzle, mozaiky, domina.
Podľa vzoru vedieť zostaviť tvar zo špajdlí, drierok a podobného materiálu.

Pestovateľské práce

Polievanie izbových kvetov, záhonov a rastlín na pozemku.
Sadenie semien, pozorovanie klíčenia a rastu rastlín.
Hrabanie s hrabľami.
Používanie motyky pri práci v záhrade.
Zbieranie plodov z listnatých a ihličnatých stromov.

ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- osvojiť si základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti a schopnosť napodobňovania,
- rozlišovať rôzne materiály,
- rozvíjať schopnosť adekvátne používať predmety a hračky,
- utvárať základné pracovné zručnosti a návyky,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Precvičovanie, utvrdzovanie samoobslužných činností, aby bola dosiahnutá čo najväčšia automatizácia a samostatnosť.

Samostatné umývanie rúk, tváre, vlasov, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov a nechtov.

Dodržiavanie hygieny na WC, používanie vreckovky.

Česanie a upravovanie vzhľadu.

Samostatné obliekanie a vyzliekanie.

Obúvanie, vyzúvanie, šnurovanie a zaväzovanie obuvi.

Výberu oblečenia podľa počasia a ročných období.

Samostatné stolovanie.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Odkladanie odevu a obuvi na určené miesto.

Skladanie bielizne a odevu.

Používanie ramienka na šaty.

Kefovanie a prášenie šiat.

Výmena uteráka.

Čistenie topánok: umývanie, kefovanie, krémovanie a leštenie.

Používanie štipcov na bielizeň.

Utieranie prachu a zametanie.

Pozbieranie smetí do koša.

Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení.

Primerané používanie predmetov a hračiek.

Odkladanie potravín na určené miesto.

Zložitejšie prestieranie k stolovaniu: plytký a hlboký tanier, servítka, príbor, pohár.

Umývanie, utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.

Umývanie ovocia a zeleniny.

Príprava jednoduchého nápoja: malinovka, čaj, kakao.

Balenie desiaty.

Bezpečne pracovať v kuchyni.

Šitie - navliekanie nite do veľkej ihly, na konci zdvojenej nite urobiť uzlík.

Šitie predného stehu so zdvojenou niťou na perforovaný kartón.

Šitie predného stehu so zdvojenou niťou na pás látky s vyznačenými bodmi a spojnicami.

Šitie obnitkovacím stehom.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Upevňovanie zručností z 2. ročníka.

Manipulovanie s drobným materiálom: triedenie, priradovanie, porovnávanie, ukladanie predmetov a prírodnín podľa rôznych vlastností.

Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie.

Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu.

Kombinovanie rozličného materiálu.

Vytváranie mozaík, vzorov podľa určitého pravidla.

Práce s papierom

Spoznávanie základných vlastností papiera a kartónu: farba, povrch, hrúbka, pevnosť, pružnosť, nasiakavosť.

Triedenie, priradovanie a porovnávanie rôznych druhov papiera podľa vlastností.

Rozlišovanie papiera podľa druhu: farebný, pijavý, výkresový, baliaci, priekleповý, novinový, kartónový.

Práca s papierom: vytrhávanie a vystrihávanie podľa predkresleného vzoru, nalepovanie.

Používanie lepiaceho papiera.

Prekladanie, skladanie, stláčanie, strihanie, rezanie, meranie papiera a tenkého kartónu.

Montážne a demontážne práce

Zostavovanie modelov zo stavebníc spájaním a skrutkovaním.

Rozoberanie modelov vytvorených spájaním a skrutkovaním.

Používanie skrutkovača a maticového kľúča.

Skladanie puzzle, mozaiky.

Pestovateľské práce

Ošetrovanie izbových rastlín.

Rozmnožovanie izbových rastlín stonkovými a listovými odrezkami.

Pripravovanie záhonov na siate.

Siatie, hnojenie, pletie, polievanie a okopávanie záhonov.

Pestovanie zeleniny: hrach, fazuľa, reďkovka, šalát.

Pestovanie kvetov: trvalky.

Pozorovanie klíčenia semien. Práca s kľúčidlami: fazuľa, hrach, kukurica, obilie, zemiaky a iné.

Zber úrody.

Pozorovanie prírody v parku, v sade a v záhrade.

PROCES

Žiaci 1. úrovne si upevňujú a rozvíjajú osvojené vedomosti a zručnosti. Učia sa s pomocou odkladať odev a obuv na určené miesto. Učia sa s pomocou rozlišovať potraviny, čo patrí do chladničky a oboznamujú sa so zariadením kuchyne.

Žiaci si osvojujú chytanie predmetov prstami, čím si zvyšujú schopnosť uchopenia a stisku predmetov. Manipulovaním s predmetmi si žiaci rozvíjajú zmyslové vnímanie, motorické zručnosti, koordináciu ruky a oka. Spoznávajú vlastnosti papiera a učia sa s ním pracovať. Osvojujú si primerané používanie predmetov a hračiek.

Žiaci 2. úrovne si osvojujú vykonávanie samoobslužných a hygienických návykov podľa pokynov. Učia sa odkladať predmety na určené miesto a utierať prach podľa pokynov. Učia

sa rozlišovať potraviny, rozlišujú tie ktoré patria do chladničky a učia sa bezpečne pracovať v kuchyni.

Pri výučbe nesmieme zabúdať, že niektorú časť pracovnej činnosti mohol žiak zabudnúť a nevie pokračovať ďalej. Preto je potrebné osvojované činnosti častejšie opakovať, aby si ich mohol žiak utvrdiť. Poskytneme mu potrebnú vizualizáciu a primeranú pomoc.

U žiakov 3. úrovne sa snažíme dosiahnuť čo najväčšiu automatizáciu a samostatnosť pri samoobslužných činnostiach a hygienických návykoch. Žiaci si osvojujú schopnosť výberu oblečenia podľa počasia a ročných období. Toto môže byť pre niektorých žiakov ťažké, aj keď si to teoreticky osvoja, v praxi to nemusia vedieť použiť. Preto je potrebný praktický nácvik pri každej vhodnej príležitosti. Česanie, upravovanie vzhľadu je dobré nacvičovať pred zrkadlom.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch,
- zvyšovať samostatnosť pri základných samoobslužných zručnostiach,
- zvyšovať samostatnosť pri základných stravovacích schopnostiach a návykoch,
- rozvíjať schopnosť napodobňovať,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- poznávať rôzne materiály,
- osvojiť si adekvátne používanie predmetov,
- poznávať pracovné náradie.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Zvyšovanie samostatnosti pri osobnej hygiene.
Používanie hygienických potrieb.
Osvojenie si hygienických návykov s čiastočnou pomocou.
Hygiena na WC, splachovanie.
Vyzliekanie a obliekanie odevu s miernou pomocou.
Obúvanie a vyzúvanie s miernou pomocou.
Osvojenie si základných stravovacích návykov.
Používanie lyžice pri jedle s pomocou.
Zdvihnutie a pitie z pohára, ak je pohár držaný jednou rukou.
Zapínanie a rozopínanie veľkého gombíka s pomocou.
Používanie zipsu s pomocou.

Rozvoj jemnej motoriky

Súvislé používanie iba jednej ruky pri manipulácii s kockami, lyžicou a pod.
Ukladanie piatich až šiestich kociek na seba po predvedení.
Zostavovanie sady vecí tromi rôznymi spôsobmi.
Taktilné oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína.
Tvarovanie modelovacej hmoty.
Listovanie v knihe - spolu viac listov.
Dodržiavanie primeraného zovretia ruky pri tlaku dole: stieranie stierkou, rozdeľovanie nožom a pod..
Používanie štipcov na bielizeň, kancelárske spinky.
Umiestnenie predmetov kolmo do perforovanej dosky.
Vkladanie predmetov do otvoru podľa tvaru a iných vlastností.
Odskrutkovanie a zaskrutkovanie veľkej matice na skrutku.
Skrutkovanie do perforovanej dosky.
Skladanie jednoduchého puzzle.
Navliekanie rôznych ozdobných predmetov: krúžky, korále, prírodniny.

Práce v domácnosti

Primerané používanie predmetov každodenného života.

Odkladanie predmetov na určené miesto.
Odkladanie odevu a obuvi na určené miesto.
Utieranie prachu s miernou pomocou.
Polievanie kvetov s miernou pomocou.
Zametanie a utieranie podlahy.
Základy bezpečnosti v domácnosti.
Základy zložitejšieho prestierania k stolovaniu s pomocou.
Základy bezpečnosti v kuchyni.
Upratovanie stola: vedieť zo stola odložiť špinavý riad, rozlíšiť špinavý a čistý riad.
Rozlíšenie potravín, ktoré patria do chladničky.
Utieranie stola.

Práce v dielni

Skladanie a prekladanie papiera.
Strihanie s pomocou: vedieť držať a pohybovať s papierom pri strihaní.
Skladanie mozaiky podľa farby.
Skladanie jednoduchých stavebníc, napr. Lego, Cheva a iné.
Oboznámenie sa s náradím: píłka.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch a samoobslužných zručnostiach,
- zvyšovať samostatnosť pri základných stravovacích návykoch,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti a schopnosť napodobňovať,
- rozlišovať rôzne materiály,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas,
- utvárať základné pracovné zručnosti a návyky v prácach v domácnosti,
- pracovať s papierom a poznať jeho vlastnosti,
- utvárať základné manuálne zručnosti potrebné pri práci s drevom,
- utvárať základné manuálne zručnosti potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Opakovanie činností a postupov potrebných pri osobnej hygiene a hygienických návykoch a samoobslužných činnostiach osvojených v predchádzajúcom ročníku.
Samostatné umývanie zubov – nácvik.
Používanie príboru pri stolovaní s pomocou.

Práce v domácnosti

Opakovanie činností osvojených v nižšom ročníku.
Zvyšovanie samostatnosti pri odkladaní predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.
Zvyšovanie samostatnosti pri odkladaní odevu a obuvi na určené miesto.
Používanie ramienka na šaty.
Ukladanie šiat, osvojiť si postup pri kefovaní šiat.
Utieranie prachu.
Utieranie a umývanie podlahy.

Používanie kľúča pri odomykaní a zamykaní dvier, visiaceho zámku.
Základy zložitejšieho prestierania k stolovaniu: plytký a hlboký tanier, servítka, príbor, pohár.
Utieranie a odkladanie čistého riadu na určené miesto.
Utieranie a umývanie stola.
Príprava jedla: vedieť natierať chlieb, pečivo, umyť ovocie a zeleninu.
Príprava jednoduchého nápoja: čaj, kakao.
Balenie a rozbaľovanie desiaty.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Triedenie, priraďovanie, porovnávanie, ukladanie predmetov a rôznych materiálov.
Manipulovanie s drobným materiálom. Opakovanie učiva z predchádzajúceho ročníka.
Navíjanie vlny, špagátov a podobných materiálov na cievku.
Namotávanie vlny a špagátu na kľbko.
Viazanie uzla a mašličky.
Navliekanie korálov podľa vzoru.
Prepichávanie a navliekanie papiera rôznej kvality na niť.

Práce s papierom

Krčenie, trhanie, strihanie a lepenie papiera.
Vystrihovanie bez predkreslenej čiary a po čiare.
Skladanie a prekladanie papiera. Skladanie a rozkladanie papierových škatúl.
Oblepovanie predmetov papierom.

Práce s drevom

Opracovávanie povrchu dreva brúsnyim papierom.
Zatĺkanie a vyťahovanie klincov.
Úprava dreva pilníkom – nácvik.

Montážne a demontážne práce

Spájanie špagdlí, drievok a konárikov drôtom a špagátom.
Zostavovanie modelov zo stavebníc spájaním a skrútkovaním.
Rozoberanie modelov vytvorených spájaním a skrútkovaním.
Skladanie puzzle, mozaiky.

Pestovateľské práce

Polievanie izbových rastlín. Odstraňovanie odumretých častí rastlín, kyprenie pôdy, ošetrovanie listov.
Rýľovanie, hrabanie a kolíkovanie pôdy.
Siatie do riadkov a jamiek.
Pozorovanie klíčenia semien.
Pestovanie kvetín.
Pletie záhonov.

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch, samoobslužných zručnostiach a pri stolovaní,
- vykonávať základné pracovné činnosti v domácnosti a príprava jednoduchých pokrmov,
- rozlišovať rôzne materiály, spoznávať ich vlastnosti a osvojovanie základných manuálnych zručností potrebných pri práci s nimi,

- vedieť pomenovať používané nástroje a stavebnicové časti,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Precvičovanie, utvrdzovanie samoobslužných činností, aby bola dosiahnutá čo najväčšia automatizácia a samostatnosť.

Samostatné umývanie rúk, tváre, vlasov, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov a nechťov, česanie.

Dodržiavanie hygieny na WC, používanie vreckovky.

Skontrolovanie a upravovanie vzhľadu.

Samostatné obliekanie a vyzliekanie.

Obúvanie, vyzúvanie, šnurovanie a zaväzovanie obuvi.

Výber oblečenia podľa počasia a ročných období.

Samostatné stolovanie.

Práce v domácnosti

Opakovanie a upevňovanie zručností osvojených v nižšom ročníku.

Odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Skladanie, odkladanie bielizne a odevu na určené miesto.

Čistenie a odkladanie obuvi na určené miesto.

Utieranie prachu a čistenie nábytku.

Utieranie a umývanie podlahy, zametanie a vysávanie.

Umývanie WC, umývadla, vane, zrkadla a pod.

Primerané používanie predmetov a hračiek.

Ošetrovanie rán - odrenina, rezná rana, popálenina, bodnutie hmyzom.

Utvrdzovanie a rozširovanie vedomostí a zručností z predchádzajúceho ročníka.

Zložitejšie prestieranie k stolovaniu.

Umývanie, utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.

Umývanie, čistenie, krájanie, ukladanie ovocia a zeleniny na tanier.

Krájanie chleba nožom, na ručnom krájači.

Natieranie na chlieb, pečivo: maslo, džem, nátierka, paštéta, med, čokoláda.

Používanie elektrickej varnej kanvice a sporáka.

Príprava jednoduchého nápoja: mlieko, čaj, kakao, biela káva.

Varenie zemiakov v šupke. Čistenie zemiakov.

Bezpečne pracovať v kuchyni.

Šitie predného stehu na kanave.

Spojenie látky jednoduchým zošitím, prišit' gombík, patentku a pútka.

Zošívanie látky predným stehom, zadným stehom do jednoduchého švika.

Začistenie okrajov látky obnitkovacím alebo slučkovým stehom.

Navliekanie šnúrky a gumy do tunela v látke zošitie konca gumy, napr. vrecúško na prezuvky.

Háčkovanie – nacvičovanie retiazkových očiek.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Manipulovanie s drobným materiálom. Rozvíjanie estetického cítenie pri výbere a kombinácii materiálov.

Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie.

Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu.

Kombinovanie rozličného materiálu: vytváranie mozaiky, vzorov podľa určitého pravidla.

Práce s papierom

Rozlišovanie základných vlastností papiera a kartónu: farba, povrch, hrúbka, pevnosť, pružnosť, nasiakavosť.

Rozlišovanie papiera podľa druhu: farebný, pijavý, výkresový, baliaci, priekleповý, novinový, kartónový.

Prekladanie, skladanie, stláčanie, strihanie, vystrihovanie, lepenie, rezanie, zošívanie, prebíjanie, meranie papiera a tenkého kartónu.

Používanie dierkovača a zošívачky.

Obtrhanie predkresleného tvaru.

Prepletanie farebných pásikov.

Balenie balíkov.

Práce s drevom

Oboznámenie sa so základnými vlastnosťami dreva.

Oboznámenie sa so základnými pracovnými nástrojmi a pomôckami používanými pri práci s drevom: píla, čapovka, píla chvostovka, pilník, rašpl'a, nebožiec, nôž na drevo, brúsny papier, uholnica, skladací meter.

Osvojenie si základných pracovných zručností používaných pri práci s drevom: rezanie nožom a pílou, opracovávanie rašpl'ou a pilníkom, vrtanie, brúsenie brúsnym papierom.

Ošetrovanie povrchu dreva natieraním, voskovaním a morením.

Práce s kovem

Oboznámenie sa so základnými pracovnými nástrojmi a pomôckami používanými pri práci s kovem: zverák, kladivko, štípacie kliešte, pilník, píłka na kov..

Oboznámenie sa so základnými vlastnosťami mäkkého drôtu a vedieť s ním pracovať: vyrovnávať, ohýbať, strihať, píliť, začisťovať konce.

Vyťahovanie a vyrovnávanie klincov.

Práce z kože a koženky

Základné vlastnosti kože a koženky.

Strihanie, rezanie kože a koženky podľa kovového pravítka, prebíjanie dutým priebojníkom.

Montážne a demontážne práce

Zostavovanie modelov zo stavebníc spájaním a skrutkovaním.

Rozoberanie modelov vytvorených spájaním a skrutkovaním.

Používanie skrutkovača a maticového kľúča.

Skladanie puzzle, mozaiky.

Pestovateľské práce

Ošetrovanie izbových rastlín.

Rozmnožovanie izbových rastlín stonkovými a listovými odrezkami.

Pripravovanie záhonov na siate.

Siatie, hnojenie, pletie, polievanie a okopávanie záhonov.

Sadenie priesad, cibúľ a semien.

Pestovanie kvetín: trvalky.

Pestovanie zeleniny: hrach, fazuľa, red'kovka, šalát, pažitka, rajčiny.

Práca s kľíčidlami: hrach, obilie, zemiaky, cibúľa, cesnak.

Poznávanie a zber liečivých rastlín.

Zber úrody.

Pozorovanie prírody v parku, v sade a v záhrade.

PROCES

Žiaci štvrtého ročníka 1. úrovne sa učia zvyšovať samostatnosť tak, aby pri hygienických a samoobslužných činnostiach potrebovali len miernu pomoc. Učia sa zapínať gombíky a zips s pomocou. Naďalej si rozvíjajú motorické zručnosti, učia sa listovať v knihe, skrutkovať a skladať jednoduché puzzle. Je potrebné, aby pri listovaní žiaci zameriavali pozornosť na to, čo je obsahom knihy, aby daná činnosť nebola len mechanicky vykonávaná, ale aby si ju osvojili aj s jej praktickým využitím. Žiaci sa učia rozlišovať špinavý a čistý riad, udržiavať poriadok v domácnosti s pomocou pedagóga. Niektorí žiaci môžu mať problémy pri práci napr. s hlinou, plastelínou, pretože sú citliví na čistotu rúk.

Žiaci 2. úrovne postupujú ako v predošlom ročníku, pričom sa snažíme zvyšovať ich samostatnosť. Osvojujú si základy zložitejšieho prestierania k stolovaniu. Pri vhodnej vizualizácii by žiaci nemali mať problémy. Učia sa natierať chlieb a pripravovať nápoje. Nácvik realizujeme v takom čase aby nebol samoúčelným, ale aby žiak pripravené jedlo mohol po vykonaní činnosti skonzumovať.

Žiaci 3. úrovne si zvyšujú samostatnosť pri samoobsluže a v domácich prácach. Učia sa umývať WC a kúpeľňu, zametať, vysávať a čistiť nábytok. Učia sa ošetrovať drobné poranenia. Pri príprave jedla si osvojujú krájanie chleba, ovocia a zeleniny, varenie zemiakov a prípravu jednoduchých nápojov. Je potrebné zaistiť, aby ich práca bola bezpečná, aby si žiaci osvojili základné bezpečnostné pravidlá. To isté treba dodržiavať aj pri prácach v dielni. Žiaci sa zdokonaľujú v šití, osvojujú si základné stehy šitia. Zručnejší žiaci si môžu osvojovať aj základy háčkovania.

Žiaci 3. úrovne si rozširujú zručnosti práce s papierom a drevom. Zoznamujú sa so základnými pracovnými nástrojmi a pomôckami potrebnými pri práci s drevom a kovem, osvojujú si ich používanie. Učia sa pracovať s kožou a koženkou, hlinou a moduritom. Žiaci musia dôkladne spoznať používaný materiál a osvojiť si jeho základné vlastnosti, aby osvojovanú činnosť vedeli správne priradiť k príslušnému materiálu a k danej činnosti správne priradiť potrebné pracovné nástroje a pomôcky.

5. ROČNÍK

5. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch,
- zvyšovať samostatnosť pri základných samoobslužných zručnostiach,
- zvyšovať samostatnosť pri základných stravovacích návykoch,
- rozvíjať sociálne zručnosti,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- poznávať rôzne materiály,
- poznávať pracovné náradie.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Zvyšovanie samostatnosti pri osobnej hygiene.

Používanie hygienických potrieb.

Osvojenie si hygienických návykov s čiastočnou pomocou.

Mužská a ženská toaleta (WC) – rozlíšenie, hygiena na WC, splachovanie.

Vyzliekanie a obliekanie odevu s miernou pomocou. Rozlíšenie prednej a zadnej časti odevov.

Obúvanie a vyzúvanie s miernou pomocou.

Osvojenie si základných stravovacích návykov.

Samostatné používanie lyžice pri jedle.

Používanie naberačky.

Zdvihnutie a pitie z pohára, ak je pohár držaný jednou rukou, vedieť ho položiť späť na stôl.

Zapínanie a rozopínanie veľkého gombíka s pomocou.

Používanie rôznych druhov zipsov a patentov.

Rozvoj jemnej motoriky

Súvislé používanie iba jednej ruky pri manipulácii s kockami, lyžicou a pod.

Ukladanie piatich až šiestich kociek na seba po predvedení.

Zostavovanie sady vecí rôznymi spôsobmi.

Taktilné oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína.

Tvarovanie modelovacej hmoty: plastelína, hlina a pod..

Listovanie v knihe - viac listov spolu.

Používanie štipcov na bielizeň, kancelárske spinky.

Vkladanie predmetov do otvoru podľa tvaru a iných vlastností.

Odskrutkovanie a zaskrutkovanie veľkej matice na skrutku.

Skrutkovanie do perforovanej dosky.

Skladanie jednoduchého puzzle.

Navliekanie rôznych predmetov: veľké korále, krúžky a pod.

Práce v domácnosti

Primerané používanie predmetov každodenného života.

Odkladanie predmetov na určené miesto.
Odkladanie odevu a obuvi na určené miesto.
Používanie ramienka na šaty.
Utieranie prachu podľa pokynov s miernou pomocou.
Polievanie kvetov podľa pokynov s miernou pomocou.
Zamietanie a utieranie podlahy.
Pozbieranie odpadkov do koša.
Základy bezpečnosti v domácnosti, najmä v kuchyni.
Základy zložitejšieho prestierania k stolovaniu s miernou pomocou.
Osvojiť si základy bezpečnosti v kuchyni.
Udržiavanie poriadku na stole: odložiť špinavý riad, rozlíšiť špinavý a čistý riad, odkladanie čistého riadu na určené miesto.
Utieranie a umývanie stola.
Natieranie na chlieb.
Umývanie ovocia a zeleniny.
Nalievanie nápoja do pohárov, s pomocou.
Balenie a rozbaľovanie desiaty.

Práce v dielni

Skladanie, prekladanie a lepenie papiera.
Rozkladanie a skladanie škatúl.
Strihanie s pomocou: držať a pohybovať s papierom pri strihaní.
Skladanie mozaiky podľa farby a tvaru, postupnosti.
Montážne a demontážne práce so skladačkami.
Oboznámenie sa s náradím: kliešte.

5. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch a samoobslužných zručnostiach,
- zvyšovať samostatnosť pri základných stravovacích návykoch,
- rozlišovať rôzne materiály,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti a návyky potrebné pri práci v domácnosti,
- osvojiť si základné manuálne zručnosti potrebné pri práci s drevom,
- osvojiť si základné manuálne zručnosti potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Opakovanie činností, postupov potrebných pri osobnej hygiene a hygienických návykoch a samoobslužných činnostiach osvojených v predchádzajúcom ročníku.
Zvyšovanie samostatnosti pri umývaní zubov.
Používanie kefy na nechty, vedieť rozlíšiť špinavé a čisté ruky.
Používanie príboru pri stolovaní podľa pokynov.
Úprava zovňajšku: používať hrebeň, urobiť si účes, skontrolovať svoj výzor v zrkadle.

Práce v domácnosti

Opakovanie činností osvojených v nižšom ročníku.
Zvyšovanie samostatnosti pri odkladaní predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.
Zvyšovanie samostatnosti pri odkladaní odevu a obuvi na určené miesto.
Používanie ramienka na šaty.
Ukladanie a udržiavanie čistoty šiat podľa pokynov.
Utieranie prachu.
Utieranie a umývanie podlahy.
Používanie kľúča pri odomykaní a zamykaní dvier, visiaceho zámku.
Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení.
Navliekanie nite do veľkej ihly, urobiť uzol na konci nite.
Zložitejšie prestieranie k stolovaniu - plytký a hlboký tanier, servítka, príbor, pohár.
Umývanie a utieranie riadu.
Príprava jednoduchého jedla: natrieť chlieb, pečivo, uvariť zemiaky.
Umývanie, čistenie ovocia a zeleniny.
Príprava jednoduchého nápoja: malinovka, čaj, kakao.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Triedenie, priradovanie, porovnávanie, ukladanie predmetov a rôznych materiálov.
Manipulovanie s drobným materiálom. Opakovanie učiva z predchádzajúcich ročníkov.
Navíjanie vlny, špagátov a podobných materiálov na cievku.
Namotávanie vlny a špagátu na kľbko.
Viazanie uzla a mašličky.
Navliekanie koralov podľa vzoru.
Prepichávanie a navliekanie papiera rôznej kvality na niť.
Splietanie bužírky, špagátu, vlny.

Práce s papierom

Strihanie, trhanie, krčenie a lepenie papiera.
Vystrihovanie bez predkreslenej čiary a po čiare.
Skladanie a prekladanie papiera. Rozkladanie a skladanie škatúľ.
Oblepovanie predmetov papierom.
Šitie jednoduchých stehov so zdvojenou niťou na perforovaný kartón.

Práce s drevom

Opracovanie povrchu dreva brúsnyim papierom.
Zatĺkanie a vyťahovanie klinčov.
Úprava dreva pilníkom.

Montážne a demontážne práce

Spájanie špagdli, drievok a konárikov drôtom a špagátom.
Zostavovanie modelov zo stavebníc spájaním a skrutkovaním.
Rozoberanie modelov vytvorených spájaním a skrutkovaním.
Skladanie puzzle a mozaiky.

Pestovateľské práce

Polievanie izbových rastlín, odstraňovanie odumretých častí rastlín, kyprenie pôdy, ošetrovanie listov.
Rýľovanie, hrabanie a kolíkovanie pôdy. Siatie do riadkov a jamiek. Pozorovanie klíčenia semien. Pletie záhonov.
Pestovanie kvetín.

5. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti získané v nižších ročníkoch,
- rozvíjať estetické cítenie,
- aktívne využívať voľný čas,
- vytvárať stereotyp pri základných hygienických návykoch, samoobslužných zručnostiach a pri stolovaní,
- rozlišovať rôzne materiály, spoznávať ich vlastnosti, rozširovať a prehĺbovať základné manuálne zručnosti pri práci s nimi,
- osvojiť si základné vedomosti a pracovné zručnosti pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena: samostatné umývanie rúk, tváre, vlasov, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov, čistenie a úprava nechtov, česanie.

Upevňovanie schopnosti výberu oblečenia podľa počasia a ročných období, upravovanie a kontrola vzhľadu.

Dodržiavanie čistoty pri stolovaní.

Ošetrovanie drobných poranení.

Práce v domácnosti

Samostatné odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Utieranie prachu, umývanie podlahy, zemetanie a vysávanie. Vetranie.

Umývanie WC. Umývanie umývadla, vane, zrkadla a pod.

Primerané používanie predmetov.

Prestieranie k stolovaniu, úprava stola.

Umývanie, utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.

Umývanie, čistenie, krájanie, ukladanie ovocia a zeleniny na tanier.

Krájanie chleba nožom a na ručnom krájači.

Príprava jednoduchých pokrmov: natierať chlieb, pečivo, pripraviť obložené chlebíčky.

Používanie elektrickej varnej kanvice a sporáka.

Používanie strúhadíel, mlynčekov, krájačov, otváračov, hriankovača a iných kuchynských nástrojov a spotrebičov.

Príprava jednoduchého nápoja: malinovka, mlieko, čaj, kakao, biela káva.

Príprava jedál z vajčiek: varené vajčka na tvrdo a na mätko, praženica, volské oko.

Príprava nátierok a jednoduchých šalátov.

Príprava jednoduchých jedál: varené zemiaky, párky, polievka, kaša, puding, cestoviny, ryža.

Dodržiavanie bezpečnosti a hygieny pri práci v kuchyni.

Šitie základnými stehmi, šitie jednoslučkovým stehom.

Prišívanie gombíka, patentky, háčka.

Jednoduché opravy odevov. Plátanie.

Háčkovanie: retiazka, krátky stĺpik, dlhý stĺpik.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie. Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu. Kombinovanie rozličného materiálu.

Vytváranie mozaík, vzorov.

Práce s papierom

Práca s papierom a kartónom: meranie, strihanie, rezanie, narezávanie podľa pravítka, ohýbanie, prebíjanie, oblepovanie.

Zhotovovanie zložitejších skladačiek, vyhotovovanie kužeľovitých modelov a papierových plastík. Oblepovanie predmetov papierom.

Zošívanie listov osmičkovým a dvojslučkovým stehom.

Práce s drevom

Štruktúra dreva, delenie, rezanie a štiepanie dreva podľa štruktúry materiálu.

Rozlišovanie tvrdého a mäkkého dreva.

Práca s mäkkým drevom: meranie, upínanie, rezanie, orezávanie, hladenie, vŕtanie, spájanie klincami, morenie.

Rezanie a opracovávanie tvrdého dreva.

Práce s kovom

Vytváranie výrobkov z mäkkého drôtu a plechových pásikov podľa nákresu.

Práce z kože a koženky

Pracovné činnosti: vystrihovovanie, vysekávanie, rezanie podľa kovového pravítka, zošívanie.

Práce s plastmi

Oboznámenie sa so základnými vlastnosťami penového polystyrénu a jeho použitím.

Osvojenie si základných pracovných zručností používaných pri práci s penovým polystyrénom: rezanie s ručnou pilou, krájanie ostrým nožom, opracúvanie pilníkom a brúsnym papierom, lepenie, farbenie.

Montážne a demontážne práce

Zostavovanie zložitejších modelov z plastových a kovových stavebníc.

Zostavovanie modelov z kartónových vystrihovačiek.

Skladanie puzzle.

Pestovateľské práce

Ošetrovanie a presádzanie izbových rastlín.

Pripravovanie záhonov na siate.

Siatie, hnojenie, pletie, polievanie a okopávanie záhonov.

Sadenie sadeníc, priesad, cibúľ a semien.

Pestovanie kvetín a zeleniny. Starostlivosť o okrasné kry.

Práca s kľúčidlami.

Práca s okopaninami, pestovanie zemiakov.

Oboznámenie sa s hlavnými druhmi burín.

Poznávanie a zber liečivých rastlín: výroba herbáru.

Zber úrody.

Pozorovanie prírody v parku, v sade a v záhrade.

PROCES

Žiaci 1. úrovne si zvyšujú samostatnosť a rozširujú si jednoduché pracovné zručnosti v domácnosti a v dielni.

Pri činnostiach musí byť zaistená bezpečnosť žiakov, tak isto je potrebné, aby si žiaci osvojili základné bezpečnostné pravidlá.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Utvrďovať zručnosti a návyky získané v nižších ročníkoch,
- zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch,
- zvyšovať samostatnosť pri základných samoobslužných zručnostiach,
- zvyšovať samostatnosť pri základných stravovacích návykoch,
- rozvíjať sociálne zručnosti,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- poznávať rôzne materiály a práce s nimi,
- poznávať pracovné náradie.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Zvyšovanie samostatnosti pri osobnej hygiene.

Používanie hygienických potrieb.

Osvojenie si hygienických návykov s čiastočnou pomocou.

Osvojiť si hygienu na WC, rozlíšenie mužského a ženského WC.

Vyzliekanie a obliekanie odevu s miernou pomocou, rozlíšenie prednej a zadnej časti oblečenia.

Obúvanie a vyzúvanie s miernou pomocou.

Osvojenie si základných stravovacích návykov.

Používanie príboru s pomocou.

Používanie naberačky.

Zapínanie a rozopínanie gombíka s pomocou.

Používanie zipsu, patentov.

Navliekanie šnúrok do topánok s pomocou.

Rozvoj jemnej motoriky

Súvislé používanie iba jednej ruky pri manipulácii s kockami, lyžicou a pod.

Ukladanie piatich až šiestich kociek na seba po predvedení.

Zostavovanie sady vecí rôznymi spôsobmi.

Taktilné oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína a iné.

Tvarovanie modelovacej hmoty: plastelína, hlina a pod..

Listovanie v knihe – spolu viac listov.

Vkladanie predmetov do otvoru podľa tvaru a iných vlastností.

Odskrutkovanie a zaskrutkovanie veľkej matice na skrutku.

Skrutkovanie do perforovanej dosky.

Skladanie jednoduchého puzzle.

Navliekanie rôznych drobných predmetov .

Práce v domácnosti

Primerané používanie predmetov každodenného života.

Odkladanie predmetov na určené miesto.

Odkladanie odevu a obuvi na určené miesto.
Používanie ramienka na šaty.
Osvojiť si ukladanie šiat s pomocou.
Utieranie prachu podľa pokynov.
Polievanie kvetov podľa pokynov.
Vysávanie, zametanie a utieranie podlahy.
Pozbieranie odpadkov do koša.
Základy bezpečnosti v domácnosti, najmä v kuchyni.
Základy zložitejšieho prestierania k stolovaniu - plytký a hlboký tanier, servítka, príbor, pohár.
Upratovanie stola: odložiť špinavý riad, rozlíšiť špinavý a čistý riad, utieranie a odkladanie čistého riadu na určené miesto.
Utieranie a umývanie stola.
Natieranie na chlieb, pečivo.
Umývanie ovocia a zeleniny.
Nalievanie nápoja do pohárov po stanovenú hranicu s pomocou.
Balenie a rozbaľovanie desiaty.

Práce v dielni

Skladanie, prekladanie a lepenie papiera. Rozkladanie a skladanie škatúl.
Strihanie s pomocou: vedieť držať a pohybovať s papierom pri strihaní.
Skladanie mozaiky podľa farby, tvaru a postupnosti.
Montážne a demontážne práce so skladačkami.
Vedieť pracovať s vodovými a temperovými farbami.
Oboznámenie sa s náradím: pilník.

6. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch a samoobslužných zručnostiach,
- zvyšovať samostatnosť pri základných stravovacích návykoch,
- rozlišovať rôzne materiály,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti a návyky potrebné pri práci v domácnosti,
- pracovať s papierom a poznať jeho vlastnosti,
- osvojiť si základné manuálne zručnosti potrebné pri práci s drevom,
- osvojiť si základné manuálne zručnosti potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Opakovanie činností, postupov potrebných pri osobnej hygiene a hygienických návykoch a samoobslužných činnostiach osvojených v predchádzajúcom ročníku.
Samostatné umývanie zubov.
Samostatné používanie kefy na nechty a hrebeňa.
Používanie príboru pri stolovaní: vedieť podľa potreby použiť vidličku, nôž a servítku.
Rozlíšenie špinavých a čistých šiat.

Práce v domácnosti

Samostatné odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.
Samostatné odkladanie odevu a obuvi na určené miesto.
Skladanie šiat, používanie ramienka na šaty, nohavice.
Utieranie prachu.
Utieranie a umývanie podlahy.
Používanie kľúča pri odomykaní a zamykaní dvier, visiaceho zámku.
Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení
Navliekanie nite do veľkej ihly, urobiť uzol na konci nite.
Opakovanie činností osvojených v nižšom ročníku - zložitejšie prestieranie k stolovaniu.
Umývanie a utieranie riadu.
Príprava jednoduchého pokrmu: natierať chlieb, pečivo, uvariť zemiaky.
Umývanie, čistenie ovocia a zeleniny.
Príprava jednoduchého nápoja.
Používanie elektrickej varnej kanvice a sporáka.
Dodržiavanie bezpečnosti pri práci v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Triedenie, priraďovanie, porovnávanie, ukladanie predmetov a rôznych materiálov.
Navíjanie vlny, špagátov a podobných materiálov na cievku.
Namotávanie vlny a špagátu do kľbka.
Viazanie uzla a mašličky.
Navliekanie koralov podľa vzoru.
Prepichávanie a navliekanie papiera rôznej kvality na niť.
Splietanie bužírky, špagátu, vlny.

Práce s papierom

Strihanie, trhanie, krčenie a lepenie papiera.
Vystrihovanie bez predkreslenej čiary a po čiare.
Skladanie a prekladanie papiera. Rozkladanie a skladanie škatúl.
Oblepovanie predmetov papierom.
Šitie jednoduchých stehov so zdvojenou niťou na kartón.

Práce s drevom

Opracovanie povrchu dreva brúsnyim papierom.
Zatĺkanie a vyťahovanie klincov.
Úprava dreva pilníkom – nácvik.

Montážne a demontážne práce

Spájanie špajdlí, drievok a konárikov drôtom a špagátom.
Zostavovanie modelov zo stavebníc spájaním a skrutkovaním.
Rozoberanie modelov vytvorených spájaním a skrutkovaním.
Skladanie puzzle a mozaiky.

Pestovateľské práce

Polievanie izbových rastlín. Odstraňovanie odumretých častí rastlín, kyprenie pôdy, ošetrovanie listov.
Rýľovanie, hrabanie a kolíkovanie pôdy.
Siatie do riadkov a jamiek.
Pozorovanie klíčenia semien.
Pestovanie kvetín. Pletie záhonov.

6. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Utvrďovať a rozširovať vedomosti a zručnosti z nižších ročníkov,
- vytvárať stereotyp pri základných hygienických návykoch, samoobslužných činnostiach a pri stolovaní,
- rozlišovať rôzne materiály, spoznávať ich vlastnosti, rozširovať a prehľbovať základné manuálne zručnosti pri práci s nimi,
- osvojiť si základy technického kreslenia,
- osvojiť si základné vedomosti a pracovné zručnosti pri pestovateľských prácach,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Upevňovanie vykonávania samoobslužných činností, osobnej hygieny a dodržiavania hygienických zásad.

Samostatné umývanie rúk, tváre, vlasov, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov, čistenie a úprava nechťov, česanie a vytváranie účesu.

Skontrolovanie a upravovanie vzhľadu.

Dodržiavanie čistoty pri stolovaní.

Práce v domácnosti

Samostatné odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Čistenie odevu a obuvi.

Utieranie prachu, umývanie podlahy, zametanie a vysávanie. Vetranie.

Umývanie WC. Umývanie sanitárneho zariadenia kúpeľne.

Dodržiavanie bezpečnosti pri práci s čistiacimi prostriedkami.

Pranie a sušenie spodnej bielizne, ponožiek a vreckoviek.

Žehlenie rovných kusov bielizne.

Ošetrovanie drobných poranení.

Umývanie, čistenie, krájanie, ukladanie ovocia a zeleniny na tanier.

Krájanie chleba nožom a na ručnom krájači, natierať chlieb a pečivo.

Používanie elektrickej varnej kanvice a sporáka.

Používanie strúhadiel, mlynčekov, krájačov, otváračov, hriankovača a iných kuchynských nástrojov a spotrebičov.

Mletie mäsa, strúhanky, maku, orechov a pod.

Príprava jednoduchého nápoja.

Príprava jedál z vajíčok

Príprava jedál zo zemiakov.

Príprava nátierok a jednoduchých šalátov.

Varenie zemiakov, párkov, jednoduchých polievok, kaší, pudingov, cestovín, ryže.

Varenie jednoduchých instantných jedál.

Dodržiavanie bezpečnosti a hygieny pri práci v kuchyni.

Šitie základnými, pomocnými a obnítkovacími stehmi.

Štopkanie. Prišívanie záplat.

Zošívanie dvoch látok jednoduchým stehom.

Šitie na stroji: oboznámiť sa so šijacím strojom a jeho základnou obsluhou. Navliekanie nití.

Šitie bez nití.

Háčkovanie: práca s vlnou, krátky a dlhý stĺpik, pridávanie do kruhu.

Pletenie: ručné pletenie hladkých a obrátených očiek, začínanie a ukončovanie.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie.

Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu.

Kombinovanie rozličných materiálov a vytváranie vzorov, jednoduchých obrázkov, dekorácií.

Práce s papierom

Práca s papierom a kartónom: zošívanie, meranie, orezávanie, rezanie a lepenie. Zdokonaľovanie presnosti pri práci s papierom.

Používanie knihárskeho materiálu a pomôcok.

Práce s drevom

Rozlišovanie priemyselne spracovaného dreva: hranoly, dosky, latky, preglejky, dyhy...

Používanie svorkovnice, rezanie malou rámovou pílkou a chvostovkou, vŕtanie nebožiecom a kolovrátkom.

Spájanie dreva skrutkami, brúsenie, lakovanie.

Práce z kože a koženky

Jednoduché výrobky z kože a koženky: náramok, náhrdelník.

Práce s kovem

Oboznámenie sa so základnými vlastnosťami medeného, hliníkového a tenkého oceľového drôtu a o ich praktickom využití.

Meranie, strihanie, spleťanie, ohýbanie, vyrovnávanie drôtu, používanie rôznych klieští.

Výroba jednoduchých výrobkov s použitím drôtu.

Práce s plastmi

Oboznámenie sa so základnými vlastnosťami organického skla a novoduru a s ich praktickým použitím.

Osvojenie si základných pracovných zručností používaných pri práci s organickým sklom a novodurou: meranie, obkreslenie, rezanie, vŕtanie, pílenie, brúsenie, leštenie, lepenie.

Montážne a demontážne práce

Zostavovanie modelov podľa predlohy.

Zostavovanie zložitejších pohyblivých modelov z plastových a kovových stavebníc spájaním a skrutkovaním.

Skladanie zložitejších puzzle.

Technické kreslenie

Oboznámenie sa s rysovacími potrebami a manipulovanie s nimi.

Oboznámenie sa s technickým normalizovaným písmom.

Oboznámenie sa s druhmi čiar a ich využívaním.

Čiary hrubé: obrysové.

Čiary tenké: pomocné, rozlišovacie.

Základné pojmy o priamkach a úsečkách.

Rysovanie priamok a úsečiek.

Rysovanie úsečiek danej dĺžky, označovanie úsečiek. Smer úsečiek a priamok.

Premieňanie jednotiek dĺžky.

Pestovateľské práce

Ošetrovanie a presádzanie izbových rastlín.

Hydroponické pestovanie rastlín.

Viazanie a aranžovanie rastlín.

Pestovanie kvetov: letničky, dvojročné rastliny, trvalky, skalničky, balkónové kvety.

Oboznámenie sa s ošetrovaním ovocných stromov a kríkov.

Pripravovanie záhonov na siate: rýľovanie, hrabanie a kolíkovanie pôdy.

Úprava pôdy po zbere.

Starostlivosť o záhony: hnojenie, striedanie plodín.

Pestovanie rôznej zeleniny.

Práca so sadenicami: siatie, pikírovanie a presádzanie priesad.

Oboznámenie sa so škodcami a ochranou pred nimi.

Zber a uskladnenie úrody.

PROCES

Žiaci 1. úrovne vykonávajú základné samoobslužné a hygienické návyky už len s čiastočnou pomocou. Učia sa rozlišovať prednú a zadnú časť oblečenia. Osvojujú si súvislé používanie jednej ruky pri manipulácii s predmetmi. Učia sa zostavovať sady vecí rôznymi spôsobmi. Učia sa odkladať predmety, odev a obuv na určené miesto.

Často sa stáva, že žiaci vedia odložiť všetky veci ktoré poznajú, ale ak pribudne nový predmet, úlohu nevedia splniť. Mnohokrát sú schopní vykonávať len tie činnosti, ktoré sa priamo naučili a ktoré si zapamätali. Hlavne žiaci na vyššej úrovni sa dokážu naučiť celý postup pracovnej činnosti naspamäť, ale nedokážu ho uplatniť v novej situácii lebo nepochopili význam činnosti. Neschopnosť generalizovať býva častým problémom žiakov s AU alebo PVP s MP.

V šiestom ročníku sa žiaci 3. úrovne prvý krát stretávajú s technickým kreslením. Osvojené vedomosti žiaci prakticky využijú pri vytváraní modelov podľa nákresu. V tejto zložke žiaci v podstatnej miere využívajú učivo osvojené v matematike.

7. ROČNÍK

7. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Zvyšovať samostatnosť pri základných hygienických návykoch,
- zvyšovať samostatnosť pri základných samoobslužných zručnostiach,
- zvyšovať samostatnosť pri základných stravovacích návykoch,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti,
- rozpoznávať rôzne materiály a vedieť s nimi pracovať,
- vedieť pracovať s náradím v dielni.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena - samostatné používanie hygienických potrieb, upevnenie hygienických návykov, včítane používania WC.

Samostatné vyzliekanie a obliekanie odevu, rozlíšenie prednej a zadnej časti oblečenia.

Samostatné obúvanie a vyzúvanie.

Úprava vlasov – vedieť používať hrebeň.

Používanie príboru s pomocou - vedieť podľa potreby použiť vidličku, nôž a servítku.

Navliekanie šnúrok do topánok a viazanie uzla s pomocou.

Rozvoj jemnej motoriky

Listovanie v knihe po jednom liste.

Používanie štipcov na bielizeň, spinky a pod.

Gumovanie a strúhanie ceruziek.

Odskrutkovanie a zaskrutkovanie veľkej matice do určitej vzdialenosti.

Skladanie puzzle a jednoduchých skladačiek.

Navliekanie rôznych drobných predmetov a prírodnín podľa jednoduchého pravidla.

Práca v domácnosti

Primerané používanie predmetov každodenného života.

Odkladanie predmetov, odevu a obuvi na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Ukladanie šiat.

Utieranie prachu, vysávanie, zametanie a utieranie podlahy.

Umývanie umývadla, vane a zrkadla podľa pokynov.

Pranie a žehlenie jednoduchých vecí s pomocou.

Polievanie kvetov.

Základy bezpečnosti v domácnosti.

Samostatné prestieranie k stolovaniu - plytký a hlboký tanier, servítko, príbor, pohár.

Umývanie, utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.

Používanie elektrickej varnej kanvice.

Príprava jednoduchých nápojov.

Príprava jednoduchých studených jedál.

Práca v dielni

Práca s papierom: strihanie, nalepovanie, zlepovanie vytváranie koláže a pod.

Strihanie a lepenie textilu.

Navliekanie nite do veľkej ihly.

Šitie jednoduchých stehov so zdvojenou nit'ou na perforovaný kartón.

Montážne a demontážne práce so skladačkami.

Vyfarbovanie a natieranie výrobkov.

Práca s osvojeným náradím - kladivo, píłka, kliešte, pilník - s pomocou.

7. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Samostatne vykonávať osobnú hygienu a samoobsluhu,
- vykonávať základné pracovné činnosti v domácnosti,
- poznať vlastnosti papiera a textilu, vedieť s nimi pracovať,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti potrebné pri práci s drevom,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Samostatné umývanie rúk, tváre, vlasov, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov a nechtov.

Samostatné používanie WC, toaletného papiera, vreckovky, dámskej hygienickej vložky.

Česanie a upravovanie vzhľadu.

Samostatné obliekanie a vyzliekanie, skladanie a ukladanie odevov a obuvi na určené miesto.

Samostatné stolovanie.

Práce v domácnosti

Samostatné odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Utieranie prachu, umývanie podlahy, zametanie a vysávanie, vetranie.

Ustielanie postele.

Pranie a sušenie spodnej bielizne, ponožiek a vreckoviek.

Žehlenie rovných kusov bielizne.

Prišívanie gombíka, patentky, háčika. Predný a zadný steh. Jednoduché opravy odevov.

Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení.

Nakupovanie.

Telefonovanie.

Ošetrovanie drobných poranení.

Samostatné prestieranie k stolovaniu.

Samostatné odkladanie riadu po stolovaní.

Umývanie, utieranie a odkladanie riadu.

Uskladňovanie potravín.

Krájanie chleba nožom, na ručnom krájači.

Umývanie, čistenie, krájanie, ukladanie ovocia a zeleniny na tanier.

Príprava jednoduchých nápojov.

Používanie elektrickej varnej kanvice a sporáka.

Používanie strúhadiel, mlynčekov, krájačov, otváračov, hriankovača a iných kuchynských nástrojov a spotrebičov.

Príprava jedál z vajíčok: varené vajička na tvrdo a na mätko, praženica, volské oko.
Príprava nátiery a jednoduchých šalátov.
Varenie zemiakov, párkov, jednoduchej polievky, kaší, pudingov, cestovín, ryže a instantných polievok.
Dodržiavanie bezpečnosti v domácnosti a hygieny pri práci v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Práce a výrobky s použitím rôznych materiálov, napr. koláže, zvyšovanie náročnosti úloh.

Práce s papierom

Rozlišovanie rôznych druhov papiera.
Vystrihovanie papiera podľa predkreslenej línie.
Obkresľovanie šablóny a vystrihovanie tvarov.
Strihanie poskladaného papiera.
Rolovanie papiera a kartónu.
Lepenie farebných papierov, vytváranie mozaík.
Balenie predmetov do papiera.

Práce s textilom

Navliekanie nite do ihly, urobiť uzol na konci nite.
Prišívanie gombíka, patentky, háčika. Predný, zadný steh.

Práce s drevom

Zvyšovanie zručnosti pri opracovávaní povrchu dreva brúsnyim papierom a pilníkom.
Zvyšovanie zručnosti pri zatĺkaní a vyťahovaní klincov.
Stĺkanie a zlepovanie rôznych materiálov.
Osvojenie si práce s vrtákom pri vŕtaní dier do dreva.
Požívanie skrutkovača pri spájaní dreva skrutkami.
Bezpečnosť pri práci s náradím.

Montážne a demontážne práce

Zostavovanie modelov zo stavebníc spájaním a skrutkovaním.
Rozoberanie modelov vytvorených spájaním a skrutkovaním.
Skladanie puzzle a mozaiky.

Pestovateľské práce

Polievanie izbových rastlín. Odstraňovanie odumretých častí rastlín, kyprenie pôdy, hnojenie, ošetrovanie listov.
Pripravovanie záhonov na siate.
Siatie, hnojenie, pletie, polievanie a okopávanie záhonov.
Pestovanie kvetín a zeleniny.
Zber úrody. Zimné uskladňovanie úrody.

7. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Utvárať stereotyp pri základných hygienických návykoch, sebaobslužných zručnostiach a pri stolovaní,
- rozlišovať rôzne materiály, poznať ich vlastnosti, rozširovať a prehľbovať si základné manuálne zručnosti pri práci s nimi,
- vedieť prakticky využiť vedomosti a zručnosti získané z technického kreslenia,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas,

- osvojiť si základné vedomosti a pracovné zručností potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Upevňovanie vykonávania samoobslužných činností, osobnej hygieny a dodržiavania hygienických zásad.

Samostatné umývanie rúk, tváre, vlasov, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov, čistenie a úprava nechťov, česanie a vytváranie účesu.

Skontrolovanie a upravovanie vzhľadu.

Dodržiavanie čistoty pri stolovaní.

Intímna hygiena ženy.

Práce v domácnosti

Samostatné odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Utieranie prachu, umývanie podlahy, zametanie a vysávanie. Vetranie.

Umývanie WC, umývadla, vane, zrkadla, bidetu, dverí, okien.

Samostatné pranie, sušenie a žehlenie jednoduchých vecí.

Ošetrovanie drobných poranení.

Umývanie, čistenie, krájanie, ukladanie ovocia a zeleniny na tanier.

Krájanie chleba nožom, na ručnom krájači.

Krájanie, natieranie chleba, príprava obložených chlebíčkov a chuťoviek.

Používanie strúhadiel, mlynčiekov, krájačov, otváračov, hriankovača, varnej kanvice, sporáka a iných kuchynských nástrojov a spotrebičov.

Mletie mäsa, strúhanky, maku, orechov...

Príprava nápojov.

Príprava jedál z vajčiek, zo zemiakov, z cestovín, z ryže.

Príprava nátierok a jednoduchých šalátov.

Varenie jednoduchých teplých a studených jedál.

Mrazenie potravín.

Dodržiavanie bezpečnosti a hygieny pri práci v kuchyni.

Šitie spojovacími stehmi: perličkový steh, základný steh.

Spájanie a začisťovanie látky.

Oboznámenie sa s najjednoduchšími strihmi - posteľná bielizeň.

Rovné šitie na šijacom stroji.

Ozdobný steh: hladkovanie.

Háčkovanie: háčkovanie jednoduchého vzoru.

Pletenie: pridávanie a uberanie očiek.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Upevňovanie zručností z nižších ročníkov, zvyšovanie schopnosti výberu a rozvíjanie estetického cítenia.

Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie.

Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu.

Kombinovanie rozličného materiálu – vytváranie návrhov vzorov.

Práce s papierom

Zdokonaľovanie presnosti práce.

Používanie rôznych druhov papiera pri zhotovovaní výrobkov. Kombinovanie s inými materiálmi.

Práce s drevom

Upevňovanie zručností pri obrábaní dreva základnými technikami.

Spájanie dreva: klincami, skrutkami, plátovaním a glejením.

Dlabanie do dreva.

Úprava povrchu výrobkov: brúsenie, voskovanie, leštenie, morenie, lakovanie, natieranie farbou.

Čítanie jednoduchých technických výkresov, kresliť jednoduché technické náčrty.

Práce z kože a koženky

Upevňovanie a zdokonaľovanie pracovných zručností, výroba jednoduchých výrobkov.

Práce s kovom

Oboznámenie sa so základnými druhmi, vlastnosťami plechu a s jeho praktickým využitím.

Praktické činnosti s plechom: obkreslenie, ohýbanie, pílenie, prebíjanie, nitovanie, spájanie skrutkami, maticou, úprava povrchu brúsením a lakovaním.

Rezanie pákovými nožnicami.

Používanie razníc.

Práce s plastmi

Prehĺbenie základných pracovných zručností používaných pri práci s organickým sklom a novodurom: meranie, obkreslenie, rezanie, vŕtanie, pílenie, brúsenie, leštenie, lepenie, ohýbanie.

Montážne a demontážne práce

Zostavovanie modelov podľa predlohy.

Zostavovanie zložitejších pohyblivých modelov z plastových a kovových stavebníc spájaním a skrutkovaním.

Skladanie zložitejších puzzle.

Jednoduché údržbárske práce: údržba bicykla, kolobežky a pod..

Technické kreslenie

Využívanie vedomostí osvojených v predmete matematika.

Rysovanie a základné vlastnosti rovnobežiek.

Kružnica: základné pojmy, rysovanie.

Kótovanie dier a kružníc.

Pestovateľské práce

Pestovanie, ošetrovanie a presádzanie izbových rastlín.

Viazanie a aranžovanie rastlín.

Pestovanie kvetov a okrasných kríkov.

Ošetrovanie ovocných stromov a kríkov.

Pripravovanie záhonov na siate.

Úprava pôdy po zbere.

Starostlivosť o záhony.

Pestovanie zeleniny a okopanín.

Ochrana pred škodcami a burinami.

Zber a uskladnenie úrody.

PROCES

Žiaci siedmeho ročníka 1. úrovne si osvojujú samostatnosť v samoobslužných činnostiach, pri obliekaní a obúvaní, upevňujú si hygienické návyky. Žiakov vedieme k tomu, aby vedeli primerane používať predmety podľa ich určenia, a vedeli ten istý predmet používať v rôznych situáciách.

Zadávanie pracovnej úlohy žiakovi musí byť konkrétne, stručné a jednoznačne formulované, v opačnom prípade sa môže stať, že žiak bude zmätený, nepochopí význam osvojovaného učiva, ani to, čo sa od neho očakáva, poprípade svoju pozornosť upriami nežiaducim smerom.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Samostatnosť pri základných hygienických návykoch,
- samostatnosť pri základných samoobslužných zručnostiach,
- samostatnosť pri základných stravovacích návykoch,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti,
- rozpoznávať rôzne materiály a vedieť s nimi pracovať,
- vedieť pracovať s náradím v dielni.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena: samostatné používanie hygienických potrieb, upevnenie hygienických návykov, dodržiavanie hygieny na WC.

Samostatné vyzliekanie a obliekanie odevu, kontrola úpravy odevu.

Samostatné obúvanie a vyzúvanie, viazanie šnúrok s pomocou.

Samostatné česanie.

Samostatné používanie príboru.

Rozvoj jemnej motoriky

Tvarovanie modelovacej hmoty podľa výberu žiakov.

Listovanie v knihe po jednom liste.

Založenie a zopnutie papierov do kruhovej väzby.

Odskrutkovanie a zaskrutkovanie matice do určitej vzdialenosti.

Skladanie puzzle a jednoduchých skladačiek.

Navliekanie, ukladanie rôznych drobných predmetov (koráliky, guľôčky, prírodniny) podľa vzoru.

Práce v domácnosti

Primerané používanie predmetov každodenného života.

Odkladanie predmetov, odevu a obuvi na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Ukladanie šiat.

Utieranie prachu.

Polievanie kvetov.

Vysávanie, zametanie a utieranie podlahy.

Údržba čistoty kúpeľne podľa pokynov.

Pranie a žehlenie jednoduchých vecí s pomocou.

Základy bezpečnosti v domácnosti.

Bezpečné používanie elektrických spotrebičov a potrebného náradia v kuchyni s pomocou.

Samostatné prestieranie k stolovaniu.

Umývanie, utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.

Príprava jednoduchých nápojov.

Príprava jednoduchých studených jedál.

Práce v dielni

Práca s papierom: strihanie, nalepovanie, zlepovanie, vytváranie koláže a pod.

Práca s textilom: strihanie, lepenie, šitie textilu a pod.

Navliekanie nite do stredne veľkej ihly, urobiť uzol na konci nite.

Prišívanie gombíkov s veľkými dierkami, s pomocou.

Montážne a demontážne práce so skladačkami.

Vyfarbovanie a natieranie výrobkov.

Práca s osvojeným náradím v dielni s pomocou.

8. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Samostatne vykonávať osobnú hygienu a samoobsluhu,
- samostatne vykonávať základné pracovné činnosti v domácnosti,
- vedieť pracovať s papierom a textilom, poznať ich vlastnosti,
- nadobudnúť základné pracovné zručnosti potrebné pri práci s drevom,
- nadobudnúť základné pracovné zručnosti potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Precvičovanie a utvrdzovanie činností, aby bola dosiahnutá čo najväčšia automatizácia a samostatnosť pri vykonávaní samoobslužných činností.

Samostatné umývanie rúk, tváre, vlasov, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov a nechtov.

Samostatné používanie WC, toaletného papiera, vreckovky, dámskej hygienickej vložky.

Česanie, upravovanie a skontrolovanie vzhľadu v zrkadle.

Samostatné obliekanie a vyzliekanie, skladanie a ukladanie odevov a obuvi na určené miesto.

Samostatné stolovanie.

Práce v domácnosti

Precvičovanie, utvrdzovanie činností, aby bola dosiahnutá čo najväčšia samostatnosť pri vykonávaní prác v domácnosti.

Samostatné odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Utieranie prachu, umývanie podlahy, zametanie a vysávanie, vetranie.

Ustielenie posteľe.

Výmena posteľnej bielizne.

Umývanie WC, umývadla, vane a zrkadla a pod.

Samostatné pranie, sušenie a žehlenie jednoduchých vecí.

Prišívanie gombíka, patentky, háčika. Predný a zadný steh. Jednoduché opravy odevov.

Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení.

Nakupovanie s pomocou.

Telefonovanie s pomocou.

Ošetrovanie drobných poranení.

Dodržiavanie zásad bezpečnosti v domácnosti.

Precvičovanie, utvrdzovanie činností, aby bola dosiahnutá čo najväčšia samostatnosť pri vykonávaní prác v kuchyni.

Samostatné prestieranie k stolovaniu.

Samostatné odkladanie riadu po stolovaní.
Umývanie, utieranie a odkladanie riadu.
Uskladňovanie potravín.
Krájanie chleba nožom, na ručnom krájači.
Vedieť natierať chlieb, pečivo (maslo, džem, nátierka, paštéta, med, čokoláda...).

Umývanie, čistenie, krájanie, ukladanie ovocia a zeleniny na tanier.
Príprava jednoduchých teplých a studených nápojov.
Používanie elektrickej varnej kanvice.
Používanie strúhadiel, mlynčekov, krájačov, otváračov, hriankovača a iných kuchynských nástrojov a spotrebičov.
Používanie sporáka na prípravu jednoduchých varených jedál.
Príprava jedál z vajčiek: vajčička na tvrdo a na mäkko, praženica, volské oko.
Príprava nátierok a jednoduchých šalátov.
Varenie jednoduchých polievok a jedál.
Dodržiavanie bezpečnosti a hygieny v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Zvyšovanie náročnosti učiva osvojeného v predošlom ročníku.
Prepichovanie predmetov a prírodnín, navliekanie na niť.
Samostatné zaväzovanie mašličky.
Kombinované práce s použitím rôznych materiálov a techník.

Práce s papierom

Zvyšovanie náročnosti učiva osvojeného v predošlom ročníku.
Rozlišovanie rozličných druhov papiera, lepenie, strihanie, rolovanie.
Vystrihovanie papiera podľa predkreslenej línie.
Obkresľovanie šablóny a vystrihovanie tvarov.
Strihanie poskladaného papiera.
Balenie predmetov do papiera.

Práce s textilom

Navliekanie nite do ihly, vedieť urobiť uzol na konci nite.
Prišívanie gombíka, patentky, háčika. Predný, zadný steh.
Vyšívanie: nácvik jednoduchých stehov.

Práce s drevom

Zvyšovanie zručnosti pri opracovávaní povrchu dreva brúsnyim papierom a pilníkom.
Zvyšovanie zručnosti pri zatĺkaní a vyťahovaní klincov.
Stĺkanie a zlepovanie rôznych materiálov.
Osvojenie si práce s vrtákom. Vítaní dier do dreva.
Požívanie skrutkovača pri spájaní dreva skrutkami.
Pílenie dreva pílkou.
Natieranie dreva farbou a lakom.
Bezpečnosť pri práci s náradím.

Montážne a demontážne práce

Zvyšovanie náročnosti učiva osvojeného v predošlom ročníku.
Zostavovanie modelov z konštrukčných stavebníc.
Demontáž modelov.
Skladanie puzzle a mozaiky.

Pestovateľské práce

Starostlivosť o izbové rastliny.
Pripravovanie záhonov na sadenie.
Sadenie semien, cibúľ a priesad.
Hnojenie, pletie, polievanie a okopávanie záhonov.
Pestovanie kvetín a zeleniny.
Zber úrody. Zimné uskladňovanie úrody.

8. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Utvárať stereotyp pri základných hygienických návykoch, samoobslužných zručnostiach a pri stolovaní,
- vykonávať pracovné činnosti v domácnosti a pripravovať jednoduché jedlá,
- zdokonaľovať a rozširovať techniky šitia a ručných prác,
- rozlišovať rôzne materiály, poznať ich vlastnosti, rozširovať a prehľbovať si základné manuálne zručnosti pri práci s nimi,
- vedieť prakticky využiť vedomosti a zručnosti získané z technického kreslenia,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas,
- osvojiť si základné vedomosti a pracovné zručností potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Upevňovanie vykonávania samoobslužných činností, osobnej hygieny a dodržiavania hygienických zásad. Intímna hygiena ženy.
Skontrolovanie a upravovanie vzhľadu.
Dodržiavanie čistoty pri stolovaní.

Práce v domácnosti

Opakovanie a upevňovanie už nadobudnutých zručností v domácich prácach.
Dodržiavanie poriadku a hygieny v domácnosti.
Ustielanie postele, výmena posteľnej bielizne.
Samostatné pranie, sušenie a žehlenie jednoduchých vecí.
Pranie v pračke.
Starostlivosť o dojča: udržiavanie v čistote, prebaľovanie, kúpanie, kŕmenie, oboznámenie sa s detskou výbavičkou.
Starostlivosť o chorých: používanie teplomera, prikladanie obkladov a iné.
Ošetrovanie drobných poranení.
Umývanie, čistenie, krájanie, ukladanie ovocia a zeleniny na tanier.
Krájanie chleba nožom, na ručnom krájači.
Krájanie, natieranie chleba, príprava obložených chlebíčkov a chuťoviek.
Používanie strúhadiel, mlynčekov, krájačov, otváračov, hriankovača, varnej kanvice, sporáka a iných kuchynských nástrojov a spotrebičov.
Mixovanie a šľahanie jedál.
Príprava nápojov.
Príprava jedál z vajíčok, zemiakov, ryže, cestovín a mäsa.
Príprava nátierok a šalátov.
Príprava nápojov, pokrmov pre dieťa v prvom a druhom roku.

Varenie teplých a studených jedál.
Príprava jedál podľa receptov.
Konzervovanie ovocia a zeleniny.
Dodržiavanie bezpečnosti a hygieny pri práci v kuchyni.
Šitie: prekresľovanie strihu na látku, vystrihnutie, šitie výrobku, žehlenie, štepanie látky.
Ozdobné stehy: krokvička, križik.
Opakovanie a zdokonaľovanie techniky háčkovania a pletenia.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Upevňovanie už nadobudnutých zručností, zvyšovanie schopnosti výberu a rozvíjanie estetického cítenia.

Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie.

Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu.

Kombinovanie rozličného materiálu.

Práce s papierom

Používanie rôznych druhov papiera pri zhotovovaní výrobkov. Kombinovanie s inými materiálmi.

Práce s drevom

Zdokonaľovanie zručností ručného obrábania dreva.

Hobl'ovanie a brúsenie dreva.

Povrchová úprava natieraním, voskovaním a leštením.

Osvojiť si tmelenie dreva.

Spájanie dreva čapmi a rozperami.

Rezanie rámovou pílou.

Práca podľa technického výkresu.

Práce z kože a koženky

Upevňovanie a zdokonaľovanie pracovných zručností, výroba jednoduchých výrobkov.

Meranie, rezanie, prerážanie, šitie, nitovanie.

Práce s kovem

Praktické činnosti s kovem: obrysovať, sekať, rezať ručnou pílkou, vŕtať, pilovať, spájkovať, rezať vnútorný a vonkajší závit, vyklepávať, používať posuvné meradlo.

Práce s plastmi

Zdokonaľovanie zručností osvojených pri práci s organickým sklom a novodurom.

Praktické činnosti: pílenie, vŕtanie, tvarovanie, lámánie, spájanie, lepenie, brúsenie, leštenie.

Montážne a demontážne práce

Zostavovanie modelov podľa predlohy.

Zostavovanie zložitejších modelov z plastových a kovových stavebníc spájaním a skrutkovaním.

Skladanie zložitejších puzzle.

Jednoduché údržbárske práce v domácnosti (oprava kľučky, nábytku...).

Technické kreslenie

Využívanie vedomostí osvojených v predmete matematika.

Rysovanie a základné vlastnosti rôznobežiek, kolmíc a uhlov.

Rysovanie a základné vlastnosti kolmíc.

Základné vlastnosti rovinných obrazcov: štvorec, obdĺžnik, kruh, kosoštvorec, kosodĺžnik.
Rysovanie a rozlišovanie.

Kótovanie. Osvojenie si základných pojmov: kótovacie čiary, vynášacie čiary, hraničenie – šípky, šikmé čiary.

Kótovanie rovinných obrazcov.

Kótovanie uhlov.

Zhotovovanie náčrtov rovinných obrazcov.

Pestovateľské práce

Pestovanie, ošetrovanie a presádzanie izbových rastlín.

Viazanie a aranžovanie rastlín.

Pestovanie kvetov a okrasných krikov.

Ošetrovaním ovocných stromov a kríkov.

Prípravovanie záhonov na siate.

Úprava pôdy po zbere.

Starostlivosť o záhony.

Pestovanie zeleniny a okopanín.

Ochrana pred škodcami a burinami.

Zber a uskladnenie úrody.

PROCES

Na konci 8. ročníka by mali žiaci 1. úrovne samostatne zvládnuť vykonávanie osobnej hygieny a samoobslužných činností. Samostatnosť v tejto oblasti závisí aj od daností a schopností konkrétneho žiaka. Ak je to potrebné, poskytneme žiakovi nevyhnutnú pomoc individuálnou formou a potrebnou mierou. Pri výučbe je dôležité aby sme žiaka za správne vykonanú činnosť pochválili, hoci aj za splnenie čiastkovej úlohy, formou ktorú žiak chápe. Pochvala môže byť pre žiaka aj motiváciou k ďalšej práci.

Žiaci 2. úrovne si utvrdzujú samostatnosť pri samoobslužných činnostiach a hygienických návykoch. Po náviku nakupovania v triede, snažíme sa čo najviac využívať praktické osvojovanie v situáciách skutočného obchodu. Pri šití môže žiakom výrazne pomôcť vizualizácia. Pri práci s drevom si žiaci osvojujú vŕtanie, používanie skrutkovača a pílkou.

U žiakov 3. úrovne sa aj naďalej snažíme vytvárať automatizáciu základných hygienických návykov a samoobslužných zručností. Snažíme sa o to, aby bol žiak schopný starať sa o svoj upravený zovňajšok. Žiaci si opakovaním utvrdzujú zručnosti získané v oblasti prác v domácnosti. Pre lepšie osvojovanie jednotlivých činností využívame variabilnosť situácií. Žiaci sa učia šitím vyrobiť jednoduchý výrobok pomocou strihu. Prostredníctvom rôznych techník a kombináciou rozličných materiálov, žiaci vytvárajú mozaiky, čím rozvíjajú svoju schopnosť výberu a svoje estetické cítenie.

V 8. ročníku si žiaci osvojujú aj jednoduché údržbárske práce v domácnosti. Pre niektorých žiakov môže byť rozpoznanie potreby údržby väčším problémom, ako samotná údržba.

Nie je tak podstatné množstvo osvojeného učiva, ale to, do akej miery vie žiak osvojené učivo využívať v praktickom živote.

Na pracovnom vyučovaní dbáme na bezpečnosť pri práci.

9. ROČNÍK

9. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Samostatnosť pri základných hygienických návykoch,
- samostatnosť pri základných samoobslužných zručnostiach,
- samostatnosť pri základných stravovacích návykoch,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti,
- vedieť pracovať s náradím v dielni.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena - samostatné používanie hygienických potrieb.

Dodržiavanie hygieny na WC.

Samostatné obliekanie sa, upravený výzor.

Samostatné obúvanie a vyzúvanie.

Viazanie šnúrok.

Vedieť si urobiť účes.

Vedieť skontrolovať svoj výzor v zrkadle.

Používanie správnych návykov pri stolovaní.

Rozvoj jemnej motoriky

Listovanie v knihe po jednom liste.

Skladanie puzzle a jednoduchých skladačiek.

Vytváranie obrázkov podľa vzoru z rôznych drobných materiálov: guľôčky, prírodniny a iné.

Práca v domácnosti

Primerané používanie predmetov každodenného života.

Odkladanie predmetov, odevu a obuvi na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Ukladanie šiat.

Utieranie prachu.

Polievanie kvetov.

Vysávanie, zametanie a utieranie dlážky.

Umývanie umývadla, vane a zrkadla a pod.

Samostatné pranie a žehlenie jednoduchých vecí.

Dodržiavanie zásad bezpečnosti v domácnosti.

Bezpečné používanie potrebného náradia v kuchyni.

Samostatné prestieranie k stolovaniu.

Umývanie, utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.

Používanie elektrickej varnej kanvice.

Príprava jednoduchých nápojov - sirup, čaj, kakao a pod.

Používanie sporáka na prípravu jednoduchých varených jedál.

Príprava jednoduchých studených jedál.

Práca v dielni

Modelovanie jednoduchých tvarov z modelovacej hmoty. Ozdobovanie modelu.

Práca s papierom. Strihanie, nalepovanie, zlepuvanie, vytváranie koláže a pod.

Práca s textilom. Strihanie, lepenie, šitie textilu a pod.

Navliekanie nite do ihly.

Vedieť urobiť uzol na konci nite.

Prišit' gombík s veľkou dierkou.

Šitie stehov bez perforácie.

Montážne a demontážne práce so skladačkami.

Vyfarbovanie a natieranie výrobkov.

Práca s osvojeným náradím v dielni - kladivo, píłka, kliešte, pilník.

9. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Samostatnosť pri základných hygienických návykoch, samoobslužných zručnostiach, stravovacích návykoch a pracovných činnostiach v domácnosti,
- nadobudnúť základné pracovné zručnosti potrebné pri práci s drevom,
- nadobudnúť základné pracovné zručnosti potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Precvičovanie, utvrdzovanie činností, aby bola dosiahnutá čo najväčšia automatizácia a samostatnosť pri vykonávaní samoobslužných činností.

Samostatné umývanie rúk, tváre, vlasov, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov, čistenie a úprava nechtov.

Dodržiavanie hygieny na WC, používanie vreckovky, dámskej hygienickej vložky.

Česanie a upravovanie vzhľadu.

Samostatné obliekanie a vyzliekanie, skladanie a ukladanie odevov a obuvi na určené miesto.

Samostatné stolovanie.

Práce v domácnosti

Precvičovanie, utvrdzovanie činností, aby bola dosiahnutá čo najväčšia samostatnosť pri vykonávaní prác v domácnosti.

Samostatné odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Utieranie prachu, umývanie podlahy, zametanie a vysávanie. Vetrание.

Ustielanie postele, výmena posteľnej bielizne.

Umývanie WC, umývadla, vane a zrkadla, okien, nábytku a pod.

Samostatné pranie, žmýkanie (ručné i v práčke), vešanie a žehlenie.

Čistenie obuvi.

Prišívanie gombíka, patentky, háčka. Predný a zadný steh. Jednoduché opravy odevov.

Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení.

Telefonovanie.

Nakupovanie.

Ošetrovanie rán (odrenina, rezná rana, popálenina).

Dodržiavanie zásad bezpečnosti v domácnosti.

Precvičovanie a utvrdzovanie zručností osvojených v predošlých ročníkoch.

Uskladňovanie potravín.

Samostatné prestieranie k stolovaniu (plytký a hlboký tanier, servítka, príbor, pohár).
Samostatné odkladanie riadu po stolovaní.
Umývanie, utieranie a odkladanie riadu.
Krájanie chleba nožom, na ručnom krájači.
Vedieť natierať chlieb, pečivo (maslo, džem, nátierka, paštéta, med, čokoláda...)
Umývanie, čistenie, krájanie ovocia a zeleniny, ukladanie na tanier.
Príprava jednoduchého nápoja. Sirup, mlieko, čaj, kakao, káva.
Používanie elektrickej varnej kanvice.
Používanie strúhadiel, mlynčekov, krájačov, otváračov, hriankovača a iných kuchynských nástrojov a spotrebičov.
Používanie sporáka na prípravu jednoduchých varených jedál.
Príprava jedál z vajčiek.
Príprava nátierok a jednoduchých šalátov.
Vedieť pripraviť obložené chlebíčky.
Varenie zemiakov, kaší, pudingu, cestovín, ryže.
Varenie jednoduchých polievok a jedál.
Dodržiavanie bezpečnosti a hygieny v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Zvyšovanie náročnosti učiva osvojeného v predošlom ročníku.
Prepichovanie predmetov a prírodnín, navliekanie na niť.
Samostatné zaväzovanie mašličky.
Kombinované práce s použitím rôznych materiálov.

Práce s papierom

Zvyšovanie náročnosti učiva osvojeného v predošlom ročníku.
Rozlišovanie rozličných druhov papiera, lepenie, strihanie, rolovanie.
Vystrihovanie papiera podľa predkreslenej línie.
Obkresľovanie šablóny a vystrihovanie tvarov.
Strihanie po rovnej a zaoblenej čiare. Strihanie do kruhu.
Strihanie poskladaného papiera.
Balenie predmetov do papiera.

Práce s textilom

Precvičovanie a utvrdzovanie zručností osvojených v predošlých ročníkoch.
Navliekanie nite do ihly.
Vedieť urobiť uzol na konci nite.
Prišívanie gombíka, patentky, háčika. Predný, zadný steh.
Jednoduché opravovanie odevov zašívaním dier, štopkaním, nažehľovaním, našívaním záplat a aplikácii.
Stehovanie materiálu, začisťovací steh.
Zošívanie dvoch látok.
Šitie na šijacom stroji.
Nácvik jednoduchých vyšívacích stehov. Krížikový, stonkový steh.
Nácvik jednoduchého pletenia a háčkovania.

Práce s drevom

Zvyšovanie zručnosti pri opracovávaní povrchu dreva brúsnyim papierom a pilníkom, pri zatĺkaní a vyťahovaní klincov, pri stĺkaní a zlepovaní rôznych materiálov.
Vítanie dier do dreva s vrtákom.
Požívanie skrutkovača pri spájaní dreva skrutkami.
Pílenie dreva pílkou.

Natieranie dreva farbou a lakom.

Osvojiť si bezpečnosť pri práci s náradím.

Montážne a demontážne práce

Zvyšovanie náročnosti učiva osvojeného učiva v predošlom ročníku.

Zostavovanie modelov z konštrukčných stavebníc.

Demontáž modelov, ukladanie stavebníc do škatule.

Skladanie puzzle a mozaiky.

Pestovateľské práce

Starostlivosť o izbové rastliny.

Jednoduché presádzanie izbových kvetín.

Pripravovanie záhonov na sadenie.

Sadenie semien, cibúľ a priesad.

Starostlivosť o záhony.

Zber úrody. Zimné uskladňovanie úrody.

9. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Dosiahnuť stereotyp pri základných hygienických návykoch, samoobslužných zručnostiach a pri pracovných činnostiach v domácnosti,
- rozlišovať rôzne materiály, poznať ich vlastnosti, rozširovať a prehľbovať si základné manuálne zručnosti pri práci s nimi,
- osvojiť si základy technického kreslenia a jeho praktické využitie,
- osvojiť si základné vedomosti a pracovné zručnosti pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Upevňovanie vykonávania samoobslužných činností, osobnej hygieny, dodržiavania hygienických zásad a čistoty stolovania.

Práce v domácnosti

Opakovanie a upevňovanie zručností osvojených v nižších ročníkoch.

Dodržiavanie poriadku a hygieny v domácnosti.

Ustielanie postele. Výmena posteľnej bielizne.

Tepovanie kobercov.

Samostatné pranie, sušenie a žehlenie. Pranie v práčke.

Starostlivosť o dojča: udržiavanie v čistote, prebaľovanie, kúpanie, kŕmenie, oboznámenie sa s detskou výbavičkou.

Starostlivosť o chorých: používanie teplomera, prikladanie obkladov, podávanie tekutín a iné.

Ošetrovanie drobných poranení.

Krájanie, natieranie chleba, príprava obložených chlebíčkov a chuťoviek.

Používanie strúhadíel, mlynčekov, krájačov, otváračov, hriankovača, varnej kanvice, sporáka a iných kuchynských nástrojov a spotrebičov.

Príprava nápojov.

Príprava jedál z vajíčok, zemiakov, ryže, cestovín a mäsa.

Príprava nátierok a šalátov.

Varenie teplých a studených jedál.

Príprava pokrmov pre dieťa v prvom a druhom roku.
Príprava jedál podľa receptov.
Konzervovanie ovocia a zeleniny.
Príprava kompótov a lekvárov.
Príprava cukrárenských výrobkov podľa receptu.
Dodržiavanie bezpečnosti a hygieny pri práci v kuchyni.
Zdokonaľovanie sa v šití ručných stehov.
Vyšívanie gombíkovej dierky.
Šitie jednoduchého pútka obnitkovaním.
Šitie na šijacom stroji: šitie do kruhu, štepanie, začisťovanie.
Opakovanie a zdokonaľovanie techniky háčkovania a pletenia.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie. Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu. Kombinovanie rozličného materiálu.

Vytváranie mozaík, vzorov.

Práce s papierom

Rozvíjanie zručností osvojených v nižších ročníkoch. Zdokonaľovanie presnosti práce.

Používanie rôznych druhov papiera pri zhotovovaní výrobkov. Kombinovanie s inými materiálmi.

Práce s drevom

Upevňovanie a prehlbovanie osvojených zručností ručného obrábania dreva a vedomostí o vlastnostiach a druhoch dreva.

Spájanie dreva kolíčkami.

Pílenie lupienkovou pilou.

Práce s kovem

Rozvíjanie zručností osvojených v nižších ročníkoch.

Práca s profilovým materiálom: rezanie, sekanie, vŕtanie, pilovanie.

Práce s plastmi

Praktické upevňovanie a prehlbovanie získaných zručností a vedomostí.

Montážne a demontážne práce

Zostavovanie modelov podľa predlohy.

Zostavovanie zložitejších modelov z plastových a kovových stavebníc spájaním a skrutkovaním.

Skladanie zložitejších puzzle.

Jednoduché údržbárske práce v domácnosti.

Technické kreslenie

Využívanie vedomostí osvojených v predmete matematika.

Osová súmernosť. Znáročňovanie s využitím osovej súmernosti. Využívanie osovej súmernosti v praxi.

Zhotovovanie technických náčrtov výrobkov.

Rysovanie a čítanie technických výkresov, praktické využitie.

Pestovateľské práce

Utvrďovanie, rozširovanie vedomostí a zručností nadobudnutých v predchádzajúcich ročníkoch.

Pestovanie, ošetrovanie a presádzanie izbových rastlín.
Viazanie a aranžovanie rastlín.
Pestovanie kvetov a okrasných kríkov.
Ošetrovaním ovocných stromov a kríkov.
Pripravovanie záhonov na siate.
Úprava pôdy po zbere.
Starostlivosť o záhony.
Pestovanie zeleniny a okopanín.
Ochrana pred škodcami a burinami.
Zber a uskladnenie úrody.

PROCES

V deviatom ročníku sa snažíme o to, aby si žiaci všetkých troch úrovní osvojili čo najväčšiu mieru samostatnosti základných hygienických a stravovacích návykov a samoobslužných zručností aby dosiahli čo najväčšiu samostatnosť pri vykonávaní základných pracovných činností v domácnosti.

Žiaci 1. úrovne by na konci školského roka mali vedieť bezpečne používať potrebné náradie v kuchyni, mali by si vedieť pripraviť jednoduché nápoje, studené a teplé jedlá. Mali by vedieť strihať, nalepovať, navliekať, prišívajúť gombíky, pracovať so skladačkami, s kladivom, pílkou, kliešťami a pilníkom. Mali by vedieť v čo najväčšej miere, zmysluplne stráviť svoj voľný čas.

Žiaci 2. úrovne by si mali v deviatom ročníku osvojiť samostatné upratovanie domácnosti, udržiavanie poriadku, samostatné pranie a žehlenie, prišívajúť gombíkov, šitie na šijacom stroji, jednoduché opravy odevov, nakupovanie, ošetrovanie drobných poranení.

Mali by sa naučiť pripravovať jednoduché jedlá, vedieť rozlišovať rozličné materiály, pracovať s papierom, drevom a textilom, zostavovať modely z konštrukčných skladačiek a vykonávať jednoduché pestovateľské práce. Dôležité je, aby si osvojili také zručnosti a návyky, ktoré prispievajú k väčšej samostatnosti žiaka.

V deviatom ročníku sa žiaci 3. úrovne zdokonaľujú už v osvojených činnostiach, učia sa nové pracovné zručnosti potrebné v domácnosti, učia sa pripravovať nové jedlá a cukrárenské výrobky aj podľa receptu. Zvyšujú si svoju zručnosť šitia na šijacom stroji. Pri prácach v dielni sa žiaci naučia pracovať s novými nástrojmi pri obrábaní rôznych materiálov. Učia sa rozlišovať jednotlivé materiály, osvojujú si ich charakteristické vlastnosti a prácu s nimi. Žiaci si utvrdzujú osvojené zručnosti a vedomosti nadobudnuté pri pestovateľských prácach.

Z hľadiska obsahu pracovného vyučovania, jeho širokého zamerania na osvojovanie si rôznych pracovných zručností, a z hľadiska hĺbky zamerania možno povedať, že pracovné vyučovanie je najmä pre žiakov 3. úrovne predprofesionálnou prípravou.

HUDOBNÁ VÝCHOVA
PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Hudba je svojou podstatou jedinečná cesta ku komunikácii žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiaci s AU alebo PVP s MP“).

Jej efektívnosť spočíva v dvoch rovinách:

- hudba môže vytvárať ucelené, stabilné a predpovedateľné prostredie,
- melódia, harmónia a rytmus obľúbenej piesne poskytuje známe podnety, čím vytvára pocit bezpečia v neznámom a stresujúcom prostredí.

Hudba môže byť aj veľmi flexibilná: mení sa z momentu na moment, odrážajúc správanie a emócie žiaka.

Hudobná výchova znamená pre žiakov s AU alebo PVP s MP používanie hudby pre nehudobné ciele v oblastiach: kognície, komunikácie a socializácie.

Hlavným poslaním hudobnej výchovy u žiakov s AU alebo PVP s MP je dosahovanie iných, ako hudobných cieľov, t.j. prvotným cieľom nie je učiť sa o hudbe, učiť sa hrať na nejakom nástroji. Samozrejme, keď žiak prejavuje záujem a je schopný absolvovať „bežnú“ hudobnú výchovu s určitými modifikáciami, treba ho v tom podporovať a rozvíjať. Môže to byť účinná cesta k integrácii.

Vyučovacím predmetom hudobná výchova má dôležitý vplyv na rozvoj osobnosti žiaka. Hudobná výchova pre žiakov s AU alebo PVP s MP má dva základné ciele:

- rozvoj komunikácie,
- uvoľnenie, resp. zmysluplné trávenie času (t.j. sekundárne zmierňovanie nežiaducich foriem správania).

Hudobná výchova podporujúca rozvoj komunikácie. Hudba produkovaná pedagógom, alebo reprodukováaná oslovuje každého individuálne. Vŕahuje žiaka do takých hudobných aktivít, pomocou ktorých sa učí nadväzovať kontakty s rovesníkmi a s dospelými. Slová sú abstraktné a pre žiaka s AU alebo PVP s MP predstavujú bariéru. Hudba je flexibilnejšia, zvlášť keď hudbou imitujeme rytmický pohyb dieťaťa.

Hudobná výchova poskytuje žiakovi uvoľnenie a zmysluplné trávenie času. Aplikuje sa ako forma oddychu pre žiaka. Najproduktívnejšie sú interakcie medzi žiakom a pedagógom sprevádzané dotykmi. Pre zlepšenie účinkov hudby je vhodné aplikovať aj doplnkové techniky masáže (individuálne závislé od senzorického vnímania každého dieťaťa).

Ciele hudobnej výchovy pre žiakov s AU alebo s PVP s MP neznamenajú vzdelávanie vo sfére hudby, ale sú zamerané na vzbudenie záujmu o hudbu a radosť z nej.

U žiaka dochádza k zmenám v špecifických, nehudobných oblastiach života, a to:

- v poznávacích procesoch, s dôrazom na sluchové vnímanie a senzomotorickú integráciu;
- v jemnej a hrubej motorike, vizuomotorickej a pohybovej koordinácii a lateralite;
- vo vnímaní vlastného tela;
- v expresívnej a receptívnej komunikácii, najmä preverbálnych schopnostiach;
- v sociálnych zručnostiach: učenie poradovosti, prijatia pravidiel, sociálneho porozumenia, učenie prispôsobenia sa požiadavkám skupiny, sebakontroly;
- v sebaobslužbe;
- v kreativite a improvizácii.

Učiteľ hudobnej výchovy pracuje ako člen tímu, ktorý pozostáva zo všetkých pedagógov, ktorí so žiakom pracujú, ale aj z rodičov a iných odborníkov, ktorí spoločne, aj keď jednotlivo, pôsobia na žiaka v rôznych prostrediach.

Účinky hudobnej výchovy na žiaka sú niekedy okamžité, ale častejšie sú rozpoznateľné až po určitej dobe. Pedagóg hudobnej výchovy spolupracuje s pedagógom zameraným na rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností žiaka, resp. ten, kto rozvíja jednu oblasť, súčasne rozvíja ďalšie dve. Hudba, reč, komunikácia a pohyb sú navzájom prepojené a spolupôsobia na vývin žiakov s AU alebo PVP s MP.

Hudobná výchova sa opiera o jasné „ciele“, ktoré dosahujeme určitým hudobným žánrom. Niektorá hudba má jasné určenie: slúži na zábavu, iná slúži na navodenie relaxácie a pod. Napriek tomu, nie je jednoznačné, že určitý žánr pôsobí na všetkých žiakov s AU alebo PVP s MP rovnako a predpovedateľne. Učiteľ najskôr používa celú škálu hudby, a neustále by mal pozorovať žiaka a jeho reakcie na ňu. Najvýhodnejšie je, ak učiteľ produkuje živú hudbu, ktorú je tak možné prispôbiť individuálnym osobitostiam každého žiaka (niektorý reaguje ihneď, iný potrebuje dlhší čas na spracovanie a reakciu). Ak učiteľ produkuje živú hudbu, urobí pauzu kedykoľvek je to potrebné. Žiakovi poskytnete také množstvo času, aké potrebuje, aby mohol reagovať. Ak produkujeme živú hudbu, môžeme sa prispôbovať intenzite hlasu žiaka a jeho rozsahu. Živá hudba sa prispôbí aj vtedy, keď je žiak s AU alebo PVP s MP prestimulovaný. Hudba je aj sprostredkovateľom pozitívneho vzťahu medzi pedagógom a žiakom.

PROCES

Väčšina žiakov s AU alebo PVP s MP má problémy so zameraním pozornosti a s jej udrжанím. Rytmus hudby je vhodným podnetom na zameranie pozornosti. Poskytnutím pravidelného rytmu sa žiakovi s AU alebo PVP s MP pomôže zorganizovať si prostredie. Ak sa rytmus zmení z dôvodov prispôsobenia sa momentálnej úrovni aktivity žiaka, bude schopný zotrvať pri úlohe alebo v situácii dlhšie.

V tomto zmysle hudba :

- koncentruje žiaka na učiteľa,
- upozorňuje žiaka, že nasleduje niečo dôležité,
- pomáha žiakovi znovu sa sústrediť, ak bola jeho pozornosť rozptýlená.

Aby hudba vzbudila a znovu vzbudila pozornosť žiaka je potrebné využívať *rytmus, takt a ticho*.

Rytmus

Ak sa spieva inak známa pieseň v neobvyklom rytme, niektoré pasáže sa naťahujú, iné zrýchľujú, ľahko sa stratí pozornosť žiaka. Rytmus a pravidelnosť poskytuje dôležitý predpoklad udržania pozornosti žiaka.

Takt

Ak sa žiak s AU alebo PVP s MP prostredníctvom hudby učí komunikovať a rozvíjať si aj iné schopnosti, nemala by sa hudba stať súčasťou „pozadia“, pretože stratí svoj potenciál ako vzbudenie a udržanie pozornosti. Treba si vybrať tie činnosti, s ktorými má žiaka problémy a pokúsiť sa len pri nich používať hudbu. („Hudba na rozptýlenie.“)

Ticho

Ticho je v prípade hudobnej výchovy časťou rovnováhy. Aj hudba, aj ticho sú nonverbálnymi signálmi. Náhle ticho môže byť silnejším podnetom ako hudba.

Hudobná výchova môže mať skupinový i individuálny charakter. Snahou je, aby skupina bola čo najhomogénnejšia z hľadiska schopností žiakov. Priebeh, resp. plánované aktivity sprostredkujeme dieťaťu na adekvátnej úrovni jeho porozumenia. Spočiatku sa realizuje

hudobná výchova vo dvojici so žiakom, s postupným zapájaním ďalších žiakov (ktorí jednotlivo prešli nácvikom v diáde s pedagógom).

Hudobná výchova obsahuje

- „počúvanie“ zvukových podnetov (vnímanie zvukov a hudby reprodukovanej a živej),
- rytmicko-pohybové hry,
- hru na hudobných nástrojoch,
- spev.

Špecifiká hudby

Predmet hudobná výchova vychádza z nasledovných charakteristík hudby:

- zaujme a udrží pozornosť žiaka,
- štruktúruje čas,
- je orientovaná na úspech,
- poskytuje bezpečné miesto na vykonávanie sociálnych zručností,
- robí opakovanie a proces zapamätávania príjemným a zábavným,
- umožňuje žiakom ovládať prostredie,
- môže vytvárať a posilňovať rutinu,
- môže odrážať cítenie každého žiaka a reagovať naň.

Pomôcky

- Alternatívne komunikačné prostriedky,
- vizuálne označené rytmické nástroje,
- magnetofón, mikrofón,
- väčšie zrkadlo,
- pohovka,
- výkres,
- farebné ceruzky,
- farby na prstomaľbu,
- farebné stuhy a šatky atď.

Obsah vyučovacieho predmetu hudobná výchova nie je rozdelený na jednotlivé úrovne, vzhľadom na špecifiká sluchového vnímania žiakov s AU alebo PVP s MP, ktoré nie je v priamej súvislosti s kognitívnou úrovňou.

Pri tvorbe individuálneho vzdelávacieho plánu je preto vhodné prejsť obsahom vzdelávania každého ročníka a vybrať primerané ciele a obsah. Napĺňanie obsahu hudobnej výchovy, resp. voľba procesu, je veľmi závislé nielen od úrovne žiaka, ale pri tomto vyučovacom predmete výnimočne aj od tvorivosti a hudobných, resp. muzikálnych schopností pedagóga.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať zrakové a sluchové vnímanie, sluchovú diferenciáciu a senzomotorické schopnosti,
- navodzovať očný kontakt.

OBSAH

Postupné navykávanie na pasívne vnímanie reprodukovanej hudby (výber žánrov a voľba intenzity primerane a podľa individuálnych preferencií a citlivosti sluchového vnímania každého žiaka.

Postupné privykávanie na pasívne vnímanie zvukov vyludzovaných na jednoduchých hudobných nástrojoch Orffovho inštrumentária – vizuálne podporený zdroj zvuku.

Vzbudenie záujmu o vyludzované zvuky Orffovho inštrumentária – bez vizuálnej podpory zdroja zvuku.

Upútanie pozornosti žiaka zvukmi, využitie na nadviazanie očného kontaktu so žiakom.

Nadviazanie očného kontaktu so žiakom využiť ako komunikáciu v zmysle: “Ešte chcem počuť to isté.” – dávať komunikácii očným kontaktom zmysel.

Vnímanie rôznych izolovaných zvukov prostredia – prírody i bežných zvukov života: najprv s vizuálne vnímaným zdrojom, potom bez vizuálnej podpory.

Prijatie fyzického kontaktu prostredníctvom hudby v procese vnímania príjemnej hudby na vyšších úrovniach, v priamej nadväznosti na ciele a obsah predmetu.

Rozvíjanie komunikačných schopností a rozvíjanie sociálnych zručností, využívanie vyššie uvedeného obsahu na nadväzovanie, udržanie a rozvíjanie sociálnych interakcií a komunikácie.

Určovanie zdroja vnímaného zvuku používaním alternatívnej a augmentatívnej komunikácie, voľba toho, čo chce žiak počuť/počúvať používaním alternatívnej a augmentatívnej komunikácie.

Jednoduché a vizualizované senzomotorické hry („Keď počuješ nejaký zvuk, urob pohyb!“), pravidlá vizualizované na úrovni zodpovedajúcej úrovni porozumenia žiaka.

1. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať zrkové a sluchové vnímanie, sluchovú pamäť a sluchovú diferenciaciu, senzomotorické schopnosti,
- nadväzovať sociálne interakcie prostredníctvom hudby,
- selektovať medzi ľudskou rečou a inými zvukmi.

OBSAH

Počúvanie širšieho repertoáru reprodukovanej hudby (pozor na príliš obmedzený repertoár v súvislosti s rigiditou pri autizme, rigidné úplné vypočutie celej nahrávky/všetkých pesničiek na CD, kazete a pod., nekontrolovanú manipuláciu učiteľa žiakom v súvislosti s výberom počúvanej hudby a dĺžkou počúvania a pod.).

Rozvíjanie pasívneho vnímania zvukov Orffovho inštrumentária a jednoduchých zvukov vyludzovaných bežnými predmetmi prostredia (šuchotanie papiera, štrnganie kľúčmi, prelievanie tekutiny v zatvorenej fľaši atď.) – najprv s vizuálne vnímaných zdrojom zvuku, potom bez vizuálne vnímaného zdroja zvuku.

Určovanie zdroja zvuku (predošlý obsah) primeranou alternatívnou a augmentatívnou komunikáciou.

Motivácia žiaka k vyludzovaniu zvukov na jednoduchých hudobných nástrojoch, vizualizácia: ČO MÁM ROBIŤ, poradia, následnej aktivity.

Určovanie vlastností vnímaných zvukov – dĺžky, intenzity (dlhý tón/zvuk – krátky, hlasný – tichý, hudba – ticho, hudba/ľudský hlas - reč) – komunikácia zodpovedajúcou úrovňou alternatívnej a augmentatívnej komunikácie.

Vnímanie a reprodukovanie následnosti dvoch a viac vnímaných zvukov.

Na vyšších úrovniach ovplyvňovanie obsahu hodiny hudobnej výchovy žiakom – komunikácia prostredníctvom zodpovedajúcej úrovne alternatívnej a augmentatívnej komunikácie (výber konkrétnej aktivity, výber motivácie a pod.).

Rozvíjanie základov hudobnej interakcie – vizualizácia pravidiel: IDEŠ TY – IDEM JA, striedanie rolí v hraní na jednoduchých hudobných nástrojoch.

Vytváranie schémy vlastného tela prostredníctvom vnímania príjemnej hudby/zvukov (napr. dotyk časti tela v spojení so zazneným zvukom, príp. s pridaním verbálneho označenia časti tela v spievanej, či hovorenej forme) a pod. .

Používanie dosiahnutej úrovne sluchového vnímania na zvukové hry: ZVUKOVÉ PEXESO (hľadanie/priradovanie vyludzovaného zvuku k rovnakému), ZVUKOVÁ REŤAZOVKA (počúvanie sekvencie zvukov s postupným vytváraním zodpovedajúcej sekvencie vizualizovaných zdrojov vnímaných zvukov) a pod.

2. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať sluchové vnímanie, sluchovú pamäť a senzomotorické schopnosti,
- rozvíjať hrubú motoriku, uvedomovanie vlastného tela a lateralitu,
- rozvíjať imitačné schopnosti,
- vytvárať predpoklady sociálnej komunikácie: pedagóg – dieťa.

OBSAH

Rozširovanie repertoáru vnímanej hudby – reprodukovanej i produkovanej učiteľom.

Určovanie zdroja zvukov: prírody, prostredia, umelých – ľudského hlasu, ľudskej reči (hovorenej, spievanej).

Napodobňovanie prírodných zvukov a zvukov zvierat (využívanie hry RAZ TY – RAZ JA) a preverbálnych foriem komunikácie.

Využívanie sluchovej imitácie ako základu sociálnej komunikácie medzi pedagógom a dieťaťom.

Citlivosť na vnímanie zvukov – izolovaných, alebo konkrétnych hudobných motívov, spájať s určitým hrubomotorickým pohybom, hrubo-motorická imitácia v spojení so sluchovým vnímaním konkrétneho podnetu.

Hrubo-motorická imitácia ako báza na uvedomovanie telesnej schémy, príp. aj receptívne označovanie častí tela a ľavej/pravej strany.

Na vyšších úrovniach využívanie Orffovho inštrumentária pri rytmických cvičeniach, rozlišovanie ďalších vlastností zvukov: silný – slabý, zdroj zvuku (hudobných nástrojov), počúvanie rôznych piesní, hra na telo.

3. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať sluchové vnímanie, sluchovú pamäť, pohybovú koordináciu,
- rozvíjať imitáciu druhého dieťaťa,
- fixovať schému vlastného tela,
- prostredníctvom hudobnej interakcie rozvíjať sociálnu komunikáciu na princípe hudobno-pohybových aktivít,
- vytvárať predpoklady sociálnej komunikácie dvoch detí.

OBSAH

Upevňovanie a rozvíjanie existujúcej úrovne sluchovej diferenciácie rôznymi hrami na základe ovládania pravidla striedania rolí (používanie zodpovedajúcej úrovne alternatívnej a augmentatívnej komunikácie), aktívna účasť dieťaťa (ktoré má možnosť ovplyvňovať beh hudobných aktivít).

Imitovanie pohybov druhého dieťaťa (ktoré má nacvičené pohybové sprevádzanie určitých sluchových podnetov, hudobných motívov) za pomoci druhého pedagóga (vedenie rúk, častí tela a pod.).

Jednoduché hudobné interakcie s druhým dieťaťom.

Imitácia hudobných aktivít iného dieťaťa (spev, vydávanie zvukov, hra na Orffovom inštrumentáriu - s použitím primeraného promptu).

Hry na telo, ktoré predpokladajú orientáciu na svojom tele a na tele iných.

4. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať hudobné interakcie s druhým dieťaťom,
- rozvíjať sluchové vnímanie hovoreného slova,
- rozvíjať imitáciu hudobných prejavov prostredia.

OBSAH

Samostatná jednoduchá hudobná interakcia s druhým dieťaťom.

Odlišovanie hovoreného slova od nahrávky.

Sluchová diferenciácia prvého slova pesničky (s následným využitím na hru a komunikáciu).

Hry spočívajúce v určovaní rýmujúcich sa spievaných slov (napr. rýmujúce sa zvukové pexeso).

5. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať interakcie vo dvojici,
- budovať základy hudobných interakcií v skupine,
- rozvíjať sluchové vnímanie spievaného slova,
- osvojiť si jednoduché piesne a riekanky (POZOR na tie deti s autizmom, ktoré majú sklony k verbálnym rituálom, nefunkčnému memorovaniu a rutinám vo verbálnej oblasti).

OBSAH

Vytváranie interakcií s viacerými žiakmi naraz a medzi nimi navzájom prostredníctvom hudobných aktivít, podľa individuálnych schopností a celkového charakteru skupiny.

Počúvanie jednoduchých piesní (rôzny žáner, vo veľkej miere závislý od individuálnych osobitostí každého žiaka).

Rozlišovanie jednotlivých spievaných slov piesní, s príp. rytmizáciou, hrou na telo a pod..

Učenie sa jednoduchých piesní a riekaniek (výber individuálne závislý na preferencii žiaka. POZOR: zvážiť výber tohto obsahu u žiakov s AU alebo PVP s MP so sklonom k verbálnym rituálom.)

6. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať hudobné interakcie s pedagógom pri frontálnom vyučovaní,
- počúvať piesne,
- spievať piesne,
- hrať sa hudobno–pohybové hry.

OBSAH

Jednoduché hudobné interakcie v diáde s pedagógom pri frontálnom vyučovaní.

Osvojovanie piesní, realizovanie hudobno–pohybových hier a aktivít, príp. riekaniek skupinovým spôsobom (spoločným spevom).

Rozlišovanie medzi piesňou a inštrumentálnou hudbou.

7. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať hudobnú pamäť,
- rozvíjať zmysel pre rytmus,
- spievať nový repertoár piesní,
- počúvať nový repertoár piesní a nahrávok podľa výberu žiaka,
- vytvárať jednoduchý inštrumentálny sprievod piesní, nahrávok, živej hudby,
- realizovať hudobno-pohybové aktivity s dôrazom na sociálnu komunikáciu.

OBSAH

Osvojovanie nových piesní individuálnym a skupinovým spevom.

Spievanie piesní so zlepšovaním kvality tvorby hlasu, výšky, farby hlasu a pod. (ľahké tvorenie tónov, hospodárenie s dychom, správna artikulácia).

Vytváranie jednoduchých nástrojových alebo pohybových sprievodov k piesňam.

Hudobno–pohybové aktivity, ktoré využívajú existujúcu úroveň sociálnych interakcií medzi dieťaťom a pedagógom v diáde, ale najmä medzi deťmi navzájom, príp. skupinové interakcie.

8. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať rytmizáciu,
- rozvíjať sluchovú pozornosť,
- rozvíjať porozumenie spievanému verbálnemu obsahu,
- zlepšovať kvalitu spevu.

OBSAH

Rytmická a melodická hra na ozvenu.

Určovanie vlastností počúvanej piesne v súvislosti s obsahom predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností.

Určovanie hudobných nástrojov, ktoré tvoria hudbu vnímanú ako celok (identifikácia hudobných nástrojov znejúcich v danej piesni/nahrávke).

Snaha o intonačne čistý spev (pri deťoch s autizmom to nebýva problém), mäkké nasadenie tónov.

Kolektívny spev žiakov.

9. ROČNÍK

CIELE

- Rozširovať hudobné vedomosti,
- cibriť sluchové vnímanie nástrojov i ľudského hlasu,
- rozvíjať inštrumentálny sprievod piesní,
- oboznámiť sa s notami, notovou osnovou, husľovým kľúčom – základmi notového zápisu,
- naučiť sa základy niektorých tanečných krokov,
- položiť základy k využívaniu hudby vo voľnom čase.

OBSAH

Počúvanie rôznych (nových) hudobných žánrov, spievanej i inštrumentálnej hudby.

Diferencovanie zvukov ďalších hudobných nástrojov, príp. nástrojových skupín (dychové, sláčikové, klávesové).

Diferencovanie vnímaného spevu (dospelý človek – dieťa, žena – muž).

Zvládnutie jednoduchých krokových variácií (využiť preferovanú hudbu).

Zvládnutie sociálnej rutiny, súvisiacej s párovým tancom („popýtanie“ do tanca, správny tanečný postoj, očný kontakt, telesná blízkosť, vlastný tanec, načasovanie ukončenia tanca, sociálne prijateľný koniec tanca vo dvojici).

Podľa individuálnych schopností zvládnutie notového zápisu jednoduchej melódie, resp. pochopenie súvislosti medzi výškou tónu a polohou zapisovaných nôt, dĺžkou tónu a vonkajším vzhľadom noty a iné.

Počúvanie hudby, ktorá prináša radosť, uspokojenie a vyplňa voľný čas žiaka. Počúvanie a aj produkcia hudby.

VÝTVARNÁ VÝCHOVA
PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vo vzdelávaní žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) má nezastupiteľné miesto aj vyučovací predmet výtvarná výchova. Výtvarné aktivity napomáhajú žiakom rozvíjať grafomotorické zručnosti, hrubú a jemnú motoriku. Na základe rozvoja jemnej motoriky sa rozvíja komunikačná schopnosť, expresívna a receptívna zložka reči, a aj nonverbálna forma komunikácie.

V prípade žiakov s AU alebo PVP s MP motorické schopnosti nie sú narušené dôsledkom ich primárnej poruchy, preto v procese vzdelávania výtvarné aktivity sa aplikujú komplexným spôsobom. Výtvarná výchova je dôležitým výchovno-vzdelávacím prostriedkom pri rozvíjaní narušených zručností a predovšetkým pri rozvíjaní sociálnych zručností a komunikačnej schopnosti, s dôrazom na sociálne správanie. Vhodné je využiť terapeutické aspekty vyučovacieho predmetu výtvarná výchova, s použitím relaxačných činností, spätých s emocionálnym prežívaním žiakov.

Pre všestranné rozvíjanie žiakov s AU alebo PVP s MP je dôležité používať aj techniky rôznych podporných terapií. Vyučovací predmet výtvarná výchova predovšetkým v prípravnom ročníku a na prvom stupni má silné terapeutické pôsobenie.

Veľa žiakov s AU alebo PVP s MP reaguje hypo- alebo hypersenzitívne na hmatové vnemy, čo sa demonštruje problémovým správaním žiaka. Najmä práca s hlinou a s inými plastickými materiálmi môžu mať na hmatové vnemy a následne na reakcie na tieto vnemy u žiakov pozitívny vplyv.

Pri manipulácii s predmetmi u žiakov s AU alebo PVP s MP veľmi často absentuje spontánna snaha zoznámiť sa neznámymi predmetmi, s pomôckami potrebnými k vykonávaniu aktuálnej činnosti. Táto spontánna snaha by mala viesť žiaka k poznaniu a k osvojeniu funkcie jednotlivých predmetov, pomôcok. Následkom absencie tejto snahy, ich manipulácia s predmetmi sa stáva neadekvátnou, stereotypnou a v procese zoznamovania sa s predmetom, spontánna explorácia sa často obmedzí len na nedôležité charakteristiky z hľadiska vykonávania aktuálnej aktivity.

Vychádzajúc z uvedených problémov, vzdelávanie žiakov s AU alebo PVP s MP sa realizuje v štruktúrovaných podmienkach s jasným motivačným cieľom, kde vždy nasledujeme zdravý vývin, ale vychádzame z aktuálnej vývinovej úrovne žiaka v danej oblasti (oblasť vizuomotoriky).

Pri vytýčení cieľov rozvíjania, okrem aktuálnej vývinovej úrovne v oblasti vizuomotoriky, zohľadníme ciele a následne aktivity k aktuálnej vývinovej úrovne v oblasti kognitívnych schopností, komunikačnej schopnosti a v oblasti behaviorálnej.

Vzdelávací proces žiakov s AU alebo PVP s MP realizujeme individuálne alebo v skupine. Usilujeme sa o to, aby skupina mala čo najhomogénnejší charakter z hľadiska schopností a vývinovej úrovne. Proces, aktivity a dynamiku sprostredkujeme žiakom na adekvátnej úrovni alternatívnej formy komunikácie (frontálne).

V úvodnej fáze vzdelávania pracujeme v diáde s jedným žiakom a podľa potreby s ďalším učiteľom, ktorý stojí za chrbtom žiaka a poskytuje mu fyzický prompt. Neskôr, keď už pracujeme so skupinou, podľa schopností a potrieb účastníkov je možné využívať pomoc ďalšieho učiteľa, ale vždy sa usilujeme o to, aby v konečnom dôsledku bol žiak schopný na základe frontálnych verbálnych a vizuálnych inštrukcií vykonať aktivitu.

Výchovno-vzdelávacie ciele predmetu výtvarná výchova sa prelínajú každým ročníkom a úrovňou vzdelávania žiakov s AU alebo PVP s MP.

V procese dosiahnutia cieľov výtvarnej výchovy je potrebné zamerať sa na

- manipuláciu s predmetmi na takej úrovni, ktorá umožní žiakovi s AU alebo PVP s MP na adekvátnej vývinovej úrovni realizovať úlohy a používať predmety podľa funkcie,
- rozvoj a upevňovanie zručností potrebných k samostatnému vykonávaniu práce,
- vytvorenie a rozvoj takých voľno časových aktivít, ktoré bude realizovať aj v dospelosti,
- vytvorenie a rozvoj kompetencií, ktoré sú dosiahnuteľné samostatným vykonávaním práce a úloh.

Výchovno-vzdelávacie ciele vyučovacieho predmetu výtvarná výchova pre žiakov s AU alebo PVP s MP vychádzajú zo všeobecne stanovených cieľov výtvarnej výchovy ako vyučovacieho predmetu a zo všeobecne stanovených cieľov vzdelávania s AU alebo PVP s MP.

Sú to predovšetkým:

- rozvoj jemnej a hrubej motoriky,
- rozvoj koordinovaného pohybu rúk,
- rozvoj senzomotorickej koordinácie,
- rozvoj laterality
- rozvoj priestorovej orientácie,
- rozvoj koordinácie oko - ruka,
- rozvoj pozornosti,
- rozvoj priestorovej pamäti,
- rozvoj vnímania,
- rozvoj kreativity a improvizácie,
- spoločné výtvarné aktivity pomocou napodobňovania.

Výchovno-vzdelávacie ciele a niektoré aktivity výtvarnej výchovy sa prelínajú s cieľmi a činnosťami iných vyučovacích predmetov, a to najmä s vyučovacími predmetmi slovenský jazyk, hudobná výchova, telesná výchova a pracovné vyučovanie.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- rozvíjať motoriku rúk a prstov,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- rozvíjať uchopenie s pinzetou,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať zmyslové vnímanie.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, rudka, krieda)

Nacvičovanie uchopenia ceruzky, jej správne držanie, čmáranie na papier rozličných rozmerov, napodobňovanie jednoduchých tvarov.

Maľba (tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby)

Liatie, kvapkanie, fŕkanie farby.

Hra s farbou: odtlačanie ruky, prstov, guľôčky z papiera a pod.

Modelovanie (plastelína, cesto)

Manipulácia s modelovacími materiálmi: miesenie, stláčanie, šúľanie, ťapkanie, odštipkávanie.

Používanie štipcov: vyštipnúť malé kúsky z plastelíny.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- rozvíjať motoriku rúk a prstov,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- rozvíjať uchopenie s pinzetou,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať zmyslové vnímanie.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, rudka, krieda, suchý pastel, voskový pastel)

Kreslenie tvarovo nenáročných predmetov: slnko, kľbko, had, palica.

Napodobňovanie jednoduchých tvarov.

Maľba (tampón, drievko, prsty / akvarelové farby, temperové farby)

Liatie, kvapkanie, odtlačanie farby.

Hra s farbou: vytváranie farebných škvŕn, fúkanie do škvŕn.

Modelovanie (modurit, plastelína)

Manipulácia s modelovacími materiálmi: miesenie, stláčanie, ťapkanie, odštipkávanie, valkanie, guľanie, vyťahovanie, šúľanie, vytváranie guľôčok z plastelíny na stole a v dlani, Používanie štipcov: vyštipnutie malých kúskov z plastelíny.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- rozvíjať motoriku rúk a prstov,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať zmyslové vnímanie.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, rudka, krieda, voskový pastel, suchý pastel)

Kreslenie tvarovo nenáročných predmetov.

Voľné kreslenie: čiary, oblúky, kruhy, veľkým aj malým pohybom.

Maľba (štetec, tampón, drievko, prsty/akvarelové farby, temperové farby)

Základné zručnosti v práci so štetcom a farbami.

Liatie, kvapkanie, dotváranie farebných škvŕn, hra s farbou.

Modelovanie (plastelína, modurit, cesto)

Poznávanie základných vlastností modelovacích materiálov stláčaním, miesením, valkaním, vyťahovaním.

Manipulácia s modelovacími materiálmi: vykrajovanie, šúľanie, vytváranie guľôčky, valčeka z plastelíny na stole a v dlani.

Vytváranie modelov jednoduchého tvaru z modelovacej hmoty, podľa vzoru.

Ukladanie vytvoreného tvaru na príslušnú šablónu.

Vytváranie modelov z piesku pomocou formičiek.

Používanie štipcov: vyštipnúť malé kúsky z plastelíny.

PROCES

Precvičovanie motoriky rúk a prstov: mávanie, tleskanie, krúženie, hladkanie rôznych materiálov.

Žiaci pozorujú a zbierajú na vychádzkach prírodné materiály: kamienky, halúzky, plody, listy a pod., pozorujú ich, triedia a porovnávajú, rytmicky radia, zoskupujú, vtlačajú do vhodných materiálov - piesok, hlina, blato, sadra, plastelína.

1. ROČNÍK

1. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- rozvíjať motoriku rúk a prstov,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- rozvíjať uchopenie s pinzetou,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať zmyslové vnímanie.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, rudka, krieda, suchý pastel, voskový pastel)

Správne držanie ceruzky, napodobňovanie jednoduchých tvarov.

Obkreslenie foriem - bodky, prerušované čiary.

Prepisovanie zvislých a vodorovných čiar.

Maľovanky – vyfarbovanie.

Vyplnenie formičiek s použitím dvoch farieb.

Maľba (tampón, drevko, akvarelové farby, temperové farby)

Liatie, kvapkanie, odtlačanie, fľkanie farby.

Odtlačanie ruky, hra s farbou, dotváranie škvŕn.

Modelovanie (plastelína, modurit, cesto)

Manipulácia s modelovacími materiálmi: miesenie, stláčanie, šúľanie, ťapkanie.

Vytváranie guľôčky, valčeka z plastelíny na modelovacom stole a v dlani.

Používanie štipcov: vyštipnúť malé kúsky z plastelíny.

1. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- rozvíjať koordináciu oko – ruka,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať zmyslové vnímanie.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, rudka, krieda, suchý pastel, voskový pastel)

Kresba kruhov, špirály, vlnovky.

Kreslenie tvarovo nenáročných predmetov: strom, ker, lopta, klbko.

Napodobňovanie jednoduchých tvarov.

Maľovanky – vyfarbovanie.

Maľba (tampón, drevko, akvarelové farby, temperové farby)

Liatie, kvapkanie, odtlačanie farby.

Hra s farbou: dotváranie farebných škvŕn drevkom, prstami.

Modelovanie (plastelína, modurit)

Manipulácia s modelovacími materiálmi – miesenie modelovacej hmoty jednou a oboma rukami, šúľanie, stláčanie, valkanie, vytváranie tvarov jednoduchých predmetov: guľôčka, had, ovocie.

Používanie štipcov - vyštipnúť malé kúsky z plastelíny.

1. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcom ročníku,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk, uchopenie a pustenie predmetu,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- napomáhať rozvíjať grafomotorické zručnosti.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Na vychádzkach a pri hrách žiaci si všímajú prírodu a jednotlivé prírodniny. Zbierajú prírodné materiály pre ich zvláštnosti; kamene, kamienky, halúzky, plody, listy a pod., pozorujú ich, triedia a porovnávajú, rytmicky radia, zoskupujú, vtlačajú do vhodných materiálov - piesok, hlina, blato, sadra, plastelína.

Tematické práce - domov; školské prostredie, moja mamička, kamaráti, na ihrisku, dom, v ktorom bývam; naša škola; naša mačka a pod. Príroda v rôznych ročných obdobiach (vegetácia), ilustrácie k rozprávkam.

Uplatňujeme kresbu, maľbu, modelovanie, výtvarné hry s rozličnými materiálmi a výtvarnými prostriedkami, priestorové vytváranie, konštruovanie.

Výtvarné prostriedky vyberáme v súvislosti s nácvikom jednotlivých tvarov písma.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Kresba (mäkká ceruza, fixka, rudka, krieda, suchý pastel, voskový pastel)

Grafické vyjadrovanie pohybových predstáv – žiaci napodobňujú pracovné pohyby, ako napr. miešanie, mletie, vstávanie, skákanie, kyvadlové hodiny, vietor, graficky ich zaznamenávajú.

Rytmicky radia rozličné prírodné a dekoratívne prvky.

Voľné kreslenie – rozvinutie grafického pohybu.

Vertikálne a horizontálne čiary, oblúky, kruhy, veľkým aj malým pohybom, grafický záznam robia postojáčky a na veľkej ploche.

Maľba (štetec, tampón, drevko, prsty / temperové farby, akvarelové farby)

Základné zručnosti v práci so štetcom a farbami.

Ukladať farby štetcom na plochu papiera, prerušovať ťahy štetca: bodky, škvrnny, čiarky.

Zväčšovaním škvŕn zo stredu vytvárať niektoré jednoduché tvary: lopta, jablko a pod.

Modelovanie (plastelína, hlina, modurit)

Poznávanie základných vlastností modelovacích materiálov stláčaním, miesením, valkaním, vytáňovaním.

Vytváranie modelov jednoduchého tvaru, napr. pečivo, ovocie, zeleninu, rozličné nádoby točením ušúľaného valčeka podľa vzoru.

Ozdobovanie modelov.

Vytváranie modelov z piesku na pieskovisku alebo pieskovom stole pomocou formičiek na vyklápanie, kopce, cesty a pod.

PROCES

Na 1. úrovni pri aktivitách preferujeme spoluprácu žiaka s učiteľom pred rovesníkmi. Aktivity sú zamerané tak, aby žiak mal možnosť naučiť sa uchopiť a udržať predmety jednou rukou. Precvičujeme motoriku rúk a prstov, dôležitá je imitácia pohybov rúk, identifikácia rôznych materiálov dotykom.

Na 2. a 3. úrovni aktivity majú imitačný a kooperačný charakter. Aktivít sa zúčastňuje aj ďalší žiak spolu so svojim učiteľom. Aktivity sú zamerané na upevňovanie už nadobudnutých zručností, kde sa zdôrazňuje spolupráca s učiteľom, s možnosťou len krátkej kooperácie so spolužiakom.

Žiaci majú možnosť pracovať aj v iných polohách ako sediačky, napr. postojačky, podľa formátu papiera. Pracujú aj na veľkej ploche, na tabuli, na baliacom papieri, v piesku. Od veľkých formátov prechádzajú k menším, striedajú ich podľa účelu.

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- rozvíjať motoriku rúk a prstov,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- nacvičovať uchopenie a pustenie predmetu,
- rozvíjať uchopenie s pinzetou,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- podporovať rozvoj grafomotorických zručností,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, rudka, krieda, suchý pastel, voskový pastel)

Správne držanie ceruzky, napodobňovanie jednoduchých tvarov, kresba kruhov, špirály, obkresľovanie rôznych foriem, vyplnenie formičiek s použitím dvoch a viacerých farieb.

Maľovanky – vyfarbovanie.

Maľba (štetec, tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby)

Liatie, kvapkanie, odtlačanie farby.

Hra s farbou - dotváranie farebných škvŕn.

Modelovanie (plastelína, cesto, hlina, modurit)

Manipulácia s modelovacími materiálmi - vytvoriť na rovnej ploche šúl'ok, guľôčku, placku.

Používanie štipcov.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručností nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- podporovať rozvoj grafomotorických zručností,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, rudka, krieda, suchý pastel, voskový pastel)

Prepisovanie zvislých a vodorovných čiar, obkresľovanie predlohy.

Kreslenie tvarovo nenáročných predmetov: had, vetvička stromu, lopta, klbko.

Napodobňovanie jednoduchých tvarov.

Maľovanky – vyfarbovanie.

Maľba (štetec, tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby)

Základné zručnosti v práci so štetcom a farbami.

Ukladať farby štetcom na plochu papiera, prerušovať ťahy štetca – bodky, škrvny, čiary.
Hra s farbou.

Modelovanie (plastelína, modurit).

Manipulácia s modelovacími materiálmi – miesenie modelovacej hmoty jednou a oboma rukami, šúľanie, stláčanie, valkanie, vyťahovanie, vykrajovanie jednoduchých tvarov a predmetov podľa vzoru.

Používanie štipcov - vyštipnúť malé kúsky z plastelíny.

Modelovanie v piesku.

2. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať pozornosť a priestorovú pamäť,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu,
- rozvíjať spoločné výtvarné aktivity.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Námety zo života detí a dospelých, ilustrácie k známym rozprávkam a rečnovankám.
Výtvarné rozprávanie zážitkov dieťaťa kresbou a maľbou.

Na vychádzkach žiaci vyhľadávajú tvarovo, farebne a štruktúrou zaujímavé prírodné materiály. Dotvárajú ich a výtvarne s nimi pracujú - odtláčať, vtlačať do vhodných materiálov, prenášať do plochy a podobne.

Pozorovať veci dennej potreby z hľadiska tvaru, funkcie a materiálu. Zobrazovať ich na základe poznania a detských predstáv kresbou, maľbou a modelovaním.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Prebúdzenie zmyslu pre rytmus. Rytmické radenie rôznych prírodných prvkov, farebných plôch a tvarov, odtlačkov do vhodných materiálov - piesok, hlina, blato, cesto, sadra, plastelína. Trhanie, strihanie, nalepovanie, práce so štetcom – pásy látok, stužky, koberce a pod.

Maľba (štetec, tampón, drievko, temperové farby, akvarelové farby, suchý pastel, voskový pastel)

Hra s farbou sa využíva na poznanie vlastností farby, rozpíjanie, zapúšťanie do vlhkého podkladu; husté a riedke, svetlé a tmavé farby.

Kontrast svetlých a tmavých farieb - obloha, krajina, svetlo a tieň v krajine.

Radenie svetlých a tmavých rozlične širokých pásov.

Modelovanie (plastelína, modurit, hlina, cesto)

Spoznávanie vlastností modelovacích materiálov.

Vytváranie modelov zložených z viacerých častí, ozdobovanie.

Modelovanie jednoduchej skutočnosti, napr. ovocie, huby, zelenina.

Vytváranie konkrétnych priestorových situácií z najbližšieho okolia dieťaťa na pieskovom stole, pieskovisku - tvarovanie kopcov, údolí, koryta rieky, hlavnej cesty, stavebných dominant a pod.

PROCES

Dôležité je precvičovanie motoriky rúk a prstov, imitácia pohybov rúk, identifikácia rôznych materiálov.

Aktivity sú zamerané na upevňovanie už nadobudnutých zručností, kde sa zdôrazňuje spolupráca s učiteľom, len s občasou krátkou kooperáciou so spolužiakom. Aktivity majú imitačný a kooperačný charakter. Aktivít sa zúčastňuje aj ďalší žiak spolu so svojim učiteľom.

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Upevňovať už nadobudnuté zručnosti,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk, uchopenie a pustenie predmetu,
- rozvíjať koordináciu oko - ruka,
- rozvíjať uchopenie s pinzetou,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať kooperáciu pri spoločných výtvarných aktivitách.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, fixka, rudka, suchý pastel, voskový pastel)

Voľné kreslenie - čiary, oblúky, kruhy, vlnovky veľkým aj malým pohybom. Správne držanie ceruzky, vygumovanie kazu, strúhanie ceruzky.

Maľba (štetec, drievko, tampón, temperové farby, akvarelové farby)

Ukladať farby štetcom na plochu papiera, prerušovať ťahy štetca - bodky, škvrnny, čiary.

Modelovanie (hlina, cesto, modurit, plastelína)

Poznávanie základných vlastností modelovacích materiálov stláčaním, miesením, valkaním, vyťahovaním.

Používanie štipcov pri modelovaní.

Vytváranie objemu – modelovanie jednoduchých tvarov, napr. z ušúľaného valčeka pečivo, ovocie, atď.

3. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- uchopenie a pustenie predmetu,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu.

OBSAH

Kresba (ceruza, rudka, krieda, fixka, suchý pastel, voskový pastel)

Kreslenie a vyfarbovanie geometrických tvarov.

Kreslenie tvarovo nenáročných predmetov – ovocie, zelenina.

Trhanie predkreslených zaoblených foriem z papiera. Natrhané kúsky papiera nalepiť na predkreslený tvar.

Maľovanky – vyfarbovanie.

Maľba (štetec, tampón, drevko, akvarelové farby, temperové farby)

Upevňovanie základných zručností v práci so štetcom a farbami.

Hra s farbou – poznanie vlastností farby, rozpíjanie, zapúšťanie do vlhkého podkladu.

Svetlé a tmavé farby, striedanie, vytváranie obrazcov.

Modelovanie (hlina, plastelína, modurit)

Manipulácia s modelovacími materiálmi – vymodelovať šúl'ok, z neho kríž alebo jednoduché geometrické tvary, atď.

Vytváranie modelov jednoduchého tvaru z modelovacej hmoty podľa vzoru.

Používanie štipcov - vyštipnúť malé kúsky z plastelíny.

3. ROČNÍK – 3. roveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať pozornosť a priestorovú pamäť,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu,
- rozvíjať spoločné výtvarné aktivity,
- naučiť sa prijať pravidlá pri rôznych aktivitách.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Námety zo života detí na základe vlastných zážitkov a rozprávania. Usilujeme sa o približné vystihnutie proporčných vzťahov. Podporujeme výtvarné rozprávanie.

Vyhľadávanie a výtvarné dotváranie prírodných materiálov na základe fantázie – reliéfne odtlačky alebo odlievanie do sadry.

Pokusy o kresbové a farebné vyjadrovanie tvarovo aj farebne výrazných predmetov, napr. detské hračky, športové potreby a pod..

Pomocou jednoduchých techník tlače - odtlačky prírodnín, zvitku papiera, vyrobených tlačidiel – zemiak, guma, pokrčený papier a pod., rozvíjať zmysel pre rytmus a tvorivé radenie prvkov. V dekoratívnych kompozíciách môžeme využiť rôzne vystrihovačky, koláže a mozaiky.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Maľba (štetec, tampón, drevko, temperové farby, akvarelové farby, suchý pastel, voskový pastel, škrobová farba)

Rozpíjanie, zapúšťanie do mokrého podkladu, napr. krajina, obloha.

Hra s náhodou, ktorú možno výtvarne využiť – dotváranie farebnej škvrny na základe predstáv a pod.

Kontrast svetlých a tmavých farieb ako výrazový prostriedok na vystihnutie nálady - kontrast svetlej a tmavej krajiny a naopak.

Poznávanie výrazových vlastností svetlej a tmavej plochy, napr. tmavý oblak zakryl slnko, olejová škvrna na ceste a pod.

Rozdelenie rozlične širokých svetlých a tmavých pásov.

Modelovanie (hlina, cesto, modurit, plastelína)

Manipulovanie s modelovacím materiálom: miesenie, stláčanie, odštipkávanie, odoberanie, pridávanie, valkanie, gúľanie, vyťahovanie, ohýbanie, vykrajovanie a rozdeľovanie, sušenie, varenie, používanie formičiek.

Vytváranie modelov zložených z viacerých častí.

Modelovanie jednoduchej skutočnosti a vyjadrovanie predstáv na základe fantázie, napr. rozprávkové postavy.

Rozvíjanie elementárneho zmyslu pre priestor a súvislosti s poznávaním životného prostredia.

Hra s vytváraním priestoru z najbližšieho okolia dieťaťa na pieskovom stole, pieskovisku - tvarovanie kopcov, údolí, tunely.

Výtvarné umenie

Ukážky ilustrácií z kníh pre deti. Návšteva výstavy detských prác.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Prehľbovať a upevňovať už nadobudnuté zručnosti,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu.

OBSAH

Kresba (ceruza, fixka, rudka, voskový pastel, suchý pastel)

Voľné kreslenie - čiary, oblúky, kruhy, špirály.

Kreslenie základných geometrických tvarov podľa predlohy.

Kreslenie pomocou predtlaču.

Maľba (štetec, drievko, tampón, temperové farby, akvarelové farby)

Ukladat' farby štetcom na rôzne veľké plochy papiera, prerušovať ťahy štetca - bodky, škvrnny, čiary, oblúky.

Vytvárať farebné škvrnny, zväčšovať ich a farebne dotvárať.

Modelovanie (hlina, cesto, modurit, plastelína)

Poznávať vlastnosti modelovacích materiálov stláčaním, miesením, val'kaním, vyt'ahovaním, používaním štipcov.

Vytváranie objemu – modelovanie jednoduchých tvarov: ovocie, zelenina, geometrické tvary.

4. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať výtvarné zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať kooperáciu pri spoločných výtvarných aktivitách.

OBSAH

Sledovaním a pozorovaním veľkostí a tvarov vecí dennej potreby učíme žiakov správne vidieť a odpozorovaný tvar nakresliť.

Kresba (ceruza, rudka, fixka, voskový pastel, suchý pastel)

Kreslenie predmetov vychádzajúcich z kruhu – lopta, snehuliak, slnko, jablko, zo štvorca – šatka, utierka, z obdĺžnika – dvere, okno, kniha.

Maľovanky – vyfarbovanie.

Koláž: textil, papier a dokresľovanie – zobrazenie skutočnosti podľa predlohy.

Maľba (štetec, tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby).

Kresby vychádzajúce z farebných škvŕn, z čiar, vlnoviek.

Hra s farbou – prsto maľba.

Modelovanie (hlina, plastelína, modurit).

Modelovanie v piesku.

Kresba prstom do hlíny, odtlačanie.

Tvarovanie modelovacej hmoty pomocou drierka a špachtle

Vykrajovanie tvarov z modelovacej hmoty pomocou formičky.

Modelovanie dvojrozmernej plastiky podľa predlohy.

Modelovanie jednoduchých tvarov: hračky, zvieratká, ovocie a pod.

4. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- naučiť sa prijívať pravidlá pri rôznych aktivitách,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu,
- zvládnuť prispôbovanie sa požiadavkám skupiny.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Podporujeme spontánny výtvarný prejav žiaka s autizmom, učíme ho správne komponovať a zobrazovať priestor.

Na základe priameho pozorovania prírodnín, sledovaním ich tvarov, štruktúr, farebnosti vedieme žiakov k pokusom o výtvarné stvárnenie skutočnosti - kôra stromov, rastliny, konáre, listy a iné.

Sledovaním a pozorovaním veľkostí a tvarov vecí dennej potreby učíme žiaka s autizmom správne vidieť a odpozorovaný tvar nakresliť. Upozorňujeme na funkčnosť tvarov a materiálov predmetov dennej potreby a na ich estetickú hodnotu - rôzne nádoby a druhy hrncov a krčahov, kvetináčov, pracovného náradia a pod.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Maľba (štetec, tampón, drierko, temperové farby, akvarelové farby, suchý pastel, voskový pastel)

Dekoratívne práce sú zamerané na poznávanie a hodnotenie rôznych výtvarných techník a výtvarných materiálov.

Žiakov vedíme k pochopeniu jednoduchého členenia plochy s využitím farba a línie. V kompozíciách vychádzame z nášho ľudového umenia, uplatňujeme regionálne možnosti využitia ornamentálnej výroby. Realizujeme ornamentálnu kresbu a výplň plochy podľa šablón. Dbáme na vhodný výber farieb v dvoj - trojfarebných kombináciách.

Námety volíme v súvislosti s kultúrou bývania a odievania.

Modelovanie (plastelína, hlina, modurit, papier, drevené odrezky, rôzne papierové škatuľky, farebný papier, sadra (kachlička)

V priestorových prácach uplatňujeme získané poznatky a výtvarné zručnosti v technike modelovania a priestorového vytvárania s využitím rôzneho dostupného výtvarného materiálu. Základné zručnosti rozvíjame a dopĺňame. Modelujeme dvoj a trojrozmerné

plastiky, priestorové geometrické tvary a predmety odvodené z týchto tvarov. Námety sú podobné ako vo výtvarnom osvojovaní skutočnosti.

Výtvarné umenie

Návštevy vhodných výstav, zameraných hlavne na výtvarné práce detí, ľudových umelcov a remeselníkov. Návšteva múzeí.

PROCES

Pri voľbe námetov vychádzame zo života žiakov, ich činností a prostredia v ktorom sa pohybujú, v nadväznosti na obsah vyučovania ostatných predmetov, najmä literatúry, vlastivedy, pracovnej výchovy a iných predmetov.

5. ROČNÍK

5. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Získané poznatky a výtvarné zručnosti z predchádzajúcich ročníkov ďalej zdokonaľovať, rozvíjať a dopĺňať,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- zúčastňovať sa na skupinových výtvarných aktivitách.

OBSAH

Na základe priameho pozorovania prírodnín, sledovaním ich tvarov, štruktúr, farebnosti, vedieme žiakov k pokusom o výtvarné stvárnenie skutočnosti - kôra stromov, rastliny, konáre, listy. Prírodné materiály dotvárajú a výtvarne s nimi pracujú – odtlačujú, vtlačujú do vhodných materiálov, nalepujú, prenášajú na plochy.

Kresba (ceruza, rudka, fixka, voskový pastel, suchý pastel)

Kreslenie predmetov vychádzajúcich z kruhu – lopta, snehuliak, slnko, jablko, zo štvorca – šatka, utierka, z obdĺžnika – dvere, okno, kniha.

Maľovanky – vyfarbovanie.

Maľba (tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby)

Žiakov vedieme k pochopeniu jednoduchého členenia plochy s využitím farby a línie.

Kresby vychádzajúce z farebných škvŕn, z čiar, vlnoviek. Dbáme na vhodný výber farieb v dvoj - trojfarebných kombináciách.

Modelovanie (hlina, cesto, modurit, plastelína)

Poznávanie základných vlastností modelovacích materiálov.

Modelovanie základných tvarov z modelovacej hmoty: guľka, valček, placka.

Modelovanie jednoduchej skutočnosti - ovocie, zelenina, nádoby, hračky a iné.

PROCES

Dôležitá je spontánna spolupráca žiaka s učiteľom pri vykonávaní výtvarných aktivít. Nastupuje zvyšovanie miery sociálne prijateľnej formy kooperácie s jedným alebo s viacerými spolužiakmi, zvyšovanie samostatnosti pri vykonávaní výtvarných aktivít.

5. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať kooperáciu pri spoločných výtvarných aktivitách,
- prijať pravidlá pri rôznych aktivitách,
- prispôsobovať sa požiadavkám skupiny.

OBSAH

Na základe priameho pozorovania predmetov dennej potreby a pozorovania prírodnín, vedieme žiakov k zachyteniu reality a k jej výtvarnému stvárneniu.

Pri voľbe námetov vychádzame zo sveta blízkeho žiakom, z ich priamych zážitkov a skúseností. Realizujeme návštevy výstav výtvarných prác detí.

Kresba (ceruza, rudka, fixka, suchý pastel, voskový pastel)

Kreslenie predmetov vychádzajúcich z kruhu, zo štvorca a z obdĺžnika.

Kresba ľudskej postavy.

Koláž – textil, papier a dokresľovanie – dekoratívny motív.

Maľba (štetec, drevko, tampón, temperové farby, akvarelové farby)

Poznávanie vlastností farby, rozpíjanie, zapúšťanie do vlhkého podkladu, husté a riedke farby, svetlé a tmavé farby.

Kontrast farieb – radenie svetlých a tmavých rozlične širokých pásov.

Pochopenie jednoduchého členenia plochy s využitím farby a línie. Dbáme o vhodný výber farieb v dvoj - trojfarebných kombináciách.

Modelovanie (hlina, plastelína, modurit)

Modelovanie v piesku.

Vykrajovanie tvarov z modelovacej hmoty pomocou formičky.

Tvarovanie modelovacej hmoty pomocou drevka a špachtle.

Dotváranie modelu iným drobným materiálom.

Modelovanie zložitejších predmetov: pletená vianočka, korbáč, zvieratka a iné.

5. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Získané poznatky a výtvarné zručnosti z predchádzajúcich ročníkov ďalej zdokonaľovať, rozvíjať a dopĺňať,
- rozvíjať priestorovú pamäť,
- zúčastňovať sa na spoločných výtvarných aktivitách,
- zvládnuť prispôsobovanie sa požiadavkám skupiny.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Pri voľbe námetov vychádzame zo sveta blízkeho deťom, z ich priamych zážitkov a skúseností - z vychádzok, pracovných činností, zo života v rodine, v škole, na ulici, v obchode, dopravnom prostriedku a pod..

Ďalším zdrojom námetov sú ilustrácie filmových, divadelných a literárnych útvarov.

Na základe priameho pozorovania predmetov dennej potreby, pozorovania prírodnín vedieme žiakov k zachyteniu reality a k jej výtvarnému stvárneniu. Upozorňujeme na proporcionálne vzťahy jednotlivých častí k celku, šírky k výške a pod.

Žiakov učíme využívať kontrast svetlých a tmavých tónov, studených a teplých farieb.

Výtvarné techniky: kresba, maľba, kombinované a materiálové techniky - koláž, textilná aplikácia, mozaika.

Výtvarné materiály: tuš, rudka, mäkká ceruzka, akvarel, tempera, fixky, farebný papier, časopisy, textil a iné.

Práca s výtvarnými prostriedkami

V kompozíciách vychádzame z osvojených základných poznatkov z predošlého ročníka. Odporúčame realizovať rastlinný, vecný, figuratívny i geometrický dekoratívny motív. Používať šablónu, ktorú učíme zhotovovať samostatne. Využívať pritom zjednodušené štylizované tvary. Dbieť na vhodnú jednoduchú farebnú kombináciu. Opäť uplatňovať kontrast tmavých, svetlých, teplých a studených farieb.

Maľba (akvarel), kombinované techniky - modrotlač (odkrývacia technika, vosková rezerva), batika.

V priestorovom vytváraní uplatňujeme a dopĺňame poznatky a výtvarné zručnosti z predošlého ročníka. Modelujeme dvoj a trojrozmerné plastiky jednoduchých štylizovaných tvarov. Námety volíme analogicky s oblasťou - výtvarné osvojovanie skutočnosti.

Modelovanie (hlina, sadra, plastelína, modurit), kašírovanie (noviny, papierová buničina, škrob, voda).

Plastiky z rôzneho materiálu (látka, farebný papier, kartónové škatuľky, prírodniny, drevo ...).

Výtvarné umenie

Návštevy výstav výtvarných prác detí, umelcov, ľudových umelcov, remeselníkov, múzeí. Vychádzky zamerané na okolitú architektúru.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Získané výtvarné zručnosti z predchádzajúcich ročníkov ďalej zdokonaľovať, rozvíjať a dopĺňať,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať kooperáciu pri spoločných výtvarných aktivitách.

OBSAH

V tematických prácach čerpáme námety z bezprostredného okolia žiaka. Vytvárame priestor na uplatňovanie spontánneho výtvarného prejavu žiakov s AU alebo PVP s MP.

Zdrojom námetov k pokusom o výtvarné stvárnenie skutočnosti sú aj ilustrácie filmových a literárnych útvarov, najmä známych rozprávok a rečovník.

Kresba (mäkká ceruza, fixka, rudka, suchý a voskový pastel)

Kreslenie predmetov vychádzajúcich z kruhu, zo štvorca a z obdĺžnika.

Vyfarbovanie ohraničenej plochy.

Kresba hlavonožca.

Maľba (štetec, drievko, tampón, prsty / temperové farby, akvarelové farby)

Poznávanie vlastností farby, rozpíjanie, zapúšťanie do vlhkého podkladu, husté a riedke farby, svetlé a tmavé farby.

Kontrast farieb – radenie svetlých a tmavých rozlične širokých pásov. Obohacujeme používanie farebnej škály. Dbáme o vhodný výber farieb v dvoj - trojfarebných kombináciách.

Kombinované a materiálové techniky – koláž, textilná aplikácia, mozaika.

Modelovanie (hlina, cesto, modurit, plastelína)

Základné vlastnosti modelovacích materiálov.

Modelovanie základných tvarov z modelovacej hmoty: guľa, valček, placka.

Modelovanie jednoduchej skutočnosti: ovocie, zelenina, nádoby, hračky a pod..

6. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať výtvarné zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať priestorovú pamäť,
- kooperovať pri spoločných výtvarných aktivitách,
- prispôsobovať sa požiadavkám skupiny.

OBSAH

Na základe priameho pozorovania predmetov dennej potreby a pozorovania prírodnín, vedieme žiakov k zachyteniu reality a jej výtvarnému stvárneniu. Pri voľbe námetov vychádzame z prostredia blízkeho žiakom.

Podporujeme spontánny výtvarný prejav žiakov, návštevy výstav výtvarných prác detí, účasť na výtvarných súťažiach.

Kresba (ceruza, rudka, krieda, fixka)
Kresba ľudskej postavy.

Maľba (tampón, drevko, akvarelové farby, temperové farby)
Žiakov vedieme k pochopeniu jednoduchého členenia plochy s využitím farby a línie.
Maľba vychádzajúca z farebných škvŕn, čiar, vlnoviek.
Zdôraznenie kontrastu farieb - obohacujeme používanie farebnej škály.

Modelovanie – (hlina, plastelína, modurit)

Modelovanie v piesku.

Vykrajovanie tvarov z modelovacej hmoty pomocou formičky, prenášanie na šablónu.

Modelovanie zložitejších predmetov: ozdobné nádoby, hračky, jednoduchý šperk.

Tvarovanie modelovacej hmoty pomocou drevka a špachtle.

6. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Rozvíjať a zdokonaľovať osvojené poznatky a nadobudnuté výtvarné zručnosti z predchádzajúcich ročníkov,
- rozvíjať kooperáciu pri spoločných výtvarných aktivitách,
- prispôbiť sa požiadavkám skupiny.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Námety tematických prác je potrebné orientovať na skutočné zážitky a skúsenosti žiakov.

V tematických prácach učíme žiakov výtvarne vyjadriť dejový celok vo vzťahu k prostrediu, z ktorého čerpáme námety. Nezabúdame pritom i na uplatňovanie spontánneho prejavu žiakov s AU alebo PVP s MP.

Námety - ilustrácie krátkych dejových celkov: rozprávky, poviedky, filmové príbehy.

Zážitky z exkurzií a vychádzok.

Zobrazovanie pracovných činností.

Výtvarné techniky: kresba (kolorovaná perokresba, kresba drevkom), maľba (tempera, suchý a masťný pastel), grafika (tlač z kartónovej koláže, tlač z textilnej koláže).

Výtvarný materiál: volíme podľa výberu techník.

Námety vyberáme z blízkeho okolia, učíme žiakov správne vidieť a zobrazovať predmety dennej potreby. Priamym pozorovaním vedieme žiakov k zachyteniu reality a k jej výtvarnému stvárneniu.

Príklady námetov: ľudská hlava (portrét spolužiaka), postava, zvieratá, rastliny, kvety, stromy, školské potreby - peračník, hračky a pod.

Výtvarné techniky: kresba (rudka, kresba mäkkou ceruzkou - hrubá verzatilka, perokresba, fixky a iné), maľba (tempera, gvaš), materiálové techniky (papierová mozaika, mozaika z prírodnín, koláž), modelovanie (hliny, reliéf z plastelíny, cesto, kašírovanie).

Výtvarný materiál: volíme podľa výberu výtvarných techník.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Orientujeme sa na farebné cítenie detí, obohacujeme používanie farebnej škály. Zameriavame sa na farebnú výplň plochy a ornamentálnu tvorbu, rozširujeme poznatky o technikách výtvarnej tvorby. Jednoduchými formami oboznamujeme deti s tradičnou ľudovou technikou textilnej tvorby.

Výtvarné techniky: techniky spojené s experimentovaním - zapúšťanie do riedenej klovatiny, hra s akvarelovými škvrnami preklápaním, rozfukovanie tušových škvŕn s dotváraním, farebná výplň dekoratívnej plochy, vosková rezerva, odkrývanie na vosku, radenie prvkov odtláčaním.

Výtvarné materiály: voskový pastel, parafín (biela svieca), tuš, farebný tuš, akvarelové farby, klovatina - podľa výberu techník.

V priestorovom vytváraní sa orientujeme na tvar ako hlavný výtvarno-výrazový prostriedok. Na modelovanie môžeme využiť rôzny odpadový materiál. Vychádzame z jednoduchých foriem a tvarov.

Príklady námetov: nádoby, ovocie, zvieratá, jednoduché architektonické zoskupenia - okolie školy, reliéf - ozdobná kachlička.

Výtvarné techniky: modelovanie, priestorové vytváranie z papiera, montážne práce z rôzneho materiálu.

Výtvarné materiály: hlina, plastelína, modurit, cesto, rôzny odpadový materiál, škatuľky z liekoviek, drôt, kaširovací hmot (novinový papier, buničina, škrob ...), sadra.

Výtvarné umenie

Návštevy výstav výtvarných prác detí. Využívame i sprostredkované umenie cez umelecké reprodukcie, filmy a diafilmy o výtvarnom umení.

7. ROČNÍK

7. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjať zmyslové, rozumové a emocionálne poznávanie žiakov prostredníctvom výtvarných aktivít,
- rozvíjať priestorové videnie,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať priestorovú pamäť,
- rozvíjať kooperáciu pri spoločných výtvarných aktivitách,
- prijívať pravidlá pri rôznych aktivitách,
- prispôsobovať sa požiadavkám skupiny.

OBSAH

Kombinované a materiálové techniky – koláž, textilná aplikácia, mozaika

Kresba (ceruza, uhlík, fixka)

Kresba podľa modelu.

Obkresľovanie časti tela: ruka, noha.

Maľba (štetec, drievko, tampón, temperové farby, suchý a voskový pastel, akvarelové farby) - Žiakov vedieme k pochopeniu jednoduchého členenia plochy s využitím farby a línie.

Maľba vychádza z farebných škvŕn, čiar, vlnoviek, pruhov rôznej šírky a pod.

Zdôraznenie kontrastu farieb, dbáme o vhodný výber farieb v trojfarebných a viacerých kombináciách.

Modelovanie (hlina, modurit, plastelína)

Nádoby, vkladanie do foriem, kresba prstami, drievkom do hlíny.

Odtlačanie rôznych drobných materiálov do hlíny.

Tvorba pohľadnice, obrazu, plagátu (kreslenie, vystrihovanie tvaru, nakreslenie kompozície a jej vymaľovanie).

PROCES

Nadalej precvičujeme motoriku rúk a prstov. Vytvárame priestor na uplatňovanie spontánneho výtvarného prejavu žiakov.

V tematických prácach učíme žiakov výtvarne vyjadriť dejový celok vo vzťahu k prostrediu, z ktorého čerpáme námety.

7. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať priestorovú pamäť,
- rozvíjať kreativitu a improvizáciu,
- kooperovať pri spoločných výtvarných aktivitách.

OBSAH

Kresba (ceruza, rudka, fixka, tuš)

Kresba ľudskej postavy.

Schematická kresba zvierat'a.

Maľba (štetec, tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby, suchý a voskový pastel)

Spontánna maľba s námetmi zo ľivota detí – rodina, škola, slávnosti, pre dieťa zaujímavé predmety.

Vyjadrovanie vlastných pocitov pomocou maľby. Zdôraznenie farebných kontrastov.

Modelovanie (hlina, plastelína, modurit)

Modelovanie zložitejších tvarov – šúl'ok, tvarovanie do špirály, kruhu – košík, podložka a pod.

Tvarovanie pomocou drievka, špachtle.

PROCES

Pri voľbe námetov vychádzame zo skúsenosti a bezprostredného okolia žiakov. Námety čerpáme z krátkych dejových celkov - rozprávky, detské filmy, ilustrované rečňovanky a pod.

Podporujeme spontánny výtvarný prejav žiakov, navštevujeme s nimi výstavy výtvarných prác najmä detí.

7. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Dopĺňať, rozvíjať a zdokonaľovať osvojené poznatky a nadobudnuté výtvarné zručnosti z predchádzajúcich ročníkov,
- rozvíjať kreativitu a improvizáciu.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Rozvíjanie výtvarného vyjadrovania osobných zážitkov. Zvyšovanie náročnosti na usporiadanie kompozičných prvkov, učíme žiakov znázorňovať priestor na ploche. Rozširovanie poznania detí v náuke o farbách - vlastnosti farieb a ich využitie.

Príklady námetov: zážitky z výletov, exkurzií, motív krajiny, postava v krajine, športové námety, školské aktivity a pod. .

Výtvarné techniky: maľba (mokré a suché materiály), kolorovaná kresba uhl'om, kolorovaná perokresba, maľba na sklo. Grafické techniky - linoryt, tlač z kartónovej a textilnej koláže, suchá ihla (do kartónu).

Výtvarný materiál: volíme podľa výberu výtvarných techník.

Rozvíjame priestorové videnie, cítenie a vyjadrovanie vnímaním a pozorovaním priestorových útvarov a javov v prírode.

Príklady námetov: z ľudovej tvorby - zobrazovanie hlinených nádob rôzneho tvaru a veľkostí, pomôcky v domácnosti, pracovné náradie, prírodniny, ľudská postava a pod. .

Výtvarné techniky: kresba - rudka, uhoľ, mäkká ceruza, textilná aplikácia, maľba - suché, mokré materiály, grafické techniky - linoryt.

Výtvarný materiál: volíme podľa výberu výtvarných techník.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Uplatnenie výtvarno-výrazových prostriedkov grafických techník - línia, plocha (negatívna, pozitívna, štruktúrovaná), využívanie kontrastu svetla a tmy, vlastnosti farieb. Realizovanie dekoratívnej kompozície: symetrické a asymetrické.

Príklady námetov: Pokusy o jednoduché návrhy na plagáty, návrhy na prestieranie, knižné prebaly, obrusy, dekoračné látky.

Výtvarné techniky: koláž, mozaika, tempera, hra s písmom - vystrihovačky, batikovanie - viazaná, šitá batika, grafické techniky.

Výtvarný materiál: výber podľa zvolených techník.

Uplatnenie výtvarno-výrazových prostriedkov: plocha, povrch, tvar. Žiakov učíme pozorovaním a porovnávaním rozlišovať rôznorodosť tvarov a veľkostí, ktoré v priestorovom vytváraní zobrazujú, napodobňujú, zväčšujú, zmenšujú - štylizujú.

Príklady námetov: výroba masiek, maňušiek, makety ulíc, papierové vystrihovačky a skladačky, ozdobné predmety.

Výtvarné techniky: práce z kartónu (vystrihovanie, preklápanie, lepenie), konštrukčné práce z kartónových škatuliek (liekoviek) s výtvarným dotváraním priestoru, kašírovanie, modelovanie z hliny, moduritu, cesta ...

Výtvarný materiál: výber výtvarného materiálu určuje zvolená výtvarná technika.

Výtvarné umenie

Návštevy výstav výtvarných prác detí. Využívame i sprostredkované umenie cez umelecké reprodukcie, filmy a diafilmy o výtvarnom umení, všetky formy výtvarných aktivít vrátane zapojenia sa do rôznych výtvarných súťaží.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Prostredníctvom výtvarných aktivít naďalej rozvíjať zmyslové, rozumové a emocionálne poznávanie žiakov s autizmom,
- rozvíjať priestorové videnie,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať priestorovú pamäť,
- rozvíjať kooperáciu pri spoločných výtvarných aktivitách,
- prijať pravidlá pri rôznych aktivitách,
- prispôbovať sa požiadavkám skupiny.

OBSAH

Tematické práce čerpajú námety zo života detí a dospelých. Zameriame sa na „výtvarné rozprávanie“ v ktorom podporíme spontánny výtvarný prejav žiaka.

Orientujeme sa na vyhľadávanie a výtvarné dotváranie prírodných materiálov.

Kresba (ceruza, uhlík, fixka, tuš)

Kreslenie postavy.

Kresba podľa predlohy, modelu.

Maľba (štetec, drievko, tampón, prsty/ temperové farby, akvarelové farby, suchý a voskový pastel)

Spontánna maľba s námetmi zo života detí – rodina, kamarát, slávnosť, pre dieťa zaujímavé predmety. Zdôraznenie farebných kontrastov.

Maska – vyfarbenie.

Modelovanie (plastelína, hlina, modurit).

Modelovanie jednoduchej skutočnosti. Predmety dennej potreby: kľúč, miska, pohár a pod.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Prostredníctvom výtvarných aktivít prehĺbovať vzťah žiakov k výtvarnému umeniu,
- upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať kreativitu a improvizáciu,
- kooperovať v skupine pri rôznych výtvarných aktivitách pomocou napodobňovania.

OBSAH

V tematických prácach učíme žiakov výtvarne vyjadriť dejový celok vo vzťahu k prostrediu, z ktorého čerpáme námety.

Pri voľbe námetov vychádzame zo skúsenosti žiakov. Podporujeme spontánny výtvarný prejav žiakov.

Ukážky ilustrácií. Návštevy výstav výtvarných prác detí. Návšteva múzea.

Kreslenie (ceruza, rudka, fixka, tuš)

Kresba podľa modelu.

Kresba ľudskej postavy.
Schematická kresba zvierat'a.

Maľba (štetec, tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby, voskový pastel, suchý pastel)

Kontrast svetľých a tmavých farieb ako výrazový prostriedok.

Návrh na jednoduchý plagát, dekoračnú látku, lúka s kvetmi a pod.

Modelovanie (hľina, plastelína, modurit)

Modelovanie zložitejších tvarov: zvieratá, predmety, šperky a pod.. Tvarovanie pomocou drievka, špachtle.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Prostredníctvom výtvarných aktivít prehľbovať vzťah žiakov k výtvarnému umeniu,
- dopĺňať, rozvíjať a zdokonaľovať osvojené poznatky a nadobudnuté výtvarné zručnosti z predchádzajúcich ročníkov.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Námety čerpáme zo skutočnosti, ktorá zodpovedá záujmom žiakov, ich zážitkom. V kompozíciách zámerné volíme postavu a menšiu skupinu postáv jednoducho rozmiestnené v priestore. Na vystihnutie prostredia volíme typické predmety a tvary, ktoré učíme žiakov zjednodušovať do grafickej podoby. V kresbe sa zaoberáme aj detailmi postavy, tváre a podobne. Uprednostňujeme vlastné kompozičné riešenia žiakov, vyhýbame sa vnucovaniu vlastných predstáv.

Výtvarné techniky: prednosť dávame kresbe, grafike (tlač z výšky) a aplikovaným grafickým technikám, môžeme využiť aj techniku tlače z hĺbky - suchú ihlu, sadroryt, linoryt a iné.

Motív krajiny - blízke okolie školy, tiché zákutia ulíc a parkov. Volíme jednoduché a ohraničené zábery.

Výtvarné techniky: môžeme uplatniť širokú škálu výtvarných techník základných, čistých i aplikovaných a kombinovaných.

Výtvarný materiál: volíme podľa výberu výtvarných techník.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Výtvarné techniky: využívame širokú paletu výtvarných techník podľa záujmu žiakov. Ako novú dopĺňujúcu techniku použijeme viacfarebnú voskovú batiku.

Výtvarný materiál: voľbu výtvarných materiálov určuje výber výtvarných techník.

Prostredníctvom priestorového vytvárania prehľbovať poznatky o vzťahu výtvarných a technických princípoch architektúry, upozorňovať žiakov na rôzne možnosti architektonického a urbanistického riešenia. Pracovať prevažne s trojrozmerným materiálom, ktorý žiakov inšpiruje k zaujímavým riešeniam úloh.

Príklady námetov: námety čerpáme zo súčasnej architektúry - bytovej a nábytkovej kultúry. Vytvárame architektonické objekty s doplnením životného prostredia - prírody.

Výtvarné techniky: modelovanie, asambláž a všetky vhodné techniky pre výtvarno-konštruktívne činnosti.

Výtvarný materiál: využitie rôznych odpadových materiálov a farieb.

Výtvarné umenie

Návštevy výstav výtvarných prác detí.

Využívame i sprostredkované umenie cez umelecké reprodukcie, filmy a diafilmy o výtvarnom umení.

Využívame všetky formy výtvarných aktivít, vrátane zapojenia sa do rôznych výtvarných súťaží.

9. ROČNÍK

9. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Prostredníctvom výtvarných aktivít naďalej rozvíjať zmyslové, rozumové a emocionálne poznávanie žiakov.

OBSAH

Vo výtvarnom prejave sa naďalej zameriavame na „výtvarné rozprávanie“, podporujeme spontánny výtvarný prejav žiaka. Námety čerpáme z bezprostredného prostredia žiaka. Orientujeme sa na vyhľadávanie a výtvarné dotváranie prírodných materiálov.

Kresba (ceruza, uhlík, fixka, tuš)

Kreslenie postavy, zvieratá, obkresľovanie predlohy, kresba podľa predlohy.

Maľba (štetec, tampón, temperové a akvarelové farby, suchý a voskový pastel)

Pokus o samostatný výtvarný prejav.

Kontrast svetlých a tmavých farieb ako výrazový prostriedok.

Návrh na jednoduchý plagát, dekoračnú látku, lúka s kvetmi a pod.

Modelovanie (plastelína, hlina, modurit)

Modelovanie jednoduchej skutočnosti – veci dennej potreby, rôzne rastliny, zvieratá, ovocie, zelenina a pod.

9. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Prostredníctvom výtvarných aktivít prehľbovať vzťah žiakov k výtvarnému umeniu,
- upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch.

OBSAH

V tematických prácach učíme žiakov výtvarne vyjadriť dejový celok vo vzťahu k prostrediu, z ktorého čerpáme námety.

Pri voľbe námetov vychádzame zo skúsenosti žiakov. Podporujeme spontánny výtvarný prejav žiakov, sprostredkujeme ukážky ilustrácií, organizujeme návštevy výstav výtvarných prác detí.

Kresba (ceruza, rudka, fixka, tuš)

Kresba podľa modelu.

Maľba (štetec, tampón, akvarelové farby, temperové farby)

Spontánna maľba s námetmi zo života detí a dospelých.

Vyjadrovanie vlastných pocitov pomocou maľby.

Batiky voskom, a so špagátom - kresba kompozície na textíliu, kontúrovanie voskom, maľovanie, voskovanie celej plochy, žehlenie.

Modelovanie (hlina, plastelína, modurit)

Modelovanie zložitejších tvarov šperky, dekoračné predmety, svietnik a pod.

Tvarovanie pomocou driebka, špachtle.

9. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Podporovať výtvarné zručnosti a návyky potrebné pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov,
- v nadväznosti na ciele výtvarnej výchovy z predošlých ročníkov posilniť výchovné, estetické a profesijné zameranie predmetu,
- prostredníctvom výtvarných aktivít prehľbovať vzťah žiakov k výtvarnému umeniu.

OBSAH

Orientovanie sa na doplnenie poznatkov z jednotlivých oblastí výtvarnej výchovy, podľa úrovne vyučovania v predošlých ročníkoch.

Zapájanie žiakov do výtvarných aktivít i mimo školy s intaktnou populáciou žiakov. Využívame všetky formy výtvarných aktivít, vrátane zapojenia sa do rôznych výtvarných súťaží.

Návštevy výstav výtvarných prác detí v galériách, výstavných sieňach.

Využívame i sprostredkované umenie cez umelecké reprodukcie, filmy, internetové stránky o výtvarnom umení.

Výtvarné techniky: zo širokej palety výtvarných techník vyberáme tie, ktoré najviac vyhovujú výtvarnému typu a naturelu detí. Volíme netradičné formy práce s využitím všetkých arteterapeutických techník.

Výtvarný materiál: výber je určený voľbou výtvarnej techniky.

PROCES

Námety a náplň vyučovacích hodín vyučujúci výtvarnej výchovy vyberá podľa potrieb a záujmu jednotlivých žiakov.

Odporúča sa vo väčšej miere využívať netradičné a pre žiakov pútavé formy práce, využívať arteterapeutické techniky.

Odporúčané sú aj návštevy výstav výtvarných prác detí v galériách a výstavných sieňach.

**TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA
PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

U žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) sa veľmi často stretávame s kvantitatívnymi a kvalitatívnymi odchýlkami vo vývine motoriky. Motorické prejavy a dispozície k nim môžu byť u niektorých žiakov s AU alebo PVP s MP primerané veku, pri niektorých pohybových aktivitách môžu presahovať štandardnú vývinovú úroveň, častejšie ju však nedosahujú. Zvyčajne majú tiež značne narušenú schopnosť napodobňovania a spontánnej komunikácie (mimikou, gestami), ktorou disponujú deti s nenarušeným vývinom, s oneskoreným vývinom, aj deti s mentálnym postihnutím bez autizmu. Prostredníctvom pohybov učiteľa a ich vlastných pohybov možno s nimi nadviazať aj komunikačnú interakciu a naznačovať komunikatívny zámer, ktorý je pre ne zrozumiteľný.

Pri vyučovaní predmetu telesná a športová výchova je možné využiť pomerne veľký priestor na aplikáciu psychomotorickej terapie, ktorej prvky majú kompenzačnú, reedukačnú a relaxačnú funkciu. Jej aplikáciou možno zmiernovať pohybové nedostatky a kompenzovať chýbajúce zručnosti.

Výchovno-vzdelávacie ciele vyučovacieho predmetu telesná a športová výchova sú zamerané na dosiahnutie optimálneho telesného a pohybového rozvoja žiakov, vypestovanie pozitívneho vzťahu k pohybu, cvičeniu a športu v rámci ich možností a schopností. S rozvíjaním pohybovej aktivity úzko súvisí rozvoj poznávacej činnosti, nakoľko pri pohybových aktivitách pôsobíme aj na rozvoj psychických funkcií – na vnímanie, pozornosť, pamäť, myslenie, fantáziu a reč. Po určení motorickej a senzomotorickej vývinovej úrovne žiaka sa treba zamerať na utváranie účelových pohybových zručností, kompenzáciu motorických nedostatkov, elimináciu nevhodných motorických prejavov a pohybových stereotypií a tiež na rozvíjanie sociálnych a komunikačných schopností, s pozitívnym dopadom - okrem rozvoja motoriky a pohybových schopností - aj na jeho percepciu, kognitívne a sociálne funkcie. Výchovno-vzdelávacie ciele telesnej výchovy žiakov s AU alebo PVP s MP vychádzajú zo všeobecne stanovených cieľov telesnej výchovy ako vyučovacieho predmetu vo výchovno-vzdelávacom procese, pričom je potrebné ich prispôbiť a doplniť na základe nutnosti zohľadnenia špecifik vývinu a prejavov žiakov.

Sú to najmä

- rozvoj telesnej schémy žiaka,
- zvýšenie fyzickej zdatnosti a kondície žiaka,
- zlepšenie senzomotorických schopností,
- zvýšenie úrovne základných pohybových schopností,
- rozvoj cielených a koordinovaných pohybov s dôrazom na meniace sa prostredie a meniace sa aktivity,
- rozvoj prijateľných foriem pohybových aktivít s dôrazom na aktuálny sociálny kontext,
- osvojenie a upevnenie hygienických návykov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- funkčne využívať komunikačné prostriedky vo vzťahu k telovýchovným aktivitám,
- zlepšiť prijímanie fyzického kontaktu s iným človekom,
- dodržiavať stanovené pravidlá pri fyzickej aktivite,
- spolupracovať a byť funkčným článkom vo vzájomnej interakcii s inými osobami,
- dodržiavať poradie v skupine,
- uplatňovať sebakontrolu pri pohybovej aktivite,
- zvládať účasť na hrových aktivitách s výmenou rolí,
- vedieť sa prispôbiť požiadavkám skupiny,
- uplatňovať napodobňovanie pri spoločných pohybových aktivitách,

- uvedomovať si jednotlivé časti svojho tela vo vzťahu k riadenému pohybu,
- vnímať smer v súvislosti s pohybom a orientáciou v priestore (hore, dolu, dopredu, dozadu, vpravo, vľavo...),
- rozvoj hrubej aj jemnej motoriky,
- rozvoj pohybovej koordinácie,
- rozvoj koordinácie oko - ruka,
- rozvoj pozornosti,
- rozvoj priestorovej a časovo-sledovej pamäti,
- rozvoj kreativity a improvizácie,
- rozvoj schopnosti generalizovať.

Uvedené ciele sa dosahujú prostredníctvom telovýchovných aktivít patriacich do nasledujúcich tematických celkov, ktoré sú uplatnené v obsahu vzdelávania:

- poznatky z telesnej kultúry, terminológia (druhy športov, cvikov, pohybov a polôh tela a častí tela pri telovýchovných činnostiach, častí tela, pomenovanie telocvičného náradia, náčinia a používaných pomôcok, atď.),
- základy poradových cvičení (vedieť sa postaviť na určené miesto, otočiť sa určeným smerom, zaradiť sa do útvaru určeného pre zoskupenie detí, dodržiavať pravidlo pri chôdzi v určenom útvare detí a i., aj prostredníctvom povelov poradových cvičení), (ďalej len „poradovosť“),
- prípravné, kondičné, koordinačné, kompenzačné, uvoľňovacie, vytrvalostné, obratnostné, relaxačné cvičenia,
- pohybové hry,
- rytmické hry a základy tanca,
- základy atletiky,
- turistika, resp. aj plávanie.

Na telesnej a športovej výchove sa využíva štandardné telocvičné náčinie a náradie a ďalšie vhodné pomôcky. Odporúčaná je lavička, švédka debna, rebriny, trampolína, molitanové podložky, lopty, plastové obruče, kolky, farebná lepiaca páska, farebné fólie a rôzne ďalšie telocvičné náradie, no aj predmety a pomôcky používané v bežnom edukačnom procese pri aplikácii programu TEACCH primerane k vývinovej úrovni žiaka.

1. Základné odporúčania

Pri vyučovaní telesnej a športovej výchovy žiakov s AU alebo PVP s MP je dôležité

- pri každej pohybovej aktivite mať pripravené vizuálne pomôcky na alternatívnu formu komunikácie,
- dopredu žiaka informovať o forme a priebehu pohybovej aktivity, pre neho zrozumiteľnou formou, s využitím alternatívnej formy komunikácie,
- komunikovať prostredníctvom vizuálnych prostriedkov počas celej doby trvania pohybovej aktivity,
- umiestniť pomôcky potrebné k vykonaniu pohybových aktivít v poradí, v ktorom po sebe nasledujú jednotlivé aktivity alebo ich zložky,
- priestor upraviť takým spôsobom, aby vizuálne dostatočne informoval žiaka o procese pohybovej aktivity,
- mať pre žiaka zabezpečené súčasne s verbálnym promptom (frontálne) aj poskytnutie fyzického promptu zozadu, ak si nedokáže osvojiť aktivitu pomocou napodobňovania,
- použiť aj vonkajšie motivačné činitele (individuálne, primárneho alebo sekundárneho charakteru), ak pohybová aktivita pre žiaka nie je zdrojom radosti,

- pred vypracovaním individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu na vyučovanie predmetu telesná a športová výchova zmapovať vývinovú úroveň žiaka v nasledovných oblastiach:
 - a) napodobňovanie,
 - b) receptívna zložka reči,
 - c) kooperácia,
 - d) prijímanie frontálnych inštrukcií,
 - e) úroveň spolupráce v skupine,
- na základe získaných výsledkov určiť formu vyučovania, ktorou môžu byť nasledujúce alternatívy:
 - a) výhradne individuálny prístup, t. j. 1 učiteľ a 1 žiak,
 - b) skupinový prístup - frontálne učenie niekoľkých žiakov súčasne s tým istým počtom učiteľov, aby mal každý žiak poskytovaný fyzický prompt,
 - c) skupinový prístup, keď je žiak schopný napodobňovať a pri frontálnom učení kooperuje s učiteľom - 1 učiteľ učí max. 4 žiakov,
- vytvárať také edukačné situácie, kde sa žiaci nemusia nutne deliť medzi sebou s pomôckami a pri ktorých môže byť rešpektovaná znížená až nemožná schopnosť kooperácie, ktorú možno budovať alebo zvyšovať len po veľmi malých krokoch.

2. Odporúčané základné aktivity pri individuálnom rozvíjaní

Kontaktné hry – fyzický kontakt medzi žiakom a učiteľom, podmienený iniciovaním vytvorenia očného kontaktu medzi žiakom a učiteľom.

Zrkadlo – na spontánne pohybové, vokalizačné prejavy žiaka učiteľ reaguje ich napodobňovaním.

Imitácia – napodobňovanie pohybu učiteľa - vedľa seba, za sebou a vo frontálnej polohe; imitácia pohybu s výmenou rolí; imitácia pohybu s výmenou rolí v určitom rytme, tempe a meniacej sa dynamike.

3. Odporúčané základné aktivity pri skupinovom rozvíjaní

Odovzdávanie – vytvorením očného kontaktu, v prípade verbalizujúceho žiaka aj oslovením spolužiaka, navodiť vykonanie pohybu, motorického prejavu.

Opakovanie (memoria) – žiak zopakuje predvedený pohyb. Hra, aktivita sa ukončí vtedy, keď pri nej príde na rad každý žiak.

Duet – učiteľ prezentuje jednoduchú následnosť pohybov a žiak, s ktorým nadviaže očný kontakt, napodobňuje pohyby učiteľa (spolu s učiteľom vykonávajú túto aktivitu) a rytmus jeho pohybu.

4. Poznámky a dôležité upozornenia

Iniciátorom každej aktivity v úvode je učiteľ.

Pred začatím skupinovej aktivity musia byť žiaci rozvíjaní individuálne.

Pri skupinových aktivitách treba vytvoriť homogénnu skupinu z hľadiska schopností zúčastnených žiakov.

Jeden učiteľ môže rozvíjať maximálne štyroch žiakov, v prípade potreby sa využíva pomoc ďalšej osoby (asistenta učiteľa alebo inej osoby), ktorý je na hodine spravidla vždy prítomný.

Relaxačné cvičenia zaradujeme na záver telovýchovných aktivít.

Pred vypracovaním individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu predmetu telesná a športová výchova je nevyhnutné preštudovať si celý obsah vzdelávania, nakoľko na základe

individuálnych osobitostí žiaka s AU alebo PVP s MP je možné prispôbovať aplikáciu niektorých prvkov či postupov uvedených pri iných ročníkoch a úrovniach.

Teoretické rozpracovanie postupnosti krokov pri jednotlivých činnostiach pre menej skúsených pedagógov z práce so žiakmi s AU alebo PVP s MP musí vychádzať z praxe.

V telesnej a športovej výchove žiakov s AU alebo PVP s MP je možné primerane využiť telesné cvičenia a pohybové aktivity uvádzané v odbornej literatúre venovanej zdravotnej telesnej výchove (telesnej výchove pre deti/žakov so zdravotným oslabením).

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Utvárať základné sociálne interakcie prostredníctvom pohybu,
- eliminovať stereotypné a repetitívne prejavy v správaní a pohyboch,
- budovať funkčný spôsob komunikácie s učiteľom vo vzťahu k pohybovým aktivitám,
- zlepšovať úroveň preverbálnych prejavov,
- rozvíjať verbálne prejavy,
- prijímať fyzický kontakt,
- budovať základy kooperácie, sebakontroly, prijímania a uplatňovania pravidiel,
- dosiahnuť akceptovanie poradovosti s fyzickým promptom,
- uvedomenie si vlastného tela vo vzťahu k inštrukčiam k pohybu,
- vyjadriť potrebu ísť na WC pri pohybovej aktivite.

OBSAH

V krátkej riadenej interakcii s učiteľom v rozsahu 3 až 10 minút sa nacvičuje:

- uchopenie predmetu, pustenie predmetu,
- chytanie predmetov celou rukou (nielen dlaňou, ale aj prstami),
- zdvihnutie predmetu palcom a ukazovákom,
- uchopenie, ukládanie, prekladanie predmetov oboma rukami,
- prenášanie predmetu (hračky) počas chôdze na určené miesto,
- ťahanie predmetu (hračky) počas chôdze,
- chôdza k stanovenej méte,
- beh k stanovenej méte.

Sezónne činnosti

Hry na snehu.

Nácvik chôdze po klzkej ploche.

Sánkovanie sa na miernom svahu.

V jarnom a v letnom období krátka turistika, vychádzky.

Plávanie.

PROCES

V úvode rozvíjania žiaka s AU alebo PVP s MP sa pri vyučovaní vyučovacieho predmetu telesná a športová výchova uplatňuje individuálny prístup, v diáde učiteľ – žiak.

Podľa potreby je prítomný aj ďalší učiteľ, ktorý žiakovi poskytuje fyzický prompt – poskytuje mu pomoc zozadu, pričom stále stojí za jeho chrbtom.

Z dôvodu príznakov v správaní sa žiakov, typických pre autizmus, sa aj v telesnej a športovej výchove využívajú predovšetkým primárne motivačné činitele.

Pri realizácii každej aktivity sa veľký dôraz kladie na rozvoj predverbálnej vývinovej úrovne.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozvoj sociálnych zručností a komunikačnej schopnosti v aktívnej interakcii s prostredím pri pohybových aktivitách pri preferencii dospelých pred rovesníkmi,
- rozvoj expresívnej zložky reči prostredníctvom vizualizovania jednotlivých pohybových aktivít,
- rozvoj preverbálnych schopností, dosiahnutie funkčného používania komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- prijatie fyzického kontaktu,
- prijatie pravidiel, kooperácie,
- vytvorenie sebakontroly,
- udržanie rovnováhy pri cvičení,
- dosiahnutie koordinovaných pohybov pri jednoduchých cvikoch,
- učenie poradovosti, sociálneho porozumenia, rozvoj senzomotorických schopností, uvedomenie si vlastného tela, rozvoj laterality, rozvoj jemnej a hrubej motoriky, rozvoj pohybovej koordinácie, rozvoj koordinácie oko – ruka, rozvoj pozornosti, pamäti, myslenia, vnímania.

OBSAH

Pri krátkych pohybových interakciách so žiakom v rozsahu 10 až 15 minút orientovaných na uvedenie si telesnej schémy a rozvíjanie koordinácie pohybov uplatňujeme:

- riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít, resp. rolové hry,
- kontaktné hry,
- zrkadlo.

Na rozvoj rovnováhy a koordinácie pohybov:

- lozenie po vizualizovanej trase napodobňovaním pohybov učiteľa alebo s jeho fyzickým promptom,
- pochodovanie po vizualizovanej trase napodobňovaním pohybov učiteľa alebo s jeho fyzickým promptom,
- indiánsky skok napodobňovaním pohybov učiteľa alebo s fyzickým promptom,
- kráčanie v podrepe napodobňovaním pohybov učiteľa alebo s fyzickým promptom.

Sezónne činnosti v zimnom období:

- hry na snehu,
- nácvik chôdze po klzkej ploche,
- sánkovanie sa na miernom svahu,
- v jarnom a v letnom období turistika,
- podľa možnosti v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

PROCES

V úvode rozvíjania a vyučovania predmetu telesná výchova sa preferuje individuálny prístup, v diáde učiteľ – žiak.

Podľa potreby je prítomný aj ďalší učiteľ, ktorý žiakovi poskytuje fyzický prompt za jeho chrbtom.

Využívajú sa predovšetkým primárne motivačné činitele.

Pri realizácii každej aktivity sa veľký dôraz kladie na rozvoj preverbálnej vývinovej úrovne.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Komunikácia k výchove a upevňovaniu základných hygienických potrieb v súvislosti s telesnou výchovou,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- prijatie fyzického kontaktu,
- prijatie stanovených pravidiel,
- kooperácia s učiteľom a ďalším žiakom,
- vytvorenie sebakontroly,
- prispôsobenie sa požiadavkám skupiny,
- uvedomenie si vlastného tela v súvislosti s telovýchovnými aktivitami,
- rozvoj koordinácie oko - ruka.

OBSAH

Podávanie lopty učiteľovi (1-3 min), podávanie lopty spolužiakovi (1-3 min).

Kontaktné hry, zrkadlo.

Sezónne činnosti v zimnom období – hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možnosti v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie.

Pri pohybových aktivitách sa využívajú:

- hry orientované na kooperáciu s učiteľom,
- hry orientované na koordináciu pohybov končatín napodobňovaním učiteľa alebo s pomocou jeho fyzického promptu,
- hry orientované na kooperačné aktivity s učiteľom a tolerovanie súčasnej aktivity spolužiaka a jeho učiteľa,
- hry zamerané na rozvoj rovnováhy, lateralitu, napr. one brain cvičenia,
- hry zamerané na telesnú schému – hlava, krk, chrbát, ramená, kolena, chodidlá – vo frontálnom učebnom procese, s prípadným fyzickým promptom.

PROCES

Aktivity sa zameriavajú na upevňovanie zručností, ktoré žiak ovláda, na ich rozvíjanie a zdokonaľovanie. Zdôrazňuje sa spolupráca s učiteľom, len s občasnou krátkou kooperáciou so spolužiakom (3-5 min).

Počas telesnej a športovej výchovy sa uplatňujú frontálne inštrukcie s podporou fyzického promptu – jeden učiteľ dáva inštruktáž, druhý pedagóg je pripravený poskytnúť zozadu fyzický prompt žiakom, ktorí ho potrebujú na vykonanie činnosti.

Telovýchovné aktivity sa organizujú s účasťou ďalšieho žiaka spolu so svojím učiteľom. Aktivity majú imitačný a kooperačný charakter, spoločné pohybové aktivity sa nacvičujú pomocou nácviku napodobňovania, postupne sa pristupuje k učeniu poradovosti.

1. ROČNÍK

1. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Osvojenie si a upevňovanie sociálnych a komunikačných schopností v aktívnej interakcii s prostredím,
- aktívna spolupráca pri vykonávaní hygienických úkonov v súvislosti s telovýchovnými aktivitami,
- využívanie expresívnej zložky reči prostredníctvom vizualizovania jednotlivých pohybových aktivít,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- prijatie fyzického kontaktu,
- sebakontrola,
- prijímanie pravidiel,
- prispôsobenie sa požiadavkám skupiny,
- zvládanie poradovosti,
- vykonávanie aktivít napodobňovaním,
- uvedomenie si vlastného tela,
- rozvíjanie koordinácie oko - ruka.

OBSAH

Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Rolové hry.

Kontaktné hry.

Lezenie po vizualizovanej trase. Pochodovanie po vizualizovanej trase.

Indiánsky skok napodobňovaním pohybov učiteľa.

Kráčanie v podrepe (kačací krok).

One brain cvičenia.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možnosti v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie.

PROCES

Telovýchovné aktivity sa orientujú na uvedomovanie si telesnej schémy a rozvíjanie koordinácie pohybov a laterality v krátkych pohybových interakciách učiteľ – žiak, v rozsahu 10 až 15 minút.

V úvode sa preferuje individuálny prístup, v diáde učiteľ – žiak a podľa potreby aj pomoc ďalšieho učiteľa, ktorý zozadu poskytuje žiakovi fyzický prompt.

Predovšetkým sa využívajú primárne motivačné činitele.

Pri realizácii každej aktivity sa veľký dôraz kladie na rozvoj preverbálnej vývinovej úrovne.

Pri aktivitách sa preferuje súčinnosť žiaka s dospelým pred rovesníkmi.

1. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozvoj preverbálnych schopností,
- učenie funkčného používania komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- aktívna spolupráca pri vykonávaní hygienických úkonov v súvislosti s telovýchovnými aktivitami,
- prijatie fyzického kontaktu,
- učenie prijatia pravidiel,
- učenie kooperácie,
- vytvorenie sebakontroly,
- rozvoj interakčnej kooperácie,
- učenie prispôsobenia sa k požiadavkám skupiny,
- rozvíjanie schopnosti realizovať spoločné pohybové aktivity pomocou napodobňovania,
- učenie poradovosti,
- uvedomenie si vlastného tela,
- rozvoj koordinácie oko - ruka.

OBSAH

Zdravotné cvičenia – zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela, vhodná je jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh, lezenie, hádzanie a chytanie.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, chôdza v zástupe za učiteľom.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche, beh v zástupe za učiteľom.

Lezenie – ľubovoľným spôsobom smerom dopredu, vizuálne vyznačenou trasou.

Hádzanie a chytanie – nácvik chytania lopty gúľajúcej sa po zemi, hodenej učiteľom. Podávanie lopty učiteľovi (1-3 min). Podávanie lopty spolužiakovi (1-3 min). Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Základy akrobatických cvičení:

Sed roznožmo s predklonom, rovnovážny postoj na jednej nohe. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov, napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu; v jarnom a v letnom období turistika, plávanie.

Kolektívne činnosti – spojené s nácvikom chôdze a behu; loptové hry – gúľanie, podávanie.

Hudobno – pohybové hry: riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordináčné a relaxačné cvičenia zamerané na uvedomovanie si telesnej schémy.

PROCES

Orientujeme sa na uvedomovanie si telesnej schémy, pričom vytvárame krátke pohybové interakcie so žiakom na dobu 10-15 min.

Zameriavame sa na zvládnutie základných pohybových zručností - chôdze a behu, na rozvíjanie a posilňovanie fyzickej zdatnosti formou kondičných cvičení.

Medzi cvičenia zaradujeme aj zdravotné cviky, ako aj jednoduché akrobatické cvičenia, ktoré pomáhajú prekonávať strach.

Telovýchovné činnosti realizujeme prostredníctvom

- hier orientovaných na kooperáciu s učiteľom,
- hier orientovaných na koordináciu pohybov končatín, napodobňovaním učiteľa,
- hier orientovaných na kooperačné aktivity s učiteľom a tolerovanie súčasnej aktivity spolužiaka a jeho učiteľa.

Aktivity sú zamerané na správne držanie tela a na zvládnutie základných pohybových zručností, majú najmä imitačný a kooperačný charakter.

Aktivít sa zúčastňuje aj ďalší žiak spolu so svojím učiteľom.

Aktivity sa zameriavajú na upevňovanie už nadobudnutých zručností, kde sa zdôrazňuje spolupráca s učiteľom, s možnosťou len krátkej kooperácie so spolužiakom (3-5 min.)

Pri frontálnych inštrukciách učiteľ stojí pred žiakmi a druhý učiteľ stojí za chrbtom oboch žiakov, pripravený poskytnúť podľa potreby fyzický prompt.

1. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Aktívna spolupráca pri vykonávaní hygienických návykov v súvislosti s telesnou výchovou,
- rozvoj expresívnej zložky reči prostredníctvom vizualizovania jednotlivých pohybových aktivít
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- prijatie fyzického kontaktu,
- prijímanie pravidiel,
- učenie kooperácie,
- vytvorenie sebakontroly,
- rozvoj interakčnej kooperácie,
- učenie prispôsobenia sa k požiadavkám skupiny,
- spoločné pohybové aktivity pomocou napodobňovania,
- učenie poradovosti,
- uvedomenie si vlastného tela v súvislosti s telovýchovnými aktivitami,
- rozvoj pohybovej koordinácie,
- rozvoj koordinácie oko – ruka.

OBSAH

Hry orientované na kooperáciu s učiteľom.

Hry orientované na kooperáciu so spolužiakom.

Hry orientované na koordináciu pohybov končatín, napodobňovaním učiteľa.

Zdravotné cvičenia – zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela, jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh, lezenie, hádzanie a chytanie s cieľom obratnosť rýchlosť a dynamiku sily.

Chôdza – chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, chôdza v zástupe za učiteľom s dôrazom na správne držanie tela pri chôdzi.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche, beh v zástupe za učiteľom.

Lezenie – ľubovoľným spôsobom vpred po vizuálne vyznačenej trase.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty gúľajúcej sa po zemi, hodenej učiteľom, podávanie lopty učiteľovi (1-3 min.), podávanie lopty spolužiakovi (1-3 min.).

Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Základy akrobatických cvičení – sed roznožný s predklonom, rovnovážny postoj na jednej nohe, aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností, v ktoromkoľvek ročnom období – plávanie.

Kolektívne činnosti – kolektívne hry spojené s nácvikom chôdze a behu, loptové hry – gúľanie, podávanie.

Kontaktné hry – zrkadlo, imitovanie.

Hudobno-pohybové hry – riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordináčn e a relaxačné cvičenia – hry zamerané na uvedomovanie si telesnej schémy, napr. hlava, ramená, kolena, vo frontálnom učebnom procese.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov, napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia.

PROCES

Postupne vedieme žiakov k pasívnemu osvojovaniu si základných povelov na úrovni komunikácie pre nich prijateľnou formou. Aktivít sa zúčastňuje aj ďalší žiak spolu so svojím učiteľom. Aktivít sa zameriavajú na upevňovanie už nadobudnutých zručností, kde sa zdôrazňuje spolupráca s učiteľom, len s občasnou krátkou kooperáciou so spolužiakom (3-5 min). Aktivít majú imitačný a kooperačný charakter. Pri frontálnych inštrukciách učiteľ stojí pred žiakmi a druhý učiteľ stojí za chrbtom oboch žiakov pripravený poskytnúť podľa potreby fyzický prompt.

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjať preverbálnu schopnosť,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvoj verbálnych schopností,
- prijatie fyzického kontaktu,
- aktívna spolupráca pri vykonávaní hygienických návykov v súvislosti s telesnou výchovou,
- učenie prijímania pravidiel,
- učenie kooperácii a rozvoj interakčnej kooperácie
- vytvorenie sebakontroly,
- učenie prispôsobovaniu sa požiadavkám skupiny,
- učenie poradovosti,
- uvedomenie si vlastného tela,
- rozvoj koordinácie oko - ruka.

OBSAH

Hry orientované na kooperáciu s učiteľom.

Hry orientované na koordináciu pohybov končatín napodobňovaním učiteľa.

Hry orientované na lateralitu napodobňovaním učiteľa.

Hry orientované na kooperačné aktivity s učiteľom a tolerovanie súčasnej aktivity spolužiaka a jeho učiteľa.

Hádzanie a kopnutie lopty učiteľovi (3-5 min).

Hádzanie lopty spolužiakovi (3-5 min).

Hry zamerané na telesnú schému, napr. hlava, ramená, kolená, vo frontálnom učebnom procese.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov, napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

PROCES

Aktivity organizujeme tak, aby sa ich zúčastňoval aj ďalší žiak spolu so svojím učiteľom.

Aktivity sa zameriavajú na upevňovanie už nadobudnutých zručností, kde sa zdôrazňuje spolupráca s učiteľom, len s občasou krátkou kooperáciou so spolužiakom (5-10 min.).

Aktivity majú imitačný a kooperačný charakter, spoločné pohybové aktivity sa navodzujú pomocou nácviku napodobňovania. Pri frontálnych inštrukciách učiteľ stojí pred žiakmi a druhý učiteľ stojí za chrbtom oboch žiakov pripravený poskytnúť podľa potreby fyzický prompt.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozvíjať sociálnej interakcie so spolužiakmi prostredníctvom pohybových hier,
- dodržiavať pravidlá pri skupinovej aktivite,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- aktívna spolupráca pri vykonávaní hygienických návykov v súvislosti s telesnou výchovou,
- učenie prijatia fyzického kontaktu,
- učenie prijímania pravidiel,
- učenie kooperácie, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytvorenie sebakontroly,
- učenie prispôsobenia sa požiadavkám skupiny,
- učenie poradovosti,
- uvedomenie si vlastného tela,
- rozvoj koordinácie oko – ruka,
- naučiť požiadať o pomoc učiteľa sociálne prijateľným spôsobom pri vykonávaní telovýchovnej aktivity.

OBSAH

Telovýchovné aktivity zamerané na správne držanie tela a na zvládnutie základných pohybových zručností – chôdze a behu, na rozvíjanie a posilňovanie fyzickej zdatnosti formou kondičných cvičení, zdravotných cvikov, akrobatických cvičení, ktoré pomáhajú prekonávať strach; k pohybovým aktivitám zaraďujeme aj relaxačné cvičenia.

Zdravotné cvičenia – zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela; jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie a chytanie.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, lane, hadici, nácvik rytmickej chôdze, chôdza v zástupe za učiteľom.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche, beh v zástupe za učiteľom.

Skok – poskoky na mieste znožmo, skok cez čiaru.

Lezenie dopredu ľubovoľným spôsobom vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty, gúľajúcej sa po zemi, hodenej/podanej učiteľom, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Hodenie/podávanie lopty učiteľovi. Hodenie/podávanie lopty spolužiakovi. Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Cvičenia s využitím lavičky – výstup na lavičku, prechod po lavičke, zostup z lavičky po vizuálne znázornenej trase.

Základy akrobatických cvičení – sed roznožný s predklonom, rovnovážny postoj na jednej nohe. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, jazda na trojkolke, kolobežke, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti – kolektívne hry spojené s nácvikom chôdze a behu.

Loptové hry – gúľanie, podávanie.

Hudobno–pohybové hry – riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordináčne a relaxačné cvičenia – uvedomovanie si telesnej schémy.

PROCES

Aktivity organizujeme tak, aby sa ich zúčastňoval aj ďalší žiak spolu so svojim učiteľom.

Aktivity sa zameriavajú na upevňovanie už nadobudnutých zručností, kde sa zdôrazňuje spolupráca s učiteľom, len s občasou krátkou kooperáciou so spolužiakom (5-10 min).

Aktivity majú imitačný a kooperačný charakter, spoločné pohybové aktivity sa navodzujú pomocou nácviku napodobňovania.

Pri frontálnych inštrukciách učiteľ stojí pred žiakmi a druhý učiteľ stojí za chrbtom oboch žiakov, pripravený poskytnúť podľa potreby fyzický prompt.

2. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Rozvíjať expresívnu zložku reči prostredníctvom vizualizovania jednotlivých pohybových aktivít,
- uplatnenie sociálne prijateľnej formy kooperácie so spolužiakom,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- učenie prijatia fyzického kontaktu,
- učenie prijatia pravidiel,
- učenie kooperácie, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytváranie sebakontroly,
- učenie prispôsobenia sa k požiadavkám skupiny,
- učenie poradovosti,
- rozvoj koordinácie oko - ruka.

OBSAH

Výber telovýchovných aktivít zameriavame na tie, ktoré vedú k rozvíjaniu uvedomovania si telesnej schémy, na rozvíjanie schopnosti imitovať spolužiaka, ktorý vykonáva navodenú jednoduchú pohybovú aktivitu, na rozvíjanie schopnosti dodržiavať pravidlá hry a na schopnosť realizovať jednoduchú pohybovú interakciu na základe verbálnych a vizuálnych inštrukcií.

Zaraďujeme hry orientované na kooperáciu s učiteľom, ako aj hry orientované na koordináciu pohybov končatín napodobňovaním učiteľa.

Zdravotné cvičenia – zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela, jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie a chytanie.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, lane, hadici, nácvik rytmickej chôdze, chôdza v zástupe za učiteľom.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche miestnosti, beh v zástupe za učiteľom.

Skok – poskoky na mieste znožmo, skok cez čiaru.

Lezenie dopredu ľubovoľným spôsobom vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty, gúľajúcej sa po zemi, hodenej alebo podanej učiteľom, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Hodenie/podávanie lopty učiteľovi. Hodenie/podávanie lopty spolužiakovi. Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Cvičenia s využitím lavičky – výstup na lavičku, prechod po lavičke, zostup z lavičky vizuálne znázornenou trasou.

Základy akrobatických cvičení – sed roznožný s predklonom, rovnovážny postoj na jednej nohe. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, jazda na trojkolke, kolobežke, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti – kolektívne hry spojené s nácvikom chôdze a behu.

Loptové hry – gúľanie, podávanie.

Kontaktné hry, zrkadlo, imitácia.

Hudobno-pohybové hry - riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordinačné a relaxačné cvičenia, hry zamerané na telesnú schému (napr.: hlava, ramená, kolená,...) vo frontálnom učebnom procese.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

PROCES

Zaraďované aktivity majú imitačný a kooperačný charakter. Pri pohybových aktivitách treba zaradiť krátke interakcie žiaka so spolužiakom vo frontálnej učebnej situácii (učiteľ stojí pred žiakmi). Pri frontálnych inštrukciách učiteľ stojí pred žiakmi a druhý učiteľ stojí za chrbtom oboch žiakov, pripravený poskytnúť podľa potreby fyzický prompt. Učiteľ sa postupne snaží dosiahnuť aktívnu spoluprácu medzi žiakom a učiteľom pri čoraz väčšom počte pohybových aktivít.

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjanie osvojených a upevnených sociálnych a komunikačných schopností v aktívnej interakcii s prostredím, ktoré je aktuálne pri telesnej výchove,
- rozvoj kooperácie so spolužiakom,
- rozvoj expresívnej zložky reči prostredníctvom vizualizovania jednotlivých pohybových aktivít,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- učenie prijatia fyzického kontaktu,
- prijímanie pravidiel,
- učenie kooperácie, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytváranie sebakontroly,
- učenie prispôsobenia sa k požiadavkám skupiny,
- vedenie k napodobňovaniu,
- učenie poradovosti.

OBSAH

Vzhľadom na nutnosť upevňovania aktivít nacvičovaných v druhom ročníku výber telovýchovných aktivít vychádza z jeho obsahu a odporúčaných aktivít.

Vo väčšej miere zaradujeme riekanky, detské piesne spojené so symbolizáciou pohybov, rolové hry, kontaktné hry, zrkadlo, imitovanie pohybov.

PROCES

Orientácia sa uskutočňuje v prospech upevňovania si uvedomovať telesnú schému, rozvíjať koordináciu pohybov pri jednoduchých telovýchovných aktivitách, pričom vytvárať pohybové interakcie s dieťaťom na dobu 10-15 min. Aktivity majú imitačný a kooperačný charakter. Podľa potreby sa používa pomoc aj ďalšieho učiteľa, ktorý stojí za chrbtom žiaka a poskytuje mu fyzický prompt. Predovšetkým sa používajú primárne motivačné činitele. Pri realizácii každej aktivity veľký dôraz sa kladie na rozvoj preverbálnej vývinovej úrovne.

3. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovanie správneho držanie tela prostredníctvom cielených cvikov,
- rozvíjanie sociálnej interakcie so spolužiakmi prostredníctvom pohybových hier,
- učenie dodržania pravidiel pri skupinovej aktivite,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- učenie prijatia fyzického kontaktu,
- učenie prijatia pravidiel,
- učenie kooperácie, rozvoj interakčnej kooperácie,

- vytváranie sebakontroly,
- prispôsobovanie sa požiadavkám skupiny,
- uplatňovanie napodobňovania pri spoločných pohybových aktivitách,
- uplatňovanie poradovosti,
- rozvoj koordinácie oko - ruka
- požiadanie o pomoc učiteľa sociálne prijateľným spôsobom.

OBSAH

Zameriavame sa na rozširovanie už zvládnutých pohybových zručností - chôdze a behu, na kondičné cvičenia na rozvíjanie a posilňovanie fyzickej zdatnosti. Realizujeme aj zdravotné cviky, jednoduché akrobatické cvičenia, ktoré pomáhajú prekonávať strach.

Zdravotné cvičenia – zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza po akupresúrnom chodníku. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh,, skoky, lezenie, hádzanie a chytanie.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, lane, chôdza v zástupe za učiteľom. Nácvik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche miestnosti, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom.

Skoky – poskoky na mieste znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, zoskok z výšky 10-15 cm s dopadom do stoja, do drepu.

Lezenie dopredu ľubovoľným spôsobom vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty guľajúcej sa po zemi, hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hádzanie do terča, do cieľa, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Podávanie lopty učiteľovi (1-3 min). Podávanie lopty spolužiakovi (1-3 min).

Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Cvičenie použitím lavičky, švédskej debny – výstup na lavičku, prechod po lavičke, zostup z lavičky. Sed na švédskej debne, preliezanie jednotlivých dielov švédskej debny.

Základy akrobatických cvičení – sed roznožný s predklonom, rovnovážny postoj na jednej nohe, poskoky znožmo, kotúľanie sa („váľanie sudov“) z mierne naklonenej roviny (na svahu). Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti – kolektívne hry spojené s nácvikom s nácvikom chôdze a behu. Loptové hry – guľanie, podávanie lopty.

Hudobno-pohybové hry – riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Pohybové vyjadrenie pojmu *ticho*, *hlasno*.

Koordináčne a relaxačné cvičenia – uvedomovanie si telesnej schémy. Uvedomelý pohyb končatín aj so zatvorenými očami.

PROCES

Pri telovýchovných aktivitách treba zaradiť už aj krátke interakcie so spolužiakom vo frontálnej učebnej situácii - učiteľ stojí pred žiakmi, s možnosťou využitia pomoci druhého učiteľa, ktorý podáva fyzický prompt zozadu.

3. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Aktívna spolupráca s učiteľom pri vykonávaní pohybových aktivít,
- sociálne prijateľná forma kooperácie so spolužiakom,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- prijímanie fyzického kontaktu,
- prijímanie stanovených pravidiel,
- sebakontrola,
- prispôsobenia sa požiadavkám skupiny,
- spoločné pohybové aktivity pomocou napodobňovania,
- zvládanie poradovosti,
- rozvoj kreativity a improvizáčnej schopnosti,
- rozvoj generalizačnej schopnosti.

OBSAH

Zdravotné cvičenia – zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza na akupresúrnom chodníku. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie a chytanie.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, lane, chôdza v zástupe za učiteľom. Návnik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod.

Beh – návnik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche miestnosti, vyznačenej plochy na ihrisku, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom.

Skoky, poskoky – na mieste znožmo, striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, zoskok z výšky 10-15 cm s dopadom do drepu.

Lezenie dopredu ľubovoľným spôsobom vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch.

Hádzanie a chytanie – návnik chytania lopty guľajúcej sa po zemi, hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hádzanie do terča, do cieľa, návnik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Podávanie lopty učiteľovi (1-3 min). Podávanie lopty spolužiakovi (1-3 min).

Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Cvičenie s použitím lavičky, švédskej debny – výstup na lavičku, prechod po lavičke, zostup z lavičky. Sed na švédskej debne, preliezanie jednotlivých dielov švédskej debny.

Základy akrobatických cvičení – sed roznožný s predklonom, rovnovážny postoj na jednej nohe, poskoky znožmo, kotúľanie sa („váľanie sudov“) z mierneho svahu. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti – kolektívne hry spojené s nácvikom chôdze a behu.

Loptové hry – guľanie, podávanie lopty. Loptové hry zamerané na rozvoj preverbálnej formy komunikácie a na rozvoj expresívnej zložky reči.

Kontaktné hry, zrkadlo, imitácia.

Hudobno–pohybové hry – riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Pohybové vyjadrenie pojmu *ticho*, *silno*.

Koordináčn é a relaxáčn é cvičenia – hry zamerané na telesnú schému (napr.: hlava, ramená, kolená,...) vo frontálnom učebnom procese, uvedomelý pohyb končatín aj so zatvorenými očami.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

PROCES

Pri telovýchovných aktivitách sa rozvíja schopnosť žiakov realizovať jednoduchú pohybovú interakciu na základe vizuálnych aj verbálnych inštrukcií. Zameranie je na rozvíjanie schopnosti imitovať spolužiaka, ktorý vykonáva jednoduchú pohybovú aktivitu, dodržiavať pravidlá hry – rešpektovať postupnosť, vedieť čakať, kedy príde na žiaka rad. Žiaci úlohy vykonávajú samostatne, z možnou prítomnosťou druhého učiteľa, ktorý by im mohol v prípade potreby poskytnúť zozadu fyzický prompt.

Kooperačné úlohy sa realizujú vo frontálnej interakcii s možnosťou poskytovania verbálneho aj fyzického promptu. Pohybové hry na vizualizovanej trase sa môžu kombinovať a realizujú sa napodobňovaním pohybov učiteľa.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Aktívna spolupráca žiaka s učiteľom pri vykonávaní pohybových aktivít,
- sociálne prijateľná forma kooperácie so spolužiakom,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- učenie prijatia fyzického kontaktu,
- učenie prijatia pravidiel,
- učenie kooperácii, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytváranie sebakontroly,
- učenie prispôsobenia sa k požiadavkám skupiny,
- spoločné pohybové aktivity pomocou napodobňovania,
- učenie poradovosti,
- rozvoj koordinácie oko - ruka.

OBSAH

Pohybové hry zamerané na uvedomenie si telesnej schémy vo frontálnom učebnom procese.

Loptové hry, zamerané na rozvoj preverbálnej formy komunikácie a na rozvoj expresívnej zložky reči.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Pohybové aktivity realizované na vizualizovanej trase, uskutočňované skupinovo v zástupe za učiteľom.

Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Rolové hry, kontaktné hry, zrkadlo, imitovanie.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možnosti v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

PROCES

Pri telovýchovných aktivitách sa vytvára u žiakov schopnosť realizovať jednoduchú pohybovú interakciu na základe vizuálnych aj verbálnych inštrukcií, schopnosť imitovať spolužiaka, ktorý vykonáva jednoduchú pohybovú aktivitu.

Žiaci sa učia dodržiavať pravidlá hry, zachovávanie postupnosti (vedieť čakať, kedy príde na žiaka rad). Žiaci úlohy vykonávajú samostatne, s možnou prítomnosťou druhého učiteľa, ktorý by im mohol zozadu poskytnúť fyzicky prompt.

Kooperačné úlohy sa realizujú vo frontálnej interakcii s možnosťou poskytovania verbálneho aj fyzického promptu. Pohybové hry na vizualizovanej trase sa môžu kombinovať podľa rozhodnutia učiteľa, realizujú sa napodobňovaním pohybov učiteľa.

4. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Zvýšenie miery sociálne prijateľnej formy kooperácie s jedným alebo s viacerými spolužiakmi,
- zvýšenie samostatnosti pri vykonávaní pohybových aktivít,
- zvýšenie miery samostatnosti pri vykonávaní hygienických návykov,
- prijatie zmeny v počte účastníkov pohybových hier,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- prijatie fyzického kontaktu,
- prijímania pravidiel,
- kooperácia, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytváranie sebakontroly,
- prispôsobenie sa požiadavkám skupiny,
- uplatniť napodobnenie pri spoločných pohybových aktivitách,
- zachovávanie poradovosti.

OBSAH

Rozvíjanie schopnosti hrať sa naučenú pohybovú hru v interakcii s jedným spolužiakom, bez aktívneho zasahovania učiteľa (5-10 min).

Vytváranie schopnosti iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom pohybovej hry s jedným spolužiakom, bez aktívneho zasahovania učiteľa.

Upevňovanie už zvládnutých pohybové zručnosti - chôdzu a beh v rôznych obmenách, lezenie, skákanie.

Zdravotné cvičenia - zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza na akupresúrnom chodníku. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia - zamerané na chôdzu, beh,, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, nepriamočiario stočenom lane, chôdza v zástupe za učiteľom. Nácvik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Nácvik chôdze po schodoch hore a dolu striedavo ľavou, pravou nohou.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche miestnosti alebo vyhradenej časti ihriska, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom.

Skoky – poskoky na mieste znožmo, striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, položené na zem.

Lezenie dopredu ľubovoľným spôsobom vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízký rebrík, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch. Upevňovanie lezenia dopredu po kolenách.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty kotúlajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hádzanie lopty do terča, do cieľa, nácvik

nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Podávanie lopty učiteľovi (1-3 min). Podávanie lopty spolužiakovi (1-3 min).

Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Gymnastické cvičenia – chôdza po šikmej ploche, napr. po lavičke zavesenej na najnižšej priečke ribstola.

Základy akrobatických cvičení – poskoky znožmo, kotúľanie sa („váľanie sudov“) z mierneho svahu. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami s využitím nacvičených činností - gúľaním, podávaním lopty.

Hudobno-pohybové hry – rytmizovaná chôdza, beh v rôznom tempe udávanom učiteľom – ich zmena je signalizovaná zvukom píšťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordináčne a relaxačné cvičenia – uvedomovanie si telesnej schémy. Uvedomelý pohyb končatín aj so zatvorenými očami.

PROCES

Pri upevňovaní zručností rozvíjaných v predchádzajúcich ročníkoch a ich rozširovaní postupujeme obdobne ako v treťom ročníku na príslušnej úrovni.

4. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Zvýšiť mieru sociálne prijateľnej formy kooperácie s jedným alebo s viacerými spolužiakmi,
- zvýšiť samostatnosť pri vykonávaní pohybových aktivít,
- prijatie zmeny v počte účastníkov pohybových hier,
- zvyšovanie miery aktívnej spolupráce s učiteľom pri vykonávaní pohybových aktivít,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností v spojení s rozširovaním aktívnej slovnej zásoby pri telovýchovných aktivitách,
- prijímanie fyzického kontaktu,
- prijímanie a uplatňovanie pravidiel,
- sebakontrola,
- prispôsobenie sa požiadavkám skupiny,
- uplatňovanie poradovosti,
- rozvoj kreativity a improvizáčnej schopnosti, rozvoj generalizačnej schopnosti.

OBSAH

Pri výbere telovýchovných aktivít sa okrem cvičení slúžiacich na správny rozvoj telesnej stavby a kondície žiaka sústreďujeme na činnosti, ktoré sú využiteľné na aktívne vyplňanie jeho voľného času.

Zdravotné cvičenia – zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza po akupresúrnom chodníku. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, lane nepoloženom priamočiari, chôdza v zástupe za učiteľom. Návnik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Návnik chôdze po schodoch nahor a dolu so striedaním ľavej a pravej nohy.

Beh – návnik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche miestnosti, vyhradenej časti ihriska, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom.

Skoky, poskoky na mieste znožmo, striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano položené na zem.

Lezenie dopredu po vizuálne vyznačenej trase ľubovoľným spôsobom, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízký rebrík, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch. Upevňovanie lezenia po kolenách. Prekonávanie jednoduchej prekážkovej dráhy v zástupe za učiteľom.

Hádzanie a chytanie – návnik v chytaní lopty gúľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hádzanie do terča, do cieľa, návnik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Podávanie lopty učiteľovi (1-3 min). Podávanie lopty spolužiakovi (1-3 min). Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Gymnastické cvičenia – chôdza po šikmej ploche, napr. po lavičke zavesenej na najnižšej priečke ribstola.

Základy akrobatických cvičení – poskoky znožmo, kotúľanie sa („váľanie sudov“) z mierneho svahu. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti v zimnom období hry na snehu, návnik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možnosti v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti – loptové hry – gúľanie, podávanie. Loptové hry s jednoduchými pravidlami.

Kontaktné hry, zrkadlo, imitácia, odovzdávanie.

Hudobno-pohybové hry – rytmizovaná chôdza a beh v rôznom tempe udávanom učiteľom; ich zmena je signalizovaná zvukom píšťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordináčne a relaxačné cvičenia – uvedomovanie si telesnej schémy. Uvedomelý pohyb končatín aj so zatvorenými očami.

PROCES

Všetci zúčastnení žiaci musia byť pred začatím skupinovej aktivity rozvíjaní individuálne. Zo žiakov zúčastnených na jednej vyučovacej jednotke telesnej a športovej výchovy je vhodné vytvoriť homogénnu skupinu z hľadiska ich vedomostí a schopností. Do vybudovanej a ustálenej činnosti postupne vnášame zmeny spočívajúce vo zvyšovaní sa počtu zúčastnených žiakov.

Jeden učiteľ môže rozvíjať maximálne štyroch žiakov, v prípade potreby je pri nich možné využiť pomoc druhého učiteľa.

U žiakov sa dosahuje najmä schopnosť realizovať naučenú pohybovú hru v interakcii s jedným spolužiakom, bez aktívneho zasahovania učiteľa v trvaní 5 až 10 minút a snaha iniciovať a udržať sociálnu interakciu prostredníctvom pohybovej hry s jedným alebo s viacerými spolužiakmi, len s občasným zasahovaním učiteľa v rozsahu 5 – 10 minút.

5. ROČNÍK

5. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Spontánna spolupráca s učiteľom pri vykonávaní pohybových aktivít,
- zvyšovanie miery sociálne prijateľnej formy kooperácie s jedným alebo s viacerými spolužiakmi,
- zvyšovanie samostatnosti pri vykonávaní pohybových aktivít,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností vo vzťahu k pohybovým aktivitám,
- prijímanie fyzického kontaktu,
- učenie prijímaniu pravidiel,
- učenie kooperácie, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytváranie sebakontroly,
- učenie prispôsobenia sa k požiadavkám skupiny,
- rozvíjanie schopnosti zúčastňovať sa spoločných pohybových aktivít pomocou napodobňovania,
- učenie poradovosti.

OBSAH

Pohybové hry, zamerané na uvedomovanie si telesnej schémy.

Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít, resp. rolové hry, kontaktné hry, zrkadlo, imitovanie, odovzdávanie.

Loptové hry zamerané na rozvoj preverbálnej formy komunikácie a na rozvoj expresívnej zložky reči.

Aktivity na cvičenie rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov, napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možnosti v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

PROCES

Súčasťou väčšiny aktivít je zvládanie krátkych sociálnych situácií – pohybové činnosti (hry) vykonávané v kooperácii s jedným alebo s viacerými spolužiakmi.

5. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Zvládanie zmeny formy vykonávanej aktivity,
- zvládanie personálnej zmeny,
- generalizácia ovládaných zručností v zmenenom vonkajšom prostredí,
- dodržiavanie pravidiel hrových a pohybových aktivít.
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov s prioritou verbálnych,

- prijímanie fyzického kontaktu,
- dodržiavanie určených pravidiel,
- vytvorenie sebakontroly,
- interakčná kooperácia,
- prispôsobenie sa požiadavkám skupiny,
- napodobňovanie pri pohybových aktivitách,
- dodržiavanie poradovosti,
- rozvoj kreativity a improvizačnej schopnosti.

OBSAH

Zdravotné cvičenia – zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza po akupresúrnom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom. Návnik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Návnik chôdze po schodoch hore a dolu striedavo ľavou, pravou nohou. Návnik chôdze vo dvojiciach s držaním sa za ruky.

Beh – prehlbovanie návniku pohybov nôh a ramien pri behu, beh daným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za určeným spolužiakom.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej a druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano položené na zem.

Lezenie – upevňovanie lezenia po kolenách smerom dopredu. Lezenie dopredu vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, lavička, švédka debna, obruče na stojanoch, lezenie nahor po nízkom rebríku (ribstol) maximálne do výšky 1 m. Spúšťanie sa na kĺzačke.

Hádzanie a chytanie – návnik chytania lopty gúľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Návnik hádzania lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie lopty do terča, na cieľ, návnik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie lopty cez nízke prekážky.

Gymnastické cvičenia – prechod po lavičke s obratom. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke.

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie sa bokom v ľahu na rovnej podložke – s vystretými nohami. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, návnik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky.

Hudobno-pohybové hry – rytmizovaná chôdza a beh v rôznom tempe, udávanom učiteľom. Ich zmena je signalizovaná zvukom píšťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Návnik točenia vo dvojiciach pri držaní sa za ruky v kombinácii učiteľ a žiak.

Koordináčné a relaxáčné cvičenia – uvedomovanie si telesnej schémy.

Utvrdzovanie nacvičených cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej a športovej výchovy, vychádza z ich repertoáru realizovaného v predchádzajúcom ročníku.

Pri plánovaní telovýchovných aktivít je zameranie najmä na upevňovanie už nadobudnutých schopností a zručností jednotlivých žiakov, doteraz vykonávaných pohybových aktivít a na ich rozširovanie najmä z nasledujúcich aspektov:

- využívať naučenú pohybovú hru na interakciu so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (5-10 min),
- iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom pohybových aktivít so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (3-5 min),
- bez väčších ťažkostí vedieť sa prispôsobiť zmenenému prostrediu, personálnej zmene.

5. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Vykonávanie pohybových aktivít s dôrazom na ich generalizáciu v zmenenom vonkajšom prostredí, na zmenu formy vykonávanie aktivity a na personálnu zmenu,
- dodržiavanie pravidiel hrových a pohybových aktivít,
- vytváranie pohybových zručností a návykov potrebných pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov s autizmom do majoritnej spoločnosti,
- funkčné používanie verbálnych komunikačných prostriedkov v súvislosti s pohybovými aktivitami,
- základy kreativity a improvizácie.

OBSAH

Zdravotné cvičenia – zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza po akupresúrnom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh,, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom. Návnik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Návnik chôdze po schodoch na hor a dole striedavo ľavou, pravou nohou. Návnik chôdze vo dvojiciach s držaním sa za ruky.

Beh – prehlbovanie návniku pohybov nôh a ramien pri behu, beh daným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, hadicu položenú na zem. Skoky – poskok na mieste, znožmo a striedavo na jednej a na druhej nohe, skok cez čiaru, skok z výšky (10-15 cm).

Lezenie – upevňovanie lezenia v pred po kolenách. Lezenie v pred danou vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nížky rebrík max. 1 m,

švédske lavičky, švédske debny, obruče na stojančekoch. Spúšťanie sa na kĺzačke. Lezenie v pred, podliezanie (pod stolom), preliezanie prekážok (max do výšky 20 cm).

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty, guľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hodenie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, do cieľa, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok.

Gymnastické cvičenia – prechod cez lavičku s obratom. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke.

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie sa bokom v ľahu na rovnej podložky s vystretými nohami. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možnosti v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Prechádzky s konkrétnym cieľom – návšteva verejných priestranstiev s cieľom rozvíjať ďalšiu zručnosť, napr. hra na ihrisku v spoločnosti neznámych detí, spoločný presun, cestovanie verejnými dopravnými prostriedkami.

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky.

Hudobno–pohybové hry – rytmizovaná chôdza, beh v rôznom tempe, ktorého zmena je signalizovaná zvukom píšťalky a udávaná učiteľom. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Nácvik točenia sa vo dvojiciach – učiteľ a žiak.

Koordinačné a relaxačné cvičenia – uvedomovanie si telesnej schémy. Opakovanie a utvrdzovanie nacvičených cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej výchovy, vychádza z ich repertoáru realizovaného v predchádzajúcom ročníku.

Pri plánovaní a realizácii telovýchovných aktivít je zameranie najmä na

- vytváranie, príp. upevňovanie schopnosti žiaka imitovať pohybové aktivity spolužiaka/spolužiakov s cieľom sociálne prispôsobiť sa skupine a skupinovej aktivite,
- na rozvíjanie schopnosti využívať naučenú pohybovú hru na interakciu so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovanie učiteľa (5 - 10 min),
- rozvíjanie schopnosti iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom aktivít so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (5 - 10 min),
- odbúravanie žiakovho lipnutia na nemennosti – nácvik akceptovania zmeneného prostredia a personálnej zmeny pri telovýchovných aktivitách.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Zvýšiť mieru sociálne prijateľnej formy kooperácie s jedným alebo s viacerými spolužiakmi,
- prijať a dodržiavať pravidlá jednoduchých aj zložitejších pohybových aktivít,
- prijať zmenu v počte účastníkov pohybových hier,
- upevniť sociálne prijateľnú formu komunikácie medzi učiteľom a spolužiakmi prostredníctvom pohybových aktivít,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- dokázať prijať fyzický kontakt,
- vedieť prijať uplatnenie pravidiel,
- interakčná kooperácia v aktivitách v kooperácii s učiteľom, so spolužiakom,
- základy sebakontroly,
- dokázať sa prispôsobiť požiadavkám skupiny,
- napodobňovanie pri spoločných pohybových aktivitách,
- uplatňovanie poradovosti.

OBSAH

Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej a športovej výchovy, vychádza z ich repertoáru realizovaného v predchádzajúcom ročníku.

Z nich najmä:

- uprednostňovanie loptových hier s jednoduchými pravidlami,
- prekonávanie jednoduchej prekážkovej dráhy v chôdzi, behu, lezení v zástupe za učiteľom.

PROCES

Žiak je postupne vedený k realizácii naučenej pohybovej hry v interakcii s jedným spolužiakom bez aktívneho zasahovania učiteľa (3-5 min). Rozvíjame schopnosť žiakov iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom pohybovej hry s jedným alebo s viacerými spolužiakmi, bez aktívneho zasahovania učiteľa. Žiak je vedený k akceptácii zmeny – dokázať sa prispôsobiť zmenenej pracovnej situácii v prípade prírúdenia počtu ďalších žiakov.

6. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozšíriť nadobudnuté zručností v predchádzajúcich ročníkoch,
- upevniť nadobudnuté schopnosti a zručnosti pri vykonávaní pohybových aktivít s dôrazom na generalizáciu týchto zručností v zmenenom vonkajšom prostredí, na zmenu formy vykonávanie aktivity a na personálnu zmenu,
- upevniť dodržiavanie pravidiel hrových a pohybových aktivít,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- prijatie fyzického kontaktu,
- prijatie stanovených pravidiel,
- aktívna kooperácia s učiteľom, spolužiakom,

- sebakontrola,
- vedieť sa prispôbiť požiadavkám skupiny,
- využívať napodobňovanie pri pohybových aktivitách,
- akceptovanie poradovosti,
- generalizácia (prenos) naučenej aktivity.

OBSAH

Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej výchovy, vychádza z ich repertoáru realizovaného v predchádzajúcom ročníku.

Zdravotné cvičenia - zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza po akupresúrnom alebo pohyblivom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia - zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom. Návnik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Návnik chôdze po schodoch nahor a dolu so striedaním ľavej a pravej nohy. Návnik chôdze vo dvojiciach s držaním sa za ruky. Postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa vytlieskavaním, bubnovaním. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke.

Beh – prehlbovanie návniku pohybov nôh a ramien pri behu, beh určeným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, samostatné prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál zo stoja, drepu.

Skoky a poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skok cez čiaru, lano položené na zem. Preskok prekážky vysokej max, 15 cm, zoskok z výšky 20 - 30 cm na mäkkú podložku, podľa možností do drepu. Návnik skoku do diaľky.

Lezenie – upevňovanie lezenia po kolenách smerom dopredu. Lezenie po vizuálne vyznačenej trase, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízký rebrík max. 1 m, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch. Spúšťanie sa na kĺzačke. Podliezanie a preliezanie vhodných prekážok – švédske lavice, švédske debny.

Hádzanie a chytanie – návnik chytania lopty gúľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hodenie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, na cieľ, návnik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok. Návnik hodou lopty do diaľky.

Gymnastické cvičenia – prechod cez lavičku s obratom. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke. Výskok maximálne na 2 diely švédskej debny.

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie sa bokom v ľahu na rovnej podložke – s vystretými nohami, kolíska na chrbte z drepu spojného. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov, napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, návnik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie.

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky.

Hudobno–pohybové hry – rytmizovaná chôdza, beh v rôznom tempe udávanom učiteľom, so zmenou signalizovanou zvukom píšťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Návnik točenia sa vo dvojiciach – učiteľ a žiak. Prísuný krok bokom, návnik prísunného kroku vpred, návnik cvalu bokom.

Koordinačné a relaxačné cvičenia – upevňovanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Pri jednotlivých aktivitách sa snažíme najmä iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom aktivít so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (3-5 min), využívať naučenú pohybovú hru na interakciu so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovanie učiteľa (5-10 min), bez väčších ťažkostí učiť žiaka, aby sa dokázal prispôbiť zmenenému prostrediu a personálnej zmene. Treba rozširovať repertoár a obmeny doteraz zvládnutých pohybových zručností - chôdze a behu, prvky atletických disciplín, rozvíjanie a posilňovanie fyzickej zdatnosti formou kondičných cvičení, koordinačných a relaxačných cvičení.

6. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevňovanie už nadobudnutých schopností a zručností pri vykonávaní pohybových aktivít s dôrazom na generalizáciu týchto zručností v zmenenom vonkajšom prostredí, na zmenu formy vykonávanie aktivity a na personálnu zmenu,
- podpora pohybových zručností a návykov potrebných pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov s autizmom do majoritnej spoločnosti,
- dodržiavanie pravidiel pri hre a pri pohybových aktivitách s možnosťou poskytnutia maximálne verbálneho promptu.
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností súvislosti s pohybovými aktivitami,
- prijímanie fyzického kontaktu,
- akceptovanie a uplatňovanie stanovených pravidiel,
- kooperácia, rozvoj interakčnej kooperácie,
- sebakontroly,
- kreativita a improvizácia schopnosť,
- generalizácia (prenos) nadobudnutých pohybových zručností.

OBSAH

Zdravotné cvičenia – zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela. Chôdza na akupresúrnom alebo pohyblivom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom. Návnik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Návnik chôdze po schodoch na hor a dole striedavo ľavou, pravou nohou. Návnik chôdze vo dvojiciach s držaním, postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa – vytlieskavanie, bubnovanie. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke.

Beh – prehlbovanie nácviku pohybov nôh a ramien pri behu, beh daným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál: zo stoja, drepu. Beh – vybehnutie na dohodnutý signál, beh v zástupe za spolužiakmi po vizuálne vyznačenej trase. Beh cez nenáročnú prekážkovú dráhu.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, hadicu položenú na zem. Preskok prekážky vysokej max. 15 cm, zoskok z výšky 20 – 30 cm na mäkkú podložku podľa možnosti do drepu, nácvik skoku do diaľky.

Lezenie – upevňovanie lezenia v pred po kolenách. Lezenie v pred danou vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík max. 1 m, švédske lavičky, švédske debny, obruče na stojančekoch. Spúšťanie sa na kĺzačke. Podliezanie a preliezanie vhodných prekážok: švédske lavice, švédske debny. Lezenie na nízky rebrík, cielene motivovať žiaka/žiacov s primárnymi motivačnými činiteľmi.

Hádzanie a chytanie – nácvik chytania lopty guľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hodenie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, do cieľa, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok. Nácvik hodú lopty do diaľky.

Gymnastické cvičenia – prechod cez lavičku s obratom. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke. Výskok max. na 2 diely švédskej debny

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie bokom v ľahu na rovnej podložke – napnutými nohami, kolíska na chrbte z drepu spojeného. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možnosti v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky.

Hudobno-pohybové hry – rytmizovaná chôdza a beh v rôznom tempe udávaného učiteľom, ktorého zmena je signalizovaná zvukom píšťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Nácvik točenia sa vo dvojiciach – učiteľ a žiak. Prísuný krok bokom, nácvik prísunného kroku vpred, nácvik cvalu bokom.

Koordináčne a relaxačné cvičenia – využívanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej a športovej výchovy. Aktivity nadväzujú na aktivity realizované v predchádzajúcom ročníku.

Pri realizácii jednotlivých pohybových aktivít treba navodzovať situácie najmä na imitáciu pohybových aktivít učiteľa, spolužiaka/spolužiacov s cieľom prispôbiť sa skupinovej aktivite; spontánne využívanie naučenej pohybovej hry na interakciu so spolužiakom/spolužiacmi s možnosťou minimálneho zasahovanie učiteľa; spontánne iniciovanie sociálnej interakcie prostredníctvom aktivít so spolužiakom alebo viacerými spolužiacmi, s možnosťou minimálneho zasahovanie učiteľa; prispôsobovanie sa zmenenému prostrediu; prispôsobovanie sa personálnej zmene.

7. ROČNÍK

7. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Upevňovať spontánnu a sociálne prijateľnú formu komunikácie medzi učiteľom a spolužiakmi pri pohybových aktivitách a prostredníctvom pohybových aktivít,
- nácvik pohybových zručností a návykov potrebných pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov s AU alebo PVP s MP do majoritnej spoločnosti,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvíjať verbálne schopnosti v súvislosti s pohybovými aktivitami,
- prijatie fyzického kontaktu,
- akceptovať, prijímať a uplatňovať stanovené pravidlá,
- kooperovať s učiteľom, so spolužiakom pri pohybových aktivitách,
- vytváranie sebakontroly,
- dokázať sa prispôsobiť požiadavkám skupiny,
- uplatňovať napodobňovanie pri riadených pohybových aktivitách,
- akceptovať poradovosť,
- rozvíjať generalizačnú schopnosť.

OBSAH

Kvalitatívne rozvíjanie nacvičovaných pohybových aktivít v predchádzajúcich ročníkoch.

Vychádzky do parku, návšteva detského ihriska so zameraním na hry, pohybové aktivity realizované v neznámom/menej známom prostredí, v spoločnosti neznámych detí.

PROCES

Vzhľadom na biologické zmeny detského organizmu a pohybového aparátu v puberte, ku ktorým v tomto vekovom období dochádza, je potrebné predchádzať deformáciám pohybového aparátu. Vo zvýšenej miere je potrebné zamerať sa na cvičenia, ktoré zabezpečujú správne držanie tela a na posilňovanie jednotlivých svalových skupín.

Pri všetkých aktivitách sa snažíme o uplatňovanie kooperácie jednotlivého žiaka so spolužiakmi.

7. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať nadobudnuté schopnosti a zručnosti pri pohybových aktivitách s dôrazom na ich generalizáciu v zmenenom vonkajšom prostredí, na zmenu formy vykonávania aktivity a na personálnu zmenu,
- upevňovať schopnosť dodržiavať pravidlá pri hrových a pohybových aktivitách,
- podporovať pohybové zručnosti a návyky potrebné pre pracovné aktivity,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvíjať komunikačnú schopnosť v súvislosti s aktuálnymi pohybovými aktivitami,
- prijímanie fyzického kontaktu,
- akceptovať a uplatňovať stanovené pravidlá,
- kooperácia, rozvoj interakčnej kooperácie,

- sebakontrola,
- vedieť sa prispôbiť požiadavkám skupiny,
- vedieť sa zapojiť do spoločným pohybových aktivít pomocou napodobňovania,
- akceptovať poradovosť,
- rozvíjať generalizačnú schopnosť.

OBSAH

Zdravotné cvičenia – chôdza na akupresúrnom alebo pohyblivom chodníku, na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – chôdza, beh, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom. Nácvik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Nácvik chôdze po schodoch na hor a dole striedavo ľavou, pravou nohou. Nácvik chôdze vo dvojiciach s držaním, postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa – vytlieskavanie, bubnovanie. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke. Chôdza na mieste. Chôdza v prírode po nerovnom teréne (najmenej 1 km).

Beh – prehlbovanie nácviku pohybov nôh a ramien pri behu, beh daným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál: zo stoja, drepu.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, hadicu položenú na zem. Preskok prekážky vysokej max. 15 cm, zoskok z výšky 30 - 40 cm na mäkkú podložku podľa možností do drepu, nácvik skoku do diaľky.

Lezenie dopredu – upevňovanie lezenia po kolenách vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík max. 1 m, lavičky, švédske debny, obruče na stojančekoch. Spúšťanie sa na kĺzačke. Podliezanie vhodných prekážok – lavičky, švédske debny.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty guľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hodenie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, na cieľ, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie lopty cez nízke prekážky. Nácvik hodou lopty do diaľky, do výšky.

Gymnastické cvičenia – prechod cez lavičku s obratom. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke. Výskok max. na 2 diely švédskej debny. Guľanie a priťahovanie plnej lopty v kľaku.

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie bokom v ľahu na rovnej podložke – s vystretými nohami, kolíska na chrbte z drepu spojného. Rýchle zmeny polôh v postoji. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie.

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky.

Hudobno-pohybové hry - rytmizovaná chôdza a beh v rôznom tempe udávanom učiteľom, ktorého zmena je signalizovaná zvukom píšťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so

symbolizáciou pohybov a aktivít. Návnik točenia sa vo dvojiciach – učiteľ a žiak. Prísunný krok bokom, návnik prísunného kroku vpred, návnik cvalu bokom.

Koordinačné a relaxačné cvičenia – opakovanie a utvrdzovanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej a športovej výchovy. Nadväzuje na už nadobudnuté schopnosti a zručnosti pri pohybových aktivitách v nižších ročníkoch.

Pri pohybových aktivitách navodíme situáciu na imitáciu pohybových aktivít učiteľa, spolužiaka/spolužiakov s cieľom sociálne prispôsobiť sa skupine a skupinovej aktivite; na rozvíjanie schopnosti využívať naučenú pohybovú hru; na interakciu so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovanie učiteľa (10-15 min); na rozvíjanie schopnosti iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom aktivít so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (10-15 min). Dôležité je zamerať sa na rozširovanie už zvládnutých pohybových zručností, na chôdzu a beh, na rozvíjanie a posilňovanie fyzickej zdatnosti formou kondičných cvičení.

Pri aktivitách realizovaných na telesnej výchove je potrebné mať vytvorenú homogénnu skupinu z hľadiska vedomostí a schopností zúčastnených žiakov. Jeden učiteľ môže rozvíjať maximálne štyroch žiakov. V tomto prípade už nevyužívať pomoc druhého učiteľa.

7. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevňovať nadobudnuté schopnosti a zručnosti z predchádzajúcich ročníkov pri vykonávaní pohybových aktivít s dôrazom na generalizáciu týchto zručností v zmenenom vonkajšom prostredí, na zmenu formy vykonávanie aktivity a na personálnu zmenu,
- spontánne dodržiavať pravidlá pri hrových a pohybových aktivitách,
- podporovať pohybové zručnosti a návyky potrebné pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov s AU alebo ďalšími PVP s MP do majoritnej spoločnosti,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvíjať verbálnu schopnosť vo vzťahu k telovýchovným aktivitám,
- prijímanie fyzického kontaktu,
- akceptovať určené pravidlá,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu,
- prispôbovať sa požiadavkám skupiny,
- rozvíjať schopnosť generalizovať, napodobňovať,
- dodržiavať poradie,
- rozvíjať kreativitu a improvizáciu schopnosť.

OBSAH

Zdravotné cvičenia – opakovanie a obmieňanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov. Chôdza na akupresúrnom alebo pohyblivom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie a chytanie, gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, po čiare, v zástupe za učiteľom. Nácvik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi. Nácvik chôdze po schodoch na hor a dole striedavo ľavou, pravou nohou. Nácvik chôdze vo dvojiciach s držaním, postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke. Chôdza na mieste. V prírode prejsť najmenej 1 km.

Beh – beh daným smerom, v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál: zo stoja, drepu. Beh – vybehnutie na dohodnutý signál, beh v zástupe za spolužiakmi po vizuálne vyznačenej trase. Beh cez nenáročnú prekážkovú dráhu v zástupe za ostatnými spolužiakmi.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, hadicu položenú na zem. Preskok prekážky vysokej max. 15 cm, zoskok z výšky 30 - 40 cm na mäkkú podložku podľa možností do drepu, nácvik skoku do diaľky.

Lezenie – upevňovanie lezenia v pred po kolenách. Lezenie v pred danou vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík max. 1 m, švédske lavičky, švédske debny, obruče na stojančekoch. Spúšťanie sa na kĺzačke. Podliezanie a preliezanie vhodných prekážok - švédske lavice, švédske debny. Lezenie na nízky rebrík.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty, gúľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hodenie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, do cieľa, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok. Nácvik hodou lopty do diaľky, do výšky.

Gymnastické cvičenia – prechod cez lavičku s obratom. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke. Výskok max. na 2 diely švédskej debny. Gúľanie a priťahovanie plnej lopty v kľaku.

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie bokom v ľahu na rovnej podložke – napnutými nohami, kolíska na chrbte z drepu spojeného. Rýchle zmeny polôh v postojoch. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, chôdza po klzkej ploche, sánkovanie sa, v jarnom a v letnom období turistika, v každom ročnom období podľa možností plávanie.

Doprava a pravidlá cestnej premávky. Osvojovanie významu dopravných značiek, zvukových a svetelných signálov, ktoré usmerňujú pohyb chodcov a pohyb vozidiel.

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky. Zrkadlo, imitovanie, memoria, odovzdávanie, duet.

Hudobno-pohybové hry – rytmizovaná chôdza a beh v rôznom tempe. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordináčn é a relaxáčn é cvičenia – opakovanie a upevňovanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Pri pohybových aktivitách treba navodiť situáciu na imitáciu pohybových aktivít spolužiaka/spolužiakov s cieľom sociálne prispôbiť sa skupine a skupinovej aktivite; na rozvíjanie schopnosti využívať naučenú pohybovú hru na interakciu so

spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (10-15 min); na rozvíjanie schopnosti iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom aktivít so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (10-15 min).

Pri pohybových aktivitách treba navodiť situáciu na prispôsobovanie sa zmenenému prostrediu; prispôsobovanie sa personálnej zmene; na osvojovanie si pravidiel bezpečného pohybu na ulici; na cestovanie dopravnými prostriedkami z bodu A do bodu B, pri ktorých učiteľ koriguje aktívne zasahuje do procesu nácviku. Naďalej je potrebné zamerať sa na rozširovanie už zvládnutých pohybových zručností; chôdze a behu; na rozvíjanie a posilňovanie fyzickej zdatnosti formou kondičných cvičení.

Pri aktivitách realizovaných na telesnej a športovej výchove je potrebné mať vytvorenú homogénnu skupinu z hľadiska vedomostí a schopností zúčastnených žiakov.

Jeden učiteľ by mal pracovať maximálne so štyrmi žiakmi.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Upevňovať spontánnu a sociálne prijateľnú formu komunikácie medzi učiteľom a spolužiakmi prostredníctvom pohybových aktivít,
- nácvik pohybových zručností a návykov potrebných pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov do majoritnej spoločnosti,
- upevňovať už nadobudnuté socio-komunikčné zručností, s dôrazom na generovanie týchto schopností mimo školského prostredia,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvíjať verbálne schopností v súvislosti s pohybovými aktivitami,
- prijať fyzický kontakt pri telovýchovných činnostiach,
- akceptovať, prijímať a uplatňovať stanovené pravidlá,
- uplatňovať a rozvíjať kooperáciu, interakčnú kooperáciu,
- uplatňovať sebakontrolu,
- prispôbiť sa požiadavkám skupiny,
- uplatňovať napodobňovanie pri spoločných pohybových aktivitách,
- dodržiavať poradie v skupine,
- rozvíjať kreativitu a improvizáčnné schopností,
- rozvíjať generalizačnnú schopnosť.

OBSAH

Cvičenia, ktoré zabezpečujú správne držanie tela, čím predchádzame deformáciám intenzívnejšie sa rozvíjajúceho pohybového aparátu.

Cvičenia zamerané na posilňovanie jednotlivých svalových skupín. Chôdza, beh, lezenie, skok po vizualizovanej trase.

Imitovanie, opakovanie (memoria), odovzdávanie.

Prechádzky s konkrétnym cieľom. Návšteva verejných priestranstiev s cieľom rozvíjať ďalšiu zručnosť, napr. hru na ihrisku v spoločnosti neznámych detí, presun verejnými dopravnými prostriedkami.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie.

PROCES

Pri všetkých aktivitách sa treba usilovať o vytvorenie kooperácie žiaka so spolužiakmi, resp. s inými rovesníkmi. Postupne čím menej využívať pomoc ďalšieho učiteľa.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevniť spontánnu a sociálne prijateľnú formu komunikácie medzi učiteľom a spolužiakmi prostredníctvom pohybových aktivít,

- podporovať pohybové zručnosti a návyky potrebné pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov do majoritnej spoločnosti,
- upevniť doteraz nadobudnuté socio-komunikačné zručnosti, s dôrazom na generovanie týchto schopností mimo školského prostredia,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvíjať verbálne schopnosti vo vzťahu k pohybovým aktivitám,
- prijímať fyzický kontakt pri telovýchovných činnostiach,
- prijímať pravidlá,
- rozvíjať kooperáciu, interakčnú kooperáciu,
- prispôbiť sa požiadavkám skupiny,
- napodobňovať pri spoločných pohybových aktivitách,
- dodržiavať poradie v skupine,
- rozvíjať kreativitu a improvizáciu,
- rozvíjať generalizáciu (prenos) nadobudnutých pohybových zručností.

OBSAH

Zdravotné cvičenia - opakovanie a obmieňanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov. Chôdza po akupresúrnom alebo pohyblivom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia - chôdza, beh,, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom, chôdza vo dvojiciach, v rade. Návnik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Návnik chôdze po schodoch hore a dole so striedaním ľavej a pravej nohy. Návnik chôdze vo dvojiciach s držaním sa za ruky, postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa – vytlieskavanie, bubnovanie. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke. Chôdza na mieste. V prírode prejsť najmenej 1 km.

Beh – prehlbovanie návniku správnych pohybov nôh a ramien pri behu, beh určeným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál zo stoja, drepu, zo sedu a z ľahu.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, hadicu položenú na zem. Preskok prekážky vysokej max. 20 cm, zoskok z výšky 30 - 40 cm na mäkkú podložku podľa možností do drepu, návnik skoku do diaľky. Preskok medzery medzi dvoma žienkami bez rozbehu, s krátkym rozbehom, poskoky v drepe a obraty.

Lezenie dopredu - upevňovanie lezenia štvornožky (po kolenách) vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík max. 1 m, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch. Spúšťanie sa na kĺzačke. Podliezanie vhodných prekážok - lavičky, švédske debny. Výstup po šikmej lavičke lezením, plazením.

Hádzanie a chytanie – návnik v chytaní lopty gúľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hádzanie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, na cieľ, návnik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok. Návnik hodou lopty do diaľky, do výšky.

Gymnastické cvičenia – prechod cez lavičku s obratom. Chôdza po švédskej lavičke s 2 – 3 prekážkami – drobné predmety umiestnené na lavičke. Chôdza po šikmej ploche, napr. po

zavesenej lavičky. Návnik visu na nízkej hrazde. Výskok max. na 2 diely švédskej debny. Gúľanie a priťahovanie plnej lopty v kľaku.

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie bokom v ľahu na rovnej podložke – s vystretými nohami, kolíska na chrbte z drepu spojného. Rýchle zmeny polôh v postojoch. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Poradové cvičenia – návnik uplatňovania povelov vpravo vbok, vľavo vbok, čelom vzad, poklusom v klus, stáť, pozor, pohov.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, návnik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možnosti v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie.

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky.

Hudobno-pohybové hry – rytmizovaná chôdza, beh v rôznom tempe, udávanom učiteľom, ktorého zmena je signalizovaná zvukom píšťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Návnik točenia vo dvojiciach – učiteľ a žiak. Prísuný krok bokom, návnik prísuného kroku vpred, návnik cvalu bokom. Vyjadrenie trojštvrťového taktu potleskom, podupom.

Koordináčne a relaxačné cvičenia – cviky z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Pri všetkých aktivitách sa treba usilovať o vytvorenie kooperácie so spolužiakmi, resp. s inými rovesníkmi. Treba obmedziť pomoc učiteľa pri jednotlivých aktivitách. Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej výchovy, vychádza z repertoáru realizovaného v predchádzajúcom ročníku. Pri rozvíjajúcej sa sexualite žiakov ich postupne pripraviť na správny postoj a reakciu pri hroziacom sexuálnom zneužití. Rozpoznanie a odmietnutie nevhodného fyzického kontaktu a pod.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevniť spontánnu a sociálne prijateľnú formu komunikácie medzi učiteľom a spolužiakmi prostredníctvom pohybových aktivít,
- návnik pohybových zručností a návykov potrebných pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov do majoritnej spoločnosti,
- upevniť doteraz nadobudnuté socio-komunikčné zručnosti s dôrazom na rozšírenie ich využitia aj mimo školského prostredia,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvíjať verbálnu schopnosť vo vzťahu k pohybovým aktivitám,
- prijímať fyzický kontakt pri telovýchovných činnostiach,
- prijímať pravidlá,
- kooperovať v rámci aktivít,
- uplatňovať sebakontrolu,
- prispôbiť sa požiadavkám skupiny,
- napodobňovať jednotlivé pohybové aktivity,
- dodržiavať poradie v skupine,
- rozvíjať kreativitu a improvizáciu schopnosť,

- rozvíjať generalizačnú schopnosť,
- poznať vlastné potreby a ich uspokojovanie v oblasti účelových pohybových aktivít, ich využívanie vo voľnom čase,
- osvojiť si zásady správnej životosprávy a odpočinku.

OBSAH

Zdravotné cvičenia – opakovanie a obmieňanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov. Chôdza po akupresúrnom alebo pohyblivom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – chôdza, beh, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom, chôdza vo dvojiciach, v rade. Nácvik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Nácvik chôdze po schodoch hore a dole so striedaním ľavej a pravej nohy. Nácvik chôdze vo dvojiciach s držaním sa za ruky, postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa – vytlieskavanie, bubnovanie. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke. Chôdza na mieste. V prírode prejsť najmenej 1 km.

Beh – prehlbovanie nácviku pohybov nôh a ramien pri behu, beh daným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál: zo stoja, drepu, zo sedu a z ľahu. Beh cez nenáročnú prekážkovú dráhu v zástupe za ostatnými spolužiakmi.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, hadicu položenú na zem. Preskok prekážky vysokej najviac 20 cm, zoskok z výšky 30 – 40 cm na mäkkú podložku podľa možností do drepu, nácvik skoku do diaľky. Preskok medzery medzi dvoma žinenkami bez rozbehu a s krátkym rozbehom, poskoky v drepe a obraty. Štafetový beh s kolíkom na krátkej trase so zapojením maximálne 2 žiakov.

Lezenie dopredu vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík do výšky maximálne 1 m, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch. Spúšťanie sa na kĺzačke. Podliezanie vhodných prekážok - lavičky, švédske debny. Výstup po šikmej lavičke lezením, plazením.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty, gúľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hodenie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, do cieľa, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok. Nácvik hodou lopty do diaľky, do výšky.

Gymnastické cvičenia – prechod cez lavičku s obratom. Chôdza po švédskej lavičke s 2 – 3 prekážkami – drobné predmety umiestnené na lavičke. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke. Zmiešané visy na nízkej hrádze. Výskok max. na 2 diely švédskej debny. Gúľanie a priťahovanie plnej lopty v kľaku.

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie bokom v ľahu na rovnej podložke – s vystretými nohami, kolíska na chrbte z drepu spojného. Rýchle zmeny polôh v postojoch. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Poradové cvičenia – nácvik uplatňovania povelov vpravo vbok, vľavo vbok, čelom vzad, poklusom v klus, stáť, pozor, pohov.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možnosti v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie. Bicyklovanie.

Prechádzky s konkrétnym cieľom (návšteva verejných priestranstiev s cieľom rozvíjať ďalšiu zručnosť - hra na ihrisku v spoločnosti neznámych detí, cestovanie verejnými hromadnými dopravnými prostriedkami).

Doprava a pravidlá cestnej premávky. Osvojovanie významu dopravných značiek, zvukových a svetelných signálov, ktoré usmerňujú pohyb chodcov a pohyb vozidiel.

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky. Zrkadlo, imitovanie, odovzdávanie, opakovanie (memoria), duet.

Hudobno-pohybové hry, rytmizovaná chôdza beh v rôznom tempe, ktorého zmena je signalizovaná zvukom pišťali a udávaná učiteľom. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Nácvik točenia sa vo dvojiciach – učiteľ a žiak. Vyjadrenie trojštvrťového taktu potleskom, podupom. Tanec - tanečná výchova, spoločenské a moderné tance - krok prísunný a poskočný.

Koordinačné a relaxačné cvičenia – opakovanie a upevňovanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Pri pohybových aktivitách navodzujeme situáciu na imitáciu pohybových aktivít spolužiaka/spolužiakov s cieľom sociálne prispôsobiť sa skupine a skupinovej aktivite; rozvíjanie schopnosti využívať naučenú pohybovú hru na interakciu so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (10-15 min); rozvíjanie schopnosti iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom aktivít so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (10-15 min); kreativitu a improvizáciu žiaka.

Pri nácviku osvojovania si pravidiel bezpečného pohybu na ulici a prostredníctvom dopravných prostriedkov dbáme na zvýšený dohľad nad žiakmi, so skupinou žiakov idú vždy minimálne dve dospelé osoby. Jeden učiteľ môže rozvíjať maximálne štyroch žiakov, pri dodržaní bezpečnosti najmä v uzatvorených priestoroch nie je treba využívať pomoc druhého učiteľa.

Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej a športovej výchovy, vychádza z ich repertoáru realizovaného v predchádzajúcom ročníku.

Pri rozvíjajúcej sa sexualite žiakov ich treba pripraviť na správny postoj a reakciu pri hroziacom sexuálnom zneužití. Poznať a vedieť odmietnuť nevhodný fyzický kontakt a pod..

9. ROČNÍK

9. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Upevniť sociálne prijateľnú formu komunikácie medzi učiteľom a spolužiakmi prostredníctvom pohybových aktivít,
- podporiť pohybové zručnosti a návyky potrebné pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov do majoritnej spoločnosti,
- upevniť doteraz nadobudnuté socio-komunikačné zručnosti s dôrazom na ich generovanie mimo školského prostredia,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvíjať verbálnu schopnosť vo vzťahu k pohybovým aktivitám,
- prijímať fyzický kontakt pri telovýchovných činnostiach,
- prijímať pravidlá,
- uplatňovať kooperáciu, interakčnú kooperáciu,
- uplatňovať sebakontrolu,
- prispôbiť sa požiadavkám skupiny,
- napodobňovať pri spoločných pohybových aktivitách,
- dodržiavať poradie v skupine,
- rozvíjať kreativitu a improvizáčnej schopnosti,
- rozvíjať generalizačnú schopnosť,
- poznať vlastné potreby a ich uspokojovanie v oblasti účelových pohybových aktivít, ich využívanie vo voľnom čase,
- osvojovať si správnu životosprávu.

OBSAH

Zdravotné cvičenia – opakovanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov s ich obmenou. Chôdza po akupresúrnom alebo pohyblivom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – chôdza, beh, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom, chôdza vo dvojiciach, v rade. Nácvik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Nácvik chôdze po schodoch hore a dolu so striedaním pravej a ľavej nohy. Nácvik chôdze vo dvojiciach s držaním, postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa – vytlieskavanie, bubnovanie. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke. Chôdza na mieste. V prírode prejsť najmenej 1 km.

Beh – nácvik správnych pohybov nôh a ramien pri behu, beh určeným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál: zo stoja, drepu, zo sedu a z ľahu. Beh cez nenáročnú prekážkovú dráhu v zástupe za ostatnými spolužiakmi.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, hadicu položenú na zem. Preskok prekážky vysokej maximálne 20 cm, zoskok z výšky 30 - 40 cm na mäkkú podložku podľa možností do drepu, nácvik skoku do diaľky. Preskok medzery medzi dvoma žienkami bez rozbehu a s krátkym

rozbehom, poskoky v drepe a obraty. Štafetový beh s kolíkom na krátkej trase so zapojením maximálne 2 žiakov.

Lezenie dopredu štvornožky – vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík do výšky maximálne 1 m, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch. Spúšťanie sa na kĺzačke. Podliezanie vhodných prekážok – lavičky, švédske debny. Výstup po šikmej lavičke lezením, plazením.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty, guľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hodenie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, na cieľ, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok. Nácvik hodou lopty do diaľky, do výšky.

Gymnastické cvičenia – prechod cez lavičku s obratom. Chôdza po švédskej lavičke s 2 – 3 prekážkami – drobné predmety umiestnené na lavičke. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke. Zmiešané visy na nízkej hrádze. Výskok max. na 2 diely švédskej debny. Guľanie a priťahovanie plnej lopty v kľaku.

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie bokom v ľahu na rovnej podložke – s vystretými nohami, kolíska na chrbte z drepu spojného. Rýchle zmeny polôh v postojoch. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie. Bicyklovanie. Prechádzky s konkrétnym cieľom (hra na ihrisku v spoločnosti neznámych detí, cestovanie verejnými dopravnými prostriedkami).

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky. Zrkadlo, imitovanie, odovzdávanie, opakovanie (memoria), duet.

Hudobno–pohybové hry – rytmizovaná chôdza beh v rôznom tempe, udávaného učiteľom a jeho zmena signalizovaná zvukom pišťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Točenie sa vo dvojiciach – učiteľ a žiak, dvaja žiaci. Prísunný krok bokom, nácvik prísunného kroku vpred, nácvik cvalu bokom.

Koordináčne a relaxačné cvičenia - pakovanie a upevňovanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Pri pohybových aktivitách navodzujeme situáciu na imitáciu pohybových aktivít spolužiaka/spolužiakov s cieľom sociálne prispôsobiť sa skupine a skupinovej aktivite; rozvíjanie schopnosti využívať naučenú pohybovú hru na interakciu so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovanie učiteľa (10–15 min); rozvíjanie schopnosti iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom aktivít so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (10-15 min).

Treba sa zamerať na rozširovanie už zvládnutých pohybových zručností ako na chôdzu a beh a na posilňovanie fyzickej zdatnosti formou kondičných cvičení.

Pri nácviku osvojovania si pravidiel bezpečného pohybu na ulici a presunu prostredníctvom hromadných dopravných prostriedkov dbáme na zvýšený dohľad nad žiakmi, so skupinou žiakov idú vždy minimálne dve dospelé osoby. Jeden učiteľ môže rozvíjať maximálne štyroch

žiakov, pri dodržaní bezpečnosti najmä v uzatvorených priestoroch nie je treba využívať pomoc druhého učiteľa.

9. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať spontánnu a sociálne prijateľnú formu komunikácie medzi učiteľom a spolužiakmi prostredníctvom pohybových aktivít,
- nácvik pohybových zručností a návykov potrebných pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov do majoritnej spoločnosti,
- upevňovať už nadobudnuté socio-komunikačné zručností, s dôrazom na generovanie týchto schopností mimo školského prostredia,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvíjať verbálnu schopnosť vo vzťahu k pohybovým aktivitám,
- prijímať fyzický kontakt pri telovýchovných činnostiach,
- prijímať pravidlá,
- kooperovať pri rôznych aktivitách,
- prispôbiť sa požiadavkám skupiny,
- napodobňovať pri spoločných pohybových aktivitách,
- dodržiavať poradie v skupine,
- ovládať jednoduché tanečné kroky,
- rozvíjať kreativitu a improvizáciu,
- rozvíjať generalizačné schopnosti,
- poznať vlastné potreby a ich uspokojovanie v oblasti účelových pohybových aktivít, ich využívanie vo voľnom čase,
- osvojiť si zásady správnej životosprávy, odpočinku, striedanie aktivity a odpočinku.

OBSAH

Zdravotné cvičenia – opakovanie a obmieňanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov. Chôdza na akupresúrnom alebo pohyblivom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – chôdza, beh, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom, chôdza vo dvojiciach, v rade. Nácvik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Nácvik chôdze po schodoch na hor a dole striedavo ľavou, pravou nohou. Nácvik chôdze vo dvojiciach s držaním, postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa – vytlieskavanie, bubnovanie. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke. Chôdza na mieste, nácvik chôdze vzad. V prírode prejsť najmenej 1 km.

Beh – prehlbovanie nácviku pohybov nôh a ramien pri behu, beh daným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál: zo stoja, drepu, zo sedu a z ľahu. Zmeny smeru udávaného pri behu, beh okolo predmetov rozložených po zemi, beh po kružnici.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, hadicu položenú na zem. Preskok prekážky vysokej max, 20 cm, zoskok z výšky 30 - 40 cm na mäkkú podložku podľa možností do drepu, nácvik skoku

do diaľky. Preskok medzery medzi dvoma žinenkami bez rozbehu a s krátkym rozbehom, poskoky v drepe a obraty.

Lezenie a plazenie vpred vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík max. 1 m, švédske lavičky, švédske debny, obruče na stojančekoch. Spúšťanie sa na kĺzačke. Podliezanie vhodných prekážok - lavičky, švédske debny. Výstup po šikmej lavičke lezením, plazením. Preliezanie prírodných prekážok.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty kotúlajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hodenie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, na cieľ, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok. Nácvik hodou lopty do diaľky, do výšky, prehadzovanie cez obruče.

Gymnastické cvičenia – chôdza po lavičke s obratom. Chôdza po lavičke s 2 – 3 prekážkami – drobné predmety umiestnené na lavičke. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke. Nácvik visu na nízkej hrazde. Výskok maximálne na 3 – 4 diely švédskej debny do vzporu kľáčmo, z kľaku stoj a zoskok na žinenku. Gúľanie a pritáhovanie plnej lopty v kľaku.

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie bokom v ľahu na rovnej podložke – s vystretými nohami, kolíska na chrbte z drepu spojného. Rýchle zmeny polôh v postojoch. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Poradové cvičenia – nácvik uplatňovania povelov vpravo vbok, vľavo vbok, čelom vzad, poklusom v klus, stáť, pozor, pohov.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie. Bicyklovanie.

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky.

Hudobno-pohybové hry – rytmizovaná chôdza, beh v rôznom tempe udávanom učiteľom, ktorého zmena je signalizovaná zvukom píšťalky. Detské piesne spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Nácvik točenia vo dvojiciach – učiteľ a žiak, žiak a žiak. Prísuný krok bokom, nácvik prísuného kroku vpred, nácvik cvalu bokom. Vyjadrenie trojštvrťového taktu potleskom, podupom.

Pohybové vyjadrenie pojmov: ticho, silno, nízko, vysoko, pomaly, rýchlo.

Koordináčné a relaxačné cvičenia – opakovanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Pri pohybových aktivitách navodzujeme situáciu na imitáciu pohybových aktivít spolužiaka/spolužiakov s cieľom sociálne sa prispôbiť skupine a skupinovej aktivite; na rozvíjanie schopnosti využívať naučenú pohybovú hru na interakciu so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovanie učiteľa (15-20 min), na rozvíjanie schopnosti iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom aktivít so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (15-20 min).

Pri nácviku osvojovania si pravidiel bezpečného pohybu na ulici a presunu prostredníctvom hromadných dopravných prostriedkov dbáme na zvýšený dohľad nad žiakmi, so skupinou žiakov idú vždy minimálne dve dospelé osoby. Jeden učiteľ môže rozvíjať maximálne štyroch žiakov, pri dodržaní bezpečnosti najmä v uzatvorených priestoroch je snaha nevyužívať pomoc druhého učiteľa.

Do obsahu vyučovania telesnej a športovej výchovy je potrebné zaradiť zložky súvisiace s osvojovaním správnej životosprávy a nácvik spoločenských voľno časových aktivít, medzi ktoré okrem rôznych druhov jednoduchých športov a hier zaradíme aj tanec.

Jednoduché krokové variácie sa nacvičujú pomocou rytmizácie (bubon, tleskanie a iné) a hudby, s jej výberom zohľadňujúcim psychický stav žiaka pri jej reprodukcii.

Pri rozvíjajúcej sa sexualite žiakov ich treba pripraviť na správny postoj a reakciu pri hroziacom sexuálnom zneužití, rozpoznanie a odmietnutie nevhodných dotykov a pod.

9. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Samostatne realizovať nadobudnuté zručnosti pri vykonávaní pohybových aktivít s dôrazom na ich generalizáciu v zmenenom vonkajšom prostredí, so zmenou formy aktivity a personálnej zmene,
- spontánne dodržiavať pravidlá hrových a pohybových aktivít,
- nácvik pohybových zručností, návykov potrebných pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov do majoritnej spoločnosti,
- poznať potreby vlastného tela,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvíjať verbálne schopnosti v súvislosti s telovýchovnými aktivitami,
- prijať fyzický kontakt pri telovýchovných aktivitách – učiteľa i spolužiakov,
- akceptovať a uplatňovať pravidlá,
- kooperovať so spolužiakom,
- uplatňovať interakčnú kooperáciu,
- prispôbiť sa požiadavkám skupiny,
- ovládať jednoduché tanečné kroky,
- napodobňovať pri telovýchovných aktivitách, poradovosti, kreativity a improvizáčnej schopnosti,
- rozvíjať generalizačnú schopnosť,
- poznať vlastné potreby a ich uspokojovanie v oblasti účelových pohybových aktivít, ich využívanie vo voľnom čase,
- osvojiť si zásady správnej životosprávy a odpočinku.

OBSAH

Zdravotné cvičenia – opakovanie a obmieňanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov. Chôdza na akupresúrnom alebo pohyblivom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – chôdza, beh, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom, chôdza vo dvojiciach, v rade. Nácvik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Nácvik chôdze po schodoch nahor a dole so striedaním pravej a ľavej nohy. Nácvik chôdze vo dvojiciach s držaním, postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa – vytlieskavanie, bubnovanie. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke. Chôdza na mieste, nácvik chôdze vzad. V prírode prejsť najmenej 1 km.

Beh – nácvik správneho pohybu nôh a ramien pri behu, beh určeným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál: zo stoja, z drepu, zo sedu a z ľahu. Zmeny smeru udávaného pri behu, beh okolo predmetov rozložených po zemi, beh po obvode kruhu. Beh cez nenáročnú prekážkovú dráhu v zástupe za ostatnými spolužiakmi. Beh na 100 m, štafetový beh v dĺžke maximálne 2 x 60 m.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, hadicu položenú na zem. Preskok prekážky vysokej maximálne 20 cm, zoskok z výšky 30 - 40 cm na mäkkú podložku podľa možností do drepu, nácvik skoku do diaľky. Preskok medzery medzi dvoma žienkami bez rozbehu a s krátkym rozbehom, poskoky v drepe a obraty. Skok do diaľky.

Lezenie a plazenie smerom dopredu po vizuálne vyznačenej trase, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík – maximálne do výšky 1 m, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch. Spúšťanie sa na kĺzačke. Podliezanie vhodných prekážok - lavice, švédske debny. Výstup po šikmej lavičke lezením, plazením. Zliezanie prírodných prekážok.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty gúľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hodenie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, na cieľa, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok. Nácvik hodou lopty do diaľky, do výšky, prehadzovanie cez obruče.

Gymnastické cvičenia – chôdza po lavičke s obratom. Chôdza po lavičke s 2 – 3 prekážkami – drobné predmety umiestnené na lavičke. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke. Nácvik visu na nízkej hrazde. Výskok maximálne na 3 - 4 diely švédskej debny do vzporu kľáčmo, z kľaku stoj. Gúľanie a priťahovanie plnej lopty v kľaku.

Tanec - tanečná výchova, jednoduché spoločenské a moderné tance - krok prísunný a poskočný.

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie bokom v ľahu na rovnej podložke – s vystretými dolnými končatinami, kolíska na chrbte z drepu spojného. Rýchle zmeny polôh v postojoch. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Poradové cvičenia – nácvik uplatňovania povelov vpravo vbok, vľavo vbok, čelom vzad, poklusom v klus, stáť, pozor, pohov.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie. Bicyklovanie. Prechádzky s konkrétnym cieľom (návšteva verejných priestranstiev s cieľom rozvíjať ďalšiu zručnosť – napr. hra na ihrisku v spoločnosti neznámych detí, presun verejnými hromadnými dopravnými prostriedkami).

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky.

Hudobno-pohybové hry – rytmizovaná chôdza beh v rôznom tempe, ktorého zmena je signalizovaná zvukom pišťali a udávaná učiteľom. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Nácvik točenia vo dvojiciach – v kombinácii žiak s učiteľom, dvaja žiaci, traja, resp. štyria žiaci bez učiteľa. Prísunný krok bokom, nácvik prísunného kroku vpred, nácvik cvalu bokom. Vyjadrenie trojštvrťového taktu potleskom, podupom.

Pohybové vyjadrenie pojmov: ticho, silno, nízko, vysoko, pomaly, rýchlo.

Koordináčne a relaxačné cvičenia – cvičenie cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Pri pohybových aktivitách navodzujeme situáciu na imitáciu pohybových aktivít spolužiaka/spolužiakov s cieľom sociálne sa prispôbiť skupine a skupinovej aktivite; na rozvíjanie schopnosti využívať naučenú pohybovú hru na interakciu so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovanie učiteľa (15-20 min); na rozvíjanie schopnosti iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom aktivít so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (15-20 min); na uplatňovanie kreativity a improvizácie žiaka.

Do obsahu vyučovania telesnej výchovy treba zaradiť zložky súvisiace s osvojovaním správnej životosprávy a nácvik spoločenských voľno časových aktivít, medzi ktoré okrem rôznych druhov jednoduchých športov a hier je aj tanec. Jednoduché krokové variácie nacvičiť pomocou rytmizácie a hudby. Výber krokov a hudby musí zohľadňovať možnosti, schopnosti a psychický stav žiaka pri jej reprodukcii.

Pri rozvíjajúcej sa sexualite žiakov treba ich pripraviť na správny postoj a reakciu pri hroziacom sexuálnom zneužití (nevhodné dotyky a pod.).

Pri nácviku osvojovania si pravidiel bezpečného pohybu na ulici a presunu prostredníctvom hromadných dopravných prostriedkov dbáme na zvýšený dohľad nad žiakmi, so skupinou žiakov idú vždy minimálne dve dospelé osoby. Jeden učiteľ môže rozvíjať maximálne štyroch žiakov, pri dodržaní bezpečnosti najmä v uzatvorených priestoroch a snažiť sa nevyužívať pomoc druhého učiteľa.

**OBSAH VZDELÁVANIA
PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM
S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM**

SLOVENSKÝ JAZYK A SLOVENSKÁ LITERATÚRA
PRE 3. AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM
S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Výchova a vzdelávanie žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) je zameraná na ich komplexné rozvíjanie, rovnako ako výchova a vzdelávanie všetkých žiakov, bez ohľadu na ich počiatkový potenciál počas ich povinnej školskej dochádzky na základnom stupni vzdelávania. S ohľadom na špecifiká pervazívnych vývinových porúch je však potrebné prispôbiť obsah výchovy a vzdelávania v každom vyučovacom predmete hlavnému cieľu – prostredníctvom primerane prispôsobeného prostredia a pedagogického prístupu formovať žiaka tak, aby sa jeho život, napriek pretrvávajúcemu stavu jeho zdravotného postihnutia, podarilo čo v najvyššej miere priblížiť životu, ktorý jemu a jeho okoliu nebude spôsobovať závažnejšie problémy v spoložití. Tomuto účelu slúži aj vyučovací predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra pre žiakov s AU alebo PVP s MP v škole s vyučovacím jazykom maďarským. Pri predpoklade, že materinským jazykom týchto žiakov je jazyk maďarský, je zrejmé, že cieľom vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra ako cudzieho jazyka, bude najmä vytváranie určitej slovnej zásoby týkajúcej sa bežného života. V závislosti od schopností jednotlivých žiakov úlohou učiteľa je naučiť ich porozumieť najbežnejším slovenským slovám a jednoduchým vetám, ustáleným výrazom, v zvukovej, prípadne v písanej forme a pre tých, ktorí budú schopní osvojiť si základy slovenského jazyka s dostatočnou slovnou zásobou, tiež základnej konverzácii.

Pre žiakov s AU alebo PVP s MP s vyučovacím jazykom maďarským (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP s VJM“) je vyučovanie slovenského jazyka a literatúry zaradené do vzdelávania od tretieho ročníka. V treťom ročníku, t. j. v prvom roku vyučovania slovenského jazyka sa diagnostikujú predpoklady pre prijímanie a schopnosť osvojovania si cudzojazyčnej alternatívy pre slová, ktoré žiak pozná v materinskom jazyku.

Organizácia vyučovania predmetu slovenský jazyk a literatúra nie je členená na vopred určené zložky (gramatika, slohová výchova a pod.) ako organizácia vyučovania predmetu maďarského jazyka. Pri blokovom vyučovaní, ale aj pri organizácii vyučovania prostredníctvom bežného typu vyučovacích hodín, sa však odporúča každú vyučovaciu jednotku členiť na viac častí a to podľa pedagógovho uváženia. Na základe vývinového potenciálu žiaka možno časť vyučovacej jednotky venovať rozvíjaniu porozumenia slov slovenského jazyka zvukovou formou, prepájať ju s učením vnímania obrazu preberaného pojmu v písanej podobe, nácviku ich písania a pod.

Pre vyučovanie predmetu slovenský jazyk a literatúry je potrebné využívať slovný a obrazový materiál, na začiatku obrázok vždy spolu so slovom, neskôr oddelene – ku kartičkám s obrázkami bez slov, sa slová budú priradovať. Vychádza sa pritom zo skutočnosti, že žiak s AU alebo PVP, bez ohľadu na to, či má alebo nemá mentálne postihnutie, môže byť v niektorých prípadoch vnímavejší voči symbolom – písmenám, resp. celým slovám, než voči zvukovej podobe reči, od ktorej je závislý pri udržaní si v pamäti iba sluchový vnem. Pre týchto žiakov je vhodné využívať niektoré časti učebnice pre žiakov s autizmom od autorky A. Šedibovej s názvom *Moje učenie*, vydané pre žiakov s AU alebo PVP v slovenskom jazyku.

Dôležité je mať na zreteli, že u žiaka s pervazívnou vývinovou poruchou úspech vo vyučovaní určitého vyučovacieho predmetu, a teda ani v predmete slovenský jazyk, nezávisí výlučne od jeho rozumového potenciálu. Ochota žiaka spolupracovať však často závisí od pedagogického majstrovstva vyučujúceho.

Žiak môže mať svoj individuálny plán vzdelávania v tomto vyučovacom predmete vypracovaný tak, že sa mu z troch úrovní obsahu predmetu, vyberie tá úroveň, pre zvládnutie ktorej má dostatočné predpoklady, na základe doterajších výchovno-vzdelávacích výsledkov.

Okrem medzipredmetových vzťahov, v rámci ktorých je vhodné niektoré osvojované pojmy v slovenskom jazyku upevňovať v iných vyučovacích predmetoch, je vhodné do prebiehajúceho procesu budovania a upevňovania slovnej zásoby v slovenskom jazyku zapojiť tiež jeho rodinu.

Obsah vzdelávania je zostavený podľa jednotlivých ročníkov. V každom ročníku sú určené tri úrovne, podľa ktorých sa pri vyučovaní slovenského jazyka postupuje a to:

1. úroveň – najnižšia, kladie na žiaka minimálne nároky,
2. úroveň – stredná, kladie na žiaka nároky na strednej úrovni,
3. úroveň – kladie na žiaka nároky na najvyššej úrovni.

Systém pri vyučovaní podľa úrovni stanovených obsahom vzdelávania pre žiakov s AU alebo PVP s MP. Žiak môže v každom vyučovacom predmete postupovať na rôznej úrovni, na základe jeho schopností alebo prirodzenému inklinovaniu k problematike, ku ktorej sa vzťahuje vyučovací predmet. Je možné, že žiak, ktorý v iných vyučovacích predmetoch postupuje na 3. úrovni, v predmete slovenský jazyk môže postupovať iba na 1. úrovni a naopak. Tiež je možné, že v určitom období v priebehu jedného ročníka bude potrebné prejsť na inú úroveň učebných osnov, než ktorá bola pôvodne určená.

Pri vyučovaní predmetu slovenský jazyk sa využívajú tie vyučovacie metódy a formy, ktoré sú účinné u príslušného žiaka v iných vyučovacích predmetoch, v predchádzajúcich ročníkoch. Niektoré formy práce sú naznačené priamo v texte obsahu predmetu, ktoré však nie je nutné striktno dodržiavať, ak pedagóg pozná vlastné, už osvedčené a využiteľné formy a metódy práce s konkrétnym žiakom, ktoré sú uplatniteľné aj v tomto vyučovacom predmete.

Odporúča sa žiakovi viesť osobný slovník slovenských slov, najmä na najnižšej a strednej úrovni počas celej žiakovej dochádzky do školy. Na najvyššej úrovni aspoň v treťom a štvrtom ročníku, ak si žiak slovnú zásobu slovenských slov začína vytvárať iba na hodine slovenského jazyka. Ak žiak slovenský jazyk už používa v mimoškolskom prostredí, osobný slovník nie je nutnosťou. V osobnom slovníku žiaka je vhodné mať od začiatku vyčlenené - oddelené časti pre podstatné mená každej témy. Ku každej téme sa budú postupne vpisovať ďalšie preberané podstatné mená a to v priebehu všetkých ročníkov. Samostatnú časť v osobnom slovníku žiaka budú tvoriť slovesá, ďalšiu príslovky, prídavné mená a samostatnú časť vytvoríme aj zámenám. Vhodné je samostatne vpisovať nacvičované frázy a otázky, resp. odpovede, ktoré žiaka učíme ako ustálené výrazy, ako napr.: „Ďakujem. Prosím si. Nech sa páči. Neprosím si. Dobrý deň! Dovidenia! Dobrú chuť! Kde ideš?“ a pod.

Časové vymedzenie pre nadobúdanie jednotlivých vedomostí, zručností a návykov sa prispôsobuje individuálnym potrebám žiaka. Dôležité je postupovať tak, aby žiak nebol nárokmi na jeho výkon preťažovaný, nakoľko požiadavky stanovené týmto obsahom predmetu sú len orientačné. Je daná možnosť posúvať alebo presúvať jednotlivé témy v časovom slede podľa zváženia pedagóga. Treba dbať na to, aby sa neprekračovala únosná miera upútavania žiakovej pozornosti príliš dlhým zotrvávaním na jednej téme, ak nie je schopný naučiť sa slovo v nami určenom čase podľa rozčlenenia obsahu predmetu do individuálneho plánu žiaka. Ak prejdeme na ďalšie slovo, resp. slová, k neupevnenému slovu sa vraciame na ďalších hodinách. Nie je však v záujme striktného dodržania stanoveného časového postupu vhodné prejsť na ďalšiu tému, ak žiak pri rozvíjaní slovnej zásoby potrebuje dlhší čas na jej upevňovanie, než sme si stanovili.

Dôležité upozornenie

Ak žiak prichádza z prostredia, v ktorom sa so slovenskými slovami alebo s vyjadrovaním sa v slovenskom jazyku už stretáva, je potrebné v spolupráci s rodičom zistiť jeho vlastnú úroveň porozumenia alebo používania slovenského jazyka. Zistená skutočnosť sa zohľadní pri určení úrovne učebných osnov pre takéhoto žiaka. Je možné tiež priamo prejsť na niektorú z úrovní vyššieho ročníka, než toho, ktorý žiak práve navštevuje, alebo obsah vzdelávania v tomto vyučovacom predmete možno prispôbiť konkrétnemu žiakovi tak, že jednotlivé témy sa obohacujú individuálne zostaveným rozširovaním slovnej zásoby, zlepšovaním výslovnosti, konverzačnými cvičeniami, učením sa riekaniek, piesní, hraním sa hier s využitím slovenského jazyka a pod.

Pri vyučovaní slovenského jazyka sa plnia ciele, po dosiahnutí ktorých bude žiak s AU alebo PVP s MP schopný vnímať slovenský jazyk ako komunikačný prostriedok. Ak sa ocitne vo výlučne slovenskom prostredí, je dôležité, aby bol schopný reagovať na nadväzovaný kontakt a vyjadriť svoje potreby. Okrem toho je pre žiaka prínosom, ak dokáže priradiť význam slovám, ktoré okolo seba vidí napísané, ktoré začuje v bežnom živote, resp. slová, ktoré sa vyskytujú v rozprávkach, filmoch, s ktorými sa stretne v slovenskom jazyku.

Hlavnými cieľmi, ktoré sa snažíme dosiahnuť pri vyučovaní v predmete slovenský jazyk, sú najmä:

- schopnosť vnímať a používať iný, než materinský jazyk,
- rozumieť najbežnejším pojmom, výrazom a výzvam v slovenskom jazyku,
- vyjadrovať svoje potreby a požiadavky v slovenskom jazyku,
- čítať s porozumením od jednotlivých slov až po súvislé vety a text v slovenskom jazyku,
- napísať slovo v zmysle pomenovania svojej potreby, požiadavky alebo požiadavku vo forme vety v slovenskom jazyku,
- osvojiť si konverzáciu v slovenskom jazyku.

Rôzna úroveň dosiahnutej schopnosti žiaka naučiť sa používať slovenský jazyk závisí od postavenia cieľov pre konkrétneho žiaka na základe jeho dispozícií a od ich naplnenia prostredníctvom správne volených vyučovacích foriem, metód a prostriedkov. Postupuje sa od schopnosti nadviazať sociálny kontakt v slovenskom jazyku, cez porozumenie jednoduchých konkrétnych pojmov, cez základné, pre napĺňanie potrieb žiaka najdôležitejšie pojmy, až po vytváranie schopnosti vzájomnej slovnej reciprocity, konverzácie.

Počet slov uvedených na jednotlivých úrovniach v obsahu predmetu nie je konečný, môže sa rozširovať podľa predpokladov žiakov.

K dosiahnutiu najvyššieho cieľa z hľadiska ich kvalitatívneho posúdenia, t. j. ku konverzácii v slovenskom jazyku, môže dospieť žiak v ktoromkoľvek období jeho vyučovania a to v závislosti od svojej vstupnej alebo postupne dosiahnutej dispozície.

Obsah slovenského jazyka pre žiakov s AU alebo PVP s MP vychádza z hlavných cieľov. Postupuje sa od najjednoduchšieho k zložitejšiemu, od konkrétneho k abstraktnému. Vzhľadom na vysokú flexibilitu jednotlivých druhov slovenských slov žiakov neučíme gramatické pravidlá. Uplatňujeme ich len prirodzenou cestou, tak, ako keď sa malé dieťa učí používať materinský jazyk. S jednotlivými slovnými druhmi sa žiak oboznámi alebo si ich osvojí postupne, v ich priamom používaní. K nasledovným druhom uvádzame niekoľko poznámok vo forme nasledovných odporúčaní k prístupu pri ich vyučovaní.

Podstatné mená

Vyučujeme ich podľa tematických celkov určených v 3. ročníku (prvý rok vyučovania predmetu slovenský jazyk) tak, že každý rok základnú slovnú zásobu dopĺňame podľa

učebných osnov pre jednotlivé ročníky. Neučíme žiakov skloňovanie podstatných mien podľa vzorov. Pri tvorení viet možno flexibilitu podstatných mien používať prirodzene a to aj v spojení s predložkami, napr.: Čo je to? Stôl. / Kde je kniha? Na stole. / Vezmi knihu zo stola. Vezmi knihu z poličky. Žiakov na najvyššej úrovni možno viesť k rozlišovaniu rodu podstatných mien v súvislosti s používaním sloviess a prídavných mien a k rozlišovaniu čísla podstatných mien *na základe ich individuálnej dispozície*.

Slovesá

Slovesá sú zaradené ako slovný druh, ktorý podľa učebných osnov začíname vyučovať ako druhý. Ich význam spočíva v tom, že s ich pomocou je možné vyjadriť myšlienku, utvoriť vetu. Vzhľadom na to, že vetou je aj sloveso uvedené v prísudku so zamlčaným podmetom, rozširovanie slovnej zásoby o slovesá je pre budovanú komunikáciu žiaka veľmi dôležité. Osobu, číslo, čas sloviess neučíme žiakov izolovane, vyjadrujeme sa však vždy gramaticky správne: Evka príde. Evka prišla. Evka bude piť vodu. Evka pije vodu. Budeš písať. Píšeš. Napísal si. ...

Prídavné mená

Prídavné mená rozširujú slovnú zásobu najmä o dôležité vlastnosti a prívlastky predmetov, osôb, javov. Prídavné mená rovnako ako ostatné ohybné slovné druhy používame v ich správnom gramatickom tvare a učíme ich vždy v spojení s podstatným menom.

Príslovky

Príslovky sú neohybným slovným druhom, ich vyučovanie spočíva na ich mechanickom nácviku, tvoria ich vo väčšine abstraktné pojmy, sú však pre praktické dorozumenie dôležité, venujeme im preto náležitú pozornosť („Dobre. Zle. Vysoko. Ďaleko...“).

Číslovky

S číslovkami sa v praktickom živote stretávame veľmi často, je vhodné, keď žiak ovláda číslovky aj v slovenskom jazyku – pri nácviku číselného radu využívame tréovanie mechanickej pamäte, snažíme sa však žiakov naučiť aj využitie poznania ich významu a to najmä v spojení s podstatnými menami.

Predložky, spojky, citoslovčia

Predložky a spojky nevyučujeme izolovane, len v slovnom spojení. Zaráďujeme ich do žiakovho osobného slovníka spontánne pri tvorení otázok a odpovedí, t. j. vo vetnom kontexte. Citoslovčia sú obohatením, spestrením jazyka, tiež nie sú v učebných osnovách samostatne zaradené ako slovný druh, ich použitie môže vyplývať z textu slovenskej riekanky, piesne.

Dôležité upozornenie

Obsah vzdelávania žiaka, ktorý slovenský jazyk už používa v doterajšej komunikácii, primerane prispôbime tak, aby sa žiak v tejto oblasti rozvíjal, t. j. obsah jeho vzdelávania môže ísť nad rámec tohto obsahu predmetu.

Odporúčané pomôcky:

- učebné texty Moje učenie,
- obrázkový materiál, fotografie,
- slovný materiál,
- reálne predmety alebo ich makety podľa tematických okruhov na ich označenie nacvičovanými slovami,
- kartičky so symbolmi pojmov, predmetov,

- detské knižky,
- počítačový program FONNO,
- písacie potreby – ceruzka, pero, pastelky, fixky, pečiatky s písmenami,
- písmená z rôznych materiálov na skladanie slov, plastelína na vytváranie tvarov písmen,
- zvukové a obrazové nahrávky,
- slovník žiaka, postupne zostavovaný zo slovenských slov, ktoré sa žiak učí, a iné.

3. ROČNÍK

Vzhľadom na to, že s vyučovaním slovenského jazyka a slovenskej literatúry nemajú žiaci z predchádzajúcich ročníkov žiadnu skúsenosť, okrem základného výchovno-vzdelávacieho cieľa, ktorým je rozvíjanie schopnosti pre učenie sa inému, než materinskému jazyku, je v tomto ročníku cieľom zároveň aj pedagogická diagnostika. Na základe jej výsledkov bude totiž možné určiť úroveň žiakových predpokladov prijímať a používať pomenovanie pre ten istý objekt, činnosť, vlastnosť... aj v inom, než materinskom jazyku. Na týchto jeho schopnostiach, resp. možnostiach ich budovania, zistených v priebehu vyučovania v tomto ročníku, bude učiteľ voliť stupeň úrovne pre vzdelávanie žiaka a teda aj vlastných, „na mieru žiaka“ vytváraných nárokov v individuálnom výchovno-vzdelávacom programe žiaka.

Pre žiakov, ktorí už niektoré slovenské slová ovládajú, alebo poznajú ich význam nezávisle na vyučovacom predmete slovenský jazyk, sa témy využijú ako súčasť overenia rozsahu slovných zásoby, porovnania medzi pasívnym a aktívnym jazykom dieťaťa, správnej výslovnosti slov, používania ich rôznych tvarov a pod. U týchto žiakov po ukončení diagnostiky s pozitívnym výsledkom možno prejsť – a to aj v priebehu školského roka, na obsah vzdelávania určený pre vyšší ročník, resp. vytvoriť ho pre žiaka na vyššej úrovni po kvantitatívnej i kvalitatívnej stránke.

3. ROČNÍK - 1. úroveň, 2. úroveň, 3. úroveň

CIELE

- Diagnostika žiakových schopností pre vyučovanie slovenského jazyka, resp. zistenie aktuálnej, vstupnej úrovne porozumenia a používania slovenského jazyka,
- rozvíjanie schopností žiaka na vnímanie slov v slovenskom jazyku,
- porozumieť pomenovaniu objektov blízkych vnímaniu konkrétneho dieťaťa slovami v slovenskom jazyku – podstatné mená.

OBSAH

Osoby – mama, otec, teta, ujo, brat, dievča, dedko, babka, sestra, brat, pán učiteľ, pani učiteľka a iné.

Zvieratá – pes, mačka. K názvom týchto domácich zvierat možno postupne, po prebratí ostatných tém a následne v ďalších ročníkoch, pridávať aj hospodárske, lesné, exotické, atď. zvieratá a to z ich rôznych druhov – cicavce, vtáky, ryby, plazy, chrobáky a iné, najmä s ohľadom na záujmy žiaka.

Dopravné prostriedky – auto, autobus, bicykel, vlak a ďalšie.

Jedlo a nádoby s jedlom (jeho konzumovaním, prípravou, skladovaním) súvisiace – chlieb, koláč, rožok, maslo, džem, mäso, ryža, knedľa, zemiaky, hranolky, šalát, kompót, jogurt, tanier, lyžica, lyžička, vidlička, nôž, varecha, miska, hrniec a iné.

Nápoje a nádoby s nimi súvisiace – voda, mlieko (slovo „mlieko“ na začiatku tohto okruhu slov možno zameniť za slová „kakao“, „granko“ a pod., čo dieťa naozaj konzumuje), čaj, džús, pohár - šálka - hrnček (podľa toho, čo dieťa používa v maďarskom jazyku), fľaša a iné.

Ovocie a zelenina – jablko, banán, hruška, hrozno, mrkva, rajčina (paradajka), paprika, uhorka, hrášok, cibuľa a iné.

Ľudské telo: časti tváre a hlavy – oko, nos, ústa, ucho, brada, líce, čelo, zuby, jazyk, vlasy, obočie.

Ľudské telo: časti tela – hlava, ruky, nohy, prsty, krk, brucho, chrbát, plece, koleno, lakeť...

Nábytok v triede, doma - technické vybavenie školy, vybavenie domácnosti – stôl, resp. lavica, podľa toho, aký názov denne používame v maďarskom jazyku v súvislosti s pracovným miestom žiaka, stolička, skriňa, polička, tabuľa, kreslo, pohovka, televízor, rádio, prehrávač...

Školské potreby, pomôcky – kniha, pero, papier, zošit, tabuľa, fixka, pastelky, farby, nožnice, peračník, taška, škatuľa a iné.

Hračky, šport – lopta, kocky, skladačky, švihadlo, kruh, názvy hier, športov podľa záujmov dieťaťa.

Miestnosť – jej vybavenie a pomenovanie druhov miestností – okno, dvere, podlaha, dlážka (podľa toho, ktoré slovo používame sami), koberec, lampa, žalúzie (rolety, záves, záclona), záchod (miestnosť), chodba, trieda, jedáleň, umyvárka, kúpeľňa, obývačka, spálňa, detská izba, špajza/komora, pivnica, schody a iné.

Oblečenie – nohavice, tričko, sukňa, ponožky, pančuchy, čiapka, nohavičky, tielko, bunda, sveter, topánky, papuče, sandále, okuliare (ak ich dieťa nosí), rukavice...

Hygiena – mydlo, uterák, toaletný papier, vreckovka, umývadlo, záchod (WC - misa, pisoár, nočník), sprcha, vaňa, zrkadlo, hrebeň, zubná kefka, zubná pasta, teplá voda, studená voda, šampón a iné.

Pracovné náradie, nástroje, pracovný materiál – kladivo, klinec, kliešte, sekera, rýľ, motyka, hrable, kanva na polievanie, vedro a iné.

Okolie, príroda, sezónne charakteristiky a iné – chodník, cesta, dvor, ulica, obchod (ich druhy), potok, rieka, trávnik, park, ihrisko, detské ihrisko, hojdačky, kúpalisko, les, lúka, kvety, parkovisko, dážď, sneh, ľad a iné.

Číslovky

V rámci každej témy sa v prvom roku vyučovania slovenského jazyka nacvičujú ako nové len dve, maximálne tri slová. Keď učiteľ zistí, že niektoré slová žiak ovláda spontánne, zapíše ich do jeho osobného slovníka a využíva ich na hodinách slovenského jazyka, pričom k nim zaraďuje aj ďalšie slová, ktorými obohatí žiakovu slovnú zásobu v rámci preberanej témy. Do triednej knihy sa preberané slová určené týmto obsahom vzdelávania zapíšu aj vtedy, keď ich žiak ovládal pred ich nacvičovaním.

V tomto ročníku, ale aj v ďalších ročníkoch sa pristupuje k slovám z ďalšej témy až po tom, čo sa nacvičované slová stanú súčasťou žiakovho aktívneho slovníka, alebo u žiaka na nižšej než tretej úrovni, aspoň súčasťou jeho pasívneho slovníka, t. j. žiak slovo nepoužíva, ale mu rozumie. O ďalšie slová, nad počet určený obsahom vzdelávania, možno príslušnú tému rozšíriť v prípade, že do konca školského roka zostala časová rezerva a prebrané slová už nie je nutné upevňovať.

Poradie tém ako aj poradie slov v rámci jednej témy nie je záväzná. Najmä na začiatku vyučovania slovenského jazyka je potrebné zvoliť nácvik slov z toho okruhu (témy), o ktorom možno predpokladať, že žiaka zaujme podľa významu slov, t. j. nie je nutné začať zvieratami, ak žiaka zaujímajú viac dopravné prostriedky alebo iná oblasť. Rovnako sa postupuje aj vo voľbe slov v rámci jednej témy, napr. v prípade, že žiak radšej ako psa a mačku pozoruje koňa alebo vtáky, začne sa týmito slovami.

PROCES

Po zoznámení žiaka s priestorom, alebo s jeho úpravou na vyučovanie predmetu slovenský jazyk, sa žiak oboznámi s objektmi (učebnými pomôckami a i.), ktoré sa budú využívať pri vyučovaní tohto predmetu v jeho začiatkovej fáze.

Rozvíjanie sluchového a zrakového vnímania na tomto predmete - pozornosť na sprievodné slovo k obrázku alebo k predmetu sa cvičí tým spôsobom, že predmet/obrázok, ktorý sa žiakovi ukáže, učiteľ pomenuje, alebo ho pomenuje žiak po maďarsky a následne ho učiteľ schová. Vzápätí ho opäť ukáže, ale už s jeho pomenovaním po slovensky. Nácvik sa niekoľkokrát zopakuje, nie však viac ako päťkrát, aby nedošlo k presýteniu jedným podnetom. Na niekoľko minút sa zaradí iná primeraná činnosť, ktorá je pre žiaka oddychovou činnosťou, napr. manipulácia s nejakým predmetom týkajúcim sa témy, alebo sa zaradí pre žiaka potrebná relaxačná činnosť a pod. Po niekoľkých minútach sa zaradí nácvik ďalšieho slovenského slova rovnakým spôsobom.

Na ďalšej vyučovacej hodine sa postup opakuje. U žiakov druhej a tretej úrovne sa postupne treba snažiť dosiahnuť, aby slovo zopakovali, alebo sami pomenovali predložený objekt. Po sluchovom nacvičení dvoch slov z jednej témy sa žiaci učia ukázať, alebo vziať si ten predmet/obrázok, ktorý je práve pomenovaný.

Pre prvý rok učenia sa slovenskému jazyku sú stanovené po dve, maximálne tri slová z jednej témy. Rad slov v niektorej téme možno rozšíriť o ďalšie slová len v prípade, že daná oblasť rozvíjania je pre žiaka predmetom jeho záujmu. Ak o niektorú oblasť vôbec nejaví záujem ani v jeho materinskom jazyku, tému možno zaradiť neskôr, alebo presunúť ju do ďalšieho ročníka. Rezerva v časovej dotácii, ktorá je vytvorená, t. j. rozdiel medzi stanoveným počtom tém a počtom vyučovacích hodín v príslušnom školskom roku, je z dôvodu zaraďovania hodín určených na upevňovanie učiva.

Alternatíva

Používanie napísaného slova, ako symbolu preberaného pojmu súčasne s obrázkom alebo s predmetom, súvisí s uplatňovaním globálnej metódy vyučovania čítania u tých žiakov, pre ktorých je táto metóda vhodnejšia, než práca výlučne s obrázkami alebo s predmetmi.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Upevniť slová naučené v predchádzajúcom ročníku,
- rozšíriť slovnú zásobu – podstatné mená.

OBSAH

Rozšírenie počtu podstatných mien v jednotlivých okruhoch tém, ktoré boli určené v tretom ročníku, na päť až šesť z každej témy.

PROCES

Zvýšená týždenná časová dotácia na vyučovanie tohto predmetu umožňuje venovať dostatok času na upevňovanie slov, popri ktorom je možné nacvičovať ďalšie slová a to tempom prispôbeným žiakovi.

Na 1. úrovni ani v tomto ročníku sa naliehavo nevyžaduje, aby žiak slová reprodukoval – zopakoval príslušné slovo, alebo pomenoval obrázok či predmet v slovenskom jazyku. Je potrebné viesť ho k tomu tak, aby to podľa možností dosiahol aspoň do konca školského roka, ak má na to osobné dispozície.

Vyučovanie slovenských slov v priebehu vyučovacej jednotky sa strieda s inou činnosťou žiaka.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Upevniť slová naučené v predchádzajúcom ročníku,
- rozšíriť slovnú zásobu – podstatné mená.

OBSAH

Rozšírenie počtu podstatných mien z jednotlivých okruhov tém, ktoré boli určené v tretom ročníku, na desať až dvanásť.

PROCES

Ani na 2. úrovni, podobne ako na 1. úrovni, sa nevyžaduje v každom prípade žiakovo reprodukovanie slov spamäti, dôležitý je jeho záujem o spoznanie predmetu, obrázka podľa nápovedy v slovenskom jazyku.

Žiakovi sa dáva za úlohu určiť z dvoch rôznych predmetov alebo obrázkov učiteľom po slovensky pomenovaný predmet alebo obrázok a ak je to možné, príslušné slovo aj zopakovať.

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Upevnenie osvojených slov z predchádzajúceho ročníka,
- reprodukcia slov – ich zopakovanie po učiteľovi,
- reprodukcia slov – aktívna slovná zásoba - pomenovanie predmetov, obrázkov na základe pamäťového vybavenia si ich pomenovania v slovenskom jazyku – podstatné mená,
- rozšírenie pasívnej slovnej zásoby – podstatných mien, sloviess,
- vyjadrenie súhlasu a nesúhlasu v slovenskom jazyku.

OBSAH

V rámci tém, ktoré boli určené v treťom ročníku rozširovať počet nacvičovaných podstatných mien podľa žiakovej dispozície.

Rozširovať slovnú zásobu žiaka o slovesá – pokyny učiteľa: „ukáž, pozri, dvihni, daj, pod', sadni si, vstaň, dost', ešte“.

Rozširovať slovnú zásobu o slovesá - činnosti postáv na obrázkoch (osôb alebo aj zvierat): „spí, leží, stojí, sedí, smeje sa, plače“.

Slová „áno, nie“.

PROCES

Žiaci na 3. úrovni v druhom roku vyučovania slovenského jazyka sú schopní nielen spoznať význam slova, ale tiež zopakovať nacvičované slovo, t. j. zapamätať si a vybaviť v pamäti jeho zvukovú podobu. Je potrebné snažiť sa dosiahnuť, aby žiak postupne dokázal nacvičované slovo spontánne reprodukovať.

Žiaci na tejto úrovni sú schopní začať sa učiť ďalší slovný druh slovesá, ako základ vyššieho stupňa komunikácie – tvorenie a chápanie informácie podanej v holej vete s podmetom a prísudkom, resp. vo vete so zamlčaným podmetom.

Začína sa s nácvikom opakovania pomenovania činností znázornených na obrázkoch. Ak ich žiak zvláda, v druhom polroku sa k nim pridávajú jednoduché pokyny určené žiakovi. Ak je pre žiaka väčším problémom sústrediť svoju pozornosť na obrázok, poradie možno vymeniť a začať s nácvikom pokynov určených žiakovi.

Nový slovný druh sa nezaraďuje až po prebratí všetkých naplánovaných podstatných mien, ale viaceré slovné druhy je vhodnejšie prirodzene prepájať.

Slová „áno, nie, ukáž, pozri, dvihni, daj, pod', sadni si, vstaň, dost' a iné“ postupne po jednom pridáva učiteľ do svojho rečového prejavu na hodine slovenského jazyka, t. j. nevyčleňuje ich ako samostatný tematický okruh, ale pripája ich k preberaným tematickým okruhom.

5. ROČNÍK

5. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Upevniť slová naučené v predchádzajúcom ročníku,
- rozšíriť slovnú zásobu – podstatné mená,
- reprodukcia slov – ich zopakovanie po pedagógovi.

OBSAH

Rozširovanie počtu podstatných mien z jednotlivých okruhov tém určených v treťom ročníku na 10 – 12.

Rozširovanie slovnej zásoby o slovesá – pokyny učiteľa: „ukáž, pozri, dvihni, daj, pod', sadni si, vstaň, dost', ešte“.

Slová „áno, nie“.

PROCES

V treťom roku vyučovania slovenského jazyka aj žiaci na prvej úrovni, ktorí už majú vytvorenú aspoň minimálnu slovnú zásobu vo svojom pasívnom slovníku, učia sa reprodukovať nacvičované slová opakovaním po pedagógovi a reagovať na vyjadrenie súhlasu a nesúhlasu v slovenskom jazyku. Slová „áno, nie, ukáž, pozri, dvihni, daj, pod', sadni si, vstaň, dost', ešte“ postupne po jednom pridávame do nášho rečového prejavu na hodine slovenského jazyka, t. j. nevyčleníme ich ako samostatný tematický okruh, ale pripájame ich k tematickým okruhom podstatných mien.

5. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Upevniť slová z predchádzajúceho ročníka,
- rozšíriť slovnú zásobu – podstatné mená,
- rozšíriť slovnú zásobu – slovesá,
- reprodukcia slov – ich zopakovanie po pedagógovi,
- slová „áno, nie, dost', ešte“,
- vedieť odpovedať na otázku položenú po slovensky.

OBSAH

Pokračujeme v rozširovaní pasívneho slovníka podstatných mien v témach z tretieho ročníka priemerne o jedno až dve za týždeň (dve vyučovacie jednotky) s takým rozvrhnutím, aby sme do konca školského roka rozšírili slovnú zásobu z každej témy.

Učíme žiaka slová vedieť zopakovať. Dôležité je rozširovať pasívny slovník žiaka o slovesá - pokyny učiteľa: „ukáž, pozri, dvihni, daj, pod', sadni si, vstaň,“, pomenovanie činností postáv (osoby, zvieratá): „spí, leží, stojí, sedí, smeje sa, plače“ a slová „dost', ešte“. Otázky: Kto?, Kde je? (stačí ukázať), Ako sa voláš?

PROCES

Nácvik podstatných mien striedame s nácvikom sloves – pokynov. Slovesá označujúce činnosť, ktorú vykonávajú postavy na obrázku, zaradíme až vtedy, keď žiak rozumie slovesám – pokynom. Slová „áno, nie, ukáž, pozri, dvihni, daj, pod', sadni si, vstaň, dost', ešte“ postupne po jednom pridávame do nášho rečového prejavu na hodine slovenského jazyka, t. j. nevyčleníme ich ako samostatný tematický okruh, ale pripájame ich k tematickým okruhom podstatných mien.

5. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Upevniť slová naučené v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozšíriť aktívnu slovnú zásobu – podstatné mená,
- rozšíriť pasívnu, resp. aktívnu slovnú zásobu o slovesá, zámená, príslovky, číslovky,
- ovládať jednoduché odpovede na otázky položené v slovenskom jazyku,
- vytvoriť základy čítania slov v slovenskom jazyku – jednoslabičné slová, dvojslabičné slová.

OBSAH

Pasívny aj aktívny slovník rozširujeme v témach určených v treťom ročníku – podstatné mená a slovesá k nim priradené tak, aby tvorili holé vety, resp. jednočlenné vety.

Otázky kladené v slovenskom jazyku: 1. „Kde?“, „Kde je ? (mačka, pes, jablko...)“ s odpoveďou žiaka: „tu“, „tam“, „hore“ „dolu“, alebo aspoň ukázaním na predmet, na ktorý sa pýtame; 2. „Kto?“ „Čo?“ s odpoveďou „mačka, auto...“, ale už aj s použitím osobných zámen „ja, ty, on“.

Učíme žiaka odpovedať na otázku „Ako sa voláš ?“

Nacvičujeme čítanie jednoduchých slov.

Čísla a číselný rad do desať.

PROCES

Postupujeme v závislosti od schopnosti žiaka zapamätať si význam slova a od jeho schopnosti vybaviť si zvukový obraz slova a zreprodukovať ho. V závislosti na uvedených aspektoch volíme rýchlejšie alebo pomalšie tempo pri rozširovaní pasívneho a aktívneho slovníka a individuálne zvyšujeme ich počet. Nacvičované slová zapisujeme do žiakovho slovníka – vlastným spôsobom označené slová, ktorým žiak rozumie a ktoré vie povedať, v slovníku odlišíme tak, aby bol slovník použiteľný aj pre inú osobu, než samotného učiteľa.

Slová iného slovného druhu nevyčleníme ako samostatný tematický okruh, ale pripájame ich k tematickým okruhom podstatných mien.

V prípade, že žiak je schopný učiť sa riekanku, pesničku v slovenskom jazyku, pristúpime k ich nácviku, rytmizácii aj vtedy, keď úplne nerozumie všetkým použitým slovám, ale motívom riekanky alebo piesne je slovo, ktoré žiak ovláda.

Pri učení žiaka poznať určité slová v písomnej forme nevysvetľujeme odlišnosť slovenských a maďarských grafém, napr. „cs“ – „č“, „gy“ – „d“ a ďalšie, ale slovo jednoducho správne napíšeme a prečítame.

6. ROČNÍK

6. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Upevniť slová z predchádzajúceho ročníka,
- rozšíriť slovnú zásobu o podstatné mená,
- rozšíriť slovnú zásobu o slovesá.

OBSAH

Rozšírenie slovnej zásoby o slovesá – pokyny učiteľ'a: „ukáž, pozri, dvihni, daj, pod', sadni si, vstaň“.

PROCES

Na každej hodine sa zaraďuje aj upevňovanie slov zo žiakovho osobného slovníka, nie však všetky súčasne, ale tak, ako vyplynú z kontextu práve preberanej témy. Výrazy naplánované na opakovanie, utvrdzovanie sa na vyučovacej hodine postupne dopĺňajú k novo nacvičovaným slovám.

6. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Upevniť slová z predchádzajúceho ročníka,
- rozšíriť slovnú zásobu o podstatné mená,
- rozšíriť slovnú zásobu o slovesá,
- rozšíriť slovnú zásobu o osobné zámená,
- pochopiť otázku,
- správne reagovať na položenú otázku,
- vedieť prečítať jednoduché slová v slovenskom jazyku.

OBSAH

Nacvičovanie pochopenia a reakcií na otázky položené v slovenskom jazyku: „kto je? Kde je? ako sa voláš?“.

Zaraďovanie tvorenia holých viet – spojenie známych podstatných mien s nacvičovaným slovesom (obmieňať spojenie jedného podstatného mena s rôznymi slovesami a naopak).

Nácvik slovenskej otázky „čo robí“ pri konkrétnom obrázku s odpoveďou jedným slovom napr. „spí“, alebo na otázku „kto spí“ žiak ukáže na obrázok, na ktorom osoba, zvieratko spí.

Z osobných zámen sa žiak učí použiť slová „ja, ty, on“.

Pri nácviku čítania slov sa nepostupuje cez nacvičovanie izolovaných grafém, ktoré sa v slovenskom jazyku od ich písania v maďarskom jazyku líšia, ale cez ich priame prečítanie, vyslovenie priamo v slovách (nie je potrebné vysvetľovať, že napr. „Ď“ = „GY“, ale sa použije priamo rečový vzor so správnou výslovnosťou danej slovenskej grafémy).

PROCES

Slovesá sa nevyučujú v ich flexibilitate oddelene od iných slov, napr. časovanie sloviac ako gramatický jav, ale ako ustálené výrazy v spojení s iným slovom a náležitou situáciou.

6. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Upevniť slová naučené v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozšíriť aktívnu slovnú zásobu – podstatné mená, slovesá, príslovky, prídavné mená, číslovky,
- rozšíriť témy o hlavné sviatky roka, ich symboly,
- rozšíriť témy o štyri ročné obdobia a pojmy, ktoré ich vystihujú,
- rozšíriť pasívnu, resp. aktívnu slovnú zásobu o otázky a nacvičiť jednoduché odpovede v slovenskom jazyku,
- naučiť používať zdvorilostné slová v rámci spoločenského styku,
- prečítať preberané slovenské slová,
- vedieť správne vysloviť spoluhláskové skupiny a fonémy odlišné od maďarských foném,
- vedieť odpísať slová a jednoduché vety v slovenskom jazyku.

OBSAH

Nacvičovanie pozdravu, poďakovania, ponúknutia, vypýtania si v slovenskom jazyku, najmä: „ahoj, dobrý deň, dovidenia, ďakujem, nech sa páči, prosím si“, prípadne ďalšie, podľa schopností žiaka.

Z prísloviac - učiť porozumieť a použiť slová: dobre, zle, málo, veľa, dosť, ešte, teraz, potom, z prídavných mien - poznať základné farby a vlastnosti, ktoré sú „viditeľné“ zrakom, alebo ich je možné vnímať hmatom: „veľký, malý, mäkký, tvrdý, mokrý, suchý“ a pod. v mužskom, ženskom alebo strednom rode bez ohľadu na to, či žiak používa správne priradený rod, ktorý sa mu zafixuje v spojení s určitým slovom.

Čísla a číselný rad do dvadsať.

Slova pasívneho a aktívneho slovníka, o ktoré sa rozširuje žiakova slovná zásoba, vychádzajú z tém tretieho ročníka, ktoré je možné rozšíriť o ďalšie témy a to najmä z okruhu záujmových oblastí žiaka.

PROCES

Vyučovanie pokračuje zaužívanými metódami a formami práce, ktoré sú obohacované o ďalšie činnosti tak, aby žiak postupne nadobúdal schopnosť použiť naučené slová v slovenskom jazyku v rôznych situáciách.

Prídavné mená – vlastnosti sa vyučujú vždy v súvislosti s tým istým predmetom, obrázkom v postupných obmenách: „veľká lopta, malá lopta; mäkký chlieb, tvrdý chlieb; mokrý uterák, suchý uterák, dobré jablko, zlé jablko (vo význame „nejedlé, hnilé)...“.

Pri vyvodzovaní a nácviku foném, ktoré maďarský jazyk nepoužíva, sa ich izolovaný nácvik používa len zriedka, vhodnejšie je nacvičiť ich priamo v slovách, v ktorých sa s nimi žiak stretne (ch, ia, ie, iu, ô, í, f, dz, dž...).

7. ROČNÍK

7. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Upevniť slová naučené v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozšíriť pasívny slovník žiaka o ďalšie podstatné mená a slovesá,
- rozšíriť pasívny slovník žiaka o osobné a ukazovacie zámená,
- správne reagovať na pokyny vyjadrené v slovenskom jazyku,
- rozumieť jednoduchým otázkam položeným v slovenskom jazyku,
- odpovedať jednoslovné po slovensky na otázku položenú v slovenskom jazyku.

OBSAH

Rozširovanie slovnej zásoby o slová z nasledujúcich okruhov:

- podstatné mená – z okruhu tém určených v treťom ročníku a rozšírených v ďalších ročníkoch,
- osobné zámená – ja, ty,
- ukazovacie zámená – tu, tam,
- slovesá vyjadrujúce činnosti postáv (osoby, zvieratá) aspoň v tretej osobe po otázke „Čo robí ... (pomenovanie príslušného subjektu)?“: „Ide. Stojí. Sedí. Leží. Spí. Píše. Číta. Smeje sa. Plače. Varí. Je. (od neurčitku „jest“) Pije. a pod. podľa dispozície žiaka“.

Vyjadrovanie záporu príslušným tvarom slovesa: „nejde, nestojí...“, nie len záporovou časticou „nie“.

Porozumenie a vytváranie správnej reakcie na otázku položenú v slovenskom jazyku: „Kto?“ „Kde?“ „Ako sa voláš?“ „Kam ideš?“

PROCES

Reakciou na porozumenie a vytváranie správnej reakcie na otázku položenú v slovenskom jazyku môže byť jednoslovná odpoveď alebo gesto, resp. využitie augmentatívnej formy komunikácie a to aj v prípade, ak žiak v materinskom jazyku už túto formu dorozumievania nepoužíva.

Pri vyučovaní významu slovies je vhodné činnosť postáv demonštrovať dvomi spôsobmi: priamou alebo nepriamou demonštráciou, resp. obidva spôsoby nadväzujúce na seba. Pri prvom spôsobe učiteľ sám vykonáva príslušnú činnosť a žiak ju robí spolu s ním, alebo ju po ňom opakuje, neskôr ju už vykoná žiak samostatne na slovnú výzvu - pokyn učiteľa. Pri nepriamej demonštrácii sa k slovnému pomenovaniu, resp. k využitiu symbolu pri nutnosti augmentatívnej komunikácie použijú pomôcky - bábika, plyšová hračka, maketa a pod., obrázkový alebo fotografický materiál.

Pri vytváraní správnych reakcií na otázku v súvislosti s využitím ukazovacích aj osobných zámen sa využívajú gestá alebo obrázky, ktoré slúžia ako odpoveď. Každú odpoveď je nevyhnutné vyjadriť slovne spolu s ukázaním na objekt, ku ktorému sa otázka vzťahuje. Napr.: „Kde je lampa? - „Hore.“ + gesto „Kde je lopta? - „Dolu.“ + gesto.

Alternatíva: „Kde je lampa?“ – gesto + „Tam.“ „Kde je lopta? – gesto + „Tu.“

Pri týchto spôsoboch žiak opakuje slová a gestá, neskôr na otázku odpovedá sám – slovne alebo len gestom. Pri dostatočnom potenciáli žiaka je vhodná výmena rolí – žiak kladie otázky, učiteľ odpovedá.

7. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Upevniť slová naučené v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozšíriť slovnú zásobu – o ďalšie podstatné mená, slovesá, osobné zámená,
- rozšíriť slovnú zásobu o nový slovný druh – prídavné mená, číslovky,
- rozšíriť slovnú zásobu o privlastňovacie zámená,
- rozumieť otázkam pozostávajúcich z viacerých slov,
- odpovedať na otázky pozostávajúce z viacerých slov,
- vedieť prečítať jednoduché slová v slovenskom jazyku.

OBSAH

Rozširovanie slovnej zásoby o podstatné mená, slovesá a osobné zámená v rámci preberaných tematických celkov.

Rozšírenie tematických celkov o tému „sviatky“, s ktorými sú spojené slovenské tradície (Vianoce, Veľká noc).

Rozšírenie tematických celkov o tému „ročné obdobia“.

Čítanie slovenských slov - aj s výskytom grafém používaných v slovenskom jazyku, ktoré sú odlišné od maďarských grafém.

Používanie privlastňovacích zámen „môj – moja - moje“, „tvoj - tvoja - tvoje“, „náš – naša - naše“, „váš – vaša - vaše“; pri pojme „moje“, „tvoje“, „naše“, „vaše“ aj tvar vyjadrujúci stredný rod podstatného mena, t.j. singulár „vaše auto... dieťa...“, ale aj „vaše autá...deti...kvety“.

Čísla, číselný rad do desať.

PROCES

Osobné zámená aj privlastňovacie zámená sa nacvičujú vždy v spojení slov osobné zámeno + sloveso v konkretizovanom význame, ak je to vhodné: „ja sedím, ty píšeš, on spieva“, „to je moja mama“, „ide naše auto“, „chcem tvoju loptu“...

Slová, ktoré sa vzťahujú k ročným obdobiam, symbolom sviatkov, sa vyučujú v aktuálnom čase, pre ktorý je príznačná typická výzdoba okolia, ktorá sa k nim vzťahuje, alebo typické premeny prírody.

7. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Upevniť slová naučené v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozšíriť aktívnu slovnú zásobu – podstatné mená, slovesá, príslovky, prídavné mená, číslovky,
- rozšíriť témy o hlavné sviatky roka, ich symboly,
- upevniť používanie zdvorilostných slov v rámci spoločenského styku,
- nacvičiť správnu výslovnosť spoluhláskových skupín a foném odlišných od maďarských foném,
- ovládať slovenské riekanky a piesne,
- vedieť odpísať riekanku, pieseň v slovenskom jazyku.

OBSAH

Rozšíriť tematické celky o témy: „povolania“, „práca“, „jedlo“, „čas – kalendár – dni v týždni, mesiace, rok“.

Prostredníctvom slovenských riekaniek, piesní, rozvíjame slovnú zásobu žiaka, pričom ako ústredný motív riekanky by malo byť doteraz známe slovo.

Čísla a číselný rad do päťdesiat, základné matematické operácie – sčítovanie, odčítovanie v slovenskom jazyku.

PROCES

Slovenské slová v nových témach, ktoré nie sú určené v obsahu vzdelávania tretieho ročníka, sa zaraďujú do osobného slovníka žiaka v závislosti od jeho slovnej zásoby v materinskom jazyku, nadobúdanej a osvojovanej si v iných vyučovacích predmetoch.

Naučiť žiaka riekanku, pieseň nie je stanovené ako jediný cieľ jednej alebo viacerých vyučovacích hodín slovenského jazyka, ale proces jej učenia - nácviku, fixácie a automatizácie má byť súčasťou iných činností na viacerých vybraných vyučovacích hodinách rôznych vyučovacích predmetov, s uplatňovaním častého opakovania najmä v procese jej nácviku a fixácie. Dôležité je, aby žiak poznal význam jej kľúčových slov.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Upevniť výslovnosť doteraz naučených slov a slovných spojení,
- rozšíriť slovnú zásobu o ďalšie slová z určených tematických celkov,
- doplniť slovnú zásobu o činnosti ľudí, zvierat, predmetov,
- doplniť slovnú zásobu o príslovky, číslovky.

OBSAH

Upevňovať výslovnosť a chápanie významu doteraz preberaných slov.

Ozrejmovať význam preberaných slov v rôznych súvislostiach.

Overovať chápanie významu nacvičovaných slov prostredníctvom kontrolných otázok a pokynov obsahujúcich niektoré z nacvičovaných slov.

Učiť žiaka rozumieť príslovkám: dobre, zle, málo, veľa, dosť, ešte.

Učiť žiaka pomenovať činnosti (slovesá) v súvislosti s podstatnými menami a zámenami, ktoré v slovenskom jazyku už pozná, napr. teta predáva, sestra kupuje, brat hrá futbal, ja sedím, otec spí, lopta skáče, on číta.

Naučiť vymenovať čísla od jedna do desať v číselnom rade.

Naučiť pomenovať čísla podľa napísaných čísloviek.

Naučiť vyjadriť počet od jedna do desať číslovkou v slovenskom jazyku.

PROCES

Jednotlivé zložky tohto vyučovacieho predmetu sa kombinujú v rámci jednej vyučovacej hodiny alebo jedného bloku.

Pri vyučovaní vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra je možné využívať demonštračný obrázkový a slovný materiál s veľkými tlačenými a malými tlačenými písmenami, detské časopisy, individuálne pripravené materiály s prihliadnutím na individualitu žiaka a učebnica Moje učenie.

Nácvik porozumeniu, výslovnosti a používania slovík ako názvov činností, ktoré sú žiakovi blízke, alebo je dôležité ich poznať, t. j. upevnenie nacvičovaného slovesa sa zaraďuje priebežne nielen na hodiny slovenského jazyka.

Pri nacvičovaní nových slovných spojení by spravidla malo byť spravidla novým slovom len jedno slovo z príslušného slovného spojenia.

Príslovky nacvičovať v kontexte, najvhodnejšie v rámci kladenia otázok a odpovedí na ne s pomocou prísloviak.

8. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Upevniť výslovnosť doteraz naučených slov a slovných spojení,
- rozšíriť slovnú zásobu o ďalšie podstatné mená, slovesá, prívlastňovacie zámená, prídavné mená, číslovky,
- vedieť prečítať a pochopiť jednoduché vety v slovenskom jazyku,
- vedieť odpísať slová a jednoduché vety v slovenskom jazyku,
- upevniť formulovanie odpovede na otázky s nacvičovanými slovami (ústne),
- ovládať naspamäť aspoň jednu rýmovanú jednoduchú riekanku alebo pieseň v slovenskom jazyku.

OBSAH

Naučiť výslovnosť a vymenovanie čísel do dvadsať v číselnom rade.

Naučiť pomenovať nacvičované čísla do dvadsať podľa napísaných čísloviek, naučiť vyjadriť počet do dvadsať.

Po prebratí určených tematických oblastí pridávať nové slová z okruhu tém patriacich do záujmovej oblasti žiaka.

Nácvik rytmického memorovania štvorveršia na tému ročného obdobia alebo sviatku, resp. spev krátkej ľudovej piesne na jednoduchú melódiu s jednoduchým textom.

PROCES

Jednotlivé zložky tohto vyučovacieho predmetu sa kombinujú v rámci jednej vyučovacej hodiny alebo jedného bloku.

Pri vyučovaní vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra je možné využívať demonštračný obrázkový a slovný materiál s veľkými tlačenými a malými tlačenými písmenami, detské časopisy, individuálne pripravené materiály s prihliadnutím na individualitu žiaka a učebnica Moje učenie.

Slová a vety, ktoré sa žiak učí vyslovovať, odpisuje z predlohy alebo sa ich učí používať, by mal mať žiak podporené obrázkovým materiálom.

Automatizáciu výslovnosti slovenských slov prostredníctvom nácviku riekanky alebo piesne je potrebné zaraďovať do jednotlivých vyučovacích predmetov, nielen na hodinu slovenského jazyka.

8. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Upevniť slová a ustálené slovné spojenia naučené v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozšíriť aktívnu slovnú zásobu – podstatné mená, slovesá, príslovky, prídavné mená, zámená, číslovky,
- upevniť používanie zdvorilostných slov v rámci spoločenského styku,
- naučiť aspoň tri slovenské riekanky alebo piesne,
- rozšíriť slovnú zásobu v závislosti od rozprávky, článku zo záujmovej oblasti žiaka,
- rozvíjať schopnosť písomne sa vyjadriť v slovenskom jazyku.

OBSAH

Upevnenie a rozšírenie slovnej zásoby na témy: škola, povolanie, bývanie, doprava, stravovanie, ročné obdobia, kalendár a iné.

Prostredníctvom slovenských riekaniek, piesní rozvíjame slovnú zásobu žiaka, pričom ako ústredný motív riekanky by malo byť doteraz známe slovo.

Poznať čísla a nacvičiť správnu výslovnosť číselného radu do sto.

Pomenovávanie matematických operácií v slovenskom jazyku – sčítovanie, odčítovanie aj s pomenovaním matematických znamienok.

PROCES

Jednotlivé zložky tohto vyučovacieho predmetu sa kombinujú v rámci jednej vyučovacej hodiny alebo jedného bloku.

Pri nácviku písania slov v slovenskom jazyku je vhodné využívať demonštračný materiál – predlohy slov a obrázky znázorňujúce slovo alebo situáciu, ktorú slovo označuje.

Pri ostatných činnostiach sa využívajú texty z detských obrázkových časopisov a učebného textu „Moje učenie“.

Schopnosť písomne sa vyjadriť, napr. dopĺňaním slova k obrázkom alebo do textu, kde je príslušné slovo vynechané. Predmetné slovo možno vybrať z poskytnutého súboru slov a vložiť alebo vpísať ho na príslušné miesto.

9. ROČNÍK

9. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Upevniť výslovnosť slov a ustálených slovných spojení a ich používanie naučené v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozšíriť pasívny slovník o ďalšie podstatné mená, slovesá, príslovky, osobné a ukazovacie zámená, číslovky,
- rozšíriť pasívny slovník o porozumenie jednoduchých otázok,
- používať zdvorilostné slová v spoločenskom styku.

OBSAH

Nácvik porozumenia otázok vzťahujúcich sa k osobe žiaka, napríklad „Ako sa máš?“, „Kam ideš?“, „Si hladný?“, „Si smädný?“, „Čo ťa bolí?“, „Kde si bol?“, „Kde je mama?“.

Používanie slov zaužívaných v spoločenskom styku – pozdravy, zdvorilostné frázy a slovné spojenia ako „ahoj, dobrý deň, dovidenia, ďakujem, nech sa páči, prosím si, neprosím si...“.

Vymenovanie čísel v číselnom rade do dvadsať, spresňovanie ich výslovnosti. Pomenovanie napísaných číseloviek.

PROCES

Jednotlivé zložky tohto vyučovacieho predmetu sa kombinujú v rámci jednej vyučovacej hodiny alebo jedného bloku.

Pri vyučovaní vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra je možné využívať demonštračný obrázkový a slovný materiál s veľkými tlačenými a malými tlačenými písmenami, detské časopisy, individuálne pripravené materiály s prihliadnutím na individualitu žiaka a učebnica Moje učenie.

Čísla a číslovky učíme jednak ako číselný rad a jednak ich priradíme k už naučeným podstatným menám, resp. otázkam, aby mali zmysel. Napr. „Koľko máš rokov?“ „Do ktorej triedy chodíš?“ „Aké máte číslo domu?“ (aj vtedy, ak je vyššie ako dvadsať) a pod.

9. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Upevniť poznanie, výslovnosť a používanie slov z predchádzajúceho ročníka,
- rozšíriť slovnú zásobu o ďalšie podstatné mená, slovesá, o privlastňovacie zámená, prídavné mená, číslovky,
- upevniť ovládanie odpovedí na otázku,
- vedieť napísať jednoduchú vetu v slovenskom jazyku ako požiadavku vlastnú potrebu, požiadavku.

OBSAH

Slovné vyjadrenie a napísanie jednoduchej vety v slovenskom jazyku. Vedieť takto vyjadriť vlastnú potrebu, požiadavku, konštatovanie, ako napr. „Budem písať.“ „Pôjdem von.“ „Kúpim jogurt.“ „Vonku prší.“

Rozšírenie čísel zoradených v číselnom rade do sto.

Rozšírenie prebraných tém o tie, ktoré neboli prebrané v predchádzajúcich ročníkoch a doplniť o záujmovú oblasť žiaka.

PROCES

Jednotlivé zložky tohto vyučovacieho predmetu sa kombinujú v rámci jednej vyučovacej hodiny alebo jedného bloku.

Pri vyučovaní vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra je možné využívať demonštračný obrázkový a slovný materiál s veľkými tlačnými a malými tlačnými písmenami, detské časopisy, individuálne pripravené materiály s prihliadnutím na individualitu žiaka a učebné texty Moje učenie.

Na začiatku nácviku písania žiakovi dáme napísanú predlohu jeho vlastnej požiadavky, ktorá situačne vyplynie priamo na hodine. Neskôr vyžadujeme aby tú istú potrebu, ak ju prejaví a ktorú sme už nacvičovali, napísal sám bez predlohy.

9. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Upevniť výslovnosť, význam a používanie slov naučených v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozšíriť aktívnu slovnú zásobu – podstatné mená, slovesá, príslovky, prídavné mená, zámená, číslovky,
- rozšíriť slovnú zásobu zo záujmovej oblasti žiaka,
- vedieť spontánne používať zdvorilostné slová v rámci spoločenského styku,
- vedieť spamäti slovenské básne, piesne,
- vedieť samostatne alebo s nápoved'ou napísať jednoduchý popis situačného obrázka.

OBSAH

Rozšírenie číselných pojmov o slová tisíc a milión v kontexte vyjadrenia veľkého množstva peňazí za určitý tovar alebo inú množstevnú veličinu, primeranú žiakovmu chápaniu.

Rozšírenie prebraných tém o tie, ktoré neboli prebrané v predchádzajúcich ročníkoch. Doplniť témy zo záujmových oblastí žiaka.

PROCES

Pri vyučovaní čísloviek vždy máme na pamäti ich praktické využitie – peniaze; množstvo – kilogramy; dátumy narodenia – vlastný, rodičov, súrodencov; počet obyvateľ'ov v meste, v krajine (štáte); dĺžky, vzdialenosť v metroch – dvor; v kilometroch – v rámci mesta, medzi mestami, medzi krajinami a pod. podľa individuálnych schopností žiaka.

Je dôležité, aby sme k jednotlivým témam pristupovali so zohľadnením vekovej kategórie žiakov deviateho ročníka a zároveň ich mentálnej úrovne.

**MAĎARSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 9. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet maďarský jazyk a literatúra je vo výchovno-vzdelávacom procese jedným z kľúčových. Prostredníctvom rozvíjania materinského jazyka v ústnej a písomnej forme u žiakov cielene budujeme zručnosti potrebné na získavanie informácií a na ich výmenu v sociálnom kontakte, čo má výrazný podiel na celkovej socializácii žiaka. Je osvedčené, že znaky - symboly, medzi ktoré môžeme priradiť aj písmo, výrazne uľahčujú orientáciu osôb s pervazívnymi vývinovými poruchami v čase, priestore a v sociálnom kontakte.

Využívaním slova v jeho písomnej podobe ako symbolu reality možno ovplyvňovať ich každodenný praktický život a vstupovať do priameho usmerňovania ich jednotlivých činností aj bez neustálej priamej asistencie pri každom úkone.

Vyučovací predmet maďarský jazyk a literatúra pozostáva zo zložiek čítanie a literárna výchova, gramatika a sloh. Základy písania sa vyučujú v samostatnom vyučovacom predmete rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie. Obsah a ciele obidvoch súčastí uvedeného predmetu sa úzko prelínajú a v závislosti od schopností každého žiaka sa možno v ňom prednostne zamerať na jednu alebo druhú jeho súčasť.

Pri využívaní blokového vyučovania pre žiakov s AU alebo PVP s MP je možné jednu vyučovaciu jednotku maďarského jazyka rozčleniť tak, že v rámci jedného bloku sa možno venovať aj učivu preberanému v inej zložke tohto predmetu.

Časové vymedzenie pre nadobúdanie jednotlivých vedomostí, zručností a návykov sa prispôsobuje individuálnym potrebám žiaka počas jednej vyučovacej jednotky, ale aj v celkovom časovom trvaní nácviku určitej zručnosti.

Pre nehovoriaceho žiaka uplatňujeme len tie ciele a obsah, ktoré sú pre neho zvládnuteľné, resp. ich doplníme na základe odborných odporúčaní a vlastného prognostického odhadu.

V časti PROCES sa nachádzajú odporúčania pre vyučovanie učiva príslušného ročníka, spravidla bližšie nešpecifikované podľa jednotlivých úrovní, pričom jednotlivé odporúčania sú využiteľné nielen v tom ročníku, v rámci ktorého sú uvedené.

V závere obsahu predmetu je prehľadná tabuľka s poradím písmen a spoluhláskových skupín tak, ako sa postupne vyučujú na jednotlivých úrovniach všetkých ročníkov.

Čítanie a literárna výchova

Požiadavky v súvislosti s nácvikom techniky čítania, čítania s porozumením, reprodukcie obsahu textu u žiakov s AU alebo PVP s MP nie je možné zovšeobecniť a prezentovať ako univerzálne uplatniteľné. Nie je teda možné ani vyžadovať detailné dodržiavanie tohto rámca obsahu predmetu. Je potrebné počítať s tým, že jednotliví žiaci môžu prejavovať taký záujem o čítanie, že pomerne ľahko zvládnu jeho techniku a iní, napriek priaznivejšej mentálnej kapacite, nebudú dostatočne prístupní metódam osvedčujúcim sa pri ostatných žiakoch a nebudú postupovať očakávaným tempom. V takých prípadoch učiteľ hľadá iný spôsob práce so žiakom, pričom však dosahovanie iných cieľov, vrátane obsahu učiva, dokáže patrične odôvodniť.

Môže sa stať, že žiak má napriek mentálnemu postihnutiu zvládnuté základy čítania už pri nástupe do školy. V tom prípade je nutné, v jeho individuálnom vzdelávacom programe v zložke čítanie nadviazať na jeho úroveň čítania a nie mechanicky dodržiavať postup určený v učebných osnovách ročníka, do ktorého je zaradený.

Pre niektorých žiakov s AU alebo PVP s MP nácvik čítania vychádzajúci z hláskovania a spájania hlások do slabík, ktoré izolovane nemajú žiadny význam, je nepochopiteľné

a nezmyselné. Analyticko-syntetickú metódu nácviku čítania je vhodné u týchto žiakov nahradiť **globálnou metódou**. Vychádza sa pri nej z učebných textov Moje učenie s uplatnením tvorivého potenciálu, ktorý pedagóg nadobudol pri svojom vysokoškolskom vzdelávaní. Tvorivé uplatňovanie vyučovacích foriem a metód učiteľa s vysokoškolským vzdelaním je v jeho kompetencii.

Nie je záväzná učiť žiaka všetky tvary písmen veľkej a malej, tlačenej a písanej abecedy, pripúšťa sa nácvik čítania aj zápisu iba tvarov písmen veľkej tlačenej abecedy, treba však pamätať na neskorší obmedzený výber textov na čítanie – (malé tlačené písmená).

V prípade, že žiak je schopný pracovať s viacerými tvarmi písma, možno mu pri preberaní každého písmena pridať aj tvar malého tlačeného, veľkého písaného a malého písaného písmena.

Pri výučbe čítania sa môže stať, že úroveň techniky čítania u žiaka presiahne úroveň jeho intelektuálneho a rečového vývinu a nebude v súlade s úrovňou chápania čítaného textu.

Okrem textov na čítanie je preto potrebné takmer vždy využívať aj ilustrácie znázorňujúce kľúčové slová (osoba, zvierka, vec, jav, činnosť, farby, výraz tváre a pod.) alebo skutočné predmety, resp. predvádzanie činností.

Pri nácviku pozornosti žiaka a tých zručností, ktoré predchádzajú učeniu čítať, ale aj pri samotnom vyučovaní čítania dbáme na to, aby sme ho upútali témami jemu blízkymi, ktorých použitie môžu slúžiť ako motivácia, resp. odmena.

Obsah textov pripravovaných pre žiaka na čítanie a literárnu výchovu by mal rešpektovať skutočnosť, že chápanie textu, viet a odkazov, a to aj pre tých žiakov, ktorí disponujú dobrými rozumovými schopnosťami, sťažuje charakteristická črta autizmu alebo ďalších pervazívnych vývinových porúch - doslovné chápanie slov a slovných spojení. Ide napr. o *dôslednú konkretizáciu* („preskočiť riadok“ v skutočnosti znamená niečo iné, než čo žiadame od žiaka pri čítaní), o *stotožňovanie počutého a čítaného s tým, čo dieťa už pozná* (výraz v literárnom príbehu “zomrieť od smiechu“ vyvolá v žiakovi opačnú predstavu, než sa ustáleným slovným spojením sleduje), o *neschopnosť postrehnúť moduláciu hlasu* (je ťažké, často až nemožné využívať prostriedky metakomunikácie).

Nevyužívanie (nezvládanie) modulačných prvkov hlasu je nutné u žiakov rešpektovať (monotónne čítanie a pod.) napriek tomu, že učebné osnovy uvádzajú aj nácvik modulácie hlasu, keďže niektorí žiaci ho môžu zvládnuť.

Gramatika a slohová výchova

Charakteristika osobitostí pri vyučovaní zložiek gramatika, sloh a literárna výchova je postupne uvedená v časti obsahu vzdelávania pre 5. – 9. ročník. Je nevyhnutné oboznámiť sa s ňou pred začatím vypracovávania individuálneho vzdelávacieho programu pre žiaka ktoréhokoľvek ročníka, vrátane prvého stupňa, nakoľko vzájomnú súvislosť učiva v predmete maďarský jazyk a literatúra nie je možné presne rozčleniť. Z formálneho hľadiska nie je únosné, aby sa v texte obsahu vzdelávania opakovali rovnaké časti súvisiace s uplatnením určitého učiva vo viacerých ročníkoch pri rôznej úrovni.

Vzhľadom na spoločné prvky v zložkách čítanie - literárna výchova a sloh navzájom úzko prepojené, je možné časovú dotáciu vyhradenú na čítanie využiť najmä na nácvik techniky čítania a čítania s porozumením a ďalšie prvky možno pričleniť do zložky sloh, aj keď ich takto učebné osnovy neuvádzajú. Pri inej príležitosti rozvíjanie žiakových zručností v obsahu vzdelávania pričlenených k slohu možno uplatniť v zložke čítanie a literárna výchova, resp. v zložke gramatika.

Rozvíjanie slovnej zásoby je prirodzený proces, ku ktorému dochádza pri pedagogickom pôsobení na žiaka. Rozlišujeme *prirodzené rozvíjanie slovnej zásoby* – patria sem všetky slová, ktorým žiak postupne rozumie (pasívny slovník), alebo ich sám používa (aktívny slovník) a *cielené rozširovanie slovnej zásoby* žiaka. V predmete maďarský jazyk v každej jeho zložke sa využívajú nové pojmy v písomnej forme na vytváranie databázy pre každého žiaka, ktorou je „čítaná slovná zásoba” a „písaná slovná zásoba”. Tvoria ju slová, ktoré sa žiak naučí postupne čítať či písať tak, *aby si ich vybavoval ako vytvorené stereotypy*. Nehovoriaci žiaci aspoň v pojmovej podobe v spojení s ilustráciou, ktorú vedú k danej situácii priradiť. Cielene nacvičované slová jeho čítanej aj písanej slovnej zásoby je vhodné zaznamenávať do tzv. *osobného frekvenčného slovníka*, ktorý možno kedykoľvek využívať na udržiavanie nadobudnutých „čítacích“ stereotypov.

Osobný frekvenčný slovník je vhodné využívať aj v slohovej výchove, najmä pri nácviku čítania a písania zmysluplných odkazov, vyjadrení.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Naučiť žiaka sústrediť sa na usmernený výkon v priestore a čase vyhradenom pre vyučovací predmet čítanie,
- rozvinúť upriamenie pozornosti na vnímanie predmetov, ktoré obklopujú žiaka v škole a na pozorovanie cielenej činnosti učiteľa,
- utvoriť predpoklady pre vnímanie nakresleného symbolu/obrázka ako dorozumievacej jednotky.

OBSAH

Utváranie stereotypného správania žiaka pri organizácii priestoru a času pre prácu s pomôckami a ďalšími vecami, využívanými predovšetkým v tomto vyučovacom predmete.

Nácvik správneho sedenia pri manipulácii s kartičkou, papierom, knižkou, modelmi.

Rozvíjanie základných schopností súvisiacich s vnímaním a akceptovaním činností dôležitých pre osvojovanie si práce so symbolom.

Upriamenie pozornosti na určený objekt, obrázok, ilustráciu, nákres.

Vedieť upriamiť pozornosť na vnímanie slova ako základnej dorozumievacej jednotky, alebo na symbol (znak, gesto...) pri augmentatívnej komunikácii.

Nácvik porozumenia symbolu alebo gestu, slúžiaceho pre označenie predmetov a činností.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Naučiť žiaka sústrediť sa na usmernený výkon v priestore a čase vyhradenom pre vyučovací predmet čítanie,
- rozvinúť upriamenie pozornosti na vnímanie predmetov, ktoré obklopujú žiaka v škole a na pozorovanie cielenej činnosti učiteľa,
- utvoriť predpoklady pre vnímanie nakresleného symbolu ako dorozumievacej jednotky,
- vytvoriť algoritmus vedúci k sústredeniu sa na usmernený výkon vo vyhradenom priestore a čase pre vyučovací predmet čítanie,
- naučiť zoskupiť rovnaké (resp. podobných) predmety podľa ich charakteristických znakov,
- vedieť upriamiť pozornosť na vnímanie slova ako základnej dorozumievacej jednotky, alebo na symbol (znak, gesto...) pri augmentatívnej komunikácii.

OBSAH

Zameriavanie pozornosti na určený objekt, obrázok, nákres.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností, obrázkov,

Vyhľadávanie tvarovo/farebne rovnakých jednotlivých predmetov/obrazcov spomedzi predmetov/obrazcov usporiadaných v jednom rade/dvoch radoch, nácvik postupovania zľava doprava.

Vyhľadávanie tvarovo/farebne odlišných jednotlivých obrazcov usporiadaných v jednom rade/dvoch radoch, zľava doprava.

Porovnávanie predmetov, obrázkov a pomenovávanie ich vlastností vo vzťahu k veľkosti, tvaru, farbe.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Naučiť žiaka sústrediť sa na usmernený výkon v priestore a čase vyhradenom pre vyučovací predmet čítanie,
- vedieť ukázať prstom na učiteľom pomenovaný objekt na stole/na obrázku,
- vedieť ukladať plošné predmety/kartičky s obrázkami do radu zľava doprava,
- vedieť zoskupiť rovnaké (resp. podobných) predmety podľa ich charakteristických znakov,
- vedieť upriamiť pozornosť na vnímanie slova ako základnej dorozumievacej jednotky, alebo na symbol (znak, gesto...) pri augmentatívnej komunikácii.

OBSAH

Zameriavanie pozornosti na určený objekt, obrázok, nákres.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností, obrázkov a pod.

Porovnávanie predmetov, obrázkov a pomenovávanie ich vlastností vo vzťahu k veľkosti, tvaru, farbe a iné.

Vyhľadávanie tvarovo/farebne rovnakých jednotlivých obrazcov spomedzi navzájom podobných usporiadaných v radoch, nácvik postupovania zľava doprava.

Vyhľadávanie tvarovo/farebne odlišných jednotlivých obrazcov usporiadaných v radoch (zľava doprava).

Nácvik chápania a vyjadrenia polohy predmetu – hore, dolu, na kraji, v prostriedku/uprostred, na konci, pred, za, nad, pod, atď. – nie je potrebné nacvičiť v priebehu školského roka všetky pojmy, alebo naopak, žiakom, ktorí zvládnu tieto základné, možno pridať ďalšie (vyššie, nižšie, vľavo, vpravo, ...).

Cvičenie rozlišovacej schopnosti na skupinách obrazcov.

Nácvik rytmizovaného textu (rečňovanky, vyčítanky, ...).

Priradovanie slovných pomenovaní k predmetom denného používania, jednoduchým a výstižným obrázkom, fotografiám.

Priradovanie obrázkov, predmetov, fotografií k ich slovným pomenovaniám.

Nácvik spoznávania (čítanie) niektorých písmen, slov.

PROCES

Po zoznámení žiaka s priestorom, v ktorom sa bude realizovať predmet maďarský jazyk a literatúra, sa žiak oboznámi s objektmi, ktoré sa budú využívať v začiatkových fázach vyučovania predmetu. Prvoradou úlohou je nerozptyľovať pozornosť žiaka rôznorodosťou

predmetov, dôležité je mať pripravený materiál alebo publikáciu, o ktorej predpokladáme, že sa stane východiskovou pri našej práci; môže to byť učebnica Moje učenie (A. Šedibová), alebo iné učebnice a pracovné listy (pre špeciálnu základnú školu pre žiakov s mentálnym postihnutím, pre žiakov s chybami a poruchami reči, so sluchovým postihnutím alebo postupne tvorené vlastné pracovné listy prispôbované individuálnym potrebám žiaka).

Potrebná je vlastná databáza kartičiek, z ktorých vyberáme pre každého žiaka tie, ktoré sú pre neho vhodné a na každý vyučovací blok len taký počet, ktorý je schopný vnímať a rozlišovať.

V prípravných fázach je dôležité upevňovanie používaných slov s jednoduchou výslovnosťou (aj keď ide o produkciu slov len z našej strany), nácvik potrebnej disciplíny pri používaní predmetov určených pre žiaka a vytýčený postup, ktorý sa nemení (vytváranie algoritmu), rozvíjanie sluchového a zrakového vnímania žiaka. Pri sledovaní obrázkov a čohokoľvek, čo sa usporadúva do radu, sa postupuje vždy zľava doprava.

Rozvíjanie zmyslového vnímania je v predmete maďarský jazyk a literatúra upriamené na spoznávanie učiteľom pomenovaných predmetov a činností a ich symbolov a až po ich bezpečnom pasívnom ovládaní sa prechádza na ich pomenúvanie žiakom, ako jeho reakcií na danú otázku.

Na začiatku je dôležitá práca najmä s priestorovými maketami/predmetmi, ktoré možno uchopiť do ruky, až neskôr prechádzame na obrazce. Pri vyhľadávaní rovnakých alebo podobných predmetov/obrazcov je potrebné, aby v každom rade, t. j. „v ponuke“ rôznych predmetov/obrazcov sa vyskytovala vždy len jedna dvojica rovnakých predmetov/obrazcov, po zvládnutí úlohy treba pripraviť ďalší takýto rad s inou rovnakou dvojicou.

Pri vyhľadávaní odlišných predmetov/obrazcov sa do radu umiestnia vždy tri – štyri rovnaké predmety a jeden iný.

V rámci rozvíjania sluchového a zrakového vnímania sa nacvičuje aj určovanie polohy grafického znázornenia predmetu, zvyčajne obľúbeného, najskôr pojmi „hore, dolu, v prostriedku“ a pod. Na určovanie polohy sa používajú obrázky nakreslené alebo nalepené na veľkom hárku papiera pripnuté na tabuľu, ku ktorým sa pridávajú ďalšie obrázky; treba začať tak, aby pri určovaní polohy hore – dolu žiak menil pozíciu svojho tela: natiahnuť sa a zdvihnúť ruku k obrázku alebo predmetu, ktorý je „hore“, čupnúť si k obrázku, predmetu nachádzajúcom sa „dolu“, predmet „uprostred“ má žiak na úrovni predpažených rúk. Veľkosť hárka upevneného na tabuľu je treba postupne zmenšovať až na formát A5 až A6 tak, aby žiak mohol vnímať pojem „hore, dolu, v prostriedku (uprostred)“ a dotknúť sa obrázka aj vtedy, keď nezmení polohu svojho tela. Ak to dispozícia žiaka umožní, je treba prejsť aj na nácvik určenia uvedených polôh na vodorovne umiestnenej podložke - zaužívaný pojem „hore“ teda žiak bude chápať aj vtedy, keď jeho situovanie na papieri v doslovnom význame = „ďalej od teba“, „dolu“ = „bližšie k tebe“, „v prostriedku“ = „ani hore, ani dolu“, t. j. medzi horným a dolným umiestnením.

1. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova

Ak v tomto ročníku žiak iba začína svoju školskú dochádzku, možno vyučovanie čítania začať učivom určeným pre prípravný ročník. K učivu prípravného ročníka sa možno vrátiť aj v prípade, že žiak nezvláda obsah učiva prvého ročníka.

1. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vedieť manipulovať s obrázkami podľa pokynov,
- naučiť sa ukladať plošné predmety/kartičky s obrázkami do radu zľava doprava,
- vedieť ukázať prstom na učiteľom pomenovaný objekt na stole/na obrázku.

OBSAH

Nácvik stereotypov pri organizácii priestoru a času pre vyučovanie čítania.

Nácvik správneho sedenia pri manipulácii s drobnými predmetmi, šablónou, papierom, knižkou, písacími a kresliacimi potrebami.

Rozvíjanie základných schopností súvisiacich s akceptovaním a vnímaním činností a predmetov dôležitých pre osvojovanie si práce s písmenami – vnímanie tvaru, obrysu, ukladanie drobných predmetov vedľa seba (zľava doprava), vytváranie určených medzier medzi nimi a pod.

Upriamenie pozornosti na určený predmet, obrázok s určitou jeho vlastnosťou.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností.

1. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Vedieť sa sústrediť na usmernený výkon spojený s miestom a časom určeným pre predmet čítanie,
- vedieť ukladať plošné predmety/kartičky s obrázkami do radu zľava doprava,
- vedieť ukázať prstom na učiteľom pomenovaný objekt na stole/na obrázku,
- vedieť rozlíšiť obrázky na základe učiteľom určených znakov,
- vedieť udržať pozornosť pri manipulácii s obrázkami pri plnení úlohy.

OBSAH

Zameranie pozornosti na určený objekt, obrázok, nákres.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností, obrázkov a pod.

Porovnávanie predmetov, obrázkov a pomenovávanie ich vlastností vo vzťahu k veľkosti, tvaru, farbe a iné.

Chápanie a vyjadrenie polohy predmetu – hore, dolu, vyššie, nižšie, vľavo, vpravo, na kraji, v prostriedku, na konci, pred, za, nad, pod.

Určovanie (vyhľadávanie) tvarovo (farebne) rovnakých jednotlivých obrazcov spomedzi navzájom podobných usporiadaných v radoch, nácvik postupovania zľava doprava.

Vyhľadávanie tvarovo (farebne) odlišných jednotlivých obrazcov usporiadaných v radoch (zľava doprava).

Cvičenie rozlišovacej schopnosti na skupinách obrazcov.

Nácvik rytmizovaného textu (rečňovanky, vyčítanky, ...).

Priradovanie (ústnych) slovných pomenovaní k predmetom denného používania, jednoduchým a výstižným obrázkom, fotografiám.

Priradovanie obrázkov, predmetov, fotografií k ich slovným (ústnym) pomenovaniám.

začať so spoznávaním (čítaním) samohlások **a - á, e - é, i - í, o - ó, ö - ő, u - ú, ü - ú**.

1. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Zvládnuť základy čítania – písmená a základy techniky čítania - slabiky, jednoslabičné slová,
- porozumieť prečítanému slovu - jednoduchému formou aj obsahom,
- porozumieť prečítanému spojeniu dvoch slov,
- dokázať vnímať jednoduchý, pedagógom prečítaný príbeh,
- vedieť reprodukovať (slovom, kresbou, ukázaním na objekt – obrázok, predmet) fakty z textu.

OBSAH

Zameranie pozornosti na určený objekt, obrázok, nákres.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností, obrázkov,

Porovnávanie predmetov, obrázkov a pomenovávanie ich vlastností vo vzťahu k veľkosti, tvaru, farbe,

Chápanie a vyjadrenie polohy predmetu – hore, dolu, vyššie, nižšie, vľavo, vpravo, na kraji, v prostriedku, na konci, pred, za, nad, pod. .

Určovanie (vyhľadávanie) tvarovo (farebne) rovnakých jednotlivých obrazcov spomedzi navzájom podobných usporiadaných v radoch, nácvik postupovania zľava doprava.

Vyhľadávanie tvarovo (farebne) odlišných jednotlivých obrazcov usporiadaných v radoch (zľava doprava).

Cvičenie rozlišovacej schopnosti na skupinách obrazcov.

Nácvik rytmizovaného textu (rečňovanky, vyčítanky, ...).

Priradovanie slovných pomenovaní k predmetom denného používania, jednoduchým a výstižným obrázkom, fotografiám.

Priradovanie obrázkov, predmetov, fotografií k ich slovným pomenovaniám.

Postupný nácvik čítania písmen **a - á, e - é, i - í, o - ó, ö - ő, u - ú, ü - ú, m, l, v, t**, a zodpovedajúcich tvarov príslušných uvedených písmen veľkej tlačenej abecedy, alebo nácvik ich čítania iba v tvaroch veľkej tlačenej abecedy – podľa individuálnych osobitostí žiaka.

Nácvik čítania otvorených slabík.

Žiaci, ktorí sa učia globálnou metódou čítania postupujú podľa postupu určeného učiteľom.

Literárna výchova

Upriamanie pozornosti na počúvanie krátkeho príbehu s dejom – čítaného z detskej knižky.

Reprodukcia obsahu príbehu podľa otázok s podporou ilustrácií, obrázkov.

PROCES

Tempo práce je potrebné zvoliť podľa schopností žiaka, pričom je možné, že na konci školského roku žiak nebude mať zvládnuté celé učivo maďarského jazyka a literatúry určeného pre 1. ročník, čo nie je dôvod na to, aby ročník opakoval; v ďalšom ročníku žiak učivo doberie a až potom prejde na učivo ďalšieho ročníka.

Proces, t. j. postupy pri vyučovaní, ktoré sa uplatňujú v prvom ročníku, sú obdobou procesu prípravného ročníka. Učiteľ prispôbuje proces podľa individuálnych osobitostí žiaka a na základe vlastného pedagogického prístupu.

Nácvik čítania sa začína spôsobom, ktorým je žiak schopný pracovať, dôležité je zistiť, ktorému žiakovi vyhovuje viac globálna metóda výučby čítania; nácvik analýzy a syntézy nezanedbávame ani u žiakov, ktorí sa učia čítať globálnou metódou – túto operáciu budú musieť ovládať pri písaní.

2. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Nájsť a ukázať učiteľom pomenovaný obrázok, symbol,
- s pomocou učiteľa (resp. podľa inštruktáže) vedieť vložiť pomenovaný obrázok tam, kam patrí,
- počúvať krátky, učiteľom čítaný text.

OBSAH

Čítanie

Zameriavanie pozornosti na určený objekt, obrázok.

Pomenovávanie a spoznávanie známych predmetov, javov, činností, obrázkov.

Rozlišovanie obrázkov podľa určitých znakov – triedenie geometrických znakov, neskôr aj rôznych znakov, napr. piktogramov alebo abstraktných znakov, ukladanie dvoch rovnakých znakov vedľa seba zľava doprava.

Manipulácia s obrázkami podľa jednoduchej inštruktáže.

Chápanie polohy predmetu – hore, dolu, uprostred, na začiatku, na konci, pred, za, nad, pod (návik pojmov s prihliadnutím na schopnosti žiaka).

Usporiadúvanie viacerých predmetov, symbolov do radu (do riadku) zľava doprava.

Literárna výchova

Počúvanie a návik rytmizovaného textu.

2. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Poznať, resp. čítať samohlásky nacvičované v predchádzajúcom ročníku,
- návik poznania (čítania) ďalších písmen - spoluhlások,
- vedieť spájať známe samohlásky a spoluhlásky do slabiky,
- pochopiť význam prečítanej zmysluplnej slabiky.

OBSAH

Čítanie

Zameriavanie pozornosti na určené zobrazenie predmetov, nákresov, ich pomenovávanie.

Poznanie polohy na ilustrácii, kresbe – hore, dolu, vyššie, nižšie, na kraji, uprostred, na konci, pred, za, nad, pod.

Rozlišovanie a priraďovanie tvarovo, alebo farebne rovnakých obrazcov.

Upevňovanie čítania samohlások.

Návik čítania spoluhlások **m, l, t, v**, ich spájanie so samohláskami.

Doplňanie ilustrácie jednoslabičným „textom“ s využívaním zmysluplných slabík.

Literárna výchova

Počúvanie a nácvik rytmizovaného textu.

Upriamanie pozornosti na počúvanie krátkeho príbehu.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si techniku čítania jednoduchých samostatných slov,
- pochopiť zmysel jednoduchých prečítaných textov (dvojslovné vety),
- pochopiť dej z krátkeho textu prečítaného pedagógom.

OBSAH

Čítanie

Nácvik čítania ďalších písmen abecedy: **b, s, n, z, c, k, p, r, j, h, d.**

Opakovanie a utvrdzovanie písmen z predchádzajúceho ročníka.

Automatizácia jednoslabičných slov so zatvorenou slabikou.

Čítanie slabík, jednoslabičných a dvojslabičných slov.

Literárna výchova

Predčítanie príbehu s jednoduchým dejom s cieľom nácviku reprodukcie jeho obsahu formou odpovedí na otázky, pomenovaním ilustrácie, obrázku k textu.

Čítanie krátkeho literárneho útvaru určeného deťom (detská poézia s dejom, krátke rozprávky), s využívaním modulácie hlasu a stvárňovaním čítaného textu ilustráciami.

Nácvik rytmizovanej riekanky.

3. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova

3. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vedieť čítať samohlásky,
- vedieť ukázať na pomenovaný obrázok a jeho časti,
- vedieť si vypočítať krátky čítaný text s dejom.

OBSAH

Čítanie

Zameriavanie pozornosti na predmet, ktorý pomenujeme a obrázok, ktorým je príslušný predmet znázornený.

Priradovanie obrázkov k reálnym predmetom.

Utvrdzovanie chápania polohy predmetu – hore, dolu, uprostred, na začiatku, na konci, pred, za, nad, pod (určenia polohy kresby objektov, jeho častí).

Nácvik čítania samohlások: **a – á, e – é, i – í, o – ó, ö – ő, u – ú, ü – ű.**

Literárna výchova

Napodobňovanie rytmizovaného textu (nácvik).

Počúvanie krátkeho príbehu.

3. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Čítať ďalšie písmená maďarskej abecedy (spoluhlásky),
- spájať samohlásku so spoluhláskou do slabiky, čítanie slabík,
- nácvik čítania dvojslabičných slov s otvorenými slabikami,
- pochopiť zmysel prečítanej zmysluplnej slabiky, slova.

OBSAH

Čítanie

Nácvik čítania ďalších spoluhlások: **b, s, n, z, c, k.**

Čítanie slabík s upevňovanými písmenami.

Spájanie samohlásky so spoluhláskou do dvojslabičných slov s otvorenými slabikami, (podporované grafickým znázornením).

Literárna výchova

Rozvíjanie schopnosti porozumenia deja pomocou otázok a ilustrácií.

Počúvanie príbehu s porozumením.

3. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Čítať, osvojiť si ďalšie písmená maďarskej abecedy (spoluhlásky),
- čítať slabiky, slová, jednoduché vety,
- vedieť prečítať krátky text s porozumením (so slovami, ktoré má žiak zvládnuté izolovane),
- vedieť rozkladať slovo na hlásky,
- vedieť sa sústrediť pri počúvaní umeleckého textu,
- poznať využívanie modulácie hlasu pedagógom (smútok, radosť, hnev).

OBSAH

Čítanie

Nácvik čítania ďalších písmen maďarskej abecedy: **g, f** a spoluhláskových skupín vo fonémach: **cs, sz, zs, gy, ny, ty, ly**.

Automatizácia čítania nacvičovaných písmen v slabikách.

Čítanie jednoduchých slov zoradených do radu – vytváranie zručnosti plynulého čítania.

Čítanie jednoduchých viet, pozostávajúcich z 2-4 jednoduchých známych slov – vytváranie zručnosti plynulého čítania.

Čítanie jednotlivých slov a jednoduchých viet s porozumením – vytváranie zručnosti čítania s porozumením.

Literárna výchova

Sústredovanie pozornosti na čítaný, reprodukováný alebo dramatizovaný text (príbeh).

Overovanie porozumenia vypočutého textu.

Nácvik modulácie hlasu pri vyjadrení pocitov.

PROCES

Na 1. úrovni si žiaci upevňujú získané schopnosti a nadobudnuté vedomosti, učia sa postupne čítať všetky samohlásky, vyhľadávajú ich v skupinách iných písmen, teda rozlišujú už nielen grafické znázornenia predmetov s výrazne odlišnými prvkami, ale postupne prechádzajú na spoznávanie vzájomných odchýlok v tvaroch písmen.

Na vyšších úrovniach pri spájaní písmen do slabík a do slov má byť čo najviac využívaný zmysel slov. Vhodné sú citoslovcia na vyjadrenie hlasu zvierat, zvuku stroju a i.

Rytmizovanie textu slúži jednak na vnímanie slabík v slove a jednak pri detských riekankách na vnímanie zážitku z deklamovania. Rytmizácia harmonizuje fyziologické procesy a uvoľňuje napätie, vyvoláva uspokojenie zo stereotypného opakovania určitého rytmu. Nacvičovanie rytmizovaných riekaniek, vyčítaniek a pod. možno do činnosti žiaka zaraďovať viackrát v priebehu dňa – na hodinách čítania, rozvíjania grafomotorických zručností a písania, rozvíjania komunikačných zručností, najmä však v časti hodiny určenej na prvky literárnej výchovy. Žiak sa učí rozlišovať moduláciu hlasu postupne, nie každý žiak je schopný moduláciu hlasu vnímať. Modulácia hlasu je dôležitá jednak v bežnom dialógu, ale je tiež obohatením estetického zážitku: vyjadrenie otázky, zvolania, smútku, hnevu, dobrej nálady – nielen prostredníctvom významu slov.

4. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova

4. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Zvládnuť čítanie dlhých samohlások a ďalších písmen (spoluhlások),
- čítať zmysluplné slabiky a dvojslabičné slová s otvorenými slabikami,
- vedieť si vypočítať krátky čítaný a reprodukovateľný text,
- tvoriť krátku odpoveď na otázku zameranú na vypočítaný text (nehovoriaci žiaci náhradným komunikačným prostriedkom alebo jednoslovnou).

OBSAH

Čítanie

Čítanie samohlások s rozlišovaním ich dĺžky: **á, é, í, ó, ō, ú, ů**.

Nácvik čítania ďalších hlások: **m, l, v, t**.

Čítanie zmysluplných slabík.

Počúvanie krátkeho jednoduchého čítaného textu doplneného o ilustrácie (nácvik).

Tvorenie krátkych odpovedí na otázky kladené po prečítaní textu (nácvik).

Literárna výchova

Počúvanie a nácvik prednesu rytmizovaného textu.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Čítať a osvojiť si ostatné písmená maďarskej abecedy,
- čítať hláskové skupiny s novými písmenami,
- vedieť si vypočítať krátky literárny text (čítaný a reprodukovateľný),
- rozšíriť si slovnú zásobu,
- pochopiť zmysel vypočítaného čítaného textu,
- pochopiť zmysel vypočítaného reprodukovateľného textu.

OBSAH

Čítanie

Čítanie a písanie ďalších písmen - spoluhlásky: **p, r, j, h, d**.

Osvojovanie si čítania nových slov s nacvičovanými písmenami – vytváranie ďalších stereotypov v čítaní.

Opakovanie a upevňovanie čítania a písania doteraz osvojovaných písmen.

Literárna výchova

Počúvanie textu s následným tvorením odpovedí na položené otázky, resp. vyberaním súvisiacich ilustrácií (využívanie vytvoreného stereotypu).

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Čítať všetky písmená maďarskej abecedy,
- poznať málo frekventované písmená zaradené do maďarskej abecedy,
- čítať slabiky, jednoduché slová so všetkými písmenami,
- poznať bodku, otáznik, výkričník ako ukončenie vety,
- vedieť odlíšiť význam oznamovacej a opytovacej vety,
- vedieť vyhľadať v rade slov slová rovnakého a podobného významu,
- rozlišovať samohlásky a spoluhlásky,
- uvedomiť si dvojaké značenie hlásky „j“ (j – ly) v známych slovách,
- vedieť rozčleniť slovo na slabiky vo zvukovej podobe,
- tvoriť odpovede vo forme vety na položenú otázku vychádzajúcu z čítaného textu,
- slovný opis predmetu.

OBSAH

Čítanie

Nácvik čítania spoluhláskových skupín vo fonémach: **dz, dzs**.

Učiť sa poznať málo frekventované písmená v maďarskom jazyku: **q, w, x, y**.

Čítanie radu slov na kartičkách uložených vedľa seba zľava doprava a čítanie tých istých slov napísaných vedľa seba na tabuli (resp. na papieri).

Počúvanie čítania slov, ktoré tvoria vetu ukončenú bodkou, spájané so žiakovým opakovaním (čítaním) príslušných viet.

Počúvanie čítania slov, ktoré tvoria vetu ukončenú otáznikom, spájané so žiakovým opakovaním (čítaním) príslušných viet.

Počúvanie čítania slov, ktoré tvoria vetu ukončenú výkričníkom, spájané so žiakovým opakovaním (čítaním) príslušných viet.

Literárna výchova

Rozširovanie slovnej zásoby – nácvik akceptovania použitia rôznych slov pre to isté pomenovanie reality.

PROCES

Pri upevňovaní čítania, resp. poznávania samohlások je potrebné zamerať sa na rozlišovanie krátkych a dlhých samohlások (rozvíjanie fonemického sluchu).

Čítanie krátkeho textu sa využíva na zameranie pozornosti, nácvik počúvania a na navodenie témy pri nácviku riadeného rozhovoru typu otázka – odpoveď. Odpoveď podporuje využitie jednoduchej ilustrácie, ktorá znázorňuje len objekt danej otázky.

Súčasťou čítania a literárnej výchovy je nácvik krátkeho rytmizovaného textu, detskej riekanky, básničky. Deklamáciou rytmického textu sa podporuje vnímanie zvýrazneného rytmu, usmernenie dýchania pri produkcii reči, rytmizovanie každého pohybu, teda aj pohybu rečových orgánov, tiež dochádza k podporovaniu harmonizácie fyzických procesov v organizme. Cieľom nie je riekanku ovládať spamäti v krátkom časovom slede.

Nacvičuje sa postupne tak, že si žiak zvyká na opakovanú rytmizáciu známeho textu a obľúbi si aj prípadnú príslušnú činnosť spojenú s rytmizáciou osvojeného textu.

Pri nácviku rozširovania slovnej zásoby dlhšie alebo ťažšie slová povie pedagóg a kratší ekvivalent k nemu žiak vyhladá a určí prostredníctvom kartičky, napr. neposlušný – zlý.

5. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova, gramatika, slohová výchova

5. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vedieť čítať a písať ďalšie písmená abecedy,
- vedieť čítať jedno a dvojslabičné slová pozostávajúce z nacvičovaných písmen,
- podieľať sa na reprodukcii textu – vedieť odpovedať na otázky k vypočutému textu alebo vybrať na jej základe správny obrázok.

OBSAH

Čítanie

Opakovanie a utvrdzovanie čítania písmen a slov vyučovaných v predchádzajúcom ročníku.

Nácvik čítania písmen **b, s, n, z, c, k** vrátane nácviku ich čítania v slabikách a slovách.

Čítanie dvojčlenných viet (podstatné meno + činnosť, ktorú nositeľ podstatného mena vykonáva) s rozlíšením, či ide o oznam alebo otázku – na otázku vedieť odpovedať (áno, nie).

Pre nehovoriacich žiakov – oznam, otázku číta učiteľ, žiak vykoná realizáciu pokynu, alebo odpovie na otázku áno, nie.

Literárna výchova a slohová výchova

Počúvanie čítania krátkeho literárneho útvaru podporeného ilustráciami.

Nácvik jednoduchých odpovedí na otázky súvisiace s prečítaným textom.

Vyhľadávanie ilustrácií súvisiacich s prečítaným textom.

Vyhľadávanie kľúčových slov alebo obrázkov súvisiacich s vypočutým textom podľa učiteľovho napovedania.

Samostatný výber a priradovanie slov k ilustráciám súvisiacich s prečítaným textom.

Gramatika

Nácvik písania nových písmen zo zložky čítanie.

Opakovanie a utvrdzovanie písania písmen a slabík, slov doteraz vyučovaných, ich odpisovaním podľa predpísaného vzoru.

PROCES

Pri písaní písmen a slov vo vyučovacej zložke gramatika nacvičujeme aj písané tvary malej a veľkej abecedy len v prípade, že to žiak zvláda bez väčších problémov. V prípadoch, kde písanie písaných tvarov písmen je pre žiaka komplikáciou, od neho upúšťame.

Literárnu výchovu a sloh možno spájať do spoločnej vyučovacej jednotky, nakoľko na tejto úrovni je zložka čítanie vo veľkej miere venovaná nácviku čítania z technickej stránky.

5. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Vedieť čítať a písať ďalšie písmená veľkej tlačenej abecedy,
- oboznámiť sa s písmenami s malou frekvenciou výskytu v bežne využívanej slovnej zásobe maďarského jazyka,
- vedieť čítať slová s písmenami cs, sz, zs, gy, ty, ny, ly,
- plynule čítať mechanicky nacvičené slová každodenného života s ich uvedomelým porozumením,
- vedieť si vypočítať text (krátky príbeh, popis) s uvedomelým porozumením.

OBSAH

Čítanie

Nácvik čítania písmen **cs, sz, zs, gy, ty, ny, ly, g, f**.

Nácvik čítania slov s výskytom písmen cs, sz, zs, gy, ty, ny, ly.

Literárna výchova a slohová výchova

Rozširovanie osobného frekvenčného jazyka o slová s písmenami nacvičovanými v tomto ročníku.

Využívanie informačnej hodnoty textu pri jeho reprodukcii.

Využívanie rozšíreného osobného frekvenčného slovníka pri tvorbe jednoduchých viet – vyjadrenie účelnosti predmetu (Prečo? Načo?), priradovanie slov – podstatných mien k pomenovaniu činnosti, vlastnosti.

Gramatika

Nácvik písania písmen nacvičovaných v čítaní.

Zapisovanie slabík a niektorých jednoduchých slov nacvičovaných na čítaní ich odpisovaním a po ich nadiktovaní.

Nácvik správneho používania rozlišovacích znamienok (dve bodky, dĺžeň, dva dĺžne) pri zápise slabík, slov.

5. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Pri čítaní správne uplatňovať intonáciu oznamovacej a opytovacej vety,
- čítať s porozumením,
- vedieť rozlíšiť dva literárne útvary – báseň s rýmami a rozprávku,
- vedieť správne písať dlhé samohlásky a spoluhlásky,
- vedieť správne písať j – ly v známych slovách (dvojaké značenie hlásky „j“),
- poznať základné gramatické kategórie slovíes prítomný a minulý čas (v oznamovacom spôsobe),
- poznať osobné zámená v súvislosti s časovaním slovíes,
- vedieť nájsť v texte vlastné meno osoby, zvieratá,
- vedieť využiť slovnú zásobu zo svojho frekvenčného slovníka na tvorbu a rozvíjanie viet pri slohu.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Učiť sa čítať s využitím správnej intonácie oznamovaciu a opytovaciu vetu.

Nacvičovanie čítania s porozumením.

Reprodukovat' obsah textu po vlastnom prečítaní na základe otázok a ilustrácií.

Osvojovať si pojmy „rozprávka, báseň“ (prípadne doplniť o ďalšie „hádanka, spisovateľ, časopis, článok“) a učiť sa ich správne priradiť k príslušným textom.

Gramatika

Pravopis dlhých samohlások a spoluhlások.

Pravopis dlhých spoluhlások (cs, gy, ly, ny, sz, ty, zs).

Dvojaké značenie hlásky „j“ (j-ly) v známych slovách.

Učiť sa správne písať slovesá zakončené na -t, -d; (uplatňovanie etymologického princípu v odchýlkach od výslovnosti: épít, építesz, építs; ad, adsz, adj a pod.).

Učiť sa správne písať slová zakončené na prípony -val, -vel (slová typu: kenyérrel, füzettel a pod.).

Poznávanie slovíes v prítomnom a minulom čase (v oznamovacom spôsobe).

Poznávanie osobných zámen v súvislosti s časovaním slovíes.

Učiť sa vyhľadávať v texte vlastné podstatné mená – mená osôb a zvierat vo vnútri vety (napr. podľa veľkého začiatočného písmena).

Slohová výchova

Tvorenie viet na predložené slová, prípadne podľa ilustrácie ako dodatočnej pomôcky.

Písomné dopĺňanie a obmieňanie viet z poskytnutej batérie slov.

Tvorenie jednoduchých textov na určitú tému podľa ilustrovaného deja.

PROCES

Pri písaní písmen a slov vo vyučovacej zložke gramatika žiak píše písané tvary písmen len v prípade, že to zvláda bez väčších problémov, v prípadoch, kde písanie písaných tvarov písmen je pre žiaka komplikáciou, upúšťa sa od neho.

Pri rozširovaní frekvenčného slovníka žiaka o činnosti a vlastnosti osôb, zvierat, vecí sa vychádza z toho, že tieto slová sú dôležité na to, aby sme sa dozvedeli, aká vec/človek, zviera... je a čo robí (napr. zo slova „chlapec“ sa nedozvieme podrobnosti ako zo spojenia slov „veselý chlapec“, „smutný chlapec“, „malý chlapec“, alebo „chlapec sedí“ „chlapec leží“).

Pri nácviku čítania nových slov uprednostňujeme globálnu metódu, ktorá podporuje čítanie s porozumením. Vyučovanie hodín literárnej výchovy a slohu úzko súvisí, je vhodné, aby sa prelínali; prečítaný text, ako ucelený krátky literárny útvar, má byť zatiaľ vždy podporený ilustráciami, aby bolo možné porozumenie jeho obsahu overiť a upevňovať viacerými spôsobmi, využitie ktorých zároveň plní funkciu slohovej výchovy; príklady činností: vyhľadávanie ilustrácie so situáciou, ktorá sa vyskytla v texte a to spomedzi viacerých ilustrácií, ktoré s textom nesúvisia, zoraďovanie ilustrácií patriacich k textu do správneho poradia podľa deja, nácvik rozvíjania deja prostredníctvom kladenia jednoduchých otázok

týkajúcich sa objektov v texte; otázky zameriavame na „kto”, „čo”, „kto prišiel“, „čo urobil”, „odkiaľ prišiel“, „kam išiel” a pod. Otázky nezameriavame na vlastnosti (aký, ktorý...), po zvládnutí uvedených činností s ilustráciami môže žiak sám vyhľadávať kartičky so slovami, ktoré podľa neho súvisia s textom, ktorý čítal, alebo ktorý sme mu my prečítali – následne vykonáme spoločnú kontrolu – prečítame text a odkladáme kartičky, ktoré sa v texte vyskytli – kartičky, ktoré „zostanú“, označíme ako „chybné“, z vybratých kartičiek žiak môže zostavovať z nich dvojslovné vety.

V gramatickej zložke sa vytváranie stereotypov, ako základ práce so žiakom s AU alebo PVP s MP, uplatňuje aj pri nácviku písania najčastejšie používaných slov, aby ich žiak dokázal napísať pri odpisovaní alebo bez predlohy aj vtedy, ak u neho zlyháva schopnosť analýzy a syntézy. Súčasťou cieľov v gramatickej zložke je v tomto ročníku okrem diakritiky a základnej interpunkcie naučiť žiaka v texte rozlíšiť rodné meno osoby, vedieť ho odlišiť od slova na začiatku vety, ktoré nie je vlastným menom a učiť ho správne napísať (s veľkým začiatočným písmenom) aj bez optickej predlohy. Písanie slova s veľkým začiatočným písmenom na začiatku vety a vlastných mien iných, než ktoré označujú osoby, žiak naďalej píše na základe usmernenia.

6. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova, gramatika, slohová výchova

6. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Utvrdiť čítanie a písanie písmen naučených v predchádzajúcich ročníkoch,
- čítať a písať ďalšie písmená abecedy,
- čítať zmysluplné slabiky a krátke slová s ďalšími, postupne osvojovanými si písmenami,
- vedieť napísať svoje meno a priezvisko,
- vedieť sa sústrediť pri počúvaní reprodukovanej rozprávky, príbehu,
- vedieť vyjadriť správnosť, resp. nesprávnosť konania postáv, resp. svoje pocity („páči sa mi, nepáči sa mi“).

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Utvrdzovanie čítania písmen a ich zoskupenia v slabikách a slovách z predchádzajúcich ročníkov.

Oboznámenie sa s čítaním ďalších písmen abecedy: **p, r, j, h, d** vrátane nácviku ich čítania v slabikách, slovách.

Využívanie interpunkcie zaznamenatej v texte v nácviku intonácie pri čítaní (bodka, otáznik).

Učiť sa spoznávať zo slov a modulácie hlasu pocity – radosť, hnev, smútok.

Automatizácia čítania doteraz nacvičených slov v krátkom texte.

Na základe konania postáv rozlišovať dobro a zlo.

Gramatika

Opakovanie a utvrdzovanie písania písmen a slov nacvičených v predchádzajúcich ročníkoch.

Nácvik písania ďalších písmen abecedy zo zložky čítanie.

Slohová výchova

Učiť sa rozlíšiť, ktoré obrázky z ponúknutého súboru súvisia s vypočutým textom (príbehom) a ktoré s ním nesúvisia.

Učiť sa napísať svoje meno s priezviskom a adresu bydliska (aj s ulicou a číslom domu).

6. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Upevniť čítanie a písanie doteraz osvojovaných písmen,
- osvojiť si písmeno **q** a spoluhláskové skupiny vo fonémach: **dz, dzs**,
- rozšíriť osobný frekvenčný slovník pre čítanie,
- vedieť napísať vlastné mená osôb s veľkým začiatočným písmenom,
- vedieť napísať svoje meno s priezviskom a adresu bydliska, meno a priezvisko rodičov,
- vedieť udržať pozornosť pri počúvaní reprodukovanej textu v predĺženom čase,

- vedieť vymenovať postavy z príbehu a vyjadriť vlastné pocity v súvislosti s ich konaním („čo sa mi páči, nepáči“).

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Utvrdzovanie a opakovanie čítania doteraz osvojených písmen.

Opakovanie čítania známych slov (nachádzajúcich sa v osobnom frekvenčnom slovníku).

Počúvanie umeleckého textu – rozprávky, veršované príbehy v reprodukovanej podobe.

Čítanie jednoduchého textu (s rozširovaním osobného frekvenčného slovníka z oblasti podľa záujmov žiaka).

Tvorenie jednoduchých odpovedí k otázkam z textu prečítaného učiteľom.

Vymenovanie postáv z príbehu.

Vedieť povedať, ktorá postava čo robila, vyjadriť spoznanie rozlíšenie dobra a zla, správnosti a nesprávosti konania postáv a vyjadriť vlastné pocity („čo sa mi páči, nepáči“).

Gramatika

Písanie nových písmen nacvičovaných v zložke čítanie (nácvič).

Upevňovanie písania vlastných mien osôb s veľkým začiatočným písmenom s predlohou – ak žiak nepoužíva pri písaní iba veľké tlačené písmená (nácvič).

Písanie bez písomnej predlohy – pomenovanie javov a predmetov podľa jednoduchých ilustrácií a ich zaznamenanie slovom.

Slohová výchova

Nácvič a upevňovanie napísania svojho mena, priezviska s adresou (bez predlohy).

Nácvič a upevňovanie napísania mena a priezviska rodičov, súrodencov, svojej učiteľky, názov školy a pod. (s predlohou).

6. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Naučiť sa poradie foném v maďarskej abecede spamäti,
- vedieť správne písať j-ly v známych slovách,
- vedieť rozdeľovať slová na slabiky,
- vedieť vyhľadať sloveso v rade slov,
- vedieť vyhľadať podstatné meno v rade slov,
- vedieť rozlíšiť jednotné a množné číslo podstatných mien,
- vedieť určiť zmenu významu slova na základe zmeny prípony.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Nácvič plynulého čítania oznamovacích a opytovacích viet s intonáciou.

Čítanie s porozumením: zapamätanie si obsahu prečítaného textu podľa kontrolných otázok.

Zoznamovanie sa s detskými literárnymi dielami prostredníctvom nahrávok a televíznych a rozhlasových relácií (ľudové rozprávky, príbehy z prírody, príbehy o deťoch – žáner volíme podľa záujmu žiaka).

Gramatika

Nácvik maďarskej abecedy spamäti v nasledovnom poradí (bez písmen s dĺžňami): A B C CS//D DZ DZS E //F G GY H // I J K L //LY M N NY// O Ö P Q // R S SZ T// TY U Ü V //W X Y Z ZS// (pozri proces).

Dvojaké značenie hlásky „j“ (j-ly) – nácvik pravopisu v známych slovách.

Nácvik rozdeľovania slov na slabiky.

Nácvik vyhľadania slovesa v rade slov (v prítomnom a minulom čase oznamovacieho spôsobu).

Nácvik osobných zámen v súvislosti s časovaním sloves.

Nácvik vyhľadania podstatného mena v rade slov (s rozlíšením vlastných podstatných mien na základe veľkého začiatočného písmena).

Nácvik určovania jednotného a množného čísla podstatných mien – žiaci, ktorí dokážu použiť prívlastok „jednotné a množné číslo“, môžu tieto prívlastky používať, u iných stačí, keď rozlíšia, či slovo označuje len jednu osobu, zviera, vec.

Rozoznávanie slovotvorného základu a prípony v známych slovách s uvedomovaním zmeny významu slova na základe zmeny prípony – ilustrovať obrázkami (napr. ház-**ban**, ház-**ból**, ház-**ba**).

Slohová výchova

Nácvik správnej štylizácie viet s určovaním správneho poradia slov.

Formulovanie jednoduchých viet – písomných odpovedí na otázky.

Rozprávanie krátkeho príbehu podľa série obrázkov.

PROCES

Nácvik radu písmen v abecede nacvičujeme postupne po vyznačených skupinách (štvoricich), popri vyučovaní iného učiva čítania a gramatiky, t. j. nie naraz celý rad písmen. Žiakovi je potrebné poskytnúť dostatočný čas a počet opakovaní na jeho trvalé ukotvenie v pamäti.

Pri nácviku vybavovania si písomnej podoby slova v zložke gramatika postupujeme tak, že žiak najskôr pomenuje predložený predmet alebo obrázok, potom k nemu priloží jeho pomenovanie, ktoré odpíše takým tvarom písma, ktoré používa (písané alebo tlačené, resp. paličkové); neskôr mu písomnú predlohu nacvičovaných slov nepredkladáme, iba dodatočne ako kontrolu, ak urobil v slove chybu.

Nácvik rozširovania viet o vlastnosti a činnosti sa realizuje pomocou kartičiek so slovami aj obrázkami.

Pri čítaní už dbáme nielen na technickú stránku prečítaných slov v texte, ale na tejto úrovni postupne uplatňujeme intonáciu oznamovacej vety a otázky, prípadne aj prejavienia radosti, smútku.

Slohová výchova je zameraná na zaznamenanie deja z príbehu zaradeného v literárnej výchove na základe otázok buď napísaním jednoduchých viet na základe otázok položených

učiteľom, alebo vybraním obrázkov k textu a ich zoradením podľa vývinu deja (vystihnúť začiatok a koniec prečítaného textu, príbehu).

V rámci slohovej výchovy sa nacvičuje (alebo upevňuje v nadväznosti na medzipredmetové vzťahy) aj zvládnutie základnej sociálnej zručnosti – vedieť napísať svoje meno a priezvisko a adresu, naučiť sa vyhľadať spomedzi iných svoje meno, priezvisko, ulicu, na ktorej žiak býva, mesto, ulicu, na ktorej je jeho škola, meno učiteľky, svojich rodičov, súrodencov.

7. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova, gramatika, sloh

7. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Čítať a písať ďalšie písmená abecedy,
- upevniť techniku čítania,
- vedieť samostatne napísať jednoduchý odkaz,
- vedieť prejaviť náladu a pocity prostredníctvom literárnych textov,
- memorovať rytmizovaný text.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Utvrdzovanie čítania doteraz preberaných písmen maďarskej abecedy v jednoduchých krátkych textoch vytvorených zo slov osvojených v predchádzajúcich ročníkoch.

Čítanie písmen **g, f** a spoluhláskových skupín vo fonémach **cs, sz, zs**.

Čítanie a písanie ďalších slov, dopĺňanie osobného frekvenčného slovníka z čítaného textu o slová, s prečítaním ktorých mal žiak v texte problém a ktoré sú frekventované aj v ďalších textoch.

Vytváranie stereotypu k sústredeniu sa na čítanie – predlžovanie času venovanému samostatnému čítaniu.

Vytváranie stereotypu k predlžovaniu času pri počúvaní literárneho textu.

Opakovanie a upevňovanie nacvičených riekaniiek a básní.

Nácvik ďalších detských riekaniiek a rytmicky znejúcich básní a ich zvládnutie pamäti.

Gramatika

Písanie slov so spoluhláskami **g, f, cs, sz, zs**.

Slohová výchova

Viesť žiaka k tomu, aby dokázal vnímať dej, resp. prejaviť náladu vyplývajúcu z textu pri odpovediach pomocou riadeného rozhovoru s podporou ilustrácií (prípadne napísaných otázok).

Písanie jednoduchých odkazov pre niekoho – mamu, súrodenca, vyučujúceho.

PROCES

Po zvládnutí prebratých písmen abecedy, učiteľ vedie žiaka k aktívnemu využitiu nadobudnutých zručností v praktickom živote – písania a čítania odkazov.

Taktiež je dôležité, aby sa žiak postupne samostatne dokázal venovať činnosti (čítanie, písanie), približne počas polovice vyučovacieho bloku venovanému jednej vyučovacej jednotke. Postupne treba predlžovať čas venovaný literárnej výchove – využitím rozsiahlejšieho textu s nácvikom a opakovaním deklamácie rytmizovaných detských básničiek a riekaniiek.

Písanie odkazov pre ďalšiu osobu je súčasťou slohovej výchovy. Dbáme, aby sa pri nich využívali slová osobného frekvenčného slovníka, ktorý postupne dopĺňame aj pri tejto činnosti. Žiak si na slohu môže viesť „denník“, t. j. zaznamenávať do vyčleneného zošita javy bežného života – napr. *čo som dnes robil v škole, čo som videl na vychádzke, čo urobím, keď prídem zo školy domov, ako sa mám správať na ulici, v obchode, čo vidím z okna, čo rád jem*. Adresátom jeho informácií by mala byť osoba, ku ktorej má žiak vytvorený pozitívny vzťah a odkazy si skutočne prečíta.

7. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Čítať slová osvojené v predchádzajúcich ročníkoch (osobný frekvenčný slovník),
- rozšíriť osobný frekvenčný slovník pre čítanie,
- napísať jednoduché slová bez predlohy,
- rozšíriť témy písomného prejavu,
- vedieť udržať pozornosť pri počúvaní krátkeho umeleckého textu,
- vedieť reprodukovať krátky text podľa otázok s pomocou ilustrácií,
- vedieť predniesť krátky veršovaný útvar.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Čítanie málo frekventovaných písmen v maďarských slovách: **w, x, y**.

Čítanie slov z osobného frekvenčného slovníka a jeho rozširovanie z okruhu tém blízkych žiakovi.

Gramatika

Odpisovanie vyznačených slov z prečítaného článku na rozšírenie osobného frekvenčného slovníka.

Písanie „diktátu“ z nacvičených slov.

Slohová výchova

Písanie krátkych viet o práve sa uskutočňujúcej vlastnej činnosti a postupné rozširovanie o činnosti iných osôb, napr. matky, otca, súrodenca s použitím prítomného času a nadchádzajúcej činnosti – budúci čas.

Prednes riekaniek, vinšov spamäti pri príležitosti príchodu aktuálneho sviatku, napr. Vianoce, Veľká noc, Deň matiek.

7. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Zautomatizovať maďarskú abecedu spamäti,
- učiť sa prakticky využiť poradie písmen určených abecedou,
- utvrdiť rozdeľovanie slov,
- vedieť použiť minulý, prítomný a budúci čas sloviess,
- vedieť rozlišovať všeobecné a vlastné podstatné mená,
- poznať nový slovný druh – prídavné mená,

- vedieť použiť osobné zámená,
- poznať rozdiel medzi básňou s rýmami a prózou,
- vedieť reprodukovať priamu reč.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Zlepšovanie techniky čítania, nácvik čítania šeptom.

Pri čítaní literárnych textov uplatňovať rozdiel medzi básňou s rýmami a prózou.

Učiť žiakov reprodukovať obsah čítaných textov aj s využitím priamej reči – dramatizácia (vyjadrovanie sa za niektorú postavu vystupujúcu v texte).

Gramatika

Zautomatizovanie maďarskej abecedy spamäti, učiť sa prakticky využiť poradie písmen určených abecedou.

Opakovanie a nácvik rozdeľovania slov na konci riadka.

Rozoznávanie slovotvorného základu a prípony – pravopis niektorých frekventovaných prípon (*-ból, -ből, -ról, -ről, -ban, -ben, -ba, -be, -val, -vel* a pod.).

Dvojaké značenie hlásky „j“ (j-ly) – nácvik pravopisu v jednoduchých slovách.

Nácvik vyhľadania slovesa v rade slov v prítomnom, minulom a budúcom čase oznamovacieho spôsobu, nácvik ich pravopisu.

Nácvik používania prítomného, minulého a budúceho času sloves v bežných komunikačných situáciách.

Nácvik pravopisu slovesných predpôn – pred slovesom.

Nácvik používania osobných zámen v súvislosti s časovaním sloves, postupné poznávanie ďalších zámen.

Nácvik vyhľadania podstatného mena v rade slov s rozlíšením všeobecných a vlastných podstatných mien – nácvik pravopisu vlastných mien osôb, zvierat, jednoduchých zemepisných názvov.

Oboznámenie sa s prídavnými menami.

Slohová výchova

Nácvik správneho slovosledu slov vo vete.

Používanie spisovných slov vo vlastnom ústnom a písomnom prejave, učiť sa rozlíšiť situáciu, v ktorých sa nehodí použiť nespisovné slová.

Orientovanie sa v telefónnom zozname (napr. aj v mobilnom telefóne).

PROCES

Hlavný dôraz sa kladie na rozvíjanie a upevňovanie vedomostí a zručností, ktoré neboli dostatočne rozvinuté v predchádzajúcich ročníkoch, a až v ďalšom rade na získavanie a upevňovanie nových.

Je potrebné rozširovať dosiaľ používané metódy pri upevňovaní vedomostí a zručností žiakov, ktoré sa používajú len v závislosti od priaznivého potenciálu žiaka, napr. písanie

diktátu, odpisovanie učiteľom vyznačených slov z textu do osobného frekvenčného slovníka, zapisovanie toho, čo žiak urobil, keď prišiel do školy, alebo akú činnosť vykonával predtým, než začal sloh, napr. čo *niekedy doma robí mama/otec/súrodenec*, čo *robila mama včera*.

Nácvik memorovania krátkych veršovaných literárnych útvarov nie je samoučelný, cvičí sa ním pamäť žiaka, pričom rytmizácia textu pôsobí harmonizujúco na psychiku i fyzický stav žiaka, podobne ako využívanie rytmických prvkov v muzikoterapii.

8. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova, gramatika, sloh

8. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Čítať a písať ďalšie písmená maďarskej abecedy,
- upevniť techniku čítania,
- reprodukovat' vypočutý text podľa otázok,
- formulovať aktuálne vykonávanú činnosť a vlastné želanie (heslovite, jedným slovom)
- zvládnuť opis objektu podľa jeho viditeľných vlastností.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Čítanie nových písmen – spoluhláskových skupín vo fonémach **gy, ny, ty, ly**.

Utvrdzovanie čítania doteraz preberaných písmen v slabikách, slovách, jednoduchých vetách.

Tiché čítanie s overovaním chápania textu otázkami, príp. znázornením pomocou obrázkov, kartičiek – postupný prechod z hlasného čítania.

Gramatika

Písanie slov so spoluhláskami **gy, ny, ty, ly**.

Slohová výchova

Rozvíjanie vyjadrovania žiaka ústnou formou, resp. aj písomne: ku konkrétnemu predmetu priradovať slová so základnými vlastnosťami podstatných mien – malý, veľký, pekný, dobrý; určenie farby a pod.

Rozvíjanie verbálnych prejavov: používanie želania s využitím vyslovených, resp. napísaných slovných spojení *chcem, mám rád*, ako aj negácií *nemám rád, nechcem* v súvislosti s hrou, jedlom, činnosťami v škole a vo voľnom čase.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevniť správnu techniku čítania a zvládnuť tiché čítanie,
- reprodukovat' vypočuté texty,
- písomne zaznamenať vlastnú myšlienku – spomienku, želanie a pod.
- vyhľadať písomnú odpoveď na napísanú otázku (*Kto? Čo? Čo robí?*), alebo priamo odpovedať na otázku, resp. odpoveď zapísať.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Čítanie slov.

Čítanie krátkych textov z detského časopisu.

Počúvanie čítaného, resp. reprodukovaného vhodne zvoleného literárneho textu s ohľadom na záujmy žiaka.

Počúvanie čítaného alebo reprodukovaného umeleckého textu z detského časopisu, knihy, zo zvukovej nahrávky.

Overovanie porozumenia vypočutého textu pomocou otázok.

Stručné reprodukovanie vypočutého textu.

Gramatika

Prepisovanie krátkych textov, ktoré žiak/učiteľ čítal na literárnej výchove.

Vyhľadávanie vlastných mien – osôb a zvierat a vecí z čítaného textu na základe otázky *Kto?* (vlastné mená personifikované v rozprávkach, príbehoch).

Slohová výchova

Tvorenie odpovedí na samostatne prečítané otázky: *Kto?*, *Čo robí?* – ústne a písomne.

Vytváranie písomnej/ústnej odpovede na nápovedné otázky, prípadne na všeobecnú otázku: *O čom sme čítali?*

Rozvíjanie nácviku zápisu o realite, s ktorou sa žiak stretáva.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevniť plynulé čítanie,
- rozlišovať základné literárne žánre,
- upevniť pravopis preberaných slovných druhov,
- rozlišovať jednotlivé slovné druhy,
- určiť vety podľa obsahu,
- zostaviť text na určenú tému podľa osnovy.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Automatizovanie plynulého čítania s využitím správnej intonácie.

Čítanie literárnych textov, rozlišovať v nich skutočné od neskutočného.

Rozlišovanie základných žánrov literárnych textov a ich častí – verš v básni; odsek v texte článku, rozprávky.

Pracovanie s printovými médiami: vzbudenie a rozvíjanie záujmu o časopisy a dennú tlač.

Gramatika

Upevňovanie pravopisu hlásky „j“ (j-ly) v známych slovách.

Rozlišovanie slovných druhov – podstatné mená, slovesá.

Nácvik písania čísloviek slovom a ich využívanie v texte (bez počítania) napr. „Snehulienka a sedem trpaslíkov“.

Upevňovanie pravopisu sloviess, podstatných mien, prídavných mien, čísloviek a niektorých zámen podľa určeného cieľa.

Určovanie oznamovacej, opytovacej a rozkazovacej vety.

Slohová výchova

Upevňovanie využívania poradia písmen v abecede – memorovanie aj praktické uplatnenie.

Zostavenie osnovy, napísaním kľúčových slov z určeného textu (vypočutého alebo prečítaného).

Zostavenie textu podľa osnovy na určenú tému.

Nácvik písania opisu predmetu, situácie znázornenej na ilustrácii alebo fotografii.

PROCES

Vyučovacie hodiny maďarského jazyka na 1. úrovni v 8. ročníku sú zamerané najmä na praktické využitie nadobudnutých zručností a na zlepšovanie techniky čítania a vnímania čítaného textu. Postupne sa prechádza z hlasného čítania na tiché čítanie s overovaním chápania textu otázkami (prečítať potichu – „pre seba“ slovo na kartičke alebo vyznačené slovo v texte a ukázať na obrázok, ktorý príslušné slovo znázorňuje). Nehovoriacim žiakom ukázať na obrázok, ktorý znázorňuje slovo vyslovené pedagógom, prípadne vybrať kartičku s príslušným slovom. Pri hlasnom čítaní žiaci majú využívať správnu intonáciu a pokiaľ možno, aj moduláciu hlasu, najmä pri čítaní priamej reči.

Čítanie a literárna výchova obohacuje poznanie a citový život žiakov, texty na čítanie pre žiaka a najmä na literárnu výchovu sa preto citlivo vyberajú podľa prejavov žiaka a na základe zamerania, ku ktorému inklinuje.

Vedíme žiaka k obľúbeniu si nejakého detského časopisu a vytvárame návyky na prácu s textom a obrázkami v časopise (minimálne čítanie nadpisov článkov a komentárov k fotografiám, obrázkom). Pri výbere časopisu sa zohľadňuje záujem žiaka, ktorý môže byť aj veku neprimeraný. Osobný frekvenčný slovník žiaka, najmä na tretej úrovni, rozširujeme aj na základe ilustrácií, fotografií a textov, ktoré žiaka zaujali v časopise (aj pomocou vypísania pre žiaka nových slov).

Okrem rozširovania osobného frekvenčného slovníka sa gramatická zložka predmetu podieľa na osvojovaní si zápisu jednoduchých viet odpisovaných, diktovaných alebo pri autodiktáte s pomocou obrázkovej predlohy.

Vyučovanie slohu napomáha ústnemu i písomnému vyjadrovaniu sa o realite, ktorá žiaka bezprostredne obklopuje a vedie ho k vyjadrovaniu sa o vlastnom prežívaní určitých podnetov vonkajšieho prostredia. Písomný záznam činnosti spočíva v nácviku tvorby „odkazov“, t. j. obohatenie činnosti žiaka o prejavovanie vlastných potrieb (používanie želania).

9. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova, gramatika, sloh

9. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Čítať a písať všetky písmená maďarskej abecedy,
- zdokonaľiť techniku čítania s využitím všetkých písmen maďarskej abecedy okrem málo frekventovaných,
- predniesť krátke veršované literárne útvary,
- rozšíriť slovnú zásobu frekvenčného slovníka žiaka,
- odpovedať na napísané otázky jednoslovne, viacslovne alebo formou náhradnej
- komunikácie (pochopenie významu napísanej otázky).

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Oboznámenie žiaka s čítaním spoluhláskových skupín vo fonémach **dz, dzs** a čítaním málo frekventovaných písmen maďarskej abecedy: **q, w, x, y**.

Čítanie jednoduchých každodenných textov z bežného života, napr. vyhľadať v televíznom programe názov obľúbenej relácie v príslušnom dni.

Zdokonaľovanie techniky čítania a chápania textu s využívaním časopisov (podľa záujmu žiaka).

Nácvik memorovania rýmovaných textov, napr. situačné texty vinšov podľa aktuálnych udalostí, sviatkov v osobnom živote žiaka a v škole.

Gramatika

Písanie slov so spoluhláskami **dz, dzs, q, w, x, y**.

Slohová výchova

Zisťovanie chápania otázky výberom odpovede (*Kto je veľký?* – slovo, alebo obrázok mamy a dieťaťa; *Čo je horúce?* – čaj, zmrzlina, a pod.).

Rozvíjať ústnu i písomnú komunikáciu na určenú tému – prostredníctvom napísaných otázok a krátkych alebo viacslovných odpovedí na základe prečítaného literárneho textu.

9. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Zdokonaľiť techniku čítania čítaním textu z časopisu a nácvik tichého čítania (šeptom),
- vykonať samostatne činnosť na základe potichu prečítanej inštrukcie,
- orientovať sa v textoch významných pre reálny život žiaka,
- určiť v texte začiatok vety, koniec vety, vlastné podstatné mená,
- zapísať vlastné želanie, program dňa, dôležitú informáciu,
- predniesť spamäti nacvičený text.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Nácvik tichého čítania s porozumením s overovaním porozumenia prostredníctvom spoločnej kontroly činnosti žiaka, ktorú vykonal podľa inštrukcie v texte.

Vytváranie návyku na zaoberanie sa textami a ilustráciami v časopise podľa záujmu žiaka.

Gramatika

Vyhľadávanie a zvyrazňovanie určeného písmena, slova, začiatku viet, znamienok na konci viet a pod.

Slohová výchova

Zorientovanie sa v bežných textoch, napr. v televíznom programe: vyhľadanie vhodného programu s jeho časovým zaradením v priebehu dňa - vyznačenie vytipovaného televízneho programu a pod.

Zápis žiakových procesov myslenia – jeho želaní, návrhov na program dňa alebo informácie, ktorú pokladá za dôležitú pre jej sprostredkovanie iným osobám, napr. zápis toho, na čo nemá v priebehu dňa zabudnúť on alebo niekto z jeho blízkych.

Upevňovanie pamäťových spojov nácvikom a častým prednesom naspamäť nacvičených textov – riekanky, vinše – rozširovanie ich repertoáru nadobudnutého v predchádzajúcich ročníkoch.

9. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevniť čítanie s porozumením,
- vytvoriť návyk na čítanie literárnych textov, časopisov,
- upevniť pravopis v prebraných gramatických kategóriách,
- upevniť praktické využitie ovládania písania a slovnej formulácie myšlienky v každodenných situáciách.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Upevnenie čitateľskej zručnosti na primeraných literárnych a náučných textoch s využitím ich porozumenia reprodukciou obsahu, resp. hlavnej myšlienky.

Vytvorenie návyku na čítanie – predovšetkým detskej literatúry, časopisov.

Rozvíjanie záujmu o časopisy a dennú tlač.

Gramatika

Praktické využívanie systému zoradenia písmen v abecede.

Upevňovanie pravopisu v prebraných gramatických kategóriách.

Nácvik pravopisu rozkazovacieho spôsobu slovies.

Nácvik stupňovania prídavných mien.

Zdvorilostné písanie osobných zámen v korešpondencii s veľkým začiatočným písmenom.

Slohová výchova

Ústne alebo písomné vyjadrovanie vlastných zážitkov z vychádzky alebo inej spoločne aktuálne prežitej udalosti.

Vyjadrovanie citových zážitkov po divadelnom, filmovom predstavení. alebo jeho zázname na DVD.

Praktické využitie ovládania písania a slovnej formulácie myšlienky v korešpondenčnom spoločenskom styku napísaním pohľadnice, pozdravu, oznámenia.

Nacvičovanie formulácie krátkeho písomného odkazu, správy (SMS).

Nácvik samostatnej vyjadrenie myšlienky pri telefonovaní – formulácie odkazu (pred telefonovaním si ju možno napísať).

Upevňovanie využívania poradia písmen v abecede – jej memorovanie aj praktické uplatnenie.

PROCES

Žiaci si v 9. ročníku na príslušných úrovniach na hodinách maďarského jazyka upevňujú najmä tie zručnosti, ktoré sú využiteľné v praktickom živote a to rôznymi formami a metódami práce, podľa individuálnych schopností konkrétneho žiaka.

Žiaci čítajú vlastnoručne odpísané krátke texty a texty napísané svojimi spolužiakmi, dôležité je sústrediť pozornosť na praktické využitie schopnosti čítať – čítanie rôznych nápisov, vyhľadávanie obľúbených relácií v televíznom programe, čítanie postupu pri činnosti, ktorú môže žiak zvládnuť bez priamej slovnej pomoci či inštruktáže a pod.

Žiaci sú vedení k čítaniu dlhších textov (príbehov, komiksov) a odkazov, informácií a otázok napísaných spolužiakmi alebo inými osobami.

**ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ A PÍSANIE
PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 4. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM
S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM**

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie má vo vzdelávaní žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) špecifickú úlohu. Je to predovšetkým z hľadiska samotných cieľov a obsahu, ale aj foriem, metód a používaných prostriedkov. Nakoľko nácvik písania pre žiaka s AU alebo PVP s MP nemá priamy, pre neho čitateľný zmysel, napr. vplyv na prítomnosť, na naplnenie jeho potrieb. Používanie metód zaužívaných pri intaktných žiakoch alebo pri žiakoch s inými druhmi zdravotného znevýhodnenia často zlyháva.

Rozvíjanie grafomotoriky u žiaka s AU alebo PVP s MP predpokladá predovšetkým dať tejto aktivite konkrétny, najmä komunikačný zmysel, a naučené zručnosti čím skôr zaradiť do bežných sociálnych kontextov.

Mechanické precvičovanie písania izolovaných písmen, resp. pre žiaka nezmyselných a navzájom nesúvisiacich slov, môže viesť k jeho problémovému správaniu. Úhľadnosť písma a zvládanie pravidiel v písaní môžu byť až sekundárnymi cieľmi, ktoré u väčšiny žiakov s AU alebo PVP s MP nie je možné dosiahnuť. Vzhľadom na to, že od prevažnej väčšiny žiakov nie je možné vyžadovať písanie písaným písmom a pre ich praktický život táto forma písma nemá praktický význam, je vhodné naučiť ich dorozumieť sa písomnou formou pri použití písmen veľkej tlačenej abecedy. K nácviku písmen malej a veľkej písanej abecedy pristupujeme len u žiakov s vhodnými dispozíciami na túto činnosť. Nácvik písaných tvarov písma vtedy nacvičujeme súčasne s nácvikom ich čítania.

Podobne ani prípravné grafomotorické cvičenia nemusia mať očakávaný motivačný efekt, práve naopak. Spojenie písania s riekankami môže viesť k objaveniu sa alebo zhoršeniu nevhodného správania (najmä k verbálnym stereotypiám).

Pre uvedené fakty je potrebné, aby bol pedagóg z hľadiska obsahového napĺňania cieľov predmetu veľmi opatrný, nakoľko musia byť veľmi individualizované. Z rovnakých dôvodov v rámci jednotlivých ročníkov a úrovní neuvádzame proces, ako ciele a obsah predmetu dosahovať.

Okrem vyučovacích hodín predmetu rozvíjanie grafomotorických zručností sa na rozvíjaní a upevňovaní grafomotorických zručností podieľajú ďalšie vyučovacie predmety, najmä maďarský jazyk.

Ako účinné pomôcky na vyučovanie rozvíjania grafomotorických zručností a písania okrem písacích nástrojov (hrubé voskové farby, kriedy, pastelky, ceruzky, neskôr pero), kartičiek s písmenami a obrázkami, je vhodné využívať reliéfne makety jednoduchých geometrických a iných tvarov na obkresľovanie a výkresy s predpísanými slovami, textami a nalepenými obrázkami, ktoré sa vložia do fólie, na ktorú žiak zmazateľnou fixkou môže dopĺňať vynechané písmená, slová... . Takúto pomôcku možno využiť opakovane pre toho istého žiaka alebo postupne pre viacerých žiakov.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vytvárať základné predpoklady pre rozvíjanie zručnosti písania,
- rozvíjať hrubú motoriku,
- rozvíjať jemnú motoriku.

OBSAH

Rozvíjanie/cibrenie motoriky rúk – mávanie, tleskanie, hladkanie odhadzovanie lopty, chytanie lopty.

Zlepšovanie schopnosti imitácie pohybov rúk prostredníctvom imitácie hrubomotorických pohybov rúk, „hrania“ na jednoduchých hudobných nástrojoch.

Rozvíjanie hrubej motoriky a koordinácie – kráčať dookola, chodiť „cez“, preliezť, stúpať, klesať, podliezať, behať, skákať znožmo, skákať striedavo na jednej nohe, chodiť po čiare, imitovať tvary chodidlami, prstami, vytvárať rôzne tvary chodidlami, dlaňami do farby, piesku.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Zlepšiť hrubú a jemnú motoriku rúk,
- zlepšiť jemnú motoriku prstov.

OBSAH

Driblovanie s loptou

Šitie jednoduchých stehov.

Navliekanie ihly.

Hra s prstovými farbami.

Hra s pieskom.

Hra s vodou.

Hra s plastelínou.

Hra s kockami.

Skladanie plošných skladačiek.

Strihanie.

Používanie jednoduchých detských „remeselných a kuchynských“ nástrojov.

Imitovanie zložitejšieho postavenia prstov.

PRÍPRAVNÝ ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

– Nadobudnúť prvé skúsenosti v používaní písacieho nástroja.

OBSAH

Používanie oboch rúk pri cvičení jemnej a hrubej motoriky.

Nácvik uchopovania písacieho nástroja (hrubej pastelky - voskové farbičky, kriedy) do dlane.

Čmáranie na zvislú plochu (tabuľa).

Nacvičovanie uchopovania písacieho nástroja (pastelky, ceruzky) prstami.

Zanechávanie stopy na podložke/papieri.

Čmáranie.

Opakované/repetitívne čmáranie dominantnou rukou.

Vedenie žiaka k správnej pozícii tela pri písaní.

Kruhové čmáranie.

Čmáranie vertikálnym smerom - k hornej a dolnej časti papiera bez prerušovania.

1. ROČNÍK

1. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Zlepšiť hrubú a jemnú motoriku rúk,
- zlepšiť jemnú motoriku prstov.

OBSAH

Driblovanie s loptou.

Šitie jednoduchých stehov.

Navliekanie ihly.

Hra s prstovými farbami.

Hra s pieskom.

Hra s vodou.

Hra s plastelínou.

Hra s kockami.

Skladanie plošných skladačiek.

Strihanie.

Manipulácia s jednoduchými „remeselnými a kuchynskými“ detskými nástrojmi.

Imitovanie zložitejšieho postavenia prstov.

1. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Nadobudnúť prvé skúsenosti s používaním písacieho nástroja a vedením jeho stopy,
- zvládnuť prípravné cviky na písanie.

OBSAH

Používanie oboch rúk pri cvičení jemnej aj hrubej motoriky.

Uchopovanie písacieho nástroja (farbičky, ceruzky) dlaňou.

Uchopovanie písacieho nástroja (farbičky, ceruzky) prstami.

Vedenie žiaka k správnej pozícii tela pri písaní.

Zanechávanie farebnej stopy na podložke/papieri voľným čmáraním.

Repetitívne (opakované) čmáranie dominantnou rukou – kruhové čmáranie, čmáranie vertikálnym smerom.

Obkresľovanie makiet s geometrickými tvarmi.

Obkresľovanie predpísaných veľkých tlačených tvarov písmen – samohlások A, E, I, O, Ö, U, Ů, ak sa s nimi žiak oboznamuje na čítaní.

1. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Vedieť vytvoriť na podložke/papieri stopy písacím nástrojom podľa inštruktaže,
- rozvíjať napodobňovanie pri písaní.

OBSAH

Nacvičovanie správneho držania ceruzky a správneho umiestnenia papiera na pracovnom stole.

Repetitívne čmáranie dominantnou rukou – kruhové čmáranie, čmáranie vertikálnym smerom.

Postupné kreslenie nasledujúcich tvarov:

- zvislá čiara – v smere zhora nadol,
- vodorovná čiara – v smere zľava doprava,
- kružnica – proti smeru hodinových ručičiek,
- kružnica – v smere hodinových ručičiek,
- spojenie dvojice bodov čiarou,
- spojenie niekoľkých bodov čiarou,
- imitovať kreslenie prekrížených čiar (predkreslených, neskôr iba podľa predlohy) – v tvare veľkého znamienka „plus“, neskôr v tvare písmena „X“.

Vyfarbovanie jednoduchých geometrických tvarov (s toleranciou presahovania okrajov).

Sledovanie predkreslených priamych čiar písacím nástrojom s vytváraním vlastnej, farebne odlišnej stopy.

Niekoľkonásobné obkresľovanie veľkých tvarov – čiar v tvare oblúka, vlnovky.

Niekoľkonásobné obkresľovanie obrysov jednoduchých plošných geometrických tvarov – štvorec, obdĺžnik, rôzne tvary trojuholníkov, kruh, elipsa.

Zakresľovanie šikmých čiar smerujúcich zhora nadol do riadkov podľa predlohy predpísanej na začiatku každého riadka (štyri riadky vytvorené preložením papiera po šírke formátu A4).

Zakresľovanie šikmých čiar smerujúcich zdola nahor do riadkov podľa predlohy predpísanej na začiatku každého riadka (štyri riadky vytvorené preložením papiera po šírke formátu A4).

Obkresľovanie veľkých tlačených tvarov písmen tak, ako sa začnú preberať v predmete čítanie – samohlásky A, E, I, O, Ö, U, Ü, Á, É, Í, Ó, Ö, Ú, Ů a spoluhlásky M, L, V, T.

Písanie preberaného písmena spájaním pripravených oporných bodov.

Imitatívny zápis príslušného písmena (podľa predlohy) na požiadanie, po dobrom zvládnutí jeho obkresľovania.

Nácvik napísania príslušného písmena na požiadanie bez predlohy a opory, možno využiť ako dopisovanie vynechaného písmena do slova preberaného na čítaní.

2. ROČNÍK

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Nadobudnúť prvé skúsenosti v písaní,
- zvládnuť prípravné cviky na písanie.

OBSAH

Cvičenie jemnej aj hrubej motoriky obidvoma rukami, využívanie imitácie inej osoby ako základ cvičenia.

Upevňovanie správnej pozície tela pri písaní (ak je potrebné, navádzanie na správnu polohu používaním inštrukčných komunikačných kariet).

Uchopovanie písacieho nástroja hrubšieho tvaru (voskové farbičky, krieda) dlaňou.

Uchopovanie písacieho nástroja (voskové farbičky, pastelka, ceruzka) prstami.

Zanechávanie stopy na podložke/papieri (imitáciou inej osoby alebo vedením ruky).

Voľné čmáranie.

Repetitívne čmáranie dominantnou rukou.

Kruhové čmáranie.

Čmáranie vertikálnym smerom (imitáciou inej osoby, vedením ruky alebo použitím šablón).

2. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Podľa inštruktáže vedieť vytvoriť na podložke/papieri stopy písacím nástrojom, (inštruktáž na úrovni: imitačný vzor, karta alebo slovo),
- rozvinúť snahu napodobňovania pri písaní.

OBSAH

Správne držanie ceruzky.

Správne umiestňovanie papiera na pracovnom stole (ak je potrebné, použitie vizualizácie polohy papiera na lavici).

Postupný nácvik kreslenia nasledujúcich tvarov na požiadanie – s promptom (karta s požadovaným tvarom alebo slovo), postupne bez neho:

- vertikálna čiara – zhora nadol, zdola nahor,
- horizontálna čiara – zľava doprava,
- kruhový tvar,
- spojenie dvoch bodov čiarou,
- spojenie niekoľkých bodov čiarou.

Vyfarbovanie bežných geometrických tvarov (s presahovaním okrajov).

Obkresľovanie makiet s geometrickými tvarmi.

Obkresľovanie predkreslených rovných čiar.

Obkresľovanie predkreslených zahnutých čiar.

Obkresľovanie predkreslených jednoduchých geometrických tvarov.

Obkresľovanie predpísaných veľkých tlačенých tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – samohlásky A, E, I, O, Ö, U, Ü a spoluhlásky M, L, V, T.

Imitatívny zápis príslušného písmena (podľa predlohy) na požiadanie, po dobrom zvládnutí jeho obkresľovania.

Pri jednotlivých činnostiach využívať jednoduché pravidlo striedania rolí: „Ideš ty – idem ja!“.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Napodobňovanie pri písaní,
- písanie písmen preberaných v čítaní.

OBSAH

Nacvičovanie správneho držania ceruzky a správneho umiestnenia papiera na pracovnom stole (ak je potrebné, navádzanie na správnu polohu používaním inštrukčných komunikačných kariet).

Uvoľňovacie cviky pred písaním – s imitovaním horizontálneho, vertikálneho a kruhového čmárania.

Obkresľovanie veľkých tlačенých tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – B, S, N, Z, C, K, P, R, J, H, D (využívanie imitácie inej osoby ako základ obkresľovania).

Obkresľovanie tvarov pre žiaka známych číslíc.

Písanie písmena spájaním pripravených oporných bodov imitáciou inej osoby alebo vedením ruky.

Nácvik imitatívneho zápisu príslušného písmena (podľa predlohy) a číslice po dobrom zvládnutí ich obkresľovania.

Nácvik písania príslušného písmena/čísllice na požiadanie (inštrukcia na úrovni: imitačný vzor, karta alebo slovo), bez predlohy a opory – činnosť možno využiť aj ako dopísanie vynechaného písmena do slova preberaného na čítaní.

Odpisovanie slova pozostávajúceho zo známych písmen s ich umiestnením na riadok.

Vpisovanie vynechaného slova do textu (využitie osobného frekvenčného slovníka z predmetu čítanie).

3. ROČNÍK

3. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Cielene viesť čiaru písacím nástrojom,
- vedieť obkresliť maketu,
- vedieť obkresliť/obtiahnúť predpísaný tvar,
- rozvinúť snahu o napodobnenie predpísaného tvaru.

OBSAH

Nacvičovanie správneho držania ceruzky a správneho umiestnenia papiera na pracovnom stole (ak je potrebné, použitie vizualizácie polohy papiera na lavici).

Vyfarbovanie jednoduchých geometrických tvarov (s presahovaním okrajov).

Obkresľovanie makiet s geometrickými tvarmi.

Sledovanie rovných čiar písacím nástrojom s odlišnou farbou od predpísanej čiary, možnosť vyjadrovania vlastnej voľby (ukazovaním, komunikačnou kartou alebo vokalizáciou).

Obkresľovanie predkreslených čiar v tvare oblúka (ak je potrebné, vedením ruky).

Obkresľovanie predkreslených jednoduchých geometrických tvarov.

Obkresľovanie predpísaných písmen preberaných na čítaní: A, E, I, O, Ö, U, Ů.

3. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Vedieť obkresliť predpísaný tvar písmena,
- nacvičiť napodobňovanie písania predpísaného tvaru písmena.

OBSAH

Nacvičovanie správneho držania ceruzky a správneho umiestnenia papiera na pracovnom stole.

Uvoľňovacie cviky pred písaním – imitácia horizontálneho, vertikálneho a kruhového čmárania.

Obkresľovanie veľkých tlačných tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – B, S, N, Z, C, K.

Obkresľovanie tvarov známych číslíc.

Písanie písmena spájaním pripravených oporných bodov.

Nácvik imitatívneho zápisu príslušného písmena (podľa predlohy) a číslice po dobrom zvládnutí ich obkresľovania.

Odpisovanie slova pozostávajúceho zo známych písmen do riadku na linajku, možnosť vyjadrovania vlastnej voľby (ukazovaním na zvolené slovo).

3. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Písať komunikačne zmysluplné slová,
- zmenšiť veľkosť písaného písma.

OBSAH

Obkresľovanie veľkých tlačенých tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – G, F, CS, SZ, ZS, GY, TY, NY, LY.

Obkresľovanie tvarov známych číslíc.

Nácvik imitatívneho zápisu príslušného písmena (podľa predlohy) a číslice po dobrom zvládnutí ich obkresľovania.

Nácvik napísať príslušné písmeno/číslicu na požiadanie bez predlohy a opory, napr. ako dopísanie vynechaného písmena do slova preberaného na čítaní, dopísanie začiatočného písmena do známeho slova.

Odpisovanie slova pozostávajúceho zo známych písmen na riadok z pripravenej predlohy.

Odpisovanie slova z tabule pozostávajúceho zo známych písmen do riadku.

Vpisovanie vynechaného slova do pripraveného textu (využitie osobného frekvenčného slovníka z predmetu čítanie).

Na požiadanie napísanie nadpisu (pomenovanie toho, čo je zobrazené na obrázku) k obrázku, ktorý pozostáva z nacvičených písmen.

Písanie diktátu s krátkymi slovami (s primeraným promptom).

Písanie písmen jednotnej veľkosti s ich správnym umiestnením do riadku na linajku.

PROCES

Pri písaní diktátu s krátkymi slovami využívať jednoduché pravidlo striedania rolí: „Ideš ty – idem ja!, t.j. striedavé písanie diktátu pedagógom a žiakom.

Pri písaní písmen jednotnej veľkosti s ich správnym umiestnením do riadku na linajku - ak je potrebné, navádzanie na správnu veľkosť a umiestnenie na linajku používaním inštrukčných komunikačných kariet.

4. ROČNÍK

4. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vedieť obkresliť predpísaný tvar obrazca, písmena,
- nacvičiť napodobňovanie napísania predpísaného tvaru.

OBSAH

Obkresľovanie makiet s geometrickými a inými tvarmi.

Obkresľovanie predkreslených čiar v tvare oblúka.

Obkresľovanie predkreslených jednoduchých geometrických tvarov.

Obkresľovanie predpísaných písmen preberaných na čítaní: Á, É, Í, Ó, Ŏ, Ú, Ů, M, L, V, T.

Písanie tvaru preberaných písmen podľa predpísaného vzoru.

Odpisovanie slov z osobného frekvenčného slovníka vytváraného v predmete čítanie.

4. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Vedieť napísať komunikačne zmysluplné slovo s predlohou,
- zlepšiť úhľadnosť písma.

OBSAH

Obkresľovanie veľkých tlačných tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – P, R, J, H, D obkresľovať podľa inštrukcie: hrubý – tenký).

Písanie písmen podľa vizuálnej opory (podľa určenej kombinácie dvoch abstraktných vlastností: písmeno + farba).

Písanie čísiel podľa vizuálnej opory (podľa určenej kombinácie dvoch abstraktných vlastností: číslca + farba).

Odpisovanie slova z predlohy, ktoré pozostáva zo známych písmen do riadku na linajku.

Odpisovanie písmen z tabule.

Na požiadanie napísanie nadpisu (pomenovanie toho, čo je zobrazené na obrázku) k obrázku, ktorý pozostáva z nacvičených písmen.

Písanie písmen jednotnej veľkosti s ich správnym umiestnením do riadku na linajku.

PROCES

K úhľadnosti písma je potrebné motivovať žiaka primerane jeho chápaniu: materiálne, obľúbenou činnosťou, žetónmi a pod.

4. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Rozvinúť u žiaka schopnosť kreatívneho písania v spojitosti s reálne prežitým,
- vedieť využiť písanie ako prostriedok sociálnej komunikácie,
- zlepšiť úhladnosť písma (úhladnosť cibriť vzhľadom na celkovú úroveň žiaka).

OBSAH

Nácvik písania písmen preberaných na čítaní – DZ, DZS, Q, W, X, Y vzhľadom na to, že sú to málo frekvencované písmená, stačí, aby si popri ich čítaní „vyskúšal“ aj ich písanie.

Upevňovanie tvarov písmen, ktoré zaručia čitateľnosť písma (motivovať primerane pochopeniu žiaka: materiálne, obľúbenou činnosťou, žetónmi a pod.).

Cibriť udržanie písania písmen rovnakej veľkosti počas celého textu.

Upriamiť pozornosť na dodržanie primeranej vzdialenosti jednotlivých slov od seba (upriamiť pozornosť predovšetkým vizualizáciou pravidiel).

Písanie jednoduchých odkazov pre inú/blízku osobu, s ich okamžitým prenesením do reálnej situácie, s cieľom pochopenia a posilnenia činnosti žiakom.

Zaznamenávanie informácií na osobné účely (diár, denný režim v písanej forme).

Vyplňovanie jednoduchého formuláru – meno, priezvisko, adresa atď., s jeho okamžitým prenesením do reálnej situácie, s cieľom pochopenia a posilnenia činnosti žiakom (v reálnych situáciách: na pošte, v obchode a pod.).

Žiaci, ktorí píšu písaným písmom, nacvičujú písanie s uplatnením pravidla – „Prvé slovo vo vete začína veľkým písmenom“ (vizualizácia pravidla písania veľkého začiatočného písmena).

Dodržiavanie interpunkcie na konci viet (vizualizácia pravidla písania veľkého začiatočného písmena).

Nácvik písania dátumu v reálnych situáciách (pri dennom režime, záznamoch o prežitom, alebo plánovaní najbližších dní a pod.).

Nácvik písania vlastnej adresy.

Nácvik písania adresy/adries blízkych osôb/kamarátov na pohľadnicu, obálku, s prenesením do sociálneho kontextu (písanie napr. pri príležitosti blahoželania ku sviatku, ktorý je pri danom dátume zaznačený v kalendári žiaka, písanie pohľadnice z výletu a pod.).

